

**KAZAK TÜRKÇESİ KONU ÇÖZÜMLEMELİ SÖZ VARLIĞI
-TÜRKİYE TÜRKÇESİ İLE KARŞILAŞTIRMALI-**

Mesut SÖNMEZ

**Haziran 2020
DENİZLİ**

**KAZAK TÜRKCESİ KONU ÇÖZÜMLEMELİ SÖZ VARLIĞI
-TÜRKİYE TÜRKCESİ İLE KARŞILAŞTIRMALI-**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
Ana Bilim Dalı**

Mesut SÖNMEZ

Danışman: Prof. Dr. Nergis BİRAY

**Haziran 2020
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı - Bilim Dalı öğrencisi Mesut SÖNMEZ tarafından Prof. Dr. Nergis BİRAY yönetiminde hazırlanan “**Kazak Türkçesi Konu Çözümlemeli Söz Varlığı -Türkiye Türkçesi İle Karşılaştırmalı-**” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 16.06.2020 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

.....

Jüri-Danışman

.....

Jüri

.....

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
.....tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet BARDAKÇI
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza:

Mesut SÖNMEZ

ÖN SÖZ

Türk diline ve Türk sözcük bilimine katkı sağlaması amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci bölümü olan giriş bölümünde Kazak dili, edebiyatı, tarihi hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılmış, tematik sözlükler ve söz varlığı çalışmalarına kısaca değinilerek araştırma yöntemi anlatılmıştır. İkinci bölümü ise konulara göre belirlenmiş başlıklar altında Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesinin söz varlığı karşılaştırması biçiminde düzenlenmiştir. Türkiye Türkçesi bölümündeki sözler için *Türkçe Sözlük (TDK - 2011)* temel alınmıştır. Daha önce yapılmış olan söz varlığı çalışmalarından da faydalanarak kullanım alanı ve anlam yakınlığına göre 38 başlık altında sınıflandırılan bu sözler isimlerle sınırlı tutulmuştur. Sözler, her bölüm kendi içerisinde olmak üzere, a'dan z'ye sıralanmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimelerin Kazak Türkçesindeki karşılıkları için Kazak Türkçesi ile ilgili çeşitli sözlükler taranmış ve bulunan karşılıklar; *afet > apat* örneğinde olduğu gibi kaydedilmiştir. Kazak Türkçesi karşılığına ulaşamayan söz için ise *yok* anlamında “y” harfi kullanılmıştır. İki lehçede de karşılığı bulunan kelimeler üzerinden ise hangi lehçenin hangi dilden ne oranda kelime alıntılıdığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ulaşılan bilgiler her bölümün sonunda tablo ile verilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümünde 36.558 söz yer almış, bu sözlerin 20.928'inin Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilirken 15.630'unun Kazak Türkçesi karşılığına ulaşamamıştır.

Çalışmanın bu iki Türk lehçesinin söz varlığı yönünden benzerlik ve farklılıklarını daha açık ortaya koymuş olmasını, bu alanda yapılacak çalışmalara kaynaklık edebilmesini ve Türk sözcük bilimine katkı sağlamasını umuyoruz.

Çalışmanın bu aşamaya gelmesinde, kendisinden akademik bilgi açısından olduğu kadar insani değerler açısından da çok şey öğrendiğim değerli danışman Hocam Prof. Dr. Nergis Biray'ın emeği oldukça fazladır. Bu yolda benden desteklerini hiçbir zaman esirgemediği için kendisine çok teşekkür ederim. Ayrıca bu süreçte manevi desteğini esirgemeyen ve bana sabır gösteren değerli eşim Meral Sönmez'e çok teşekkür ederim.

ÖZET
KAZAK TÜRKÇESİ KONU ÇÖZÜMLEMELİ SÖZ VARLIĞI
-TÜRKİYE TÜRKÇESİ İLE KARŞILAŞTIRMALI-

Sönmez, Mesut
 Yüksek Lisans Tezi
 Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları ABD
 Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Nergis Biray
 Haziran 2020, ix- 698 sayfa

Türk diline ve Türk sözcük bilimine katkı sağlaması amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci bölümü olan giriş bölümünde Kazak dili, edebiyatı, tarihi hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılmış, tematik sözlükler ve söz varlığı çalışmalarına kısaca değinilerek araştırma yöntemi anlatılmıştır. İkinci bölüm de ise konulara göre belirlenmiş başlıklar altında Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesinin söz varlığı karşılaştırmasını kapsar biçimde düzenlenmiştir. Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimeler için *Türkçe Sözlük* temel alınmıştır. Daha önce yapılmış olan söz varlığı çalışmalarından da faydalanarak kullanım alanı ve anlam yakınlığına göre 38 başlık altında sınıflandırılan bu kelimeler isimlerle sınırlı tutulmuştur. Kelimeler, her bölüm kendi içerisinde olmak üzere, a'dan z'ye sıralanmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimelerin Kazak Türkçesindeki karşılıkları için Kazak Türkçesi ile ilgili çeşitli sözlükler taranmış ve bulunan karşılıklar; *afet* > *apat* örneğinde olduğu gibi kaydedilmiştir. Kazak Türkçesi karşılığına ulaşamayan söz için ise *yok* anlamında “y” harfi kullanılmıştır. İki lehçede de karşılığı bulunan kelimeler üzerinden ise hangi lehçenin hangi dilden ne oranda kelime alıntılıdığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ulaşılan bilgiler her bölümün sonunda tablo ile verilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümünde 36.558 söz yer almış, bu sözlerin 20.928'inin Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilirken 15.630'unun Kazak Türkçesi karşılığına ulaşamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kazak Türkçesi, Türkiye Türkçesi, söz varlığı, tematik sözlük.

ABSTRACT

Thematic Lexicology of the Kazakh Turkish -Comparison with the Turkey Turkish-

Sözmez, Mesut

Master Thesis Contemporary

Turkish Dialects And Literatures Department

Adviser of Thesis: Prof. Dr. Nergis Biray

June 2020, ix- 698 sayfa

In the introduction part, which is the first part of the study, general information about Kazakh Language, literature and history is given and the research method is explained by briefly mentioning thematic dictionaries and vocabulary studies to contribute to Turkish Language and Turkish lexicology. The second section is aimed to include comparison of vocabulary studies of Turkey Turkish and Kazakh Turkish under the headings determined according to subjects. *Turkish Dictionary* is based on for words in Turkey Turkish section. These words, which are clasified under 38 titles according to their usage area and proximity to meaning by making use of the vocabulary studies have been before, are limited to nouns only. The words are enlisted from a to z as each section is in itself.

Various type of Kazakh Turkish dictionaries are scanned for equivalents of the Kazak Turkish vocabularies in Turkey Turkish part and the found equivalents are registered such as; *afet* > *apat* example. The letter “y” is used for the words which have no equivalents in Kazakh Turkish. It is aimed that which language quotes vocabulary from which one and what proportion is it by using the words those have equivalents in both language. The reached information is given as table and tried to be interpreted at the end of every section.

36.558 words are took place in Turkey Turkish part, 20.298 of them have equivalents in Kazakh Turkish however 15.630 have no equivalents in the target language.

Keywords: Kazakh Turkish, Turkey Turkish, vocabulary, thematic dictionary.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÇALIŞMADA KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ VE KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
1.1. Kazaklar	1
1.2. Kazakistan.....	4
1.3. Kazak Türkçesi	5
1.3.1. Kazak Türkçesi İçin Kullanılan Alfabelerin Değişim Süreçleri	8
1.4. Kazak Edebiyatı	10
1.5. Kazak Sözlükçülüğü	15
1.6. Tematik Sözlükler ve Söz Varlığı Çalışmaları.....	18
1.7. Araştırma Yöntemi.....	19
KONULARINA GÖRE SÖZ VARLIĞI KARŞILAŞTIRMASI VE DEĞERLENDİRMELER	23
2.1. Evren, Dünya, Gökyüzü, Hava Olayları, Yıldız Bilgisi.....	23
Tablo 1: Birinci Bölümün Sayısal Verileri	37
2.2. Zaman	39
Tablo 2: İkinci Bölümün Sayısal Verileri	46
2.3. Madenler, Mineraller, Kimyevi Maddeler	47
Tablo 3: Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri.....	58
2.4. Bitkiler	60
Tablo 4: Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri	87
2.5. Hayvanlar.....	89
Tablo 5: Beşinci Bölümün Sayısal Verileri	115
2.6. İnsan Vücudu ve Fiziki Yapısı.....	117
Tablo 6: Altıncı Bölümün Sayısal Verileri	129
2.7. Doğum, Hayat, Hayatın Çağları, Ölüm.....	130
Tablo 7: Yedinci Bölümün Sayısal Verileri.....	133
2.8. Hastalıklar, Tedaviler.....	134

Tablo 8: Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri.....	147
2.9. Hekimlik, Ecza.....	149
Tablo 9: Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri	155
2.10. Besinler	156
Tablo 10: Onuncu Bölümün Sayısal Verileri.....	173
2.11. Giyim, Süs, Takı	175
Tablo 11: On Birinci Bölümün Sayısal Verileri	187
2.12. Ev	188
Tablo 12: On İkinci Bölümün Sayısal Verileri	192
2.13. Mobilya, Kap Kacak	193
Tablo 13: On Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri	202
2.14. Araç-Gereç.....	204
Tablo 14: On Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri.....	237
2.15. Yerleşim Kültürü	239
Tablo 15: On Beşinci Bölümün Sayısal Verileri.....	249
2.16. Taşıtlar	250
Tablo 16: On Altıncı Bölümün Sayısal Verileri	254
2.17. Evlilik, Aile, Akrabalık.....	255
Tablo 17: On Yedinci Bölümün Sayısal Verileri	262
2.18. Ticaret, İş, Para, Maliye	263
Tablo 18: On Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri.....	279
2.19. Meslekler.....	281
Tablo 19: On Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri	330
2.20. Tarım ve Bahçecilik.....	332
Tablo 20: Yirminci Bölümün Sayısal Verileri	336
2.21. Denizcilik.....	337
Tablo 21: Yirmi Birinci Bölümün Sayısal Verileri.....	343
2.22. İnşaat.....	344
Tablo 22: Yirmi İkinci Bölümün Sayısal Verileri.....	349
2.23. Diller, Dil Bilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyat	350
Tablo 23: Yirmi Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri	376
2.24. Argo Unsurlar	378
Tablo 24: Yirmi Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri.....	385
2.25. Bilimler	386

Tablo 25: Yirmi Beşinci Bölümün Sayısal Verileri.....	427
2.26. Eğitim.....	429
Tablo 26: Yirmi Altıncı Bölümün Sayısal Verileri.....	433
2.27. Güzel Sanatlar.....	434
Tablo 27: Yirmi Yedinci Bölümün Sayısal Verileri.....	449
2.28. Toplum İlişkileri, Oyunlar, Sporlar, Danslar.....	451
Tablo 28: Yirmi Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri.....	465
2.29. Yolculuk.....	467
Tablo 29: Yirmi Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri.....	469
2.30. Toplum, Hükümet, Yönetim ve Siyaset (Sosyolojik Unsurlar).....	471
Tablo 30: Otuzuncu Bölümün Sayısal Verileri.....	494
2.31. Yasama, Hukuk.....	496
Tablo 31: Otuz Birinci Bölümün Sayısal Verileri.....	506
2.32. Ordu, Savaş.....	508
Tablo 32: Otuz İkinci Bölümün Sayısal Verileri.....	519
2.33. Dinler, İnançlar, İbadetler.....	520
Tablo 33: Otuz Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri.....	532
2.34. Soyut Terimler.....	534
Tablo 34: Otuz Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri.....	539
2.35. Vücudun Duyuları.....	540
Tablo 35: Otuz Beşinci Bölümün Sayısal Verileri.....	542
2.36. Duygu, Düşünce, İrade.....	543
Tablo 36: Otuz Altıncı Bölümün Sayısal Verileri.....	559
2.37. Değerler, Nitelikler, Erdemler, Eksiklikler, Kusurlar.....	561
Tablo 37: Otuz Yedinci Bölümün Sayısal Verileri.....	676
2.38. Zamirler.....	678
2.38. 1. Kişi Zamirleri.....	678
2.38. 2. Dönüşlülük Zamirleri.....	678
2.38. 3. İşaret Zamirleri.....	678
2.38. 4. Soru Zamirleri.....	678
2.38. 5. Belirsizlik Zamirleri.....	678
Tablo 38: Otuz Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri.....	679
SONUÇ.....	680
Tablo 39: Bölümlerle İlgili Genel Sayısal Veriler.....	690

KAYNAKLAR.....	694
ÖZ GEÇMİŞ.....	698

ÇALIŞMADA KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ VE KISALTMALAR

Çeviri Yazı Alfabeti

Аа	A a
Әә	Ä ä
Бб	B b
Вв	V v
Гг	G g
Ғғ	Ğ ğ
Дд	D d
Ее	E e / ye
Ёё	Yo yo
Жж	J j
Зз	Z z
Ии	IY-İY-İ / iy-iy-i
Йй	Y y
Кк	K k
Ққ	Q q
Лл	L l
Мм	M m
Нн	N n
Ңң	Ñ ñ
Оо	O o
Өө	Ö ö
Пп	P p
Рр	R r
Сс	S s
Тт	T t
Уу	UW-ÜW-W / uw-üw-w
Үү	Ü ü
Ұұ	U u
Фф	F f

Xx	X x
Һh	H h
Цц	TS ts
Чч	Ç ç
Шш	Ş ş
Щщ	ŞÇ şç
Ъъ	‘
Ыы	I ı
Іі	İ i
Ьь	’
Ээ	E e
Юю	YUW-YÜW-YU / yuw-yüw-yu
Яя	YA / ya

Kısaltmalar

TDK: Türk Dil Kurumu

KRMAMTK: Kazakistan Respublikasının Medeniyat jane Akparat Ministrliği Til Komiteti

GİRİŞ

1.1. Kazaklar

Kazak adının tarihi kayıtlarda geçiş şeklini ve hangi anlamda kullandığını tespit için bu ad üzerine çalışan uzmanların çok eski dönemlerdeki kayıtlardan itibaren taramalar yaparak benzer okunuş şekillerini inceledikleri görülür. Bu okunuş şekillerinin tetkikine öncelikli olarak Kazakların yaşadıkları coğrafyaya yakın olan devletlerin arşiv kayıtlarının araştırılmasıyla başlanmıştır (Kalkan, 2006: 51).

“Kazak” kelimesine Kazak kavimleriyle ilişki kurmuş olan Çin, Arap, Fars, Bizans, Rus, Moğol ve Türk dillerindeki kayıtlarda rastlanmaktadır. Bu dillerin özelliklerinden dolayı “Kazak” kelimesine çeşitli şekillerde tesadüf edilmektedir. Mesela Asa, Kasa, Hasa, Xaysak, Kösek, Gasuk, Gasa, Xasık v.s. gibi (Moldabayeva, 2000: 17). Çin yıllıklarına dayalı olarak çalışan W. Eberhard’ın tespitlerine göre 5.-9. yüzyıllarda ‘Ho-sa-ko’ adı Kazak etnonimini ifade etmektedir (Kalkan, 2006: 51). 982 yılında yazılmış olan “Hududü’l-Alem” (Dünyanın Hudutları)de Alanlar ve Alan şehirleri hakkında bilgi verilirken “Alan ilinde Kasak denilen bir kavim bulunduğu” haber verilir. A. Vambery 1885 yılında yayımlanan “Türk Halklarının Etnolojisi ve Etnografisi” adlı kitabında, birçok yazılı delil göstererek Kazak adının 9-10. yüzyıllarda bilindiğini ve bu adla anılan bir kavmin bulunduğunu yazdıktan sonra Kazakların antropolojik özelliklerini araştırarak Kazak halkının 10. yüzyıldan önceleri de gelişmiş antropolojik özelliklere sahip olduğunu iddia etmektedir. Arap seyyahı Muhammed el-Avfi 1228 yılında yazdığı “Hindistan’dan Seçme Hikaye ve Efsaneler” adlı eserinde Altay dağlarında yaşamakta olan Karluklar’ın içinde üç Çiğil ve üç Kazak kavmi bulunduğunu yazar (Moldabayeva, 2000: 17-18).

Türkçe tarihi kayıtlarda ise “Kazak” sözüne ilk olarak 11. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır. “Hür, yiğit, mert, cesur, serbest” gibi anlamları ifade etmektedir. Büyük ihtimalle Mısır’da ortaya çıkan, 1245 yılına ait Türk-Arap sözlüğünde ise “evsiz, başıboş dolaşan, sürgün edilen” anlamında yer almıştır (Devrişeva, 2007: 1).

Abuşka sözlüğünde de “kazak” kelimesi, “evsiz, başıboş dolanan” anlamındadır (Alkaya ve Buran, 2013: 105). Baburşah’ta ise “fetret devri, bekârlık, serseri dolaşma” gibi manalarda kullanılmıştır (Caferoğlu, 1988: 34).

Ahmet Zeki Velidi Togan, “Kazak” adının ilkin sultanlara mahsus olduğunu ve sonradan onlara tâbi kabilelere ve oluşturmak istedikleri devlete itlâk olduğunu belirtir (1981: 37).

Kazak kelimesinin etimolojisi hakkında en yaygın ve ittifak edilen görüş, kelimenin “kaz-” fiilinden türediğidir. “kaz-” fiili, “serseri dolaşmak, evsiz yurtsuz gezmek” anlamına gelmektedir. Kelime bu anlamıyla Çağatay sözlüklerinde ve Kumuk lehçesinde mevcuttur. Samayloviç, Barthold, Radloff, Vambery, Zenker, Gombocz gibi pek çok âlim “kazak” sözünün “başiboş gezen, evsiz barksız” anlamlarına geldiği görüşündedir (Alkaya ve Buran, 2013: 105).

Genel anlamıyla “Kazak” kelimesi Türk-Kıpçak kelimesi olup hür, serbest, bağımsız, macerayı seven anlamlarına gelmektedir. Türkçe bir kelime olan “Kazak” adı daha ziyade özgürlüğüne düşkün, kanun ve nizam tanımayan, kurulu sistem içerisinde yer almak istemeyen kişiler için kullanılmıştır (Yetişgin, 2006: 693).

“Kazak” adının bir kavim adı olarak 10. yüzyıl öncesinden bu yana var olduğunu savunan bilim adamları olsa da bugünkü Kazaklar için millet adı olarak 15. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlandığı, Kazak Hanlığı ile gelişip yerleştiği görüşü, çoğunluğun kabul ettiği görüştür. Bizim bu konudaki görüşümüz ise “kazak” kelimesinin bir idareye bağlı kalmak istemeden serbest bir şekilde hareket eden kişi ve topluluklar için bir sıfat olarak 10. yüzyıl öncesinde de kullanıldığı, bugünkü Kazaklara ise bir dönem bu şekilde hareket etmelerinden dolayı verildiği ve onların adı olarak yerleştiği, bunun ise 15. yüzyıldan itibaren olduğu yönündedir.

Yine 15. yüzyılda gelişen olaylar sonucu kurulan Kazak Hanlığı ile ilgili olarak ise kaynaklarda şu bilgiler yer alır: Canıbek ve Kerey sultanlar Ebu’l-Hayr Han’a karşı yürüttükleri hanlık mücadelesini kaybedince Aral yöresindeki yurtlarını terk ederek kendilerine bağlı kabile ve uruğlarla Çu havzasına göç ettiler. Bu bölgeye hükmeden Mogulstan hanı Esen-Buga, Ebu’l-Hayr Hanlığı’nın parçalanmasından yana olduğu için onların Çu ve Talas ırmakları civarını, Yedisu bölgesinin batısını ele geçirmelerine karşı çıkmadı. Canıbek ve Kerey sultanlar burada Kazak Hanlığı’nı kurdular. Bu hanlığın değişik Türk kabile ve kavimlerden oluşan halkına “Kazak” adı verildi (Kesici, 2003: 31-32). Kazak Hanlığı’nın kuruluş tarihi konusunda Kazak-Türk tarihçileri ortak bir kanaat oluşturamamıştır. Umumiyetle bu teşekkül devresi 1445 ile 1470 yılları arasındaki bir tarihe konmaktadır (Gömeç, 2015: 94).

Kazak Hanlığı en parlak devrini, 16. yüzyılın ilk çeyreğinde özellikle Kasım Han (1511-1523) döneminde yaşadı. Kasım Han zamanında Kazakların denetimi altında olan topraklar genişledi (Kesici, 2003: 34-35).

Kazak halkının etnik bir topluluk olarak tarih sahnesine çıkması ile birlikte Kazak cüzleri; Ulu (Büyük) Cüz, Orta Cüz ve Kişi (Küçük) Cüz de anılmaya başladı (Kesici, 2003: 36). Kabileler (cüzler-ordalar), bünyelerindeki göçebelerin sayısına göre değil (mesela Küçük Cüz topluluğu ötekilerden sayıca çok), onlara bağlı aşiretlerin büyüklüğü-küçüklüğü ve yerleştikleri coğrafi bölgenin alanına göre değerlendirildi. Kazaklar, zaman zaman ulusluktan kabileliğe (cüzlere), bazen de kabilelerden ulusluğa dönüştüler (Hizmetli, 2011: 35). Cüzlerin ortaya çıkışı ile çeşitli görüşler olmakla birlikte üzerinde en çok uzlaşılan görüş idari bir gereklilik olarak ortaya çıktıkları yönündedir.

17. yüzyılın başından itibaren, takip eden yüzyıllar boyunca Kazak halkı kuzeyden gelen Moğol istilası, güneydoğudan gelen Çin saldırıları ve hatta zaman zaman güneydeki soydaş boylardan gelen darbeler arasında milyonlarca canı ve tonlarca kanı pahasına özgür olarak yaşama mücadelesi verdi (Devrişeva, 2007: 18).

Rus Çar'ı VI. İvan 1552'de Kazan Hanlığı'nı, 1556'da Astrahan Hanlığı'nı ve 1558'den itibaren de Sibiryayı istila ederek ele geçirmiş ve ele geçirdiği Tatar Başkurt ve Sibiryalı Türk ülkelerinde sömürgecilik siyaseti hususunda büyük tecrübe sahibi olmuştur. 15.-16. yüzyıllarda Kazaklar Rusların daha çok dikkatini çekmişlerdir. Nitekim Kazakistan 1570'li yıllardan itibaren Rusya'nın dip komşusu olmuştur. Ruslar, 15.-16. yüzyıllarda ekonomik ve siyasi bakımdan gelişme gösterdiği sıralarda ülkenin doğu sınırlarında ticareti geliştirmeye çalışmışlardır. Rus sömürgecilerinin hedefi ise, Kazakların mal mülkünü ve yer altı zenginlikleri ile dolu topraklarını ele geçirerek ülkenin doğu sınırlarını emniyet altına almak idi (Devrişeva, 2007: 18-19).

Tevekkel Han devrinde (1583-1598) yeğeni Oras Muhammed Han'ın, Sibiryada Ruslara yenilip esir düşmesiyle başlayan Rus tehditleri ve saldırıları Tevekkel Han'dan sonra tahta oturan İsim Han zamanında da (1598-1628), Tavke Han devrinde de (1680-1718) artarak devam etti (Hizmetli, 2011: 29). Tavke Han'dan sonra Kazak Türkleri tarihinde bir karanlık dönem başlamakla beraber, artık her cüz kendi kaderini kendi çizmeye çalıştı (Gömeç, 2015: 97).

Her cüzün kendi bağımsızlığını korumaya çalışması Kazakları zayıf düşürmüştür. Bir yandan Kalmuklarla mücadele ederlerken, diğer yandan da Ruslarla

mücadeleye girmişlerdir. Devletin zayıflaması, Rusların Kazakistan'ı işgalini kolaylaştırır. 1850 yılında İli havzasını kendi idareleri altına alan Ruslar, bu tarihten sonra Kazakistan'ı tamamen işgal etmişlerdir. Kazaklar 1882 yılında tamamen Rus boyunduruğuna girerler. 1917 yılındaki Bolşevik İhtilali'ne kadar Kazak Türkleri Ruslara karşı çeşitli isyan girişimlerinde bulunmuş, ancak hepsi de kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Orenburg'ta yapılan 1917 Genel Kazak Kurultayında ülkenin örgütlenmesi için çok önemli kararlar alınır. Kazakların milli partisi Alaş Orda Partisi kurulur. İhtilal esnasında Alaş Partisi, Alaşorda adı altında Sirderya ve Yedisu eyaletleri dışında bütün Kazakistan'ın bağımsızlığını açıklar. 1917 Ağustos'unda Bükey Han yönetiminde Kazakistan Hükümeti kurulur. Ama bu hükümet hem kızıl orduya hem de beyaz orduya karşı savaştığı için zayıf düşer. 1919 yılında Alaş Orda Hükümeti dağılır ve bağımsız Kazakistan'a son verilir. 26 Ağustos 1920'de Kazakistan SSC kurularak Kazakistan toprakları Sovyetler Birliği'ne bağlanır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, diğer Türk Cumhuriyetleri gibi Kazak Türkleri de 16 Aralık 1991 tarihinde bağımsızlığını ilan eder ve bağımsız Kazakistan Cumhuriyeti'ni kurarlar (Alkaya ve Buran, 2013: 106).

Tarih ilmi Kazakların şimdiki sınırlarında eskiden beri yaşadıklarını, buranın onlar için ana yurt olduğunu ispatlamaktadır. Dünya tarihi ilmi ise, bu topraklarda çok erken zamandan beri göçebe ve yerleşik bir medeniyetin varlığını kabul etmektedir. Arkeolojik kazılar ve anıtlar, Çin ve Arap yazarların eserleri, Rus ve başka ulustan seyyahların verdikleri bilgiler, yüzyıllar boyu Kazakların günümüzdeki Kazakistan Cumhuriyeti'nin kurulduğu topraklarda yaşadıklarını göstermektedir. Ayrıca, arkeolojik bulgular ve belirtilen kaynaklar Bakır Devrinden itibaren eski Türk kavimlerinin adı geçen yerlerdeki medeniyetinin varlığını ortaya koymaktadır (Hizmetli, 2011: 33-34).

1.2. Kazakistan

Avrasya'nın göbeğinde bulunan Kazakistan, pek çok eski uygarlığın ve ulaşım yollarının kesiştiği noktada yer almakta, Avrupa ve Asya kıtalarının büyük devletleri arasında sosyal, ekonomik ve kültürel köprü oluşturmaktadır. Tarihin belirli aşamalarında, bugünkü Kazakistan toprakları üzerinde çeşitli devletler kurulmuş ve bu devletlerin kültürel birikimleri modern Kazakistan Cumhuriyeti'ne aktarılmıştır. Kazakistan yönetimi, 1990'ların hemen başında tüm sosyal politika sistemini kapsayan geniş çaptaki bir değişikliği uygulamaya koymuştur. 24 Nisan 1990'da Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin (Kazak SSC) Cumhurbaşkanlığı Kurumu kanunla kurulmuş

ve Nursultan Nazarbayev ülkenin ilk Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir (Sakhipova, 2007: 112-113).

Ardından 25 Ekim 1990'da egemenliğini, 16 Aralık 1991'de ise bağımsızlığını ilan etmiştir. Başkanlık sistemi, parlamento ve hükümetle yönetilen üniter devlet yapısına sahiptir. Resmi dili Kazakça olmakla birlikte devlet ve yerel organlarda Rusçanın kullanılabileceği kabul edilmiştir. Başkenti Aralık 1997'ye kadar Almatı, o tarihten bu yana ise Astana'dır (Uçar, 2009: 103-104). Astana'nın adı Mart 2019'da Nur-Sultan olarak değiştirilmiştir. Kuruluşundan Mart 2019'a kadar başkanlığı Nursultan Nazarbayev yürütmüştür. Onun istifasının ardından ise Kasım Jomart Tokayev başkanlığa gelmiştir.

2.717.300 km kare toprağa sahip olan Kazakistan'ın kuzeyinde ve batısında Rusya Federasyonu, doğusunda Çin Halk Cumhuriyeti, Güneyinde Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan vardır. Ülke genelinde sert karasal iklim hâkimdir. Orta Asya'nın ve Türk Cumhuriyetlerinin coğrafi olarak en büyük ülkesi olması, Orta Asya'nın geleceğinin belirlenmesinde ve bir araya gelmesinde, Türkistan federasyonunun kurulmasına öncülük ve Türk Dünyasına önderlik edebilecek potansiyeli bulunmaktadır (Uçar, 2007: 105-106).

Kazakistan, zengin yer altı doğal kaynakları bakımından dünyanın başlıca hammadde üreticisi ülkeleri arasındadır. Tarım sektörü, Kazakistan'ın millî ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Hayvancılık ise kırsal kesimin önemli bir kaynağıdır (Sakhipova, 2007: 116).

Dış politikası ve ekonomi stratejisinde, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından 1991 tarihinde bağımsızlık ilan ettiği zaman kendini ilk tanıyan ülke, tarihî bağı ve kültürel mirasları ortak olan Türkiye Cumhuriyeti, ekonomik, tarihî, coğrafi ve askerî-siyasî faktörlere ilişkin olarak Rusya Federasyonu, ayrıca dünyanın en gelişmiş ülkeleri Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya ile ilişkilerine büyük önem vermektedir (Sakhipova, 2007: 117).

1 Mart 2020 verilerine göre Kazakistan'ın nüfusu 18 milyon 671 bindir (<https://stat.gov.kz/>). Toplam nüfusun yaklaşık %68'i Kazak, %19'u Rus'tur (Düğen, 2019: 126).

1.3. Kazak Türkçesi

Kazak Türkçesi, Türk lehçeleri içerisinde en geniş sahada konuşulan lehçedir. Kazak Türkçesi bugün Kazakistan, Doğu Türkistan, Özbekistan, Türkmenistan, Rusya,

Türkiye ve çeşitli Avrupa ülkelerinde yaşayan Kazaklar tarafından konuşulmaktadır. Kazak Türkçesi; kuzeydoğu kolu, güney kolu ve batı kolu olmak üzere üç kola ayrılmaktadır. Bunlardan kuzeydoğu kolu çağdaş yazı dilinin temelini oluşturur. Kazak Türkçesi, Kazak boyunun hayat şartları içerisinde, serbest bir gelişme imkânı bulmuştur, söz varlığı öncelikle Türkçe asıllı kelimelerden oluşur. Türkçe kelimelerin dışında İslamiyet'in kabulü ile Arapça ve Farsçadan, Rus hâkimiyetinin yayılması ile de Rusçadan alıntılar yapılmıştır. (Alkaya ve Buran, 2013: 105). Bu dillerin dışında batı dillerinden giren, özellikle terimesel, sözler de vardır.

Önceki yüzyıllarda gelişerek zengin bir sözlü edebiyat dili olan ve 19. asrın ikinci yarısından itibaren yazı dili olarak kullanılmaya başlanan Kazakça, 20. yüzyıl içinde kendisini yazılı alanda da geliştirmiş bir edebiyat ve bilim dilidir. Dialektleri arasındaki farklılıkların azlığı, yabancı kökenli kelimeleri kendisinin ses özelliklerine uydurması, kelime hazinesi ve ifade kabiliyeti gibi yönlerden Türk lehçelerinin en zenginlerinden biridir (Kutalmış, 2004: 3-4).

1937 yılından itibaren Kazakça ve Rusça, Kazakistan'ın resmî dili olmuştur (Kutalmış, 2004: 3-4). 1940 yılında Kiril alfabesi kullanmaya başlayan Kazak halkı egemenliğini alacağı vakit olan 1991'e kadar Rusçayı eğitim dili olarak kullanmışlardır (Özdemir, 2018: 1134). 1950'li yılların ikinci yarısından 1987 yılına kadar Kazakistan'da Kazakçanın kullanımı azalırken onun yerini Rusça almıştır. Kazakçasını kuvvetlendirmekten söz edenler "milliyetçilik" yapmakla suçlanarak susturulmuşlardır. O dönemde Kazakça tedrisat yapan yüzlerce okul kapanmış, şehirlerde Kazak çocukları genel olarak Rusça eğitim görmüştür. Bu nedenle özellikle şehirlerde ana dillerini bilmeyen çocuklar çoğalmaya başlamış ve Kazakistan'da dilini bilmeyen Kazaklar ortaya çıkmıştır. 1959'da yapılan nüfus sayımında Kazakistan'da yaşayan nüfusun %0,8 kadarı yani 22.296 kişi ana dili olarak başka bir dili göstermiştir. Bunların 21.378'i ana dili olarak Rusçayı bildirmiştir. 1979 sayımında bu oran daha da artarak, Kazakların %1,4 yani 72.311'i Rusçayı ana dilleri olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ancak, Kazakçasını ana dili olarak gördüğü halde Rusça konuşmayı kolay bulanlar daha fazlaydı (Kassymbay, 2016: 75).

Bağımsızlık ilan edildikten iki yıl sonra 28 Ocak 1993'te Kazak Türkçesi resmî dil olarak kabul edilir (Alkaya ve Buran, 2013:106-107). 30 Ağustos 1995 tarihinde referandumda kabul edilen Kazakistan Cumhuriyeti'nin Anayasa'nın 7/1 Maddesinde "Kazakistan Cumhuriyeti'nin devlet dili Kazak dilidir. Rusça bütün resmi kurumlarda

ve halkın içinde devlet dili yanında aynı düzeyde kullanım statüsü almıştır.” Devlet dili statüsü değil, sadece resmi alanda kullanma hakkı denilmiştir (Kassymbay, 2016: 95).

17 Temmuz 1997’de kabul edilen Kazakistan Cumhuriyeti’nin Diller Kanunu’nun 4. maddesinde: “Kazakistan Cumhuriyeti’nin devlet dili, Kazak dilidir. Devlet dili, devletin bütün yerlerinde, toplumsal ilişkilerin bütün sahalarında kullanılan yönetim, yasama ve yargı işlerini yürütme ve resmi evraklar düzenleme dilidir”, 5. Maddesinde ise: “Devlet kurumlarında ve yerel yönetim organlarda Rus dili resmi dil olarak Kazak diliyle birlikte kullanılacaktır” ifadeleri yer alır (Kassymbay, 2016: 95-96).

Kazakçanın Anayasada resmi dil olarak kabul edilmesine karşılık Rusçanın kullanımını tamamen kalkmış değildir. Devlet kurumlarında halen Rusça kullanılmakta ve halk arasında da Rusça konuşanlar varlıklarını korumaktadırlar (Kassymbay, 2016: 102).

Kazakistan Cumhuriyeti’nin bağımsız olmasından sonra, ulus inşa projesi kapsamında devlet dilinin ülkede hâkim dil konumuna gelmesi için kurumsal politikalar yürütülmüştür. Resmi belgelerin Kazakça hazırlanması zorunluluğunun yanında medya organlarına da %50 oranında Kazakça yayın yapma şartı getirilmiştir. Fakat 90’lı yıllar çoğu gazete ve dergilerin Rusça olduğu, Kazak dili filologlarının sayısının az olduğu, Kazak dil biliminin durumunun zayıf olduğu yıllar olarak geçmiştir (Kassymbay, 2016: 100).

2000-2010 yılları arası Kazak Türkçesi ile ilgili gelişmeler şu şekildedir: Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Nazarbayev, 7 Şubat 2001 tarihinde “2001-2010 Yılları Arasında Dillerin Kullanışı ve Geliştirilmesine İlişkin Devlet Projesini” hayata geçirmiştir. 2000’li yıllarla birlikte farklı Kazakça internet sayfaları açılmış, çocuk dergileri yayınlamaya başlamış ve yavaş da olsa medyanın durumu iyileşmiştir (Kassymbay, 2016: 98-100).

2010 yılında ise “Kazakistan’da 2010-2020 Yılları Arasında Dillerin İşlevi ve Geliştirilmesi Hakkında Devlet Programı kabul edilmiştir. Hem 2001-2010, hem de 2010-2020 Dillerin İşlevi ve Geliştirilmesi Hakkında Devlet Programına bakıldığında dil politikasının daha çok “Kazakistanlılık” esasına dayandırıldığı görülmektedir. “Kazakistanlılık” Kazakistan’da yaşayan herkesin etnik kökenlerine bakılmaksızın Kazakça etrafında bütünleşmesi olarak değerlendirilmektedir. 2001 yılında kabul edilen “2001-2010 Yılları Arasında Dillerin İşlevleri ve Geliştirilmesi Hakkında Devlet

Programı'nda, devlet dilinin geliştirilmesi için hukuki koşulların oluşturulması, her alanda devlet dilinin kullanılması, eğitim ve öğretim alanında Kazakçanın işlevinin artırılması, devlet dilinin geliştirilmesi için bilimsel çalışmaların yapılması hedef olarak belirlenmiştir. Bu programın uygulanması sonucu Kazakçanın yaygınlaşmasında gözle görülür ilerlemelerin olduğu fark edilir (Gökdağ, 2013: 6).

Ancak Rusça ve Kazakça-Rusça olarak iki dilde basılan dergi ve gazetelerin sayısı daha yüksek olmaya devam etmektedir. Gazete ve dergiler Rusça ve karışık iki dilde basılmaktadır. Bununla birlikte Rusya'dan getirilen binlerce dergi Rusça getirilmektedir. Bu durum Rusçanın egemen konumunu devam ettirmesinde en önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır (Kassymbay, 2016: 100).

1.3.1. Kazak Türkçesi İçin Kullanılan Alfabelerin Değişim Süreçleri

Kazakistan'ın alfabe meselesinin tarihi oldukça renklidir. 1929 senesine kadar olan dönemde Arap alfabesine dayanan fakat farklı imlâ hususiyeti gösteren uygulamalar görülür: Çağatayca örneğinde yazılan en eski Arap harfli Kazakça metinlerin Osmanlı üslûbunda kaleme alındığı söylenebilir. Kazaklar birinci sırada Arap harfli olup Tatarca ve Çağatayca'da kullanılan, Kazakçanın telaffuzunu aksettirmeyen bir alfabe kullanmışlardır. Bunun yanında Kazakçanın fonetik değerlerini kısmen aksettiren bir alfabe karşımıza çıkar. Yine Arap harflerini kullanan Kazak telaffuzunu yansıtan, konuşulduğu gibi yazılan fakat oldukça az sayıda matbu eserde uygulanan bir alfabe kullanılmıştır. Kazakların kısmen ve bir dönem uyguladıkları, özellikle Gaspıralı İsmail'in yaygınlaştırdığı hece usûlüne dayanan ve Kazak lehçesinin farklılıklarını yazıda gösterebilen Arap alfabesi ise etkili ve uzun ömürlü olamamıştır (Kutalmış, 2004: 5).

19. yüzyılın ikinci yarısında Kazak toplumunda alfabe meselesi alevlenir. Özellikle Rusça eğitim alan Kazaklar arasında Arap alfabesinin eksiklikleri öne sürülerek Kazak yazı sistemine Rus alfabesinin uyarlanması hakkında fikirler ortaya atılmaya başlar. Bu akımları kendi amaçları için fırsat bilen Rus misyonerleri Kazak yazı sisteminin kurulmasında Rus alfabesinin örnek alınmasını önermeye başlar. Kazak ses yapısını tam olarak karşılamayan Arap alfabesi yeni bir alfabeğe geçmeye müsait bir ortam yaratır (Otyzbayeva, 2013: 112).

Rus misyonerleri bütün "Türk halklarının ortak kültürel ve manevi değerlerini ve ortak dil yapısını yok etmek için siyasî amaçlarıyla "Arap yazısı kullanışsız ve Kazak ses yapısını karşılamamakta" şeklindeki düşünceleri destekleyerek Kiril alfabesiyle

yazılmış yeni Kazak alfabeleri ve kitaplarını yayınlamaya başlar. Bu misyonerlerden biri Nikolay İvanoviç İlminskiy, 8 ünlü 19 ünsüz harften oluşan ilk Kazak Kiril alfabe taslağını sunar.

İlminskiy, bir misyoner olarak Kazakların arasında yaşamış, bu lehçeyi çok iyi öğrenmiş, onlar için Kiril alfabesine dayanan bir alfabe geliştirmiş ve bu alfabe ile tarihte Kazakçayı ilk defa yazıya geçirmiştir. 1929'a dek Arap alfabeti kullanılırken aynı dönemde misyonerlerin öncülük ettiği kesim ve alanlarda Kiril alfabeti ile de Kazakça neşriyat yapılmıştır. İlminskiy'in 1861'de kullandığı Kiril hurûfât sistemini esas alan alfabeti, 1940 sonrası dönemde Kazakça için uygulanan ve küçük değişikliklerle günümüze kadar kullanıla gelen alfabetin de temelini oluşturmuştur (Kutalmış, 2004: 6).

İlminskiy'den sonra 1879 yılında ilk Kazak öğretmenlerinden ve aydınlarından biri olan İbray (İbrahim) Altınsarin, Kazak çocuklarına Rus Kiril alfabetine dayalı Kazak Kiril alfabetini öğretmiştir. Altınsarin'in Kiril alfabetine dayanan Kazak alfabetinde Kazakçanın ses yapısına özgü harfler kullanılmayıp tamamen Rus seslerinden oluşan Kiril alfabeti ve imlâsı kullanılmıştır (Otyzbayeva, 2013: 113).

Kazak diline büyük emek veren dilbilimci Ahmet Baytursın 1910 yılından itibaren Arap yazısının Kazak dilinin ses yapısına göre Kazak Millî Arap alfabetini geliştirerek 24 harften oluşan alfabe düzenler. Baytursın'ın alfabetinde Kazak Türkçesine özgü ses özelliklerine yer verildiği ve Kazakçada olmayan sesler alınmadığı için bu alfabe Kazak yazı tarihinde ilk *Ultık kazak jazuvı* "Millî Kazak Yazısı" olarak adlandırılmıştır.

1924 yılı Haziran ayının 12'si ve 18'i arasında Orınbor'da (Orenburg) Kazak ve Kırgız entelektüellerinin ilk kurultayı gerçekleşir. Bu kurultayda Ahmet Baytursın'nın hazırladığı Arap alfabetine dayalı yeni Kazak alfabeti üzerinde de durulur ve bu alfabe birçok öğretmen ve halk tarafından kabul edilip, 1924 yılından itibaren resmi olarak kullanılmaya başlanır, kitaplar basılır (Otyzbayeva, 2013: 115).

Kazak bozkırında Yeni Kazak Latin alfabeti taslakları 1924-1930 yılları arasında yapıldı. İlk Kazak Latin alfabetinin taslağı Nâzir Törekulov tarafından 1924'de Moskova'da Jana Alipbi Turalı "Yeni Alfabe Hakkında" adlı kitabında yayınlandı. 1926 yılı 26 Şubat-6 Mart aralığında Bakü'de gerçekleştirilen Tüm Sovyetler Birliği I. Türkoloji Kurultayı sonunda 7-101 oylama ile Türk dillerinin kademe kademe Latin alfabetine geçişine karar verilir (Otyzbayeva, 2013: 114-115). Kazakça ve diğer Türk

lehçelerinde o dönemde kullanılan Latin harflerinin içinde birkaç tane de Kiril harfi vardı (Kutalmış, 2004: 7). 7 Ağustos 1929'da SSCB Merkez Alfabe Komitesi ve SSCB Halk Komiserler Heyeti "Yeni Kazak alfabesinin kullanımı hakkında" kararını onaylar ve Kazakistan'da Latin alfabesinin kullanımı yasal olarak yürürlüğe girer (Otyzbayeva, 2013: 116).

1940 yılının sonuna doğru Kazakistan'da "Latinleştirilmiş Kazak yazısını Rus alfabesine dayalı yeni alfabeğe geçirme hakkında" yasa onaylanır (Otyzbayeva, 2013: 116) ve Kazak Kiril alfabesindeki harf sayısı 41 olarak belirlenir. 1957 yılında "ë (yo)" harfinin eklenmesiyle harf sayısı 42 olmuştur (Oralbayeva, 1968: 18).

1991'de Kazakistan bağımsızlığına kavuştuktan sonra Kazak dilbilimcileri ilk defa Latin alfabesine geçiş meselesini ortaya koydu ve yeni alfabeğe geçişin yararı ve zararları konuşmaya başladı (Otyzbayeva, 2013: 117).

Nursultan Nazarbayev 2006 yılında Kazakistan Halk Meclisi'nin 11. oturumunda Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçilmesi hususunda uzmanların çalışma başlatması ve tekliflerde bulunması konusunda talimat vermiştir. Bu toplantının ardından Kazakistan'da alfabe değişikliği konusundaki tartışmalar başlamıştır. 2012 yılında yayınlanan Kazakistan'ın 2050 strateji belgesinde, 2025 yılına kadar Latin alfabesine geçiş ile ilgili çalışmaların tamamlanacağı duyurulmuştur (Düğün, 2019: 162).

Kazakistan'ın kurucu başkanı Nursultan Nazarbayev, 12 Nisan 2017'de yayınlanan "Geleceğe Doğru: Manevi Uyanış" adlı makalesinde Kazakistan'ın latin alfabesine geçmek için çalışmaları başlatması gerektiğini, uzmanların da yardımıyla yeni bir latin alfabesi versiyonunun hazırlanacağını duyurdu (<http://www.akorda.kz/>). Konuyla ilgili ilk somut gelişme Eylül 2017'de Kazakistan'daki dil bilimcilerin çalışmaları sonucunda hazırlanan alfabe önerisinin Parlamento'ya sunulmasıyla gerçekleşmiştir. Ancak Parlamento'ya sunulan yeni Latin alfabesi daha sonra iki kez daha değiştirilmiş ve 26 Ekim 2017 tarihinde kabul edilen alfabe nüshası 20 Şubat 2018 tarihinde değiştirilerek yeni bir Latin alfabe nüshası yayınlanmıştır. 2017 yılında ilk nüshanın yayınlanmasının ardından Latin alfabesine geçiş süreci Kazakistan'ın önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir (Düğün, 2019: 163).

1.4. Kazak Edebiyatı

Kazak Türkçesinin ve Kazak boyunun teşekkül etmesine kadarki dönem, diğer bir deyişle Türk topluluklarının birbirinden farklı olarak bağımsız ve ayrı ayrı gelişmeye

başladığı devre kadarki, yani 15. yüzyıla kadarki kültür mirası, Türk topluluklarının hepsinde ortak atalar mirası olarak ele alınır.

Kazak Türklerinin sözlü edebiyatı, Kazak Hanlığı'nın kurulması, Kazak boyu ve Kazak Türkçesinin ortaya çıkmasıyla birlikte 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlar. Edebiyat araştırmacıları, bu konuda farklı görüşler olmakla birlikte, Kazak Türkleri yazılı edebiyatının başlangıcını 19. yüzyılın ikinci yarısı olarak göstermektedir (Biray, 2005: 67-68).

Kazak Türkleri yazılı edebiyatı kendi arasında: 1. Hazırlık Dönemi (XIX. yüzyıl) 2. Hürriyet Dönemi (1905-1920 arası) 3. Sovyet Dönemi (1920'den sonraki devir) olarak üç bölümden oluşmaktadır. Bağımsızlıktan sonraki (1991) edebiyat da ayrı bir dönem olarak değerlendirilebilir.

Hazırlık Dönemi: Rusların Kazakistan'ı istilası ile başlar. Bu dönemde Kazak aydınları süratle Rusça öğrenirler ve bu dille yazılan eserler aracılığı ile Avrupa'nın ve dünyanın diğer ülkelerinin edebiyat ve fikir hayatı ile yaşayışları hakkında bilgiler edinirler (Alkaya ve Buran, 2013: 107-108).

Hürriyet Dönemi: Yıllardır süren Rus baskısının 1905 ihtilalinden sonra hafiflemesiyle oluşan hürriyet havası Kazak aydınlarının derhal teşkilatlanıp halkına seslenmesine ve basın yayın organları kurmalarına imkân sağlamıştır. 1906 yılında Kazak lehçesiyle çıkan *Serke Gazetesi*, *Aykap Mecmuası* (1911-1916), *Kazakistan Gazetesi*, *Kazak Gazetesi* (1913-1918), *İşim Dalası* ve *Alaş* gibi gazeteler milli şuurun canlanmasında önemli rol oynamışlardır (Akar vd., 1994: 57).

Sovyet Dönemi: 1920'den başlayarak devam eden dönemdir. 20 Ağustos 1919'da Ruslar, milli hükümeti yıkarak yerine Kazakistan Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ni kurarlar. Böylece Kazakistan'da Sosyalizm ve Komünizmin baskısı altında bir edebiyat ortaya çıkar (Alkaya ve Buran, 2013: 107-108).

Yazılı Kazak Edebiyatının ilk habercileri çoğu on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında eser veren Duvlat Babatayulı (1802-1871), Şortanbay Kanayulı (1818-1881), Murta Mönkeulı (1843-1906) gibi şairlerdir. Ancak gerçek anlamda yazılı edebiyatın kurucuları Abay Kunanbayulı ile İbiray Altınsarıulı'dır. Abay Kunanbayulı (1845-1904) özellikle Sovyet Dönemi'nde, Rus ve Batı kaynaklarından beslenmiş, yenilikçi bir şair olarak değerlendirilmiştir. Fakat Abay, Batı edebiyatı ve felsefesi yanında Arap, Fars ve Türk edebiyatlarını, Doğu felsefesini, İslam tasavvufu ve tefekkürünü de çok iyi bilen bir edip ve aydındır. Abay, Kazak şiirini hem biçim hem içerik hem de söyleyiş

bakımından değiştiren, söz sanatını büyük bir içtimai güç ve tartışma vasıtası olarak kabul eden bir ediptir. Abay'ın şiirlerinde çok farklı imgeler bulmak mümkündür. Onun kullandığı imgeler kendisinden öncekilerden çok farklıdır.

Yeni Kazak Edebiyatının özellikle nesir alanında temellerini atan eğitimci, şair ve yazar İbiray Altınsarıulı (1841-1889) olmuştur. O, Kazak edebiyatında çağdaş anlamda hikâyenin ilk örneklerini vermiştir. İbiray Altınsarıulı'na ait olabileceği düşünülen fakat altındaki “Adas” takma adının kime ait olduğu tam tespit edilemeyen *Bätiy* adlı uzun hikâye, Kazak hikâyeciliği açısından bir dönüm noktası sayılabilir. Bu hikâye, çağdaş hikâyenin bütün unsurlarını ve özelliklerini taşımasının yanında Kazak edebiyatında kadın hakları meselesini ciddi biçimde ele alan ilk mensur tahkiyevi eserdir (Özdemir ve Kerimbekova, 2019: 21-25).

20. yüzyılın başında Kazak edebiyatı ile komşu ülkeler arasında ilişkiler artar, halk arasında da kültürel ilişkiler başlar. Kazakistan'da Türkistan *Velayatının Gazeti* (1870-1883), *Dala Velayatının Gazeti* (1888-1902) gibi gazetelerin çıkarılması, kitap basımının artması, bu ilişkilerin gelişmesine imkân verir. Bu gazete ve dergileri *Serke* (Teke, 1907), *Kazak Gazeti* (Kazak Gazetesi, 1907), *Kazakstan* (1911'e kadar Orda; 1913'e kadar Oral'da), *Eşim Dalası* (1913), *Kazak* (1913-1918, Orınbor), *Aykap* (1911-1915) gibi dergi ve gazeteler takip eder. Bu dönemde Kazak gazeteciliğinin gelişmesine en büyük katkı Muhammedcan Seralin (1872-1929)'den gelir. Bu yayın organlarında genel olarak Kazakistan'ın toplumsal gelişiminin ekonomik, tarihi ve sosyal meseleleri, kültürel meseleler, edebiyat, dil ve güncel meseleler, halkın bağımsızlığı, kültürel ve sosyal gelişmeler gibi konular ele alınır. Dergilerde Mirjakıp Duvlatulı, Ahmet Baytursın, Sultan Torayğırulı gibi yazar ve şairler çalışır ve fikirleriyle halka yol gösterirler.

M. Duvlatulı, *Uyan Kazak* (1909) adlı eserinde, Kazaklara millet önünde insanî görev ve sorumluluklarını düşündürmeyi hedefler. 20. yüzyılın başında Kazak şairlerinden Arapçayı, Arap ve Fars edebiyatı yanında kendi halk edebiyatlarını iyi bilen Cüsipbek Şayhislamulı (1854-1936), Şâdi Cängirulı (1855-1933), Akılbek Sabalulı (1880-1919) gibi bazı şair ve yazarlar, efsane ve masallardan, Doğu edebiyatından aldıkları örneklerden hareketle kıssa ve destanlar yazmaya çalışırlar. Kazak sözlü edebiyatı, Doğu edebiyatından gelen efsane, destan ve hikâyelerle gelişip zenginleşir.

20. yüzyılın başı Kazak topraklarının sömürge haline getirildiği, halkın bilinçlendirilmesi yolunda mücadele edilen yıllardır. Bu dönemde şair ve yazarlar,

eserlerinde halkı millî ruh, eşitlik, eğitim konularında aydınlatma ve kalkındırma ortak amacıyla eserler verirler. 20. yüzyılın başında Kazak edebiyatı nicelik ve nitelik olarak büyük aşamalar kaydeder. Kazak edebiyatında roman, uzun hikâye, drama, kısa hikâye, gazetecilik, eleştiri gibi yeni edebî türler ortaya çıkar. Bu dönemdeki edebiyat özgürlükçü, eğitici yönü belirgin, insancıl bir edebiyattır. Dönemin en belirgin isimleri Alihan Bökeyhanulı, Şakerim Kudayberdiulı, Ahmet Baytursın, Mirjakıp Duvlatulı ve Meşhur Jüsip Köpejev'dir (Söylemez vd., 2018: 105-109).

1917 devrimi Kazaklar arasında pek memnuniyetle karşılanmaz. 1920-21 Yılları arasında Kazak halkı büyük bir açlık felaketi yaşar. Halk yeni hükümet tarafından önerilen çözüme inanmaz ve güvenmez. Yine de kısa süre sonra eşitlik, adalet gibi parti sloganları halkı inandırmaya başlar. S. Seyfullin ve bazı yazarlar fakirlerin desteklenmesi, kadınların hukikî haklarının korunması konularında şiirlerin yanında yeni hayatın kurucusu olan Lenin ve Komünist partiye övgüler yağdıran şiirler de kaleme alırlar. 1920'de Rusya Federasyonu içinde başşehri Orenburg olmak üzere Kazak Muhtar Cumhuriyeti kurulur. Kazak Türkçesiyle yayın yapan matbaalar açılır, edebiyat kitapları ve günlük gazete ve dergiler yayımlanır.

18 Haziran 1925 yılında Komünist Parti'nin Merkez Komitesi tarafından partinin edebiyat sahasındaki siyaseti ile ilgili sözleşmenin kabul edilmesiyle parti, edebiyatta serbestçe işlenen konuları yasaklar ve engeller. 20'li yılların sonlarında Kazakistan'daki siyasi durum oldukça karışıktır. Kazakistan'da okumuşlar takip altına alınır, milliyetçi ve Türkçü oldukları; Baytursın, Rıskulı, Mendeşulı, Seyfullin, Saduvakasulı, Kojanulı gibi liderlerin destekçisi oldukları gibi gerekçelerle suçlanırlar. Yasak ve engellemelere rağmen eser verme işleri canlandırılır, halkı eşitliğe medeniyete çağıran heyecan dolu şiirler yazılır. Böylece vatanseverlik ve siyasi konulu şiir gelişmeye başlar. Dram, hikâye, roman, edebi eleştiri gibi türler de yavaş yavaş gelişir.

30'lu yıllardaki edebiyat, 20'li yıllardaki sosyal değişikliklerle şekillenen edebiyatın üzerinde gelişir. Edebiyatta tarihi ve millî görünüşü ortaya koyan İ. Cansügirulı, E. Təcibayulı, A. Tokmağambetulı, K. Amanjolulı gibi şairler öne çıkar. 30'lu yıllarda Rus nesrinde geniş şekilde ele alınan "Sosyalist gerçeklik" Kazak edebiyatını da etkilemiştir.

12-18 Haziran 1934'te Almatı'da Kazakistan Yazarlar Birliği'nin ilk kongresi yapılır. Kongre için *Kazak Edebiyeti* adlı bir gazete, ardından *Jaña Edebiyet* dergisi *Edebiyet Maydanı* adıyla basılır. Rusça *Literaturnıy Kazahstan* adlı bir dergi de

çıkarılır. Bu yayınlarda sosyalist realizm düşüncesi işlenir. Bu kongreden sonra birlik, halkların edebiyatı ve sanatı rejime hizmet etmeye başlar (Söylemez vd., 2018: 126-131).

1937-38 Kızıl kırgınında birçok Kazak şair ve yazarının öldürülmesi veya sürülmesiyle Kazak edebiyatında birçok edebi türün gelişmesi olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu durum II. Dünya Savaşı yıllarında ve sonrasında düzelmeye başlamıştır. Savaş yıllarında büyük eserler yayımlanır. M. Evezulı'nın 1942'de, savaşın her alanda sıcaklığını devam ettirdiği dönemde yayımlanan destanî romanı *Abay Joli*'nin ilk cildi bunlardandır. Bu romanın ikinci cildi 1947'de, üçüncü ve dördüncü ciltleri ise 1952 ve 1956 yıllarında yayımlanır. 50'li yılların başında "sanayi ve endüstri" konulu romanlar yayımlanır. 50-60 yılları arasında savaşı, kahramanlıkları anlatan kapsamlı romanlar ve şiirler de yazılır.

V. Stalin'in ölümünden sonra daha özgür bir döneme giren edebi alandaki çalışmalar, daha hacimli ve ortak çalışmalar şeklinde ortaya çıkmaya, edebi türlerin hemen hepsinde Kazak edebiyatı gelişmeye başlar (Söylemez vd., 2018: 144-151).

50'li yılların ikinci yarısından itibaren eskisi gibi suçlama ve cezalandırmalar kalmayınca edebiyat ve sanatta yenilik ve değişimler görülmeye başlamıştır. Bu gelişmelere rağmen edebiyat, idareyi etkisinde tutan partinin etkisinden tamamen kurtulamaz. Komünist partinin edebiyata yön çizmek için uyguladığı kongreler ve bu vasıta ile kurulan Kazakistan Komünist Partisi ile Yazarlar Birliği'nin birlikte hareket etme kararı, edebiyata partinin belirlediği devrim sorumlulukları dayatır.

Kazak halkının millî bilincinin kaybolduğunu gören aydınlar, 60-70 yıllarından itibaren tarihî olayları temel alarak milli bilinci uyandırıp terbiye etmek için edebiyattan faydalanma maksadıyla hareket etmeye başlarlar. M. Evezulı'nın temellerini attığı tarihi roman türü yeniden güçlendirilmeye çalışılmış, Kazak tarihinin çeşitli dönemlerini ele alan eserler verilmiştir. 60-80 yıllarındaki romanlarda sevgi yanında hayatın ciddi meseleleri, sosyalist realizm konuları da işlenmiştir. 1960-80'li yıllarda Kazak halk şiiri yeni bir niteliğe bürünerek gelişmiştir. Destancılık ve âşıklık geleneği tekrar canlanmaya başlamıştır. Bu dönemde hikâyecilik alanında uzun hikâyeye daha çok gelişmiş ve insanın hayattaki yeri, işi ve karakteri gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca Kazak edebiyatı ile dünya edebiyatı arasında ilişkiler kurulmaya başlanır (Söylemez vd., 2018: 165-174).

Adının anılması bile yasaklanan şair ve yazarlar ile ilgili gerçekler 80’li yılların sonlarında açıkça dile getirilmeye, yirminci asrın başında yaşamış birçok şairin eseri halkın istifadesine sunulmaya başlanmıştır.

Bağımsızlıktan sonra üç tür edebiyatçı portresi ortaya çıkmıştır denilebilir. Birincisi; bir kısmı Sovyet Dönemi’nde sosyalistik realizmden dolayı talimat ve vazife almaya alıştığı için ne yazacağını bilemeyen dolayısıyla bütün suçu “yeni devir”e yükleyen, bir kısmı da “yeni dönem”e ve kapitalizme kızdığı için hiçbir şey yazmayan edipler, ikincisi; yeni döneme ve yeni anlayışa hızla uyum sağlayan, ciddi bir bocalama yaşamadan yazmaya devam eden edipler, üçüncüsü; yazı hayatı esas olarak 1980’li yıllarda başlayan yeni nesil, Bağımsız Kazakistan’ın esas edebiyatçıları olarak değerlendirilebilirler.

Birinci kısımdaki edipler yeni eser vermezken eski eserlerinin neşri ile meşgul olmuşlardır. Bunlara Äzilhan Nurşayıqov, Kaltay Muhammedjan, Kalmıkan İysabay gibi edipler örnek verilebilir. İkinci gruptaki yazar ve şairler bağımsızlığın getirdiği fikir ve ifade hürriyetini çok iyi kullanmışlar ve ortaya hem sanat hem zihniyet bakımından özgün eserler koymuşlardır. Kabdeş Jumadilov, Maral İskakbay, Marhabat Bayğut, Dükenbay Dosjan gibi edipler örnek verilebilir. Üçüncü gruptaki yazar ve şairler her ne kadar komünizm döneminde yetişmiş olsalar da yazı hayatlarında Komünist Parti’nin dolayısıyla sosyalistik realizmin baskısını pek hissetmemişlerdir.

Kazak edebiyatı gerek yeni duruma uyum sağlayan eski edipler gerekse edebiyat alanına 1990’dan sonra giren yeni edipler eliyle milli ve çağdaş bir çizgide ilerlemesini sürdürmektedir (Özdemir ve Kerimbekova, 2019: 63-65).

1.5. Kazak Sözlükçülüğü

18. yüzyıldan itibaren Rusya’nın Orta Asya’ya etkisi ve Kazakların Rusya’ya bağımlılığı arttıkça sözlükçülük de gelişmeye başlamıştır. Bundan dolayı yerel halkı daha yakından tanımak ve misyonerlik faaliyetlerini yürütebilmek amacıyla hazırlanan iki dilli sözlükler ortaya çıkmıştır. Kazaklarda sözlükçülük Rusya’ya bağımlı olana kadar Arap-Fars-Türk sözlükçülük geleneğini korurken Rus istilâsı, Orta çağdan beri devam eden Arap imlâsına dayalı sözlükçülük geleneğiyle bağı koparmıştır. Bu yüzden 18. yüzyıldan bu yana Kazakçayla ilgili sözlüklerin çoğu Rusça-Kazakça olup genelde Çarlık Rusyasının ihtiyaçlarını karşılayacak ve onun dil politikasına uygun olacak şekilde hazırlanmıştır.

1773 yılında Petersburg'ta Yüksek Okul müfettişi L. Hristiyan Bakmeyster ilim adamlarına “Çeşitli Dil Örneklerini Derleme Hakkında Çağrı” konulu bir ilan verip anket dağıtmıştır. Bu çalışmanın sonucunda ilk Rusça-Kazakça elyazması sözlük 1774 yılında Öskemen şehrinde hazırlanmıştır. Çalışma 3.130 söz ve sözcük grubundan oluşmaktadır.

Kazakçanın kelime kadrosunu içeren ilk sözlük, Johann Peter Falck (1727-1774) tarafından yönetilen Orenburg araştırma gurubunun 1770 yılındaki saha çalışmaları sonucu 1785-86 yıllarında yayımlanan *Almanca-Tatarca-Kazakça-Buhara Lehçesi-Kalmakçadan* oluşan kelimeler listesidir. Çalışmada madde başları; sayılar, din ve akrabalıkla ilgili sözcükler, doğa olayları, gökyüzü cisimleri, mevsimler ve iklimle ilgili sözcükler olarak gruplandırılmıştır. Ayrıca ağaç adları, vücut organları, hayvanlar, ev aletleri, çanak çömlek, silah, yemek adlarıyla birlikte zamir ve sıfatlarla ilgili konular da işlenmiştir. Madde başı 200 sözcükten oluşmaktadır. İçerisinde 133 Kazakça kelimenin karşılığı verilmiştir. Kazakçayla ilgili ikinci sözlük 1825 yılında Heinrich Julius Klaproth tarafından yayımlanan *Fransızca-Kazakça* sözlüktür. Bu sözlük 400'e yakın Kazakça sözcüğü içermektedir.

19. yüzyılda dil öğretimi amacıyla düzenlenmiş konuşma kılavuzları ve küçük Kazakça sözlükler hazırlanmıştır. Pek çok metin kitabının sonunda, metinde geçen kelimeleri içeren sözlükler vardır. Nikolay İvanoviç İlminskiy'in 1861 yılında Kazan'da basılan *Kırgız (Kazak) Çocukları İçin Rus Grameri* adlı eserinin ikinci kısmını sözlük oluşturmaktadır. 1879 yılında Kazak aydınlarından Altınсарın'ın *Qazahskaya Hrestomatiya* (Kazak Hrestomatyası) ve *Naçalnoye Rukovodstvo K Obuçeniyyu Kazahov Russkomu Yazıku* (Kazaklara Rus Dilini Öğretmenin Başlangıç Kursu) adlı ders kitaplarında metinlerin sözlüğü verilmiştir. 1883 yılında Eşmuhambet Bukin'in *Rusça-Kazakça ve Kazakça-Rusça Sözlüğü* ayrı bir kitap halinde basılmıştır. Bundan sonra Orenburg'ta 1893 yılında *Küçük Rus-Kazak Sözlüğü*, 1897 yılında Vasiliy Vladimiroviç Katarinskiy'in *Kazakça-Rusça Sözlüğü* yayımlanmıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında çalışmalar genişlemiş ve 50.000 sözcüğü kapsayan en hacimli ve kapsamlı *Rusça-Kazakça Sözlük*, 1954 yılında Savranbayev redaktörlüğünde yayımlanmıştır (Bayniyazov ve Bayniyazova, 2014: 86-88).

1924 yılında Moskova'da yayımlanan *Gramatçeskiy Slovar* 1956 yılında Kazakçaya çevrilmiş ve *Lingvistikalık Terminderdiñ Kıskaşa Orısşa-Kazakça Sözdigi* adı ile Almatı'da yayımlanmıştır (Ahanov, 2008: 216).

Sovyet döneminde çeşitli terminoloji sözlükleri de hazırlanmıştır. Bunlar; 1. cildi 1948'de, ikinci cildi 1950'de olmak üzere yayımlanan *Terminologiya Sözdigi*, ardından 1955'te Almatı'da yayımlanan *Orısşa-Kazakşa Avıl Şaruvaşılık Sözdigi*, 1960'da Almatı'da yayımlanan *Biologiya Terminderiniñ Orısşa-Kazakşa Sözdigi*, 1956-1960 yılları arasında dört cilt olarak Almatı'da yayımlanan *Orısşa-Kazakşa Terminologiya Sözdigi*, 1960'da Almatı'da yayımlanan *Orısşa-Latınşa-Kazakşa Terminologiya Sözdigi (Meditsina)* gibi sözlüklerdir (Ahanov, 2008: 213).

Kazak Tiliniñ Tüsindirme Sözdigi'nin birinci cildi 1959, ikinci cildi ise 1961 yılında yayımlanmıştır. Bu Kazakça açıklamalı sözlük hazırlamanın ilk tecrübesidir (Ahanov, 2008: 189-190).

1965 yılında diyalektlere ait sözlerin derlemesi *Kazak Tiliniñ Jergiliktı Ereşelikteri (Leksika)* adı ile yayımlanmıştır (Ahanov, 2008: 193)

1966 yılında Kazak SSR İlim Akademisi tarafından Almatı'da yayımlanan *Kazak Tiliniñ Kıskaşa Etimologiyalık Sözdigi* önemli sözlüklerdendir. Türk dilinin tarihi sözlüklerinden ve Türk dili ile ilgili daha önceki çalışmalardan faydalanılarak hazırlanan bu sözlükte örnek cümlelere de yer verilerek geniş açıklamalar yapılmıştır (Iskakov vd., 1966: 4-6).

1974 ile 1986 yılları arasında doksan bir bin beş yüz söz içeren on ciltlik *Kazak Tiliniñ Tüsindirme Sözdigi*, 1977 yılında *Kazak Tiliniñ Frazelogiyalık Sözdigi*, 1986 yılında *Parısşa-Kazakşa Tüsindirme Sözdigi*, 1984 ve 1989 yıllarında iki ciltlik *Arapşa-Kazakşa Tüsindirme Sözdik*, 1999 yılında *Kazak Tiliniñ Sözdigi* yayımlanmıştır.

2000'li yıllardan sonra sözlük çalışmaları artmış ve çeşitlenmiştir. 2003 yılında *Kazakşa-Orısşa Sözdik*, 2005 yılında *Kazak Tiliniñ Aymaktık Sözdigi* ve *Kazak Tiliniñ Sinonimder Sözdigi* yayımlanmıştır. Bu yıllardan sonra terim sözlükleri ve tematik sözlük çalışmaları artarak devam etmiştir.

Oluşan bu sözlükçülük birikiminden daha önce yayımlanan sözlüklerden faydalanılarak oldukça geniş bir biçimde hazırlanan *Kazak Edebi Tiliniñ Sözdigi* on beş cilt olarak 2011'de yayımlanmıştır. Bu sözlükte yüz elli bin civarında söz yer almıştır (Januzak, 2011: 6-9).

Kazak Türkçesi ile ilgili olarak Türkiye'de yapılan çalışmalardan bazıları ise şunlardır: Kazak SSR İlim Akademisi Dil Bilimi Enstitüsü tarafından İ. K. Kenesbayoğlu başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlanan *Kazak Tiliniñ Sözdigi* Hasan Oraltay-Nuri Yüce-Saadet Pınar tarafından *Kazak Türkçesi Sözlüğü* adıyla

Türkiye Türkçesine çevrilmiş ve 1984 yılında basılmıştır. Sözlükteki kelimeler Kazak Kiril alfabesinin harf sırası esas alınarak düzenlenmiştir. Kenan Koç, Ayabek Bayniyazov ve Vehbi Başkapan tarafından hazırlanan ve 2003 yılında yayımlanan *Kazak Türkçesi-Türkiye Türkçesi Sözlüğü*, 27.000 madde başı ve 5.000 madde içi söz varlığını içermektedir. Yerli, yabancı Kazak Türkçesinde kullanılan bütün kelime ve terimleri ihtiva ettiği belirtilen sözlük, Kazak Kiril alfabesi harf sırasına göre, madde başları önce Kiril alfabesiyle, ardından parantez içerisinde Türk Dünyası ortak Latin alfabesi ile verilmiş ve Türkiye Türkçesi ile anlamları verilerek izah edilmiştir (Koraş, 2009: 765-774). 2007 yılında Kenan Koç'un editörlüğünde 50 bin kelime ve deyim içeren *Türükşe Kazakşa Sözdik* yayımlanmıştır.

1.6.Tematik Sözlükler ve Söz Varlığı Çalışmaları

Tematik sözlükler belirli bir konu veya tema etrafında hazırlanmış sözlüklerdir (Mutlu, 2009: 817). Tematik sözlükler sözcük bilimi tarihinde köklü bir yere sahiptir ve söz varlığı incelemelerinde dünya bilgisinin analiz edilebilmesi yönüyle önemlidir. Tarihî dönemlerden itibaren toplumsal ilişkilerin siyasi veya dinî yönlerden başlaması 'öteki'nin diline ve buna bağlı olarak dünya bilgisine merakı artırmış, bu da sözlük çalışmalarını teşvik eden bir güç olmuştur. Öteki ile olan ilişkilerin siyasi ve dinî düzleme taşınması ve bu çalışmaların daha fazla hız kazanmasıyla yeni sözlükler meydana getirilmiştir. Söz varlığının bir dilin dünya ilişkisini gösteren temel ve somut materyaller olduğu söylenebilir (Özşahin, 2017: 576).

Söz varlığı, Türkçe sözlükte şu şekilde anlamlandırılmaktadır: Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler (TDK, 2011: 2158). Söz kelimesi ise: Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil (TDK, 2011: 2158) olarak anlamlandırılmıştır, buna göre söz varlığı terimi de tek bir sözcüğü değil anlam bütünlüğü olan sözcük öbeklerini de kapsamaktadır.

Bugün terim sözlükleri olarak açıkladığımız ancak Eski çağda terminolojik bir değerlendirme ile değil; belli bir alanın söz varlığını ortaya koyma amacıyla yazılmış olan bu tür sözlükler, bugünün gözüyle tematik sözlük olarak değerlendirilebilir (Özşahin, 2017: 578). Tematik sözlüklerin ilk örneği olarak, milattan önce 305-240 yılları arasında Atina ve Bergama'da yaşamış olan Antigonos'un, rüzgar, balık, kuş, ay ve oyun adları olmak üzere bazı sözleri topladığı, *Peri Lekseos* "Sözlükler Üzerine" adlı eseri kabul edilebilir (Yıldız, 1998: 195).

Türk sözlükçülüğünde tematik akım Arap sözlükçülük geleneğine dayanmaktadır. Türk sözlükçülüğünde tematik verinin ilk örneği ise; Zemahşerî'nin *Mukaddimetü'l-Edeb* adlı eserinin ilk bölümünü isim bahsine ayırması ve bu bölümde geçen isimleri konulara göre alt başlıklarla vermesidir. Oğuz sahasında, satır arası tematik bir eser olan *Bahşayış Lûgâti*'nin eldeki nüshası 14. yüzyılda istinsah edilmiştir. On iki bölümden oluşan ve her bölümde belli konulara ait Türk söz varlığını Arapça ve Farsça metinlerin altında sıralayan eser, Oğuz sahasının sözlük geleneğinde ve söz varlığı incelemelerinde önemli bir yere sahiptir.

Çağatay sahasında karşımıza çıkan tematik çalışmalardan biri ise Ali Şîr Nevâyî'nin *Muhâkemetü'l Lugateyn* adlı eseridir. Türkçe ve Farsçayı karşılaştıran Nevâyî, bu iki dilin söz varlığı yönüyle de kıyaslamasına değinmiş ve eserinde tematik bir tasnif uygulamıştır (Özşahin, 2017: 578-579).

Günümüzde ise tematik olarak yapılan çalışmalar oldukça artmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı belli bir eserdeki söz varlığını tematik olarak sınıflandırma biçiminde iken bir kısmı da diller arası veya lehçeler arası söz varlığı karşılaştırmaları olarak yapılmaktadır.

Türk diline ve Türk sözcük bilimine katkı sağlaması amacıyla yaptığımız bu çalışma ise Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesinin söz varlığı karşılaştırmasını kapsayan biçimde yapılmıştır. Çalışmada, Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimeler için *Türkçe Sözlük (TDK - 2011)* temel alınmıştır. Daha önce yapılmış olan söz varlığı çalışmalarından da faydalanarak kullanım alanı ve anlam yakınlığına göre 38 başlık altında sınıflandırılan bu kelimeler isimlerle sınırlı tutulmuştur. Kelimeler, her bölüm kendi içerisinde olmak üzere, a'dan z'ye sıralanmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimelerin Kazak Türkçesindeki karşılıkları için Kazak Türkçesi ile ilgili çeşitli sözlükler taranmış ve bulunan karşılıklar; *afet > apat* örneğinde olduğu gibi kaydedilmiştir. İki lehçede de karşılığı bulunan kelimeler üzerinden ise hangi lehçenin hangi dilden ne oranda kelime alıntıladığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.7. Araştırma Yöntemi

Çalışmaya öncelikle Türkiye Türkçesi bölümündeki sözler listelenmekle başlanmıştır. Bu bölümdeki kelimeler için *Türkçe Sözlük (TDK - 2011)* temel alınmıştır. Daha önce yapılmış olan söz varlığı çalışmalarından da faydalanılarak sınıflandırılan bu kelimeler, isimlerle sınırlı tutulmuş, fiilimsiler ve fiiller dâhil edilmemiştir. Çalışmamın

hacminin belli bir ölçüyü aşmaması için bazı isimlerin çokluk eki almış biçimlerine de yer verilmemiştir. Örneğin; *arı* kelimesine yer verilirken *arılar* kelimesine yer verilmemiştir. Kullanım alanı ve anlam yakınlığı göz önünde bulundurularak 38 başlık altında sınıflandırılan kelimeler, her bölüm kendi içerisinde olmak üzere a'dan z'ye sıralanmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimelerin karşılığı için öncelikle *Türkiye Türkçesi – Kazak Türkçesi Sözlüğü*'ne (Koç vd., 2007) başvurulmuş, karşılık bulunamaması durumunda *Kazak Türkçesi – Türkiye Türkçesi Sözlüğü*'ne (Koç vd., 2003) başvurulmuştur. Bu iki sözlükte de karşılık bulunamaması durumunda *Rusça Büyük Sözlük*'ten (Fono Yayınları, 2008) kelimenin Rusça karşılığı aranmış, bulunan Rusça karşılık ile *Rusça – Kazakça Sözlük*'ten (Orışsa – Kazakça Sözdik - 2004) Kazak Türkçesi karşılığı aranmıştır. Yine bir karşılık bulunamamışsa *Redhouse Büyük Elsözlüğü İngilizce – Türkçe / Türkçe – İngilizce* sözlüğünden (Bezmez ve Brown, 2019) kelimenin İngilizce karşılığı aranmış, bulunan İngilizce karşılık ile *Kazakça – İngilizce Sözlük*'ten (Kazakça - Alğılşınşa Sözdik - 2008) Kazak Türkçesi karşılığına ulaşılmaya çalışılmıştır. Kazak Türkçesi karşılığına ulaşılamayan söz için ise *yok* anlamında “y” harfi kullanılmıştır.

Farsça olduğu bilinen bir kelime için yukarıdaki sözlüklerde karşılık bulunamamış ise *Farsça – Kazakça ve Kazakça – Farsça Sözlük*'e (Parisşa – Kazakça Jane Kazakça – Parisşa Sözdik - 1994) başvurulmuştur. Bunun yanı sıra, çok nadir olmakla birlikte, Farsça veya Arapça olduğu bilinen bir kelime için yukarıdaki sözlüklerde karşılık bulunamamış ise *Kazak Tilindegi arab, parsı sözderinin túsindirme sözdigi* (2017) kullanılmıştır.

Bazı bölümler için bu sözlüklerin yanı sıra tematik sözlüklerden de yararlanılmıştır. Örneğin; *Bitkiler, Hayvanlar, İnsan Vücudu ve Fiziki Yapısı, Hastalıklar ve Tedaviler* gibi bölümler için *Biyolojik Terimler Sözlüğü (Biyologiyalıq Terimler Sözdigi - 2015)* kullanılmıştır. Bunların dışında çeşitli metinlerde tespit edilen Kazakça kelimelerin sağlanması 15 ciltlik *Kazaq Edebi Tiliniñ Sözdigi*'nden (Januzak vd., 2011), *Kazak Tiliniñ Túsindirme Sözdigi (KRMAMTK - 2008)* veya bir diğer *Kazak Tiliniñ Túsindirme Sözdigi* (Kaliyev – 2014) gibi sözlüklerden yapıldıktan sonra çalışmaya dâhil edilmiştir.

Türkiye Türkçesinde yer alan bir sözün Kazak Türkçesindeki karşılığı mümkün olduğunca tespit edilmeye çalışılmıştır. Eş anlamlı bazı kelimelerden birine karşılık

bulunabilirken diğere bulunamadı ise bulunan karşılık her ikisi için de kullanılmıştır. Bu yol yalnızca eş anlamlı iki kelimenin anlam olarak hiçbir fark olmadan aynı kavramı karşıladığı durumlarda uygulanmıştır.

Türkiye Türkçesi bölümünde yer alan bazı sözlere Kazak Türkçesi sözlüklerinde karşılık olarak sözcük veya sözcük grubu verilmemiş, açıklama biçiminde cümleler yazılmışsa Türkiye Türkçesindeki bu söze karşılık Kazak Türkçesinde kullanımı yaygınlaşmış ve yerleşmiş bir söz olmadığı varsayılarak “yok” – “y” biçiminde değerlendirilmiştir.

Türkiye Türkçesi bölümünde yer alan sözlerden özel ad olanların Kazak Türkçesindeki karşılıkları da Türkiye Türkçesi imlasına uyularak ilk harfi büyük olarak yazılmıştır.

Çalışmanın amaçlarından biri olan; her iki lehçeye de hangi dilden ne oranda yabancı kelime girmiş olduğunun tespiti konusunda izlenen yol şu şekildedir: Türkiye Türkçesi bölümündeki kelimelerin hangi dilden olduğu tespit edilirken *Türkçe Sözlük*'teki madde başının hemen ardından verilen kelimenin ait olduğu dil bilgileri kullanılmıştır. Kazak Türkçesi bölümündeki kelimelerin hangi dilden olduğunun tespiti için ise kelimenin alındığı sözlükteki bilgiler kullanılmıştır. Bazı yabancı kelimelerin kökeni aynı olmasına rağmen iki lehçenin aynı kelimeyi farklı dillerden aldığı durumlar mevcuttur. Örneğin birinci bölümde yer alan Türkiye Türkçesindeki *atmosfer* kelimesi Fransızca *atmosphère* (TDK, 2011: 118) kelimesinden alınmışken Kazak Türkçesinde kullanılan *atmosfera* (*атмосфера*) (Koç vd., 2003: 55) Kazak Türkçesine Rusçadan girmiştir (Serğaliyev, 2004: 6). Kelimenin kökeni ile ilgili etimoloji sözlüğünde şu bilgiler vardır: Kelime Eski Yunanca *atmós aîmós* “buhar, nefes” ve Eski Yunanca *sphaîra sphaîra* “küre” sözcüklerinin bileşimidir (www.nisanyansozluk.com). Kökeninin bu şekilde olması nedeniyle kelime Kazak Türkçesi sözlüklerinde Yunanca olarak verilmiştir (Koç vd., 2003: 55; Kaliyev, 2011: 111). Fakat kelimenin Kazak Türkçesinde, hiçbir farklılık olmaksızın, Rusçadaki gibi kullanılıyor olması Rusçadan alıntılandığını göstermektedir. Türkçe Sözlükte bu kelimenin hangi dilden ortaya çıktığı değil Türkiye Türkçesine hangi dilden girdiği belirtilmek üzere *Fransızca* bilgisi verilmiştir.

Bu iki lehçeye girmiş olan yabancı kelimelerin hangi dillerden girmiş olduğunu tespit etmek amaçlanmış olması nedeniyle kelimenin kökeninden ziyade o lehçeye hangi dilden girmiş olduğuna bakılmıştır. Kazak Türkçesi sözlüklerinde kelimelerin

kökenine ait bilgiler verilmiş olsa da bu çalışmada değerlendirme yapılırken kelimenin kökeni değil hangi dilden Kazak Türkçesine girmiş olduğu göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır. Dolayısıyla Kazak Türkçesi sözlüklerindeki *atmosfera* kelimesi ve kullanımı bu kelime gibi Rusçadaki biçimiyle aynı olan diğer kelimeler, tespit edildiği sözlükte kökenine dair farklı bir bilgi olsa da Kazak Türkçesine Rusçadan girmiş olarak değerlendirilmiştir.

KONULARINA GÖRE SÖZ VARLIĞI KARŞILAŞTIRMASI VE DEĞERLENDİRMELER

2.1. Evren, Dünya, Gökyüzü, Hava

Olayları, Yıldız Bilgisi

aberasyon > y

abis > tuñğıyıq

abuhava > klimat

acun > älem, düniye, jihan

açık deniz > y

ada > aral

ada tepe > y

adacık > sağın aral

afak > kökjiyek

afat > apattar

afet > apat

ağır hava > y

ağır küre > y

ahmakıslatan > sirkirep jawğan

jañbr

ak yel > oñtüstikten soqqan jel

Ak Yıldız > Şolpan

akak > arna

akan yıldız > akqan juldız

akarsu > ağın suw

akça yel > oñtüstikten soqqan jel

akmaz > qara suw

akrep > sağat tili

akşam güneşi > keşki kün

akşam karanlığı > ımırt

akşam yeli > keşki samal

Akşam Yıldızı > Şolpan

alaca karanlık > ala köleñke

alagün > bulıñğır

alaimisema > kempirqosaq

alan > alañ

alçaltı > y

âlem > älem

âlemşumul > jerjüzilik

alizer > passat

alkım > kempirqosaq

alt hava yuvarı > y

Altıkardeş > y

alüvyon > qayır

ana deniz > müxit

Anadolu > Anadolu

anafor > üyirim

ana kara > kontinent

antarktik > antarktidalıq

Antarktika > Antarktida

ara deniz > y

arazi > jer

arıkovanı > y

arkeyen > y

arktik > arktika

arsa > jer telimi

arşılâ > y

artçı deprem > y

artçı sarsıntı > y

artçı şok > y

artık göl > y

arz > jer jüzi

Aslan > Arıstan

asuman > aspan

atmosfer > atmosfera

atmosfer basıncı > atmosfərə qısımı	bayır > adır, döñes
atol > atoll	bazalt > bazal't
Ay > Ay	bedir > tolğan ay
ay ağılı > y	bel (II) > taw soqpağı
ay dede > y	belen > tebe
ay tutulması > aydıñ tutıluwı	berdelacuz > y
ayakucu > y	berzah > moynaq
ayandon > y	beyaban > şöl
ayaz > ayaz	bıçık > say-sala
ayın on dördü > aydıñ tolğan kezi	birikinti konisi > y
ayla > galo	birikme havzası > y
aysberg > aysberg	biyosfer > biyosfera
aysflit > y	biyotit > y
ayyuk > aspan şıñı	Boğa > torpaq
azonal > y	boğanak > dawıl, nöser
baca dolgusu > y	boğaz > buğaz
bad > jel	bora > dawıl
badısaba > tañğı samal	boran > dawıl
badiye > şol	boşaltma havzası > y
bahar noktası > y	boyun > oypat
bahir > teñiz	boz yel > lodos
bahri iklim > y	bozkır > dala
balık > balıq	breş > y
balıklava > balıq şoğırı	briz > samal
balkan > ormandı taw tizbekteri	bulak > bulaq
bankiz > y	bulancak > lay
baran > jañbır	bulaşık deniz > y
barisfer > y	bulgucuk > y
Başak > Bikeş	bulut > bült
başı dumanlı > y	bulutçuk > kişkene bult
başyıldız > y	bulutsu > y
batı > batıs	burağan > dawıl
batyal > y	burç > zodiac belgileri

burçlar kuşağı > zodiac	çay (II) > özenşe
burgaç > üyirim	çaykara > y
burun > müyis	çaylak fırtınası > y
buz alanı > y	çevre felaketi > y
buz dağı > muztaw	çevre kirliliği > y
buzla > y	çığ > kar köşkini
buzluğan > y	çırçır (II) > kişkene bulaq
buzul > muzdaq	çıvgın > y
buzul kar > y	çift küme > y
buzul kaynağı > y	çift yıldız > y
buzul masası > y	çilenti > sirkirew
buzul seli > y	çipilti > sirkirew
buzul yatağı > y	çise > sirkirew
büget > böget	çisenti > sirkirew
büklük > suwarmalı jer	çiskin > y
büvet > böget	çiy > şıq
Büyükayı > Jetiçaraqşı	Çoban Yıldızı > Şolpan
cebbar > y	çokrağan > y
cebel (II) > taw	çöküntü gölü > y
Cedi > y	çöküntü hendeği > y
Cevza > Egizder	çöl > şöl
cezire > aral	çöl iklimi > y
cihan > jihan	Çulpan > Şolpan
cümudiye > muzdaq	dağ (I) > taw
çağlar > qulama suw	dağ başı > şıñ
çağlayan > qulama suw	dağ eteği > bökter
çağlayık > y	dağ dölü > y
çakal yağmuru > aq jawın	dağ havası > y
çakıntı > nayzağay jarqılı	dağ iklimi > y
çatak > oypat	dağ kolu > y
çatal ağız > atıraw	dalga > tolqın
çatlak > jarıq	dalga tepesi > y
çavlan > sarqırama	dalga uzunluğu > y

dalga yüksəkliđi > y	dönence > tropik
dalgacık > y	dönencil ay > y
dar boğaz > aňğar	dönencil yıl > y
darıdünya > jer-düniye	dönme ekseni > y
değışen yıldız > y	dördün > y
deli ırmak > y	Dübbüasgar > y
delta > atraw	Dübbüekber > y
Demirkazık > Temirqazıq	dünya > düniye
deniz > teñiz	dünyalı > y
deniz akıntısı > y	dünyalık > y
deniz basması > y	dünyevi > y
deniz buzulu > y	ebebulguru > y
deniz depremi > y	ebekuşağı > kempirqosaq
deniz kulağı > laguna	ebemkuşağı > kempirqosaq
deniz suyu > y	efildeme > y
deniz yeli > y	efileme > y
deprem > zilzala	eflak > y
derbent > şatqal	edzomorfizm > y
dere > nura	ediklik > kölbewlik
derecik > jıra	ekinoks > kün men tünniñ teñesüwi
derinlik kayaçları > y	ekliptik > y
derya > dariya	ekliptik düzlemi > y
devran > älem	ekvatorial > ekvatorlıq
dış gezegen > y	eleğimsağma > kempirqosaq
dik rüzdâr > y	enberi > y
dikmen > y	enöte > y
din doruğı > quzar	erendiz > yupiter
doğa > tabiğat	erozyon > eroziya
doğı > şığıs	esim > jeldiñ esüwi
dolu > burşaq	esinti > samal
dolunay > tolğan ay	esintili > samaldı
don > toñ	esintisiz > jelsiz
doruk > şıñ	eş deprem > y

evç > şıñ	göçü > koşkin
evren > kosmos	göçük > opırılğan
evren bilim > kosmologiya	gök > kök
evren bilimi > kosmologiya	gök ada > galaktika
evren bilimsel > y	gök adası > galaktika
evren doğum > kosmogoniya	gök bilimci > astronom
evrensel > ämbebab	gök bilimi > astronomiya
evrensellik > y	gök bilimsel > y
fakül > y	gök boylamı > y
fecrikâzip > tañ säridegi alaköleñke	gök cismi > y
fecrisadık > y	gök ekseni > y
felek > aspan	gök eşleği > y
felekiyat > astronomiya	gök fiziği > astrofizika
feza > ğarış	gök gürlemesi > künniñ kürkirewi
firtına > boran	gök gürültüsü > kün kürkirew
firtına uğrağı > y	gök kubbesi > y
firtınaya yakın rüzgâr > y	gök kumu > y
filizkıran > y	gök kuşağı > kempirqosaq
fotosfer > fotosfera	gök kutbu > y
fön > y	gök küresi > y
frişka > samal jel	gök taşı > meteorit
gaib > ğayıp	gök evi > planetariy
galaksi > galaktika	göksel > y
gaz yuvarı > atmosfera	Gökyolu > Qus jolı
gece yayı > y	gökyüzü > aspan
geçirgenlik > y	gözlem > bayqaw
gelin kuşağı > kempirqosaq	gözlem evi > observatoriya
gezegen > ğalamşar	gözlemci > şolğınşı
gezegen yılı > y	gurup > (kün) batuw
gezegenler arası > planetaaralıq	gün > kün
keñistik	gün batması > batuw
giren > munar	gün dönümü > y
girenleme > y	gün durumu > kün tokıraw

gün ışığı > janar	hafif rüzgar > lep
gün merkezli > geliyotsentrlik	hâl değişimi > y
gün tutulması > kün tutıluw	hale > galo
güntün eşitliği > kün men tünniñ	Hamel > y
teñesüwi	hava > awa
gün yağmuru > y	hava akımı > y
gün yayı > y	hava bilgisi > meteorologiya
gün yeli > y	hava çekici > y
günberi > perigeliy	hava durumu > awa rayı
güneş > kün	hava haritası > y
güneş günü > y	hava küre > atmosfera
güneş lekeleri > y	hava raporu > awa rayı
güneş sistemi > kün jüyesi	hava şartları > y
güneş tacı > y	hava tahmincisi > sinoptik
güneş takvimi > y	hava tahmini > y
güneş tekeri > y	hava taşı > y
güneş tutulması > kün tumıluw	hava tebdili > y
güneş yılı > y	hava yuvarı > atmosfera
güneşli > küngeyli	havai > atmosferalıq
güneşsel > y	helyograf > geliyograf
güneşsiz > künsiz	heyelan > köşkin
güney > oñtüstik	heyet > astronomiya
güney noktası > y	hilal > jartı ay
güneybatı > oñtüstik-batıs	hilali > y
güneydoğu > oñtüstik-şığıs	hortum > quyın
günlük güneşlik > y	höl > dım
günöte > y	husuf > ay tutıluw
güz > küz	ırakgörür > dürbi
güz noktası > y	ısı yuvarı > y
güzlek > küz jañbırı	ışık aylası > y
hacılar kuşağı > kempirqosaq	ışık eğrisi > y
Hacıyolu > Qusjolu	ışık küre > y
Hacıyolu > Qusjolu	ışık yılı > y

ışık yuvarı > y	kar > qar
ıŝınım akısı > y	kara bulut > jañbırbultı
ıŝınım alıcısı > y	kara kış > qara qıs, qaqağan suwıq
ıŝınım basıncı > y	kezi
ıŝınım dengesi > y	kara yel > soltüstik-batıs jeli
iç deniz > y	kara yeli > y
iç gezegenler > y	karlı > qarlı
içtima > uŝtasqan	kasırğa > quyn, dawıl
İkizler > egizder	kat yuvarı > stratosfera
ilk dördün > y	katman bulut > qatqabat bult
ilkbahar > köktem	kavuşum > uŝtasqan
ilkbahar noktası > y	kavuşum devri > y
ilkyaz > köktem	kay > jañbır
imbat > y	kayŝa > köşkin
ipilti > lep	kayŝama > köşkin
itikâl > eroziya	kehkeŝan > qusjolu
iyon yuvarı > y	kepez > y
jale > şıq	kepir > sorañ jer, qunarsız topıraq
jüpiter > eseqqırğan	kerempe > müyis
kaba yel > oñtüstikten soqqan jel	kerteriz > y
kabuk > qırtıs	kerteriz noktası > y
kadir > ölkendik	kervan kıran > şolpan
kainat > dñniye, älem	kervan yıldızı > şolpan
kambur felek > y	kesme kaya > y
kamer > ay	keŝiŝleme > y
kamerî > aylı	kıl burun > y
kamerî ay > y	kırağı > qıraw
kamerî sene > y	kıran > şet, kenere, jağa
kamerî takvim > y	kırcı > mayda qar
kamersiz > aysız	kırkgeçit > y
kapalı > bulıñğır, buwaldır,	kırkikindi > y
tumandı, aşık emes, küñgirt	kırlanıç fırtınası > y
kapalı hava > bulıñğır awa rayı	kıstak > moynaq

kış dönencesi > y	kumluk > qumdı jer
kıta > qurlıq, kontinent	kumsal > jağajay, qumdı tayız jağa
kıta sahanlığı > kontinenttik şel'f	kumul > y
kıtaat > y	kuraklık > qurğaqşılıq
kıyı > jağa	kurander > ağım, ağıs
kıyı dili > y	kurtağzı > y
kızgın bulut > y	kuru çayır > y
kızıl yel > oñtüstikten soqqan jel	kuru hava > y
klüz > y	kuru soğuk > y
kocakarı soğuğu > y	kuşlak > y
koç katımı fırtınası > y	kutup > polyus
kokurdan > y	Kutup yıldızı > Temirkazıq
kosmos > kosmos	kuyruklu yıldız > kometa
koy > buxta	kuzey > soltüstik
koyak > şat	kuzey kutbu > soltüstik polyus
koyar > y	kuzey küre > y
koycuk > y	kuzey noktası > y
kozmik > kosmostık	kuzey yarımküresi > y
kozmik madde > y	kuzeybatı > soltüstik-batıs
kozmogoni > y	kuzeydoğu > soltüstik-şığıs
kozmografiya > kosmografiya	küçük asya > y
kör kaya > y	Küçük ayı > y
köreşe > y	küçük gezegen > y
körfez > şığanaq	kükürtatar > y
körfezcik > y	küme bulut > y
krater > krater	kümülüs > y
krater gölü > y	küre kuşağı > y
kudret hamamı > arasan	kürtün > kürtik qar
kulyuç > y	küsuf > kün tumıluw
kum çölleri > qumdı şol	lagün > y
kum fırtınası > y	lapilli > y
kumbaşı > jağajay, qumdı tayız jağa	laterit > y
kumla > y	lebiderya > y

levanti > y	meteor > meteor
lığ > qoqıs	meteor taşı > meteorit
liman > port	mevcudat > y
limoni hava > y	mevcut > bar
litosfer > litosfera	mevki > orın
lodos > oñtüstikten soqqan jel	mevzi > orın
longoz > y	mezosfer > mezosfera
mahrek > orbita	mikroklima > mikroklimat
manzara > körinis	mikrokosmos > y
marina > aylaq	moren > y
Mars > Mars	muson > musson
mart dokuzu > y	Müşteri > esekqırğan
maşrık > şığıs	natür > tabiğat
mecra > özenniñ arnası	nehir > özen
medar > tropik	nem > ılğaldıq
meddücezir > y	Neptün > Neptün
mehtap > ay jariğı	neritik > y
mekan > ğarış	nesim > lep
meltem > samal	nısfınnehar > y
memba > bulaq	nimbus > qara bult
menderes > y	nisan yağmuru > y
mendirek > y	nova > y
mercan resifleri > y	nüfus coğrafiyası > y
mercanada > y	obruk > şuñqır
meridyen > meridiyan	Oğlak > Tawteke
meridyen daire > y	oğlak dönencesi > y
meridyen düzlemi > y	okyanus > muxiyt
Merih > Mars	okyanus çukuru > y
Merkür > Merküriy	okyanusya > y
Meryem Ana kuşağı > Kempirqosaq	oluşum > formatsiya
mesaha > y	organik kütle > y
mesire > y	orman dizisi > y
met > y	orman kuşağı > y

orta doğu > orta şığıs	renk yuvar > xromsfera
orta şark > orta şığıs	resif > rif
orta yaylak > y	rıhtım > aylaq
orta yuvar > y	rüzgar > jel
ova > jazıq	saat dairesi > y
ozon yuvarı > y	saba > tañğı samal
ozonosfer > y	sabah yeli > tañğı samal
öküz soğuğu > suwık jel	saçak bulut > y
öl > dim	sağanak > nöser
ölü dalga > y	sahil > jağalaw
ölü deniz > y	sahil boyu > teñiz jağalawı
paralaks > y	sahil çizgisi > y
pasifik > y	sahil kordonu > y
pastırma yazı > y	sahil şeridi > jağalawdağı alqap
pekent > y	sahildar > y
peren > ürker	sahra > şöl
peri bacası > y	saika > nayzağay
peri masası > y	sam > y
peri piramidi > y	sam yeli > y
pervin > ürker	saman yolu > qus jolı
pınar > bulaq	Samanuğrusu > Qus jolı
pınar başı > y	Sapkın kaya > y
pirinç taneleri > y	sarı sıcak > şıjığan ıstıq, şıjığan
pirosfer > y	aptap
plaj > jağajay	sarsım > y
planet > planeta	sarsıntı > silkinüw
Plüton > y	Satürn > Saturn
polar > polyus	savana > savanna
poyraz > teristik jel	szak > qattı soqqan jel
püskürük > janartawdan payda	sedefsi bulut > y
bolğan	seher yeli > tañğı samal
püskürük taş > y	sekendiz > saturn
rakım > biyiktik	sel > sel

selcik > y	soğuk dalğası > y
selinti > jañbır tasqını	step > dala
selva > y	stratosfer > stratosfera
sema > kök	stratus > y
semavi > aspanğa qatıstı	su altı > suw astındağı
semtürreis > y	su baskını > tasqın
serak > y	su bölümü çizgisi > y
Seratan > y	su küre > gidrosfera
serin > salkın	su taşkıını > tasqın, sel
serinlik > salqındıq	su yatağı > taban
serpinti > Bürküw	su yuvarı > gidrosfera
set > böget	sulak > suwlı
Sevir > Toppaq	sulu sepken > y
seyelan > ağıs	sunı peyk > y
seylap > sel	Süheyl > y
seyyare > ğalamşar	sümbüli > y
sıcak > ıstıq	Süreyya > Ürker
sıcak dalğası > y	şahap > akqan juldız
sıcak kuşak > ıstık beldeu	şahika > turğı
sıcaklık > ıstıqtıq	Şark > Şıǵıs
sıǵ > tayaz	şeb > tün
sıǵlık > sayazdıq	şebnem > şıq
sıradağ > taw tizbekteri	şelale > sarqırana
sırt > üstirt	şelf > y
sızak > taw-tas arasınan aqqan suw	şems > kün
siderit > y	şev > oynıñqı
siklon > tsiklon	şimal > soltüstik
silüryen > y	şimali > soltüstik, soltüstikke qatıstı
siroko > y	Şimşek taşı > Meteorit
sirrus > y	şimşek > nayzağay
sis > tuman	şita > qıs
sitteisevir > y	tabaka > qabat
soğuk > suwıq	taban düzeyi > y

tabiat > tabiğat	tropikal iklim > y
tabiat kanunu > tabiğat zañı	tropikal kuşak > tropik beldewi
tabii > tabiği	troposfer > troposfera
tabii afet > tabiği apat	tuğyan > y
takımada > arxipelag	tul > boylıq
takımyıldız > şoqjıldız	tul derecesi > y
talaz > quyın	tulu > şığuw
tan yeli > tañğı samal	turnageçidi > y
tan yeri > tañerteñ kün şığatın jer	tutulum > tutıluw
tanık tepe > y	tuzla > y
Tarıq > Şolpan	tuzlak > jaltañ, tatır, taqır
taş küre > litosfera	tümsek > töbeşik
taş yuvarı > litosfera	türbülans > y
taşıntı > y	uçurum > quz
taşkın > taşqın	ufuk > kökjıyek
tayfun > tayfun	ufuk çizgisi > gorizontaı'
tayda > tayda	umman > muxıyt
tepe > töbe	urağan > y
tepecik > töbeşik	Uranüs > y
Terazi > Tarazı	Utarit > Merkürıy
terbi > jartı ay	uydu > sputnik
termosfer > termosfera	Uzak Doğı > Qıyır Şığıs
tipi > boran	uzay > ğarış
toprak > topıraq	uzay taşı > meteorit
toprak kayması > köşkin	Üçkardeş > y
tornado > y	üğrüm > y
toz bulutu > y	üful > batuw
tras > y	ülke coğrafyası > y
traverten > y	Ülker > Ürker
tropik > tropik	üsalize > y
tropika > tropik beldewi	üst geçiş > y
tropikal > tropiktik	vadi > aňğar
tropikal bölge > tropik beldewi	vaha > oazıs

Venüs > Şolpan	yaş çayır > y
volkan > janartaw	yaş kesim > y
volkanik > y	yatak > arna
yağar > y	Yay > Merden
yağışlı > jawındı	yayla > jaylaw
yağışsız > qurğaqtaw	yaylak > jaylaw
yağmur > jañbır	yaz > jaz
yağmur bulutu > jañbır bultı	yaz dönemi > jaz mezdili
yağmur kuşağı > kempirqosaq	yaz dönencesi > y
yağmur mevsimi > y	yaz yağmuru > y
yağmur ormanları > y	yazı > jazıq dala
yağmurlu > jañbırılı	yazı yaban > y
Yakın Doğu > Tayaw Şıǵıs	Yedigir > y
Yakın Şark > Tayaw Şıǵıs	Yedikardeş > Jeti qaraqşı
yalabık > nayzağay	yel > jel
yalama yazı > y	yelli > jeldi
yalı boyu > y	Yengeç > y
yalpı > y	Yengeç dönencesi > y
yamaç > bawrayı	yeni ay > ayşıq
Yanardağ > Janartaw	Yeni Dünya > y
yanardağ ağızı > krater	yer > jer
yanardağ bölgesi > y	yer altı > jer astı
yanardağ patlaması > y	yer istasyonu > y
yanardağ püskürmesi > janartawdıñ	yer kabuğu > jer qırtısı
atılıwı	yer özekçil > y
yaprak taş > y	yer sakızı > bitüm
yar > jar	yer üstü > y
yarı kurak > y	yer yuvarı > jer şarı
yarı küre > jartı şar	yer yuvarlağı > jer şarı
yarık > jariq	yerberi > y
yarım ay > jartı ay	yerel > jerdilikti
yarımada > tübek	yerey > y
yarıntı > y	yerküre > jer şarı

yeröte > y
 yeryüzü > jer jüzi
 yığın bulut > tüydek bulttar
 Yıldırak > Nayzağay
 yıldırım > nayzağay
 yıldız > jüldız
 yıldız kara yel > soltüstik batıs jeli
 yıldız kümesi > y
 yıldız poyraz > y
 yıldız yağmuru > y
 yıldız yeli > y
 yıldızlar arası > y
 yontuk düz > y
 yörünge > orbita
 yukaç > y
 yücelim > y
 yüksek basınçlı > y
 yüksek yaylak > y
 yükselim > y
 yükselti > y
 yüzey şekilleri > y
 zaman > zaman
 Zatülkürsi > Jetti qaraqşısı
 zemheri > ayaz, qattı suwıq
 zirve > şıñ
 Zodyak > Zodiyak
 Zühal > Saturn
 Zühre > Şolpan

Tablo 1: Birinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
871			518			353		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %			
Türkçe	326	62,93	Kazakça	362	69,88			
Almanca	-	-	Almanca	4	0,77			
Arapça	115	22,20	Arapça	30	5,79			
Farsça	17	3,28	Farsça	15	2,89			
Fransızca	47	9,07	Fransızca	25	4,82			
İngilizce	2	0,38	İngilizce	6	1,15			
İspanyolca	-	-	İspanyolca	1	0,19			
İtalyanca	4	0,77	İtalyanca	-	-			
Latince	1	0,19	Latince	4	0,77			
Rumca	5	0,96	Rumca	1	0,19			
Rusça	-	-	Rusça	70	13,51			
Yunanca	1	0,19	Yunanca	-	-			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	192	37,07	Toplam Yabancı Söz Sayısı	156	30,12			
Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İle İlgili Sayısal Bilgiler								
				Kazakça - Arapça		1		
				Kazakça - Rusça		1		
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı								
19								

Bilimsel terimlerin sıklıkla yer aldığı bu bölümde Kazak Türkçesinin kendine ait kelimeleri kullanma oranı Türkiye Türkçesine göre %6,95 daha yüksektir. Türkiye Türkçesinin en çok kelime aldığı yabancı dil Arapça iken Kazak Türkçesinin en çok kelime aldığı yabancı dil Rusçadır. En çok kelime alınan ikinci yabancı dil ise Türkiye Türkçesinde Fransızca iken Kazak Türkçesinde Arapçadır.

Bu bölümde yer alan sözlerin önemli bir kısmı gök bilimi ile ilgili terimlerden oluşmaktadır. Her iki lehçede de bu terimler için Türkçe sözlerin yanı sıra yabancı sözlerin de kullanıldığı görülmektedir. Türk tarihinde gök bilimi ile ilgili çalışmalar sonucunda kullanılan terimlerle yapılacak karşılaştırmalar da bu sonuçları

destekleyecektir. Bağımsızlık yıllarından sonra Kazak Türkçesinde gerçekleştirilen terimlerin Türkçesleştirilmesi çalışmaları sonucunda Kazak Türkçesine ait terimlerin kullanımını artırmıştır. Buradaki istatistikler de bunu göstermektedir.

2.2. Zaman

abril > säwir	ay dönümü > y
ağustos > tamız, sümbile	ay takvimi > ay küntizbesi
ahir > soñğı, aqırğı	ay yılı > jıl on eki ay (354 kün, 8 sağıat)
ahiren > soñğı küñderde, soñğı,	bahar > köktem
aqırğı uwaqıttarda	bahar dönemi > köktem mawsımı
akrep (II) > sağıat tili	bayram > meyram, mereke
akşam > keş, qarañğı túsken uwaqıt	bayram ayı > y
akşam azadı > y	bayram günü > meyram kün
akşamki > keşki, karañğı túsken degi	beslenme saati > tamaq uwaqıtı
akşamlık > bir keştik, bir keşke	beş vakit > bes uwaqıt namaz
jetetin	bienal > eki jılda bir qaytalanatın
alafranga saat > y	binyıl > y
alaturka saat > y	Birinci Çağı > Paleozoy
altın çağ > altın şaq, baqıttı şaq	bugün > bugün
altın devri > y	Buzul Çağı > Muz Däwiri
altın saat > altın sağıat	Buzul Dönemi > Muzdı Kezeñ
altın yıl > altın jıl	bütçe yılı > budjet jılı
an > sät, lez	büyük mevlit ayı > y
antik çağ > köne däwir	büyük tövbe ayı > y
antikite > ejelgi zaman	cahiliye > y
arife > qarsañı, bastawı	cemaziyelevvel > y
artık gün > jiyırma toğızınşı aqpan	cicim ayı > y
artık yıl > kabisa (tolık) jıl	Cılalı Taş Devri > Neolit däwiri
asır > ğasır, jüz jıl	cuma > juma
astarya > y	cuma gecesi > juma tüni
aşure ayı > y	cumartesi > senbi
ati > bolaşak, keleşek	çağı > uwaqıt, mezdil
atom çağı > atom däwiri	çalışma günü > jumıs küni
av dönemi > y	çalışma saatleri > jumıs uwaqıtı
av mevsimi > y	çarşamba > särsenbi
ay > ay	çay saati > şay uwaqıtı
ay başı > ay bası	çeyrek > şiyrek

dakika > minut	erkence > tim erte
dalögle > tal tüs	ertesi > kelesi
deminki > äldi, jañağı	eski > eski
devir (1) > dāwir	Eski Çağ > Ejelgi dāwir
devre (1) > kezeñ	eskiden > bayağıda
doğacak > kelesi	esna > kez
doğum günü > tuwğan kün	esnasında > y
doğum tarihi > tuwılğan tarix	eş anlı > y
döl ayı > töl aluw nawqanı	eşref (i) saat > sätti uwaqıt
dönem > dāwir	evvel > äweli
dönencel ay > y	evvel bahar > y
dönencel yıl > y	evvel zaman > y
dönüm noktası > ülken ozgeris	evvela > eñ äweli
kezeñi	evvelce > biraz burın
Dördüncü Zaman > y	evvelden > bayağıda
dün > keşe	evveli > y
dünden > keşeden	evveliyat > y
dünkü > keşedi	evvelki > alğaşqı
ebedi > mǎñgilik	evvelleri > y
ebediyen > ömir boyı, ömir baqi,	evvellik > y
ärqaşan	evvelsi > alğaşqı
ebediyet > ömirlik, mǎñgilik, ömir	eylül > qırküyek
baqılıq	eyyam > künder
ebet > y	ezani saati > azan sağıtı
ecel > ajal	ezel > ejelgi
edvar > y	ezel ebet > y
ekim > qazan	ezeli > ejelgi
elan > qazir	fasıl > bölim
eosen > y	fecir > tañ şapağı
erbain > y	ferda > erteñ
ergeç > y	fi tarihinde > y
erken > erte	dâh > keyde
erken bahar > y	dâhî > keyde

dâhice > keyde
 gece > tün
 gece gündüz > kün-tün
 gece yarısı > tün ortası
 geceleri > tün boyı
 geceleyin > tünde
 geceli gündüzlü > kündiz-tüni
 geç > keş
 geç saatler > y
 geççe > y
 geçe > y
 geçen > ötken
 geçende > anada
 geçenlerde > änewdüni
 geçmiş > ötken
 gelecek > bolaşaq
 gücük ay > aqpan
 gümüş yıl > y
 gün > kün
 gün dökülmesi > y
 gün günden > künnen künge
 gün orta > tüs
 gūnaşırı > kün ara
 günbegün > kün sayın
 günde > künde
 günden güne > künnen-künge
 gündeş > y
 gündüz > kündiz
 gündüz gözüyle > y
 gündüzki > kündizki
 gündüzleri > kündizderi
 gündüzün > kündiz
 güneş yılı > y

günindi > künbatsı
 günlerce > birneşe kün qatarınan
 günlü > kündi
 günlük > kündik
 günü geçmiş > y
 günübirligine > y
 günübirlilik > küni boyı
 günü gününe > ayılğan küni
 günün birinde >
 güpegündüz > tapa tal tüste
 güz > küz
 güz dönemi > küz ayları
 güzeşte > ötken
 güzün > küzde
 ha bire > tınıkpastan
 hafta > apta
 hafta arasında > y
 hafta başı > apta bası
 hafta içi > apta işi
 hafta sonu > demalıs
 haftalık > aptalıq
 hâl > jağday
 hâlâ > äli
 hâlen > qazirgi uwaqıtta
 hamsiz > y
 harbe > xarbe
 hazan > xazan
 hazırlık devresi > dayındıq sxeması
 hazırlık dönemi > dayındıq kezeñi
 haziran > mawsım
 hemen > birden
 hemen hemen > derlik
 hemencecik > jöpşeñ

hengâm > y	kablelmlad > y
henüz > âli	kadim > eski
her daim > ârqaşan	kalkolitik > y
her dem > ârbir dem	kambriyen > y
her gün > künde künde	kambriyen öncesi > y
her zaman > ârqaşan	kamerî ay > y
hicri > y	kânunuevvel > jeltoqsan ayı
hicri tarih > y	kânunusani > qañtar
holosen > golotsen	kara gün > y
horoz vakti > tañ säri	karbon devri > y
ikide bir > y	karbonifer > y
ikide birde > y	karınsa > y
İkinci Çağ > ekinşi era	kasım > qaraşa
İkinci Zaman > ekinşi kezeñ	kaşık çalımı > y
ikindi > ekindi	kırlangıç dönümü > y
ikindi vakti > ekindi kezinde	kış > qıs
ikindi zamanı > ekindi kezinde	kızıl ısı > y
ikindiüstü > y	koca kuşluk > y
ikindiüzeri > y	kretase > y
ikindiyin > y	kronaksi > y
ilelebet > y	kronoloji > xronologiya
ilk çağ > birinşi dâwir	kuşluk vakti > säske
ilk kânun > jeltoqsan ayı	lahza > sät
ilk teşrin > qazan	maden devri > y
ilkbahar > köktem	mart > mart
ilkgüz > qırküyek	mayıs > mamır
ilkyaz > köktem	mazi > ötken
imsak > y	mevsim > mawsım
imsak vakti > y	mezozoik > mezozey erası
iş günü > jumıs küni	miladi > xristian jıl sanawı
iş saatleri > y	miladi tarih > y
iyi gün > jaqsı kün	milat > y
kaba kuşluk > y	milat takvimi > y

milattan önce > y	perşembe > beysenbi
milattan sonra > y	pleistosen > y
miyosen > y	pliyosen > y
muharrem > y	prehistorik > tarixqa deyindi
müddet > mezigil	prekambriyen > prekembriy
müebbet > ömirlik	rebiyülahir > y
mühlet > mawlet	rebiyülevvel > y
münteha > soñğı	Rumi takvim > Rumi küntizbesi
namaz vakti > namaz oqılatın	ruz > kün
mezigil	sabah > tañ
neolitik > neolit	safer > y
neozoik > y	sahur > säresi
nevbahar > y	salise > split-ekinşi
nisan > säwir	saniye > sekund
oligosen > y	saniyelik > sekundtik
orak ayı > şilde	seans > seans
ortaçağ > ortağasırlıq	seher > şapaq
ögle > tūs	sene > jıl
ögle arası > y	seneidevriye > y
ögle vakti > tūski uwaqıt	seneikebise > kabisa
öğlen > tūs	senelik > jıldıq
öğleüstü > tūske deyin	senevi > jıldıq
öğün > y	senkron > sinxrondı
önce > burın	senkroni > sinxroniya
öngün > arapa	senkronik > sinxrondıq
paleozoik > paleozoy	senozoik > y
parttaym > y	sezon > mezigil
paydos vakti > y	sezonluk > mawsımdı
pazar > jeksenbi	sıra > qatar
pazartesi > düysenbi	sittinsene > y
periyodik > mepzimdi	son > soñğı
periyot > period	son kânun > qañtar
permiyen > y	son teşrin > qaraşa

sonbahar > küz	teşrinisani > qaraşa
sonra > keyin	tevellüt > tuwuw
sökün avı > y	tez vakit > qısqa merzimdi
süre > uwaqıt	trias > trias
süreç > üderis	tün > tün
sürek > uzaqtıq	uyku saati > uyqı sağıtı
sürekliplik > üzdiksizdik	Üçüncü Zaman > y
süreksiz > qısqa, ötkinşi, tez ötetin	vade > mäwlet
süreksizlik > qısqalıq, kısqa	vakit > uwaqıt
merzimdik, az uwaqıttıq	vaktikerahet > y
süresiz > merzimsiz	vetire > üderis
süresizlik > y	Yakın Çağ > y
şafak > şapaq	yarın > erten
şeb > tün	yaş > jas
şebiyelda > y	yatsı > quptan
şevval > y	yayılma hızı > y
şimdi > kazir	yaz saati > y
şimdiki > kazirgi	Yeni Çağ > Jaña Ğasır
şubat > aqpan	yeni yıl > jaña jıl
tam gün > tolıq jumıs küni	yerel saat > jergilikti uwaqıt
tan > tañ	yeşil saat > y
tarih > tarix	yevmi > kündelikti
tarih öncesi > tarixqa deyingi	yıl > jıl
tarih yanılıǵı > y	yıl dönümü > y
tarihli > datası qoyılǵan, datalanǵan,	yılaşırı > y
küni qoyılǵan	yılbaşı > y
tarihsel > tarixiy	yıldız günü > y
tarihsiz > tarixsiz	yıldız saati > y
Taş Devri > Tas дәwiri	yıldız yılı > y
temmuz > şildä	yıldız zamanı > y
termin > kezdesüw	yıllık > jıldıq
teşrin > y	Yontma Taş Devri > y
teşrinievvel > qazan	yüzyıl > jüz jıl

yüzyıllık > jüz yıldık
 zaman > uwaqıt, zaman, mezigil
 zaman aşımı > eskilik, konelik,
 merzimi ötkëñdik
 zaman ayarlı > y
 zaman birimi > uwaqıt birliğı
 zaman dizini > xronologiya
 zaman tüneli > y
 zamane > qazirgi zaman
 zamanlı > qolaylı uwaqıtta
 zamansız > mezigilsiz, uwaqıtqa say
 emes
 zamansızlık > y
 zeval vakti > tüs
 zevalî saat > tüs
 zilhicce > y
 zilkade > y

Tablo 2: İkinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
401			275		126	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	
Türkçe	147	53,45	Kazakça	235	85,45	
Almanca	1	0,36	Almanca	-	-	
Arapça	87	31,63	Arapça	24	8,72	
Farsça	18	6,54	Farsça	4	1,45	
Fransızca	18	6,54	Fransızca	1	0,36	
İngilizce	1	0,36	İngilizce	1	0,36	
Latince	2	0,72	Latince	1	0,36	
Rumca	1	0,36	Rumca	-	-	
Rusça	-	-	Rusça	8	2,90	
Yunanca	-	-	Yunanca	1	0,36	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	128	46,54	Toplam Yabancı Söz Sayısı	40	14,54	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Arapça		1	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı			
			1			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 401 sözün 275'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 126'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %53,45'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %85,45'i Türkçedir. Türkiye Türkçesi %31,63 oranında olmak üzere, her iki lehçede de en fazla söz alınan yabancı dil Arapçadır. Türkçe söz kullanımı açısından karşılaştırıldığında ise Kazak Türkçesinde %32 daha fazla Türkçe söz kullanıldığı görülmektedir.

Veriler her iki lehçenin de zamanla ilgili söz varlığı yönünden Arapçadan etkilendiğini göstermektedir. Ancak Türkiye Türkçesinin kullanıldığı coğrafyanın Arapçanın kullanıldığı coğrafyaya yakın olması, Kazak Türkçesine kıyasla Türkiye Türkçesinin Arapça ile yaklaşık bin yıldır yazılı kaynakların yanı sıra konuşma diliyle de temasta olmasına neden olmaktadır, bu da etkilenme oranının bu derece farklı olması sonucunu doğurmuştur.

2.3. Madenler, Mineraller, Kimyevi Maddeler

abra > y	anhidrit > y
ahcar > tastar	anilin > anilin
ak demir > qaqtawğa tözimdi temir	Ankara taşı > y
akamber > y	antiasit > silti
akik > aqiq	antifriz > y
aktinit > y	antimon > suwr'ma
aktinyum > aktiniy	antrasit > antratsit
albatr > alebastr	anyon > y
alkali > silti	apatit > y
alkalik > silti, saxarlı	aragonit > y
alkol > spirt	arduvaz > taqta tas
aşimi > alximiya	argon > argon
altın > altın	arı kil > kaolin
altın keseği > y	arkoz > y
alümin > glinozem	arsenik > mış'yak
alümina > glinozem	asbest > asbest
alüminyum > alyuminiy	asit > qışqıl
alüminyum taşı > y	asit alkol > y
amalgam > y	asit borik > bor qışqılı
amerikyum > y	asit fenik > qarboldı qışqıl
ametist > ametist	astat > y
amfibol > y	astatin > y
amin > y	aşı taşı > y
aminoasit > y	aynştaynyum > y
amit > y	azit > y
amonyak > ammiyak	azol > y
amonyum > ammoniy	azot > azot
amonyum karbonat > y	bakır > mıs, baqır
amonyum sülfat > y	bakır alaşımı > y
ana kuyu > y	bakır oksit > y
andezit > andezit	bakır pası > y
	bakır sülfatı > totiyayın
	bakır taşı > malaxit

bakır tuzu > totiyayın	bronz > qola
balgam taşı > yaşma	buzul taş > morena
barit > y	bütan > y
baritin > y	cehennem taşı > lyapis
baryum > bariy	cevahir > gawhar tas
baryum karbonat > y	cevher > gawhar tas
baryum sülfat > y	cıva > sınaq
bataklık gazı > batpaq gazı	cüruf > şlak
bazal > y	çakıl > usaq jümır tas, qıyırşıq tas
bazik oksitler > y	çakıl taşı > qıyırşıq tas, üsaq jümır tas
benzen > y	çakmak taşı > şaqpaq tas
beril > y	çekme demir > y
berilyum > y	çelik (ı) > bolat, küriş
berkelyum > y	çeyrek altın > y
beyazlatıcı > y	çıplak maden > y
bikarbonat > bikarbonat	çinko (ı) > mırış
bileği taşı > kayraq tas	çürük gaz > y
bitüm > bitüm	damla taş > y
bizmut > vismut	darmstadtium > y
bohriyum > y	dasit > y
boksit > y	demir > temir
bor (ıı) > bor	demir boku > y
boraks > y	demir oksit > y
borasit > y	demir pası > tot
borat > y	demir sülfat > temir sul'fatı
borik > y	demirkapan > magnit
borik asit > y	denek taşı > sın tas
boyar madde > boyağış zattar, pigment	denizköpüğü > y
brom > brom	dialkol > y
bromhidrik > y	dikit > stalagmit
bromhidrik asit > y	disprosyum > y
bromür > y	diyabaz > diabaz

diyaklaz > y	florit > y
diyalaj > y	florür > y
diyorit > y	fonolit > y
dolan taşı > y	formik asit > y
dolgu > y	fosfat > fosfat
dolomit > dolomit	fosfor > fosfor
domuz damı > y	fransiyum > y
dökme gaz > y	fümerol > y
döteryum > deyteriy	gabro > y
dövülgen > y	gadolinium > y
drog > y	galenit > galenit
dubniyum > y	galyum > galliy
element > element	gang > y
elmas > almas	gayzerit > y
erbin > y	gaz taşı > y
erbiyum > y	gazolin > y
ergene > y	germanyum > germaniy
ergimiş maden > y	gevher > gawhar tas
erkek bakır > y	glokoni > y
erkek demir > kattı temir	gnays > gneys
Eskişehir taşı > y	gök yakut > safir
etilen > etilen	grafit > grafit
evren pulu > y	granit > granit
evropiyum > y	granülin > y
façeta > almastıñ, kristaldıñ qırı	granülit > y
fakfon > y	grena > granat
fakir cevher > y	gücük > y
faseta > almastıñ, kristaldıñ qırı	gümüş > kumis
feldspat > y	Hacıbektaş taşı > yaşma
fermiyum > y	hafniyum > y
filiz > ken	hahniyum > y
firuze > biruza	ham gaz > y
flor > ftor	hamız > qışqıl

hassiyum > y	kalsit > y
helyodor > y	kalsiyum > kal'tsiy
helyum > geliy	kama > y
hematit > y	kame > y
hidrasit > y	kan taşı > y
hidrojen > suwtek	kanbiyit > y
hidrokarbon > kömirsuwtek	kantonit > y
hidrokarbonat > gidrokarbonat	kaolin > kaolin
hidrokarbür > kömirsuwtek	kapnisit > y
hidroklorik asit > y	kara elmas > y
holmiyum > y	kara kehribar > y
hornblent > y	karbon > kemirtek
iç kuyu > y	karbonado > y
inci taşı > y	karbonik > y
indiyum > y	karbonik asit > kömirtegi qışqılı
iridyum > iridiy	katran taşı > y
iterbiyum > y	kavlak > y
itriyum > y	kaya > jartas
iyot > yod	kaya lifi > asbest
jips > gips	kaya tuzu > y
kadıköy taşı > y	kayaç > y
kadmiyum > kadmiy	kayağan taş > taqta tas
kal > metaldı şaqpaktap şığaruw isi	kaymak taşı > alibastr
kalamın > y	kaynaç taşı > geyzerit
kalamit > y	kayrak > qayrak
kalay > qalayı	kazolit > y
kaliforniyum > y	kehribar > yantar'
kalker > äk tas	kelifit > y
kalkerleşme > y	keratin > y
kalkerli > y	keton > keton
kalkersiz > y	kezzap > kükirt qışqılı
kalkojen > y	kılaptan > altın jip
kalseduan > y	kırmız madeni > y

kil > saz	kor > y
kil taşı > balşıq tas	korindon > y
kilit sarma > y	kostik > y
kils > izbes	kömür > kömir
kirebolu > propolis	köpük > köbik
kireç > izbes	kör baca > y
kireç taşı > äktas	kösele taşı > y
kitin > y	köz > qoz
kiyanus > y	kripton > kripton
klor > xlor	kristal > xruwstal'
klor hidrat > xlordıñ gidratı	kristaloit > y
klor hidrik asit > xlor gidroksidi	krom > xrom
qışqılı	ksenon > ksenon
klorik > xlorid	kum > qum
klorik asit > xlorlı qışqıl	kum ocağı > y
klorofil > xlorofill	kum taşı > qumdaq
kloroform > xloroform	kurçatovyum > kuwrçatoviy
kloroplast > y	kurşun > qorğasın
klorür > y	kurum > qurım
kobalt > kobal't	kuyu topuğu > y
kodein > y	kuzukulağı asidi > qımızdıq
kohenit > y	küf > zeñ
kok > koks	kükürt > kükirt
kok kömürü > koks	kül > kül
kokain > kokain	külçe > kesek
kokimbit > y	külte > kesek
kolemanit > y	küre > şar
kolodyum > y	kürit > y
kolofan > y	küriyum > kyuriy
koloidal > kolloidtıq	kütle > massa
kolombiyum > niyobiy	kütük demir > y
kolonya > ätir	labrador > y
kopolimer > y	lacivert taşı > y

laktoz > laktoza	maden > metall
lanarkit > y	maden cevheri > y
lanolin > y	maden damarı > y
lantan > lantan	maden gazı > y
lantanit > y	maden kömürü > tac kömir
lastik tutkalı > y	maden ocağı > şaxta
lav > lava	maden yatağı > ruwda keni
lavanta > iyis may, ätir	madenî yağlar > mineraldı may
lavrovit > y	madeni yün > mineraldı jün
lavsonit > y	madenkırmız > y
lehim > däneker	mahlut > qospa
lekeci kili > y	mahrukat > janarmay
levüloz > fruktoza	makine yağı > qaramay
lığ > qoqıs	makromolekül > y
limon asidi > limon qısqılı	malakit > malaxit
limon esansı > y	malgama > amal'gamı
limon tozu > limon qısqılı	malı taşı > y
limon tuzu > limon qısqılı	malta taşı > y
limonit > y	maltoz > mal'toza
linyit > lignit	mangal kömürü > y
lipit > y	manganez > marganets
litografya taşı > y	manganin > magniyli
lityum > litiy	manyetit > magnetit
lizol > krezol	manyezi > magneziya
lokman ruhu > efir	margarik asit > margari qısqılı
lorentiyum > lorensiy	marn > mergel'
lös > y	marsık > y
lösemi > leykemiya	masiko > y
lügol > y	maskanyin > y
lüle taşı > y	maya > aşıtqı
lütesyum > lyutetsiy	mayabozan > y
macun > pasta	mazot > mazut
madde > zat	mazuryum > y

mecidit > y	moloz > y
melanit > melanit	moloz taş > y
melinit > melinit	Moskof toprağı > y
mendelevyum > mendeleviy	motor yağı > avtol
mentol > mentol	motorin > dizel'
mermer > marmär	mühresenk > yaşma
mermer kireci > y	mürdesenk > y
meşe kömürü > y	müvellidülhumuza > ottegi
meşe odunu > y	nafta > y
metal > metall	naftalin > naftalin
metan > metan	nane ruhu > y
meteorit > meteorit	napalm > y
metil > y	narkotik > esirtki
metilen > y	natron > selitra
metilik > y	Necef taşı > y
metneryum > meytneriy	neft > nafta
meyve şekeri > fruktoza	neodim > neodim
mıçır > qıyırşiq	neon > neon
miçel > y	neptunyum > neptuniy
migmatit > migmatit	nikel > nikel'
mihenk > sın tas	nikelaj > nikel'men qaptaw
mika > slyuda	nikotin > nikotin
mikaşist > y	nişadır > musatır
mikrolit > y	nişadır kaymağı > y
mil > lay	nişadır ruhu > ammiyak
mine > äşekey	nitramit > nitrammit
mineral > mineral	nitrat > nitrat
misel > y	nitratın > y
misk > muskus	nitrik asit > azot qışqılı
molas > y	nitrik oksit > azot oksidi
molekül > molekula	nitrodliserin > y
molibden > molibden	nitrojen > azot
molibdin > y	nitroselüloz > nitrotsellyuloza

niyobyum > niyobiy	palmitik asit > pal'mit qışqılı
nobelyum > nobeliy	palmitil > y
nükleik asit > nüklein qışqılı	palmitin > y
nükleon > nüklon	pamuk taşı > travertin
nükleoprotein > nükleoprotein	panzehir taşı > opal
ocak katı > y	parafin > parafin
od > ot	pas > tot
odun kömürü > ağaş kömiri	peganit > pegenit
ojit > y	pegmatit > pegmatit
oksalat > oksalat	pekmez toprağı > mergel'
oksalik asit qımızdıq qışqılı	pentan > pentana
oksidiyon taşı > y	pepsin > pepsin
oksijen > ottegi	pepton > pepton
oksijenli su > suwtegi totığı	peridot > peridot
oksilit > y	peridotit > peridotit
oksit > totıq	perlit > perlit
oktan > y	permanganat > permanganat
olefin > y	peroksit > peroksid
oleik asit > olein qışqılı	petrol > munay
olein > olein	pıhtı > üyısqan
oligoklaz > oligoklaz	pırnal kömürü > y
olijist > y	pırpı > y
olivin > olivin	pigment > pigment
oltu taşı > y	pikrik asit > pikrin qışqılı
onejit > y	pirinç > latun
opal > opal	pirit > pirit
osmiyum > osmiy	piroksen > piroksen
ozon > ozon	pizolit > y
ozonür > ozonid	planerit > planerit
özüt > üzindi	plastik > plastikalıq
paladyum > palladiy	platin > platina>
palmitat > pal'mitat	plutonyum > plutoniy
palmitik > y	poliasit > y

polietilen > polietilen	rutherfordyum > rezerfordiy
polimeri > polimer	sabun > sabun
poliüretan > poliüretan	safir > sapfir
polonyum > poloniy	sakarın > sakarın
polyester > poliester	sakaroz > saxaroza
ponza > pemza	salisilat > salitsilat
porfir > porfir	salisilik > salitsil
potas > potas	samaryum > samariy
potas kostik > kaliy hidroksidi	sanidin > sanidin
potasyum > kaliy	sarkıt > stalaktit
potasyum hidroksit > kaliy hidroksidi	saydam > möldir
potasyum klorür > kaliy xloridi	sedefli kalker > y
potasyum nitrat > kaliy nitratı	selenyum > selen
potasyum permanganat > kaliya permanganat	selüloit > tselluloid
potasyum sülfat > kaliy sul'fatı	selüloz > tsellyuloza
potasyum sülfür > kaliy sul'fidi	selülozik > y
pozitronyum > pozitroniy	seman > tsement
praseodim > prazeodim	serpantin > serpantin
prometyum > prometiyy	sertleştirici > qatıruwşı
protaktinyum > protaktiniyy	seryum > tseriyy
protein > protein	seryum > tseriyy
protojin > protogen	sesli taş > fonolit
ptiyalin > ptiyalin	seylan taşı > y
püskürtü > lava	seylani > y
radon > radon >	seyreltik > suyıltuw
radyum > radiyy>	seyyal > aqpa
renyum > reniyy >	sezyum > tseziyy
rodyum > rodiyy>	sıçanotu > mış'yak
rubidyum > rubidiyy	siborgiyyum > siborgiyy
ruentgeniyyum > rentgeniyy	sideroz > sideroz
ruteniyum > ruteniyy	sikatif > y
	silikat > silikat
	silis > kremnezem

silisik asit > kremniy qışqılı	sulandırıcı > y
silisyum > kremniy	sulfata > sul'fatı
sim > y	sut > y
sipolin > y	sut kostik > natriy gidroksidi
sirke ruhu > sirke qışqılı	sülf > kükirt
sitrik asit > limon qışqılı	sülfamit > y
siyanojen > y	sülfat > sul'fat
siyanür > tsianid	sülfıt > sul'fıt
siyanürık > tsianürık	sülfür > kükirt
siyenit > sienit	sülfürık > y
skandiyum > skandiy	sülfürık asit > kükirt qışqılı
sodyum > natriy	sülümen > sülema
sodyum bikarbonat > natriy	sünger taşı > pemza
bikarbonatı	süper benzin > joğarı sapalı benzin
sodyum florit > natriy flyuoriti	süt asidi > süt qışqılı
sodyum fosfat > natriy fosfatı	süt şekeri > laktoza
sodyum hidroksit > natriy gidroksidi	şap > aşuwdas
sodyum hiposülfıt > natriy	şap taşı > y
giposul'fıtı	şist > şist
sodyum karbonat > natriy karbonatı	taban lağımı > y
sodyum klorür > natriy xloridi	tablet > tabletka
sodyum nitrat > natriy selitrası	talk > tal'k
sodyum sulfat > natriy sul'fatı	talk şist > tal'k şist
solüsyon > eritindi >	talyum > talliya
somaki > y	tamanit > y
soy gazlar > asıl gazdar	tanen > y
sömikok > semikok	tantal > tantal
stalagmit > stalagmit	tartar > y
stalaktit > stalaktit	tartarat > tartarat
sterol > sterol	tartarik > y
stronsiyum > strontsiy	tartarik asit > şarap qışqılı
su kireci > suw äk	taş > tas
su mermeri > alibastr	taş kömürü > tas kömir

taş pamuğu > asbest	üzüm şekeri > glukoza
taş pudra > y	vanadyum > vanadiy
taş yağı > kerosin	vazelin > vazelin
tatlı sülümen > kalomel'	viskoz > viskoza
tavlama derecesi > y	volfram > vol'fram
teflon > teflon	yağlı kömür > maylı kömür
tein > y	yakut > jaqut
teknetyum > texnetsiy	yatak > ken
tellür > tellur	yer altı kaynakları > jer astı
terbiyum > terbiy	baylıqtarı
titan > titan	yer yağı > munay
tolüen > toluwol	yeşim > y
tombak > y	yıldız taşı > juldızdı tas
topaz > topaz	yükün > iyon
toryum > toriy	zaç > kuporos
trakit > traxit	zaç yağı > kükirt mayları
tremolit > tremolit	zebercet > zübärjat
tripoli > tripoli	zebercet yakut > y
tritium > tritiy	zer > altın
triton > y	zımpara > zimpara
tulyum > tuliy	zırnık > mış'yak
tunç > qola	zincifre > y
tungsten > vol'fram	zirkon > tsirkon
turkuaz > biryuza	zirkonyum > tsirkoniy
tutya > mırış	zümrüt > izümrüd
tuz > tuz	
tuz ruhu > tuz qışqılı	
tüf > tuf	
uranyum > uran	
ustura taşı > y	
üçüncül > üşinşilik	
ürat > orat	
ürük asit > zär qışqılı	

Tablo 3: Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
708			443			265		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %
Türkçe	100	22,57	Kazakça	176	39,72	Almanca	2	0,45
Almanca	2	0,45	Almanca	2	0,45	Arapça	7	1,58
Arapça	32	7,22	Arapça	7	1,58	Farsça	5	1,12
Farsça	24	5,41	Farsça	5	1,12	Fransızca	64	14,44
Fransızca	270	60,94	Fransızca	64	14,44	İngilizce	3	0,67
İngilizce	1	0,22	İngilizce	3	0,67	İtalyanca	1	0,22
İtalyanca	5	1,12	İtalyanca	1	0,22	Latince	3	0,67
Latince	1	0,22	Latince	3	0,67	Rumca	-	-
Rumca	6	1,35	Rumca	-	-	Rusça	174	39,27
Rusça	2	0,45	Rusça	174	39,27	Yunanca	8	1,80
Yunanca	-	-	Yunanca	8	1,80	Toplam Yabancı Söz Sayısı	267	60,27
Toplam Yabancı Söz Sayısı	343	77,42	Toplam Yabancı Söz Sayısı	267	60,27	Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı		
						2		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 708 sözün 443'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 265'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %22,57'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %39,72'si Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %17,15 daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu bölümde her iki lehçede de Türkçe söz kullanımı oldukça düşüktür. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %60,94'lük oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %39,27'lik oranla Rusçadır. Türkiye Türkçesinde ikinci sıradaki en fazla söz alınan yabancı dil Farsça iken Kazak Türkçesinde Fransızcadır.

Her iki lehçe de maden, mineral ve kimyevi maddeler ile ilgili sözlere büyük çoğunluğunu diğer dillerden almıştır. Türkiye Türkçesinin bu alanlarla ilgili söz varlığının yarısından fazlasını Fransızcadan almış olmasının nedenlerinden bazıları olarak;

Osmanlı'nın son dönemlerinde eğitim için Avrupa'ya, özellikle Fransa'ya öğrenci gönderilmesi ve bu öğrencilerin yurda döndükten sonra dillerinde Fransızcanın etkilerini görülmesi, maden, mineral ve kimyevi maddeler ile ilgili bilimlerin geliştiği dönemde Fransızcanın dünyada rağbet görüyor olması ve yaygın kullanılması sayılabilir.

Bu bölümde temel maden adlarının Türkçe olduğu ve her iki lehçede de ortak bir şekilde kullanılmaya devam edildiği dikkat çekicidir. Örneğin; altın > altın, gümüş > kumis gibi. Buna benzer durumlar ortak Türkçesin oluşmasını destekleyici ve bu yönde yapılacak çalışmaları kolaylaştırıcı bir durumdur.

2.4. Bitkiler

- abanoz > eben ağaşı
 abanozgiller > y
 abdestbozan otu > y
 abdülleziz > y
 acem lalesi > kaliforniya köknəri
 acemborusu > begoniya
 acı ağaç > aşçı kvassiya ağaşı
 acı badem > aşçı badam
 acı bakla > y
 acı ceviz > aşçı grek jañğağı
 acı çiğdem > şalgındı şafran
 acı elma > y
 acı hıyar > y
 acı karpuz > y
 acı kavak > taw teregi
 acı kavun > y
 acı marul > sütünşöp, latuk
 acı meyan > y
 acı ot > y
 acı pelin > jelbas, juwsan, mayqara
 acı sakız > qarağay sağızı
 acı yavşan > y
 acı yonca > y
 acımık > köktiken, vasilek
 acırğa > aqjelkek, jelkek
 acur > y
 açalya > azaliya
 açelya > azaliya
 açık tohumlular > y
 açıkağız > y
 ada çayı > sölbən, şalfey
 ada soğanı > teñiz piyazı
 adamkökü > mandragora
 adamotu > mandragora
 afrika menekşesi > afrikalıq külgin
 ağ benek > y
 ağ mantarlar > y
 ağacımsı > dendroid
 ağaç > ağaş
 ağaç çileği > tañquray, malina
 ağaç ebegümeçi > y
 ağaç kavunu > tsitron
 ağaç küpesi > altey
 ağaç mantarı > ağaştıñ
 sañırawqulaqtarı
 ağaç minesı > y
 ağaççık > buta
 ağcık > y
 ağı ağacı > talgül, oleandr
 ağı çiçeği > talgül, oleandr
 ağı otu > uwbaldırğan
 ahlat > jabayı almurt
 ahududu > tañquray
 akağaç > üyeñki
 akaju > akaju
 akala > y
 akar amber > y
 akasma > y
 akasya > qarağan, akatsiya
 akbakla > qurğaq burşaq
 akbuğday > aq biyday
 akburçak > y
 akçaağaç > üyeñki
 akçaağaçgiller > y
 akça armudu > y

- akçakavak > aq terek
 akçakesme > y
 akçöpleme > aq moroznik
 akdarı > tarı
 akdiken > itjüzim, qarajiydek
 akdut > aq tut
 akgünlük > y
 akındırık > şayır, ağaş şayırı
 akkavak > aq terek
 akkuyruk > y
 akmantar > eşki sañırawqulağı
 akpas > y
 akpelin > jelbas, juwsan, mayqara,
 saraljin
 aksedir > aq kedr
 aksoğan > teñiz piyazı
 aksögüt > üyeñki, boz tal
 akşamsefası > y
 akzambak > y
 alabaş > kol'rabi
 alacamenekşe > y
 alaçam > y
 alfa > y
 alg > baldır
 algler > baldırlar
 alıç > alşa, dolana
 alman papatyası >
 almaşık yapraklar >
 altın kökü > altın tübiri
 altınbaş > y
 altıntop > greypfrut
 amber ağacı > gravilat
 amberbaris > barbaris, sarağaş
 amber çiçeği > y
 amerika armudu > y
 amerika bademi > y
 amerika elması > y
 amerikaüzümü > y
 ana dal > y
 ana kök > y
 anahtar bitkiler > y
 ananas > ananas
 ananasgiller > y
 anason > anis
 andız > y
 andız otu > y
 anemon > anemon
 anık (II) > y
 ankara çiğdemi > y
 antep fıstığı > piste
 antep fıstığıgiller > y
 anzarot > y
 apteriks > kivi
 arabistan defnesi >
 araka > y
 arapsaçı (II) > y
 ararot kamışı > y
 araşit > jerjañgak
 ardak > y
 ardıç > arşa
 ardıç otu > y
 arkegon > y
 armut > almurt
 armut kabağı > y
 arnavut darısı > qaraqumıq
 arnika > arnika

arpa > apna	ayı gülü > y
arpacık soğanı > y	ayıkulağı > ayuwqulaq,
arpağan > y	jawqazıngül, nawrız şeşek
aselbent ağacı > y	ayı üzümü > ayuqulaq
asılmışadam > y	ayıt > y
ask > y	aylandız > y
asklı > y	aynabakar > y
askspor > y	aynısafa > y
aslanağzı > arıstan awız	ayrı çanak yapraklılar > y
aslankulağı > y	ayrı taç yapraklılar > y
aslankuyruğu > y	ayrık otu > biydayıq
aslanpençesi > y	ayşekadın > y
asma bıyığı > y	ayva > ayva
asma kabağı > y	ayvadana > y
asma (II) > jüzim sabağı	azelya > azaliya
asmagiller > y	azvay > aloe
aspidistra > y	bacakkıran > y
aşpur > maksarı, saflor	badat > y
aşkmerdiveni > paportnik	badem > badam
ateş çiçeği > sälben, şälpi, şalfey	badem ağacı > badam ağaşı
at kestanesi > at talşın	badem yağı > badam mayı
at kestanesigiller > y	badıç > y
atkuyruğu > dala qırıqbuwını	bağ dokusu > däneker tkan'
atkuyruğugiller > y	bağboğan > aram şırmawıq
atlas çiçeği > kaktus	bahçe kekiği > tassöp, jebir şöp
atlas çiçeğigiller > kaktustı	bahçe nanesi > y
ösimdikter	bakam > y
avcı otu > jalıngül	bakla > ıpi burşaq, atburşaq
avize ağacı > y	bakla çiçeği > y
avokado > avokado	baklagiller > y
avrupa kayını > y	baklamsı meyve > y
ay çekirdeği > künbağıs tuqımı	bakterigiller > y
ayçiçeği > künbagıs	baldıran > uwbaldırğan

baldırğan > uwbaldırğan	bayır turpu > turıp, red'ka
baldırıkara > adiantum	bazidiyospor > y
bal kabağı > asqabaq	bazit > y
ballık > öli qalaqay	bazitli mantarlar > y
balık otu > balıq otı	bazofil > y
ballıbaba > öli qalaqay	begonvil > y
ballıbabagiller > y	begonya > begoniya
ballıdarı > injir	begonyagiller > y
bal özü > tätti şirne	bektaşıkavuğu > y
bal özü bezi > y	bektaşi üzümü > toşala
bal özülük > y	belemir > köktiken
balsıra > y	belladonna > itjiydek, belladonna
bambu > y	benefşe > qoğajay, şegirgül
bambul otu > geliyotrop	bergamot > bergamot
bamya > bamiya	besi doku > y
ban ağacı > y	besi dokulu > y
ban otu > menduwana	besi dokusuz > y
ban yağı > y	besi örü > y
baobap > baobab	besi suyu > şırın, söl
barbunya > y	beşbıyık > muşmula
bardacık > y	beşparmak otu > y
bardacık eriği > y	bey armudu > y
bardak eriği > y	bez tüyler > ösimdik jasuwşası
barsama > y	bezelye > asburşaq
basur otu > y	bezir > zıgar dāni
basya > y	bezir yağı > zığır mayı
başağaç > y	bıtırak > dūrnişnik
başakçık > y	biber > büriş
başçık > tozandıq	biberiye > rozmarin
başkesit > y	bilader ağacı > y
başlahana > kawdigan tutas kapusta	bileşikgiller > kürdeli güddiler
bataklık keteni > y	bir çenekliler > y
bataklık nergisi > y	bir çenetli > y

- bir evcikli > y
 birincasif > y
 birinci zar > y
 bitey > flora
 bit otu > y
 bitişik çanak yapraklılar > y
 bitişik taç yapraklılar > y
 bitki > ösimdik
 bitki bilimi > botanika
 bitki örtüsü > flora
 bitki sütü > y
 bitki topluluğu > ösimdik
 qawımdastığı
 bitkisel yağ > ösimdik mayı
 biyaprak > y
 bodur pas > y
 boğan otu > akonit
 bon otu > y
 boncuk fasulye > y
 bornova misketi > y
 boru çiçeği > qoñırawbas
 boru çiçeği giller > y
 boruk > y
 boruk kabağı > y
 bostan patlıcanı > y
 botanik > botanika
 boya kökü > y
 boy otu > y
 boylu gıdır > y
 bozgeven > y
 böcekkapan > y
 böğrölce > y
 böğürtlen > börtken, qarabüldirgen
 bökülce > y
 brezil > y
 brokoli > brokkoli
 brüksel lahanası > bryussel
 butaqtarı
 budak > butaq, sabaq, öskin
 budak özü > y
 buğday > biyday
 buğdaygiller > dāndi daqıldar
 buğday pası > y
 buğday sürmesi > y
 buğdaysı meyve > y
 buğdaysı tane > y
 buğdaysı tohum > y
 buhurumeryem > tsiklamen
 buket > destegül, buket, şoq, baylam
 burç (II) > omela
 burçak > burşaq
 burun otu > y
 büyütken doku > y
 cacık (II) > y
 cadısüpürgesi > y
 camgüzeli > y
 canavar otu > y
 canavar otugiller > y
 can eriği > renklod
 cantiyane > y
 cehri > y
 cennet biberi > y
 ceviz > jañğaq
 cevizgiller > y
 cezayir menekşesi > y
 cıngıl > y

- cıvık mantarlar > y
 ciğer otları > y
 ciğer otu > y
 cilban > y
 cimcime > y
 cin darısı > y
 cin mısırı > y
 cingil > y
 cinsaçı > y
 civanperçemi > miñjapıraq
 cücük > y
 çadır çiçeği > y
 çaduruşağı > y
 çağla > y
 çakal armudu > jabayı almurt
 çakal eriği > y
 çakalboğan > y
 çakırdiken > ebelek, qañbaq
 çalgıcı otu > y
 çalı > buta
 çalı dikenini > y
 çalı fasulyesi > y
 çalık kavak > y
 çaltı > tiken, tikenek
 çam > qarağay, şırşa
 çam fıstığı > bal qarağay jañğağı
 çam sakızı > şayır, ağaş şayırı
 çamgiller > y
 çan çiçeği > qoñırawbas
 çan çiçeğigiller > y
 çanak yaprağı > gül tostağanşası
 çangal (II) > tal, sıırıq, sırğawıl
 çanta çiçeği > y
 çarkıfelek > passiflora
 çarkıfelegiller > y
 çarliston biber > y
 çavdar > qara biyday, arıs
 çavdarmahmuzu > y
 çavşır > y
 çavuş üzümü > çaws
 çay > şay
 çaygiller >
 çayır mantarı > y
 çayır otu > y
 çayır teresi > y
 çayır tırfili > joñışqa, bede
 çayır yulafı > y
 çayırğüzeli > y
 çayırmelikesi > tobılğı
 çayırsedefi > y
 çedene > y
 çekem > y
 çekirdek > piste
 çelik (II) > butaqşa
 çemen > zire, tmin
 çenek > y
 çenekli > y
 çeneksiz > y
 çenet > y
 çeper > y
 çevre teker > y
 çıkar budak > y
 çınar > şınar
 çınargiller > y
 çıplak tohumlular > y
 çıtlık > y

- çiçek > gül
 çiçek durumu > y
 çiçek sapçığı > gülsağaq
 çiçek sapı > gül şöğürü
 çiçek soğanı > y
 çiçek suyu > y
 çiçek tacı > y
 çiçekli bitkiler > güldi ösimdikter
 çiçeksiz bitkiler > y
 çiçek yaprağı > külteşe
 çiğde > y
 çiğdem > y
 çilek > qulpınay
 çilek üzümü > y
 çim > üybiydayıq
 çimen > gazon
 çin anasonu > y
 çin çamı > y
 çin gülü > y
 çin lahanası > y
 çin leylağı > y
 çiriş otu > y
 çit sarmaşığı > y
 çit sarmaşığıgiller > y
 çitlembik > y
 çitmik > y
 çivit otu > y
 çobançantası > y
 çobandağarcığı > y
 çobandeğneği > y
 çobandüdüğü > y
 çobaniğnesi > y
 çobanpüskülü > y
 çobanpüskülügiller > y
 çobansüzgeci > y
 çobantarağı > y
 çobantuzluğu > y
 çobanüzümü > y
 çok yıllık > köp jıldıq
 çotanak > y
 çotuk > y
 çöğür (II) > y
 çöpleme > y
 çörek mantarı > y
 çörek otu > qara tuqım
 çöven > sabındık
 çubuk > şıbıq
 çubuk ağacı > y
 çuha çiçeği > jawkazın, qozıgül
 çuha çiçeğigiller > y
 çükündür > qızılşa
 dağ armudu > jabayı almurt
 dağ çamı > y
 dağ çayı > sölbən, şalfey
 dağ çayırı > taw şalgındarı
 dağ çileği > jabayı qulpınay
 dağ dalak otu > y
 dağ elması > jabayı alma
 dağ eriği > qara örik
 dağ kavağı > y
 dağ kestanesi > y
 dağ lalesi > anemon
 dağ nanesi > y
 dağ reyhanı > y
 dağ servisi > samırsın
 dağcıl > y

- dağınık gözenek > y
dal (I) > butaq, sabaq, öskin
dalak otu > emendi
dalbastı > y
dalcık > y
dalfidan > y
dalya (II) > narğizgül
dam koruğu > y
dam koruğugiller > y
danaayağı > y
dantel ağası > y
dardağan > y
darfölfül > y
darı > tarı
defne > lavr
defnegiller > y
değirmendere findığı > y
deli otu > y
deliboyuz > y
delice > üybiydayıq
delice bakla > y
demir ağacı > y
demir dikenini > y
demirhindi > tamarind
deniz marulu > y
deniz menekşesi > y
deniz rezenesi > y
deniz sarmaşığı > y
deniz yosunu > teñiz baldırı
denizibiği > y
denizkadayıfı > teñiz baldırı
denizpırasası > teñiz baldırı
denizüzümü > qılşa
dereotu > askok, ukrop
deve dikenini > kalwen, laqsa,
tüyetiken, şoğayna
devegözü > y
develması > ebelek, qañbaq
devetabanı > tüyetaban
dımışki > y
dış kavuz > y
dış zar > y
difenbahya > y
diken > tiken, tikenek
diken dutu > y
dikencik > y
dikenli meyan > y
dikse > y
dilcik > y
dimnit > y
dimyat > y
diri örtü > y
dirim konisi > y
dış bademi > y
dışbudak > şağan
dış otu > y
dış otugiller > y
dişi organ > ösimdik analığı
divlek > y
diyatome > y
doğu kayın ağacı > y
dolama otu > y
dolama otugiller > y
dolma biber > burış quyılğan
dolma otu > y
dolma otugiller > y

domalan > y	ekmek küfü > y
domates > qızanaq, aljumor,	ekşi elma > y
pomidor	ekşi kiraz > şiye
domuz ayrık otu > y	ekşi yonca > y
domuz dikenini > y	ekşi yoncagiller > y
domuz otu > y	ekşikulak > qımızdıq, samaldıq
dökülgen > y	elma > alma
dönbaba > qazotu	eltielyeküstü > y
drosera > y	emeç > y
droseragiller > y	emici kıllar > y
dulaptal otu > y	emici tüyler > y
dulaptal otugiller > y	endemik > endemiyalıq
dulavrat otu > tüyejapıraq, oşağan,	endoderm > entodermadan
şoñayna	engerek otu > y
dut > tüt	enginar > artişok
dutgiller > y	enir > y
duvar sarmaşığı > y	epifit > epifit
duvar sedefi > emendi	ercik > y
düğün çiçeğı > sarğaldaq,	er dişi > qos güldi
susarğaldaq	erguvan > judas-ağaş
düğün çiçeğıgiller > y	erguvangiller > y
ebegümece > jalbıztiken, qulqayır,	erik > alxorı
mal'va, läyli	erika > y
ebegümecegiller > y	erkeç sakalı > toblıǵı
ebucehil karpuzu > y	erkek organ > y
efelek > y	erselik > qos güldi
eğir kökü > y	esmer buğday > y
eğreli > paportnik	esmer küf > y
eğreli otu > paportnik	esmer küfler > y
eğreli otugiller > paportnikter	esmer su yosunları > y
ek kök > y	esrar otu > naşa
ekmek ağacı > y	eşek dikenini > y
ekmek ayvası > y	eşek hıyarı > y

eşek marulu > sütşöp, latuk
 eşek maydanozu > aqjelken
 eşekkulağı > okopnik
 eşek otu > y
 et şeftalisi > y
 etene > y
 etli bitki > y
 etli meyve > y
 evcikkıran > y
 evliya otu > y
 fare otu > y
 farekulağı > kiyikşöp, kiyikotı
 fasulye > ürmeburşaq, lobiya
 fasulyegiller > y
 felfelek > y
 feliks > y
 ferik elması > y
 fesleğen > rayxangül
 fındık > funduk
 fırlıdak çiçeği > şırmawıq
 fıstık > piste
 fıstık çamı > y
 fidan > qalemşe
 fide > qalemşe
 fiğ > siyır joñışqa
 fil elması > y
 filbahri > y
 filiz > murtşa
 filiskin > y
 filkulağı > y
 finike portakalı > y
 firavun inciri > y
 fitopatoloji > fitopatologiya

fitopatolojik > fitopatologiyalıq
 fleol > y
 flora > flora
 foşa > y
 fototaksi > fototaksis
 fototaktizm > fototaksis
 fototropizm > fototropizm
 frenk asması > y
 frenk çileği > qoybüldirgen
 frenk inciri > y
 frenk lahanası > bryussel' butaqtarı
 frenk maydanozu > y
 frenk menekşesi > y
 frenk üzümü > mükjiydek
 frezya > y
 fujer > paportnik
 fukuslar > y
 ful > ündi jasmini
 fulya > jonkil'
 funda > arşa, arşagül
 fundagiller > y
 fundalar > y
 gardenya > y
 gavur baklası > y
 gebre > kapers
 gebre otu > kapers
 gebre otugiller > y
 gece sefası > y
 gece sefasıgiller > y
 gelin çiçeği > jubaylar güli
 gelin otu > y
 gelinboğan > y
 gelincik > koknär

- gelincikgiller > y
 gelinfeneri > şomırt
 gelinparmağı > y
 gerçek mantarlar > y
 geven > astragal
 geyik dikenini > itjüzim, qarajiydek
 geyik otu > jebir
 geyikdili > y
 gilaburu > y
 ginseng > jen'sen'
 girit kekiği > y
 glayöl > gladiyoli
 gonca > bürşik
 göbek bağı > y
 göbek otu > y
 göbelek > sañırawqulaq
 göl kestanesi > y
 gölgecil > y
 gövem eriği > itjüzim, qarajiydek
 greyfurt > greypfrut
 gugu çiçeği > jalıngül
 gül > rawşangül
 gülgiller > y
 gülhatmi > altey
 gülibrişim > y
 gümüşi akasya > y
 gün çiçeği > künbağıs
 gün gülü > y
 günâşık > künbağıs
 gündöndü > künbağıs
 gündüzsefası > binvid
 günebakan > künbağıs
 güneğik > tsikoriy
 güneştopu > kaliforniya köknäri
 günlük ağacı > y
 gürgen > qızıl qayıñ
 gürgengiller > y
 güveyfeneri > y
 güz çiğdemi > şalgındı şafran
 güzelavrat otu > y
 güzelhatun çiçeği > y
 habitus > y
 hafızali > y
 halfa > esparto
 halile > y
 halka dizilişli > y
 halkalı damar > y
 ham besi suyu > y
 hamburg misketi > y
 hançer çiçeği > y
 hanımeli > ırğay, üşqat
 hanımeligiller > y
 hanımparmağı > y
 hardal > qışa
 harnup > şegirtki burşağı
 harrup > şegirtki burşağı
 hasandede üzümü > y
 hasekiküpesi > y
 hasır otu > qamıs, quraq
 hasır otugiller > y
 haşefe > y
 haşhaş > köknär
 hatmi > altey
 havacıva > y
 havlıcan > y
 havuç > säbiz

havvaanaeli > y	hint yağı ağacı > y
hayıt > y	hipoderm > gipodermiya
helvacı kabağı > asqabaq	hodan > y
helvacı kökü > sabındık	hodangiller > y
her dem taze > y	hollanda kavağı > aq terek
hercai menekşe > y	horoz fasulyesi > y
hezaren > y	horoz mantarı > tülkişek
hiltan > y	horozcuk otu > y
hıyar > qiyar	horozgözü > y
hıyarşembe > y	horozibiği > y
higrofil > giprofil	horozibiğigiller > y
hindiba > tsikoriy	horozkarası > y
hindistan cevizi > kokos jañğağı	hoşkuran > y
hint armudu > y	hudayinabit > y
hint bademi > kakao	humus > qaraşirik
hint baklası > kastor burşaqtarı	hurma > qurma
hint bezelyesi > y	hurma ağacı > qurma ağaşı
hint biberi > qızıl burış	huş > qayn
hint çiçeği > y	hünnap > y
hint darısı > qumıq	hünnapgiller > y
hint fıstığı > y	hürle > y
hint fulü > y	hüryemez > y
hint hıyarı > y	hüsnüyusuf > y
hint hurması > y	ıhlamur > jöke
hint inciri > y	ıhlamurgiller > y
hint kamışı > bambuk	ılgın > jıñğıl
hint keneviri > üñdi sorası	ılgıncar > moyıl, şomırt
hint kestanesi > y	ılgıncargiller > y
hint kirazı > mango	ılıkçıl > y
hint leylağı > y	ıncalız > y
hint pamuğu > y	ısırgan > qalaqay
hint pirinci > y	ısırgangiller > y
hint safranı > kurkuma	ıspanak > sawmaddıq, şpinat

- ıspanakgiller > y
ıspanaklar > y
ısparta gülü > y
ışığa doğrulum > fototropizm
ışığa göçüm > fototaksis
ışığan > y
ışık göçüm > y
ışıl küf > y
ışıl küfler > y
ışkın > y
ıştır > y
ıtır > qazotı
ıtır çiçeği > qazotı
ızgın > y
iç bakla > y
iç deri > y
iç göbek > y
iç kavuz > y
iç zar > y
idris ağacı > y
idris otu > biydayıq
iğ ağacı > y
iğde > jiyde
iğdegiller > y
iğne > şip >
iğne yaprak > igl japıraqtarı
iğne yapraklılar > y
iki çenekliler > y
iki çenetli > y
iki çenetliler > y
iki evcikli > y
ikinci zar > y
ikiz > y
iletken damarlar > y
imparator otu > y
inci çiçeği > injigül, merüwertgül
incir > injir
incirsi meyve > y
ipçik > y
ipek ağacı > y
ipek çiçeği > qaraot
ipek gülü > y
isfendan > üyeñki
iskorçına > y
isli küf > y
istanbul kekiği > y
istanbul lalesi > y
itboğan > akonit
itburnu > iytmurın
ithıyarı > y
itkuyruğu > y
it üzümü > y
japon armudu > y
japon elması > y
japon eriği > y
japon gülü > kameliya
japon hurması > y
japon kaktüsü > süttigen
japon sarmaşığı > y
jeotropizma > y
jüt > kendir
kabak > qabaq, asqabaq, kâdi
kabak çiçeği > y
kabakgiller > y
kabakulak otu > emenşöp
kabalak > y

kaçık öz > y	kankurutan > mandragora
kadehçik > y	kantar kabağı > y
kadındüğmesi > y	kantaron > kekire, köktiken,
kadıntuzluğu > barbaris, sarağaş	vasilyok
kadife çiçeği > marixol'd	kantiyane > y
kâfur ağacı > kamfora	kapalı tohumlular > y
kağıt ağacı > y	kapari > y
kağıt dutu > y	kapçık > y
kahkaha çiçeği > binvid	kapçık meyve > y
kahve > kofe	kapıcık > y
kakao > kakao	kaplanboğan > akonit
kakma aşısı > y	kaplıca > y
kaktüs > kaktus	kapsül > tuqımdıq qawaşaq
kaktüsgiller > y	kapuçin > y
kakule > kardamon	kar çiçeği > báyşşek
kalamata > y	kar dikenini > y
kalecikkarası > y	kara yosunları > baldırlar
kalembek > y	karaağaç > şegirşin, qarağaş
kalensöve > y	karaağaçgiller > y
kaliptra > kalibter	karaardıç > y
kamelya > kameliya	karaasma > emenşöp
kamış > qamıs, quraq	karabacak > y
kan otu > y	karabaldır > adiyantum
kan portakalı > qızıl apel'sin	karabaş > lavanda
kanada kavağı > kanadalıq terek	karabiber > qarabüriş
kanarya çiçeği > sarğış gül	karabibergiller > y
kanarya otu > y	karabuğday > qara qumıq
kanatçık > y	karabuğdaygiller > y
kandamlası > y	karaburçak > siyir joñışka
kandıra ağacı > y	karaca darısı > y
kandıra otu > y	karacaot > y
kandil çiçeği > mıñjapıraq	karacalı > şomirt, tikendi buta
kangal > y	karacam > y

karaçavuş > y	karnabahar > gülkapusta
karaçayır > üybiydayıq	karnabit > gülkapusta
karadomalan > y	karnı kara > y
karadut > qara tut	karpuz > qarbiz
karagevrek > y	karşılıklı yapraklar > y
karagürgen > y	kartal ağacı > y
karahalile > y	kartallı eğrelti otu > y
karahindiba > oduvançik	kartopu > y
karakafes > okopnik	kasık otu > y
karakavak > y	kasımpatı > xrizantema
karakavuk > tsikoriy	kaşık otu > y
karakavza > y	katalpa > y
karakeme > y	katırkuyruğu > y
karakılçık > y	katırtırnağı > y
karalahana > y	katmerli badem > y
karamuk > kukol', üybiydayıq	katran ağacı > şırşa
karanfil > qalampir	katran çamı > şırşa
karanfilgiller > y	katranköpüğü > y
karapazı > qarabota, kökpek	kauçuk > kawçuk, köksağız
kara pelin > y	kavak > terek
karaturp > turın, şomır	kavak inciri > y
karaya > y	kavasya > kvassiya
karayandık > kalven	kavata > aşçı tomat
karayemiş > y	kavlağan > şınar
karayemiş ağacı > y	kav mantarı > y
kara yosunu > briyofayttar	kavun > qawın
kardelen > báyşeşek	kavuşma > y
kardeşkanı > y	kavuşur su yosunları > y
kardeşkanı ağacı > y	kavuz > y
kargabüken > y	kavuzlular > y
karga düleği > y	kaya sarımsağı > jabayı sarımsak
kargadelen > y	kayın > qayıñ, bük ağaşı, şamşat
kargı > y	kayingiller > y

kayısı > örik	kestane > kaştan, talşın
kayıskıran > y	kestane kabağı > asqabaq
kazayağı > alabota, kökpek	kestere > tragakant
kazık kök > negizgi tamır	keten > zığır
kebere > kapers	keten tohumu > zıgar dāni
keçi boynuzu > şegirtki burşağı	ketencik > y
keçi kömüreni > y	ketengiller > y
keçi mantarı > eşki sañırawqulağı	keven > astragal
keçi memesi > y	kıl otu > y
keçi sakalı > tobılğı	kılcal kök > y
keçi sedefi > tobılğı	kılçık > murt, qılqan
keçi söğüdü > eşki talısı	kılır > y
keçi yemişi > qarajiydek, qaraşıq	kılkapın > y
kedi ayağı > y	kın > qınap
kedi nanesi > katmint	kına > xna
kedi otu > valer'yana, şüyinşöp	kına ağacı > xin ağaşı
kedi otugiller > y	kına çiçeği > qınagül
kekik > tasşöp, jebir şöp	kınacık > y
kelebek çiçeği > y	kınakına > y
kelebek otu > y	kınalı bamya > y
kelek > tüyneq	kındıra > y
kelem > qırıqqabat, kapusta	kır çiçeği > bāyşeşek
kemer patlıcan > y	kır gülü > jabayı rawşan
kendir > kendir, sora	kırkağaç kavunu > y
kendirgiller > y	kırlangiç otu > y
kene ağacı > y	kırmızı biber > qızılburış
kene otu > y	kırmızılahana > qızıl qırıqqabat
kenevir > kendir, sora	kırmızıturp > şalğam
kengel > y	kıska > y
kenger > y	kısmet ağacı > y
kereviz > iyisti baldırkök	kıvırcık marul > y
kes > y	kız kalbi > y
kese çiçeği > y	kızıl kantaron > y

kızıl söğüt > y	kopal > y
kızıl su yosunları > y	koruk > y
kızıl yaprak > y	korunga > bede
kızılağaç > y	kova > qamıs
kızılca dişi > y	kovan otu > sermene, melissa
kızılçık > qızıltal, ırğay	kovucuk > y
kızılçam > y	koyun baklası > y
kızılkök > y	koyun mantarı > y
kızmemesi > greypfrut	koyungöbeği > y
kiliz > qamıs, quraq	koyungözü > köktiken
kimyon > zire	koz > jañğaq
kiraz > qızıl şıye	koza > qawaşaq
kiraz elması > y	kozalak > y
kireçyeren > y	kök > tamır
kişmiş > meyiz	kök boyası > y
kişniş > koriyandr	kök mantar > y
kitre > tragakant	kök sap > y
kivi > kivi	kökçük > y
koca yemiş > y	köknar > samırsın, şırşa
koçan > sobıq	köknar reçinesi > samırsın şayırı
kofa > qamıs, quraq	köknar sakızı > y
koka > y	kömeç > y
kokak ağacı > y	kömüren > jabayı sarımsaq
kokoroz > jügeri	köpek sarımsağı > jabayı sarımsaq
kokulu çayır otu > y	köpek soğanı > jabayı sarımsaq
kokulu kiraz > y	köpekayası > y
kola > y	köse buğday > y
kola cevizi > y	köygöçüren > y
koltuk gözü > y	krizantem > xrizantema
kolza > raps	kudret helvası > y
komar > rododendron	kudret narı > y
kombiyum > y	kuduz otu > y
kongövde > y	kuka > kokos

kum havucu > y	kültür bitkileri > y
kum otu > y	kültür mantarı > y
kunduru > y	küpe çiçeği > fuktsiya
kurbağa otu > sarğaldaq	kürar > y
kurbağa zehri > y	kürkas > y
kurşun otu > y	küseğen > mimoza
kurt baklası > y	küsküt > y
kurt boğan > akonit	küstüm otu > mimoza
kurt mantarı > jañbırış	küşne > siyır joñışka
kurt pençesi > y	kütikül > y
kurtayağı > y	kütin > y
kurtbağrı > y	labada > y
kurtluca > emenşöp	laden > y
kurttırnağı > y	ladin > şırşa
kuru çay > y	lahana > qırıqqabat, kapusta
kuş iğdesi > y	lahana koçanı > qawdan
kuş kirazı > moyıl, şomırt	laka > y
kuş otu > y	lale > qızğaldaq
kuş üzümü > y	lale ağacı > qızğaldaq ağaşı
kuşburnu > iytmurın	laminarya > laminariy
kuşekmeği > y	lastik ağacı > kawçuk ağaşı
kuşkonmaz > qoyanşiq, qusqonbas	lateks > lateks
kuşyemi > y	latin çiçeği > y
kuyu findığı > y	lavanta çiçeği > lavanda güli
kuzgun kılıcı > gladiyoli	lavantin > y
kuzu göbeği > y	leylak > jupar, bozkarağan, siren'
kuzu kestanesi > y	lignin > lignin
kuzu mantarı > y	liken > qınalar
kuzu sarmaşığı > y	lim > y
kuzukulağı > qımızdıq, samaldıq	limon > limon
küçük hindistan cevizi >	limon otu > y
küçük şalgam > y	liyan > y
kükürt çiçeği > y	lobelya > lobeliya

- lohusa otu > emenşöp
 lop incir > y
 lotus > lotos
 lökoplast > leykoplast
 mabet ağacı > y
 madımak > y
 mahlep > y
 mahmude > y
 mahmur çiçeği > y
 mahmuz çiçeği > y
 mahunya > y
 maki > maki
 mancana > y
 mandalina > mandarin
 mango > mango
 manisa lalesi > y
 manolya > magnoliya
 mantar > sañırawqulaq
 mantar ağacı > y
 mantar meşesi > y
 mantar özü > y
 mantar tabakası > y
 mantardoğuran > y
 manyok > kasava
 maranta > maranta
 marihuana > marixuana
 marsıvan otu > y
 marul > sütünşöp, sütünjapıraq
 marulcuk > y
 maş > maş
 maun > akaju
 mavi kantaron > kekire, köktiken
 maviküf > y
 maya ağacı > y
 mayasıl otu > ayuğa
 maydanoz > akjelek, petruška
 mazı > arborvita
 mazı meşesi > y
 melek otu > y
 melengiç > y
 melisa > melissa
 menekşe > qoğajay, şegirgül
 menekşe gülü > y
 meneviş > y
 mera bitkileri > y
 mercan ağacı > koraldı ağaş
 mercan otu > sagina
 mercanköşk > kiyikşöp, kiyikotı
 mercimek > jasımıq
 mersin > mirt
 mersin ağacı > mirt ağaşı
 meryem pelesengi > y
 meryemana asması > y
 meryemana dikenini > sütün oşağı
 meryemana eldiveni > y
 merzengüş > kiyikşöp, kiyikotı
 meşe > emen
 meşe palamudu > emen jañğağı
 meşecik > y
 meyan > miya
 meyan kökü > miya
 meyhaneci otu > y
 meyve > jemis
 meyve ağacı > jemis ağaşı
 meyve dışı > y
 meyve ortası > y

meyve yaprak > y	nardin > y
mısır > jügeri	narenc > tsitrus tuqımdas
mısır anasonu > y	narenciye > tsitrus tuqımdas
mısır baklası > y	nargile tütünü > qorqor, kal'yan
mısır fulü > y	narven > şegirşin, qarağaş
mısır yasemini > y	navçağan > sasıq menduwana
mimoza > mimoza	nebat > ösimdik
mine çiçeği > y	nebatat > botanika
mis üzümü > y	nektar > tätti şirne
misvak > mäsüvek	nemcil > gigrofil
mor menekşe > y	nergis > närkes, nartsiss
mor salkım > y	nergis zambağı > y
muhabbet çiçeği > y	nevruz çiçeği > navrızşeşek
mum ağacı > y	nevruz otu > y
mum çiçeği > xoyya karnosa	nezle otu > piretrum
mum palmiyesi > y	nilüfer > tünğıyıq, kuvşinka
murt > mirt ağaşı	nişasta buğdayı > y
muşmula > muşmula	nohut > noqat, nut, qoyburşaq
muz > banan	odun özü > lignin
mübarek otu > y	ofris > y
müge > injugül, merüwertgül	oğul otu > sermene, melissa
mühliye > y	okalıptüs > evkalıpt
mührüsüleyman > y	oltu otu > y
mürdüm > şomırt	onbiraylık > y
mürdüm eriği > qaraörık	orkide > orxideya
mürdümük > latirus	orman çayırı > orman şalğındarı
mürver > sambukus	orman gülü > rododendron
müskat > muskat jañğağı	orman sarmaşığı > y
namazbozan > y	orta damar > y
nane > jalbız, myata	ot > şop
nar > anar	ovogon dağarcığı > y
nar çiçeği > anargül	oya ağacı > y
narcıl > kokos jañğağı	oya çiçeği > y

oymalı yaprak > y	pazı > jabayı qızılşa
ozuga > y	pektin > pektin
öd ağacı > aloe ağaşı	pelesenk ağacı > bal'zam
ökse otu > y	pelin > jelbas, juwsan, mayqara,
öksürük otu > ögeyşöp	saraljın
öküzdili > y	pembe germe > y
öküzgözü > arnika	peronospora > y
ölmez çiçek > y	petunya > petuniya
ölmez otu > y	peygamber ağacı > y
öz dikenini > y	peygamber çiçeği > kekire, köktiken
palamut > emen jañğağı	peygamber dikenini > tüyetiken,
palamut meşesi > y	oşağan
palizat dokusu > y	peygamber üzümü > y
palmiye > pal'ma	peynir ağacı > y
pamuk elması > y	pırasa > porey
pamuk > maqta	pırnal > y
pancar > qızılşa	pire otu > piretrum
panzehir otu > y	pirekapan > piretrum
papağanyemi > maksarı, saflor	pirinç > küriş
papatya > tüymedaq	pisik otu > y
papatya ağacı > y	pisipisi otu > mısıqquyrıq
papaya > papaya	polen > tozañ
papirüs > papirüs	porsuk ağacı > y
parmak üzümü > y	portakal > apel'sin
pas mantarı > y	poy > zire, tmin
paşa ağacı > y	püren > arşagül
paşaçadırı > y	radika > oduvançik
pat > astra, qaşqargül	rafya > rafiya
patates > kartop	rami > rami
patlıcan > baklajan	ratanya > y
patlıcan inciri > y	razakı > y
patpat > y	reçine > şayır, ağaş şayırı
pavlonya > y	reçine kanalı > y

reyhan > rayxan, bazilik	saparna > y
rezede > şaşaqgül, rezeda	sapçık > y
roka > rukola	saplı meşe > y
saat çiçeği > y	sapot ağacı > y
sabahyıldızı > y	sapotgiller > y
sabankıran > y	saprofit > y
sabun ağacı > y	saray çiçeği > y
sabun otu > y	saray menekşesi > y
saçak kök > y	saraypatı > y
safran > zağıpran	sardunya > y
sakar otu > y	sardunyagiller > y
sakız ağacı > y	sarıağı > y
sakız baklası > y	sarıcalık > xloroz
sakız dikenini > y	sarıçalı > böriqaraqat, barbaris,
sakız enginarı > y	sarağaş
sakız kabağı > y	sarıçiçek > solmasgül, salawbas
saksıgüzeli > y	sarıçiğdem > zapıran, şafran
salep > salep, orxis	sarıdiken > oşağan
salepgiller > y	sarıerik > örik
salkım > şoq	sarıhalile > y
salkım ağacı > akatsiya, qarağan	sarılgan > şırmawıq
salkım başak > y	sarılgan gövde > y
salkım söğüt > y	sarımsak > sarımsaq
salon ağacı > y	sarımsak hardalı > sarımsaq qışa
salon bitkileri > y	sarımsak otu > sarımsaq qışa
salon çamı > y	sarıpapatya > sarı tüymedağı
salon çiçeği > y	sarısabır > aloe
saman > saban	sarısalkım > y
sancı otu > y	sarıyonca > sarı joñışqa
sandal > sandal	sarızambak > y
sandal ağacı > sandal ağaşı	sarmaşan > şırmawıq
sandalgiller > y	sarmaşık > şırmawıq
sap > sabaq	sarmaşıkqiller > y

savana > savanna	sikalar > y
saz > qoğa	siklamen > tsiklamen
sedef otu > andız	silisçil > y
sedef otugiller > y	sinameki > senna
sedir > balqarağay, samırsın	sinek mantarı > y
selam otu > y	sinekkapan > şıbınşı
selüloz > tsellyuloza	sinir otu > baqajapıraq, miñtamır
selvi > samırsın	sofora > y
semizotu > qaraot, semizot	soğan > piyaz, badana
semizotugiller > y	soğancık > şalot
sert buğday > y	solucan otu > y
servi > sawır, kiparis, sawır ağaşı	sorgun > y
servi ağacı > kiparis	soya > soya
servigiller > y	söğüt > tal
servilik > y	söğütgiller > y
sezü > tozdı emen	sökü otu > kestejapıraq
sıçan kulağı > kiyikşöp, kiyikoti	spor > spor
sığırdili > y	spor kesesi > sporangium
sığırdiligiller > y	su baldıranı > y
sığırgözü > arnika	su bitkileri > baldırlar
sığırkuyruğu > sasıqşöp, ayuqulaq	su kabağı > y
sığırödü > y	su kamışı > qoğa
sığla > y	su kamışgiller > y
sıkı doku > y	su karanfili > y
sincan > señgirlek, astragal	su kesesi > y
sıraca otu > y	su keteni > y
sıracagiller > y	su mantarları > y
sırık domatesi > y	su mercimeği > balıqot, baldırşöp
sırık fasulyesi > y	su mercimeğigiller > y
sidikli meşe > y	su nanesi > y
sifin > y	su rezenesi > y
sigala > y	su sarımsağı > emenşöp
siğil otu > y	su teresi > y

- su yoncası > y
 su yosunu > baldır
 suibriği > y
 suni çayır > y
 suoku > y
 superisi > y
 susallar > y
 susam > künjit, qurtkaşş, ayılqıyaq
 suşeridi > y
 sümbül > sümbil, sümbilşaş
 sümbülteber > tuberoz
 sümter > y
 süpürge otu > y
 sürme mantarları > y
 sürme mantarlarıgiller > y
 süs bitkisi > iris
 süsen > iris
 süsengiller > y
 süt ağacı > y
 süt otu > y
 sütgiller > y
 sütleğen > süttigen
 sütleğengiller > y
 sütlü kengel > kalven, laqsa,
 tüyetiken, şoğayna
 sütlü ot > meket
 sütlüce > sarğaldaq
 şahtere > y
 şahteregiller > y
 şakayık > şüldik
 şalgam > şalğam
 şebboy > juldızşeşek, levkoy
 şeftali > şabdalı
 şeker ağacı > y
 şeker fasulyesi > y
 şeker kamışı > qant qurağı
 şeker pancarı > läbleme, qant
 qızılşası
 şeker pare > tätti örik, şekerpare
 şekerciboyası > y
 şekerciboyasıgiller > y
 şerbetçi otu > qulmaq
 şeytan elması > sasıq meñduwana
 şeytan otu > y
 şeytan şalgamı > y
 şeytanarabası > y
 şeytansaçı > y
 şeytannersi > y
 şingıl > y
 şifa otu > y
 şile > kiyikşöp, kiyikoti
 şimşir > samşit
 şimşirgiller > y
 taç yaprağı > güljapıraq
 taç yapraklı > y
 taçsızlar > y
 taflan > lavrlı ağaş
 talkım > y
 tallı bitkiler > y
 tarak otu > y
 tarak otugiller > y
 tarçın > dām qabıq
 tarhun > juwsan
 taş bademi > y
 taş mantarı > y
 taş nanesi > y

- taş sarımsağı > y
 taşkıran çiçeği > y
 taşkıran otu > tasjarğan
 tavşanağzı > y
 tavşanbıyığı > y
 tavşancıl otu > ayuwbaldırğan
 tavşankulağı > tsiklamen
 tavşanmemesi > qarajiydek
 tavuk pençesi > y
 tavulga > y
 tayga > tayga
 tek çekirdekliler > y
 tek çenekliler > y
 teke dikenli > y
 teke sakalı > tekesaqal
 telgraf çiçeği > y
 tepecik > analıq awzı
 tere > y
 termiye > y
 tespah ağacı > y
 tespah ağacıgiller > y
 tespah çalısı > y
 testi kabağı > y
 tik ağacı > tik ağaş
 tilki üzümü > y
 tilkikuyruğu > y
 tirfil > bede
 titrek kavak > kökterek
 tohum > urıq, dän, dänek
 tohum zarı > y
 tohumlu bitkiler > y
 tomurcuk > bürşik, bürtik
 top çam > y
 top patlıcan > y
 top zambak > y
 topalak > y
 topatan > y
 tropikal bitki > tropikalıq ösimdik
 tundra > tundra
 turnaayağı > sarğaldaq
 turnagagası > qazotı
 turp > turın, şomır, şambır
 turp otu > y
 turunç > tsitrus tuqımdas
 turunçgiller > tsitrus tuqımdas
 tükürük otu > y
 türbe eriği > y
 Türk biberi > qızılburış
 tütün > temeki
 tüylü dalak otu > y
 tüylü meşe > y
 uçkurutan > y
 unutmabeni > botagöz, quralaygül
 uşkun > y
 uyur göz > y
 uyuz otu > y
 üçgül > bede
 üryani > y
 üvez > şeten
 üzerlik > adıraspan
 üzüm > jüzim
 üzüm asması > jüzim sabağı
 vanilya > vanil'
 venüsçarığı > y
 veronika > bödenişöp, bıtpıldıqşöp
 vişne > şiyе

- yaban armudu > y
yaban asması > y
yaban baklası > y
yaban çileği > jabayı qulpınay
yaban defnesi > qasqırjidek,
börijöke
yaban enginarı > y
yaban eriği > tikendi qarayerik
yaban fesleğeni > ormanot
yaban gülü > iytmürin
yaban havucu > y
yaban inciri > injir
yaban maydonuzu > orman jasılşası
yaban mersini > qarajiydek
yaban nanesi > burış jalbız, kermek
jalbız
yaban pancarı > jabayı qızılşa
yaban pazısı > y
yaban sümbülü > katmint
yaban teresi > y
yaban turpu > jabayı şom'f
yaban yasemini > aşılav alqa,
iytjüzim
yabani akdiken > sinqaq iytşomirt
yabani enginar > börikgül
yabani gül > iytmürin
yabani ıspanak > japıraq qızılşa
yabani incir > injir
yabani kimyon > tüyetaban
yabani kimyongiller > y
yabani kiraz > alşa
yabani lahana > teñiz kapustası
yabani marul > sütşöp, latuk
yabani menekşe > iyt şegirgül
yabani mercanköşk > kiyikşöp,
kiyikoti
yabani ot > iytqonaq
yabani sarımsak > y
yabani soğan > juwa
yabani turp > jabayı şomır
yağ marulu > sütşöp, latuk
yağ şalgamı > y
Yahudi ebegümeçi > y
yakı ağacı > qasqırjidek, börijöke
yakı otu > küreñot
yalancı akasya > ineş
yalancı biber > y
yalancı öd ağacı > y
yalancı safran > maksarı, saflor
Yalova misketi > y
yandık > y
yapıncak > y
yapışıcı sap > y
yapışık çeneliler > y
yapışkan otu > jarıp
yaprak > japıraq
yaprak kara yosunları > y
yaprak tütün > y
yaprakçık > y
yara otu > y
yarpuz > y
yasemin > jasmin, jupargül, aqjupar,
aqtamaqgül
yasmık > jasımıq
yaş çayır > y

- yavşan otu > bödeneşöp,
 bıtpıldıqşöp
 yayla çiçeği > y
 yayla kekiği > mayoran
 yayla yavşanı > y
 yediveren > y
 yemiş > jidek
 yenibahar > y
 yenedünya > lokvat
 yer elması > iyerüwsalimdegi
 artişok
 yer fesleğeni > ormanot
 yer fıstığı > jerjañğaq
 yer mantarı > jerqulaq
 yer meşesi > emenşöp
 yer palamudu > emenşöp
 yer pelidi > emenşöp
 yer pırasası > y
 yer sarmaşığı > y
 yeşil fasulye > jasil burşaq
 yeşilbiber > jasil ürmeburşaq
 yılan çiçeği > y
 yilandili > erkek uwsasır
 yılyastyğı > şayanot
 yıldız anasonu > juldızdı anis
 yıldız çiçeği > narğızgül
 yıldız yasemini > y
 yoğurt çiçeği > tüymedağı
 yoğurt otu > qızılboyaw
 yonca > bede, joñışqa
 yosun > mük
 yulaf > sulı, köde
 yumru kök > tüyekter
- yumurtalık > tüyin
 yüksük otu > y
 zafran > zapıran
 zahter > y
 zakkumgiller > y
 zambak > lala, lalagül, liliya
 zambakgiller > y
 zamk ağacı > y
 zamk akasyası > y
 zamk hastalığı > y
 zar > qabıq, sırt
 zemberek otu > dala qırıqbuwını
 zembil otu > qamıs
 zencefil > zimbir, zanzabil
 zencefilgiller > y
 zeravent > emenşöp
 zerdali > örik
 zerdeçal > kurkuma
 zerrin > jonkil'
 zerzevat > kokönis
 zeytin > zäytün
 zeytingiler > y
 zeytinsi meyve >
 zifin > y
 zivircik > y
 zülfaris > y

Tablo 4: Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
1749			821		968	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	
Türkçe	546	66,50	Kazakça	564	68,69	
Almanca	-	-	Almanca	1	0,11	
Arapça	49	5,96	Arapça	5	0,60	
Amerikan Yerli Dili	1	0,11	Amerikan Yerli Dili	-	-	
Brezilya Yerli Dili	1	0,11	Brezilya Yerli Dili	-	-	
Bulgarca	1	0,11	Bulgarca	-	-	
Çince	-	-	Çince	1	0,11	
Farsça	75	9,13	Farsça	39	4,75	
Fransızca	59	7,18	Fransızca	23	2,80	
İngilizce	5	0,60	İngilizce	9	1,09	
İspanyolca	1	0,11	İspanyolca	2	0,24	
İtalyanca	10	1,21	İtalyanca	5	0,60	
Latince	10	1,21	Latince	10	1,21	
Portekizce	1	0,11	Portekizce	2	0,24	
Rumca	59	7,18	Rumca	2	0,24	
Rusça	-	-	Rusça	155	18,87	
Yunanca	3	0,36	Yunanca	3	0,36	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	275	33,49	Toplam Yabancı Söz Sayısı	257	31,30	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Farsça		7	
			Kazakça-Rusça		24	
			Farsça-Rusça		2	
			Arapça- Farsça		1	

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.749 sözün 821'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 968'ine karşılık bulunamamıştır. Bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısının karşılığı bulunabilen söz sayısından fazla olmasının nedenlerinden biri de coğrafi ve iklimsel farklılığın oluşturduğu bitki varlığı ve yetiştirilen tarım ürünleri arasındaki farklılıklardır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,50'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %68,69'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %8,19 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %9,13'lük oranla

Farsça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,87'lik oranla Rusçadır. 821 sözün 24'ünde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır. Kazak Türkçesinde yer alan yabancı sözler ağırlıklı olarak Rusça iken Türkiye Türkçesindeki yabancı sözler, birbirine yakın oranlarla, genellikle Farsça, Fransızca, Rumca ve Arapçadır.

Bu bölümde diğer bölümlere kıyasla Türkiye Türkçesine Rumcadan giren söz oranı daha yüksektir. Rumcadan Türkiye Türkçesine girmiş olan bitki adlarına bakıldığında ise çoğunluğunun tarım ürünü olarak yetiştirilen *marul*, *lahana* vb. bitki adları olduğu görülmektedir. Bu durumun nedenleri arasında şunlar gösterilebilir: Oğuzlar Anadolu coğrafyasına yerleşmeden önce çoğunlukla hayvancılık ile geçim sağlamak ve buna bağlı olarak da göçebe bir yaşam tarzı sürmekteydiler. Bu yaşam tarzında sürekli yer değişikliği yapmaları sebebiyle bir yerde uzun süre kalma ve tarım ürünü yetiştirme imkanları sınırlı olmuştur. Anadolu sahasında yerleşik olarak yaşayan Rumlar ise coğrafi özelliklere de bağlı olarak çeşitli tarım ürünleri yetiştirmekteydiler. Oğuzların göçebe yaşam biçimi içerisinde pek yeri olmayan bu tarım ürünlerinin adları, Oğuzların Anadolu coğrafyasına gelerek yerleşik yaşama ve tarım ile daha fazla meşgul olmaya başlamalarıyla bu bitkiler için yeni bir adlandırma yapmak yerine zaten Rumcada var olan adlandırmaları almalarıyla Türkiye Türkçesine Eski Türkiye Türkçesi döneminden başlayarak girmiş ve yerleşmiştir. Bu tür kelimeler artık “Türkçeleşmiş” olarak kabul edilebilir. Bu tür bilimsel çalışmalarda kelimeler köken bilgisi yönünden incelenir fakat günlük hayatta bu kelimeler bütün insanlar tarafından kullanılmaktadır.

Türkler tarih boyunca tabiatla içiçe yaşamışlardır. Bu alandaki terimler incelendiğinde, coğrafyalar farklı olsa da terimleri oluşturma ve kullanma yollarının aynı dilbilim metotları ile yapıldığı görülecektir.

2.5. Hayvanlar

abdestbozan > işekqurt, soliter

abraş > ala

acı balık > aşçı balıq

ada balığı > kaşalot

ada tavşanı > jabayı koyan

adaklık > aqsarbas

adaklık hayvan > aqsarbas

afis > y

Afrika çekirgesi > y

Afrika domuzu > Afrikalıq şoşqa

adami > y

ad kurdu > y

ağaç arısı > y

ağaç biti > y

ağaç kesen > y

ağaç kurbağası > baqa

ağaç kurdu > ağaş qurtı

ağaç sansarı > suwsar

ağaç yılanı > y

ağaçdelen > y

ağaçkakan > toqıldak

ağılı böcek > y

ağrıma asalakları > y

ağustos böceği > tsikada

ağustos böcekleri > y

ahtapot > segizayaq, sprut

ahu > gazel'

ak yem > y

akbaba > küşigen

akbalık > golavl'

akbalıkçıl > aq qutan

akbaş > y

akciğerliler > y

akdoğan > suñqar

akıncayası > y

akıtmalı > töbel

akkaraman > y

akkarınca > termit

akkarıncalar > termit

akkefal > y

akkelebek > y

akkuş > y

aklevrek > y

akrep > şayan

akrepler > y

aksungur > süñkzr

aktavşan > y

akur > y

akya balığı > y

alabalık > forel'

alabalıkgiller > y

alacasansar > y

alageyik > y

alakarga > jorğatorğay, sawıskan

alamecek > y

albatros > al'batros

alpaka > lama

alpyıldızı > y

alt familya > y

alt ırk > y

altın böcek > y

altınparmak > y

amber balıdı > kaşalot

amber > y

Amerika tavşanı > y

amfibyumlar > y	askarit > jılanqurt
amip > ameba	aslan > arıstan
amipler > y	aslangiller > y
ana arı > analıq ara	asma biti > jüzim biti
anakonda > y	astragan > y
andık > bāytöbet	at > jılqı, at
angut > y	at donu > burıl
angora tavşanı > y	at sineği > kene, jer kene, tas kene
Anka > y	atbalığı > y
Ankara keçisi > Angor	aterina > y
Ankara kedisi > y	ateş balığı > sardina
Ankara tavşanı > y	atgiller > y
anofel > bezgek masası	atlı karınca > karusel'
antenli balık > y	atmaca > qarşığa
antilop > antilopa, böken	av hayvanı > y
antiloplar > y	av köpeği > y
anüs yüzgeci > y	av kuşu > y
Arap tavşanı > y	Avustralya karatavuğu > y
ardıçkuşu > barıldağ torğay	ay balığı > aybalıq
argali > arqar	ay balığıgiller > y
argonot > y	ayaksızlar > y
arı (ıı) > ara	aygır > ayğır
arı beyi > y	ayı > ayu
arı biti > y	ayı balığı > itbalıq, tyulen'
arı kuşu > y	ayıgiller > y
arı sütü > y	aynalı sazan > sazan
arıcıl > y	azman kaya > y
arka ayak > y	baba hindi > y
arkeopteriks > y	babaç > y
arpa güvesi > y	babaköş > y
arşlan > arıstan	badi > üyrek
as > aq tısqan	badik > üyrek
asalak > jatıpişer	bağa > tasbaqa

bağ doku > däneker tkan'	barbunya > y
bağırsak solucanı > askarida	barbunyagiller > y
bağırtlak > şüregey, jabayı üyrek	bardo > kaşır
bağırtlakkuşu > y	bargam > y
bağkesen > y	barlam > y
bağrıkara > y	barsam > y
bakanak > y	baş biti > bit
baklan > duwadaq	başkonakçı > y
bakteri > bakteriya	baştankara > sarı şımşıq
bakteridi > y	baştankaragiller > y
bal arısı > bal arası	batağan > y
bal kelebeği > y	batak çulluğu > y
bal kuşu > y	bataklik baykuşu > şabındıq qanşırı
bal mumu > balawız	bataklik kırlandıcı > y
bal peteği > bal uyası	bataklik kuşları > y
balaban (ıı) > oqpaq	bavlı > y
balak > y	bayır kuşu > y
balast yem > y	baykuş > japalaq
baldırsokan > y	baykuşgiller > y
balık > balıq	baysungur > y
balık kartalı > y	becet > y
balık sütü > y	Beç tavuğu > y
balık yemi > y	behime > y
balık yumurtası > y	bekas > val'aşnep
balıkçıl > balıqşı	bekasin > y
balıkçılğiller > y	bekazin > y
balıkçılar > y	ben (ıı) > karmaq jem, tuzaq jem
balıkçın > y	benekli köpek balığı > y
balına > kit	berber balığı > teñiz alabuğası
balına çubuğu > y	berlam > skumbriya
balına yağı > y	beserek > y
balinalar > y	besi hayvanı > bordaqı
bambul > y	beşparmak > teñiz juldızı

- beşpençe > teñiz juldızı
 beyazsinek > y
 beyaztilki > y
 beygir > at, jılqı
 bildırcın > bödene
 bıyıklı balık > sügen, qayaz
 binek atı > y
 bit > bit
 bitiriş yemi > y
 bitki bitleri > y
 bitkimsi hayvanlar > y
 bitler > bitter
 biz (III) > y
 bizon > bizon
 boa > y
 boa yılanı > y
 boagiller > y
 boalar > y
 bocuk (II) > doñız, şoşka
 boğa > buqa
 boğalık > y
 boğan > y
 boğasak > y
 boğmaklı kuş > boztorğay
 bok böceği > y
 borazan kuşu > y
 boymul > y
 boynu eğri > y
 boynuz > müyiz
 boynuzlugiller > y
 boynuzluteke > uzınmurt
 boyunçeviren > y
 boyundöndüren > y
 bozayı > qoñır ayu
 bozbakkal > y
 bozdoğan > suñqar
 bozkır kedisi > manul
 bozkır koyunu > y
 bozkır tavuğu > şüreyey, jabayı
 üyrek
 bozkurt > kok böri
 bozördek > y
 bozumca > y
 bozyürük > aydahaşıq
 böbür > qabılan
 böce > qasqır
 böcek > qoñız
 böcekçil > nasekomqorektiler
 böcekçiller > y
 böcekler > qoñızdar, jändikter
 böcü > qasqır
 böğ > büyi
 börkenek > y
 börtü böcek > şıbın-şirkey, qurt-
 qumırsqa
 brahma > y
 buğday biti > biyday biti
 buğday güvesi > y
 buğdaycıl > y
 buğra > buwra
 buğur > buwra
 bukağılık > baqayşıq, topay
 bukalemun > xameleon
 bukalemungiller > y
 bulada > y
 buldok > bulldog

- bumbar > toq işek
 but > san
 buzağı > buzaw
 büge > sona
 bügelek > sona
 bülbül > bulbul
 büve > sona
 büvelek > sona
 büyükbaş > iri qara
 cam kanatlılar > y
 camgöz > teñiz balığı
 camız > aziya buyvolı, buyvol,
 eneke
 canavar > jırtqış, jırtqış añ
 cenah > qustıñ qanadı
 cennet balığı > y
 cennet balığıgiller > y
 cennet kuşu > y
 cennet kuşugiller > y
 ceren > qaraqyırıq
 ceylan > qaraqyırıq
 cılıbit > y
 cırboğa > y
 cırcır > şırıldawıq şegirtke, tsikada
 cırcır böceği > şırıldawıq şegirtke,
 qara şegirtke
 cırlak > şırıldawıq şegirtke, tsikada
 cırlayık > şırıldawıq şegirtke,
 tsikada
 cırnak > y
 cız sineği > bögelek, sona
 cibin > şıbin
 cikcik > y
 civciv > balapan
 çaça balığı > şprot, may balık
 çağanoz > krab
 çağirtkan > eliktirüwşi qus
 çakal > şiyeböri, qorqaw
 çakıl kuşu > y
 çakırdoğan > tuydın
 çakırkanat > şuregey üyrek
 çakır kuşu > y
 çal > y
 çalgıcı böcek > y
 çalı bülbülü > bülbül
 çalı horozu > sañıraw kür, kür
 çalı kuşu > boztorğay
 çalı kuşugiller > y
 çamça > taban balıq
 çamuka > y
 çamurcuk > qara balıq
 çamurcun > şüregey üyrek
 çapak (ıı) > taban balıq
 çapraz gaga > y
 çarpan balığı > teñiz şayanı
 çatalkuyruk > y
 çav(ıı) > y
 çavlı > suñqar balapanı
 çavuş kuşu > sasıqkökek, bábisek
 çavuş kuşugiller > y
 çayır kuşu > boztorğay
 çayır tavuğu > şabındıq küri
 çaylak > laşın, kezquyıq
 çebiç > şıbiş
 çeçe > y
 çekelez > tiyin

- çekirge > şegirtke
 çekirge kuşu > qaratorğay
 çekirge ötleğeni > y
 çelek > y
 çeltik kargası > y
 çeltikçe > y
 çenet > y
 çengel çeneliler >
 çepez > y
 çığa (I) > süyrik
 çığa (II) > y
 çıkırıçın > y
 çingiraklı yılan > y
 çingiraklı yılanğiller > y
 çıplak at > y
 çırçır (III) > şırıldawıq şegirtke,
 tsikada
 çıvgar > y
 çıyan > skolopendra
 çiçek biti > ösimdik biti, şırkey
 çift ayaklılar > y
 çift dişliler > y
 çift kanatlılar > qosqanattılar
 çift parmaklılar > y
 çiğdeci > y
 çil (I) > şil, qara bawır
 çimçek > şımşıq
 çinakop > y
 çinçilya > y
 çinçilyagiller > y
 çingene palamudu > y
 çingene pavuryası > y
 çinte > y
 çipura > y
 çiroz > skumbriya, makrel'
 çişik > y
 çita > qabilan
 çivisiz kalkan balığı > y
 çoban köpeği > tabın küzetetin it
 çobanaldatan > y
 çobanaldatanğiller > y
 çoğurcuk > qaratorğay
 çok ayaklılar > y
 çomar > tabın küzetetin it
 çopra > y
 çopurina > y
 çotira > y
 çotiragiller > y
 çöl tavuğu > y
 çöl tavuğugiller > y
 çöz > toq işek
 çuka > y
 çulhakuşu > remez
 çulluk > val'aşnep
 çupra > y
 çupra balığı > y
 çurçur > y
 çürükçül > y
 dağ aslanı > puma, taw arıstanı
 dağ ayısı > taw ayuwı
 dağ ispinozu > y
 dağ keçisi > taweşki
 dağ kırlangıcı > y
 dağ koyunu > arqar
 dağ serçesi > dala torğayı
 dağ sıçanı > suwır

dağ tavuğu > tarğaq, şil
dağalası > y
dağlıç > y
dahdah > at
dalgıç > y
dalgıç böcekler > y
dalgıç kuşları > y
dalgıç kuşu > baklan
dalgıç kuşugiller > y
dalkıran > y
dalkurutan > y
damızlık > asıl tuqımdı
dana > torpaq
danaburnu > buzawbas
dane > qustıñ jemi
Danimarka kırmızısı > y
dav > y
davar > qoy-eşki
daylak > taylaq, urğası tüye
defneyapraqı > y
değın (ıı) > tiyin
dehdeh > at
delibaş > y
delice > suñqar
delice doğan > y
delikliler > y
demir kırı > y
demkeş > y
deneme hayvanı > y
deniz çulluğu > y
deniz kaplumbağaları > y
deniz kaplumbağası > teñiz
tasbaqası

deniz kazı > y
deniz kırlangıcı > y
deniz ördeği > dawılpaz
deniz örümceği > y
deniz tavşancılı > y
deniz tavşanı > y
deniz yılanı > y
denizalası > y
denizanası > meduza
denizaslanı > y
denizatı > gippokamp
denizaygırı > y
denizayısı > y
denizçakısı > y
denizgergedanı > sıñar müyiz,
narval
denizgülü > y
denizgüzeli > y
denizhıyarı > teñiz qıyarı
denizhıyarıgiller > y
deniziğnesi > y
denizineği > suw siyırı, teñiz siyırı
denizkedisi > y
denizkestanesi > teñiz kirpisi
denizkızı > y
denizkozalağı > y
denizkulağı > y
denizlaleleri > y
denizmaymunu > y
denizpalamudu > y
denizpelidi > y
denizşakayığı > y
denizşakayıkları > y

- deniztarağı > y
deniztilkisi > y
denizyıldızı > teñiz juldızı
denizyıldızları > y
derisi dikenliler > y
dev köpek balığıgiller > y
deve > tüye
deve döşlü > y
deve kuşu > tüyequs
dış asalak > y
dışkısever > y
dikence > y
dikenli balık > y
dikenli balıkgiller > y
dikenli salyangoz > y
dikenli yüzgeçliler > y
dikkuyruk > y
dilaltı > y
dil balığı > y
dinozor > dinozavr
dinozorlar > y
diplarya > y
direy > jan-januwarlar älemi, fauna
dişçik > y
divik > termit
doğan > suñqar
doğuran > tiriley tuwatın
dokunaç > qarmalawış
dolap beygiri > y
dombay > buyvol, eneke
domuz > şoşqa, doñız
domuz balığı > y
domuzgiller > y
domuzlan > sasıq qoñız
doru > torı
dorum > bota
döğüşkenkuş > y
dört ayak > y
dört ayaklılar > y
dragon > aydahar, ajdaha, dragun
dubar > y
duyarga > y
düdükçün > y
düğme > y
dülger balığı > y
dürmece > y
düve > qaşar
düz kanatlılar > y
ebabil > y
eğrez > y
eğrice > bögelek
ehlî > qoltuwma
ejder > aydahar, ajdaha, dragun
ejderha > aydahar, ajdaha, dragun
ekin biti > biday biti
ekin kargası > tağan, qara tağan,
uzaq
ekinokok > y
eklem bacaklılar > buwnaq ayaqtılar
eklemliler > y
eklemsizler > y
ekti > y
elik > taweşki
elmabaş > şüregey üyrek
elöpen > kesirtke
emircik > balıqsı qusı

- engel balığı > y
engerek > ulı surjılan
engerekgiller > y
enik > küşik, marğaw
erkeç > teke
ermin > aqkis
esperı > y
eş bacaklılar > y
eş biçimcilik y
eş kanatlı > y
eş kanatlılar > y
eşek > esek
eşek arısı > esek ara
eşey > jınıs
eşit çenetli > y
et sığırı > y
et sineği >
et tavuğu >
etçil > etqorekti
etçiller > etqorektiler
eteneli > y
eteneliler > y
etenesiz > y
etenesizler > y
etlik > soğım
etobur > etqorekti
etoburlar > etqorektiler
ev sineği > şıbın
evcil > qoltuwma
evcil hayvan > qoltuwma
falyanos > y
fangri > y
fanta > kök qarğa, kök qus
fare > üy tışqanı
fauna > fauna
fayton > faeton
felfelek > y
fener balığı > y
fener balığıgiller > y
ferik > y
findık biti > y
findık faresi > y
findık kurdu > y
findık sıçanı > y
firtına kuşu > dawılpaz
firtına kuşugiller > y
fidan biti > ösimdik biti
fil > pil
fil faresi > y
filgiller > y
filoksera > jüzim biti
fino > bolonka
firavun faresi > y
flaman atı > y
flaman kuşu > qoqıqaz
flamangiller > y
flamanlar > y
flamingo > qoqıqaz
flandra balığı >
flurcun > y
flurya > şäwkildek
fok > itbalıq, tyulen'
fokgiller > y
fulya balığı > y
fulya balığıgiller > y
funda sıçanı > y

- funda tavuğu > jabayı mısır tawığı
 gagalı memeli > üyrek tumsıq
 gagalı memeliler > y
 galsame > jelbezek
 gatat > y
 gazal > qaraquyriq
 gece kuşu > jarğanat
 gelembe > y
 geleni > y
 gelin böceği > qanqız
 gelin kuşu > y
 gelincik > aq tışqan, laska
 gergedan > müyiztumsıq, kerik
 gergedan böceği > y
 gergedangiller > y
 Gerze tavuğu > y
 geviş getirenler > y
 geviş getirmeyenler > y
 geyik > büği
 geyik böceği > y
 geyik böcekleri > y
 geyikgiller > y
 gıcık > y
 goril > gorilla
 göbelez > küşik, marğaw
 göcen > kojek, küşik, toray
 göç > köş, qonıs
 göçebe > koşpeli
 gökdoğan > itelgi, aqsarı
 gökgüvercin > y
 gökkuzgun > kökqarğa
 gökkuzgungiller > y
 gökkuzgunlar > y
 gökkuzgunumsular > y
 gölalası > köl foreli
 gölge balığı > y
 gölge balığıgiller > y
 gölük > kolik
 gömlekliler > y
 gördek > y
 görme gözesi > y
 görme hücresi > y
 gövem > sona
 gözülkü yılan > kobra
 guguk kuşu > y
 guguk > kökek
 gugukgiller > y
 gurk > uyabasar
 gübre böceği > y
 gül böceği > y
 gülük > y
 gümüş balığı > kümis balıq
 gümüş balığıgiller > y
 gümüş yağmurcun > y
 gümüşçün > y
 gün balığı > y
 gündüz yırtıcıları > y
 güneş hayvancıkları > y
 güney karamanı > y
 günsüler > y
 güre > tay, qunan
 güve > küye
 güvercin > kögerşin, kepter, kök
 kepter
 güvercingiller > y
 güvercinler > y

- hacı devesi > y
 haje > y
 hak kuşu > y
 halkalılar > y
 hamam böceği > taraqan
 hamam böceğigiller > y
 hamsi > ançows
 hamsigiller > y
 hanım böceği > qanqız
 hani > alabüğa
 hanigiller > y
 harharyas > y
 harharyasgiller > y
 haşerat > qurt-qumırsqa, şıbın-şirkey
 haşere > qurt-qumırsqa, şıbın-şirkey
 haşlamlılar > y
 hayvan > jan-janwar, ayuwan, xayuwan
 hayvanat > xayuwanat, jan-januwarlar, zoologiya
 hayvancık > y
 haziran böceği > y
 hecin > aruwana
 helmintoloji > y
 herbivor > otşıl
 hergele > y
 herik > sarıq
 hınzır > doñız, şoşqa
 hidatit > y
 hidra > y
 hidralar > y
 hidrofil > y
 hindi > kürketawıq
 hindigiller > y
 Hint domuzu > Teñiz şoşqası
 Hint gergedanı > y
 Hint kertenkelesi > iguana
 Hint kobrası > Kobra
 Hint mandası > y
 Hint tavuğu > y
 hipopotam > gippopotam, begemot, suwsiyır
 hipopotamgiller > y
 holotüritler > y
 hona > y
 horoz > äteş, qoraz
 horozbina > y
 horozbinagiller > y
 hortumlu böcekler > y
 hortumlular > y
 hörgüçlü > tüye
 hüthüt > bábisek, sasıqkökek
 ıslıqçı > y
 ıstakoz > omar
 ıstakozlar > y
 ışınlılar > y
 ibibik > bábisek, sasıqkökek
 ibis > tırnaqutan
 ibrişim kurdu > jibek qurtı
 iç asalak > endoparazit
 içgüdü > tüysik
 iguana > iguana
 iguanagiller > y
 iğnecik > y
 iki çenetli > y

iki kanatlılar > y	istavrit > stavrida
iki parmaklı > y	istavrit azmanı > y
ilarya > y	istiridye > ustritsa
ilkel memeliler > y	istrongilos > y
imroz > y	işkine > y
inci balığı > y	it > it
incir kuşu > y	it elli > y
inek > siyır	ivesi > y
insangiller > y	izmarit > y
insanımsılar > y	izmaritgiller > y
insansılar > y	jaguar > yaguwar
ipek böceği > jibek qurtı	Japon balığı > y
ipek böceği kelebeği > y	jersey > y
ipekkuyruk > y	kababurun > y
iplicik > y	kabuk > tac qabıq, qabırşaq
iplik kurdu > y	kabuk böcekleri > y
iplik solucanlar > y	kabuklu bit > y
ipsi solucanlar > y	kabuklular > y
ipsiler > y	kaçıntı > y
iribaş > kişkene baqa	kadana > y
İshak kuşu > y	kadırga balığı > kaşalot
iskele kuşu > y	kafadan bacaklılar > y
iskerlet > y	Kafkas tavuğu > y
iskete > qurqiltay	kağıt balığı > y
iskorpit > y	kağıt balığıgiller > y
iskorpitgiller > y	kakım > aqtışqan, laska
ispari > y	kakırca > y
ispenç > y	kakum > aqtışqan, laska
ispendek > y	kalamar > kal'mar
ispermeçet > y	kalemis > y
ispermeçet balinası > kaşalot	kalinis > qasqaldaq
ispinoz > qızıl	kalinis > alabuğa
ispinozgiller > y	kalkan > kambala

kalkan balığı > kambala	karabalık > qarabalıq
kalkan balığıgiller > y	karabatak > ipi baklan
kalkan böcekleri > y	karabatakgiller > y
kamçıkuyruk > y	karaca > elik
kamçılılar > y	kara davar > y
kamer balığı > aybalıq	karadul > y
kamış kulak > qamış kulaq, tik qulaq	karafatma > y
kamışçın > y	karagöz > qaraköz
Kanada geyiği > y	karagül > qaraköl
kanarya > aqsarı şımşiq, kanareyka	karaiğne > y
kanatçık > y	karakaçan > esek
kanatlılar > y	karakarga > qara qarğa, quzğın
kanatsızlar > y	karakaş > y
kancalı kurt > y	karakeçi > sügen, qayaz
kancık > qanşiq	karakul > qaraköl qoyı
kancur > y	karakulak > y
kangal köpeği > y	karakuş > qaraqus
kanguru > kengürü	karaleylek > qara qutan
kangurugiller > y	karaman > quyırıqtı qoy, qazaqı qoy
kaniş > puwdel'	karasığır > y
kasna > golavl'	karasinek > qara şıbın
kapıcı kuş > y	karatavuk > suwşılqara
kaplan > jolbarıs	karatavukgiller > y
kaplan böcek > y	karavide > y
kaplan böcekler > y	karayaka > y
kaplumbağa > tasbaqa	karayılan > y
kaplumbağalar > y	kardinal kuşu > y
kar baykuşu > y	karga > qarğa
kar ispinozu > y	karınca > qumırsqa
kar kuşu > y	karınca kuşu > qumırsqa qorekti
kara kurbağası > qurbaqa	karınca kuşugiller > y
karabakal > y	karıncalar > qumırsqalar
	karıncasever > y

karıncayıyen > qumırsqa qorekti
 karıncayıyengiller > y
 karından ayaklılar > y
 karından bacaklılar > y
 karides > krevetka
 karinalılar > y
 karkara > y
 karnivor > etqorekti
 karsak > qarsaq
 kartal > bürkit
 kartalgiller > y
 kartallar > bürkitter
 kasık biti > y
 kastor > qundız
 kaşalot > kaşalot
 kaşıkçı > y
 kaşıkçı kuşu > birqazan
 kaşıkçın > y
 katana > y
 katı > jemsaw
 katır > qaşır
 katır yılanı > y
 kaya balığı > teñiz şabağı
 kaya balığıgiller > y
 kaya güvercini > y
 kaya hanisi > y
 kaya horozu > y
 kaya keleri > xameleon
 kaya örümceğı > y
 kaya sansarı > y
 kayış balığı > y
 kaytaban > y
 kaz > qaz

keçi > eşki
 keçisağan > y
 kedi > mısıq
 kedi balığı > y
 kedi balığıgiller > y
 kedigiller > mısıq tektes
 kefal > loban, kefal'
 kefalgiller > y
 kefaller > y
 keklik > qur
 kelaynak > y
 kele > buqa
 kelebek > köbelek
 kelebekler > köbelekter
 keler > kesirtke
 keler balığı > y
 kelergiller > y
 keloğlan > kürketawıq
 keme > egewquyrık, mujıma tışqan
 kemikli balıklar > y
 kemirgen > kemirgiş
 kemirgenler > kemirgişter
 kemirici > y
 kemiriciler > y
 kene > kene
 keneler > keneler
 kepçeburun > y
 kerevides > özen şayanı
 kerkenez > pustel'ga
 kerkes > küşigen, qozıqumay
 kerteles > y
 kertenkele > kesirtke
 kertenkeleler > kesirtkeler

kervan çulluğu > y	kivi > y
keseli kurt > y	kobay > teñiz şoşqası
keseliler > qaltalılar	kobra > kobra
kestane kargası > jorğatorğay, sawıskan	kocabaş > iri qara
keten kuşu > şımşıq	kocagöz > y
kıl keçisi > y	koçkar > y
kılçık > qıltan	kofana > y
kılıç balığı > qılışbalıq	kokarca > küzen
kılıç gagalı > y	kolan balığı > bekire
kılıç kuyruk > y	kolibri > y
kılkuyruk > y	koloridye > y
kımıl > ösimdik biti, şırkey	kolsu ayaklılar > y
kımalı keklik > y	kolyoz > y
kınkanat > y	kondor > y
kırbaç kurdu > y	kopoy > y
kırkayak > qırıq ayaq	kordalılar > y
kırlangiç > qarlığaş	koruk lüferi > y
kırlangiç balığı > y	koşarkuş > y
kırmız böceği > y	koşin > y
kısrak > qısıraq	koşnil > y
kıvırcık > y	koşu atı > jarıs atı
kız böceği > y	koşum atı > jekki at
kız kuşu > qızğış	koşum hayvanı > y
kızan (ıı) > uyığuw, mawığuw	koyun > qoy
kızılacak > y	kök kurdu > buzavbas
kızılkanat > qızılqanat	kömür kayası > y
kızılkurt > y	kömüş > aziya buyvolı, buyvol, eneke
kızıl kuyruk > y	köpek > it, töbet
kiliz balığı > y	köpek balığı > akuwla
kirazkuşu > y	kör fare > y
kirpi > kirpi	kör köstebek > körtişqan
kitap kurdu > y	kör sıçan > soqırtışqan

kör yılan > y	kurt (ı) > qurt
kösemən > y	kurt köpeği > bōribasar
kōsnük > y	kurt sineği > y
kōstebek > kōrtıŝqan	kurtçuk > qurt
kōŝek > bota, botaqan	kurtçul > y
kōtek > y	kurtkıyan > y
kraça > y	kurukafa > y
krizalit > y	kuş > qus
krokodil > krokodil	kuş bilimi > ornitologiya
kuduz böceği > y	kutan > payız torğay
kuğu > aqquw	kuyruk > quyırık
kukumav > bayğız	kuyrukkakan > y
kukumav kuşu > bayğız	kuyruklu kelebek > y
kulağakaçan > y	kuyruklu kurbağa > y
kuluçka > uyabasar	kuyruksallayan > y
kulun > qulın, qodıq	kuyruksüren > y
kum balığı > y	kuzgun > quzğın, qara qarğa
kum engereği > y	kuzu > qozı
kum kayası > y	küçük karga > y
kumkazan > y	küçük kumru > y
kumkuşu > y	küçük martı > y
kumru > orman kepleri	küçük sakarca > y
kumuç > y	küçükbaş > uwaq mal
kunda > y	küdiri > y
kunduz > qundız	küheylan > arğımaq
kunduz böceği > y	kül rengi et sineği > y
kupes > y	kürk böceği > y
kurbağa > qurbaqa, baqa	kürk hayvanı > y
kurbağa balığı > y	kürki > y
kurbanlık koyun > qurbandıq qoy	labros > y
kurdele balığı > y	laçın > laşın
kursak > jemsaw, asqazan, qursağ	lados > y
kurt (ı) > qasqır	lahos > y

lakoz > y	martı > şağala
lama > lama	marya > y
langur > y	mastı > y
langust > y	maya > y
lapina > y	mayalık > asıl tuqımdı
larva > oqıra	mayıs böceği > zawza
legorn > y	maymun > maymıl
leopar > qabilan	maymun balığı > y
leş kargası > y	mazak > y
leşçil akbaba > y	Medine kurdu > y
levrek > teñiz alabuğası	medüz > meduza
leylek > läylek, qutan	melanurya > y
lipari > y	meles > y
lipsos > y	meleş > y
lodos balığı > y	mercan > marjan
lota > laqa	mercan balığı > marjan
lök > y	mercan yılanı > y
lutr > qama, kāmşat	merinos > merinos
lüfer > y	merkep > esek
makak > makaka	merlanos > y
makaralı kuş > y	mersin balığı > bekire
makaslı böcek > y	mersin morinası > qurtpa
maki > y	meyve sineği > y
malak > y	mezgeldek > y
malta palamuğu > y	mezglit > y
maltız keçisi > y	mıgri > y
mamut > mamont	mırmır > y
manas > y	Mısır tavuğu > Kürketawıq
manda > buyvol, eneke	Mısır turnası > Tırnaqutan
maral > buğı	midilli > poni
marangoz balığı > arabalıq	midye > midiya
marsıvan ayısı > y	mink > qara küzen
marsıvan eşeği > y	minorka > y

mor karaman > y	ökse kuşu > y
morina > treska	öküz > ögiz
mors > morj	öküz balığı > y
moymul > y	ördek > üyrek
mozak > toray	ördek balığı > y
muhabbet kuşu > y	örtülü omurgalılar > y
mukallit > y	örümcek > örmekşi
murana > y	örümcekkuşu > suwıqgorğay,
mürekkep balığı > kalmar	tağanaq
nar balinası > y	ötleşen > y
narval > y	ötleşgi > küşigen
nektar kuşu > y	ötücü kuşlar > sayrağış qustar
nemf > y	öveç > y
oduncul > y	öz kedi balığıgiller > y
oğlak > laq, qılqa	paçoz > y
oklu kirpi > jayra, dikobraz	padalya > y
ok yılanı > oqjılan	palamut > y
oksiyür > y	palaz > balapan
olta balığı > y	pamuk balığı > y
omurgalılar > omırtqalılar	panda > panda
omurgasızlar > omırtqasızdar	panter > ilbisin, pantera
orak böceği > tsikada	papağan > totı
orangutan > orangutan	papalina > y
orfoz > y	papaz balığı > y
orkinos > y	parazit > parazit
orman sıçanı > y	parpa > y
orman tavuğu > y	pars > barıs, leopard
osurgan böceği > y	patates böceği > y
otçul > şöp qorekti	pati > y
otlubğa > qurbaqa	patka > y
ot obur > şöp qorekti	pavurya > y
öglena > y	pek doku > y
öğrek > y	pekin ördeği > y

pelenk > y	rasyon > ratsiyon
pelikan > birqazan	rate > y
pembekurt > y	ren geyiği > y
pençe > şeñgel	rina > y
penguen > pingvin	ringa > y
perde ayaklılar > y	ruam > mandam
perki > alabuğa	saban balığı > y
pervane > qanköbelek, paruvana	sabun balığı > y
pervane balığı > aybalıq	sağan > y
petek göz > y	sağır yılan > y
petek güvesi > y	sağrı > sawır
peygamber balığı > y	sağrı kemiği > quyımşaq, segizköz
peygamber devesi > dāwit	saka > payız torğay
piçuta > y	saka kuşu > payız torğay
piliç > balapan	sakağı > mandam
pines > y	sakallı kartal > y
pirana > piranxa	sakar meke > y
pire > bürge	sakarca > y
pisi balığı > y	sakırğa > kene, jer, tas kene
pislik böceği > y	sakız > y
piton > y	saksağan > sawısqan
polip > y	salamandra > salamandra
porsuk > borsıq	salangan > y
potuk > y	salyangoz > uluw
poyrazkuşu > y	samsun > sogıs iti
primat > primat	samur > bulğın
pufła > y	sandık balığı > y
puhu > üki	sandık balığıgiller > y
puhukuşu > y	sansar > suwsar
pullu sazan > taban balıq	sansargiller > y
puma > puma, taw arıstanı	sardalye > sardina
rahvan > jorğa	sardoğan > y
rakun > janat	sarı yağız > y

sarıağız > y	sığır tenyası > işekqurt, soliter
sarıasma > mısıqtorğay, sarğaldaq	sığırcık > qaratorğay
sarıasmagiller > y	sıpa > ködek
sarıbacak > y	sırtar > y
sarıbalık > y	sırtar balığı > y
sarıca > sona	sırtıkara > y
sarıcık > y	sırtlan > qorqaw, bāytöbet
sarıgöz > y	sırtlangiller > y
sarıhani > y	sıvacı kuşu > y
sarıkanat > y	sıvacı kuşugiller > y
sarıkız > y	sifonlular > y
sarıkuş > y	sigara böceği > y
sarıkuyruk > y	sinarit > y
sarig > y	sincap > tiyin
sarpa > y	sincapgiller > y
saz tavuğu > y	sinek > şıbn
sazan > sazan	sinek kuşu > y
sazangiller > y	sinekçil > y
sazkayası > teñgebalıq, tasbas	sinekkapan > y
semender > salamandra	sinekler > şıbındar
semendergiller > y	sinekyutan > y
serçe > torğay	sinir kanatlılar > y
serçegiller > y	sirke > sirke
seretan > şayan	sirke sineği > şırkey
seter > y	sivri fare > y
sıçan > tışqan	sivrikuyruk > y
sıçangiller > y	sivrisinek > maca
sıçanımsılar > y	skink > y
sığın > lan'	skinkgiller > y
sığır > siyır, zeñgi	soğukkanlı hayvanlar > y
sığır mantarı > y	sokur > körtışqan
sığır sineği > y	solucan > jawınqurt, qurt, qılqurt,
sığır şeridi > y	şubalşın

solucanlar > qurttar	sunə > erkek üyrek, ata üyrek,
solungaç > jelbezek, jelken tınıs	jabayı üyrek
som > arqan balıq, losos'	sungur > suñqar
somon > arqan balıq, losos'	sübye > kalmar
somon balıǵı > arqan balıq, losos'	süline > y
sorguç > y	sülük > sülük
soyka > y	sülükler > sülükter
sölenterler > y	sülün > qırǵawıl
sölomlular > y	sülüngiller > y
sperma > sperma	sümsük > y
sporlular > y	sümsük kuş > y
su akrebi > suw şayanı	sümsükgiller > y
su aygırı > gippopotam, begemot	sümüklü böcek > uluw
su aygırığiller > y	süne > y
su böceǵi > y	sünger > y
su çulluǵu > tawqudiret, bekas	süngerler > y
su keleri > y	sürfe > qurt
su örümceǵi > y	sürü > tabın
su örümceǵigiller > y	sürüngen > jorǵalawşǵı
su piresi > y	sürüngenler > jorǵalawşǵılar
su samuru > qama, kāmşat	süt danası > y
su sıǵırǵı > buyvol, eneke	süt kuzusu > y
su sineǵi > y	süzgeç gagalılar > y
su tavuǵu > qasqaldaq	şahbaz > y
su tavuǵugiller > y	şahin > suñqar
su yelvesi > y	şakrak kuşu > boztorǵay
su yılanı > suw jılan	şebek > babwin
su yılanıgiller > y	şebekler > babuwındar
su yılanları > suw jılandarı	şelek > y
sudak > sıla	şempanze > şimpanze
sudan tavuǵu > y	şendere > y
sumru > y	şerit > işek qurt
	şerit balıǵı > y

- şeritgiller > y
 şeytan örümceği > y
 şeytaniğnesi > y
 şeytaniğnesigiller > y
 şeytanminaresi > y
 şikâr > y
 şip > y
 şirden > jumurşaq
 şişek > tusaq
 tahta biti > ağaş qandalası
 tahta kurdu > y
 tahta kuruları > y
 tahtakurusu > ağaş qandalası
 tahtalı > y
 takla böceği > y
 takla böcekleri > y
 tanecil > y
 tapir > y
 tapirgiller > y
 tarakdiş > y
 taraklılar > y
 taranga > taban
 tarla faresi > tüz tışqanı
 tarla kuşu > boztorğay
 tarla kuşugiller > y
 tarla sıçanı > tüz tışqanı
 tarpan > y
 taş balığı > y
 taş böceği > y
 taş levreği > y
 taşemen > y
 taşemengiller > y
 taşkuşu > y
 taşlık > jemsaw
 taşöpen > y
 tatarcık > moskit, bākene şıbın
 tatlı su ıstakozu > şayan
 tatlı su kayası > qara balıq
 tatlı su kefali > golavl'
 tatlı su levreği > alabuğa
 tavşan > qoyan
 tavşancıl > y
 tavuk > tawıq
 tavuk balığı > y
 tavuk biti > y
 tavukçuk > y
 tavukgiller > y
 tavuklar > tawıqtar
 tavuksular > y
 tavus > tawıs
 tavus kuşu > qızğış
 tay > tay
 taylak > taylaq
 tazı > tazı, qumay
 tek delikliler > y
 tek parmaklılar > taq tuyaqtılar
 teke > teke
 tekir > y
 tel kurdu > y
 telcik > y
 telli balıqçıl > y
 telli turna > y
 tenya > işequrt, soliter
 tepegözler > y
 tepeli akbaba > y
 tepeli bülbül > y

- tepeli dalgıç > şüreyeğ üyrek
 tepeli deve kuşu > y
 tepeli deve kuşugiller > y
 tepeli horoz > y
 tepeli köstebek > y
 tepeli pakta > y
 tepeli tarla kuşu > y
 tepeli tavuk > aydarlı tawıq
 tepeli tavukgiller > y
 tepeli toygar > y
 terliksi > y
 termit > termit
 termitler > termitter
 tersi > mayşabaq, sel'd
 tespah böceği > esekqurt
 tespah böcekleri > y
 tespah çalısı > y
 testere balığı > arabalıq
 testere balığıgiller > y
 testereburun > y
 tırmananlar > y
 tırmanıcılar > y
 tırpana > y
 tırtıl > guwsenitsa
 tırtır > y
 tırtılyiyen > y
 Tibet öküzü > Tibet ögizi, kudas
 Tibet sığırı > Qodas
 tiftik keçisi > angoreşkisi
 tilki > tülki
 timsah > krokodil
 timsahlar > krokodilder
 tirhos > y
 tirhos vohozu >
 tirsi > mayşabaq, sel'd
 toklu > toqtı
 tokmakbaş > buzawbas
 tombik > y
 tombilik > y
 tombilya > y
 ton balığı > tuntsa
 topbaş balık > y
 toprak sıçanı > tüz tışqanı
 toprakçıl > y
 torik > y
 torpil balığı > y
 torum > bota
 tosbağa > tasbaqa
 tosun > ögizşe
 toy > duwadaq
 toykuşu > duwadaq
 toydan > y
 toygar > boztorğay
 toygiller > y
 toyun > y
 toynak > tuyaq
 toynaklılar > tak tuyaqtılar
 trakililer > y
 trakunya > teñiz şayanı
 trança > y
 trikosefal > y
 trişin > trixina
 tropik kuşu > y
 tuğrul > tugrul
 tulumlular > y
 tulumsular > y

- tumşuk > y
turaç > buldırıq
turgay > boztorğay
turna > tırna
turna balığı > şortan
turna kartı > y
turnagiller > y
turşu balığı > y
turumtay > suñqar
tülü > y
tüm başlılar > y
tüm kirpikliler > y
tütün balığı > ıstalğan
uçan kefal > y
uçuç böceği > qızıl qoñız
uğur böceği > qızıl qoñız
uğur böcekleri > qızıl qoñızdarı
urodel > y
uskumru > skumbriya
uskumrugiller > y
uskumrumsugiller > y
uşakkapan > y
uykuluk > y
uyuşturan balığı > y
uyuz böceği > kene, jer kene, tas
kene
uyuz sineği > y
uzun bacaklılar > y
uzun hayvan > jılan
uzun kulaklı > esek
uzunkuyruk > y
uzun levrek > y
üç parmaklı > y
- üveyik > y
üvez > şırkey, usaq şıbın
üzgün balığı > y
üzümgüneşi > y
vahşi hayvan > y
vampir > qansorğış, vampir
Van kedisi > y
vaşak > silewsin
vatoz > y
vız vız böceği > y
vizon > qara küzen
vombat > y
vonoz > y
yaban arısı > esek ara
yaban arısıgiller > y
yaban domuzu > qaban, jabayı şoşqa
yaban eşeği > jabayı esek, qulan
yaban kazı > y
yaban keçisi > taweşki
yaban kedisi > orman mısıǵı
yaban kekliği > jabayı qur
yaban koyunu > jabayı qoylar
yaban ördeği > jabayı üyrek
yaban tavşanı > jabayı qoyan
yaban tavuǵu > qarabawır, şil
yabani > jabayı
yabani hayvan > jabayı januwar
yağmur kuşu > y
yağmur kuşugiller > y
yağmurcun > y
yak > qodas
yakalı > y
yakalı kamçılılar > y

- yakarca > moskit, bākene, şıbın
 yalancı ayak > y
 yalıçapkını > balıqşiqus
 yalıçapkınıgiller > y
 yalıngöz > y
 yan yüzergiller > y
 yapalak > y
 yaprak arıları > y
 yaprak arısı > y
 yaprak biti > ösimdik biti
 yaprak bitleri > ösimdik bitteri
 yaprak böceği > y
 yaprak kurbağası > kädimdi qurbaqa
 yaprak kurdu > ösimdik biti
 yarasa > jarğanat
 yaprakçıl > y
 yarasalar > jarğanattar
 yarga > y
 yarı asalak > y
 yarı başkalaşma > y
 yarım asalak > y
 yarım kanatlılar > y
 yarka > y
 yassı balıklar > y
 yassı solucanlar > y
 yassı solungaçlılar > y
 yavsı > y
 yavşak > sirke
 yavrukurt > y
 yaygı balığı > y
 yayın balığı > jayın, laqa
 yayın balığıgiller > y
 yazılı hani > y
 yelesi kurt > qorqaw, bāytöbet
 yelken balığı > y
 yelkovan > y
 yelkovangiller > y
 yelve > şäwkildek
 yelve kuşu > şäwkildek
 yengeç > şayan
 Yeni Dünya aslanı > Puma, taw
 arıstanı
 yer domuzu > y
 yer domuzugiller > y
 yer örümceği > y
 yer sıçanı > körtişqan
 yer solucanı > jer qurtı
 yerdegezen > jılan
 yereşegi > esekqurt
 yeşilbağa > y
 yeşilbaş > jabayı ata üyrek
 yeşilçekirge > y
 yeşilkertenkele > y
 yeşilsazan > y
 yılan > jılan
 yılan balığı > jılanbalıq
 yılan balığıgiller > y
 yılanboyun kuşu > y
 yılançıl > y
 yılanığnesi > y
 yıldız böceği > jariq qoñız
 yıldız kurdu > jariq qoñız
 yıldız omurlular > y
 yıldı > üyir
 yıldılık > üyirdik
 yırtıcı > jırtqış

yırtıcı hayvan > jırtqış añ	zürafagiller > y
yırtıcı kuş > jırtqış qus	
yırtıcılar > jırtqıştar	
yont > y	
yont kuşu > y	
yumurta piçi > y	
yumurtlayanlar > y	
yumuşakça > mollyuska	
yumuşakçalar > mollyuskalar	
yunus balığı > del'fin	
yunus balığıgiller > y	
yusufçuk > y	
yusufçuk > inelik	
yuvarlak ağızlılar > y	
yuvarlak solucanlar > y	
yük hayvanı > y	
yüzgeç > y	
yüzgeç ayaklılar > y	
yüzme kesesi > y	
zağanos > suñkar	
zağar > tazı	
zar kanatlılar > jarğaq qanattılar	
zargana > sardon	
zebra > zebra	
zerdeva > suwsar	
zeytin güvesi > y	
zeytin kurdu > y	
zeytin sineği > y	
zırhlı balık > y	
zırhlı başlılar > y	
zırhlı yayın > y	
zindandelen > y	
zürafa > jiraf	

Tablo 5: Beşinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı			
1.660			714			946			
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler									
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları					
Dil Adı		Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı		Söz Sayısı		Yüzdeler Oranı %	
Türkçe		549	76,89	Kazakça		573		80,25	
Arapça		37	5,18	Arapça		9		1,26	
Bulgarca		1	0,14	Bulgarca		-		-	
Farsça		13	1,82	Farsça		8		1,12	
Fransızca		58	8,12	Fransızca		15		2,10	
İngilizce		6	0,84	İngilizce		8		1,12	
İspanyolca		1	0,14	İspanyolca		-		-	
İtalyanca		6	0,84	İtalyanca		-		-	
Latince		5	0,70	Latince		7		0,98	
Moğolca		2	0,28	Moğolca		-		-	
Rumca		32	4,48	Rumca		-		-	
Rusça		1	0,14	Rusça		93		13,02	
Tibetçe		1	0,14	Tibetçe		-		-	
Yunanca		2	0,28	Yunanca		1		0,14	
Toplam Yabancı Söz Sayısı		165	23,10	Toplam Yabancı Söz Sayısı		141		19,75	
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler					
				Kazakça - Farsça					2
				Kazakça - Rusça					23
				Kazakça - Fransızca					2
				Kazakça - İngilizce					2
				Arapça - Rusça					1
				Farsça - Rusça					2
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı					3

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.660 sözün 714'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 946'ine karşılık bulunamamıştır. Bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısının karşılığı bulunabilen söz sayısından fazla olmasının sebeplerinden biri de coğrafi farklılığın getirdiği hayvan türü ve çeşitliliğinin farklılığıdır. Anadolu ve çevresinde iklim çeşitliği nedeniyle hayvan çeşitliği fazla iken Kazakistan coğrafyasının ikliminin genellikle her bölgede birbirine benzer olması, kuzey bölgelerinin soğuk olması hayvan çeşitliğini az olmasına neden olmaktadır.

Günlük hayat içinde yer almayan, sık kullanımına gereksinim duyulmayan hayvan adlarının sözlüklerde yer almaması olağandır.

Bu bölümde her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %76,89'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %80,25'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %3,36 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %8,12'lik oranla Farsça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,02'lik oranla Rusçadır. 714 sözün 23'ünde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır.

Bitki adlarında olduğu gibi hayvan adları ve bu alanla ilgili terimlerin oluşturulması ve kullanılması her iki lehçede de aynı yöntemlerle, aynı sitemetikle yapılmaktadır. Bugün bir birinden uzaklaşmış bu iki Türk lehçesinin bir birini doğrudan anlayabileceği bir ortak Türkçeye geçebilmesi için bu ortak özelliklerin önemi büyüktür.

2.6. İnsan Vücutu ve Fiziki Yapısı

ablak > y

ablaklık > y

açan > y

adale > bulşıq et

âdem elması > y

âdet > yetekkiri

adrenalin > adrenalin

adsız parmaq > jüzük parmaq,

saqiynalı sawsaq

aguş > quşaq

ağ tabaka > y

ağım > y

ağımlı > y

ağız > awız

ağsı > y

ahlat (II) > y

ahlatıerbaa > y

ahşa > y

ak kan > y

ak madde > y

akciğer > ökpe

akciğer göbeği > y

akciğer keseciği > y

akciğer kesecikleri > y

akciğer lopçuğu > y

akciğer peteği > y

akciğer zarı > öpke qabığı, öpkeqap,

plevra

akıl dişi > aqıl tis

akromegali > y

akson > y

akyuvar > leykotsit

alabros > y

alagarson > y

alın > mañday

alın çatı > y

alt çene > y

alt damak > y

alt deri > y

alt diş > y

alt dudak > astıñğı erin

alyuvar > eritrotsit

amniyon > y

amniyon sıvısı > y

amudufikari > bel omırtqa, omırtqa

jotası

ana rahmi > joldas

ana toplardamar > y

ansefal > bas miyı

antikor > y

antitoksin > antitoksin

anüs > artqı tesik, anal' tesigi

aort > qolqa

apandis > appendiks

apaz > uwıs

apış > but

apış arası > şap, şat

arak > ter

arap > qara torı, qoñır-qay

arış > bilek

art avurt > y

art damak > artqı tañday

art oda > y

arter > arteriya

aşık > asıq

- aşık kemiği > asıq süyek
 atardamar > küretamır
 atarkanal > y
 atlas kemiği > awıs omırtqa, atlant
 atmık > töl, sperma
 avret > abiyır
 avuç > uwıs
 avuç içi > alağan
 avurt > urt
 aya > alağan
 ayak > ayaq
 ayak bileği > tolarsaq
 ayak tabanı > taban
 ayak tarağı > y
 ayak teri > y
 aybaşı > yetekkir
 ayıp yerler > y
 ayn > köz
 ayva tüyü > y
 azı > azuw tis
 azı dişi > azuw tis
 bacak > ayaq, san
 bacakkalemi > y
 badem bıyık > y
 badem parmak > bas parmaq
 badem tırnak > y
 bademcik > badamşa bez, kömekey
 bezi
 bağ > baw
 bağır > kewde, omıraw, kökirek
 bağırsak > işek
 bağırsak askısı > şajırqay
 bağırsak gazı > y
 bağırsak kazıntısı > y
 bağışıklık > immunitet
 bağlantı doku > y
 baldır > siraq
 baldır kemiği > y
 balgam > qaqırıq
 basar > köz
 basen > y
 basur memeleri > gemorroy isigderi
 basur memesi > gemorroy isigi
 baş > bas
 başparmak > bas parmaq
 batın > qarın, iş
 beden > dene, tulğa, kewde
 bekâret > qızdıq
 bel (II) > bel
 bel kemiği > omırtqa, omırtqa jotası,
 bel omırtqa
 belce > y
 belik > burım
 ben > meñ
 beniz > öñ, ajar, jüz, reñ
 bet > bet, öñ
 beyin > miy
 beyin karıncıkları > y
 beyin omurilik sıvısı > y
 beyin üçgeni > y
 beyin zarı > y
 beyin zarları > y
 beyincik > miyşiq
 beyinorağı > y
 bez (II) > bez
 beze > bez

bıcl > y	büken > y
bingıldak > yeñbek	bünye > dene bitimi, dene kurılısı
bıyık > murt	büst > byust
bızır > klitor	büyük abdest > ülken dâret
bicik > yemşek, omıraw	büyük atardamar > qolqa
bikir > qızdıq	büyük kan dolaşımı > y
bilek > bilek	büzgen > y
bilek damarı > y	can evi > y
billur cisim > y	can tahtası > kökirek
boğaz > jutqınşaq, kömekey	cemal > şıray
boğumlanma bölgesi > y	cerahat > iriñ, jaraqat
bok > boq	cerahatli > iriñdi
boşaltım organı > y	cerahatsiz > iriñsiz
boy bos > sır-sımbat	cıcık > y
boy pos > sır-sımbat	cibilliyet > minez
boyun > moyın	cicik > yemşek, omıraw
boz madde > y	ciğer > öpke
böbrek > büyrek	cilt > teri
böbrek üstü bezi > y	cukka > yemşek
böğür > büyir	cüsse > tula boyı
bronş > bronx	çağnak > y
bronşçuk > y	çakır (I) > sur kök
bukanak > ayaq	çakra > y
bukle > buyra şaş	çanaksı hücreler > y
burun > murın	çapak (I) > közdiñ iriñi
burun boşluğu > murın quwısı	çatal sakal > y
burun boşlukları > murın quwısı	çatma kaş > y
burun deliği > tanaw, murın tesigi	çehre > jüz, öñ, ajar
burun direği > y	çekiç kemiği > y
burun kanadı > y	çelim > küş quwat, äl, şama
burun kanatları > y	çember sakal > y
burun perdesi > murın şımıldığı	çene > jaq, jaq süyek, iyek
but > san	çene çukuru > iyek şuñqırı

çeper > jarğaq	didon sakal > y
çıkak > artikulyatsiya	dikel > töl, sperma
çıkartı > y	dikensi çıkıntı > y
çıkıt > artikulyatsiya	dil (II) > til
çiğın > iyıq	dil > til
çil (II) > sekpil	dil altı bezi > y
çipil > isingen (köz)	dimağ > miy
çiş > zär, neseq	dirsek > şıntaq
çöz yağı > y	dirsek kemiği > kəri jilik
çük > şümetey	diş > tis
dal (II) > arqa	diş eti > qızıl iyek, tistiñ eti
dalak > kökbawır	diş özü > y
dalız > y	diş tacı > koronka
damak > tañday	dişi > urğaşı
damak eteği > jumsaq tañday	dişlek > y
damar > tamır	diyafram > diyafragma
damar tabaka > y	diyastol > y
damarcık > y	diz > tize
defihacet > tışuw	diz ağırşağı > tize urşığınıñ bası
değirmi sakal > y	diz kapağı kemiği > tize urşığınıñ bası
delta kası > y	dizkapağı > tiz qaqpacağı
dem (II) > dem, tınıs	doku > tkan'
denge taşı > y	dolambaç > y
deri (I) > teri	dolikosefal > uzun bastı
deri altı > y	donra > qayızğaq
destek doku > y	döl eşi > y
deveranıdem > qan aynalıını	döl yatağı > jatır, joldas
dılak > klitor	döl yolu > qınap
dış kulak > sırtqı qulaq	dördüz yumrucuklar > y
dışkı > boq, nejis	döş > tös, kewde, kökirek
dışkılık > qatparşaq, kloaka	dudak > yerin
didar > diydar, jüz	dudak çukuru > y
dide > köz	

dudak yarığı > y	epiderm > epiderma
duluk > y	er bezi > tas, en
dumur > semüw, soluw, atrofiya	er suyu > urıq, sperma
duyarga > antenna	eritrosit > eritrotsit
duynak > tuyaq	erkeklik organı > şümetey
duyum > sezim, tüysik	et beni > qal
dünya penceresi > göz	etek kiri > y
düz taban > y	etek pisliğı > y
edep yeri > abiyır	etene > platsenta
eğe > qabırğa	fallop borusu > y
eğın > arqa	fallop tüpleri > y
eklem > buwın	fallus > y
eklemlı > buwındı	ferç > qınap
eklemsız > buwınsız	fıkra > omırtqa, omırtqa jotası
ektoderm > y	findık yuvası > y
el > qol	fil dişi > dentin
el ayası > alaqa	fızık gücü > y
elmacık > bet süyegi	fızık yapısı > dene bitimi
elmacık kemiğı > bet süyegi	gaita > boq
embriyo > embriyo	gamze > bet şuqırı
emcek > yemşek, omıraw	gangliyon > y
emcik > yemşek, omıraw	garoz > y
endam > tula boyı, sımbat, tulğa,	gazel damarı > qolqa
müsin	geğrek > y
endoderm > y	gelmiç > y
endokrin > işki sekrepsiya	geniz > keñsirik
endokrinoloji > endokrinologiya	gerdan > moyın
endokrinolojik > endokrinologiyalıq	geri > art
enek > pişilgen, piştirilgen	gıdık > iyek, buğaq
ense > jelke, şüyde	gıgı > iyek, buğaq
ense çukuru > y	gırtlak > kömey, keñirdek
ense kökü > şüyde	göbek > kindik
ensülin > insulın	göbek bağı > y

- göden > tik işek, qarın
 göden bağırsağı > tik işek, qarın
 göğüs > kewde, tös, kökirek
 göğüs boşluğu > kökirek quwısı
 göğüs çukuru > y
 göğüs kafesi > tös
 göğüs kemiği > kökirek
 göğüs kovuğu > kökirek quwısı
 göğüs tahtası kökirek
 gömlek > urpaq, buwın
 görev > qızmet, funksiya
 gösterme parmağı > suq sawsaq
 göt > köt
 gövde > dene
 göz > köz
 göz akı > közdiñ ağı
 göz altı > y
 göz bebeği > janar
 göz dişi > y
 göz etçiği > y
 göz kapağı > qabaq
 göz kesesi > y
 göz kuyruğu > y
 göz memesi > y
 göz merceği > y
 göz pınarı > y
 göz ucu > y
 göz yuvarı > y
 göz yuvası > şara
 göze > jasuwşa, kletka
 gözeler arası > jasuwşa aralığındağı
 gözenek > sañılaw
 gözevi > şara
 gözyaşı > köz jası
 gözyaşı bezeleri > y
 gözyaşı bezi > y
 gözyaşı bezleri > y
 gözyaşı kemiği > y
 gözyaşı memesi > y
 gудde > bez
 hançere > kömey
 hava kesesi > y
 havsala > asqazan, qursaq
 havuzcuk > büyrek quwısı
 haya > tas
 hayız > yetekkir
 himen > qızdıq perde
 hipoderm > y
 hipofiz > y
 hun > qan
 husye > tas
 hücre > jasuwşa, kletka
 hücreler arası > jasuwşa aralığındağı
 iç > iş, asqazan, qursaq
 iç deri > y
 iç kulak > y
 iç salgı > işki sekreksiya
 iç salgı bezi > işki sekreksiya bezi
 iç salgı bezleri > işki sekreksiya
 bezderi
 iç yağı > iş may, toñ may
 idrar > nesep, zär
 idrar kesesi > quwıq
 idrar torbası > quwıq
 idrar yolları > nesep joldarı
 idrar yolu > nesep jolı

ifrağ > deneden şıǵuw, bosaw	kalp adalesi > y
ifraz > sekretiya	kamet > tula boyı, simbat, tulǵa, müsin
ihsas > sezim, sezinüw	kamış kemiǵı > y
ilik > jilik	kan > qan
iman tahtası > kökirek	kan doku > y
imik > kömey, keñirdek	kan dolaşımı > qan aynalımı
ince baǵırsak > aş işek	kan grubu > qan türi
ince zar > qabıqşa	kan plazması > y
incik > siyraq, jilinşik	kanal > jol, özek
incik kemiǵı > jilik	kanat > qanat
insülin > insulin	kanatçık > y
iris > y	kâp > asıq süyegi
iskelet > sülde, qañqa	kapak > qaqpaa
işaret parmaǵı > suq sawsaq	kapakçık > qaqpaaşa
işitme kesesi > y	karaca > bilek
işitme taşı > y	karaca kemiǵı > iyıq süyek
işkembe > qarın, işek-qarın, jumır	karaciǵer > bawır
kaba > bökse, sawır	karın > qarın
kaba et > bökse, sawır	karın boşluǵu > y
kaburga > kabırğa	karın zarı > qarınnıñ kök yeti
kadem > ayaq, taban	karıncık > ülperşek
kafa > bas	kas > bulşıq yet
kafa içi > bas süyek	kas doku > y
kafatası > bas süyek	kasecik > y
kakırdak > şıjıq	kasık > şap
kalak > murınnıñ uşı	kasılǵan > y
kalbur kemiǵı > y	kaş > qas
kalça > san	katılǵan doku > y
kalça kemiǵı > san süyek	kaval kemik > jilinşik
kaldıran > y	kavuk > quwıq
kalın baǵırsak > toq işek	kebze > jawırın
kalkan bezi > qalqaşa bez	kelle > bas, kälde
kalp > jürek	

kemik > süyek	kromozom > xramosoma
kemik doku > y	kucak > quşaq
kemik zarı > y	kulak > qulaq
kemikçik > y	kulak altı bezi > y
kemircik > şemirşek	kulak davulu > qulaq jarğağı
kemirdek > y	kulak kepçesi > qulaq qalqanı
kesecik > y	kulak memesi > qulaq sırğalığı
kesici diş > y	kulak tozu > y
kesici dişler > y	kulak zarı > qulaq jarğağı
kestanecik > prostatit	kulakçık > jürekşe
kıç > bökse	kuyruk kemiği > y
kıkırdak > şemirşek	kuyruk sokumu > quyımşaq
kıkırdak doku > şemirşek tkan'	kuyruk sokumu kemiği > quyımşaq
kıl > qıl	süyegi
kızlık zarı > qızdıq perde	kuzu dişi > süt tis
kirpik > kirpik	küçük dil > tilşik
kirpiksi cisim > y	küçük parmak > şınaşaq
klitoris > klitor	kürek kemiği > jawırın
kol > qol	laktaz > y
kol kemiği > bilek	lenf > limfa
koledok > öt jolı	lep > yerin
kolostrum > y	libido > y
koltuk > qoltıq	mafsal > buwın
koltuk altı > qoltıq astı	makat > köt, artqı tesigi
konuşma merkezi > y	masarika > şajırqay
korku damarı > y	mebiz > analıq bez
kornea > rogovitsa	mediyastin > y
koşam > alaqañ, uwıs	meme > yemşek, omıraw
koyun > qoyın	meme başı > ürpi
kozalaksı bez > y	meme bezi > y
köpek dişi > azuw tis, soydaq tis	meme süngeri > y
köprücük kemiği > buğana	memecik > y
kör bağırsak > soqırışek	meni > töl, sperma

mercimek kemiği > y	ön damak > tañday
mesane > quwıq	ön kol > y
mide > asqazan	ön kol kemiği > y
mide ağzı > y	ön oda > y
mide kapısı > y	örgeñ > müşe, organ
mitral > y	örs kemiği > tös
murdarilik > julın	örümceksi zar > y
müjgan > kirpik	östaki > y
nefes borusu > keñirdek, traxeya	östaki borusu > y
nesiç > tkan'	östaki tüpü > y
oğulduruk > jadır, joldas	pala bıyık > y
om > y	pankreas > uyqı bezi
oma > san süyek, ortan jilik, bel	parasempatik sinir sistemi > y
omırtqa	paratiroit bezi > y
omurga > omırtqa jotası, bel omırtqa	parmak > sawsaq, barmaq
omurilik > julın	parmak izi > sawsaqtıñ izi,
omuz > iyıq	barmaqtañ tañbası
omuz başı > y	patlak göz > badıraq köz, badana
omuz eklemi > y	köz
onikiparmak bağırsağı > y	patlak gözler > badıraq közder,
organ > müşe, organ	badana közder
orta deri > y	pazı > bulşıq yet
orta karın > y	pazı kemiği > bilek
orta kulak > y	perçem > tulım, aydar
orta kulak boşluğı > y	periton > qarınnıñ kök yeti
orta parmak > ortan sawsaq	peynir dişi > aqıl tis
otosist > y	pipi > şümetey
oynak kemiği > to bıq	plasenta > platsenta
öd > öt	pog > y
öd kanalı > öt jolı	popo > bökse
öd kesesi > öt irkiletin qalta	pöç > quyımşaq süyegi
öğütücü diş > azuw tis	pöçük > quyımşaq
ön avurt > y	pürçek > buyra

rahim > jadır	sidik > zār, nesep, sidik
rektum > tik işek	sidik borusu > nesep jolı
retina > alaşıq	sidik kavuğu > quwıq
rüşeym > embriyon	sidik torbası > quwıq
saban kemiği > y	sidik yolu > y
saç > şaş	sidiklik > y
sadr > kewde, tös	sima > jüz, bet-älpet, ajar
safra > öt	sindirim > as qorıtıw
safra kesesi > öt irkiletin qalta	sindirim aygıtı > as qorıtıw
sakak > iyek, buğaq	apparattarı
sakal > saqal	sindirim organları > as qorıtıw
salavat parmağı > suq sawsaq	organdarı
salgı > sekretiya	sindirim sistemi > as qorıtıw jüyesi
salya > silekey	sine > kewde, kökirek, jürek
santrozom > y	sinir > jüyke, nerv
sapçık > y	sinir doku > jüyke tkan'i
sarı benek > y	sinir sistemi > nerv jüyesi
saydam tabaka > y	sinüs > y
seksüel > jınıstıq	sitoplazma > tsitoplazma
seman > tsement	siyek > nesep jolı
sempatik sinir sistemi > y	soluk > dem, tınıs
ser > bas	soluk borusu > keñirdek, traxeya
serçe parmak > şınaşaq	solunum > dem, tınıs
sert damak > qattı tañday	solunum aygıtı > y
sert doku > y	solunum sistemi > tınıs aluw jüyesi
sert tabaka > y	soma > y
sert zar > y	sölom > y
ses kirişi > y	sperm > töl, sperma
ses kirişleri > y	sperma > töl, sperma
ses organları > dıbıs müşeleri	sperma ana hücresi > y
ses telleri > dawıs jelbezegi	spermatozoit > spermatozoid
ses yolu > y	statolit > y
sırt > arqa	statosist > y

su kaybı > y	ter bezi > ter bezi
sulp > omırtqa jotası, bel omırtqa	testis > tas, en
suni böbrek > jasandı büyrek	testosteron > testosteron
suni kalp > jasandı jürek	tırnak > tırnaq
surat > jüz, bet-älpet	tırnak derisi > y
suyuk > y	tırnak kemiği > y
sümsüksü zar > y	tırnaksı kemik > y
sümük > siñbirik	timüs > uyqı bezi
sümük doku > şırıştı qabıq	tiroit > qalqanşa bez
süt dişi > süt tiş	tiroit bezi > qalqanşa bez
süzüntü > tuñba	tirokalsitonin > y
şah damarı > qolqa	tiroksin > y
şahım > iş may, toñ may	toksin > toksin, uwıt
şakak > samay	top sakal > y
şehadet parmağı > suq sawsaq	toplardamar > küretamır, vena
şeytan tırnağı > y	topuk > tobiq
şiryan > küretamır	topuk kemiği > tobiq süyegi
taban > taban	torba > uma, jınıstıq bez, en
tahta göğüs > y	trake > keñirdek, traxeya
takma diş > almalı-salmalı tis	tulumcuk > y
takma kirpik > jasandı kirpik	tükürük > tükirik, silekey
takma kol > y	tükürük bezi > silekey bezi
taraksı kas > y	tükürük bezleri > silekey bezderi
taşak > tas, en	tümür > y
tat alma organı > til	tüy > mamıq, tük
tavşan dudağı > qoyan jırıq	uca > quyımşaq
telaffuz organı > dıbıstaw müşesi	us > aqıl
telcik > y	ut yeri > abiyır
temiz kan > y	uyku > uyqı
ten > tñn	uykuluk > bawır, kökbawır, talaq
teneffüs > dem aluw, tınıs	uyluk > bökse
tepke > refleks	uyluk kemiği > bökse süyegi
ter > ter	uzuv > organ, müşe, ağza

uzviyet > organizm, ağza
 ümük > kömey, keñirdek
 ün > dawıs
 üre > y
 üreme organları > jınıs müşeleri
 ürokültür > y
 üst çene > üstingi jak
 üst deri > epiderma
 üst deri altı > y
 üst diş > üstingi tis
 üst dudak > üstingi erin
 üye > müşe, organ
 üzengi kemiği > y
 vajina > qınap
 vecih > bet, jüz, tür
 vena > küretamır, vena
 veraset > tuqım
 verit > küretamır, vena
 vulva > vul'vı
 vücut > dene
 vücut ısısı > dene temperaturası
 yağ > may
 yağ bezi > may bezi
 yağ bezleri > may bezderi
 yağ doku > may tkan'
 yağ hücresi > may kletkası
 yağ kesesi > iş may, şarbı may
 yağrın > jawırın
 yanak > jaq, bet
 yapay böbrek > jasandı büyrek
 yapay kalp > jasandı jürek
 yapay solunum > qoldan dem
 aldırw

arak > atalıq müşe
 yarı bel > y
 yarım daire kanalları > y
 yaşatkan sinir sistemi > vegetativtik
 jüyke jüyesi
 yemek borusu > özek, öñeş
 yirmi yaş diş > aqıl tis
 yirmilik diş > aqıl tis
 yumruk > judırıq
 yumurta > tas, en, urıq bezi
 yumurta hücresi > y
 yumurtacık > y
 yumurtalık > analıq bez
 yumuşak damak > jumsaq tañday
 yutak > jutqınşaq
 yutar hücre > fagotsit
 yuvar > y
 yürek > jürek
 yüz > jüz, bet
 yüzük parmağı > saqiynalı sawsaq
 zar > jarğaq
 zeker > y
 zigot > y
 zülfüyâr > zulpı
 zülüf > zulpı

Tablo 6: Altıncı Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
765			519			246		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %			
Türkçe	368	70,90	Kazakça	436	84,00			
Arapça	78	15,02	Arapça	9	1,73			
Farsça	20	3,85	Farsça	8	1,54			
Fransızca	43	8,28	Fransızca	6	1,15			
İngilizce	-	-	İngilizce	1	0,19			
İtalyanca	1	0,19	İtalyanca	-	-			
Latince	7	1,34	Latince	2	0,38			
Moğolca	1	0,19	Moğolca	1	0,19			
Rumca	1	0,19	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	56	10,78			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	151	29,09	Toplam Yabancı Söz Sayısı	83	15,99			
Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
Kazakça - Arapça						1		
Kazakça - Farsça						5		
Kazakça - Rusça						17		
Kazakça - Fransızca						2		
Arapça - Rusça						1		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 765 sözün 519'una Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 246'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %70,90'ı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %84'ü Türkçedir. Bu durum, organ ve beden bölümlerinin adlarının yer aldığı bu bölümde Kazak Türkçesinde %13,10'luk bir oran farkı ile Türkiye Türkçesine kıyasla Türkçe söz kullanımının daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %15,02'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %10,78'lik oranla Rusçadır. 519 sözün 17'sinde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır.

2.7. Doğum, Hayat, Hayatın Çağları, Ölüm

ağır ayak > y

ağır kayıp > ölüm-jitim

ahiret yolculuğu > y

ahir vakit > aqır uwaqıt

ahir zaman > aqır zaman

akil baliğ > kámeletke toluw

andropoz > y

anı > estelik, eskertkiş

bağan > túsik

balbal > balbal

bebe > böpe, näreste

bebek > böpe, näreste, säbiy

bebeklik > säbiylik, böbektik

bebek ölümü > näreste ölimi

berhayat > jandı, tiri

bitkisel hayat > y

bülüğ çağı > y

can > jan

cehennem hayatı > tozaq ömiri

cenaze > janaza

cenin > túsik

ceninisakit > túsik

ceset > ölik

cife > ölekse, ölik, ölimtik

çağa > bala

çalışma hayatı > jumıs merzimi

çocuk > bala

çocukluk > balalıq

delikanlı > bozbala

delikanlılık > bozbalalıq

dirim > ömir, tirlik, tirşilik

dirimlik > y

dirimsel > y

dirlik > tirlik, tirşilik, ömir

doğumlu > tuwılğan

doğum oranı > y

doğum sancısı > tolğaq

doğurganlık > töldegiştik,

tuqımdılıq, köbeygiştik

dördüz > y

ebedi uyku > meñgilik uyqı

emekleme çağı > y

emekleme dönemi > y

emeklilik çağı > zeynetke şığuw jası

emlik > emizüwli

emrihak > ölüm

ergen > kámelet

ergenlik > kámelettik

ergenlik çağı > kámelet

erin > eresek

erinlik > y

fevt > ölüm

geberik > öli, ölgen

gelinlik çağı > y

gelinlik kız > y

gençlik > jastıq

göbek adı > kindik atı

hayat > ömir, tirşilik

hayat kavgası > ömir üşin küres

hayat mücadelesi > ömir üşin küres

hayat pahalılığı > y

hayat seviyesi > ömir deñgeyi

hayat standardı > ömir deñgeyi

hayat şartları > ömir sürüw	mumya > mumiya
jağdayları	müteveffa > ölgen
hayat tarzı > ömir saltı	nevzat > şarana
hilkat > gezenis	olgunluk çağı > y
ilk gençlik > alğaşqı jastar	olgunluk yaşı > y
irtihal > dimayz	otopsi > avopsiya
kâhil > eresek, jetkinşek	ölü > öli, ölgen
kâhillik > estiyarlıq	ömür > ömir, tirşilik
kocakarı > kempir	sinle > qorım, mazarat, mazarlıq,
krematoryum > krematoriy	mürdexana
lahit > mazar	sinlik > qorım, mazarat, mazarlıq,
laşe > ölekse, ölik, ölimtik	mürdexana
leş > ölekse, ölik, ölimtik	son gürlüğü > y
makber > qabir	son gürlük > y
maşatlık > zirat	son nefes > soñğı dem
matem > aza	şebabet > jastıq şaq
memat > ölim	tahnit > y
merhum > marqum	taziye > köñil aytuw
merhume > y	tedfin > jerlew
merkat > beyit, mola	tek yumurta ikizi > y
meşhet > y	teneşir tahtası > y
metfen > mazar, qabir	tüp bebek > y
mevt > ölim	üçüz > üşem
mevta > öli, ölgen	vasiyet > ösiyet
meyyit > mäyit	vasiyetname > ösiyetnama
mezar > mola, mazar, zirat, mürde,	vefat > ölim, ajal
qabir, beyit	vefat ilmühaberi > y
mezarlıq > qorım, mazarat,	veladet > tuwuw
mazarlıq, mürdexana	yağlı ip > dar ağaşı
mezar taşı > qulpınas, barqın	yas > aza
morg > morg	yaş > jas, şaq
mortlama > ölüw	yaşam > ömir
morto > ölgen	yaşama çabası > tirşilik üşin küres

yaşama gücü > tirşilik küşi
yaşama sevinci > ömirdiñ quwanışı
yaşama uğraşısı > tirşilik üşin küres
yaşam düzeyi > ömir deñgeyi
yaşama biçimi > ömir joli
yaşam koşulları > turmıs jağdayları
yaşama felsefesi > ömir filosofiyası
yaşama güvencesi > ömir di
saqtandıruw
yaşama şartları > turmıs jağdayları
yaşanmışlık > y
yaşantı > ömir sürüw
yaşarlık > y
yaşatıcı > y
yaşatkan > y
yaş günü > tuwğan küni
yaşlı > qart, kəri, qariya
yaşlılık > kərilik, qarttıq
yavru > säbi, näreste
yeni yetme > erjetken
yeni yetmelik > erjetkendik
yetişkin > eseygen, estiyar
yetişkinlik > estiyarlıq
yoğ > y
yuğ > y

Tablo 7: Yedinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
147			115			32		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	61	53,04	Kazakça	82	71,30			
Arapça	45	39,13	Arapça	23	20,00			
Farsça	5	4,34	Farsça	6	5,21			
Fransızca	3	2,60	Fransızca	-	-			
İtalyanca	1	0,86	İtalyanca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	4	3,47			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	54	46,95	Toplam Yabancı Söz Sayısı	33	28,69			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		5		
				Kazakça - Farsça		1		
				Arapça - Farsça		3		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 147 sözün 115'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 32'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %53,04'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %71,30'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %18,26 daha fazla olduğunu göstermektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Türkiye Türkçesinde %39,13'lük oranla, Kazak Türkçesinde ise %20'lik oranla Arapçadır.

Doğum, hayat, hayatın çağları, ölüm ile ilgili sözlerdeki benzerlikler hayata bakışımızın, doğum ve ölüm karşısındaki tavrımızın da bir göstergesidir. Bu alandaki benzerliğin yüksek olması ortak kültürel yapıda bir değişiklik olmadığını ve her iki lehçeyi kullanan toplumlarada bu ortak kültürün yaşamaya devam ettiğini göstermesi açısından önemlidir.

2.8. Hastalıklar, Tedaviler

acı yitimi > anal'geziya

açık kalp ameliyatı > aşiq jürekke

operatsiya jasaw

açık yara > aşiq jara

açlık şekeri > y

adenit > adenit

afoni > dawıs joğaltuw

aft > affıqalıq

agorafobi > agorafobiya

agrafi > agrafiya

ağır hasta > awır sırat

ağır hastalık > sıratıq

ağır yaralı > awır jaralı

ağrı > awruw, dızıl

ağrı kesimi > anal'geziya

ağrı sızı > y

ağrılı > awruwlı

ahraz > mılqaw

ajitasyon > ajitatsiya

ak benek > y

ak kan yangısı > adenit

akarca > jılköz

akbasma > şel basuw

Akdeniz humması > y

akıl zayıflığı > y

akne > bezew

akse > awruwı ustaw

aksırık > tüşkirik

aksu > şel basuw

akşın > al'binos

akşınlık > y

ak tutma > y

akut > y

alan korkusu > agorafobiya

alaten > y

albinos > al'binos

albümin işeme > y

aleksi > aleksiya

alerjen > allergiya

alerji > allergiya

alerjik > allergiyalıq

alerjili > y

alkolik > alkogolik

alkolizm > alkogolizm

amansız hastalık > raq, qaterli isik

amboli > emboliya

ameliyat masası > operatsiya stolı

amfizem > emfizema

amnezi > amneziya

analjezi > anal'geziya

anamnezi > y

anartri > kekeştik, tutıqpalıq

andemi > y

andemik > y

andoskop > endoskop

anemi > anemiya

anemik > kañsız

anestezi > anesteziya

anevrizma > anevrizm

anjın > angina

anjıyo > angio

anjıyografi > angiyografiya

ankiloz > şorbuwın

ansefalit > entsefalit

anterit > enterit

anterosel > y	bel ağrısı > şoyırılma
anterostomi > y	bel fitiği > quyañ, radikulit,
anüri > anüriya	şoyırılma,
apandisit > appenditsit	bel gevşekliği > y
apraksi > apraksiya	bel soğukluğu > soz, gonoreya
apse > abtsess	belirgi > sindrom
ardışık olgular > y	bellek karışıklığı > y
aritmi > aritmiya	bellek kaybı > amneziya
arpacık > terisken	bellek yitimi > amneziya
arterit > arterioskleroz	benlik ikileşmesi > y
artrit > artrit	benlik yitimi > y
artroz > artroz	beriberi > y
asepsi > y	bertik > jara, jaraqat
aseptik > aseptika	beslenme bozukluğu > durıs
astım > astma, demikpe	tamaqtanbaw
astigmat > astigmat	beslenme sorunu > y
astigmatizm > astigmatizm	beslenme yetersizliği > y
aşı kağıdı > y	beyin kanaması > insult
atefleksiyon > y	bıçılğan > y
ateh > aljuw	bilinç kaybı > kontuziya
bağırsak düğümlemesi > y	birsam > elestetüwşilik,
bağırsak düşüklüğü > y	gallyutsinatsiya
bağırsak iltihabı > enterit	biyopsi > biyopsiya
bağırsak ingini > y	boğak > angina, baspa
bahar nezlesi > pollinoz	boğmaca > kökjötel
bakteriyoskopi > y	böbrek taşı > böyrek taşı
balkı > sızdaw	böbrek taşları > böyrek tatarı
basur > kötew, gemorroy	bronşit > bronxit
baş ağrısı > bas awruwı	bulantı > jüregi aynuw, loqsıq
baş dönmesi > bas aylanuw	bulaşıcı hastalık > juqpalı awruw
baş (II) > sızdawıq, şıqan	bunama > aljuw
batar > pnevmoniya	buru > şaşıuw
bazofobi > bazofobiya	buruntu > şaşıuw

büyük tansiyon > y	davranış bozukluğu > psixikalıq
büüklük hastalığı > megalomaniya	bozıluwlar
cedre > alqım isüwi	debil > älsiz, küçsiz
ceriha > jara, jaraqat	debillik > y
cerrahi müdahale > operatsiya	deli dana hastalığı > y
cır cır > tışqaq	demirsizlik > y
cüzam > alapes	deniz tutması > teñiz awruwı
cüzamlı > y	dermatit > dermatit
cüzzam > alapes	dermit > dermatit
cüzzamlı > y	dezenfeksiyon > dezinfeksiya
çakmak (II) > bezew, börtpe	dış gebelik > y
çarpıntı > dürsildew	difteri > difteriya
çevre sağlığı > ekologiyalıq	difterili > y
densawlıq	dil tutukluğu > til tutıqpası
çıban > sızdawıq, şıqan	dış ağrısı > tis awruwı
çıban ağırşağı > y	dış taşı > y
çıbanbaşı > y	diyabet > diyabet
çıkık > dislokatsiya	diyabetik > diyabetikalıq
çıkıklık > y	diyet > diyeta
çift cinsellik > biseksualdıq	dizanteri > dizanteriya
Çingene ahtapotu > isik	dizanterili > y
çopur > şubar	doğum kontrolü > tuwdı baqılaw
çopurluk > y	doku bozukluğu > y
çor > awruw, nawqas	dokunmabana > rak, katerli isik
çorlu > awruwşañ	döküntü > börtpe
daltonizm > daltonizm	döküntülü > y
damaklı diş > y	dren > y
damar sertliğı > arterioskleroz	drenaj > drenaj
damar tıkanıklığı > emboliya	dumağı > tumaw
damla hastalığı > podagra	duyum yitimi > anesteziya
dana humması > y	düğümçük > y
dang > tumaw	düztabanlık > jalpaq tabandıq
	egzama > esekjem, börtpe, ekzema

- egzamalı > y
ekstrasistol > y
elektrik çarpması > tok soğuw
elektoradyoloji > y
elektroşok > elektroşok
emik > y
emoroit > gemorroy
emraz > awruwlar
endoskop > endoskop
endoskopi > endoskopiya
enfarktüs > infarkt
enfeksiyon > infektsiya
enflüanza > tumaw, gripp
engelli > mügedek, mümkindigi
şektewli
enjektör > şprits
ensefal > entsefalit
ensefalit > entsefalit
epidemi > epidemiya
epidemik > epidemiyalıq
epidemiyojologiya > epidemiyologiya
epidemiyojolog >
epidemiyojologiyalıq
epikriz > y
epilepsi > epilepsiya, qoyanşiq
epileptik > y
esen > esen
esenlik > esendik
esenlikli > y
estetik > estetika
etyaran > y
ezik > ezilgen
ezofori > y
farenjit > faringit
farmakodinami > y
farmakodinamik > y
farmakognozi > farmakognoziya
farmakolog > farmakolog
farmakoloji > farmakologiya
farmakolojik > farmakologiyalıq
felç > sal, paraliç
felçli > sal bolğan
fitık > jariq
fil hastalığı > şorayaq
fiske > y
fistül > jilanköz
fizik tedavi > fiziyoterapiya
fizyoterapi > fiziyoterapiya
flebit > flebit
flegmon > flegmona
forseps > y
fototerapi > fototerapiya
frenji > merez
frengili > merez awruwlı
frijidite > y
galvanokoter > gal'vanokaver
gaseyan > jüregi aynu, qusuw
gastrit > gastrit
gastroenterolog > gastroenterolog
gastroenteroloji >
gastroenterologiya
gastroskop > gastroskop
gastroskopi > gastroskopiya
gaşiy > mas boluw
gebe > jükti, buwaz
gebelik > jüktilik, buwazdıq

gebelik testi > jüktilik sınağı	hapçı > apiyınş
gece körlüğü > tünge soqırlıq	hapçılık > apiyınşılıq
gece yanığı > y	hariciye > sırtqı awrular
geçıştırıcı > y	hariciyeci > sırtqı awrular mamanı
geğrek batması > y	hasta > awruw, nawqas, sırtqat
geriatri > geriatriya	hastalık > awruw, sırtqat
gıcık > jötel qısuw	hastalık tablosu > y
gizli sıtma > y	hava değışimi > awruw boyınşa
gizli şeker > y	demalis
glikozüri > glyukozüriya	hava tebdili > awruw boyınşa
glokoma > glavkoma	demalis
gonokok > gonokokk	havale > eklamptsiya
göğüs cerrahisi > y	hazım > as qorıtıw, tamaq sıñırüw
göğüs darlığı > y	hazımsızlık > dispeptsiya
göğüs hastalığı > öpke awruwı	helyoterapi > geliyoterapiya
göğüs ingini > y	hemati > eritrotsitter
görme engellilik > y	hematolog > gematolog
göz banyosu > köz vannası	hematoloji > gematologiya
grip > tumaw, gripp	hematolojik > gematologiyalıq
gripli > tumawratqan	hemodiyaliz > gemodiyaliz
guatr > alqım isüwi	hemofil > gemeofil
guşa > alqım isüwi	hemofili > gemeofiliya
gut > podagra	hemoroit > kötew, gemorroy
hacamat > y	hemoroitli > y
hadım > evnux	hepatit > gepatit
hafıza kaybı > kontuziya	hepatoloji > gepatologiya
hafıza yitimi > kontuziya	hepatolojik > gepatologiyalıq
Halep çıbanı > y	hıfzıssıhha > gigiyena
hâlsizlik > qayratsızdıq, şamasızdıq,	hıyarcık > y
âlsizdik	hıyarcıl > y
hamile > jükti, ekiqabat, buwaz	hidrosefal > y
hamilelik > jüktilik, ekiqabattıq,	hidrosefali > gidrotsefaliyalıq
buwazdıq	hidroterapi > gidroterapiya

hijyen > gigiyena	iltihap > qabınuw, talawraw
hijyenik > gigiyenalıq	iltihaplı > qabığan
hikaye > y	immünoloji > immunologiya
hipermetrop > gipermetropiya	immünolojik > immunologiyalıq
hipertansiyon > gipertoniya	ince ağrı > öpke awruwı, tuberkulez
hipoglisemi > gipoglikemiya	ince hastalık > öpke awruwı,
hipotansiyon > gipotoniya	tuberkulez
histeri > qoyanşıq, isteriya	incik > siraq, jilınşik
histerik > y	incitmebeni > rak, katerli isik
humma > bezgek	indifa > börtpe
hummalı > y	indifai > y
hunnak > angina	ingin > talawraw
ıısı > dene qızuwı	inme > sal, paralıç
ıısırgın > börtpe	inmeli > y
ııspazmoz > konvul'siya	inorganik > anorganikalıq
ıışık korkusu > jariqtan qorquw	insülin > insulin
ıışıl küflüce > y	insülin iğnesi > y
iç bulantısı > jüregi aynuw	intan > infeksiya
iç hastalıkları > işki awruwlar	intani > infeksiyalı
iç hastalıkları uzmanı > işki	intaniye > infeksiyalı awruw
awruwlar mamandı	irileşme > irilenüw, ülkeyüw
iç sürme > iş ötüw	irin > irin, jalqayaq
idiopati > idiopatiya	irinli > irindi
idrar zoru > y	ishal > iş ötüw
iğne > ukol	ishalli > y
ihtilat > asqınuw	isilik > börtpe
iki canlı > ekiqabat, jükti	iskorbüt > diñgene, qurqulaq, tsiñga
ikiz > egiz	İspanyol nezlesi > gripp, tumaw
iktidarsızlık > impotentsiya	isteri > isteriya, qoyanşıq
ilk yardım > alğaşqı kömek	isteri nöbeti > y
illet > awruw, dert, sırqat	isterik > y
illetli > awruwlı	istifra > qusuq, loqsuw
iltihabi > qabığan	işlev yitimi > y

- itdirseği > y
- iveğen > tez üdeytin
- jinekoloji > ginekologiya
- jinekolojik > ginekologiyalıq
- kabakulak > mısqıl
- kabaşış > mısqıl
- kabız > iş qatuw
- kabızlık > iş jürmew
- kabuk > qabıq
- kadavra > ölik
- kadın hastalıkları > ginekologiya
- kalp aksesi > jürek awruwı ustawı
- kalp çarpıntısı > y
- kalp hastası > kardiologiyalıq
nawqas
- kalp hastalığı > jürek awruwı
- kalp krizi > jürek awruwı ustawı
- kalp sektesi > y
- kalp spazmı > jürek qısıluwı
- kalpli > y
- kambur > bükir, qınıs
- kamburluk > bükirlik, qınıstıq
- kan aktarımı > qan quyuw
- kan aktarması > qan quyuw
- kan bankası > qan banki
- kan basıncı > qan qısıımı
- kan bilimci > gematolog
- kan bilimi > gematologiya
- kan çıbanı > y
- kan kanseri > leykemiya
- kan nakli > qan quyuw
- kan zehirlenmesi > y
- kanama > qanaw
- kanamalı > y
- kandidoz > kandidoza
- kangren > gangrena
- kangrenli > y
- kanlı > qandı
- kanlı basur > qandı gemorroy
- kanser > rak, katerli isik
- kanserli > y
- kanserojen > kantserogen
- kanserooloji > y
- kanseroojik > y
- kansız > qansız
- kansız ameliyat > qansız xirurgiya
- kansızlaşma > qansızlanuw
- kansızlık > qansızdıq
- kapalı kalp ameliyatı > y
- kapalı yer korkusu > klavstrofobiya
- kapan duygu > idiopatiya
- kapsül > kapsyul'
- karabasan > bastığırılıw,
gallyutsinatsiya
- kara kusmuk > y
- karağı > kösew
- karahumma > iş süzeği
- karakabarcık > qaratalaq, küydirdi,
topalañ
- karakuş > y
- karantina > karantin
- karantina müddeti > karantina
merzimi
- karantina süresi > karantina merzimi
- karasu > glavkoma
- karataban > y

karayanık > qaratalaq, küydirgi, topalañ	kızamık > qızılşa
kardiyak > y	kızamıkçık > kızamık
kardiyografi > kardiyografiya	kızıl yürük > tilme
kardiyogram > kardiyogramma	kleptomani > kleptomaniya
kardiyolog > kardiyolog	linik vaka > klinikalık jağday
kardiyoloji > kardiyologiya	kloroz > xloroz
kardiyolojik > kardiyologiyalıq	klostrofobi > klawstrofobiya
kardiyopati > kardiyopatii	kokainomani > y
kardiyoskleroz > kardiyoskleroz	kolera > tırısqaq, xolera
kardiyoskop > y	kolesterin > xolesterin
kardiyoskopi > y	kolesterol > xolesterin
karha > oyıq jara	kolik > kolik
karın ağrısı > iştiñ awruwı	kolit > y
karın zarı iltihabı > y	koma > koma
karın zarı yangısı > y	konuşma bozukluğı > y
karmaşıklık > y	konuşma güçlüğü > y
kas tutukluğı > y	konuşma korkusu > y
kasık çatlağı > y	konuşma yetersizliğı > y
kasık fitiğı > y	kora > xoreya
kasılma > spazma	kölçer > y
kasınç > spazma	köpek memesi > gidradenit
kaşeksi > arıqtıq, jüdwelik	köstebek illeti > y
katalepsi > katalepsiya	kötürüm > mügedek, sal
kataleptik > katalepsiyalıq	kramp > spazma
katarakt > şel, noğala	kretenizm > kretinizm
katgüt > y	kriz > y
kavlıç > jarıq	ksenofobi > ksenofobiya
kazıklı humma > sirespe	kuduz > esirik, jıdanuw
kılkıran > temiretki, buzawtas	kulakçı > laringolog
kırk basması > y	kulunç > şaşuw
kırmızıçizgi > y	kurca çıbanı > y
kısmi felç > y	kurdeşen > esekjem
	kurlağan > y

kuru öksürük > qurğaq, jötel	migren > saqiyna
kuşpalazı > difteriya	mikoz > mikoz
küflüce > y	mildiyu > y
küpleme > şemen	mitral darlığı > y
larenjit > lapingit	mitral yetersizlik > mitral'naya
lekeli humma > börtpe, süzek	regurgitatsiya
lenfatizm > limfatizm	miyaz > y
lepra > alapes	miyop > miyopiya
letarji > letargiya	moral çöküntüsü > y
lezyon > zaqımdanuw	moral çöküşü > y
linet > iş ötüw	morfinman > morfinmaniya
lohusa humması > albastı	müşhil > y
lökoz > leykemiya	müzmin > sozılmalı (awruw)
lüknet > y	narkotizm > y
makrosefal > makrotsefal	narsist kompleksi > y
malarya > bezgek	nasır > kus
malkıran > mälik	nefes darlığı > buwınuw, tunşıǵuw
malta humması > y	nefrit > nefrit
mani > maniya	nekahet > sawıǵuw
mantar hastalığı > y	nevazil > tumaw
manyak > man'yak	nevrалji > nebralgiya
mavi hastalık > kök awruw	nevrasteni > nevrasteniya
mayasıl > gemorroj	nevroz > nevroz
mazoşist > mazoxist	nezle > tumaw
megaloman > megalomaniya	nikris > podagra
megalomani > megalomaniya	okuma yitimi > aleksiya
melankoli > melanxoliya	orkit > y
melankolik > melanxolialıq	orta kulak iltihabı > y
menenjit > meningit, delbe	otistik > avtist
menisküs > meniska	otizm > avtizm
menopoz > klimaks	ödem > isinuw
meydan korkusu > agorafobiya	öksürük > jötel
mide fesadı > asqazandıñ buzılıwı	ölet > indet

ötürük > iş ötüw	sabuklanma > sandıraqtaw
özün erosluk > avtoerotizm	saçkıran > temiretki, buzawtas
paçavra hastalığı > gripp, tumaw	sadist > sadist
panikatak > durbeleñ şabuwlı	sadizm > sadizm
parafazi > parafaziya	saka > taluw
paralizi > sal, paraliya	sakağı > mandam
paralojik > paralogiyalıq	sakat > mügelek, jarımjan, dimkäs
paramnezi > y	salgın > epidemiyalıq, juqpalı
paranoya > paranoya	saman nezlesi > pollinoz
paranoyak > y	sanatoryum > sanatoriya
paratüberküloz > paratüberküloz	sancı > şaşuw
patoloji > patologiya	sara > qoyanşıq, epileptsiya
peri hastalığı > qoyanşıq, epileptsiya	saralı > y
peritonit > peritonit	sarihumma > sarı bezgek
pesimist > pessimist	sarılık > sarawruw
piromani > piromaniya	sarkom > sarkoma
pişik > intertrigo, ter börtpe	satlıcan > plevrit
piyan > y	sayrı > nawqas
piyore > piyoreya	sayrıl > y
prematüre > mezgilsiz, erte (näreste)	sayrılık > nawqas
presbitlik > presbiyopiya	sedef > qabırşaqtı temiretki
prostat > prostat	sedef hastalığı > qabırşaqtı temiretki
protein yetersizliği > y	sedimantasyon > sedimantatsiya
psikasteni > y	sedyelik > y
psikopat > psixopat	sekel > y
püstül > y	sekte > sal, paraliç
raşitizm > raxit	sekteikalp > y
renk körlüğü > daltonizm	selülit > tselyulit
romatizma > sarp, revmatizm	septisemi > sepsis
ruh çöküntüsü > quldilaw,	ses yitimi > dawıs joğaltuw
degradatsiya	sığır vebası > y
ruh hastası > psixopat	sınık > sınıq
ruh hastalıkları > psixiyatriya	sıraca > y

sıtma > bezgek	söz karışıklığı > parafaziya
sıtmalı > bezgek awruwlı	söz yitimi > afaziya
sıtma nöbetleri > y	spastik > spastikalıq
sıyrık > y	spazm > spazm
sızı > sızıq	spermasızlık > y
sızıntı > sarsuw, irin	stafilokok > y
sidik zoru > y	stres > stress
sifilis > merez	suçiçeği > qızılşa, qorasan, şeşek
siğil > süyel	su korkusu > gidrofobiya
silikoz > silikoz	süreğen > sozılmalı (awruw)
sinir argınlığı > nevrasteniya	sürgün > iş ötüw
sinir buhranı > jüyke awruwı	sürmenaj > qajuw, şarşaw
sinir hastalığı > jüyke awruwı	şap hastalığı > awsıl
sinir hastası > jüyke awruw	şarbon > topalañ, kebenek, qarasan
sinirce > nevroz	şark çıbanı > y
sinirsel > y	şası > qılıy
sinüzit > gaymorit	şaşılık > qılılıq
sinüzoidal > y	şehla > qılıy
sirayet > taraluw	şeker hastalığı > diyabet, suwsamır
siroz > tsirroz	şerha > jara
sirozlu > y	şifa > şıpa, em
sistit > tsistit	şirpençe > şıqan
sistol > sistola	şiş > isingen
sivilce > börtpe, bezew	şizofren > şizofrenik
siyatik > işiyas	şizofreni > şizofreniya
soğuk algınlığı > suwıq tiyüw, tumawratuw	şok tedavisi > y
soğuk ısırması > y	tansiyon > qan qısıımı
soğuklama > suwıq tiyüw, tumawratuw	taşuyıcı > y
soluk benizli > y	taşıkardi > taxikardiya
soluk darlığı > buwınuw, tunşığuw	tatarcık humması > y
sökel > mügelek, jarımjan, dimkäs	taun > oba
	tavukgötü > süyel

tavukkarası > tünge soqırlıq,
 niyaltalopiya
 tedavi > emdew
 tel küf > y
 tel küflüce > y
 temriye > y
 terapi > terapiya
 terapist > terapevt
 tetanos > sirespe
 tiknefes > y
 tifo > iş süzeği
 tifüs > börtpe süzek
 tik > tartuw
 tiryak > uwqaytarma
 topal > aqsaq
 trahom > traxoma
 trakeit > traxeyt
 tumağı > tumaw
 tutarak > qoyanşiq, epileptsiya
 tutarga > qoyanşiq, epileptsiya
 tutarık > qoyanşiq, epileptsiya
 tuzlu balgam > ekzema
 tümör > isik
 uçuk > uşiq
 ufunet > jağımsız iyis, irin
 ur > isik
 Urfa çıbanı > y
 uyku hastalığı > uyqı awruwı
 uyurgezerlik > sombulbulizm
 uyuz > qotır, qışıma
 uyuzlu > qotırlı
 üçüncül > y
 ülser > oyıq jara

üremi > üremiya
 üremik > üremiyalıq
 ürtiker > esekjem (awruw)
 vagotoni > vagotoniya
 varis > varikoz
 veba > oba
 vebalı > y
 veca > awruw, sızdaw, qaqsaw
 vejetasyon > isik
 verem > öpke awruwı, tuberkulez
 veremli > y
 virüs > virus
 vitaminsizlik > vitaminsizdik
 yangı > talawraw, qabınuw
 yangılı > qabığan, talawrağan
 yanıkara > kebenek, topalañ
 yaralı > jaralı
 yarım baş ağrısı > saqiyna
 yarımlik > jariq
 yaş dönümü > klimaks, klimakteriy
 yatalak > y
 yazma > mısqıl
 yazma yitimi > agrafiya
 yelpik > buwınuw, tunşığuw
 yelyutan > y
 yenilik korkusu > y
 yenirce > kariyes, merez
 yılancık > tilme
 yilbik > qoyanşiq
 yumurcak > y
 yutak iltihabı > faringit
 yükseklik korkusu > y
 yürek çarpıntısı > jürek dürsildewi

zatülceñp > plevrit

zatürre > zerteñ, pnevmoniya

zona > zoster

zührevi > soz, merez

zührevi hastalıklar > soz awruwlar

zükâm > tumaw

Tablo 8: Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
770			583		187	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	
Türkçe	252	43,22	Kazakça	288	49,40	
Arapça	78	13,37	Arapça	16	2,74	
Farsça	5	0,85	Farsça	2	0,34	
Fransızca	237	40,65	Fransızca	38	6,51	
İngilizce	2	0,34	İngilizce	6	1,02	
İtalyanca	6	1,02	İtalyanca	-	-	
Latince	2	0,34	Latince	2	0,34	
Rumca	1	0,17	Rumca	-	-	
Rusça	-	-	Rusça	226	38,76	
Yunanca	-	-	Yunanca	5	0,85	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	331	56,77	Toplam Yabancı Söz Sayısı	295	50,60	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Arapça		5	
			Kazakça-Farsça		1	
			Kazakça-Rusça		26	
			Kazakça-Fransızca		3	
			Kazakça-İngilizce		1	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı			
			18			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 770 sözün 583'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 184'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %43,22'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %49,40'ı Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %6,18 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %40,65'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %38,76'lık oranla Rusçadır. 583 sözün 26'sında hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır. Bu bölümde Rusça veya batı dillerinden olan sözlerin daha fazla görülmesinin nedenlerinden biri tıp ile ilgili terimlerin fazla olmasıdır.

Bu bölümde her iki lehçede de Türkçe söz kullanım oranı %50'nin altındadır fakat son yıllarda tıp ile ilgili terimlere Türkçe karşılık bulma, bu terimleri Türkçeleştirme çalışmaları her iki lehçede de yapılmaktadır. Bu çalışmaların etkisiyle zaman içerisinde bu tablo değişecek ve tıp alanındaki sözlerin Türkçe olma oranı artacaktır. Türkiye'de bu yönde yapılan çalışmalara: Utkan Kocatürk tarafından hazırlanan, İngilizce, Latince ve Grekçe tıp terimlerinin günümüz dilindeki açıklamalı karşılıklarını içeren ve 10.000 kadar sözün yer aldığı *Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü*, bunun yanı sıra İnönü Üniversitesi Yayınlarından 2019 yılında çıkan *Tıp Terimleri Karşılıkları Kılavuzu* örnek gösterilebilir. Ayrıca Türk Dil Kurumu tarafından bu yönde çalışmalr da yürütölmektedir. Kazakistan da ise genel olarak yabancı terimlere Kazakça karşılık bulma çalışmaları son yıllarda hız kazanmış, bu amaçla çeşitli internet siteleri kurulmuştur.

2.9. Hekimlik, Ecza

adli tabip > koroner

adli tabiplik > y

afyon ruhu > y

ağrı kesici > awırsınuwdı basuw

ağrıkesen > awırsınuwdı basuw

aile doktoru > otbasılıq deriger

aile hekimi > otbasılıq deriger

aile hekimliği > otbasılıq meditsina

akhardal > aq qışa

akıl doktoru > psixiyatr

akliye > psixiyatriya

akliyeci > psixiyatr

akliyecilik > y

akupunktur > akupunktura

ameliyat > operatsiya

ampütasyon > amputatsiya

analjezik > awırsınuwdı basuw

antialerjik > allergiyağa qarsı

antibiyotik > antibiyotik

antibiyotik tedavisi >

antibiyotiktermen emdew

antidot > uwqaytarma

asabiye > nevrologiya

asabiyeci > nevrolog

asabiyecilik > y

aselbent > y

aspirin > aspirin

aşı > vaksina

atropin > atropin

ayak tedavisi > y

ayakta tedavi > ambulatoriyalıq

emdew

bağışık serum > immundıq sarısuw

başhekim > bas deriger

başhekimlik > y

baştabip > bas deriger

baştabiplik > y

baypas > y

baypas ameliyatı > y

baz losyon > y

bebe aspirini > näreste aspirini

bevliyeci > urolog

beyin cerrahı > neyroxirurg

beyin cerrahisi > y

cerrah > xirurg

cerrahlık > xirurgiya

cildiye > dermatologiya

cildiyecci > dermatolog

cildiyecilik > y

çiçek aşısı > şeşek egüw

çoban merhemi > y

dâhiliye > işki awrular

dâhiliye mütehassısı > y

dâhiliyecı > teralevt

damar aktarma > y

dermatolog > dermatolog

dermatoloji > dermatologiya

deva > dava, şıpa, em

dezenfektan > dezınkeksiyalıq

dilaltı > sublingval'niy

diş doktoru > tis dârigeri,

stamotolog

diş hekimi > tis dârigeri, stomotolog

diş tabibi > tis dârigeri, stomotolog

dişçi > tis dârigeri, stomotolog

diyabet uzmanı > diyabetolog	gargara > şayü, tazartuw
diyabetolog > diyabetolog	gastroenterolog > gastroenterolog
diyet uzmanı > diyeta mamanı	gayakol > y
diyetisyen > diyeta mamanı	gazlı bez > däge
doktor > dāriger, doktor	geçıştirici > y
doping > doping	göz bilimci > oftal'molog
doz > doza	hap > tabletka
dozaj > dozalaw, mölşerlew	hayvan kömürü > y
draje > draje	hazakat > maşıqtıq, dağdılıq
dren > y	hazakatli > şeber
ebe > kindik şeşe	hazık > şeber
ecza > dāri-dārmek	hekim > dāriger, doktor
eczacı > dārixanaşı, aptekaşı,	hekimbaşı > y
farmatsevt	hekimlik > täwiptik, meditsina
eczacılık > farmatsevtika,	hematolog > gematolog
farmakologiya	hemşire > medbiybi, medbiyke,
eczalı > y	medsestra
eczalı pamuk > y	hemşirelik > y
eczane > dārixana	Hint yağı > maysana mayı
eczasız > y	icapçı > y
ekolojist > ekolog	icapçılık > y
em > dāri	iğne > ukol
enfiye > y	ilaç > dāri, dāri-dārmek
enjeksiyon > dāri jiberüw, in'ektsiya	ilaçlı > y
enjeksiyoncu > y	ilaçlık > y
enjektör > şprits	ilaçsız > y
epidemioloji > y	ilaçsızlık > y
etibba > dārigerler, doktorlar	intaniyecı > y
farmakolog > farmakolog	ispençiyari > farmatsevtika,
farmakoloji > farmakologiya	farmakologiya
farmakolojik > farmakologiyalıq	jelatin > jelatin
fitil > y	jeloz > y
fizyoterapist > fiziyoterapevt	jinekolog > ginekolog

kafein > kofein	kreozot > y
kâfur > kamfara	kurbağa testi > y
kalpçi > kardiolog	kuron > y
kardiolog > kardiolog	kurtayağı tozu > y
katran ruhu > y	kusturucu > y
katran suyu > y	kuşkanadı > y
katran yağı > y	küçük kan dolaşımı > y
kemoterapi > ximiyoterapiya	küçük tansiyon > y
keylus > y	kümeleşim > y
kıl yumağı > y	kür > emdew
kılcal damar > y	kürtaj > abort
kırıkçı > sınıqşı, otaşı	lavdanom > y
kilermeni > y	lavman > klizma
kilüs > y	lavta > kindik şeşe
kinin > y	lenfosit > lenfotsit
kirli kan > y	linin > y
kist > kista	lokosit > leykotsit
klirik > klinika	lop > y
kobalt bombası > y	lopçuk > y
kocakarı ilacı > y	lökosit > leykotsit
koh basili > y	mamografi > mamografiyalıq
koli basili > y	melez > buwdan, gibrir, dübara,
komplikasyon > şiyelenisüw	metis
kompres > kompress	merhem > may
komprime > y	meristem > y
konsulto > konsiliyum	mesamat > y
konsültasyon > konsiliyum	mesame > sañılaw
koroner > koroner	metabolizma > metabolizm
korteks > y	metastaz > metastaz
kortizon > kortizon	metis > buwdan
korun > y	mezoderm > y
korun dokusu > y	mikrobik > mikrobtıq
kök hücre > y	mikrocerrahi > mikroxirurgiya

mikrop > mikrop	pirekırın > y
mitokondri > mitoxondriya	plastik ameliyat > plastikalıq
mitral hücreler > y	operatsiya
miyokart > miyokard	plastik cerrahi > plastikalıq
miyom > miyoma	operatsiya
morfin > morfiy	plazma > plazma
muayene > qaraw, tekserüw	poliklinik > emxana, poliklinika
mukoza > şırıştı	pomat > y
mukus > şırıştı	pratsiyen > praktik
müsekkın > tınıştandıratın	preparat > preparat
nabız > impul'stik	prevantoryum > profilaktoriy
nefes > dem	promil > y
neoplazma > isik	psikiyatrıst > psixolog
nöbet şekerı > y	psikolog > psixolog
nörolog > nevrolog	psikoterapi > psixoterapiya
nöron > neyron	psikoz > psixoz
nörotik > y	radıyoskopi > rentgenoskopiya
nörotik karakter > y	radıyoterapi > rentgenoterapiya
ortodonti > ortodontiya	reçete > retsept
ortopedi > ortopediya	rehabilitasyon > emdew, sawıqtırıw
otacı > emşilik, täwiptik, otaşı	revir > lazaret
ozon tedavisi > ozonmen emdew	röntgen > rentgen
ölı doğum > öli tuwıluw	ruh doktoru > psixolog
östrojen tedavisi > estrogendik	ruh hekimi > psixolog
terapiya	sağlık kontrolü > densawlığın
pansuman > tañuw, oraw, baylaw	tekserüw
panzehir > uwqaytarma	sağlık muayenesi > därigerlik
pastil > tätti дәri	tekserüw
pediatri > pediatriya	sağlık taraması > y
pedodonti > pedodontiya	sargı > bint
pehlivan yakısı > y	sargı bezi > bint
penisilin > penitsilin	semptom > simptom
perikart > perikarda	sendrom > sindrom

sertabip > bas dâriğer	tanı > diyagnoz
serum > sarsuw	tansiyon düşürücü > y
sezaryen > y	tedavi > emdew
sezaryenli > y	tek yumurta ikizi > y
sezaryensiz > y	telkih > vaktsina
sıhhat > densawlıq	temiz raporu > y
sıhhi > sanitarlıq, gigiyenalıq	tenkiye > klizma
sıhhi imdat > aalğaşqı dâriğerlik	tentür > y
sıhhiye > sanitariya	tentürdiyot > y
sidik söktürücü > y	teşrihhane > y
sinir ilacı > y	tıbbi > meditsinalıq, dâriğerlik
sintigrafi > stsintigrafiya	tımar > y
skleroz > skleroz	tımarhane > jundıxana
solucan düşürücü > y	tıp > meditsina
spiral > serippe, spiral'	tiabendazol > y
stent > stent	tomografi > tomografiya
steril > zararsızdandırılğan	tonik > tonnik
sterilazasyon > steril dew	transfüzyon > y
sterilize > zararsızdandırılğan	transplantasiyon > y
su tedavisi > y	travma > zaqım, jaraqat
suni solunum > jasandı tınıs aluw	travmatoloji > travmatologiya
suni teneffüs > jasandı tınıs aluw	travmatolojik > travmatologiyalıq
suyukçuluk > y	tüberkülin > tuberkulin
şırınga > şprits	tüberkülin testi > y
şifahane > awruxana	tüberküloz > tuberkulez
şurup > suyıq dâri, mikstura	ustunç > y
şvester > medbiyke	uyku ilacı > uyıqtaytın tabletka
tababet > meditsina	uyuz ilacı > y
taburcu > y	uyuz merhemi > y
tahlisiye > qurtaruw	uzman doktor > mamandâriğer
talk pudrası > y	uzman hekim > mamandâriğer
tam bakım > y	ürokültür > y
tam bakım merkezi > y	ürolog > urolog

üroloji > urologiya

ürolojik > urologiyalıq

verici > y

virolog > virusşı, virusolog

vitamin > vitamin

vizite > y

yad estetik > y

yakı > plastr'

yapay > jasandı

yara > jara

yatıştırıcı > tınıştandıratın

yoğun bakım > reanimatsiya

zeamet > y

Tablo 9: Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
338			226			112		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları					
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %
Türkçe	62	27,43	Kazakça	91	40,26			
Almanca	5	2,21	Almanca	-	-			
Arapça	50	22,12	Arapça	4	1,76			
Farsça	2	0,88	Farsça	9	3,98			
Fransızca	97	42,92	Fransızca	19	8,40			
İngilizce	5	2,21	İngilizce	6	2,65			
İtalyanca	4	1,76	İtalyanca	-	-			
Latince	1	0,44	Latince	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	92	40,70			
Yunanca	-	-	Yunanca	5	2,21			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	164	72,56	Toplam Yabancı Söz Sayısı	135	59,73			
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
Kazakça-Arapça							1	
Kazakça-Farsça							1	
Kazakça-Rusça							7	
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı								
30								

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 338 sözün 226'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 112'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %27,43'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %40,26'sı Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %12,83 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %42,92'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %40,70'lik oranla Rusçadır. Bu bölümde her iki lehçenin söz varlığının yarıdan fazlasını yabancı sözler oluşturmaktadır.

2.10. Besinler

ab > suw

Abaza peyniri > y

abur cubur > qalawsız tamaq

abur cuburluk > y

Acem pilavı > y

acı badem kurabiyesi > y

acı bal > y

acı kök > y

acı su > y

acılı > aşçı

acısız > aşçısız

acısızlık > y

ada çayı > sãlbey, şalfey

Adana kebabı > y

Afyon kaymağı > y

ağaç balı > y

ağaç sakızı > şayır

ağdalık > y

ağır yağ > y

ağız tütünü > y

akide şekeri > muz kãmpit

akide (II) > muz kãmpit

akşam simidi > y

aktariye > galanteriya

ala sulu > şiyki

alaca aş > aşura

alakart > y

alakok > şala pisirilgen (jumırtqa)

alaminüt yemek > y

alinazik > y

altüst böreği > y

amberbu > y

Amerikan salatası > y

analıkızlı > y

ançüez > ançous

Antep baklavası > y

antrikot > y

aperitif > aperativ

apsent > y

ara sıcak > y

arabaşı > y

ararot > y

ardıç rakısı > djin

arı dalağı > y

armut kurusu > y

Arnavut biberi > aşçı kızıl burış

Arnavutciğeri > y

arpa suyu > sıra

arpa şehriye > y

artımlı > y

aside > y

aslan sütü > y

asma yaprağı > jüzim japıraqtarı

aş > as, tağam

aşlık > y

aşure > aşura

ay çöreği > y

ayçiçeği yağı > künbağıs mayı,

şekildewik mayı

ayran > irkit

ayva hoşafı > y

ayva kompostosu > ayva nãrsuvı,

ayva kompotı

ayva marmeladı > y

ayva reçeli > ayva tosabı

azık > azıq, tamak, azıq-tülük	beşamel > y
azıklık > azıqtıq	beyaz et > aq et
baba tatlısı > y	beyaz peynir > süzbe irimşik, brınza
bade > şarap	beyaz şarap > aq şarap
badem ezmesi > untaqталған badam	Beypazarı baklavası > y
badem içi > badam dani	beze (II) > y
badem şekeri > y	beze (III) > y
bahar (II) > dämдик	biber dolması > y
baharat > as tatım	biber salçası > burış sowsı
baklava > baklava	biber turşusu > marinadталған burış
bakliyat > iri burşaq önimderi	biftek > bifşteks
bal > bal	bira > sıra
balçık hurması > y	bira mayası > y
balçık inciri > y	biryan > y
bal kabağı > asqabaq	biryan pılavı > y
balçiçeği > y	biryan yağı > y
baldo > iri küriş	bisküvi > peçen'e
balık çorbası > balıq sorpası	bişi > şelpek
balık eti > balıq eti	Bitlis köftesi > y
balık unu > y	bitter > y
ballı pasta > y	bohça böreği > y
banak > y	bol (II) > y
bastana salatası > y	bonbon > mämpäsiy, kämpit
bastı > y	bonbon şekeri > mämpäsiy, kämpit
bastık > pastila	bonfile > sübe
baston francala > y	borani > y
batırık > y	borç (II) > borş
batonsale > y	borş > borş
bayram şekeri > y	bostan kebabı > y
bazlama > juqa nan	boza > boza
bazlamaç > juqa nan	bozalık > y
bedük > qarağay şayırı	börek > bälüş
besin > azıq, as, tağam, tamaq	börtük > y

buğday unu > biyday unı	çaylı kek > y
buğu kebabı > y	çekirdek > şekildewik, dānek,
bulamaç > kaşa, botka	şemişke
bulgur > biyday jarması	çekirdek kahve > y
bulgur çorbası > y	çekişte > y
bulgur pilavı > y	çeltik > y
bulgurlu köfte > y	çemen > zire, tmin
burgu makarna > y	çemiç > y
bülbülkonağı > y	çemiş > y
bülbülyuvası > y	çengel sakızı > y
büryan > y	çerez > kepken jemis
cacık (I) > y	çerezlik > y
cağ kebabı > y	Çerkez peyniri > y
cennet taamı > y	Çerkeztavuğu > y
ceviz içi > jañğaq dāni	çerviş > y
cezerye > y	çeşni > dām
cızbız > y	çeşnilik > y
cibre > y	çılbr (I) > y
ciğer sarma > y	çingıl > y
ciğer sotesi > y	çiçek yağı > y
ciklet > sağız	çifte kavrulmuş > y
cin (II) > djin	çiğ > şiyki
cips > djips, qıtırlaq kartop	çiğ börek > şiy börek
çakır (II) > şarap	çiğ köfte > y
çalacak > qatıq uyıtqısı	çiğnem > şaynam
çam balı > y	çiğnemik > y
çarşı ekmeği > y	çiğnemlik > y
çatal aşısı > y	çiklet > sağız
çavdar ekmeği > qara biyday nanı	çikolata > şokolad
çay şekeri > şaqpa qant	çilek reçeli > qulpınay tosabı
çay (I) > şay	çilek suyu > y
çayır peyniri > brınza, süzbe,	çir > qaq
irimşik	çis > y

- çoban böreği > y
 çoban kebabı > y
 çoban salatası > şopan salat
 çorba > sorpa
 çorbalık > sorpalıq, köjelik
 çökelek > süzbe
 çökelekli > y
 çömlək kebabı > y
 çöp kebabı > y
 çörek > şörek
 çöreklik > y
 çubuk makarna > y
 çuşka > y
 dalyan çorbası > y
 dalyan köftəsi > y
 damla sakızı > y
 dana eti > y
 defne yaprağı > lavr japırağı
 deli bal > y
 dem (I) > dem, tınıs
 devaimisk > y
 dil peyniri > y
 dilber dudağı > y
 diş buğdayı > y
 dolma > dolma
 dolma biber > galubtsı
 dolmalık > y
 dolmalık biber > galubtsı
 domates çorbası > qızanaq sorpası
 domates dolması > qızanaq dolması
 domates salçası > qızanaq sowsı
 domuz yağı > şoşqa mayı
 dondurma > balmuzdaq
 don yağı > toñ may
 donmuş sebze > y
 doygu > y
 döner > döner
 döşgö mü > y
 dut kurusu > y
 dut pekmezi > y
 düdük makarna > y
 düğü > y
 düğün çorbası > toy sorpası
 düğün pılavı > toy palawı
 düğün yahnisi > y
 düğürçük > y
 dünya nimeti > y
 dürme > y
 dürüm > y
 dürüm ekmeği > y
 düz rakı > y
 düziko > y
 ebeleme > y
 egzotik çorba > y
 eğrice > y
 ekler > y
 ekmek > nan
 ekmek dolması > y
 ekmek kadayıfı > y
 ekmek kırıntısı > nan qiyqını
 ekmek mayası > nan aştıqısı
 ekmek tatlısı > y
 ekmek ufağı > nan untağı
 ekmeksi > y
 ekşi maya > y
 ekşili çorba > y

ekşilik > qışıldıq	etçik > y
ekşimik > y	etli ekmek > etti nan
ekşimsi > aşqıltım	etli pide > etti pide
ekşimtırak > y	ev ekmeği > üy nanı
elbasan tavası > y	ev yemeği > üy tamağı
elenti > y	ezogelin çorbası > qızıl jasımdıq
elma çayı > y	sorpası
elma sirkesi > alma sirke suwı	fasulye pilakisi > y
elma suyu > alma şırını	fasulye piyazı > y
elma şarabı > sidr	fava > y
elma şekeri > y	fekül > kraxmal
elma şurubu > elma şərbati	fiçı balığı > y
elmasiye > y	fıkrama > y
erik hoşafı > qara örik kompot	findık yağı > y
erik kompostosu > qara örik kompot	fırın kebabı > y
erik marmeladı > qara örik	fırında makarna > y
marmelatı	fırınlı > y
erik pestili > y	fırınlık > y
erik rakısı > y	fıstık > piste
erik reçeli > örik toşabı	fıstık ezmesi > funduk untağı
erişte > kespe	fileto > y
eriştelik > y	fincan böreği > y
eritme peynir > y	fiyonk makarna > y
erzak > azıq-tülük	fodla > y
esmer şeker > y	fondan > y
esmer un > y	francala > y
eşpresso > y	francalalık > y
eşelek > y	frape > y
et > et	frigo > y
et lokması > y	füme > qatalğan balıq
et sotesi > y	galeta > keşken nan
et suyu > ettiñ sorpası	galeta unu > y
et unu > y	garnitür > y

gastronomi > gastronomiya	hamur işi > qamırdan jasalğan as
gato > şörek, tort	hamur tatlısı > y
gaziler helvası > y	hamursu > botqa
gazoz > gazdalğan	hamursuz > y
gevrek > y	hanımgöbeği > y
gıcır > y	hanımparmağı > y
gıda > azıq, tağam, tamaq, as, qorek	hardal > qışa
glüten ekmeği > beloktı nan	hardaliye > y
gobit > y	Harput köftesi > y
gofret > vaflya	has un > y
gomalak > y	Hasanpaşa köftesi > y
göce > y	haşhaş yağı > y
göksoğan > y	havuç suyu > y
gözleme > y	havyar > uwıldırıq
gravyer > şveytsar sırı	haydari > y
gravyer peyniri > şveytsar sırı	hazır çorba > y
gulaş > gulyaş	hazır yemek > y
gülbeşeker > y	hazırlop > y
güllaç > y	hedik > köje
gümeç balı > y	hellim > y
gün balı > y	helme > y
günlük değer > y	helsinki > y
güveç > y	helva > xaluwa
habbe > dän	helvalık > y
halk ekmeği > y	Hint irmiği > y
halk ekmek > y	horoz şekeri > y
hamburger > buterbrod	hoşaf > kompot
hamsi buğulama > y	hoşaflık > jemisten jasalatın tätti
hamsi çorbası > y	suwsın
hamsikuşu > y	höşmerim > y
hamsili pılav > y	hububat > astıq, däнди daqıl
hamur > qamır	hurma tatlısı > y
hamur çorbası > kespe sorpası	hünkârbeğendi > y

- ıhlamur > jöke
ısrırlık > bir tistem
ıspanak > sawmaldıq, şpinat
ıspanaklı > şpinattı
ıspanaklı börek > şpinattı baliş
ıspanaklı yumurta > şpinattı
jumırtqa
ızgara > y
ızgara köfte > y
ızgaralık > y
iç > özek, dän
iç pilav > y
içecek > suwsın, işetin, işerlik
içit > suwsın, işetin, işerlik
içki > işimdik
içli köfte > y
içme suyu > awız suw
iftar sofrası > awızaşar dastarxanı
iftar tabağı > awızaşar tabağı
iftar yemeği > awızaşar tamağı
iftariyelik > y
iftarlık > awızaşarlıq
imam suyu > araq
imambayıldı > imambayıldı
imansız peynir > y
İnegöl köftesi > y
inek yağı > y
irmik > jarma, untaq jarma
irmik helvası > y
isot > y
işkembe çorbası > y
İzmir köftesi > y
jambon > y
jambonluk > y
jiklet > sağız
jöle > marmelad
kabak çekirdeği > asqabaq şekildewi
kabak dolması > kâdi dolması
kabak tatlısı > asqabaq tättisi
kabartma tozu > aşıtqı
kabuk kahvesi > y
kadayıf > kadayif
kadınbudu > y
kadingöbeği > y
kadi > y
kâğıt helvası > y
kâğıt kebabı > y
kahvaltı > tañğı as
kahvaltılık > y
kahve > kofe
kak > qaq
kakaç > keptirilgen azıq
kakao > kakao
kakaolu > kakaolıq
kakaolu kek > kakaolıq keks
kakırdak poğaçası > y
kakule > y
kakuleli > y
kalamata zeytini > y
kalburabastı > y
kalın > y
kalya > y
kandil çöreği > y
kandil simidi > y
kanepe > y
kant > y

kanyak > kon'yak	kayısı reçeli > örik toşabı
kapama > y	kaymak > qaymaq
kapuçino > kapuçino	kaymakaltı > y
kapuska > kapuska	kaymaklı > qaymaqtı
kar helvası > y	kaymaklı dondurma > qaymaqtı
kara et > y	balmuzdaq
karalahana çorbası > y	kaynar > qaynağan
karamela > karamel', kämpit	kaynarca > y
kargabeyni > y	kazandibi > y
karıntası > y	kazımık > y
karnıyarık > y	kebab > kewap
kaşar > y	kedi balı > y
kaşar peyniri > y	kedi dili > y
kaşarlı > y	kefir > y
kaşkaval > y	kehribar balı > y
katı yağ > y	kek > keks, pirog
katı yumurta > y	kekik yağı > taşşöp mayı
katık > ayran, şalap	Kemalpaşa tatlısı > y
katıklı aş > y	kenevir helvası > y
katmer > qatpar	kenevir yağı > qarasora mayı
katmerli > y	kengel sakızı > y
kavurga > quwırılğan biyday	kepek > kebek
kavurma > quwırdaq	kerti > y
kavurmaç > y	kesme şeker > şaqpa qant
kavurmalı > quwırdaqtı	kesmik > y
kavurmalık > quwırdaqtıq	kestane şekerı > y
kavut > y	keş > y
kaygana > omlet	keşkek > y
kayganalık > y	keşköl > y
kayıntı > y	keşkölüfukara > y
kayısı hoşafı > örik kompotı	ketçap > ketçup
kayısı kompostosu > örik kompotı	kete > tandır nan
kayısı kuruşu > keptirilgen örik	keten helva >

kımız > qımız	koz helva > y
kırmızı et > qızıl et	köfte > kotlet
kış kayıtı > y	köfter > y
kıyma > tuwrama et, farş	kömbe > y
kıymalı börek > tuwrama et balişi	köy ekmeği > y
kıymalı ıspanak > y	köylü çorbası > y
kıymalı makarna > tuwrama etti	közleme > y
makaron	krema > krem
kıymalı pide > y	krep > quymaq
kızılıçık reçeli > y	kruvasan > kruwassan
kızılıçık şerbeti > y	kumpir > y
kızılıçık şurubu > y	kurabiye > külşe, peçen'ye
kızılıçık tarhanası > y	kurban eti > qurban eti
kiraz reçeli > şiye tosabı	kuru erik > keptirilgen qara örik
kiraz zamkı > y	kuru fasulye > aqburşaq
kirde > y	kuru incir > keptirilgen injir
kirlihanım peyniri > y	kuru kahve > y
kişniş şekeri > y	kuru kayısı > keptirilgen örik, qaq
kit > pasta	örik
koç yumurtası > y	kuru köfte > y
kokoreç > y	kuru meyve > keptirilgen jemis-
kokteyl > kokteyl'	jiydek
kol böreği > y	kuru pasta > y
komposto > kompot	kuru sebze > keptirilgen kökönis
konserve > konservi	kuru soğan > piyaz
kontrfile > y	kuru üzüm > meyiz
konyak > kon'yak	kuru yemiş > keptirilgen jemis
kornişon > qıyar	kurut > qurt
koruk suyu > y	kuskus > y
koruk şerbeti > y	kuskus çorbası > y
kotlet > kotlet	kuskus pilavı > y
kotlepane > y	kuşbaşı > tuwralğan et
koyun eti > qoydiñ eti	kuşgözü > y

kuşlokumu > y	lor > irimşik
kuşluk yemeği > y	Macar salamı > y
kuymak > y	maden sodası > y
kuyu kebabı > y	maden suyu > mineraldı suw
kuyu suyu > y	madlen > y
kuzu eti > qozı eti	makarna > makaron
kuzu kapama > y	malaga > y
kül çöreği > y	malt > y
külbastı > y	malta eriği > y
küncü > künjit	mama > säbi tamağı, qospa
künefe > y	mamaliga > y
küp şeker > şaqpa qant	manca > y
lahana sarması > qırqqabat oraması	mangal yağı > y
lahmacun > y	Manisa kebabı > y
lakerda > y	mantar çorbası > sañırawqulaq
lalanga > y	sorpası
latilokum > lokum	mantı > mantı
lavaş > lavaş	Maraş dondurması > y
lazanya > y	margarin > margarin
leblebi > quwırılğan noqat	marinat > y
leblebi şekeri > y	marmelat > marmelad
likorinoz > y	martini > martini
likör > likyor	mastika > mastika
limon suyu > limon şırını	mayonez > mayonez
limonata > limonad	mehle > y
lohusa şekeri > y	melas > y
lohusa şerbeti > y	melisa ruhu > y
lokma > üzim, tilim	menemen > y
lokma tatlısı > y	mercimek çorbası > jasımıq sorpası
lokum > lokum	mercimek köftesi > jasımıq kotleti
lop et > şala pisirilgen et	mercimek pilavı > jasımıq palawı
lop yumurta > şala pisirilgen	meşrubat > suwsındar, işimdik
jumırtqa	Mevlevi pilavı > y

- mevlit şekeri >
 mey > şarap
 meyan balı > y
 meyane > y
 meyhane pilavı > y
 meyve ezmesi > y
 meyve reçeli > y
 meyve suyu > jemis-jiydek şırını
 meyvehoş > keptirilgen jemis
 meze > birasam, asarlıq, zakuska
 mıhlama > y
 mırra > y
 mısır ekmeği > jügeri nanı
 mısır özü > y
 mısır püskülü > y
 mısır unu > zağara
 mısır yağı > y
 mışmış > y
 Mihalıççık peyniri > y
 milföy > y
 milföy hamuru > y
 misket > muskat
 moka > y
 mortadella > y
 mozorella > motsarella
 muhallebi > y
 musakka > y
 muska böreği > y
 mücver > y
 müskirat > y
 nan > nan
 nane suyu > y
 nane şekeri > y
 nardenk > y
 nevale > azıq, qorek, tamaq
 nikah şekeri > y
 nişasta > kraxmal
 oğul balı > y
 okkalı kahve > y
 Oltu kebabı > y
 orcik > y
 ordövr > kepken jemis
 orman kebabı > y
 orospu böreği > y
 orospu yemeği > y
 otlu peynir > y
 ovmaç > y
 öğle yemeği > tüstik, tüstilik, tüsti
 as
 öksüzdoyuran > y
 ölü helvası > y
 ön içki > y
 örgülü pilav > y
 Özbek pilavı > Özbek palawı
 paçal > y
 pamuk balı > y
 pamuk helvası > y
 pamuk yağı > maqta mayı
 pandispanya > y
 papara > y
 papaz yahnisi > y
 paprika > qızıl burış
 parmak tatlısı > y
 parmıcan > y
 paskalya çöreği > kuliç

paskalya yumurtası > pasxa
 jumırtqası
 paspal > y
 pasta > tort
 pastırma > basturma
 pastırmalı yumurta > y
 pastis > y
 patates çorbası > kartop sorpası
 patates köftesi > kartop kotleti
 patates püresi > kartop pyuresi
 patates salatası > kartop salati
 patates sufle > y
 patlıcan böreği > y
 patlıcan kebabı > y
 patlıcan kızartması > y
 patlıcan oturtması > y
 patlıcan salatası > y
 pekmez > pekmez
 pekmez helvası > y
 pekmez köpüğü > y
 peksimet > y
 pelte > marmelad
 perdeli pilav > y
 pestil > pastila
 peşmelba > y
 peynir > sır, irimşik
 peynir helvası > y
 peynir şekeri > y
 peynir tatlısı > y
 peynirli börek > irimşikti baliş
 peynirli pide > y
 pide > y
 pilaki > y

pilav > palaw
 pirinç çorbası > y
 pirinç pilavı > küriş palaw
 pirinç unu > küriş unı
 piruhi > y
 pirzola > janşılğan et
 pişi > şelpek
 pişmaniye > y
 piyaz > piyaz
 pizza > pitstsa
 poğaça > baliş
 portakal suyu > apel'sin şırını
 porto > y
 posa > jom
 poşet çay > pakettelgen şây
 pötibör > y
 pötifur > y
 profiterol > y
 puding > puding
 pudra şekeri > qum şeker
 puf böreği > y
 pul biber > y
 punç > y
 püre > pyure
 rafadan > şala pisirilgen (jumırtqa)
 rakı > araq
 ramazan pidesi > y
 reçel > tosap, qaynatpa
 reçine > şayır
 reçine yağı > y
 revani > y
 rokfor peyniri > y
 rom > rom

rosto > y	salma > y
rozbif > y	samsa > samsa
roze > y	sandviç > sandviç, buterbrod
Rus salatası > y	saray lokması > y
sabah kahvaltısı > tañerteñgi as,	sarı yağ > y
azañğı as	sarığıburma > y
sabuh > y	sarımsak > sarımsaq
sac böreği > y	sarma > orama
sac ekmeği > y	satsuma > y
sac kavurması > quwırılğan et	sebze > kökönis
sac kebabı > y	sebze çorbası > y
sade kahve > qantsız kofe	sebzevat > y
sade kek > y	seçmeli yemek > y
sadeyağ > sarımay	seçmesiz yemek > y
sagu > y	sele zeytini > y
sahlep > y	semere > jemis, urıq
sahur yemeği > säre ası	setik > y
sahurluk > särelik	setliç > mineral suwı, limonad
sakız > sağız	sığır eti > siyır eti
sakız bademi > y	sığla yağı > y
sakız leblebisi > y	sıvı yağ > suyıq may
sakız rakısı > y	sızgıt > quwırdaq
sakız tatlısı > y	sigara böreği > y
salam > salyami	simit > y
salamura > y	sirke > sirke
salamuralık > y	sirkelik > y
salata > salat	sirkengebin > y
salatalık > qiyar	sivri biber > y
salça > tuzdaq	soda > soda
salçalı makarna > y	sofra tuzu > y
salçalık > y	soğuk büfe > y
salkım > şoq	sokum > üzim, tilim
sallama çay > pakettelgen şäy	somata > y

somun > nan	şaşlıq > şaşlıq
sos > sows	Şavak peyniri > y
sosis > şujıqşa, sosiska	şehriye > kespe
sote > sote	şehriye çorbası > kespe köje
soya > soya	şeker > şeker, kant
soya fasulyesi > y	şekerleme > y
söğüş > y	şekerli kahve > y
söğüşlük > y	şekerpare > şekerpare
spagetti > y	şepit > y
su > suw	şerbet > şerbet
su böreği > y	şeritli makarna > y
sucuk > sujıq	şıra > y
sucuklu yumurta > sujıq jumırtqası	şıralık üzüm > y
sufle > y	şırlağan > künjit mayı
sultan böreği > y	şiş kebab > şaşlıq
suma > y	şiş köfte > y
sup > y	şnitzel > şnitset'
supangle > y	şokola > y
susam helvası > y	şöbiyet > y
susam yağı > künjit mayı	şurup > jemis şırını
suşi > suşi	taam > tağam
süt > süt	tadım > dām, tatım
süt çorbası > süt köje	tahıl > daqıl
süt tozu > qurğaq süt	tahin > taxiniy
sütlaç > sütlaç	tahin helvası > taxiniy xaluwa
süzme bal > y	tahinli ekmek > y
süzme yoğurt > süzbe	talaş böreği > y
şalak > y	talaş kebabı > y
şamama > y	tam ekmek > y
Şam fıstığı > y	tandır böreği > y
şambaba > y	tandır çöreği > y
şampanya > şampan	tandır ekmeği > tandır nan
şarap > şarap	tandır kebabı > y

tantuni > y	tereyağı > sarımay
tapyoka > tapiyoka	testi kebabı > y
tarator > y	tirit > y
tarhana > y	Tokat kebabı > y
tarhana çorbası > y	topik > y
tarhanalık > y	toplama > y
tart > y	torba çay > pakettegi şay
tas kebabı > y	torba yoğurdu > süzbe
taş ekmek > y	tost > tost
Tatar böreği > y	tost ekmeği > y
Tatar çorbası > y	toz şeker > qumşeker, qumqant
tatlandırıcı > y	tulum peyniri > y
tatlı > tätti	tulumba tatlısı > y
tatlı limon > y	turp salatası > şalgam salata
tatlı su > tuşçı suw	turşu > y
tava böreği > y	turşu balığı > y
tava ekmeği > y	turşu suyu > y
tavalık > y	turta > baliş
tavşan eti > qoyan eti	tutkal şerbeti > y
tavuk köftesi > y	tutmaç > y
tavuk suyu > tawıq sorpası	Türk biberi > qızılburış
tavuk yahnisi > asılğan tawıq	Türk kahvesi > Türık kofesi
tavukgöğsü > y	türkkıyması > y
tavukyelpazesi > y	türkkupası > y
taze fasulye > kök burşaq	türlü > y
taze soğan > y	tütünlük > y
tel kadayıf > y	uğut > y
tel şehriye > vermişel'	un > un
teleme > y	un çorbası > y
teleme peyniri > y	un helvası > y
temcit pilavı > y	Urfa kebabı > y
terbiyeli çorba > y	Urfa peyniri > y
terbiyeli köfte > y	uskumru dolması > y

- uzo > y
 üç beyaz > y
 ütme > y
 üzüm > jüzim
 üzüm hoşafı > jüzim kompotı
 üzüm kompostosu > jüzim kompotı
 üzüm kurusu > keptirilgen jüzim
 üzüm pekmezi > y
 üzüm sirkesi > jüzim sirkesi
 üzüm suyu > jüzim şırını
 üzüm şırası > y
 üzüm turşusu > y
 üzümlü kek > jüzimdi pirog
 vermut > vermut
 vezirparmağı > y
 viski > viski
 vişnap > y
 vişne > şıye
 vişne hoşafı > şıye kompotı
 vişne reçeli > şıye tosabı, şıye
 varen'yesi
 vişne suyu > şıye şırını
 vişne şurubu > şıye şerbeti
 vişneli ekmek > y
 votka > araq
 yağ > may
 yağ mantısı > y
 yaqlama > y
 yahni > et tağamı
 yaprak dolması > y
 yaprak döner > y
 yarım porsiyon > y
 yarma buğday > jarma biyday
 yarma çorbası > y
 yarma şeftali > y
 yarmalık > y
 yassı kadayıf > y
 yaş pasta > y
 yaş sebze > jana pısken kökönis
 yaş üzüm > jana pısken jüzim
 yatak limonu > y
 yayla çorbası > y
 yayla salatası > y
 yaz helvası > y
 yemek > as, tağam, tamaq
 yemekaltı > aperitiv
 yemeklik > tağamdıq
 yemiş > jemis
 yeşil salata > kök salat
 yeşil soğan > jasıl piyaz
 yeşil zeytin > jasıl zäytün
 yiyecek > as, tamaq, azıq-tülük
 yiyinti > as, tamaq, azıq-tülük
 yoğurt > yogurt
 yoğurt çorbası > y
 yoğurt tatlısı > y
 yoğurtlu kebab > y
 yorgunluk kahvesi > y
 yufka > juqa lavaş
 yufka ekmeği > y
 yufka kebabı > y
 yufkalık > y
 yulaf unu > y
 yumurta > jumırtqa
 yumurta akı > jumırtqanıñ ağı
 yumuşak buğday > y

Yuva kavunu > y
yüksük makarna > y
zahire > biyday qorı
zengin ekmek > y
zerde > y
zeytin > zäytün
zeytin ezmesi > y
zeytinyağı > zäytün mayı
zeytinyağlı dolma > y
zeytinyağlı fasulye > y
zeytinyağlı sarma > y
zülal > möldir suw

Tablo 10: Onuncu Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
1.048			434			614		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	293	67,51	Kazakça	327	75,34			
Almanca	4	0,92	Almanca	2	0,46			
Arapça	38	8,75	Arapça	21	4,83			
Çince	-	-	Çince	1	0,23			
Bulgarca	1	0,23	Bulgarca	-	-			
Farsça	27	6,22	Farsça	15	3,45			
Fransızca	39	8,98	Fransızca	11	2,53			
İngilizce	7	1,61	İngilizce	7	1,61			
İtalyanca	18	4,14	İtalyanca	3	0,69			
Macarca	1	0,23	Macarca	-	-			
Rumca	6	1,38	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	46	10,59			
Yunanca	-	-	Yunanca	1	0,23			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	141	32,48	Toplam Yabancı Söz Sayısı	107	24,65			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça-Arapça		1		
				Kazakça-Farsça		2		
				Kazakça-Rusça		5		
				Arapça-Rusça		1		
				Farsça - Rusça		1		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				6				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.048 sözün 434'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 614'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %67,51'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %75,34'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %7,83 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %8,98'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %10,59'luk oranla

Rusçadır. Kazak Türkçesinde söz alınan yabancı dil ağırlıklı olarak Rusça iken Türkiye Türkçesinde Fransızca ve Arapça 8,98 ve 8,75'lik oranlarla birbirine yakındır.

Bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısı karşılığı bulunabilen söz sayısından fazladır. Kazakistan coğrafyasındaki yemek kültürü ve Türkiye coğrafyasındaki yemek kültürünün temelde benzer olmakla birlikte tarihsel süreç içerisinde etkileşime girilen toplumlar ve kültürlerin etkisiyle değişerek bir birinden farklılaşmış olması, yemek adlarının da yer aldığı bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısının bu derece yüksek olmasının nedenlerinden biri olarak gösterilebilir.

2.11. Giyim, Süs, Takı

aba > aba

abiye > y

agel > y

ajur > ajur

alınlık > diyadema

allık (II) > dalap

Alman gümüşü > mel'xiyor

altın bilezik > altın bilezik

altınoluk > y

altıparmak (II) > y

alyans > neke jüzik

amerikan > y

amerikan bezi > y

amor (I) > y

angora > y

anorak > y

Antep işi > y

apışlık > tañ

aplike > aplikatsiya

arakiye > y

argaç > 1. şarf, 2. arqaw

arış (II) > y

armudiye > y

asbest yünü > y

asım takım > äyel äşekeyi

asorti > y

astar > astar

atkı > şarf

atkı iplik > y

atlas (I) > atlas

atlet > mayka

atlet fanilasası > mayka

ayakkabı > ayaqkiyim

aziziye > y

bacaklık > y

badem kürk > y

bağır yelegeği > y

baldırak > y

balgümece > y

balıkçı kazağı > balıqşı sviteri

balıkçı yaka > sviter jağa

balıkgözü > y

balıknefesi > y

balıksırtı > y

bandana > bandana

barak > şuğa

barata > beret

baret > kaska

baret (II) > taqiya

baş bezi > kol oramal

baş örtüsü > bas oramal, bas jawlıq

başlık > qalpaq, taqiya

başmak > kebis, ayaqkiyim

başörtü > bas oramal, bas jawlıq

batik > y

bedirik > y

bel bağı > belbew, beldik

bel kemeri > belbew, beldik

belek > jayalıq, jörgek

bere > beret

bermuda > y

beşibirarada > y

beşibirlik > y

beşibiryerde > y

beşme > y

beşme (II) > y	buklet > bukle
beyaz iş > y	bürgü > bas oramal, şâli
bez > böz, şüberek	bürük > fata
bezek > âşekey, naqış	bürümcek > y
bezen > âşekey, naqış	bürümcük > muslin
bezgi > âşekey, naqış	büzgü > bürme
biblo > sändig buyım	camadan > y
bijuteri > bijuteriya	canfes > tafte
bikini > bikini	car (II) > y
bilek saati > qol sağıt	carcur (II) > sırma
bileklik > bilektik	ceket > penjak
bilezik > bilezik	cep > qalta
bindallı > y	cepken > şepken
bisiklet yaka > y	cevahir > gawhar tas
biye > y	cevher > gawhar tas
blucin > djinsı	cıcık > âşekey
bluz > bluza	cıncık boncuk > y
boa (II) > boa	cıngıl (II) > y
boğası > astar	cin (III) > y
bol paça > y	cübbe > mantiya
bolero > bolero	cüppe > mantiya
bombe bezi > y	çakşır > y
boncuk > monşaq	çamaşır takımı > y
bone > y	çamurluk > y
bopstil > y	çapula > y
bornoz > vanna xalatı	çarık > şarıq, şärkekey
bot (II) > bäteñke	çarşaf > jamılğı
boyun bağı > galstuk	çatal don > y
boyunluk > y	çedik > y
börk > börük	çekirge şalvar > y
briyantın > brilliyantın	çekmelik > y
brokar > parça	çelgi > y
broş > tüyrewiş	çelik başlık > y

çelik yelek > oqqağar	diyagonal > diyagonal'
çılkava > y	diz bağı > y
çile (II) > iyirgen jip	dokuma > toqıma
çini > keramika, kafel', fayans	dokurcuk > y
çintiyan > y	dokurcun > y
çizme (II) > etik, şoqiyma	dolak > bas oramal, moyın orağış
çokal > y	don (I) > kiyim, köylek
çorap > şulıq, uyuq, baypaq	dökümlü > y
çuha > şuğa	döpiyes > y
çul > jabuw, kiyim-keşek	dudak boyası > dalap, pomada
çul çaput > y	dudak kalemi > y
dalfes > y	duvak > fata
dalgıç elbisesi > süñgüwir kostyumu	duvaklı > y
dalgıç gözlüğü > y	duvaksız > y
dalyasan > y	düğme > tüyme
damasko > y	düğmeli > tüymeli
damatlık > y	düğmesiz > tüymesiz
dantel > şilter	düttürü > y
dantela > şilter	düzgün > opa
dar paça > y	edik > y
degaje yaka > y	ekli püklü > y
dekolte > dekol'te	ekose > şotlandka
dekoratif > sändig	ekstrafor > y
dekore > sändelgen	elbise > kiyim
deli gömleği > y	elbiseli > kiyimdi
denim > y	elbiselik > kiyimdik
deodorant > dezodorant	elbisesiz > kiyimsiz
destar > sälde	elçek > qolğap, biyalay
diba > y	elçekli > kolğap kiygen
dikiş payı > y	eldiven > qolğap, biyalay
dimi > y	eldivenli > kolğap kiygen
diril (II) > y	eldivensiz > qolğapsız
divitin > y	eleklik > y

ellik > qolğap, biyalay	fırfır > bürme
empermeabl > jañbırlıq, suwlıq	filar > y
emprime > y	file > tor, aw
enkaz eldiveni > y	fırkete > şpil'ka
entari > köylek	fıstan > kiyim
entarılik > y	fıstanlık > y
epilasyon > epilatsiya	fısto > ädip, jelbirewik, feston
erkân kürkü > y	fıstolu > ädipti
esvap > kiyim, köylek	fıtil > y
esvaplık > y	fıyonk > bant
eşarp > bas oramal, jawlıq	flanel > flanel'
eşkal > obrazdar, pişinder, kelbet	fodra > y
eşofman > sport kiyimi	fondöten > tonaldı krem
etamin > muslin	forma > forma
etek > etek	fotin > bäteñke
etek bağı > y	fötr > fetr
eteklik > beldemşe, yubka	frak > frak
etol > y	Frenk gömleği > y
evaze > y	fular > fulyar
fanila > 1. işkiyim, 2. flanel'	futa > aljapqış
far > köz köleñkesi	gabardin > gabardin
farba > bürme	galoş > galoş
farbala > bürme	gamsele > y
faska > y	garnitür > naqış, ädip, kömkerme
fason > fason, ülgı	gayret kuşağı > y
fasone > fason, ülgı	gaz boyaması > y
favori > bakenbard	gazeki > y
ferace > şekpen	gece kıyafeti > keşki kiyim
feracelik > y	gecelik > tünge köylek
fermejüp > sırtıldaq	gelgel > y
fermene > y	gelin teli > y
fermuar > sırma	gelinlik > neke köylek, üylenüw
fes > feska	köylek

geniş paça > y	harmani > pelerina
gerdanlık > alqa	harmaniye > pelerina
getr > y	hasa > bātes
gezi > muwar	hav > y
giyecek > kiyim-keşek	haydari > y
giyim > kiyim	haydari yaka > y
giyim evi > y	hazır giyim > y
giyim kuşam > kiyim-keşek	helali > y
giyit > kiyim	heybe > qorjın
giysi > kiyim	hırızma > zeyir
gizli yama > y	hırka > beşpent
goblen > gobelen	hızma > zeyir
gocuk > ton	hilat > y
golf pantolon > y	Hindistan kumaşı > y
göğüslük > fartuk, aljapqış	Hint ipeği > y
gömlək > köylek	horasani > y
göz altı kremi > y	hotoz > xotoz
göz farı > köz köleñkesi	hristo teyeli > y
göz kalemi > köz qonturlağış	hulliyat > äşekey buyımdarı
güneş kremi > kün qorğanısı	ıtriyat > parfyumeriya
güneş sütü > y	iç cep > iş qalta
güneş yağı > y	iç çamaşırı > işkiyim
güreş mayosu > küres forması	iç donu > y
güzellik malzemesi > y	iç giyim > işkiyim, dambal
güzellik müstahzarları > y	içlik > iş köylek
halhal > y	iğne > iyne
hamail > boytumar	ihram > ixram
hamaylı > boytumar	ikaz yeleşi > y
hamilelik > y	ilik > ilgek
hara > y	incik boncuk > bijuteriya
harçlı > y	ipekli > jibekti
hare > y	iskarpın > tufliy
harir > jibek	İstanbulin > y

iş donu > şalbar	karamandola > pryunel'
işlik > köylek	karyağdı > y
jaketatay > frak	kasık bağı > belbew, bandaj
japone > y	kasıntı > y
jarse > y	kask > kaska
jile > jilet, kökirekşe	kasket > kartuz, kepka, furajka
jöle > jiltır lak, şaş lağı	kaş jölesi > y
jüpon > işki beldemşe	kaşbastı > y
kabalak > y	kaşe > y
kaban > qısqa pal'to	kaşkol > şarf
kadife > barqıt	kaşkorse > iş kiyim
kaftan > kaftan	kaşmir > kaşemir
kâkül > kekil	kaşpusiye > y
kalafat > y	kavuk > y
kalavra > y	kayık yaka > y
kalçın > y	kazak > sviter
kalensöve > y	kazmir > kaşemir
kalevra > y	kebe > y
kalıcı makyaj > y	keçi postu > y
kalıcı ruj > y	kediyaladı > y
kalıp kıyafet > kelbet, pişin	kefen > kebin
kallavi > y	kefin > kebin
kalpak > qalpaq, tımaq	kefiye > y
kalpaklık > y	kemer > beldik, belbew
kanadiyen > y	kemerlik > y
kanotiye > y	kemha > y
kap > y	kenar suyu > y
kapanıçe > y	kep > kepka, qalpaq
kapela > şlyapa, şapka	kepenek > y
kapitone > y	kerrake > y
kaput > şinel'	kes > kedı
kaput bezi > y	keşmir > kaşemir
kapüşon > bürkenşik, kapyuşon	kevel > y

kılade > y	krem > krem
kırat > karat	krep > krep
kırlent > y	kreplin > y
kırmız > y	krepon > y
kırpıntı bohçası > y	krepsaten > y
kıyafet > kiyim, kelbet, pişin	kreton > y
kız kilimi > y	kuka > şumaq, domalaq (jip)
kimono > kimono	kukuleta > kapyuşon
kispet > y	kulaklık > y
kisve > kelbet, pişin	kumaş > mata, kezdeme
klapa > y	kundak > qundaq, jayalıq, jörgek
kloş > y	kundura > ayaqkiyim
kol ağzı > y	kurdele > lenta, baw
kol bağı > y	kuşantı > y
kolçak > qolğap, biyalay	kuş tüyü > qiyaq
koltukluk > y	kutnu > y
kolye > alqa	kuyum > zergerlik buyımdar
konç > qonış	külötlü çorap > kolgotka
konfeksiyon > dayın kiyim	küpe > sırğa
konfeti > konfetti	kürk > küpi, mex
koparan > y	lapçın > mäsi
kopça > ilgek	lasteks > lasteks
kordone > y	lastik > rezeñke
korse > korset	lastikotin > y
kostüm > kostyum	lata > y
kot > djinsi	leçek > y
koton > maqta (mata)	lepiska > y
kotonperle > y	lezar > y
kozmetik > kosmetika	libas > kiyim
kösele > siri, ultan	lizöz > y
krampon > butsı	losyon > ätir
kravat > galstuk	lustrin > y
kravat iğnesi > galstuk tüyrewişi	mahrama > y

makferlan > y	mücevher > zeriza, gawhar tas
makrome > y	nakış > naqış
makyaj > makiyaj	nakış ipliği > y
manifatura > kezdeme, mata	nalın > y
manikür > manikyur	namaz örtüsü > y
manşet > manjeta	nansuk > y
manşon > mufta	natır nalını > y
mantin > y	nevresim > seysep, körpeqap
manto > pal'to	nikap > nıqap
Maraş işi > y	oje > lak
markizet > y	organtin > y
maroken > saxtiyan, safiyan	organze > organza
maskarata > y	orlon > orlon
maske > maska, betperde	oya > şilter
maşlah > y	önlük > aljapqış
mayo > kupal'nik	örgü > örüw, tokuw
mekik oyası > y	örtü > japqış, bürkeme
melon > qalpaqşa	pabuç > şärke, başmak
mensucat > toqıma	paça > balaq
mercaniğnesi > y	paçavra > esk-tüski mata
mermerşahi > y	palaska > y
merserize > y	palto > pal'to
mest > mäsi	pamuk > maqta
meşin > öñdelgen qoy terisi	pamuk bezi > y
midi etek > y	pamuk ipliği > y
mini etek > qısqa beldemşe, qısqa	pamukaki > y
yubka	panama > panama
mintan > y	pandantif > y
mont > kurtka	pantolon > şalbar, sim
muare > muwar	pantuflla > y
muflon > y	papak > papaxa
muslin > muslin	papazi > y
muşamba > kleyönka	papazkarası > y

papyon > köbelek-galstuk	piko > y
papyon kravat > köbelek-galstuk	piling > y
para cüzdanı > y	pirinç örgü > y
para çantası > y	pirsing > pirsing
parça bohçası > y	piryol > y
parçalı bohça > y	plastron > plastrona
pardösü > pal'to, şapan	podösüet > y
parfüm > parfyumeriya, ätir	ponje > y
parfümeri > parfyumeriya	poplin > poplin
pasta > bürme	post > teri
pata krem > y	postal > äsker etegi
paten > paten	postiş > şin'on
patik > pinetki, şılıq-uyıq	poşu > kufiya
patiska > bätës	potin > böteñke
pazen > y	pösteki > y
pazibent > jeñğap	prostela > aljapqış
peçe > nıqap	pudra > opa, pudra
pedikür > pedikyur	püskül > şaşaq, şoq
pelüş > püliš, masatı	redingot > frak
penes > y	resmi elbise > formalı kiyim
pens > y	resmi giysi > formalı kiyim
penuvar > y	rimel > tuş'
penye > y	roba > kiyim
perde > perde	robdöşambr > xalat
perlon > y	rop > y
peruk > parik	ropdöşambr > xalat
peruka > parik	roza > qızğılt brilliyant
peş > y	rozet > znaçok
peştamal > y	röfle > y
petek dokuma > y	rugan > lak
pırlanta > brilliyant	ruj > dalap
pianta > y	saat cebi > y
pijama > pijama	sabahlık > xalat

sabo > şabata (ayaqkiyim)	soyka > y
saçak > şaşaq	subye > y
sadakor > y	sura > y
sahtiyən > saxtiyan, saf'yan	sutaşı > oqa
sakandırık > y	sutyen > töstartqış, kökirekşe
sako > y	süet > y
salaşpur > y	sümek > y
salkım küpe > y	sündüs > y
salma > y	sürfile > y
salta > y	sürme > sürme
samur kürk > y	süs > äşekey
sandalet > sandal	sütyen > töstartqış, kökirekşe
sarık > sâlde	süveter > sviter
sari > sari	süzeni > y
saten > säten, atlas	şal > şäli
savat > y	şal kuşak > y
saya > y	şal örneği > y
sedef > marjan	şalaki > y
sedef kakma > y	şali > y
sepi > y	şalvar > y
serpuş > qalpaq, taqiya	şantung > y
setre > y	şapka > şapka, qalpaq
sıçandişi > y	şapşal yaka > y
sıkma baş > y	şataf > äşekey
sikke > y	şayak > sarja
silindir şapka > tsilindir	şerit > lenta, baw
sim > kühmis	şetlant > y
slip > şort	şeytan bezi > y
smokin > smoking	şıpıdık > üy şärkey
sof > y	şıpşıp > üy şärkey
soket > y	şifon > şifon
sokman > y	Şile bezi > y
sorguç > y	şort > şortı

şoset > y	truakar > qısqa pal'to
şoson > galoş	tuğ > y
şömiz > köylek	tuhafiye > galantereya
şömizye > y	tuman > şalbar
şövalye yüzüğü > y	tunik > tunika
taç > täj	tuvalet > keşki köylek
tafta > tafta	tül > tyul'
takı > äşekey buyımdarı	tülbent > muslin
takke > taqiya	türban > y
takunya > y	urba > roba
taraz > y	uzun don > y
tarlatan > tarlatan	uzun etek > uzın beldemşe, uzın
taşlanmış ipek > y	yubka
taşlanmış kot > y	üç etek > y
tayt > kolgotki	üniforma > forma
tayyör > yubka	üsküf > y
tefeli > y	üst > kiyim
tektaş > y	üst baş > kiyim-keşek
tela > y	üstlük > plaşç
ten fanilası > y	V yaka > V-moyın
tennure > y	vatka > y
tentene > şilter	velur > barqıt (mata)
tepebaşı > y	veston > kostyum
tepelik > y	vizon kürk > y
teyel > y	volan > y
tiriz > y	yabanlık > märekelik köylek
tişört > futbolka	yağlık > oramal
toka > toğa	yağmurluk > jañbırlıq
tokyo > y	yaka > jağa
topukdöven > y	yakalık > y
trençkot > plaş	yakasız gömlek > y
triko > triko	yakasız mintan > y
trikotaj > trikotaj	yalancı cep > y

yalancı meyve > y
 yalancı taş > y
 yaldız > y
 yamçı > burka
 yapık > y
 yaşmak > şadıra, paranjı
 yazma > oramal, şarşı
 yeldirme > y
 yelek > kökirekşe, jilet
 yemeni > y
 yen > jeñ
 yılanbaşı > y
 yırtmaç > jırma, qiyma
 yüz yazısı > y
 yüzük > jüzik
 zağara > y
 zar > y
 zefir > zefir (mata)
 zıbn > raspaşonka
 zıh > kömkerme
 zıpka > y
 zırh > kirewke
 ziynet > aşekey

Tablo 11: On Birinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
745			408		337	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	
Türkçe	144	35,29	Kazakça	257	62,99	
Arapça	52	12,74	Arapça	25	6,12	
Bulgarca	1	0,24	Bulgarca	-	-	
Ermenice	1	0,24	Ermenice	-	-	
Farsça	29	7,10	Farsça	8	1,96	
Fransızca	141	34,55	Fransızca	35	8,57	
Hintçe	1	0,24	Hintçe	-	-	
İngilizce	9	2,20	İngilizce	3	0,73	
İtalyanca	20	4,91	İtalyanca	2	0,49	
Rumca	9	2,20	Rumca	-	-	
Rusça	1	0,24	Rusça	78	19,11	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	264		Toplam Yabancı Söz Sayısı	151	37,00	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Arapça		8	
			Kazakça-Fransızca		3	
			Arapça-Rusça		1	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı			
			11			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 745 sözün 408'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 337'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %35,29'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %62,99'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %27,7 gibi yüksek bir oranla daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %34,55'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %19,11'lik oranla Rusçadır. Bu bölümde Türkiye Türkçesindeki yabancı sözler toplam sayının yaklaşık üçte ikisini oluştururken Kazak Türkçesindeki yabancı sözler toplam sayının üçte birini oluşturuyor denilebilir.

2.12. Ev

- abdesthane > dāretxana, ājetxana,
tuvalet
- abdestlik > y
- aile ocağı > üy
- alafranga tuvalet > unitaz
- alaturka tuvalet > y
- antre > kirüw esigi
- arkıt > y
- arnavut bacası > y
- ayakyolu > dāretxana, ājetxana,
tuvalet
- ayazlık > balkon, terassa, bastırma
- ayvan > terassa, bastırma
- bağ evi > y
- balkon > balkon
- banyo > vanna, monşa
- banyo kabini > duş bölmesi
- bark > qamsaw
- başoda > y
- bekâr odası > y
- bekârhane > y
- bendehane > y
- berhane > y
- bir göz > y
- bungalov > y
- cağ (III) > monşa, duş, vanna
- camlı köşk > y
- çardak > lapas, laşıq, bastırma
- çatı > şatır
- çatı arası > y
- çatı katı > balaxana
- çekme kat > y
- çelen > y
- dağ evi > y
- dam (I) > şatır
- dam altı > şatır astı
- dar (IV) > y
- darülaceze > qudayxana
- darüleytam > y
- develik (I) > y
- devre mülk > y
- divanhane > y
- donam > y
- döşeme > eden
- dubleks > y
- dubleks daire > y
- duş kabini > y
- duş teknesi > y
- duvar > duwal
- emlak > jıljımaytın mülük
- emtia > y
- emval > mülük
- eşeksırtı > y
- eşik > tabaldırıq
- ev > üy
- ev altı > y
- ev bark > mal jay
- ev eşyası > üy mülük, jabdıq
- ev gaillesi > üy şaruvası
- ev halkı > otbası müşeleri
- ev işi > üy şaruvası
- ev kirası > päteraqı
- ev sahibi > üy iyesi
- ev sahipliği > y
- evcik > y

evdeş > y	kameriyeli > kürkeli
evdeşlik > y	kapı > esik
eviye > y	kapı ağzı > y
evsel > y	kapı kolu > tutqa
evsel atık > turmıstıq qaldıq	kapı tokmağı > esik qaqqış
eyvan > terassa, bastırma	kartonpiyer > gipsokarton
fayans > fayans, janan	kartonpiyerli > y
ferforje > y	kartonpiyersiz > y
garsoniyer > y	kat > qabat
geçenek > koridor	kayıt > y
gezinti > balkon	kazan dairesi > y
giriş kapısı > kiretin esik	keçe > kiyiz
giriş katı > y	kendirik > y
gözenek > tereze	kenef > дәretxana, әjetxana, tuwalet
hacet yeri > дәretxana, әjetxana,	kermen > qamal
tuwalet	kerpiç > kirpiş
hamamlık > y	kervansaray > kerwen saray
hanay > awla	kır kahvesi > y
hane > üy	kışlak > qıstaw, qıstaq
hanuman > mal jay	kışlık > qıstıq
harem selamlık > y	kiler > şolan, şoşala
hasır > örme, toqıma	klozet > unitaz
hayat > awla	koğuş > palata
hela > дәretxana, әjetxana, tuwalet	kom > qaşa
hol > senek, vestibyl'	konuk köşesi > y
jakuzi > djakuzi	konut > qonıs, baspana
kabul odası > qabılxana	koridor > koridor
kabul salonu > qabılxana	korkuluk > qaraqşı
kabul yeri > qabılxana	korugan > y
kademhane > дәretxana, әjetxana,	korunak > pana, ıq, ıqtasın
tuwalet	kömürlük > y
kalorifer dairesi > y	memişhane > дәretxana, әjetxana,
kameriye > kürke, qos	tuwalet

mutfak > asüy, asxana	şahnişin > y
mutfak merdiveni > y	şahnişinli > y
müzik odası > y	şale > y
oda > bölme	şeref salonu > y
otağ > kerege, şatır	şovrum > körme zalı
oturma odası > qonaq bölme	şömine > kamin
pencere > tereze	tabutluk > y
pencere eteği > y	taç kapı > y
sağır duvar > y	tahtaboş > terrasa
sağır kapı > y	tam pansiyon > y
sağır pencere > y	tandır > tandır
sahanlık > y	taraca > terrasa
sahn > awla	taşlık > y
salamanje > asxana	taşra > y
salaş > şalaş	tavan aralığı > y
salon > salon, zal	tavan arası > şatırdıñ astı
sandık odası > y	tavan penceresi > y
sarak > y	tefrişat > eden
sauna > sauna	teneke mahallesi > y
sayfiye > sayajay	teras > terassa
seki > y	terasa > terassa
servis kapısı > y	tırabzan > y
servis merdiveni > y	tırabzan babası > y
sıçan yolu > y	tol > y
sihhi tesisat > y	tör > tör
site > qalaşıq	tripleks > y
sofa > awızüy, xoll	uydu kent > y
sokak kapısı > y	üst kat > üstıñgi qabat
sosyal konut > y	üzengi taşı > y
söve > kăsek, rama	veranda > veranda, däliz
sundurma > y	villa > villa
süit > syuita	vitray > y
şahniş > fonar'	yatak odası > jatın, jatatın bölme

yatmalık > y
yavru kapı > y
yazlık > jazdıq
yemek odası > asxana
yemek salonu > asxana
yer katı > y
yer odası > y
yöre > manay
yörük çadırı > y
yurt > ornıǵuw, qonıstanuw
yurtluk > y
yuva > uya
yük odası > y
yüklük > tösekayaq, jükayaq
zemin > topıraq, jer
zemin kat > tömengi kabat
zemin katı > tömengi kabat
zeminlik > y

Tablo 12: On İkinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
210			114		96	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	
Türkçe	69	60,52	Kazakça	66	57,89	
Arapça	17	14,91	Arapça	2	1,75	
Farsça	6	5,26	Farsça	13	11,40	
Fransızca	14	12,28	Fransızca	13	11,40	
İngilizce	2	1,75	İngilizce	-	-	
İtalyanca	5	4,38	İtalyanca	-	-	
Moğolca	1	0,87	Moğolca	-	-	
Rusça	-	-	Rusça	20	17,54	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	45	39,47	Toplam Yabancı Söz Sayısı	48	42,10	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Rusça		6	
			Farsça - Fransızca		5	

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 210 sözün 114'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 96'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,52'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %57,89'u Türkçedir. Bu durum Türkiye Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Kazak Türkçesine kıyasla %2,63 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %14,91'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,54'lük oranla Rusçadır.

Ev ile ilgili sözlerin yer aldığı bu bölümde gerek konar-göçer hayat tarzına ait unsurlar gerekse yerleşik hayat tarzına ait unsurlar açısından kültürel ortaklık dikkat çekmektedir. Türk lehçelerinin söz varlıklarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi kültürel kodlarımızı ve söz varlığından hareketle hayat tarzımızı ortaya koyacağı tartışılmaz bir gerçektir (Şahin vd., 2019: 88).

2.13. Mobylya, Kap Kacak

abajur > abajur

açık raf > y

açmalık > y

ağ yatak > gamak

ağaç mobilya > ağaş jihazı

ahşap > ağaştan jasalğan

altın küpü > y

amfor > amfora

amfora > amfora

ampir > ampir

antika > antikvar

antika mobilya > antikvarlıq jihaz

aplik > qabırğa şamdalı

arjantin > y

aşurelik > y

avize > lyustra, aspşam

ayak ucu > y

ayakkabılık > ayaqkiyim şkafi

ayna > ayna

ayniyat > keñse jihazı

badya > qavğa şelex

bakraç > baqıraş, şelexşe

balık tabağı > y

ballık > y

bank > orındıq

banko > y

banyo dolabı > y

bap > esik

bardak > stakan

bardakaltı > stakan legeni

barut fıçısı > oq-däri böşkesi

başmaklık > y

baza > baza

berber koltuğı > y

berjer > y

beşik > besik

beyaz eşya > y

biberlik > y

biberon > näreste bötelkesi

bibliyotek > kitap söresi, kitapxana

bidon > bidon

bilgisayar masası > komp'yuter

üsteli

binit (II) > y

bir bardağı > sıra bokalı

boduç > y

bulaşık > las

bulaşıklık > y

buluntu > y

buzdolabı > toñazıtqış

buzluk > y

büfe > bufet

bülbül çanağı > y

cezve > kofeynik

cıncık > şını ıdı

cicim > y

ciğerlik > y

çalışma dolabı > y

çalmaç > y

çamaşır dolabı > y

çamaşır kazanı > y

çamaşır leğeni > kir juwatın şılapşın

çamaşır sepeti > y

çamçak > ağaş şelex

çanak > tegeş

- çanak çömlek > farfor
 çapçak > ağaş şelex
 çarıklık > y
 çatal > şanışqı
 çatal bıçak takımı > y
 çatallık > y
 çavalye > y
 çavela > y
 çay bardağı > şay kese
 çay fincanı > piyala
 çay kaşığı > şay qasığı
 çay takımı > şay servizi
 çaydanlık > şeynek
 çekmece > suwırma
 çekyat > y
 çemçe > şomiş
 çerezlik > y
 çiçeklik > gülsawıt, vaza
 çirişçi çanağı > y
 çorba kaşığı > as kasıq
 çorba tabağı > şuñuwıl tabaq
 çotra > y
 çömçe > şomiş
 çömlek > qumır
 çöp kovası > sıpırındı kârzeñkesi,
 sıpırındı şelegi
 çöp sepeti > sıpırındı kârzeñkesi,
 sıpırındı şelegi
 çöp tenekesi > qoqırsawıt
 çöp torbası > qoqıs sômkesi
 çuval > qap, qapşıq
 dağar > qumıra, qapşıq
 dağarcık > qumıra, qapşıq
 daktilo masası > y
 daldırma (II) > y
 damacana > y
 debbe > debbe
 demirbaş > inventar'
 demlik > şeynek, aqquman
 dibek > keli
 dilenci çanağı > y
 dink > y
 dipfriz > muzdatqış
 dolap > şkof
 donduraç > muzdatqış
 döner ayna > y
 döner kapı > y
 döşek > tösek, kerewet
 döşeme > eden
 döveç > y
 duvar halısı > y
 duvar kağıdı > tusqağaz
 duvar saati > qabırğa sağat
 duvar takvimi > qabırğa küntizbesi
 duyuru tahtası > xabarlandırw
 taqtası
 düdüklü tencere > y
 düldül > düldül
 ecza çantası > y
 ecza dolabı > apteçka
 ecza kutusu > apteçka
 ekmek tahtası > y
 ekmeklik > y
 el bezi > qoljawlıq, maylıq
 el çantası > qol sômkesi
 el feneri > fonar'

el havlusu > maylıq
 el sabunu > qol sabını
 el tası > y
 el telefonu > uyalı telefon
 el telsizi > y
 elbise dolabı > kiyim şkafi
 elektrik ocağı > elektr plitası
 elektrik süpürgesi > şaňsorğış
 elektrikli süpürge > şaňsorğış
 emanet dolabı > y
 endam aynası > tryumo
 erkân minderi > y
 eşya > buyım, mülük, närse, zat
 etajer > üldirik, etajerka
 etlik > y
 ev eşyası > üy mülük
 evrak çantası > portfel'
 evrak dolabı > qujat şkafi
 fağfur > y
 faraş > qalaq, qoj
 fıçı > böşke, şön, kespek
 fırça > şçetka
 fırçalık > y
 fırlıdak > zırıldawıq
 fırın > peş, nawbay
 fincan > şınıyaaq
 fincanlık > y
 firkete > şpil'ka
 fiskos masası > y
 fiskos sehpası > y
 fişlik > y
 frijider > toňazıtqış
 fritöz > frityurnits

gardırop > garderob
 gaz lambası > may şam
 gaz ocağı > gaz plita
 gaz sobası > y
 gazetelik > y
 gerdel > y
 glase > gleys
 gondol > gondola
 gömme dolap > y
 grup mobilya > y
 guguklu > u
 guguklu saat > y
 güğüm > quman
 gülabdan > y
 güveç > qış qumıra
 halı > kilem
 hamak > gamak
 hamam bohçası > y
 hamam kesesi > y
 hamam takımı > y
 hamam tası > y
 hamur tahtası > y
 hamur teknesi > qamır aşıtatın kübi
 haranı > y
 harar > qanar
 hardallık > qışa sawıtı
 harmanlık > y
 havan > keli
 havaneli > y
 havlu > oramal
 havluluk > y
 helke > şelek
 helvahane > y

herke > şelex	kahve tabağı > kofe tabaqşası
hesap makinesi > esep-teğış	kahve takımı > y
hırtı pırtı > eski-qusqı, qoqır-soqır	kahve tepsisi > y
hokka > sawıt, qutı	kaimelik > y
hoparlör > reproduktor	kalbur > elek, eleyiş
huni > may quyğış, voronka	kalem kutusu >
hurç > y	kalemlik > qalam sawıt
ısıtıcı > jılıtqış, qızdırğış	kallavi fincan > y
ıslak mendil > y	kanata > y
Isparta halısı > y	kandil > şamdal
ışıldak > proyektor	kandillik > y
ışını lambası > y	kanepes > kanape, kuşetka
ibrik > qumıra, quman	kap > ıdıs, sawıt
idare kandili > kerosin şamı	kap kakak > qazan-ayaq, ıdıs-ayaq
idare lambası > kerosin şamı	kapak > qaqqaq
iğne yastığı > iyneqap	kapakçık > qapaqşa
iğnedenlik > iyneqap	kapçık > y
iğnelik > iyneqap	kapı perdesi > esik perdesi
ikili yatak > y	kaplamalı mobilya > y
iklimleme cihazı > konditsioner	kara fırın > y
ilistir > süzğış, süzgi	karafa > grafin, suwşını
iskelet mobilya > y	karağı > kösew
iskemle > orındıq, otırğış	karavana > y
istor > perde	kariştirici > aralastırğış
iteğı > y	karpit lambası > y
jaluzi > jalyuzi	karpuz fener > lampiyon, kağaz fonar'
kadeh > römke, bokal	karteks dolabı > y
kağıtlık > y	kartlık > qarttıq, kârilik
kahve cezvesi > kofeynik	karyola > kerewet
kahve dolabı > y	kasa > şaşık
kahve fincanı > y	kâse > kese
kahve kaşığı > y	kâsecik > y
kahve makinesi > y	

kaset > kasseta	komodin > tumboçka
kasetçalar > magnitofon	konsol > konsol'
kaşık > qasıq	konsol saati > y
kaşıklık > y	kova > şelex
katalitik soba > y	köşe koltuğu > y
kavanoz > banka	köşe minderi > y
kavata > y	köşe penceresi > y
kavukluk > y	köşe rafı > y
kayık tabak > y	köşe yastığı > y
kazan > qazan	köşebent > y
kepçe > şömiş, ojaw	kumbara > jiynaq qobdişa, jiynaq
keres > y	sandıqşa
kerevet > kerewet, söre	kuzine > y
ketal > y	küfe > y
kevgir > şolpı, kəkpir, kepsər, şäwli	kül tablası > külsawıt
kılcan > y	külah > oqşiyma
kibrit > siriñke	külek > y
kile > y	külhan > peş
kilim > alaşa, tıqır kilem	küllük > külsawıt, külşik
kilit > qulıp	küp > qumıra
kilit dili > y	küvet > şılapşın, legen
kitap dolabı > kitap söresi,	lalelik > y
kitapxana	lam > y
kitaplık > kitap söresi, kitapxana	lamba > lampı, şam
kokulu sabun > iyis sabın	lamba karpuzu > y
kolan > şettik, ayıl, belbew	lambalık > y
kolçaklı sandalye > y	lavabo > qoljuwğış, rakovina
koli > banderol', posılka	lavabo bataryası > y
kolonyal şapka > y	lavabo musluğu > y
kolonyalı mendil > y	lavantalık > y
koltuk > qoltıq, kreslo	laza > y
koltuk başı > y	lazımlık > y
kombi > y	leğen > legen, şılapşın

- leğen ibrik > y
likör bardağı >
limaki > y
limbo > y
limonata bardağı > y
limonluk > parnik
linolyum > linolevm, kleyonka
linotip > linotip
litre > litr
livar > y
lup > lupa
lük > y
lüks > lyuks
mandal > ilgeşek, ısırma, ilgek
mandar > y
mangal > mangal
manişka > y
manken > maneken
mantar tabancası > tığın miltığı
marpuç > y
marya ağı > y
masa > üstel
masa örtüsü > dastarqan
masa saati > üstelge qoyatın sağıt
masa takvimi > üstel küntizbesi
maslak > y
masura > y
maşa > qısqaş, şımşuwır
matara > flyaga, qutı
materyal > materiyal
matkap > teskiş, üski, qadawbas
matrak > y
mavi boncuk >
mendil > qol oramal, bet oramal
mercan terliğı > y
merdane > valik, oqtaw
metal yatak > y
meyvelik > y
mirat > ayna
mobilya > jihaz, mebel'
modern mobilya > y
motopomp > y
möble > jihaz, mebel'
mufla > y
mukavva > muqaba, karton
multipleks > multipleks
mum kağıt > y
mumluk > y
musluk > şümek, qıran
mutfak dolabı > abaja
mutfak havalandırması > y
mutfak havlusu > as üy sülgisi
mücevher kutusu > zergerlik qorap
mücevher mahfazası > zergerlik
qorap
mürekkep > siya
müsvedde > şiyamay, aydaq
müsvedde defteri > şiyamay dăpter
müsveddelik kağıt > y
müzik dolabı > y
namaz seccadesi > sejde, jaynamaz
namazlağı > y
namazlık > sejde, jaynamaz
nargile > qorqor, kal'yan
naylon > neylon
nihale > tegerik

nipel > y	portatif > tasımal
ocak > oşaq, peş	portbagaj > y
ocak kaşısı > y	portbebe > y
ocak taşı > y	portmanto > ilgiş
ocakeşeği > tağan	portmone > kişkene ämiyan
oda spreyi > y	portre > suwret, portret
odun > otın	posta kartı > otrkritka
odun sobası > ağaş peş	posta kutusu > poçta jegili
oklava > oqtaw	posta pulu > poçta markası
oturak > orındıq	poster > afişa
oturma grubu > y	poşet > neylon dobra
oturma mobilyası > y	pota > y
oyun kağıdı > oyun kartası	poyra > y
oyun masası > lomber üstel	pünez > knopka
oyuncak > oynışq	raf > söre, säki
pervaz > rama, kâsek	rahle > analog
peşkir > salfetka	raht > y
peştahta > y	rakı bardağı > y
pet şişe > plastikalıq bötelke	ranza > kerewet, koyka
pinpon masası > tennis stolı	raptiye > knopka
pipet > pipetka	rende > ükkiş, üstirik, qırğı, sürgi
pisuvar > pissuvar	renklendirici > y
pişirgeç > y	resimlik > al'bom
piyale > şarap tostağanı	rezervuar > rezervuar
piyata > y	saat > sağat
plaj çantası > jağajay sömkesi	sabunluk > sabınsawıt
plaj havlusu > y	sac > qañıltır
plak > plastinka	safiha > y
plaka > y	sagar > y
plastik cam > plastikalıq äynek	sahan > miska
ponpon >	saksı > köze
ponton > pompon	saksonya > y
porcelain > farfor	saleplik > y

sandalye > orındıq	şamdan > şamdal
sandalyelik > y	şampanya bardağı > y
sandık > sandıq, jeşik	şarap bardağı > y
sarpın > nan salğış	şarap çanağı > y
sefer tası > y	şarap fıçısı > şarap böşkesi
sehpa > mosı, toğan	şekerlik > qantsawıt
sepet > kârzeñke	şemsiye > qolşatır
sepet sandık > toqılğan sandıq	şemsiyelik > y
sepetlik > y	şezlong > y
servis tabağı > y	şifonyer > şifon'yer
servis takımı > y	şilte > küpsek, körpeşe
sırça > şını	şişe > bötelke
sofra bezi > y	şişelik > y
sofra tahtası > y	tabak > tabaq, tarelka
sofra takımı > ıdıs-ayaq	tabaklık > y
sosluk > y	tabla > külsalğış, külsawıt
su bardağı > stakan	tabure > orındıq, taburetka
su kabı > y	taht > taq
su tası > y	tahta > taqta, taqtay
su testisi > suw qumıra	tahta kaşık > ağaş qasıq
suluk > y	tahta pamuk > y
suni tahta > y	takatuka > y
sunta > y	taklit mobilya > y
sümen > y	talaş > joñqa, jañqa
sürahi > grafin	tarak > taraq
süt taşı > y	tas > şılapşın, legen, şara
sütlük > y	tatlı kaşığı > y
sütre > y	tava > taba
süzek > süzgi	tavan süpürgesi > y
süzgeç > süzgiş, süzgi	tencere > kastrol
süzgü > süzgi ojaw, kepser	tepsi > şartabaq, podnos
şaful > y	terek > tawşa
şakşak > y	terlik > başmaq, şärke

termos > termos
 testi > qumira
 teŝt > y
 tıraş tası > y
 tirbuşon > ştopor
 tuvalet masası > y
 tuzluk > tuz sawıt
 tükürük hokkası > tükirgiŝ
 üsküre > y
 üzlük > y
 varyos > y
 vazo > vaza
 vernik > lak
 vestiyer > garderob
 viski bardağı > y
 yabancı çıta > y
 yağdanlık > may şelek
 yastık > jastıq
 yatak mobilya > y
 yataklık > kerewet
 yatar koltuk > y
 yayık > kübi
 yemek tablası > y
 yemişlik > y
 yerli dolap > y
 yol halısı > jol kilem
 yuvarlak masa > döngelek üstel
 zarf > stakan legeni
 zemberek kutusu > y
 zimba > stepler
 zıpzip > y
 zigon > y
 zigon sehpa > y

züccaciye > şını ıdıs

Tablo 13: On Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
553		321		232	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler					
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları		
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	165	51,40	Kazakça	216	67,28
Arapça	48	14,95	Arapça	9	2,80
Farsça	26	8,09	Farsça	15	4,56
Fransızca	51	15,88	Fransızca	15	4,56
İngilizce	1	0,31	İngilizce	1	0,31
İspanyolca	-	-	İspanyolca	2	0,62
İtalyanca	9	2,80	İtalyanca	-	-
Latince	2	0,62	Latince	2	0,62
Rumca	18		Rumca	1	0,31
Rusça	-	-	Rusça	57	17,75
Yunanca	1	0,31	Yunanca	3	0,93
Toplam Yabancı Söz Sayısı	156	48,59	Toplam Yabancı Söz Sayısı	105	32,71
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler		
			Kazakça-Arapça		2
			Kazakça-Farsça		3
			Kazakça-Rusça		11
			Rusça - Rumca		1
			Farsça - Fransızca		1
			Arapça-Rusça		2
			Arapça- Fransızca		2
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı		
			8		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 553 sözün 321'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 232'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %51,40'ı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %67,28'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %15,88 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %15,88'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,75'lik oranla Rusçadır. 321 sözün 11'inde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz

kullanılmaktadır. Kazak Türkçesinde yer alan yabancı sözler ağırlıklı olarak Rusça iken Türkiye Türkçesindeki yabancı sözler, birbirine yakın oranlarla, genellikle Fransızca ve Arapçadır.

2.14. Araç-Gereç

- abadi > y
 abaküs > şot, esepşot
 abani > y
 ablatya > y
 açacak > 1. aşqış, 2. kilt
 açar > kilt
 açmaz halatı > y
 adaptör > adapter
 adımsayar > qadam ölçewiş
 adres defteri > adres depteri
 adres kartı > adres depteri
 adres kitabı > y
 adres makinesi > y
 adres rehberi > adres depteri
 afiş > afişa, jarnama, qulaqtandırurw
 agaragar > y
 agraf > ilmek, ilgek
 agrandisör > ulğaytqış, ülkeytkiş
 ağ > aw
 ağırşak > 1. urşıq bilik, 2. döñgelek,
 şeñber
 ağızlık > 1. müştik, 2. awızdıq,
 suwlıq
 ahar > y
 ahize > qabıldağış, trubka
 ajanda > qoyın dăpteri
 akaç > y
 akaryakit > janarmay
 akemi > y
 akıl defteri > qoyın dăpteri
 akımölçer > ampermetr
 akımtoplar > akkummulyator
 akıntıölçer > y
 akma hançer > y
 aks > bilik, belağaş, os'
 aksam > bölşekter
 aksesuar > aksesuwar
 akva (II) > y
 akvaryum > akvariyum
 alavere tulumbası > y
 albüm > al'bom
 alçı > gips
 alçı kalıp > y
 alet > qural, sayman, aspap
 alet edevat > qural-sayman
 alev lambası > y
 algı (II) > y
 algı bıçağı > y
 alkolmetre > alkogol' ölçegiş
 almanak > al'manax
 altın varak > y
 altimetre > al'timetr
 altlık > 1. legen, podnos, 2. töseniş
 alyan > y
 alyan anahtarı > y
 ambalaj > orama, orawşı, baylaw
 ameliyat eldiveni > xirurgiyalıq
 qolğap
 amortisör > amortizator
 ampul > lampı, ampula
 ana sayaç > y
 anadut > ayır, aşa
 anahtar > kilt, aşqış
 anahtar ağızlığı > y
 anahtarlık > kilt qabı

- analizör > analizator, taldawşı
 andaç > qoyın dâpter
 anemometre > anemometr
 angıç > y
 ankesörlü telefon > taksofon
 anten > antenna
 anten yükseltici > y
 aparey > aspap, qural
 araba falakası > y
 araç > qural, sayman
 araç telefonu > y
 arap sabunu > arab sabını
 Arap zamkı > y
 arazöz > avtotsisterna
 arbalet > y
 arda > y
 arı kovanı > omarta
 arılık (II) > y
 arıtıcı > untaq
 arka teker > artqı doñgalaq
 arkalık > arqalıq
 armatür > armatura
 arşe > mış'yak
 arşiv > arxiv
 art teker > artqı doñgalaq
 asansör > lift, jedel satı
 askı > ilgiş
 askılık > kiyim ilgiş
 asma kilit > aspa qulıp
 asma merdiven > y
 aspiratör > aspirator
 astarlı zarf > y
 aşçı baltası > y
 aşçı boyası > y
 aşırma kayış > y
 ataş > tüyrewiş, skrepka
 ateşleyici > zapal
 atık (II) > y
 atık kâğıt > y
 atlama taşı > y
 atlangıç > y
 atlıkarınca > qaruwsel', ätkenşek
 avadanlık > aspaptar jiyıntığı
 avara > y
 avcı çantası > arqa qorjin
 ay balta > aybalta
 ay modülü > y
 ay örümceği > y
 ayak havlusu > y
 ayak keseri > y
 ayak makinesi > y
 ayakçak > 1. paspaldaq, basqış, 2. pedal'
 ayakçın > y
 ayaklık > 1. pedal', 2. paspaldaq, basqış
 ayarlı pense > y
 aydemir > şot balta, şapaşot
 aydinger > y
 aydınlıkölçer > y
 aygıt > aspap, qural
 ayna tırnağı > y
 baca fırılacağı > y
 baca kaşı > y
 baca kulağı > y
 baca külahı > y

baca şapkası > y	bant > lenta, baw
bacabaşı > y	bant zımpara > y
bagaj > bagaj	banyo bataryası > y
bagaj kapağı > bagaj qaqpacağı	banyo havlusu > vanna oramalı, vanna sülgisi
bagaj kilidi > bagajdiñ kilti	banyo kazanı > y
baget > tayaqşa	banyo küveti > vanna
bağ > baw, jip	banyo sabunu > vannağa arnalğan sabın
bağ bıçağı > y	banyo takımı > y
bağcık > baw	barbekü > y
bağda > y	barda > y
bağıldak > besik bawı	bardan (II) > y
bağıntı > y	barfiks > turnik
bağırdak > besik bawı	barograf > barograf
bahçe makası > sektor	basak > baspaldaq, basqış
bakaç > dürbi	basamak > baspaldaq
bakımlık > y	basar (II) > y
bakkal defteri > y	baskı kalıbı > y
bakkal kâğıdı > y	baskılık > y
bal mumu macunu > y	baskül > tarazı
balans pensi > y	basma kalıbı > y
balar > y	bastırak > kompressor
balata > qayıs, remen'	bastırık > tirewiş
balık tutkalı > bakıq jelimi	baston > tayaq
balıkgözü objektif > y	baş bıçağı > ustara
balon > şar, dirijabl'	baş havlusu > sülgü
balon lastik > y	baş üstü dolabı > y
baloncuk > y	baş yastığı > jastanış
balta > balta	başmaklık > y
baltacık > y	bat > y
baltrap > y	batarya > batareya
balya makinesi > y	batarya kutusu > y
balyoz > balğa	
bandaj > bandaj, bint, däge	

batöz > y	bijon anahtarı > y
battaniye > körpe	bilardo masası > y
bavul > şabadan	bilardo sopası > kiy
bayrak direği > tuw tiregi	bilardo topu > y
bek (III) > y	bileği > qayraq, januwış
bel (IV) > kürek	bilgisayar > komp'yuter
belgegeçer > faks	bilgiyazar > y
belirtke tablosu > y	bilye > podşipnik
bellek > flaşka	bilyeli yatak > şarikti podşipnik
bent > jalğawşı	bindirme kilit > y
benzin > benzin	binek taşı > minbe tas
benzin göstergesi > benzin ölşegiş	bisturi > qandawır
benzin pompası > benzin nasosı	bişek > y
benzol > benzol	biyel > şatul
beslenme çantası > y	biyomikroskop > y
beşik salıncak > y	biz (II) > biz
beşikörtüsü > y	bizlengiç > y
beşme (III) > y	blender > blender
beşon > y	bloknot > bloknot, qoyın dăpteri
betoniyer > y	bobin > katuşka
betonkarar > y	boci > y
beyaz baston > y	bocurgat > şığır, vorot
beyaz cam > y	bohça > tüyinşek, buwinşaq
beyaz sabun > aq sabın	boncuk tutkalı > y
beyzbol sopası > y	borsa tahtası > y
bıçak > pışaq	boru > qubır, murja, tütik
bıçaklık > pışaqtıq	boru askısı > y
bıçkı > ara	boru bileziği > y
bızbız > baraban tayaqşası	boru kelepçesi > y
biçerbağlar > y	boru mengenesi > y
biçerdöver > kombayn	bostan dolabı > y
bide > y	boy aynası > tryumo
bigudi > bigudi	boy menteşe > y

- boya > boyaw, sır
 boya fırçası > boyaw şçetkası
 boya kalemi > boyaw qarındaş
 boya kazanı > boyaw qazandığı
 boya kutusu > boyaw qorabı
 boya sandığı > y
 boya tabancası > boyaw miltığı
 boyunduruk > moyınturıq, jarma
 böceksavar > y
 bölmeç > y
 briket > briket
 brizbiz > tyul'
 brülör > y
 buğulaştırıcı > y
 buhar kazanı > buw qazandığı
 buhar kurutucusu > y
 buhar makinesi > buwlağış
 buhar valfi > y
 buharlaştırıcı > y
 buharlayıcı > buwlağış
 buharlı makine > buw maşinası
 buharlı ütü > buw ütüg
 buhurdan > y
 buhurdanlık > y
 buhurluk > y
 buji > bilte
 bukağı > buğaw, kisen
 bulaşık bezi > maylıq
 bulaşık deterjanı > ıdıs-ayaq juwatın
 suyıqtıq
 bulaşık eldiveni > ıdıs juwatın
 kolğap
 bulaşık makinesi > ıdıs juw
 maşinası
 bulaşık makinesi tuzu > y
 buldozer > bul'dozer
 bumerang > y
 burgu > burgı
 burunduruk > y
 burunluk > tumıldırıq
 burunsak > tumıldırıq
 burunsalık > tumıldırıq
 buşon > y
 buton > knopka, tüyme
 buyot > grelka
 buz torbası > muz qorabı
 buzçözer > defroster
 büyülteç > ulğaytqış, ülkeytkiş
 büz > qubır
 çağ (I) > tor, şarbaq, balyustrada
 çağ (II) > qapşıq, dorba
 çağlık > y
 cam > şını, äynek
 cam çivisi > y
 cam macunu > zamazka
 cam yünü > y
 camcı elması > y
 camcı macunu > zamazka
 camekân > şını körme, vitrina
 camekânlı kutu > y
 can yeleşi > qutqaruw beldigi
 canavar düdüğü > y
 cankurtaran çanı > y
 cankurtaran düdüğü > y
 cankurtaran simidi > y

- cankurtaran şamandırması > y
 cankurtaran yeleği > qutqaruw
 beldigi
 cankurtaranlık > y
 cebire > y
 cehre > urşıq
 celbe > añşı qorjını
 cembaliye > qanjar
 cenaze levazımatı > y
 cendere > press
 cep > qalta
 cep feneri > y
 cep saati > qalta sağıtı
 cep televizyonu > y
 cermen menteşe > y
 cetvel > sızğış
 cıdak > nayza
 cımbar > kergiş
 cımbız > kısıkış, iskek
 cırcır > y
 cırcır delgi > y
 cırcır kolu > y
 cırdaval > y
 cıvalı zar > y
 cıvata > bolt, vint
 cıbinlik > masaxana
 cihaz > aspap, qural
 cila > lak, politura
 cila topu > y
 cila yağı > y
 cilbent > papka, kartoteka
 cilt > muqaba
 cirit ucu > y
 civcivlik > y
 conta > sal'nik
 cop > şoqpar
 cüce aynası > y
 cüzdan > ämiyan, şilan
 çadır ağırşağı > y
 çadır bezi > brezent
 çadır çanağı > y
 çadır direği > şatır tiregi
 çağrı cihazı > y
 çakaloz > y
 çakaralmaz > y
 çakı > şappa, baki
 çakıldak > xrapovik
 çakmak (I) > şaqpaq, ottıq
 çakmaklık > y
 çalar saat > qoñırawlı sağıt
 çalgı orağı > şalgı
 çalı süpürgesi > sıpırtqı, sibirtki,
 sıpırğı
 çalkağı > ülken elek
 çalkak > ülken elek
 çalkar > ülken elek
 çalkı > şalgı
 çamaşır deterjanı > kir juwatın
 untaq
 çamaşır ipeği > y
 çamaşır ipi > kir jip
 çamaşır mandalı > kir qısqış
 çamaşır sabunu > kir sabın
 çamaşır sodası > y
 çamaşır suyu > y
 çamat > y

çamur kalemi > y	çekiç > balğa
çan > qoñıraw	çekiç makinesi > y
çanak anten > sputnik antenna	çekimölçer > y
çanak üzengi > y	çekme halatı > arqan
çandı > y	çelik çember > y
çanta > sömke, portfel'	çelik halat > bolat arqan
çapa (I) > şot, ketpen	çelik kalemi > y
çapla > y	çelik kasa > seyf
çaprak > toqım	çelik macunu > y
çaprazölçer > y	çelik metre > y
çaput > böz, şüberək	çelik pamuğu > y
çarkıfelek > feyerverk	çember kayak > y
çarliston marka kereste > y	çember makası > y
çarmıh > krest	çengel > ilmek, ilgek
çarpı > y	çengel iğnesi > y
çarşaf > aqjayma	çengelli iğne > tüyrewiş
çarşaflık > y	çepin > şot, kepten
çatal > şanışqı	çerçeve > rama, ramka
çatal ayak > y	çevgen > tayaq
çatal bel > y	çevirge > kommutator
çatal çivi > y	çevirgi > y
çatapat > y	çevrelik > y
çatkılık > t	çıkacak > y
çatpat > y	çıkı > tüyinşek, buwınşaq
çavun > qamşı	çıkın > tüyinşek, buwınşaq
çecik > şege	çıkış takozu > y
çek valf > y	çıkırık > 1. şığır, 2. urşıq
çek vana > y	çılbur (II) > y
çekberi > kösew	çımbar > kergiş
çekçek > y	çingırak > qoñıraw
çekecek > qasıqşa	çingırdak > 1. qoñıraw, 2. sıldırmaq,
çekel > şot, kepten	sıldırawıq
çeki > tarazı, ölçewiş	çıpır makinesi > y

çırağ > şıraç, şırağdan	çürük boya > y
çırakman > y	dağlağı > y
çırçır (I) > maqta tazartatın maşına	daktilo > jazuw maşınkası
çırpı ipi > y	daktilo makinesi > y
çırpıcı > y	daktilo şeridi > jazuw maşınkasınıñ
çıtçıt > ilgek, şırtıldaq, tüymelik	lentası
çıtpıt > y	daldız > y
çiçek dürbünü > kaleydoskop	dalgaölçer > y
çift çubuk > y	damga > mör, tañba
çift dirsek > y	damıtıcı > distillyator
çiğ iplik > y	damlalık > däri tamızğış
çiğindirik > moyınağaş	damper > qorap, tirkeme, tirkew
çimento > tsement	dana derisi > y
çini mürekkebi > tuş', siya	dar (II) > dar
çip > çip	darağacı > dar ağaşı
çit > şarbaç, qorşaw	daraltıcı > y
çiten > y	davlumbaz > y
çivi > şege, sina	davya > y
çivit > indigo	dayak (II) > arqalıq, diñgek
çizecek > y	debriyaj pedalı > ilinisüw pedalı
çizgilik > y	dedektör > detektor
çocuk bezi > jörgek	defibratör > y
çoğaltıcı > qozdırğış	defroster > defroster
çoğaltma makinesi > rotator	değirmen > diyirmen
çomak > tayaq	değirmen taşı > diyirmenniñ üstiñgi
çögüncek > y	tası
çömlek hamuru > y	değnek > tayaq
çörtü > y	deklanşör > y
çubuk > şıbıq	dekoder > y
çultar > at jabuw	delecek > tesüwge
çultarı > at jabuw	delgeç > teskiş
çuvaldız > juwaldız	delgi > teskiş temir
çükür > qayla	delici kılıç > y

demir mengenesi > y	direk > sırıq, sırğawıl, qada
demir perde > y	direksiyon > rul'
dengelik > y	diren > ayır, aş
denk (I) > teñ	dirgen > ayır, aş
deprem konteyneri > y	dirseklik > y
depremçizer > seysmograf	disk zımpara > y
depremyazar > seysmograf	disket > disketa
derin dondurucu > muzdatqış	diş fırçası > tis şçetkası
derin soğutucu > y	diş macunu > tis pastası
derinlikölçer > y	dişçi koltuğu > y
desikatör > y	dişegi > y
destere > ara	dişindirik > y
deterjan > poroşok, untaq	dişlik > tistik
dev aynası > y	divit > qalamsap
deve boynu > moynaq	diyafon > y
developman > y	diyaliz makinesi > y
dış bellek > y	diz yastığı > y
dış lastik > şina	dizel > dizel'
diferansiyel > differentsiyal	dizgin > tizgin, jügen
dikeç > y	dizlik > tizeqap
dikenli tel > tikenek sım	dizüstü > qaltalı komputer
dikiş iğnesi > tigin iynesi	dizüstü bilgisayar > qaltalı komputer
dikiş makinesi > tigin maşinası	doğal gaz sayacı > y
dikiz aynası > y	dokuma tezgâhı > örmek
diktafon > diktofon	dolamık > tor, aw
dilbasan > y	dolma kalem > avtoqalam
dilli düdük > sıbızğı	domuz derisi > y
dinamit lokumu > y	donatım > qondırğı, qurılğı
dinamo > dinamo	dorse > y
dingi > y	dosya > dos'ye
dingil > bilik, beldik, belağaş,	dönme dolap > y
küpşek	döşemeci çivisi > y
dipçik > dum	

döşemelik > edenge töseletin
 materiyal
 dövmelik > y
 dreç > y
 duş > duş
 duşak > y
 duy > y
 duy priz > y
 düdük > ısqırıq
 dümen > tutqa, rul'
 dürbün > dürbi, binokl'
 düven > astıq basatın maşına
 düven dişi > y
 düzeç > y
 düzen teker > y
 düzenek > y
 ebülyoskop > y
 edevat > qural-sayman
 egzoz > y
 eğe > egew
 eğiç > y
 eğimölçer > klinometr
 eğirmen > urşıq
 eği > kösew
 ejektör > ejektor
 ek bileziği > mufta
 ekran > ekran
 eksantrik mili > y
 ekser > ülken şege, süre şege
 el arabası > qol arba
 el değırmeni > y
 el duşu > y
 el freni > qol tejewiş

el işi kağıdı > y
 el kantarı > bezben
 el keseri > y
 el oltası > y
 elcik > y
 elek > elek, elewiş
 elektrik anahtarı > tok ajıratqış
 elektrik dinamosu > y
 elektrik direği > y
 elektrik düğmesi > elektr söndirgişi
 elektrik feneri > y
 elektrik fırını > elektr plita
 elektrik fincanı > y
 elektrik saati > elektr sanawışı
 elektrik sayacı > elektr sanawışı
 elektrik teli > elektr sımı
 elektrik üretici > generator
 elektrik zili > y
 elektrikli basaç > y
 elektrikli daktilo > y
 elektrikli ısıtıcı > elektrlik qızdırğış
 elektrikli sandalye > elektr togı bar
 orındıq
 elektrodinamometre >
 elektrodinamometr
 elektrofon > elektrofon
 elektromekanik > elektromexanik
 elektrometre > elektrometr
 elektromotor > y
 elektron mikroskobu > y
 elektronik saat > y
 elemge > y
 elmastıraş > qırlı, qırlanğan

elyaf > talşıqtar	ezgiç > y
emay > emal'	façunalık > y
emaye > emal'	fak > tuzaq, qaqqan
emme basma tulumba > y	faks > faks
emniyet düğmesi > y	fal taşı > y
emniyet kemeri > saqtıq belbewi	falaka > falaka
emniyet kilidi > qawipsizdik qulpı	falçata > y
emniyet pimi > y	falçete > y
emniyet supabı > y	fan > jeldetkiş, ventilyator
emzik > emizik	fanus > plafon
emzik borusu > y	far > fara
enser > ülken şege, süre şege	fare > tısqan, tüntiwir, movs
enterfon > y	farekuyruğu > y
entertip > y	faset > y
epe > y	faz kalemi > y
erkek anahtar > y	fener > fonar'
erkek fiş > y	fenerli burgu > y
esericedit > y	ferahi > y
esericedit kağıdı > y	ferde > tay
esmer amber > y	fevvare > fontan
espas > y	findıkkıran > jañğaq şağatın qısqaş
espaslı > y	fırça > şçetka
eşantiyon > ülgı, tur	firdöndü > vertlyut
etek bezi > y	fırıldak > zırıldawıq
etek taşı > y	fisfis > şaşıratqış, şaşaqış, sepkiş
etiket > etiketka	fiskiye > fontan
etiketlik > y	fişkirdak > y
etüv > sterilizator	fişkırık > fontan
eviye > y	fişkirtıcı > ejektor
eviye sifonu > y	fiber > fibra
eyer > er	fiberglas > y
eyer kaltağı > erdiñ qaptalı, qaptal	fil dişi karası > y
eyer kaşı > erdiñ qası	filaman > y

filariz > y	galvanoskop > y
fildekoz > y	galvanotip > y
file > tor	gargar > y
film > kinolenta	gaz > 1. gaz, 2. kerosin, janarmay
filtre > süzgi ,süzgiş, fil'tr	gaz dedektörü > y
fincan > izolyator	gaz göstergesi > y
fiş > ştepsel'	gaz ibiği > y
fişe > y	gaz maskesi > protivogaz
fitil > bilte	gaz pedalı > üdetkiş pedal'
flam > qawipsizdik qulpı	gaz sayacı > gaz esep-tegişi
flama > jalawşa	gaz yağı > kerosin
flaş > fotoşaqpaq	gazojen > y
flaş conta > y	gazometre > gazometr
flaşör > y	gebre > y
floresan lamba > y	gelberi > kösew
floş > y	gem > awızdıq
fol > y	gereç > materiyal
folluk > y	gergi > perde, şımıldıq
folyo > fol'ga	gerilimölçer > vol'tmetr
folyo kağıdı > fol'ga qağazı	gez (I) > y
formika > y	gez (II) > y
fors > jalawşa	gezlik > y
fort pense > y	gırgır > y
fota > y	gidon > rul'
foya > fol'ga	girimlik > ruqsat qağaz, propusk
fren > tejewiş	giriş kartı > ruqsat qağaz, propusk
freze > freza, frezer	girişim ölçer > y
fuel oil > janarmay	giyotin > gil'otina
fünye > zapal	glüten > ulpa
füze > zımıran, raketa	glüten tutkalı > y
füzyometre > y	göbek > y
galalit > y	göbek odunu > y
gale > y	göbek taşı > y

gök atlası > y
 gömlek > qap, tıs, qundaq
 gömme kilit > y
 gömüldürük > y
 gön > teri
 gönder > sap
 gönderi > tüyinşek, xat
 gönderme belgesi > y
 gönye > üşburıştı sızğış
 görüntüleyici > y
 göstergeç > y
 göz boncuğu > y
 göz kadehi > y
 gözer > elewiş, elek
 gözetleme deliği > köztesik
 gözgü > ayna
 gözlük > közildirik, közäynek
 grafometre > y
 gramofon > grammofon
 gres > solidol
 gres pompası > solidol sorğısı
 gres yağı > solidol
 grizumetre > y
 grizuölçer > y
 gücü > y
 gücü ipliği > y
 güderi > küderi
 gül suyu > y
 gül yağı > y
 gülle > oq, sanaryad
 güncek > qolşatır
 güncelik > kündelik
 güneş saati > kün sağıtı

güneşlik > künqağar
 günlük > kündelik
 kürz > kürzi, şoqlar
 gütaparka > guttaperça
 güvenlik borusu > y
 güvenlik engeli > y
 güvenlik şeridi > qawipsizdik şolağı
 güvenlik vanası > qawipsizdik
 klapanı
 hacamat baltası > y
 hacamat şişesi > y
 hacı yağı > y
 hadde > prokat stanı
 halat > kendir, arqan, tros
 halka > döñgelek, şeñber
 halka yay > y
 ham madde > şikizat
 ham payı > y
 hamak > gamak
 hamal semeri > y
 hamal sırığı > y
 hamlaç > y
 hamule > y
 hamut > qamıt
 hançer > qanjar
 harbe > sümbi
 harbi > sümbi
 harman > qırman
 hartama > y
 hasır > töseniş
 haşıl > şlixta
 hatıra > estelik
 hatıra defteri > kündelik

hava boşaltma aracı > y	hırsız feneri > y
hava deliği > y	hırsız kelepçe > y
hava düzenleyicisi > y	hızar > y
hava gazı beki > y	hızma > zeyir
hava gazı fırını > y	hicri takvim > qjıra
hava gazı sayacı > y	hidrofor > y
hava kanalı > y	hidrolik > gidravlikalıq
hava kapağı > y	hidrometre > gidrometr
hava musluğu > y	higrometre > gigrometr
hava süzgeci > y	higroskop > gigroskop
hava yastığı > y	hilal > qatşap
havai fişek > feyerverk, nurşaşuw	Hint yağı > Maysana mayı
havai hat > y	hoppala > y
havalandırıcı > y	horoz > ilgek
havali direksiyon > y	horozayağı > y
havali fren > y	hortum > şlang
havaneli > y	hurufat > y
havut > erşik	ıraqgörür > dürbi
havya > dänekerlegiş	ısıcam > y
hayali fener > y	ısıtıcı > jılıtqış, qızdırğış
hazne > qoyma	ıskarpela > qaşaw
hece taşı > qabir taşı	ıslatıcı > y
hedef > nısana	ıspatula > qalaqşa
helke > şelek	ıstaka > kiy
helyograf > geliyograf	ıstampa > mör, belgi
herek > y	ıstar > y
herke > y	ışkı > y
heybe > qorjın	ızgara > y
heykelci kalemi > y	ızgara parmaklığı > y
hıltar > y	ızgara yatağı > y
hırdavat > temir-tersek	ibre > til, strelka
hırsız anahtarı > jelbezekti kilt	ibrişim > y
hırsız çekmecesini > y	iç lastik > kamera

iç odun > y	interferometre > y
içirik > y	ip > jip
idam sehpası > dar ağaşı	ip merdiven > y
iftar topu > y	ip torba > y
iğ > urşuq, qalbağay	ipek matı > y
iğdemir > y	iplik > y
iğlik > y	isimlik > teg
iğne > iyne	iskandil > y
iğne yağı > y	iskarpela > qaşaw
ikaz lambası > y	iskarto > y
ikaz yeleşi > y	iskele > kemejay, aylaq
iklimleme cihazı > y	iskele babası > y
ilan panosu > xabarlandırıw taqtası	iskele kelepçesi > y
ilan tahtası > xabarlandırıw taqtası	iskelet mobilya > y
iletişim araçları > aqparat quraldarı	ispalya > y
ilistir > süzgiş, süzgi	ispanya > y
ilk yardım çantası > alğaşqı kömek jiynağı	ispanyolet > şpigalet
imamkayığı > tabıt	ispanyolet kilit > şpigalet
imbik > y	ispatula > qalaqşa
imsakiye > y	ispirto > spirt
imza kağıdı > y	ispirto ocağı > spirtşam
ince tutkal > suyuq jelim	ispirtoluk > spirtşam
ince yağ > suyuq may	ispit > doňgalaq, şeñber
inceltici > suytqış	istadya > y
inci > injüw	istavroz > krest
indükleme makinesi > y	isteka > kiy
İngiliz anahtarı > y	istika > kiy
İngiliz ipi > y	istim > y
İngiliz sicimi > y	işaret fişegi > y
inhibitör > y	işlemci > y
iniş takımları > y	işporta > y
inşaat çivisi > qurılıs şege	itenek > piston
	itici > y

- ivgi > y
ivmeölçer > akselerometr
ivmeyazar > akselerograf
izabe fırını > balqıştatin peş
izole bant > y
jant > doňgalaq, şeñber
Japon bezi > y
jelatin > jelatin
jeloz > y
jet motoru > y
jet yakıtı > y
jeton > jeton
jikle > y
jilet > ustara
jöle > lak
kaba kâğıt > y
kabara > y
kabarcıklı düzeç > y
kabartıcı > y
kablo > kabel
kabza > sap
kadran > tsiferblat
kadrat > y
kafes > qapas
kafes teli > y
kâğıt > qağaz
kâğıt torba > y
kağnı mazısı > y
kahve değırmeni > y
kahve dibegi > kofe kelisi
kaide > tuğır
kalandır makinesi > y
kalas > y
kalçalık > y
kaldırıcı > domkrat
kaldırım taşı > y
kalem > qalam, qarandaş
kalem açacağı > qalam uştağış
kalem kömürü > y
kalem pil > batareyka
kalemtırış > qalam uştağış
kalender > y
kaleydoskop > kaleydoskop
kalıç > oraq
kalın yağ > maylaytın may
kalıp > pişin, forma, qalıp, şablon
kalıplık > y
kaliko > y
kalorifer > bir ortalıqtan jılıtuw
kalorifer borusu > y
kalorifer kazanı > y
kalorifer petegi > jılıtuw radiyatorı
kaltak > erdin qası
kambura > y
kambura makinesi > y
kamçı > qamşı, şıbirtqı
kamga > joñqa, jañqa
kamış > qamıs, quraq
kamış kalem > y
kamışçık > y
kamineto > spirtşam
kamkaz > y
kampana > qoñıraw
kanca > ilmek, ilgek
kancalı iğne > tüyrewiş
kandil yağı > y

kanırtmaç > y	karfiçe > y
kantar > bezben, kantar	kargaburnu > süyir atawız, qısqaş
kantar kolu > y	kargılık > y
kantar topu > bezben tası, bezben giyri	kargın > qarğın
kantarma > awızdıq, suwlıq	kariştirici > bulğawış, mikser
kapak > qaqpap	karmaç > bulğawış, mikser
kapak bıçkısı > y	karmık > y
kapak tahtası > y	kart > kartoçka
kapak takımı > y	kartela > y
kapak taşı > y	karlı telefon > y
kapakçık > qaqpapşa	karton > karton
kapamaç > y	kartotek > kartoteka
kaplan > qaqpap, tuzaq	kartpostal > pošta otrıkası
kapanca (I) > qaqpapşa	kartuk > y
kapçak > y	kartuş > kartridj
kapı mandalı > esiktiñ tiyegi	kartvizit > kartoçka
kaplama > qaptaw	kasalık > y
kaplan derisi > y	kasatura > kesdik
kapsül > kapsyul'	kaset > kasseta
kaptırma > y	kasnak > y
kara kovan > y	kastanyola > y
kara kutu > qara qorapşa	kastanyola yuvası > y
kara saban > soqa	kaşağı > at taraq
kara tahta > mektep taqtası	kaşe > tör, belgi
karalama defteri > y	kaşınma kazıǵı > y
karanfil yağı > y	katafot > y
karasakız > şayır, smola	katır boncuǵu > y
karavana > y	katkı > qospa
karbon kağıdı > y	katkı maddesi > qospa
karbüratör > karbyurator	katrak > y
kardiyograf > kardiyograf	kauçuk > kawçuk
kardiyoskop > y	kav > bilte
	kavlık > y

kavrak > y	kepenk > y
kaydırak > jalpaq jumır tas	kerata > y
kayık salıncak > y	kerki > aybalta, balta
kayış > qayıs, remen'	kerpeten > kempirawız, tistewik,
kayıt defteri > y	qısqaş
kaykay > y	kese > qaltaşıq, dorbaşa, dorbaşıq
kaymak kağıdı > qaptalğan qağaz	kese kağıdı > y
kaynak makinesi > dänekerlew	keser > aybalta, balta
maşinası	kıl testere > y
kaytan > baw, jip	kılağı > y
kazağı > qırğış	kılcal boru > y
kazan > qazan	kılıf > qap, tıs
kazaratar > ekskavator	kın > qın, qınap
kazayağı > y	kındıraç > y
kazein tutkalı > y	kınnap > arqan, jip
kazevi > y	kıracaq > şaqqış
kazgıç > şımşuwır	kırba > flyaga, qutı
kazık > qazıq	kırbacık > y
kazıl > baw, jip	kırbaç > qamşı, şıbırtqı, şıbıq
kazma > ketpen, şot	kıskaç > kısqaş, kısqış, qıstırğı
keçi tırnağı > y	kıskaç gözlük > pensne
kedigözü > y	kıskı > sına
kefe > y	kıtık > y
kelebek camı > y	kızak > şana
kelebek gözlük > pensne	kiriş > börene
kelep > kelep	kirkıt > qılış
kelepser > jügen	kirmen > urşıq
kelik > y	kirtıl > y
kement > qalbağay	kit > pasta
kemer gözü > y	kitap açacağı > y
kenar bobini > y	klakson > klakson
kenet > qapşırma şege, skoba	klima > y
kenet mili > y	klips > y

- koç boynuzu > y
kol değirmeni > y
kol demiri > y
koltuk değneği > baldaq
komodin > tumboçka
komot > tumboçka
kompas > y
komütatör > kommutator
kondansatör > kondensator
kondisyon aleti > y
kondisyon bisikleti > y
konkasör > y
konnektör pensi > y
kontak anahtarı > y
kontak lens > baylanıs linzası
konteyner > konteynor
kontörlü telefon > y
kontrasomun > y
kontratabla > y
kontrol kalemi > y
kontrol saati > y
kontrplak > fanera
konveyör > y
kopanaki > y
kopya kağıdı > y
kopya kalemi > y
kordon > aksel'bant, baw
korna > gudok
korniş > karniz
koruncak > y
kosa > y
koşum > jegüw äbzelderi
koşum takımı > jegüw äbzelderi, at-sayman
kotan > y
kova > suwquyęış
kovan anahtar > y
kör çapa > y
kör tapa > y
köseği > kösew
köstek > tusaw, tusamis, öre
köstere > y
kötek > tayaq, soyıl
kraft kağıdı > y
krank > iyindi
kriko > domkrat
kronograf > xronograf
kronometre > xronometr
kulak çivisi > y
kulak demiri > y
kulak tıkacı > y
kullap > y
kulp > tutqa, sap
kulplu beygir > y
kuluçka makinesi > inkubator
kum saati > qum sağat
kum torbası > qum dorbası
kumaş mengenesi > y
kumkuma > qış qumıra
kumpas > y
kupa > kubok
kupon > kupon
kurbağacık > y
kurna > y
kurs > disk, döńgelek

kurşun kalem > qarındaş	küskü > süymen, lom
kuru pil > y	küstere > januwış
kurutma kabı > y	lamel > y
kurutma kağıdı > sorğış qağaz	lando > y
kurutma makinesi > keptirgiş maşına	lap-top > y
kurutucu > qurğatqış	lenger > y
kuskun > quyısqañ	lens > linza
kuş kafesi > qustıñ torı	levye > y
kuşak > jalpaq beldik	leylek gagası > y
kuşane > y	lobut > y
kuşe > qaptalğan qağaz	loça > y
kuşmar > y	loğ > y
kutu > qorap, qutu	lokma anahtar > y
kutulu telefon > taksofon	lokma başlığı > y
kuver > y	lüksmetre > y
kuvertür > japqış, bürkeme	lünet > y
kuvöz > y	mablak > y
kuvvetölçer > dinamometr	macun küreği > y
kuyumcu terazisi > y	macunluk > y
kuzguncuk > y	maçuna > y
külhan makinesi > y	maden yünü > y
kültivatör > kul'tibator	mahfaza > sandıqşa, qobdiyşa
külünk > şot balta, kirka	mahfe > y
künk > qubır	mahmuz > ökşe temir, şpor
küpelik > y	mahra > y
küpeşte > y	mahya ışıqlığı > y
küpleği > y	mahya kiremidi > y
kürdan > tis şuqıǵış	makara > katuşka, bobina, baraban
kürek > kürek	makas > qayşı
küresel valf > y	maket > maket
küreyici > y	maket bıçağı > y
kürtün > erşik, atamaq	makine > maşına
	mala > qalaq

malafa > y	mikser > mikser
malya > y	mil > bilik, beldik, os'
malzeme > materiyal, kerek-jaraq	misina > y
mancılık > y	misket > şar, şarik
maniple > y	mitil > y
manivela > serippe	mizan > tarazı
manyeto > y	mizana > y
mavruka > y	modem > modem
mayistra > y	mola taşı > y
maymuncuk > jelbezektı kilt	monitör > monitor
maytap > y	monotip > y
mazı > y	motris > y
mazot göstergesi > y	mukayyit > y
megafon > megafon	mum > şam
mekanizma > mexanizm	mum ampul > y
mekik > y	mum boyası > y
meksefe > y	mum cilası > y
mengene > qısqı	muşta > y
mercek > linza	mutarıza > y
mezura > ölçsewiş	mutluluk çubuğu > y
mih > şege	mühre > y
miklep > y	mühür > mör
mıknatıs > magnit	mühür mumu > y
mıknatıslı iğne > y	mühür pensi > y
mısır kalburu > y	nacak > baltaşa
miskala > y	nakış makinesi > y
mibzer > sepkiş	nal > tağa
miftah > aşqış, kilt	nalça > näl
mikalı cam > y	nefir > y
mikrodalga fırın > y	nemçeker > gigroskop
mikrofilm > y	nemdenetir > y
mikrofon > mikrofon	nemlendirici > ılgaldandıratın,
mikroskop > mikroskop	närlendiretin

nemölçer > gigrometr	ökse > y
neon lambası > y	ökse çubuğu > y
neon tüpü > y	ölçek > şkala
nervür > y	ölçü > ölçew quralı
nişangeç > y	ön teker > aldınğı doňgalaq
norton eleği > y	örk > y
odyometre > avdiyometr	örme kepenk > y
ofset > y	örs > töş
oftalmoskop > oftal'moskop	paket > tüyinşek, paket
okka > okka	pala > aldaspan
okluk > qoramsaq, oqşantay	palamar > y
oksijen çadırı > y	palamar gözü > y
oktant > y	palan > erşik, atamay
oleometre > y	palandız > y
olta > qarmaq	palas > palas
olta iğnesi > y	paldım > quyısqa
olta takımı > qarmaq bawı	palet > palitra
oluk > nawa	palyoş > y
ombra > y	pandül > mayatnik, til
opalin > y	panel köprü > y
optik okuyucu > y	panjur > y
orak > oraq	pankart > plakat, transparant
otoklav > y	pano > tanıtuv taqtası, stend
otomat > avtomat	pantograf > pantograf
otomatik > avtomattı	papağan anahtarı > y
ozokerit > y	papura > y
ozonlama cihazı > y	paraçol > y
ozonlaştırıcı > y	paraka > tastama aw
ozonometre > y	parakete > y
ozonoskop > y	parapet > y
ozonölçer > y	paraşüt > paraşyut
ödiyometre > avdiyometr	paratoner > jay tartqış
ökçe çene > y	paravan > kerme, qalqa

- paravan menteşesi > y
 park saati > turaq metr
 parkmetre > turaq metr
 parlaticı > jaltıratatın, jiltıratatın
 parmaklık > temir tor
 parşömen > pargament, jarğaq
 parter > parter
 paspartu > y
 paspas > töseniş
 pastav > y
 pastav makinesi > y
 patlangaç > şartıldağ
 patron > ülgı
 payanda > sünew, tirek
 paydos borusu > y
 payreks > y
 pazval > y
 peçete > salfetka
 pedal > pedal'
 pedavra > y
 pedometre > qadam ölçer
 peleme > y
 pelesenk > bal'zam
 pelür > y
 pena > plektr
 pense > qısqış, qısqaş
 perçin > zaklepka
 perçin tabancası > y
 pereme > y
 perese > y
 pergament kağıdı > y
 pergel > tsirkul'
 pergola > y
 periskop > periskop
 perlon fırça > y
 permeçe > y
 pertavsız > lupa
 petrol lambası > kerosin şamı
 pırıldak > y
 piçsinek > y
 pik boru > y
 pikap > radiyola
 piknik tüpü > y
 piknometre > y
 pil > batareya
 pilot kabini > uşqıştıñ kabinası
 pilot köşkü > y
 pim > y
 pipo > qorqor
 pirometre > pirometr
 pis su borusu > y
 piston > porşen'
 piston vida > y
 planör > planer
 planya > sürgi
 plastik boru > plastmassadan
 jasalğan qubır
 plüviyometre > y
 polarimetre > y
 polariskop > y
 polarölçer > y
 pranga > buğaw, kisen
 prezervatif > prezervativ
 printer > printer
 prizma > prizma
 profil boru > y

projektör > projektor	rüzgar ölçer > y
protez > protez	rüzgargülü > y
pul > marka	saat camı > y
pul şişe > y	saban > soqa
pulluk > soqa	saban demiri > türen
pulman > y	saban kulağı > y
pusula > kompas	sacayağı > mosı
pülverizatör > bürikkiş, sepkiş	saçula > y
püskürteç > bürikkiş, sepkiş	sadak > qoramsaq, oqşantay
püskürtme makinesi > y	sağım makinesi > sawuw maşinası
püskürtme tabancası > y	sakarimetre > y
radar > radar, radiyolokator	saksafon > saksafon
radyatör > radiator	saksılık > y
radio > radiyo	salacak > y
radiyogram > radiyogramma	salıncak > ätkenşek, altıbaqan
radiyotelefon > radiyotelefon	saman kağıdı > orawış qağaz
radiyotelgraf > radiyotelegraf	sandık eşyası > y
rafinatör > y	sanduka > sarkofag
raspa > y	santrifüjör > y
redresör > tüzetkiş	sapan > saqpan, rogatka
reflektör > reflektor	sarat > y
renkli televizyon > türli-tüsti	sargı bezi > bint
televizor	sarı bez > y
renkölçer > kolorimetr	sarkaç > mayatnik, til
reseptör > qabıldağış	satır > y
robot > robot, avtomat	satranç tahtası > şaxmat taqtası
rondela > şayba, tığırıq	satranç takımı > y
rot > y	satranç taşı > y
rotatif > rotatsiyalıq	savan > kilemşe
rotıl > y	sayaç > sanawış, şçetçik
römorkör > y	sayaç takımı > y
rulman > podşipik	sayı boncuğu > esepşot
rulo > rulon	sayı göstergesi > y

sayı levhası > körsetkiş şit, tablo	sıçrama tahtası > trampolin
saykal > y	sıkacak > y
sayvan > y	sıkıştırıcı > y
saz > saz	sıkmaç > y
seccade > sâjde, jaynamaz	sıktırma > y
sedir > kerewet	sındı > qayşı
sedye > zembil, zuwza	sınır taşı > qaraqşı
segman > y	sır > äşekey
seklem > y	sıra > orındıq
sekmen > satı	sıralaç > papka
sekstant > sekstant	sırık > sıriq, sırğawıl
sele > kârzeñke	sırım > y
selektör > selektor	sırma > y
selofan > tsellofan	sırtlık > y
seloteyp > skotç	sıvıölçer > areometr
semafor > semafor	sıyırga > y
semaver > samavrın	sicim > baw, jip
semer > erşik, atamay	sifon > sifon
senek > y	sigara kağıdı > temeki qağazi
senit > y	sigara tabakası > y
seramik > keramika	sigaralık > portsigar
serbest kart > y	sigorta > saqtandırğış, qorğağış
seren > y	Siirt battaniyesi > y
sergen > säki, söre	sikke > teñge, aqşa
sergi > körme	silecek > y
serpantin > serpantin	silgeç > y
serpici > suw sepkiş	silgi > şüberek
sesyayar > dawıs zoraytqış, rupor	silgiç > y
sesyazar > fonograf	sili > kilem
set üstü ocak > y	silikon > y
seyreltici > y	silindir > tsilindr
sıcaklıkölçer > termometr	silindir yağı > y
sıcaklıkyayar > termograf	silme kalıbı > y

silme makinesi > y	sorti > y
silme tahtası > y	söndürücü > ört söndürüş
sineklik > masaxana	söven > y
sineksavar > y	spatula > qalaqşa
sinemaskop > y	spektroskop > y
sinematograf > y	spektroskopi > y
sini > y	spot lambası > y
sinyal lambası > y	sprey > bürikkiş, sepkış
sipsi > y	stadya > y
siren > signal gudogı	stenotip > y
sirkelik > y	stetoskop > stetoskop
sismograf > seysmograf	stilo > avtoqalam
sistire > y	stop valf > y
sitil > y	stor > y
slayt > slayd	stor kapak > y
soba > peş	streç > y
sofra > dastarqan	su altı flaşı > y
soğuk bez > y	su bidonu > y
soğuk damga > mör, tañba	su borusu > suw qubırı
soğumölçer > y	su boyası > akvarel'
soğurucu > sorğış, siñirgiş	su çıkırığı > y
soğutmaç > muzdatqış	su değırmeni > suw diyirmeni
soğutucu > toñaztqış	su deposu > suw qoyması
soket > y	su dolabı > y
soku > y	su ısıtıcısı > qaynatqış
solaryum > y	su saati > 1. suw sağatı, 2. suw
somun > gayka	eseptegiş
somya > y	su sayacı > suw eseptegiş
sonar > y	su terazisi > y
sonda > süñgi	su tulumbası > suw nasosı
sondaj > burğı, zond	su türbini > y
sopa > tayaq, keldek	subra > y
sormuk > y	sulu boya > suwboyaw

suluk zinciri > sulıq	şapkalık > y
suntıraç > y	şarjör > oqtıq, diks
suölçer > gidrometr	şaryo > y
supap > qaçpaq, klapan	şase > y
susta > y	şasi > şassi
sustalı > y	şendere > y
sustalı çakı > y	şerit metre > y
susturucu > y	şeytan uçurtması > y
sübek > y	şıraölçer > y
sülfürimetre > y	şiber valf > y
sülüğen > qızıl boyaw, josa	şifre anahtarı > y
süpürge > 1. sıpırğı, sıpırğış, 2.	şifreli çanta > y
şañosorğış	şifreli kasa > y
süreölçer > xronometr	şifreli kilit > y
süreyazar > xronograf	şifreli telgraf > y
sürfile makası > y	şilt > emblema, belgi
sürfile makinesi > y	şiraze > y
sürgü > ısırma	şişlik > y
sürgü kolu > y	şnorkel > y
sürmelik > y	şofben > suw kolonkası
sütölçer > y	şövale > y
süyek > y	T cetveli > y
süyüm > y	tabaka > temekisawıt, portsigar
şablon > şablon, qalıp	taban halısı > y
şaft > bilik, beldik, os'	tabanlık > ultaraq
şahmerdan > y	tabela > taqtayşa, mandayşa
şakıldak > y	tabl > dabil
şakşak > y	tabut > tabıt
şakul > y	taharet bezi > y
şalter > elektr rubil'nigi	taharet borusu > y
şama > y	tahra > y
şampuan > şampun'	tahterevalli > y
şapirograf > y	tak > y

takeometre > taxometr	tefe > y
takım > jiynaq, toptama	teğelti > toqım
takigraf > y	teker > doňgalaq, döňgelek
takimetre > y	tekerlek > doňgalaq, döňgelek
takma ayak > y	tekerlek pabucu > tejewiş taban
takma diş > almalı-salmalı tis	tekerlekli koltuk > mügedek arbası
takma saç > parik, jasandı şaş	tekerlekli sandalye > mügedek arbası
takograf > y	teksir kağıdı > y
takometre > y	teksir makinesi > gektoğraf
takoz > y	tel > sım
taksa pulu > y	tel çivi > y
taksimetre > taksometr	tel dolap > y
tamir takımı > y	tel fırça > şçetka
tampon > tampon	tel halat > y
tandem filtre > y	tel kafes > sım tor
tanıtmalık > y	tel örgü > y
tansiyometre > y	tel zımba > stepler
tapa > tığın	telaffuz cihazı > y
tapan > ısırma	telefon > telefon
tar > y	telefon direği > y
taraba > y	telefon hattı > telefon jelisi
tarayıcı > skaner	telefon kabini > telefon budkası
tartı > tarazı, ölçşeviş	telefon kartı > telefon kartoçkası
tartura > y	telefon kulübesi > telefon budkası
tasma > moyınjip	telefon rehberi > telefon anıqtaması
taş tahta > y	telefon santrali > telefon stantsiyası
taşçı tarağı > y	telefonometre > y
tavukayağı > y	telefotografi > y
tay tay arabası > y	telekomünikasyon > y
tayfölçer > y	teleks > y
teber > aybalta	telem > y
tebeşir > bor	
tebrik kartı > quttıqtaw otkritkası	

- telemetre > y
 telemetri > y
 teleobjektif > teleob'yektiv
 telesekreter > avtootvetçik
 teleskop > teleskop
 televizyon > televiziya
 televizyon alıcısı > teledidar
 televizyon verici istasyonu >
 televiziyalıq ortalıq
 telgraf > telgraf
 telgraf direği > telgraf bağanası
 telgraf teli > y
 telis > y
 telsiz > sımsız
 telsiz telefon > radiyotelefon
 telsiz telgraf > radiyotelgraf
 telyazı > telegramma
 temek > y
 temizlik malzemesi > y
 temren > y
 teneke > y
 teneşir > y
 teneşir tahtası > y
 tente > y
 tepe camı > y
 tepe lambası > y
 tepegöz > y
 tepir > y
 terazi > tarazi
 terbiye > y
 terilen > y
 terki > qanjığa
 termal kamera > y
 termoelektrik çifti > y
 termoelektrik maşa > y
 termoelektrik pil > y
 termofor > jılıtqı
 termograf > y
 termometre > termometr
 termosifon > y
 termostat > termostat
 teskere > zembil
 teslim taşı > y
 tespih > taspiq
 testere > ara
 testere çaprazı > y
 testilik > y
 tesviyeruhu > y
 tetik > tetik, şürippe
 teyp > magnitofon
 tezene > plektrum
 tezgâh > stanok
 tezgâh mengenesi > y
 tığ > sim
 tığlık > y
 tıkaç > tığın
 tınaz makinesi > y
 tıpa > tığın
 tıraş bıçağı > ustara
 tıraş fırçası > jaqqış
 tıraş köpüğü > qırınıwğa arnalğan
 köbik
 tıraş kremi > qırınıwğa arnalğan
 krem
 tıraş losyonu > y
 tıraş makinesi > elektrustara

tıraş sabunu > qırınuw sabını	tost makinesi > toster
tırkaz > ısırma	toyaka > y
tırmık > tırma	toz bezi > y
tırnak besleyicisi > y	toz fırçası > y
tırnak makası > y	toz maskesi > y
tırpan > şalgı	tozluk > y
tırtıllı bıçak > y	törpü > egew, türpi
timbal > y	trafik lambası > bağdarşam
tirbuşon > ştopor	trafo > transformator
tirle > y	trampet > baraban
tirlin > y	transformatör > transformator
tirpidin > y	transistör > tranzistor
titreşim önleyici > y	trapez > trapetsiya
toht > y	travers > y
tokaç > qoltaqpaq, qolağaş	trombon > trombon
tokmak > toqpaq	trompet > kerney, truba
tomak > y	trotinet > y
tomar > buwma	tuba > y
toner > toner	tulum > kombinezon
top kandil > y	tulumba > nasos
topaç > zırıldawıq	tulumba kolu > y
toplaç > kollektor	turbo > y
toplu iğne > tüyrewiş	turnike > turniket
toplu tabanca > revol'ver	turnusol kağıdı > lakmus qağazı
topoğrafik harita > topografiyalıq	tuş > klaviş
karta	tutacak > tutqış
topoğrafya haritası > topografiyalıq	tutaç > tutqış
karta	tutak > sap, tutqa, qol
topuk demiri > y	tutamak > tutqa, sap
topuzlu kilit > y	tutkal > jelim
torba > dorba	tutturaç > y
torna > tokar' stanogı	tutturgaç > y
torpido gözü > y	tuval > polotno

tuvalet kağıdı > дәретxana qağazı	üstüpu > y
tuvalet sabunu > iyis sabın	üstüvane > tsilindr
tuvalet takımı > y	ütü > ütik
tükenmez kalem > avtoqalam	ütü altlığı > y
tüketim sayacı > y	ütü bezi > y
tüp > tütik, tyubik	ütü masası > ütiktew taqtası
tüp gaz > y	ütü tahtası > ütiktew taqtası
tüplük > y	üzengi > üzeñgi
tütsülük > kadilo	üzengi kayışı > taralğı
uçurtma > batpırawıq	vaks > y
ufalayıcı > uwatqış, untağış	valf > klapan
uğur boncuğu > y	valiz > şamadan
urgan > arqan	vana > klapan
uskur > vint	vantilatör > jeldetkiş, ventilyator
uskuru > y	vantilatör kayışı > y
ustura > ustara	vantuz > banka, oñqa
usturlap > y	vardela > şajamay
usturpa > y	vargel > y
ut > ud	vargel tezgahı > y
uydu > sputnik	varil > barrel'
uyku seti > y	vasistas > fortoçka
uyku takımı > y	velense > y
uyku tulumu > uyıqtaytın sömke	verici > radiyotaratqış
uzaktan kumanda > uzaqтан	vezin > salmaq, awırlıq
basqaruw	vibratör > vibrator
uzun diş > y	vida > buranda, vint
uzun far > y	vidanjör > y
uzunçalar > y	videobant > beynetaspa
ücretlendirme makinesi > y	videokaset > beynekasseta,
üçayak > mosı	videokasseta
üfleç > y	videoteyp > videomagnitofon
üreteç > generator	vites > jıldamdıq, şapşañdıq
üstübeç macunu > y	vites dişlisi > jıldamdıq şerternyası

- vites kolu > y
vites kutusu > y
voltmetre > vol'tametr
voltmetre > y
vuraç > toqpaq
yaba > ayır, aş
yafta > etiketka
yağ çubuğu > y
yağ göstergesi > y
yağ kutusu > karter
yağ küpü > y
yağ lambası > y
yağ taşı > y
yağdanlık > may şelek
yağış göstergesi > y
yağış haritası > meteorogiyalıq karta
yağışölçer > y
yağlama yağı > y
yağlayıcı > y
yağlı boya > maylı boyaw
yağlı kâğıt > y
yağmur borusu > suw ağatın qubır
yağmur kapanı > y
yağmurlayıcı > y
yağmurölçer > y
yağölçer > y
yaka > jağa
yaka kartı > y
yakıt deposu > y
yakıt göstergesi > janarmay ölçegiş
yakmaç > y
yalan makinesi > y
yanarca > fakel, şıraç
- yangın hortumu > ört şlangisi
yangın kulesi > y
yangın merdiveni > y
yangın musluğu > ört gidrantı
yangın söndürücü > ört söndirgiş
yangın tulumbası > ört söndiretin
nasos
yanışölçer > y
yansıtıcı > reflektor
yansıtıcı > reflektor
yapıştırıcı > japsıratın, jelimdeytin
yapma uydu > y
yaprak makinesi > y
yarak > qaruw
yarış tabancası > y
yarma kütüğü > y
yastağaç > qamır jayatın taqtay
yastık > jastıq
yastık kılıfı > jastıq tıs
yastık takoz > y
yat > sawıt, kirewke
yatağan > narkesken
yatak > jataq
yatak çarşafı > tösek parağı
yatak örtüsü > tösek japqış
yatak takımı > y
yatık çit > y
yay > serippe
yay kabzası > y
yay kolu > y
yaya çivisi > y
yayçizer > tsirkul'
yaygı > töseniş

- yayık makinesi > kübi
yaylı terazi > y
yazar kasa > kassalıq aparat
yazboz tahtası > y
yazı tahtası > sınıp taqtası
yazı takımı > y
yazıcı cihazı > printer
yedek lastik > qosalqı doñgalaq
yedek parça > qosalqı bölşek
yedek teker > qosalqı doñgalaq
yediialtmışbeşlik > y
yel değirmeni > jel diyirmen
yelken bezi > y
yelkesen > y
yelkiran > y
yelkovan > flyuger
yelölçer > anemometr
yelpaze > jelpüwiş, jelpigiş
yemek dolabı > y
yemek masası > y
yer minderi > y
yer mumu > y
yer yatağı > jerge salınğan tösek
yıldırım siperi > y
yıldırımkıran > jay tartqış
yıldırımlık > jay tartqış
yıldırımsavar > jay tartqış
yivaçar > y
yoğunlaş > kondensator
yoğunlukölçer > densimetr
yol halısı > y
yol kilimi > y
yolluk > y
yorgan > körpe, jurğan
yorgan çarşafı > seysep
yorgan iğnesi > körpe qabatın iyne
yorgan ipliği > y
yorgan yüzü > y
yön belirteci > kompas
yönelteç > rul', tutqa
yuf borusu > y
yular > tizgin, noqta
yuvarölçer > y
yuvgu > oqtaw
yüksek fırın > y
yükseklik ölçer > y
yükselteç > küşeytkiş
yüksük > oymak
yülgü > ustara
yürürçalar > y
yürüteç > iyt arba
yüz > y
yüz havlusu > y
yüzer top > y
zamklı kağıt > jabısqaq qağaz
zanka > y
zelve > jarma, moyinturıq
zemberek > prujina, ressor
zencir > şinjır
zımpara > zimpara, najdak
zımpara kağıdı > zimpara qağaz
zımpara taşı > zimpara tas
zımpara tozu > y
zipkın > şanışqı
zıvana > trubka
zıvanalı vida > y

zikzak makinesi > y

zil > qoñıraw

zilli maşa > y

zincir > şınjır

zoka > y

zurna > zurna

Tablo 14: On Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
2.139			1.105			1.034		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %			
Türkçe	646	58,46	Kazakça	709	64,16			
Almanca	5	0,45	Almanca	3	0,27			
Arapça	72	6,51	Arapça	19	1,71			
Farsça	57	5,15	Farsça	21	1,90			
Fransızca	223	20,18	Fransızca	35	3,16			
İngilizce	29	2,62	İngilizce	25	2,26			
İspanyolca	1	0,09	İspanyolca	1	0,09			
İtalyanca	46	4,16	İtalyanca	1	0,09			
Latince	-	-	Latince	3	0,27			
Macarca	1	0,09	Macarca	-	-			
Malezyaca	1	0,09	Malezyaca	-	-			
Rumca	24	2,17	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	282	25,52			
Yunanca	-	-	Yunanca	6	0,54			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	459	41,53	Toplam Yabancı Söz Sayısı	396	35,88			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça-Arapça		5		
				Kazakça-Farsça		7		
				Kazakça-Rusça		36		
				Kazakça-Fransızca		1		
				Kazakça-İngilizce		4		
				Farsça-Rusça		1		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				3				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 2.139 sözün 1.105'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1.034'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %58,46'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %64,16'sı Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %5,7 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,18'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,52'lik oranla Rusçadır. 1.105 sözün 36'sında hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır.

Bu bölümde teknolojik alet adları da sıklıkla yer almaktadır. Her iki lehçede de yeni icat edilen bir ürüne zaman zaman Türkçe adlandırmalar yapılmaktadır. Bunun yanı sıra o teknolojik aletin üretildiği ülkenin vermiş olduğu ad veya teknolojik aletin alındığı ülkenin vermiş olduğu adın kullanılmaya devam edildiği durumlar da görülmektedir. Teknolojik aletlerin Türkiye'ye genellikle batıdan geliyor olması adlandırmaların da ağırlıklı batı dillerinden olmasına, teknolojik aletlerin Kazakistana ise genellikle Rusya'dan geliyor olması ise adlandırmaların Rusça olmasına neden olmaktadır.

2.15. Yerleşim Kültürü

acil servis > jedel jârdem bölmesi

açık ağıl > qaşa

açık alan > dalañqay, jadağay, jazañ

açık hava müzesi > aşıq aspan

astındağı murajay

açık hava sineması > aşıq aspan

kinoteatrı

açık hava tiyatrosu > aşıq aspan

teatrı

açık tribün > y

adres > adres

afet istasyonu > y

agora > y

ağaç parkı > y

ağıl > qaşa

ahır > qora, qaşar, qotan

aile bahçesi > y

aile gazinosu > y

akabe > y

akaryakıt istasyonu > janarmay

beketi

akıl hastanesi > jındıxana

alt geçit > jerastı ötkeli

altı yol > y

Amerikan bar > y

amfi > amfiteatr

amfiteatr > amfiteatr

ana cadde > bas köşe

ana kent > бас қала

ana şehir > бас қала

ana yol > magistral'

anfi > amfiteatr

anfiteatr > amfiteatr

apart otel > apartotel'

apartman > köp qabattı üy

ara sokak > köldegen köşe

araba mezarlığı > y

arabalık > garaj

arasta > y

arboretum > arboretum, dendrariy

ardiye > qoyma

arık > arıq

arıtımevi > y

ark > arıq

arka sokak > y

arkaç > qaşa

arz odası > y

asma bahçe > y

aş damı > asüy, asxana

aş ocağı > y

aşağı mahalle > tömengi kvartal

aşevi > asxana, restoran

aşhane > asxana

aşıt > y

at meydanı > ippodrom

atelye > müsınxana

atıştırma yeri > y

atölye > şeberxana, ustaxana

avlak > y

avrat pazarı > y

ayakaltı > y

aygır deposu > y

ayrıç > ayrıq

baba bucağı > qara şañıraq, ata

qonıs

- baba diyarı > qara şańıraq
 baba ocağı > qara şańıraq
 baba yurdu > qara şańıraq
 babaevi > qara şańıraq
 Babıalı > y
 bakım yurdu > qudayxana
 bakımevi > köşetxana, qudayxana
 balhane > balxana
 balık pazarı > balıq narıǵı
 balıkçı kahvesi > y
 balıkhane > y
 baloz > kabak
 baltalık > y
 banket > y
 banliyö > qala mañı
 bar(II) > bar
 barınak > baspana, üy-jay, pana
 baruthane > oq-däri qambası
 basımevi > baspaxana
 basmahane > baspaxana
 başkent > el ordası
 başkentlik > y
 başşehir > el ordası
 bataak > miy batpaq, tartpa
 batakhanе > vertep
 bayram yeri > y
 bedesten > y
 bekleme odası > kütüw zalı
 bekleme salonu > kütüw zalı
 bekleme yeri > y
 belde > qala, şahar
 belediye sarayı > ratuwşa
 belgelik > arxiv
 benzin istasyonu > janarmay beketi
 benzinlik > janarmay beketi
 berber dükkâni > şaştaraz
 berber salonu > şaştaraz
 besi merası > y
 besihane > aqır ottıq
 beslenme odası > y
 beton santrali > y
 bıçkíevi > y
 bıçkíhane > y
 bilardo salonu > bil'yard bölmesi
 birahane > sırxana
 bisiklet yolu > velosiped jolı
 bistro > şaǵın meyramxana
 bitpazarı > jayma bazar
 bonmarşe > ämbebap düken
 bordür > y
 botanik parkı > botanika sayabaǵı
 boyahane > y
 boyler (II) > boyler
 bozahane > y
 böcekhane > y
 böceklik > y
 böǵürtlenlik > y
 bucak > bolıs, naxiye
 buǵuevi > y
 bulaşıkhanе > y
 buluşma yeri > y
 bulvar > bul'var
 burtlak > y
 butik > butik
 butik otel > butiktik qonaq üy
 buzhanе > muzdıq

- bük > suwarmalı jer
 büro > keñse, byuro
 büvet (II) > böget
 büyük mağaza > univermag
 büyükşehir > y
 cadde > dañıl
 cam yuvası > y
 cambazhane > tsirk
 camevi > y
 cami (I) > meşit
 camlık > şını körme, vitrina
 cehennemlik > y
 celi > y
 cemevi > y
 cep > y
 cephanelik > oq-däri qoyması
 cephe gerisi > tıl
 cevizlik > y
 cezaevi > abaqtı, türme
 ciltevi > y
 civar > töñirek, aynala, mañay
 çadır > kiyiz üy, şatır
 çadır kent > y
 çakıl yol > y
 çakıllık > y
 çakırdikenlik > y
 çal > y
 çalgıhane > y
 çalılık > şilikti, söñke, toğay
 çalışma kampı > y
 çaltılık > y
 çamaşırhane > kirxana
 çamaşırılık > kirxana
 çamlık > şırşalı, qarağaylı
 çamur deryası > batpaqtı jer
 çardak > şayla, kürke
 çarşamba pazarı > y
 çarşı > bazar
 çat (III) > torap, qiyılıs
 çay bahçesi > y
 çay ocağı > şayxana
 çayevi > şayxana
 çayhane > şayxana
 çayır > kögal, şabındıq
 çayırılık > şabındıq
 çaylık > y
 çekek > aylaq
 çekiçhane > y
 çelikhane > y
 çeltik tarlası > y
 çeltiklik > y
 çerге > kiyiz üy, şatır
 çermik > ıstıq köktem
 çevre yolu > aynalma jol
 çifit çarşısı > y
 çığralık > y
 çıkmaz > tuyıq köşe
 çıkmaz sokak > tuyıq köşe
 çıkra > y
 çıkralık > y
 çınarlık > y
 çınlak > y
 çiçek bahçesi > gülzar
 çiçek pazarı > gül bazarı
 çiçekevi > y
 çiftchane > y

- çiğnek > y
 çilehane > y
 çimek > monşa
 çimenlik > şımdaq, maysa
 çocuk bahçesi > balalar parki
 çocuk yuvası > balabaqşa
 çok katlı otopark > y
 çökek > şuqır, batpak
 çökelge > batpak
 çöplük > küresin
 çubuk odası > y
 çubukluk > y
 çukur > şuñqır
 çukurluk > y
 dağ köyü > y
 dağıtım evi > y
 dalan > vestibul'
 dalyan > dal'yan
 dalyan tarlası > y
 dalyan yeri > y
 danışma bürosu > anıqtama
 dansing > biy alañı
 dar (III) > otan, el
 darphane > moneta sarayı
 darüşşifa > awruxana
 defterhane > y
 deli orman > nuw orman
 demir kapı > y
 demir yeri > aylaq
 denetleme noktası > y
 deniz hamamı > jağajay
 dergâh > tekke
 dernek evi > jergilikti
 devlethane > y
 devriye > patrol'
 dışarı > sırt, tıs, dala
 dışarlık > şetkeri, provintsiya
 dikenlik > tikendik
 dikimevi > tigin şeberxanası
 dikimhane > tigin şeberxanası
 dikmelik > köşettik
 dine > y
 dinek > y
 dinleme salonu > körermender zalı
 dinlenme kampı > demalıs lageri
 dipdam > türme, abaqtı
 disko > diskoteka
 diskotek > diskoteka
 dispanser > dispanser
 divan kalemi > y
 diyar > el, ölke, aymaq
 diyarığurbet > jat jer
 dizgi yeri > y
 doğum odası > y
 doğum yeri > tuğan jeri
 doğumevi > perzentxana
 doğumhane > perzentxana
 dokumahane > y
 dolantı > y
 dolmen > dol'men
 dolmuş durağı > mikroavtobus
 ayaldaması
 doyumevi > y
 dökümevi > quyuw zavodı
 dökümhane > quyuw zavodı
 döner kule > y

- dulda > dalda
 düğün salonu > üylenüw zalı
 dükkân > düken, magazin
 düşkünler yurdu > qarttardıñ üyi
 düşkünlerevi > qarttardıñ üyi
 eczane > dârixana
 ehram > piramida
 elektrik fabrikası > elektr statsiyası
 elektrik santrali > elektr statsiyası
 elmalık > alma bağı
 emlak bürosu > y
 enderun > y
 enfrastrüktür > bazis
 eriklik > y
 erkekler hamamı > erler monşası
 esrar tekkesi > naşaqorlar qordası
 ev > üy
 evsin > y
 eyalet > uwälayat, aymaq, ölke
 ezimevi > y
 fabrika > fabrika
 fakirhane > qarttardıñ üyi
 fare deliği > y
 ferhane > kerüwen saray
 fetvahane > y
 findıklık > y
 fıstıklık > y
 fişkılık > y
 fidanlık > köşettik
 fidelik > koşetxana
 Fin hamamı > sawuna
 fişekhane > y
 forum > forum
 fotoğrafhane > fotoatel'e
 fuar > körme, jârmeñke
 fuaye > foye
 fundalık > söñke
 galeri > galereya
 garnizon > garnizon
 gazhane > y
 gazino > kazino
 gece kulübü > tünge klub
 gecekondı > laşıq, baspana
 gecekondulaşma > y
 gemilik > verf
 genel başkanlık > bas basqarma
 genel kütüphane > köpşilik
 kitapxana
 genel müdürlük > vedomstvo
 genel sekreterlik > y
 genel yazmanlık > y
 genelev > aşınajay
 geriz > y
 getto > getto
 gezinti yeri > y
 gişe > kassa
 giyimevi > y
 göçebe > köşpeli
 göçebelik > köşpelilik
 göçelge > y
 gök tırmalayan > zäwlim üy
 gök tırmalayıcı > zäwlim üy
 gökdelen > köp qabattı üy
 göllük > y
 gömültü > y
 gömüt > mazar, zirat

gömütlük > mazarlıq, beyit, zirat
 göz bankası > y
 gözleği > y
 gurbet > jat el
 gurbet eli > jat el
 gusülhane > y
 gübrelik > y
 güderihane > y
 gülistan > gülstan
 güllük > y
 güme > y
 gümrük kapısı > keden beketi
 güngörmez > y
 güvercinlik > y
 güzellik enstitüsü > y
 güzellik salonu > Esemdik salonu
 haber ajansı > xabar agenttigi
 haber bürosu > y
 haber merkezi > aqparat ortalığı
 haber stüdyosu > xabar studiyası
 hacet kapısı > y
 hacet penceresi > y
 hacet tepesi > y
 hadde fabrikası > y
 haddehane > y
 hahamhane > y
 hal > y
 halı saha > y
 haliç > şığanaq
 halk odası > y
 halkevi > y
 halvet > y
 halvethane > y

hamam > monşa
 han > kerüwen saray
 hangar > angar
 hapishane > türme, abaqtı
 hara > y
 harabe > tas-talqan
 harabelik > y
 harem > garem
 haremlük > y
 harım > baw-baqşa, şarbaq
 harim > y
 haritalık > y
 harman yeri > qırman
 harmanlık > qırman
 hastahane > awruwxana
 hastane > awruwxana
 hastel > y
 haşhaşhane > y
 hava meydanı > aerodrom
 hava üssü > aviyabaza
 havaalanı > äwe aylaq, aerodrom
 havadar > y
 havalimanı > äwe aylaq, aerodrom
 havuz > havız, basseyn
 hayalhane > y
 hayat > y
 haymana > jayılım
 hayrat > y
 hayvanat bahçesi > ayuwanat parki
 hazire > y
 helikopter pisti > y
 heliport > y
 helvahane > y

hırsız yatağı > urılar qordası	inekhane > siyır qora
hidroelektrik santral >	ineklik > siyır qora
gidroelektrostantsiya	insektaryum > y
hipermarket > supermarket	ipekhane > y
hipodrom > ippodrom	iplikxane > y
hisar > bekinis, qorğan	iskele > kemejay, aylaq
huğ > y	istibdat > despotizm
humbarahane > y	istihbarat dairesi > barlaw bölümi
hurdalık > y	istihbarat servisi > barlaw qızmeti
hurmalık > y	iş hanı > kommertsiyalıq ğiyमारат
huzurevi > ğarıpxana	iş merkezi > kommertsiyalıq ğiyमारат
hükümet konağı > ükimet üyi	iş yeri > jumıs ornı
ılıca > arasan, kurort	işletme > önerkäsip, käsiporın, zawıt
ıııdam > monşa	işletme şirketi > y
ibadetgah > y	işlik > atel'ye
ibadethane > ğiybadatxana	izbe > jertöle, laşıq
iç göç > y	izbelik > y
içme > y	kabana > y
içmeler > y	kabare > kabare
idare > äkimşilik	kabin > kabina
idarehane > redaktsiya	kabine > kabinet
ikametgah > meken-jay, qonıs	kabir > qabır, mola
il > uwälayat, aymaq	kabrıstan > mola, beyit, zirat
ilçe > awdan	kadınevi > y
iletişim merkezi > y	kafe > kafe
ilk yardım hastanesi > y	kafeşantan > y
imalathane > öndiris ornı	kafeterya > kafeteriy
imamevi > äyelder türmesi	kâfirıstan > y
imaret > qayırmdılıq mekemesi	kâgir > y
imarethane > qayırmdılıq	kahve > kafe
mekemesi	kahve ocağı > y
in > üñgir	kahvehane > kafe, kofexana
incirlik > y	

kalavrahane > y	kasabacık > y
kalayhane > y	kasabalı > y
kale > qorğan, bekinis, qamal	kasaphane > quşxana, qasapxana
kale bedeni > y	kasır > pavilon, villa
kalem > keñse bölmesi	kaşan yeri > y
kalhane > y	kâşane > villa, saray
kamışlık > qamısaq, qamıstı	katakomp > y
kamp > lager'	kav > şarap qoyması
kampüs > kampus	kavaklık > y
kanal > kanal	kayakevi > y
kanalcık > y	kayikhane > y
kanalet > y	kayınlık > qayındı
kanalizasyon > kanalizatsiya	kayıt kabul > y
kanara > quşxana, qasapxana	kaymakamlık > awdan
kanaryalık > y	kaynakhane > y
kançılarya > y	kaza > uwālayat, awdan
kantin > bufet	kenar mahalle > şet awdan
kapalı çarşı > y	kenar semt > şet awdan
kapalı yüzme havuzu > jabıq jüzüw	kent > kent, qala, şahar
basseyni	kent soylu > burjuva
kaplan > qaqqan	kent soyluluk > burjuvaziya
kaplıca > arasan, kurort	kentçi > y
kaputluk > y	kentçilik > y
kara pazar > y	kentli > y
kara yer > mola, qabir, beyit	kentsel > qalalıq
karakol > beket	kenttaş > jerles, eldes
karakol hattı > kordon	kenttaşlık > jerlestik
karargâh > ştab	kervansaray > kerüwen saray
kardeş şehir > y	kıl çadır > y
kargasekmez > y	kıraathane > kafe
karmık > y	kolej > gimnaziya
karye > awıl	koltuk meyhanesi > y
kasaba > poselke, qalaşıq	konak > zäwlim üy

konsoloshane > konsuldıq	misafirhane > meymanaxana
kontrol kulesi > basqaruw munarası	modaevi > män üyi
konuk evi > qonaqjay	mücellithane > y
kordon boyu > y	nahiye > naxiye
koşu yolu > trek	nüfus > xalıq
köprü > köpir	oberj > y
köprü yol > y	okul > mektep, uçilişçe
köşe başı > y	otel > qonaq üy
köşk > pavilon	pansiyon > pansiyon
köy > awıl	park > park, sayabaq
köy meydanı > y	park yeri > y
köy odası > y	parkur > trek
köydeş > awıldas	pasaj > passaj
kreş > bala baqşa	polis karakolu > politsiya uçaşkesi
kulüp > klub	postane > poçta
küçük burjuva > y	sağlık evi > dispanser
kültür merkezi > medeniyet sarayı	sağlık merkezi > meditsina ortalığı
kültür sarayı > medeniyet sarayı	sağlık ocağı > dispanser
kütüphane > kitapxana	sağlık yurdu > awruxana
lokanta > asxana, restoran	sekene > turğın
mantar kent > y	semt > awdan
market > azıq-tülük dükeni	sfenks > sfinks
matbaa > baspaxana	sığınak > qorğanış, pana
medeni > mädeni	sit > y
meskûn mahal > y	sit alanı > y
meteoroloji istasyonu >	site > qalaşıq
meteostantsiya	sokak > köşe
metropol > bas qala	su kemeri > y
meydan > alañ	su sarnıcı > y
meydancık > y	su yolu > salma
meyhane > qabaq	sunak > y
mezbele > y	şadırvan > y
misafir odası > qonaq bölmesi	şaraphane > şarap qoyması

şato > qorgan, bekinis, qamal

şehir > qala, şahar

şehir coğrafyası > y

şehir hatları > y

şehir merkezi > qala ortalığı

şehir rehberi > y

şehir turu > y

şehirci > qala saluwşı

şehircilik > qala saluwşılıq

şehirlər arası > qalaaralıq

şehirli > qalalıq

şehirlilik > y

şimşirlik > y

taşra > provintsiya

tatil köyü > demalıs awılı

torak > y

varoş > y

yerleşim alanı > y

yerleşim merkezi > y

yerleşke > qalaşiq

yukarı mahalle > y

yunak > monşa

Tablo 15: On Beşinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
603			363		240	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	
Türkçe	232	63,91	Kazakça	245	67,49	
Arapça	65	17,90	Arapça	27	7,43	
Farsça	9	2,47	Farsça	6	1,65	
Fransızca	41	11,29	Fransızca	29	7,98	
İngilizce	8	2,20	İngilizce	6	1,65	
İtalyanca	3	0,82	İtalyanca	7	1,92	
Keltçe	1	0,27	Keltçe	-	-	
Latince	2	0,54	Latince	-	-	
Rumca	1	0,27	Rumca	-	-	
Rusça	1	0,27	Rusça	43	11,84	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	131	36,08	Toplam Yabancı Söz Sayısı	118	32,50	
Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İle İlgili Sayısal Bilgiler						
Kazakça - Arapça				5		
Kazakça - Farsça				1		
Kazakça - Rusça				6		
Kazakça - Fransızca				2		
Arapça - Rusça				3		
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı						
6						

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 603 sözün 363'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 240'ına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %63,91'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %67,49'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %4,52 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,90'lık oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %11,84'lük oranla Rusçadır.

2.16. Taşıtlar

su cenderesi > y	buharlı tren > buw poyızı
randa > y	cankurtaran > jedel jârdem
mercan teknesi > y	cankurtaran gemisi > qutqaruw
açık taşıt > y	kemesi
adayavrusu > y	cankurtaran salı > y
ağ kayığı > y	cankurtaran sandalı > qutqaruw
ağır araç > awır kölik	qayıǵı
ağır vasıta > awır kölik	cip > djip
alamana > y	cönk (II) > y
algarina > y	çapar (II) > qayıq, barkas
ambülans > jedel jârdem	çatana > y
araba > arba	çektiri > y
araba vapuru > parom	çıkarma gemisi > y
arabalı vapur > parom	çırnık > y
araç > kölik, mingi	çift direkli > y
arazi aracı > jolsız kölik	çift motorlu > y
ateş gemisi > y	çiftteker > y
ateş kayığı > y	çöp arabası > qoqıs tasuwşı
balast gemi > y	deniz altı > süñgüwir qayıq
banliyö treni > şolaq poyız	derrace > velosiped
barça > barja	destroyer > äsminets
barka > y	dilenci vapuru > y
bastarda > y	dolmuş > dolmuş, mikroavtobus
baştanda > y	dolmuş uçak > y
binek > minis, minetin	domuz arabası > qol arba
binit > minis	donanma > teñiz flotı
bisiklet > velosiped	dozer > bul'dozer
bombardıman uçağı > bombalawşı	dörtçeker > y
brıçka > kök arba, brıçka	dörtçifte > y
brik (I) > brig	dörttek > y
brik (II) > y	drezin > drezina
buharlı gemi > buw kemesi	duba > barja
	ekskavator > ekskavator

elektrikli tren > elektr poyız	kaptıkaçtı > y
elektromobil > y	kaput > kapot
fayton > faeton	kara tren > y
fennî muayene > y	kara vapuru > y
feribot > parom	karavan > avtofurgon
filo > eskadro	karavel > y
foroz kayığı > y	kargo > jük kemesi
fren > tejewiş	karoser > şanaq, quvzovı
fren mesafesi > tejew qaşıqtığı	kasa > şanaq, quwzovı
furgon > furgon	kavrama > y
füzeatar > y	kavrama noktası > y
gambot > kanonerka	korvet > korvet
geçici plaka > y	kruvazör > kreysler
gemi > keme	kumandan gemisi > y
geri vites > y	kum kamyonu > y
gondol > gondola	limbo > y
greyder > greyder	limuzin > limuzin
hava taşıtı > y	lokomobil > y
helikopter > bertolet, gelikopter	lokomotif > lokomotiv, parovoz
hücumbot > y	makam arabası > y
ıgırıp kayığı > y	midibüs > mikroavtobus
itfaiye aracı > ört söndirgiş	minibüs > mikroavtobus
jet > reaktivti uşaq	mobilet > skuter
jip > djip	motor > motor, dvigatel', qozğaltqış
kağnı > y	motorbot > y
kağnı arabası > y	motorlu taşıt > avtokölik
kaleska > y	motorlu tren > y
kamikaze > y	motosiklet > mototsikl
kamyon > gruzovik	mototren > y
kamyonet > pikap	muhacir arabası > y
kancabaş > y	oto > avtomobil', avtomaşına
kano > kanoe	otobüs > avtobus
kaporta > kapot	otomobil > avtomobil', maşına

öküz arabası > ögiz arba	şambrel > kamera
patalya > y	şanzıman > şapşandıq qorabı
payton > faeton	şasi > şassi
polis arabası > politsiya maşinası	şilep > jük kemesi
pompa > nasos	şimendifer > temirjol, poyız
posta treni > poçta poyızı	şoför koltuğu > jürgizüwşi orındığı
pupa > y	şoför mahalli > jürgizüwşi orındığı
rot > y	şose > tas jol
rotıl > y	tahsisli yol > y
römork > tirkeme, tirkem	tahtelbahir > süñgüwir qayıq
sal > sal	taksi > taksi
sarnıç vagonu > vagon-tsisterna	talika > y
sarpi > y	tandem > tandem
sepetli motosiklet > y	tanker > tanker
servis > qızmet maşinası	tanzifat arabası > y
servis arabası > qızmet maşinası	tarife > preyskurant
servis aracı > qızmet maşinası	taşıt > kölik, transport
servis asansörü > qızmettik lift	taşıtçı > kölik jürgizüwşi
servis otobüsü > marşrutlıq avtobus	tatar arabası > y
sığınma cebi > y	tayyare > uşaq
silindir > tsilindir	tekne > qayıq
sis farı > y	teleferik > y
sis lambası > y	telesiyej > y
sol şerit > y	telli otobüs > y
stepne > qosalqı doñgalaq	tender > tender
steysin > y	tepkili uçak > reaktivti uşaq
stop lambası > y	tır > tirkeme
su tankeri > y	tombaz > y
sürat katarı > jıldam poyız	toparlak > döñgelek
sürücü belgesi > jürgizüwşi	topçeker > y
küwäligi	toplu taşıma > qoğamdıq transport
sürücü kursu > jürgizüw mektebi	tornet > y
süspansiyon > suspenziya	trafik > transport qozğalı

trafik akımı > transport qozğalı
 trafik akışı > transport qozğalı
 trafik işaretləri > jol belgileri
 traktör > traktor
 tramvay > tramvay
 tren > poyız
 treyler > tirkeme
 triportör > y
 trolleybüs > trolleybus
 troyka > y
 türbin > turbina
 uçak > uşaq
 uçan kale > y
 uzay gemisi > ğarış kemesi
 uzun araç > y
 üçteker > y
 vagon > vagon
 vagon restoran > vagon restoran
 vagonet > y
 vapur > keme, paroxod
 vardakosta > y
 vasıta > transport
 velespit > velosiped
 vesait > transporttar
 vesaitinakliye > y
 vinç > kran
 yandan çarklı > y
 yarış arabası > jarıs maşinası
 yarış otomobili > jarıs avtomobili
 yat > yaxta
 yataklı vagon > y
 yaylı > serippeli
 yaylı araba > y

yemekli vagon > y
 yer altı treni > y
 yolcu gemisi > kruvizdik keme
 yolcu treni > jolawşı poyezdı
 yük arabası > jük maşinası
 yük asansörü > y
 yük gemisi > jük kemesi
 yük katarı > jük poyızı
 yük treni > jük poyızı
 yük vagonu > jük vagonu
 yükçeker > y
 yüzergezer > y
 zeplin >
 zırhlı > dirijabl'
 zırhlı araç > bronevik

Tablo 16: On Altıncı Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
242			144			98		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %			
Türkçe	70	48,61	Kazakça	81	56,25			
Almanca	1	0,69	Almanca	-	-			
Arapça	7	4,86	Arapça	1	0,69			
Fransızca	51	35,41	Fransızca	18	12,50			
İngilizce	9	6,25	İngilizce	9	6,25			
İtalyanca	5	3,47	İtalyanca	-	-			
Latince	-	-	Latince	2	1,38			
Rusça	1	0,69	Rusça	29	20,13			
Yunanca	-	-	Yunanca	4	2,77			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	74	51,39	Toplam Yabancı Söz Sayısı	63	43,75			
				Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Rusça		2		
				Kazakça - İngilizce		1		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı				
				2				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 242 sözün 144'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 98'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %48,61'i Türkçe, Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %56,52 Türkçedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %35,41'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,13'lük oranla Rusçadır. Bu bölümdeki taşıtlar da yine çeşitli teknolojik aletler gibi bu ülkelere dışarıdan gelmektedir ve bir kısmı alınan veya üretilen ülkenin vermiş olduğu ad ile kullanılmaktadır. Bu durumun da Türkçe söz sayısının az çıkmasında etkisi vardır.

2.17. Evlilik, Aile, Akrabalık

aba > apa	analık > analıq, şeşelik
abi > ağa	anne > ana, şeşe
adam > adam	anneanne > äje
âdem > adam, adamzat	anneannelik > y
âdem evladı > adam, kişi	annelik > analıq
âdemiyet > adamzat	ant kardeşi > y
âdemoğlu > adam, kişi	ata > äke, ata
ağababa > ata	avrat > äyel, jubay, jar, zayıp
ağabey > ağa	ayal > jubay, jar, zayıp
ağabeylik > ağalık	ayvaz > küyew, jubay
ağız nişanı > y	ayvazlık > y
ahfat > y	baba > äke
ahi > y	baba soyluluk > y
aile > otbası	baba tarafı > äke jağı
aile hayatı > otbasılıq ömir	baba yarısı > y
aile meclisi > y	babaanne > äje
aile reisi > otağası	babaannelik > y
aile saadeti > otbası baqıtı	babacık > y
ailevi > otbasına qatıstı	babalık > äkelik
aka > ağa	bacanak > baja
akraba > tuwıs, tuwısqan, ağayın	bacanaklık > y
akrabalık > tuwısqandıq	bacı > äpke
altız > altı egiz	bacılık > y
amca > jöke, nemere ağa	bala > bala, perzent
amcalık > y	balalık > y
amcazade > y	balayı > bal ay
ana > ana	baldız > baldız, qayınbike
ana baba > äke-şeşe, ata-ana	başı bütün > y
ana kadın > y	başlık parası > qalıñ
ana kuzusu > näreste, säbi	bekâr > boydaq
ana yarısı > y	bekârlık > boydaqtıq
anacık > anaşım, apatay	bel evladı > bel bala
	belediye nikâhı > y

beniâdem > adamzat	çoluk çocuk > bala-şağa
benibeşer > adam	çoluklu çocuklu > balalı-şağalı
berdel > y	çöpsüz üzüm > y
beşer (I) > adamzat, adam	dadaş > ağa, ini, jigit
beşeriyet > adamzat	dadaşlık > y
beşik kertigi > y	damat > küyew
beşiz > bes egiz	damatlık > y
beybaba > y	dayı > nağaşı, jöke
beyzade > aqsüyek, bekwada	dayı kızı > nağaşı qızı
beyzadelik > aqsüyektik, bekwadalıq	dayı oğlu > nağaşı bala
bibi > bibi	dayılık > y
birader > ağa, ini, bawır, dos	dayızade > y
biraderlik > y	dede > ata
birey > kisi	dedelik > atalıq
böle > y	dıǵdık > y
bula > jeñge	dış evlilik > y
büyük aile > y	dış kapının mandalı > y
büyük aile > y	dıştan evlilik > y
büyük ana > äje, apa	dızdık > y
büyük anne > äje, apa	dirlik düzenlik > tatuwlıq
büyük baba > ata	dost > dos, joldas
büyük hanım > mosqal	dost düşman > dos-duşman
büyük peder > ata	döl > urpaq, jurağat, äwlet
cet > ata, baba	döl döş > urpaq, tuqım, näsıl
cicianne > y	dul > jesir
cinsilatıf > äyel	düğün > üylenüw toyı
çekirdek aile > şegene	düğün alayı > y
çeyiz > jasaw	düğün evi > neke sarayı
çeyizlik > y	düğün hamamı > y
çok eşli > köp nekeli	düğüncü > y
çok eşlilik > köp nekelilik	düğünsüz > y
çok karılı > y	dünür > süyektek, quda, qudağiy,
çok karılılık > y	qudanda

dünürücü > jawşı	ersiz > ersiz
dünürçülük > y	ersizlik > ersizdik
dünürlük > jawşılıq, qudalıq,	eş > jubay
qudağıylıq, qudandalıq	eş dost > dos-jarandar
dünyaevi > üylenüw	etfal > y
ebeveyn > ata-ana, äke-şeşe	ev halkı > otbası müşeleri, üy işi
ecdat > ata-baba	evin direği > y
ede > ağa	evladüiyal > bala-şağa, üy işi
efendibaba > y	evlat > bala, perzent
ege > qamqorşı	evlatlık > asırandı
eke > qariya, qart	evleniş > üylenüw
ekmek düşmanı > y	evli > üylengen
eksik etek > y	evli barklı > üylengen
eksikli > y	evlilik > üylengendik
el adamı > y	evlilik dışı > nekesiz
el âlem > eljurt	eytam > y
el gün > jat, böten, bögde	familya > otbası
elkızı > kelin	füru > nemereler
eloğlu > küyew, jat	gacı > aşına, köñildes
elti > abısın	gaco > aşına, köñildes
ertilik > y	gayret kuşağı > y
emanetullah > jetim	gelin > kelin
emeksiz evlat > ögey	gelin abla > jeñge
emmi > y	gelin alayı > y
emmi kızı > y	gelin alıcı > y
emmi oğlu > y	gelin hamamı > y
emmioğlu > y	gerdek > neke otawı
enişte > jezde	göbek > urpaq, ürim-butaq
ensest > y	görücü > jawşı
er > er	görüçülük > y
er kişi > y	görümce > qayın bike
erkek > erkek	görümcelik > y
erkekevi > y	görümlük > körimdik

gümüş yıl > y	iç güveyi > küşik küyew
güvey > küyev	iç güveyilik > y
güveyi > küyev	içten evlilik > endogamiya
güveyi yemeği > y	ihtiyar > kâri, qart
güveyilik > y	ikizli > y
hafit > y	ilk göz ağrısı > tula boyı tuñğısı
hala > äpke	imam nikahı > diniy nike
hala kızı > y	imam nikahlı > y
hala oğlu > y	ini > qaynağa
halazade > y	izdivaç > üylenüw
hanedan > äwlet, dinastiya	jenerasyon > urpaq, nesil
hanım > äyel, jubay, zayıp	kabile > taypa, ruw
hanımanne > qayınene	kadın > äyel
hanımnine > y	kadın ana > y
haramzade > zañsız tuwılğan	kadınnine > äje
haseki sultan > y	kadim dost > y
hatun > äyel	kalın > qalıñ
hatun kişi > äyel adam	kan bağı > qandıq tuwıs
hayat ağacı > şejire ağaşı	kan kardeşi > ökil bawır
hayat arkadaşı > ömirlik jar	kandaş > kandas
hayrulhalef > y	kanı ayaklı > y
helalli > nekeli	kanka > y
helallik > baqıldıq	karabet > tuwıtıq
hemşire > äpke, siñli	kardaş > bawır
hemşirezade > jiyen	kardeş > bawır
hısım > tuwıs	kardeş kanı > y
hısım akraba > tuwısqan-tuğan,	kardeşli > y
jaqın-jaqıbay	kardeşlik > bawırlastıq
hısımlık > tuwıstıq	kardeşsiz > y
horanta > otbası müşeleri	karı > äyel, jubay, zayıp
iç evlilik > endogamiya	karı koca > erli-zayıptı
iç evlilik > endogamiya	karı kocalık > erli-zayıptılıq
iç güvey > küşik küyew	karılı > y

- karılı kocalı > äyeli men küyewi
karılık > äyeldik
karındaş > bawır
kavim kardaş > tuwısqan-tuwğan
kayın > qayın
kayınbaba > qayın ata, qaynata
kayınbabalık > y
kayınbirader > qayını
kayınbiraderlik > y
kayınço > qayın
kayınlık > y
kayınpeder > qayın ata, qaynata
kayınpederlik > y
kayınvalide > qayın ene, qaynene
kayınvalidelik > y
kaynana > qayın ene, qaynene
kaynanalık > y
kaynata > qayın ata, qaynata
kaynatalık > y
kerime > y
kız > qız
kız kardeş > qarındas, siñli
kız kızıan > bala-şağa
kızıan > bala-şağa
kirve > ökil äke
koca > er
korte > aşmalıq, köñüldestik
köklü aile > y
kuma > toqal, kündes, quma
kuzen > y
küçük bey > y
küçük hanım > y
küldöken > y
künye > tag
lakap > laqap
lala > bala bağıuwşı
lohusa > y
madam > xanım
mader > ana
mahdum > ul, bala
mahrem > ämpey
matmazel > boyjetken
mihman > meyman
misafir > qonaq, meyman
monogami > monogamiya
mücavir > y
namahrem > böten, jat
nedim > y
nedime > y
nene > äje
nesep > ata-tegi
nesil > urpaq, zäwzat
nikah > nike
nine > äje
nisa > äyel
nişan > nişan, nekelestirüw
nişan halkası > neke jüzigi
nişan yüzüğü > neke jüzigi
oğlan > bala, ul
oğlanevi > y
oğul > ul
omuzdaş > dos, seriktes
öz > tuwğan
öz kardeş > tuwğan qarındas
partner > partner, serik, äriptes
patriarkal > patriyarxaldıq

peder > äke	şvester > medbike, äpke, siñli
poliandri > poliyandriy	taallukat > tuwğan-tuwısqan
poligami > mnogojenstvo	talak > talak
polijini > y	talakıselase > y
sağdıç > küyew joldas	taya > bala bağıwşı
sevgili > ayawlı, aşına	tayalık > kütüwşilik
seyyibe > jesir	taygeldi > y
sihri > tuwıs, tuwıstıq	tek eşli > y
sihriyet > tuwıstıq	tek eşlilik > monogamiya
silsile > tizbek	tek evli > y
silsilename > y	tek evlilik > monogamiya
son görev > soñğı mindet	tekne kazıntısı > kenje bala
soy > soy, ürim-butaq, ata tegi, ruw	teyze > apa, apay
soy ağacı > şejire ağaşı	teyzezade > y
soya çekim > tegine tartuwşılıq	torun > nemere
soyadı > tegi, familiya	uhuvvet > bavırlastıq, tuwıstastıq
soydaş > ruwlas, atalas	uruk > taypa, ruw
soydaşlık > ruwlastıq, näsildestik	usul > y
soysal > ruwlıq	uşak > jasöspirim, bozbala, jigit
söz kesimi > y	uzak akraba > alıs tuwıs
sözlü > atastırılğan	uzatmalı nişanlı > y
sülale > soy, jurağat, zävzat, nawğı,	uzatmalı sevgili > y
ürim-butaq	üvey > ögey
sütana > süt ana	üvey ana > ögey şeşe
sütanalık > y	üvey anne > ögey şeşe
sütannelik > y	üvey baba > ögey äke
sütbaba > y	üvey çocuk > ögey bala
sütkardeş > y	üvey evlat > ögey bala
sütkız > y	üvey kardeş > ögey bawır
sütnine > y	üvey kız > ögey qız
sütoğul > y	üvey oğul > ögey ul
şecere > şejire	valide > şeşe, ana
şecereli > tekti, soylı	validelik > analıq

velet > bala, ul
 veli > qamqorşı
 velilik > qamqorşılıq
 yağlı kapı > y
 yakın > jaqın
 yakın akraba > jaqın tuwıs
 yakın arkadaş > jaqın dos
 yakınlık > jaqındıq
 yakınlık derecesi > jaqındıq дәrejesi
 yalı > jazğı üy, villa
 yavuklu > atastırılğan
 yedi cet > y
 yedi göbek > tuqım-tuqiyan
 yedi gömlek uzak > y
 yedi kat el > y
 yeğen > jiyen
 yenge > jeñge
 yengelik > jeñgetaylıq
 yetişkin > eseygen, estiyar
 yıldırım nikâhı > y
 yuvaya dönüş > y
 yüz görümlüğü > y
 zade > bala, perzent
 zevce > zayıp, jubay, jar
 zevcelik > zayıptıq, jubaydıq
 zevç > küyew, er, jubay
 zifaf > y
 zürriyet > züriyat

Tablo 17: On Yedinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı
419			286		133
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler					
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları		
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	202	70,62	Kazakça	238	83,21
Almanca	1	0,34	Almanca	-	-
Arapça	63	22,02	Arapça	28	9,79
Farsça	10	3,49	Farsça	5	1,74
Fransızca	8	2,76	Fransızca	-	-
İtalyanca	2	0,69	İtalyanca	2	0,69
Rusça	-	-	Rusça	13	4,54
Toplam Yabancı Söz Sayısı	84	29,37	Toplam Yabancı Söz Sayısı	48	16,78
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler		
			Kazakça - Arapça		7
			Kazakça - Farsça		3
			Kazakça - Rusça		3
			Arapça - Rusça		1
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı		
			2		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 419 sözün 286'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 133'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,62'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %83,21'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %12,59 daha fazla olduğunu göstermektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Arapçadır. Diğer bölümlerde Kazak Türkçesinin en fazla yabancı söz aldığı dil genellikle Rusça iken bu bölümde Arapça olduğu görülmektedir. Veriler her iki lehçede de aile ve akrabalık ile ilgili Türkçe söz varlığının yüksek oranda korunduğunu göstermektedir. Bu da ortak kültür unsurlarının korunduğunu ve yaşatıldığını göstermektedir. Ortak bir Türkçe için atılabilecek adımlar açısından olumlu ve destekleyici bir durudur.

2.18. Ticaret, İş, Para, Maliye

abone > jazılıw

abonelik > jazılatın

abonman > abonement

acente > agenttik

acentelik > y

acil ihtiyaç kredisi > jedel nesiye

aciyo > y

acyo > y

acyocu > y

açık bono > y

açık bölge > beytarap aymaq

açık ciro > y

açık çek > y

açık hesap > y

açık işletme > y

açık kapı politikası > y

açık kapı siyaseti > y

açık kredi > kepilsiz nesiye

açık pazar > aşıq bazar

açık piyasa > y

açık poliçe > y

açık senet > y

açıkçı > y

adi defter > y

adisyon > esep

ağır iş > awır jumıs

ağır sanayi > awır önerkäsip

ağnam > y

ahzüita > sawda

ahzükabz > y

aidat > jarna

aile bütçesi > otbası byudjeti

ajans > agenttik

akar > y

akaret > y

akçe > aqşa

akçeli > y

akont > y

akreditif > akkreditiv

aksata > sawda

aksiyoner > y

akşam pazarı > y

akşam piyasası > y

aktüer > y

aktüeryal > y

alacak > alası

alacaklandırıcı > y

alametifarika > y

alavere > qoldan qolğa berüw

alavere dalavere > quwlıq,

aylakerlik

aldatmaca > quwlıq, aylakerlik

algı > y

alıcı ödemeli > y

alım > aluw, satıp aluw

alım satım > sawda

alım satım bürosu > sawda keñesi

alım satım ofisi > sawda keñesi

alımıcı > salıq jıynawşı, inkassator

alın teri > mañday teri

alındı > qolxat

alış fiyatı > satıp aluw bağası

alışveriş > alıs-beeris, sawda

alışveriş sigortası > y

alivre > y

alivre satış > y	astronomik fiyat > bağası tım
Allah taksimi > y	qımbat
Alman usulü > y	aşar > y
alt kurul > y	aval > kepildik
amal > ister	avans > avans
ambargo > embargo	avanta > tegin, olja
ameliye > y	avisto > y
amiriita > y	avro > ewro
amorti > y	avrovil > y
amortisman > amortizatsiya	ayak işi > y
ana defter > y	ayak kirası > y
ana menü > negizgi mäsir	ayakbastı > y
ana ortaklık > y	aylık > aylıq, jalaqı
anamal > kapital	b tipi fon > y
anamal birikimi > y	baç > alım-salıq
anapara > negizgi kapital	bağlı kredi > y
angarya > y	bahşiş > şäy-pul
antrepo > jük qoyması, pakgavz	baldıraşerbeti > y
apel > y	balya > sımbal, toğanaq, bal
ara bono > y	banka > bank
ara kazanç > y	banka cüzdanı > bank kitapşası
ara mal > y	banka defteri > bank kitapşası
aracı banka > y	banka kartı > bank kartası
arbitraj > arbitraj	bankamatik > bankomat
artı para > y	banknot > banknot
artık değer > y	bankomat > bankomat
artık emek > y	barem > y
arz talep > suranı pen usunıs	basit faiz > y
arz talep kanunu > y	başa baş noktası > y
asgari tutar > eñ tömengi soma	başbayı > y
asgari ücret > eñ az aylıq	başbayilik > y
aslî maaş > y	başfiyat > y
	başmaklık (II) > y

başmal > y	borsa işlemleri > y
batkı > bankrot	borsa kağıdı > y
batkılık > bankrot	borsa oyunu > y
bavul ticareti > y	borsa üyesi > y
bayi > ökil	bozuk para > usaq aqşa
bayilik > ökildilik	bulaşık iş > y
bedelsiz ithalat > y	burs > stipendiya
belgit > qolxat, veksəl'	bütçe > byudjet
benchmarking > y	bütçe açığı > byudjet tapşılığı
beş binlik > y	bütçe dengesi > byudjet balansı
beş milyonluk > y	bütüncü ekonomi > y
beş yüzlük > y	büyük defter > y
bilanço > balans	büyük para > y
bildirim ödencesi > y	büyüme hızı > ösüw qarqını
bileşik faiz > y	cari gider > y
bilgileşim > y	cari hesap > kontokorrentlik esep
bilsat > y	cari kur > y
bindirim > qosımşa, üsteme	cari masraf > y
binlik > y	cari para > aynalımdağı aqşa
bir milyonluk > y	cari ücret > y
bireysel emeklilik > y	cep harçlığı > y
birikim > qor, jiynaq, tapqan-tayanğan	cif > cif
bitmiş > y	ciro > jiro
bloke çek > y	cizye > y
bloke para > y	cülusiye > y
bonservis > y	çalışma belgesi > y
borç > borış, qarız	çalışma izni > jumısqa ruqsat
bordro > aqpartizim, vedomost'	çalışma karnesi > y
borsa > birja	çalışma ruhsatı > jumısqa ruqsat
borsa acentesi > birja deldalı	çapraz kur > y
borsa cetveli > birja melimdemesi	çek(II) > çek
borsa değeri > qor narıǵınıñ qunı	çevre temizlik vergisi > y
	çıktı > dayın tawar

çıplak ücret > y	dış pazarlama > y
çok ortaklı > y	dış piyasa > sırtqı rınok
çömlek hesabı > y	dış satım > eksport
çöp vergisi > qoqıs salığı	dış ticaret > sırtqı sawda
çürük para > y	dış ticaret açığı > sırtqı sawda
dağıtım bürosu > ülestirüw byurosı	tapşılığı
dalgalı kur > y	dinamik analiz > y
damga vergisi > y	dinar > dinar
damping > demping, narıqsızdıq,	dip koçanı > tübirşek
arzandıq	disponibilite > y
dar aralık > y	dış kirası > y
darboğaz > y	doğal fiyat > y
data > mälimetter	dok > dok
deflasyon > deflyatsiya	dolanım > aynalım, tsirkulyatsiya
defterikebir > y	dolanım hızı > y
değerli kâğıt > y	dolanlı iflas > y
değişim yönetimi > y	dolar > dollar
değişken maliyet > y	dolaşım > aynalım, tsirkulyatsiya
değişmez maliyet > turaqtı qunı	dolaylı vergi > y
dekont > tübirşek	dolaysız vergi > y
demir resmi > y	dolgun maaş > jaqsı aylıq
denge fiyatı > y	dolgun ücret > jaqsı aylıq
depozito > salım	döner sermaye > aynalım kapitalı
destekleme alımı >	döviz > deviza
destekli bütçe > şoğırlandırılğan	döviz işlemleri > y
byudjet	döviz kuru > ayırbas bağamı
devalüasyon > deval'vatsiya	dövizzede > y
devlet tahvili > y	drahmi > draxma
dış alım > import	duhuliye > kirüw aqısı
dış borç > sırtqı qarız	durgun şişkinlik > y
dış çevre > y	durgunluk > deflyatsiya
dış kredi > y	düşürüm > narıqsızdıq, arzandıq
dış pazar > sırtqı rınok	efektif > naqtı, qolma-qol

efektif alış > qolma-qol satıp aluw	enflasyon > inflyatsiya
efektif döviz > y	enflasyonist > y
efektif fiyat > y	enstrüman > instrument
efektif kur > tiyimdi mölşerleme	envanter > inventar'
efektif satış > qolma-qol satuw	envestisman > investitsiya
efektif talep > tiyimdi suranis	erkincilik > liberalizm
eğilim > y	erteletim > y
ek bütçe > y	esham > aktiyalar, bağıalı qağazdar
ek gün > y	eşelmobil > y
ek kart > y	euro > ewro
ek ödenek > y	eurobond > y
ek poliçe > y	ev ekonomisi > üy şaruwaşılığı
ek süre > qosımşa uwaqıt	ev kirası > päteraqı
ek tahsisat > qosımşa bölüw	eytam maaşı > y
ekipman yatırımı > y	faiz > payız, protsent
ekonometri > ekonometrika	faiz fiyatı > payız mölşeri
ekonomi > ekonomika	faiz haddi > y
ekonomik > ekonomikalıq	faiz oranı > y
ekonomik ambargo > ekonomikalıq	faizci > ösimqor, ösim aluw
embargo	faizcilik > ösim aluwşılıq
ekonomist > ekonomist	faizlendirme > y
ekstre > y	faizli > payızdı, protsentti
ekü > y	faizsiz > payızsız, protsentsiz
emekli aylığı > zeynetaqı	Fak Fuk Fonu > y
emekli ikramiyesi > zeynetker	fasıl > bölüm, taraw, tarmaq
sıyaqısı	fason > ülgı
emekli maaşı > zeynetaqı	fason imalat > kelisimşarttıq öndiris
emisyon > emissiya	fason mal > y
emlak kredisi > ipotekalıq nesiye	fason üretim > kelisimşarttıq öndiris
emlak vergisi > mülük salığı	fatura > faktura
emtia > tawar, zat	fenik > y
endeks > indeks, körsetkiş	ferdi kaza sigortası > jazatayım
endeksli > y	jağdaylardan saqtandırıw

findık altını > y
 findıki > y
 fidyе > ötem, tölem
 fidyеinecat > y
 finans > qarjı
 finansal > qarjılay
 finanse > qarjılandırıw
 finansman > qarjılandırıw
 fire > kemüw
 firma > firma
 fiyat > bağa, qun
 flori > altın aqşa
 florin > florin
 fon > qor, fond
 forint > y
 frank > frank
 franklık > y
 fülüs > y
 garantör > garant
 geçici teminat > y
 geçim endeksi > y
 geçimlik > näpaqa
 geçinme endeksi > күneltüw
 minimumı
 geçmelik > y
 geçmez akçe > y
 gelir > kiris, tabıs, түsim
 gelir dağılımı > kirsti bölüw
 gelir kaynağı > tabıs közi
 gelir ortaklığı > y
 gelir vergisi > kiris salığı, tabıs
 salığı
 genel bütçe > jalpı byudjet

genel gider > y
 genel uygunluk bildirimi > y
 getiri > renta, payız, protsent
 getirim > rant
 getirimci > y
 gevşeme > y
 gider > şıǵıs
 girdi > kirister
 girdisi çıktısı > tabıs pen şıǵın
 giriş ücreti > kirüw aqısı
 girişimci > käsipker, isker, investor
 girmelik > kirüw aqısı
 gösterge > körsetkiş, indeks,
 indikator
 götürü > köterme, tolayım
 götürü pazarlık > y
 guarani > y
 gulden > florin
 guvernör > y
 gümrük > keden
 gümrük birliğı > keden odağı
 gümrük tarifesi > y
 gündelik > күndelikti
 günlük defter > y
 günlük değer > y
 güven yazısı > y
 güvence akçesi > y
 hacimsiz > kölemsiz
 haftalık > aptalıq
 hakkıhuzur > y
 hamaliye > y
 haraç > alım-salıq
 haram para > aram aqşa

harcırah > jol qarajati, jol şıǵını	icar > jal, jaldaw
harç > şıǵın	iç borç > işki qarız
harçlık > usaq şıǵın	iç pazar > işki sawda
has > y	idari bütçe > äkimşilik byudjet
hasılat > önim, tüşim	iflas > bankrot
hasılatlı > kiristi, tabıstı	ihale > tender
hatır senedi > y	ihbar tazminatı > y
hava oyunu > y	ihracat > eksport
hava parası > y	ihraç > eksport, şıǵaruw
havale > jiberüw, jöneltüw	ihtikar > olja, tabıs
havalename > y	ihtikarcı > alıpsatar, sawdager
hayat sigortası > ömiri	ihtiyat akçesi > y
qawipsizdendirüw	iki buçukluk > y
hazır deǵer > y	ikramiye > sıylıq aqşa
hazır para > naqtı, qolma qol aqşa	ikramiyeli > jeñildetilgen (baǵa)
hazine > qazına	ikramiyesiz > y
hazine bonosu > y	iktisadi > ekonomikalıq
hediye çeki > sıylıq vavçeri	iktisadiyat > y
hediye kuponu > sıylıq kuponı	iktisat > ekonomika
hesap > esep	iktisatçı > ekonomist
hesap belgesi > y	iktisatçılık > y
hesap cüzdanı > çek kitapşası, saqtıq kitapşası	imalat > önim, öndiris
hesap özeti > y	indeks > indeks
hesap pusulası > faktura	indirim > jeñildik
hileli iflas > y	indirimli > jeñildikpen
hisse > üles, tiyesi, pay	indirimli satış > jeñildikpen satuw
hisse senedi > aktsiya	inikas > y
hissedar > payşı, jarnaşı, aktsiyoner	ipotek > ipoteka
holding > holding	ipotekli > ipotekalıq
huzur hakkı > y	ipoteksiz > y
hür teşebbüs > y	irat > kiris, payda
ıskonto > jeñildik	isim hakkı > y
	iskonto > jeñildik

iskontolu > jeñildikpen	kampanya > kampaniya, nawqan
iskontosuz > y	kantariye > y
ispenç > y	kapasite > sıyım
istikrar > turaqtılıq	kapik > y
iş hacmi > y	kapital > kapital
iş kolu > departament	kapitalist > kapitalist
işçilik sigortası > y	kapitalizm > kapitalizm
işgaliye > y	kapitülasyon > kapitulyatsiya
işlem > protsedura, operatsiya	kâr > payda, kiris
işlem hacmi > y	kâr haddi > y
işlenti > y	kâr marjı > payda marjası
işletme defteri > y	kâr merkezi > y
itfa > ötew, tölew	kâr payı > payda, kiris ülesi
ithal > kiristirüw, import	kâr paylaşımı > payda bölüw
ithal malı > import tawar	kara para > qaram tabılğan aqşa,
ithalat > import	oñay kelgen aqşa
iyileştirme > y	karaborsa > qara narıq
kabala > y	kârlı > paydalı, tüsimdi
kabalacı > y	karma ekonomi > y
kabalacılık > y	kârsız > paydasız, tüsimsiz
kabul > qabıldaw	kârsızlık > y
kabul kredisi > y	karşı düşürüm > y
kabzımal > alıpsatar, dellal	karşılıksız çek > jalğan çek
kahve parası > şey-pul	kartel > kartel'
kaime > y	kasa defteri > y
kalite riski > y	kasa fişi > y
kalkınma hızı > y	kasa sayımı > y
kalp akçe > y	katılma belgesi > y
kambiyo > ayırbastaw, maydalaw	kati teminat > y
(aqşa, valyuta)	katkı payı > y
kambiyo ajanı > y	katlı kur > y
kambiyo cirosu > y	katma bütçe > y
kambiyo senedi > y	

katma değer vergisi > qosılęan qun salığı	kontenjan sistemi > y
kaydiye > y	kontuvar > y
kayıt dışı ekonomi > y	konut fonu > y
kayıtlı sermaye > y	konut kredisi > y
kayme > y	konvertibilite > y
kaymelik > y	konvertibl > y
kazanç > tabıs, kiris	kooperatif > kooperativ
kefalet mektubu > kepildeme xat	kopek > y
kefalet senedi > y	korumacılık > janaşırlıq
kefaletname > kepildeme	kota > kvota
kefenlik para > y	köken belgesi > y
kelepir > y	kredi > kredit, nesiye
kesat > toqıraw	kredi anlaşması > nesiye
kesene > kelisim, kontrakt	kelisimşartı
kesenek > y	kredi kartı > nesiye kartoçkası
kesp > tabıs, kiris	kredi limiti > nesiyelik limit
kırk para > y	kredi mektubu > y
kira > jal, jaldaw	kredi sözleşmesi > nesiye
kira bedeli > jalgerliq aqı	kelisimşartı
kliring > ayırbas	kredili satış > y
komandit > y	kron > krona
komandit ortaklık > y	kumpanya > birlestik, kompaniya
kombina > kombinat	kur > y
kombine > y	kuru yük > y
konsinye satış > y	kuruş > kuruş, tiyın
konsolidasyon > uzartuw	lağıv > y
konsolide > y	leva > y
konsolide borç > y	ley > y
konsolide bütçe > y	liberasyon > ırıqtandırıw
konsolit > y	liberasyon listesi > y
konsorsiyum > konsortsiyum	likidasyon > y
konşimento > konosament	likide > y
	likit > naqtı, qolma-qol aqşa

likit fon > y	mark > marka
limitet ortaklık > jawapkerşiligi	marka > marka
şektewli seriktestik	markka > y
limitet şirket > jawapkerşiligi	mas turizm > y
şektewli seriktestik	matlup > y
lira > lira	matrah > y
liret > lira	mayşor > y
lisans sözleşmesi > litsenziyalıq	meblağ > soma
kelisim	mecidiye > medjidiye
lokavt > lokavt	medyun > y
maaş > jalaqı, eñbekaqı	menkul > tasımal, qozğalmalı
maaş bordrosu > jalaqı tölew	menkul kıymetler > y
vedomosti	menşe şahadetnamesi > y
madeni para > metall aqşa	meskûkat > y
mahmudiye > y	meslek > mamandıq, kesip
makam ödeneği > y	meta > tawar, zat
makroekonomi > makroekonomika	metelik > y
maktu fiyat > y	mevduat > aqşa saluw
mal > mülük, menşik, tawar, zat	mevduat defteri > y
mal müdürlüğü > y	mezat > avktsiyon, sawdalap satuw
mal varlığı > dñniye-mülük	mikroekonomi > mikroekonomika
mali belge > qarjılıq qujat	milli ekonomi > xalıq şaruwaşılığı
mali cebir > y	milli gelir > y
mali yıl > qarjı jılı	milli iktisat > y
maliye > qarajat	moratoryum > moratoriy
maliyet > özindik qun	mudarebe > y
maliyet fiyatı > özindik qun	muhasebe > buxgalteriya
manat > manat	muhassasat > y
mandagözü > y	mülhak bütçe > y
mangır > y	mülk > mülük
manifesto > manifest	mütedavil sermaye > y
manipülasyon > ayla-şarğı jasaw	müteselsil borç > y
marj > marja	müteselsil kefil > y

müzayaka > aqşasızdıq, pulsızdıq
 nakdî ceza > aqşalay salınğan ayıp
 nakdî kıymet > y
 nakdî teminat > y
 nakdî vergi > y
 nakdî yardım > aqşalay jârdem
 nakit > aqşa, qolma-qol aqşa
 nakit kartı > y
 nakit para > qolma-qol aqşa
 narh > y
 nema > payız, protsent
 net ücret > naqtı bağası
 nihai karar > soñğı şeşim, soñğı
 ükim
 normal fiyat > qalıptı bağa
 oktrua > y
 opsiyon > y
 ordino > y
 organize > uyımdaşqan, birikken
 organize sanayi > y
 orman işletmesi > y
 ortak gider > birlesken şığındar
 ortak hesap > ortağ şot
 ortak mülkiyet > birlesken menşik
 ortaklık > seriktestik, assotsiyatsiya
 ortaklık sözleşmesi > seriktestik
 kelisim
 otomotiv > avtomobil' önerkäsibi
 ödeme emri > tölem tapsırması
 ödeme kartı > tölem kartası
 ödense > y
 ödense davası > y
 ödenek > qor

ödenti > şığın, müşelik jarna
 ödünç > nesiye, qarız
 ölüm sigortası > ölimnen
 saqtandırıuw
 özel girişim > jeke käsipkerlik
 özel girişimci > jeke käsipker
 özel mülkiyet > jekemenşik
 özel sektör > jekemenşik sala
 özel teşebbüs > jeke käsipkerlik
 paha > bağa, narıq, qun
 palamar parası > y
 para > aqşa, teñge
 para aktarımı > aqşa awdarımı
 para alım satımı > y
 para arzı > aqşa massası
 para darlığı > deflyatsiya
 para değışimi > aqşa ayırbastaw
 para dolaşımı > aqşa aynalıımı
 para kısıtlaması > y
 para şişkinliğı > inflyatsiya
 parsa > y
 patent hakkı > patent quqığı
 paunt > y
 pavyon > pavilon
 pay > üles
 pay senedi > y
 pazarlıklı alışveriş > y
 pengö > y
 peni > y
 perakende > bölşek, jekelep
 peseta > y
 peso > y
 peşin > naqtı, avans

peşin pazarlık > y	redevans > y
peşin piyasa > y	reklam > jarnama
peşin satış > naqti satılım	repo > payız, protsent
peşinat > avans, aldın-ala (aqşa)	revalüasyon > y
pey akçesi > y	rezerv > rezerv, qor
piyasa > narıq, rınok	riyal > y
piyasa bedeli > rınok narqı	ruble > rubl'
piyasa değeri > rınok narqı	rupi > rupiya
piyasa ekonomisi > narıq ekonomikası	rüsüm > salıqtar
piyasa fiyatı > rınok narqı	rüsümət > y
planlı büyüme > y	sabit kur > y
planlı ekonomi > y	sanal kart > virtuvaldı karta
plantasyon > plantatsiya	sanayi > önerkäsip, industriya
plasman > investitsiya	sanayi bölgesi > önerkäsipti awdan
poliçe > veksəl'	sanayi kuruluşu > y
portföy > ämiyan	sanayi odası > önerkäsip palatası
postacılık > poçtaşılıq	sanayi sitesi > önerkäsipti awdan
prim > premiya, marapat	sanayi ülkesi > industriyalı el
proforma fatura > y	sanayi yatırımı > y
promosyon > premiya, marapat	saraçhane > y
rafineri > rafiner	sarfıyat > şığın, ısırap
rambursman > y	sarı lira > y
rant > renta	sarrafiye > y
rantabilite > rentabel, kiristilik,	satım > satuw
paydalılıq	satımlık > y
rantabl > rentabeldi	satın > y
rantiye > y	satın alma > satıp aluw
rapor > raport, esep	satış > satuw
rayiç > y	satış bedeli > satılataın bağası
rayiç bedel > ädil bağa	satış belgesi > satuw qujatı
rayiç fiyat > ädil bağa	satış değeri > y
reasürans > y	satış fiyatı > satılataın bağası
	satış merkezi > satuw ortalığı

satış ruhsatı > satuw qujati	sinerji > y
satış sarayı > y	sipariş > tapsırıs, zakas
satış yeri > satuw ornı	som > tutas, kesek
sayım vergisi > y	sosyoekonomik > älewmettik-ekonomikalıq
sayman > esepşi, buxgalter	sönüm > y
saymanlık > buxgalteriya	sönüm ayırımı > y
seçal > y	spekülasyon > alıpsatarlıq, sawdagerlik
sehim > y	spekülatif > y
selfservis > özine-özi qızmet etüw	spekülatör > alıpsatar
sened > qolxat, veksel'	sponsor > sponsor, demewşi
senet > qolxat, veksel'	sponsorluk > demewşilik
sent > y	spot > y
serbest bölge > erkin aymaq	spot alım > y
serbest mintıka > erkin aymaq	spot mağaza > y
seri > seriya	spot satım > y
sermaye > kapital	spotçu > y
sermaye mal > y	stagflasyon > y
sermaye piyasası > y	stand-by > y
sermayedar > kapitalist	sterlin > y
servet > baylıq, mülük, iygilik	stok > tawar qorı, tawar zapası
servis istasyonu > y	stopaj > y
seyahat acentesi > turistik firma	sübvance > y
sıcak para > y	sübvansiyon > y
sınaat > käsip, qolöner käsibi	süpermarket > supermarket
sınai > y	süre sonu > y
sınırlı ortaklık > jawapkerşiligi	sürüm > ötim, aqşa aynalıımı
şektewli seriktestik	sürümlü > ötimdi, tez ötetin
sıra malı > y	süthane > süt ferması
sif > sif	şalo > y
siftah > bastama, birinşi sawda	şaraphane > şarap qoyması, şarap
sikke > teñge, aqşa	dükeni
simsar > dellal, komissiyoner	
simsariye > komissiya	

şarküteri > şujıq dükeni	tasfiye > taratuw, taratıp jiberüw
şartname > kontrakt	taşınır değer > y
şekel > şeykel'	tavan fiyatı > eñ joğarğı bağa
şerik > ortaq	Taylorculuk > y
şeriklik > seriktestik, assotsiyatsiya,	taze para > y
kompaniya	tecim > sawda, kommertsiya
şifreli hesap > y	tecimen > sawdager, satuwşı,
şilin > y	kommersant
şirket > seriktestik, kompaniya,	tecimevi > y
firma	tedahül > y
şolo > y	tedavül > aynalım (aqşa)
şube > bölim, sektsiya, filiyal	tediye > tölemder
şürekâ > ortaqtar	tediye emri >
taban fiyatı > tömengi bağa	tefeci > ösimqop, ösim aluwşı
tacir > sawdager	tefecilik > ösim aluwşılıq
tahsil > jıynaw, aluw (aqşa, salıq)	tefviz > tender
tahsisat > qarji bölüw	tekâlif > y
tahsisatımesture > y	tekaüdiye > zeynetaqı
tahvil > obligatsiya	tekaüt ikramiyesi > zeynetker
takanak > borış	sıyaqısı
takas > ayırbas	tekaüt maaşı > zeynetaqı
taksa > taksa, kesimdi bağa	tekel bayisi > y
taksalı > taksalı	tekelci anamalcılık > monopoliyalıq
taksit > bölip tölew	kapital
tam tarife > y	tekelcilik > monopolizm
tamir > jöndew	tekstil > toqıma
tamirat > jöndew jumıstarı	televizyon bandrolü > y
tanzim satışı > y	temettü > tabıs, kiris, payda
tapon mal > y	temettü hissesi > y
tarife > tarif	teminat akçesi > aqşalay kepildik
tasarruf > qoldanuw, paydalanuw	teminat mektubu > kepildeme,
tasarruf bonusu > saqtıq	kepildik xat
obligatsiyası	teminat senedi > y

temiz para > y	tutulu satış > y
tenge > teñge	tüccar > sawdager
tenvirat tanzifat vergisi > y	tüccarlık > sawdagerlik
tenzilât > jeñildik	tüketici > tutınuwşı
tenzilâtlı > jeñildikpen,	tüketicilik > y
arzandatlğan	tüketim > tutınuw
tenzilatsız > jeñildiksiz	ucuz > arzan
terhin > y	ucuzluk > arzandılıq
tesettür mağazası > y	ufak para > y
teşrik-i mesai > y	ulusal ekonomi > y
ticaret > sawda, kommertiya	ulusal gelir > y
ticaret merkezi > sawda ortalığı	ücret > aqı, tölem
ticaret odası > sawda palatası	üç aylık > y
ticaretgâh > y	üleş > üles, sıbağa, tiyesi
ticarethane > y	ürem > payız, protsent
ticari tüketim > y	üretici alan > y
ticari unvan > y	üretici olmayan alan > y
toparlık hesap > jiynaqtalğan esep,	üretim > öndiris, öndirüw, jasaw,
döñgelek esep	şığaruw
toptan > köterme, tolayım	üretim araçları > öndiris quraldarı
trampa > ayırbas	üretim artığı > y
trilyoner > y	üretim biçimi > öndiris forması
trilyonerlik > y	üretim güçleri > öndiris küşteri
trok > ayırbas	üretim ilişkileri > y
tröst > y	üretimevi > zawıt, fabrika
tuğrik > y	üretimlik > y
tuhafiye dükkanı > galantereya	üretimsel > y
dükeni	vade bitimi > y
tura > y	vade sonu > y
tutam > üles, tiyesi, pay	vadeli hesap > y
tutar > qosındı, soma	vadeli mevduat > y
tutu > amanat	vadeli satış > merzimdi satuw
tutulmuş para > y	vadesiz hesap > y

- vadesiz mevduat > y
vakıf > fond, qor
vakıf arazisi > y
vakıf geliri > y
vakıf malı > y
vakıf senedi > y
vakıf toprağı > y
vakıfname > y
variyet > baylıq, dāwlet
verecek > qarız, borış
verecekli > qarızdar
vergi rekortmeni > y
vezne > qassa
virman > transfert
vurgun > olja, tabıs, payda
vurguncu > alıpsatar, sawdager
vurgunculuk > y
yağlı müşteri > maylı kliyent
Yahudi pazarlığı > y
yakıt parası > y
yan sanayi > jetkizüwşi önerkäsip
yan ürün > y
yapılabilirlik > y
yarım altın > y
yarım gün > y
yarım mesai > y
yarım tarife > y
yastıkaltı > y
yatırım > investitsiya
yatırım bankası > investitsiyalıq
bank
yatırımcı > investor, depopent
yatırımcılık > y
yaylakiye > y
yazıhane > kabinet, keñse, byuro
yedek akçe > y
yen > jeñ
yer altı çarşısı > y
yerli malı > otandıq tawar
yetkili servis > y
yevmiye > kündik jalaqı
yevmiye defteri > y
yıllıkçı > y
yıllıklı > y
yıpranma payı > y
yirmi beşlik > y
yirmi milyonluk > y
yirmilik > y
yönetim gideri > y
yurtluk > y
yuvarlak hesap > y
yüksek fiyat > joğarığı bağa
yüz binlik > jüz mıñdıq
yüzde > payız, protsent
yüzdelik > payızdıq
yüzlük > y
zam > qosımşa, üsteme
zam paketi > y
zamlı > üstemeli
zamsız > üstemesiz
zephiye > y
zimmet > y
zimmetli > y
zimmi > y
zloti > y

zorunlu tasarruf > mindetti ünemded, ünemdilik

züyuf > y

züyuf akçe > y

Tablo 18: On Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
1.011			544			467		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %			
Türkçe	302	55,51	Kazakça	341	62,68			
Almanca	2	0,36	Almanca	1	0,18			
Arapça	116	21,32	Arapça	48	8,82			
Farsça	7	1,28	Farsça	14	2,57			
Fransızca	84	15,44	Fransızca	22	4,04			
İngilizce	10	1,83	İngilizce	8	1,47			
İspanyolca	-	-	İspanyolca	1	0,18			
İtalyanca	20	3,67	İtalyanca	5	0,91			
Latince	1	0,18	Latince	10	1,83			
Rumca	2	0,36	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	92	16,91			
Yunanca	-	-	Yunanca	2	0,36			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	242	44,48	Toplam Yabancı Söz Sayısı	206	37,86			
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
				Kazakça-Arapça		15		
				Kazakça-Farsça		3		
				Kazakça-Rusça		13		
				Kazakça-Fransızca		3		
				Kazakça-Yunanca		1		
				Kazakça-İngilizce		3		
				Arapça-Rusça		12		
				Arapça- Fransızca		2		
				Farsça - Rusça		3		
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı								
8								

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.011 sözün 544'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 764'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %55,51'i Türkçe iken Kazak

Türkçesi bölümündeki sözlerin %62,68'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %7,88 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %21,32'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %16,91 oranla Rusçadır.

Bu bölümde Türkiye Türkçesi bölümünde en fazla yabancı söz alınan dilin Arapça olması, İslamiyetin etkisi ve coğrafi konum sebebiyle Türkiye Türkçesinin kullanıldığı coğrafyadaki insanların ticaret alanında Araplarla ilişkiler içinde olması gibi nedenlere bağlıdır denilebilir. Buna paralel Kazak Türkçesi bölümünde en fazla yabancı söz alınan dilin Rusça olması, Kazak Türkçesinin kullanıldığı coğrafyadaki insanların ticaret alanında Ruslarla ilişkiler içinde olması nedenine bağlıdır denilebilir. Bunun yanı sıra ticari ürünlerin bir kısmının yine dışarıdan alınıyor olması ve bu ürünlerin dışarıdaki adlandırılmasının sürdürülmesi de bu tablonun oluşma sebeplerindedir.

2.19. Meslekler

abacı > y	ajan provakatör > y
abacılık > y	ajanlık > jansızdıq
abajurcu > y	akademici > y
abajurculuk > y	akademicilik > y
açkıcı > aşqış	akademisyen > opponent
açmacı > y	akaryakıtçı > y
açmacılık > y	akaryakıtçılık > y
adliyeci > y	akıncı > şabuwlş
adliyecilik > y	akıncılık > şabuwlşılıq
afişçi > y	akortçu > küyine keltirüwşi
afsuncu > duwagöy, siyqır, siyqırşı,	akrobat > akrobat
jadı, jadıgöy	akrobatlık > akrobatika
afsunculuk > jadılıq	aksesuarcı > butofor
ağa yamağı > y	aksesuarcılık > y
ağaççılık > y	aktar > y
ağalık > ağalıq	aktarıcı > qañıltırlawşı
ağcı > awşı, balıqşı	aktarıcılık > qañıltırlawşılıq
ağcılık > balıqşılıq	aktarlık > y
ağdacı > y	aktarmacı > y
ağdacılık > y	aktarmacılık > y
ağıtçı > joqtawşı	aktör > aktyor
ağıtçılık > joqtawşılıq	aktörlük > aktyorlik
ağızlıkçı > y	aktris > aktrisa
ağızlıkçılık > y	akvaryumcu > y
ağlayıcı > joqtawşı	akvaryumculuk > y
ağlayıcılık > joqtawşılıq	alçıcı > y
ağnamcı > y	alemci > y
ahçı > aspaz	alemcilik > y
Ahi > y	alkış ağası > y
ahlak zabıtası > y	alkışçı > qol şapalaqtawşı
ahlakçı > moral'şı, moralist	alkışçılık > y
ajan > agent	alpinist > alpinist
	alpinizm > al'pinizm

- alşimist > alximik
 Altayist > Altaytanuvsı
 altıncı (II) > altınşı
 altıncılık > altınşılıq
 ambalajcı > orawşı
 ambalajcılık > y
 ambarcı > qambaşı
 ambarcılık > qambaşılıq
 amele > jumıssı, jumısker
 amele taburu > brigada
 amelelik > jumıssılıq
 ana haber sunucusu > jürgüzüşü
 anahtarcı > kiltşi
 anahtarcılık > kiltşilik
 analist > analitik
 analizci > analitik
 analizcilik > y
 anamalcı > kapitalist
 anamalcılık > kapitalizm
 anatomici > anatom
 anatomist > anatom
 anchorman > y
 anesteziist > anesteziyolog
 animatör > animator
 anketçi > y
 anketçilik > y
 anketör > y
 anketörlük > y
 anlatıcı > ängimeşi
 anlatıcılık > ängimeşilik
 anonsör > y
 ansiklopedici > entsiklopediyaşı
 ansiklopedicilik > y
 antikacı > antikvar
 antikacılık > antikvardıq
 antrenör > jattıqtıruvşı
 antrenörlük > jattıqtıruvşılıq
 antrepocu > y
 antrepoculuk > y
 antropolog > antropolog
 aprecı > y
 aprecilik > y
 ara eleman > y
 arabacı > arbakeş
 arabacılık > arbakeştik
 Arabist > arabist
 Aranjör > y
 araştırmacı > zerttewşi
 araştırmacılık > y
 araştırma görevlisi > assistant
 araştırmacı > zerttewşi
 araştırmacılık > zerttewşilik
 araştırmacı > zerttewşi
 arayıcı > barlawşı, izdewşi
 arayıcılık > barlawşılıq, izdewşilik
 ardiyeci > qoymaşı
 ardiyecilik > qoymaşılıq
 arıcı > ara ösirüşü, araşı
 arıcılık > apa şaruwaşılığı
 arıkçı > y
 arkeolog > arheolog
 arpacı > y
 arpacılık > y
 arpçı > y
 arşivci > arxivşi
 arşivcilik > arxivşilik

- artçılık > y
 artist > artist
 artistlik > artisttik
 arzuhâlcı > y
 arzuhâlcilik > y
 asansörcü > lifter
 asansörcülük > lifterdik
 ases > tünği küzetşi
 asesbaşı > y
 asist > y
 asistan > assistent
 asistanlık > assistenttik
 askıcı > y
 askıcılık > y
 assolist > kontsertmeyster
 assolistlik > y
 astik > y
 astrolog > astrologiya
 astronom > astronom
 astronot > astronavt
 astronotluk > astronavttıq
 aşarcı > y
 aşarcılık > y
 aşçı > aspaz, aşşı
 aşçıbaşı > bas aspazşı
 aşçıbaşılık > bas aspazşılıq
 aşçılık > aspazdıq, aspazşılıq
 aşıcı > y
 aşıcılık > y
 at cambazı > y
 atçı > atşı
 atçılık > y
 ateşbaz > y
 ateşçi > ot jağuşı, koçegar
 ateşçilik > ot jağuşılıq
 atımcı > y
 atımcılık > y
 atlet > atlet
 atomcu > y
 atomculuk > y
 attar > y
 avadancı > y
 avane > y
 avcı > afış, anşıl
 avcılık > afışılıq
 avukat > advokat
 avukatlık > advokattıq
 ayak satıcısı > y
 ayakçı > qolbala, qızmetşi
 ayakçılık > qızmetşilik
 ayakkabıcı > y
 ayakkabıcılık > y
 ayarcı > y
 ayıcı > y
 ayıcılık > y
 ayıngacı > temeki konrabandaşısı
 ayıngacılık > temeki
 kontrabandaşılığ
 aylakçı > qafiğbas, qafiğıma
 aylakçılık > kezbelik, qafiğbastıq,
 lağuşılıq
 aylıkçı > y
 aylıklı > y
 aynacı > aynaşı
 aynacılık > aynaşılıq
 aynasız > politsiya

ayrancı > ayranşı	baklavacı > y
ayrancılık > ayranşılıq	baklavacılık > y
aza > müşe	bakteriyolog > bakteriyolog
baççı > salıq jıynawşı	balcı > y
baççılık > y	balcılık > y
badanacı > äktewşi, aqtawşı	balerin > balerina
badanacılık > äktew isi, ağartuw jumısı	balerinlik > y
bademci > badamşı	balet > balet
bademcilik > badamşılıq	baletlik > y
bağcı > jüzimşi, jüzim egüwşi	balık adam > vodolaz
bağcılık > jüzim ösirüwşilik	balık bilimci > y
bağıcı > siyqırşı, duwaşı	balıkçı > qarmaqşı, balıqşı
bağlamacı > y	balıkçılık > balıqşılıq
bağlamacılık > y	balkanolog > y
baharatçı > y	baloncu > y
baharatçılık > y	balonculuk > y
baharcı > y	baltacı > baltaş
bahçeci > baqşaşı	baltalayıcı > y
bahçecilik > bakdiaşılıq	baltalayıcılık > y
bahçıvan > bağban, baqşaşı	bandocu > y
bahçıvanlık > bağbandıq	bandoculuk > y
bahisçi > bästestirüwşi	bankacı > bankir
bahisçilik > bästestirüwşilik	bankacılık > y
bakıcı > bağıwşı, bala bağıwşı	banker > bankir
bakıcılık > bağıwşılıq, bala bağıwşılıq	bankerlik > y
bağıwşılıq	bantlayıcı > y
bakımcı > y	barba > y
bakımcılık > y	barbutçu > y
bakırcı > mısker	barcı > y
bakırcılık > y	barcılık > y
bakkal > bakaleyşi, bagal, dükenşi	bardakçı > y
bakkallık > y	barmen > barmen
	barmenlik > y

baro > advokatura	başhakem > y
barutçu > oq-däri dayındawşı	başhakemlik > y
barutçuluk > y	başhemşire > bas medbike
basıcı > baspaşı, baspager	başhemşirelik > y
basıcılık > baspaşılıq	başhostes > y
basımcı > kitap basuwşı	başhosteslik > y
basımcılık > kitap basuwşılıq	başımam > y
basketbolcu > basketbolşı	başımamlık > y
basketbolculuk > basketbolşılıq	başkâtip > bas xatşı
basketçi > basketbolşı	başkemancı > y
baskıcı > y	başkemancılık > y
baskıcılık > y	başlıkçı > y
basmacı > ayşıqtı	başmabeyinci > y
basmacılık > ayşıqtılıq	başmakçı > y
bastonculuk > y	başmakçılık > y
başakçı > masaqsı	başmuallim > y
baş akortçu > y	başmuallimlik > y
başaktör > bastı oynşı	başmubassır > y
başaktörlük > y	başmuharrir > bas redaktor
başaktris > y	başmuharrirlik > bas redaktorlıq
başasistan > y	başmurakıp > y
başasistanlık > y	başmurakıplık > y
başçı > başşı, bastıq	başmüdür > y
başdümenci > y	başmüdürlük > y
başdümencilik > y	başmüezzin > y
başefendi > bas xatşı	başmüfettiş > y
başefendilik > y	başmüfettişlik > y
başeksper > y	başmühendis > y
başeksperlik > y	başmühendislik > y
başgardıyan > y	başmürettip > y
başgardıyanlık > y	başmürettiplik > y
başgarson > y	başmüsevvit > y
başgarsonluk > y	başoyuncu > y

başoyunculuk > y	bayrakçı > y
başöğretmen > y	bayrakçılık > y
başöğretmenlik > y	baytar > veterinar
başpapaz > y	baytarlık > veterinariya
başpapazlık > y	beden işçisi > y
başpehlivan > y	bekçi > küzetşi, kütövşi, qarawıl, qorıqşısı, saqşısı
başpehlivanlık > y	bekçilik > küzetşilik, qarawılışılıq, qorıqşılıq
başpiskopos > abbat	belediye çavuşu > y
başpiskoposluk > abbattıq	belediye polisi > y
başrahip > abbat	belediye zabıtası > y
başrahiplik > abbattıq	belediyeci > y
başrejisör > y	belediyecilik > y
başrejisörlük > y	belgeci > y
başsavcı > bas prokuror	belgecilik > y
başsavcılık > bas prokurorlıq	belgeselci > y
başteknisyen > y	belgeselcilik > y
başteknisyenlik > y	belletici > repititor, üyretüwşi, jattıqtıruwşısı
başuzman > y	belleticilik > üyretüwşilik, jattıqtıruwşılıq
başuzmanlık > y	belletmen > repititor, üyretüwşi, jattıqtıruwşısı
başyargıcı > y	benzeti ressamı > y
başyaver > y	benzetici > y
başyaverlik > y	benzetici ressam > y
başyazar > bas redaktor	benzinci > benzinşi
başyazarlık > bas redaktorlıq	benzincilik > y
başyazman > bas xatşısı	berber > şaştaraz
başyazmanlık > bas xatşılıq	berberlik > şaştarazdıq
başyönetmen > y	besici > y
başyönetmenlik > y	besicilik > y
baterist > barabanşısı	
bateristlik > barabanşılıq	
bavcı > bawluşısı, üyretüwşi	
bavulcu > y	
bavulculuk > y	

- beslenme eğitimcisi > y
beslenme uzmanı > y
besteci > kompozitor
bestecilik > kompozitorluq
bestekâr > kompozitor
beşikçi > y
betoncu > betonşı
betonculuk > betonşılıq
bevliyecilik > urolog
bevwap > şveytsar
beyaz yakalılar > y
beygirci > atşı, at bağuwşı
beylerbeyi > y
beylikçi > y
beyzbolcu > y
bezci > y
bezcilik > y
bezekçi > dekorator
bezemeci > dekorator
bezemecilik > dekoratorluq
bezeyici > dekorator
bezirgân > sawdager, köpes
bezzaz > y
bezzazlık > y
bıçakçı > pışaq ustası
bıçakçılık > y
bıçkıcı > araşı, aramen kesüwşı
bibliyograf > bibliograf
bibliyotekçi > kitapxanaşı
biçici > y
biçicilik > y
biçkici > pişüwşı, kiyim pişüwşı
biçkicilik > pişüwşilik
bidoncu > bidon satuwşı
bilardocu > y
bilardoculuk > y
biletçi > bileşı
biletçilik > bileşilik
bileyici > şarıqşı, qayraqşı, qayrawşı
bilgisayarcı > komp'yuter satuwşı
bilgisayarcılık > komp'yuter satuwşılıq
bilim adamı > ğalım, gulama
bilim insanı > ğalım, gulama
bilim kadını > ğalım, gulama
bilişimci > y
bilişimcilik > y
binici > şabandoz, şabısker
biracı > sıraşı
biracılık > sıraşılıq
birahaneci > sıraxana qojayını
birinci kemancı > y
biryancı > y
bisikletçi > velosipedşı
bisikletçilik > velosiped sportı, velosport
bitirimci > y
bitki bilimci > botanikşı
bitkici > y
bitkicilik > y
biyolog > biyolog
biyolojici > y
bobin kırıcı > y
bohçacı > y
bohçacılık > y
boksör > boksyor

- boksörlük > boksyorluq
 bombacı > bombalawşı
 bombacılık > bombalawşılıq
 bonboncu > kämpitşi
 bonbonculuk > kämpitşilik
 boncukçu > monşaqşı
 boncukçuluk > monşaqşılıq
 borazancı > kerneyşi, trubaşı
 borazancıbaşı > y
 borazancılık > kerneyşilik, trubaşılıq
 borsa acentesi > birja deldalı
 borsa aracılığı > y
 borsa komiseri > y
 borsa komiserliği > y
 borsa komisyonculuğu > y
 borsa komisyoncusu > y
 borsa simsarı > y
 borsa simsarlığı > y
 borsacı > birjaşı, birja ustawşı
 borsacılık > birjaşılıq
 borucu > y
 boruculuk > y
 bostan bekçisi > y
 bostancı > bağban
 bostancılık > baqşaşılıq
 botanikçi > botanikşi
 botanikçilik > botanikşılıq
 boyacı > aktevşi, boyavşı, sırşı
 boyacılık > sırlaw
 bozacı > bozaşı
 bozacılık > bozaşılıq
 bozmacı > y
 böcek bilimci > entomolog
 böcekbaşı > y
 böcekçilik > entomolog
 bölgeci > y
 bölgecilik > y
 bölüm başkanı > kafedra
 meñgerüwşisi
 börekçi > samsaşı
 börekçilik > samsaşılıq
 briketçi > y
 briketçilik > y
 broker > y
 budun betimci > etnograf
 budun bilimci > etnolog
 bulaşıkçı > juwuwşı
 bulaşıkçılık > juwuwşılıq
 bulgurcu > y
 bulgurculuk > y
 bulucu > araşaşı
 buluculuk > araşaşılıq
 butaforcu > y
 butaforculuk > y
 butikçi > butikşi
 butikçilik > butikşilik
 buzcu > y
 buzculuk > y
 buzul bilimci > glyatsiyolog
 büfeci > bufetşi
 büfecilik > bufetşilik
 bükücü > y
 bükücülük > y
 büyücü > duwagöy, siyqır, siyqırşı,
 jadı, jadıgöy
 büyücülük > jadıluq

- cambaz > akrobat
 cambazlık > akrobatika
 camcı > äynekeşi
 camcılık > y
 cankurtaran > jedel
 cankurtaranlık > y
 casus > agent, tıñşı, jansız
 casusluk > tıñşılıq, jansızdıq, tıñ
 tındawşılıq
 cazbantçı > y
 cazcı > y
 cazcılık > y
 cazgır > y
 cazgırlık > y
 celep > malşılar
 celeplik > y
 cellat > jendet
 cellatlık > jendettik
 cepçi > qaltaman, qaltaşı
 cepçilik > y
 cevahirci > zerger
 ceza reisi > y
 cımbızcı > y
 cımbızcılık > y
 ciğer kebabçısı > y
 ciğerci > y
 ciğercilik > y
 cilacı > y
 cilacılık > y
 ciltçi > dermatolog
 ciltçilik > y
 cinci > baqsı-balger
 cincilik > y
 ciranta > y
 ciritçi > y
 coğrafyacı > jarapiyaşı
 coğrafyacılık > y
 cokey > jokey
 curacı > y
 cübbeci > y
 cümbüşçü > y
 çaça > y
 çadırcı > y
 çadırcılık > y
 çağirtmaç > jarşı, deldal, ayğayşı
 çağırıcı > şaqıruwşı, şaqırtuwşı, sot
 orındawşısı
 çağırıcılık > y
 çakıcı > y
 çakırcı > y
 çakırcılık > y
 çakmacı > y
 çakmakçı > şaqpaqşısı
 çakmakçılık > şaqpaqşılıq
 çalgıcı > muzıkant
 çalgıcılık > muzıkanttıq
 çalışmacı > y
 çalıştıran > jumıs berüwşi
 çalıştırıcı > jumıs berüwşi
 çalıştırıcılık > jumıs berüwşilik
 çalmacı > y
 çamaşırıcı > juwuwşı
 çamaşırıcılık > juwuwşılıq
 çamurlukçu > y
 çamurlukçuluk > y
 çanakçı > y

- çanakçılık > y
 çancılık > y
 çantacı > sòmkeşi
 çantacılık > sòmkeşilik
 çapacı > ketpenşi
 çapacılık > ketpenşilik
 çapar (I) > poştası, poştabay,
 şabarman
 çapulacı > şarıqşı
 çapulacılık > şarıqşılıq
 çarıkçı > şarıqşı
 çarıkçılık > şarıqşılıq
 çarkçı > keme mexanigi, maşinist,
 şarıqşı, qayraqşı
 çarkçıbaşı > bas mexanigi
 çarkçılık > y
 çarşafçı > y
 çarşafçılık > y
 çarşı ağası > bazarnay
 çarşılı > bazar sawdageri, satuwşısı
 çaşıt > tıñşı, jansız
 çaşıtılık > tıñşılıq
 çatanacı > y
 çatı kaplayıcı > y
 çaticı > y
 çaticılık > y
 çavuş > serjant
 çavuşluk > y
 çaycı > y
 çaycılık > y
 çayhaneci > şayxanaşı
 çayhanecilik > şayxanaşılıq
 çekici > y
 çekimci > operator
 çekirdekçi > şekildewik satuwşısı
 çekirdekçilik > şekildewik
 satuwşılıq
 çektirici > y
 çeltek > qızmetşi, kütüwşi
 çeltikçi > kürişşi, küriş ösirüwşi
 çeltikçilik > kürişşilik, küriş
 ösirüwşilik
 çengi > y
 çengi kolu > y
 çengi takımı > y
 çengilik > y
 çerçevenci > y
 çerçevencilik > y
 çerçi > y
 çerçilik > y
 çerezci > > y
 çerezcilik > y
 çergeci > y
 çeşneci > degustator
 çeşnicilik > y
 çevirici > tilmaş, awdarmaşı,
 tärjimeşi
 çeviricilik > awdarmaşılıq,
 tärjimeşilik
 çevirmen > tilmaş, awdarmaşı,
 tärjimeşi
 çevirmenlik > awdarmaşılıq,
 tärjimeşilik
 çevre bilimci > ekolog
 çeyizci > jasawşısı
 çığirtmacı > y

- ıkıkçı > otaşı
 ıkıkçılık > otaşılıq
 ıkış hakemi > y
 ıkrıkçı > y
 ıkrıkçılık > y
 ımacı > y
 ımacılık > y
 ıngırakçı > y
 ıngırakçılık > y
 ırac > şakirt, üyrenüwşi, kömekşi
 ıracılık > şakirttik, üyrenüwşilik,
 kömekşilik
 ırpmacı > y
 ırpmacılık > y
 ıtak > y
 içekçi > gülbap
 içekçi esnafı > y
 içekçilik > y
 iftçi > diyqan, eginşi, qaraşekpen,
 şaruwa
 iftçilik > diyqandiq, eginşilik,
 şaruwaşılıq
 iftlik kâhyası > pomeşşik
 ifttekerçi > velosipedşi
 ifttekerçilik > velosport
 ikolatacı > y
 ikolatacılık > y
 ilekçi > y
 ilekçilik > y
 ilingir > slesar
 ilingirlik > y
 imentocu > y
 imentoculuk > y
- inici > y
 inicilik > y
 inkograf > tsinkograf
 irişçi > y
 irişçilik > y
 ivici > y
 ivicilik > y
 izgi hakemi > y
 izici > y
 izicilik > y
 izimci > dizayner
 izmeci > etikşi
 izmecilik > etikşilik
 oban > şopan, baqtaşı, qoyşı-qolafı
 obanlık > baqtaşılıq, mal
 bağıwşılıq, şopandıq, qoyşılıq
 ocuk bakıcı > bala bağıwşısı
 ocuk bakıcılığı > y
 ocuk bakıcısı > bala bağıwşısı
 ocuk bilimci > pedagog
 orapçı > şulıqşısı
 orapçılık > y
 orbacı > y
 orbacılık > y
 öğürçü > y
 ömlekçi > közeşi
 ömlekçilik > közeşilik
 öpçü > sıprıruşısı
 öpçülük > sıprıruşılıq
 öplükçü > y
 öplükçülük > y
 örekçi > y
 örekçilik > y

çözümleyici > analitik	danışman > bağdarşı, konsultant
çözümleyicilik > y	danışmanlık > bağdarşılıq
çubukçu > y	danişment > y
çubukçuluk > y	dansçı > biyşi
çucu > erşik	dansçılık > biyşilik
çuhacılık > y	dansör > biyşi
çuhadar > şabarman	dansörlük > biyşilik
çuhadarlık > şabarmandıq	dansöz > biyşi
çulcu > y	dansözlük > biyşilik
çulha > toquwşı	darbukacı > y
çuvalcı > y	darbukacılık > y
çuvalcılık > y	dasnik > jeñgetay
dadı > bala bağıwşı	davulcu > dabilşı
dadılık > bala bağıwşılıq	davulculuk > dabilşılıq
dağcı > alpinist	daye > bala bağıwşı
dağıtıcı > poçtaş	debagat > iyşilik
dağıtıcılık > poçtaşılıq	debbağ > iyşi
dağıtımcı > poçtaş	dedektiv > dedektiv
dağıtımcılık > poçtaşılıq	dedektivlik > dedektivdik
daktilograf > y	defineci > qazına, qoyma izdewşi
dal > sala, tarmaq, bölük	definecilik > qazına, qoyma izdewşilik
dalancı > lobbist	defter emini > y
dalancılık > y	defterci > y
dalgıç > süfigüwşi, süñgüwir	deftercilik > y
dalgıçlık > süfigüwşilik, süñgüwirlik	defterdar > provintsiyalıq qazınaşı
dalcı > süfigüwşi, süñgüwir	defterdarlık > y
dalcılık > süfigüwşilik, süñgüwirlik	değirmenci > diyirmenşi
dalyancı > y	değirmencilik > diyirmen jasawşılıq
dalyancılık > y	değnekçi > y
damgacı > y	değnekçilik > y
damgacılık > y	dekatloncu > onsayışşı
danacı > y	dekoratör > dekorator

- dekorcu > dekorator
 dekorculuk > dekorativtik
 delalet (I) > jol bastawşılıq
 deli güllabicisi > y
 delici > qaşawşılıq
 delicilik > qaşawşılıq
 demetçi > y
 demir yolcu > y
 demir yolculuk > y
 demirci > temirşi, balğaşı
 demircilik > temirşilik
 demograf > demograf
 denemeci > y
 denemecilik > y
 denetçi > baqılawşılıq
 denetçilik > y
 denetimci > baqılawşılıq, tekserüwşi
 denetimcilik > baqılawşılıq
 denetleyici > baqılawşılıq, tekserüwşi
 denetleyicilik > baqılawşılıq
 deneyci > empirist
 deniz bilimci > y
 deniz hırsız > y
 deniz kurdu > äkki teñizşi
 denizaltıcı > y
 denizaltıcılık > y
 denizci > matros
 denizcilik > y
 denkçi > y
 denkçilik > y
 deoratörlük > y
 depocu > qoymaşı
 depoculuk > qoymaşılıq
 deprem bilimci > seysmolog
 dergicilik > y
 derici > y
 dericilik > y
 derlemci > kolleksiyaçı
 derlemcilik > y
 derleyici > y
 derleyicilik > y
 dernekçi > y
 dernekçilik > y
 dershaneci > y
 dershanecilik > y
 desenci > örneksi, örnekleşiwşi, oyuwşılıq
 desencilik > örneksilik, oyuwşılıq
 desinatör > örneksi, örnekleşiwşi, oyuwşılıq
 desinatörlük > örneksilik, oyuwşılıq
 destancı > dastanşı
 destancılık > dastanşılıq
 desteci > y
 destekçi > qamqorşı
 destekçilik > y
 desteleyici > y
 desteleyicilik > y
 deterjancı > y
 deterjancılık > y
 deveci > tüyeşi
 devecilik > tüyeşilik
 dış alımcı > importşı
 dış alımcılık > importşılıq
 dış satımcı > eksportşı
 dış satımcılık > eksportşılıq

dideban > küzetşi, qarawıl, saqşı
 dikici > diyqan, eginşi, şaruwa
 dikicilik > diyqandıq, eginşilik,
 şaruwalıq
 dikişçi > tiginşi
 dikişçilik > tiginşilik
 dil avcısı > şpiyon, tıñşı, jansız
 dil bilimcilik > y
 dilci > tilşi
 dilenci > tilenşi
 dilencilik > tilenşilik
 dilendirici > y
 dilendiricilik > y
 dilmaç > tilmaş
 dilmaçlık > tilmaştıq
 dinamitçi > dinamitşi
 dinamitçilik > y
 dip balıqçılığ > y
 direkçi > y
 direktör > direktor
 direktörlük > direktorat
 dirim bilimci > biolog
 dirim bilimcilik > y
 diskçi > y
 diskçilik > y
 diskjokey > y
 dispeççi > y
 distribütör > distributor
 distribütörlük > taratuwşılıq,
 ülestirüwşilik
 diş hekimliğı > stomatolog
 diş tababeti > stomatolog
 dişçilik > stomatologiya

diyalektikçi > y
 diyalektolog > dialektolog
 diyalektoloji > dialektologiya
 diyet uzmanı > diyeta mamanı
 diyetisyen > diyeta mamanı
 dizayncı > dizayner
 dizgici > terüwşi, naborşçik
 dizgicilik > terüwşilik
 dizici > terüwşi, naborşçik
 dizicilik > terüwşilik
 dizmen > terüwşi, naborşçik
 doğancı > y
 doğancılık > y
 doğramacı > ağaş ustası, ağaş şeberi
 doğramacılık > y
 doktor > dāriger, emdevşi
 doktorluk > dārigerlik
 dokumacı > örmekşi, örmeşi,
 toquwşı
 dokumacılık > toqımaşılıq
 dokuyucu > örmekşi, örmeşi,
 toquwşı
 dokuyuculuk > toqımaşılıq
 dolapçı > y
 dolapçılık > y
 dolmuşçu > y
 dolmuşçuluk > y
 donatımcı > jabdıqtawşı
 dondurmacı > balmuzdaqşı
 dondurmacılık > y
 dökmeçi > quyuwşı
 dökmeçilik > quyuwşılıq
 dökümcü > quyuwşı

dökümcülük > quyuwşılıq
 dönerci > y
 dönercilik > y
 döşemci > santexnik
 döşemcilik > y
 döşemeci > parketşi
 döşemecilik > parketşilik
 döşeyici > parketşi
 dövmeçi > y
 dövmeçilik > y
 dövüşçü > y
 dövüşçülük > y
 dragoman > tilmaş, awdarmaşı,
 tärjimeşilik
 dramaturg > dramaturg
 dramaturgluk > dramaturgiya
 dublajcı > y
 dublajcılık > y
 dublör > dublyor
 dublörlük > y
 dutçuluk > y
 duvakçı > y
 duvakçılık > y
 duvarcı > kirpiş, tas kalawşı
 duvarcılık > y
 düdükçü > y
 düellocu > jekpe-jek
 düelloculuk > y
 düğmeçi > tüymeşi
 düğmeçilik > tüymeşilik
 dükkâncı > dükenşi
 dükkâncılık > dükenşilik
 dülger > baltaş

dülgerlik > baltaşılıq
 dümbelekçi > y
 dümenci > tutqaşı
 dümencilik > tutqaşılıq
 düşünücü > oyşıl, danışpan, dana,
 sanager
 düşünücülük > oyşıldıq,
 danışpandıq, danalıq
 düşünür > oyşıl, danışpan, dana,
 sanager
 düvenci > y
 düzeltici > tüzetkiş, korrektor
 düzelticilik > tüzetkiştik
 düzeltmen > tüzetkiş, korrektor
 düzenlemeci > jayğawşı,
 uyımdastıruwşı
 düzenlemecilik > uyımdastıruwşılıq
 düzenleyici > jayğawşı,
 uyımdastıruwşı
 ebe > kindik
 ebelik > akuwşerlik
 ebrucu > y
 ebruculuk > y
 edebiyatçı > ädebiyetşi
 edebiyatçılık > ädebiyetşilik
 edip > jazuwşı
 editör > baspager
 editörlük > y
 egzozcu > y
 egzozculuk > y
 eğitici > terbiyeşi
 eğiticilik > terbiyeşilik
 ehil > maman

- ek görev > y
- ekici > diyqan, eginşi, şaruwa
- ekicilik > eginşilik, şaruwaşılıq
- ekinci > diyqan, eginşi, şaruwa
- ekincilik > eginşilik
- ekmekçi > navbayşı
- ekmekçilik > navbayşılıq
- ekolog > ekolog
- ekoloji uzmanı > ekolog
- ekolojist > ekolog
- ekonomist > ekonomist
- eksper > ekspert
- eksperlik > mamandıq
- ekspertiz > ekspertiza
- elci > y
- elçi > elşi
- elçi uzmanı > attaşe
- elçilik > elşilik
- elekçi > y
- elekçilik > y
- elektrikçi > elektromonter,
- elektrotexnik
- elektrikçilik > y
- elektronikçi > y
- elektronikçilik > y
- eleştirici > sınşı, tüyregiş, sarapşı
- eleştiricilik > sınşılıq, tüyregiştik,
- sarapşılıq
- eleştirmeci > sınşı, tüyregiş, sarapşı
- eleştirmecilik > sınşılıq, tüyregiştik,
- sarapşılıq
- eleştirmen > sınşı, tüyregiş, sarapşı
- eleştirmenlik > sınşılıq, tüyregiştik,
- sarapşılıq
- elmacı > y
- elmacılık > y
- emanetçi > y
- emanetçilik > y
- embriyolog > y
- emekçi > eñbekşi
- emin > senimdi
- emlakçı > riyeltor
- emlakçılık > y
- emniyet amiri > y
- emniyet müdürü > y
- emprezaryo > y
- entomolojist > entomolog
- erkek terzisi > y
- eroinci > y
- eroincilik > y
- esirci > qul sawdageri
- esircilik > y
- eskici > qoqırşı
- eskicilik > qoqırşılıq
- esnaf > y
- esnaflık > y
- espiyon > y
- esrarcı > y
- esrarcılık > y
- eş güdümcü > koordinator
- eş güdümcülük > y
- eşekçi > y
- eşekçilik > y
- etçi > qasapşı
- etiketçi > y

- etiketçilik > y
 etimolog > etimolog
 etnolog > etnolog
 evdeci > y
 eyerci > y
 eyercilik > y
 fabrikacı > fabrikant
 fabrikatör > fabrikant
 fabrikatörlük > y
 fahişə > jürgiş, jezökşe, jürginşi
 fahişelik > jezökşelik, jürgiştik, jeñil
 jüristilik
 faizci > ösimqor, ösim aluwşı
 faizcilik > ösim aluwşılıq
 fakih > y
 falakacı > y
 falcı > balger
 falcılık > balgerlik
 fayansçı > y
 fayansçılık > y
 faytoncu > arbakeş
 faytonculuk > y
 fellah > diyqan, eginşi, qaraşekpen,
 şaruwa
 felsefeci > filosof
 fenci > y
 fenerci > y
 fenercilik > y
 fermeneci > y
 fetvacı > y
 fetvacılık > y
 fiçıcı > y
 fiçıcılık > y
 fıkracı > y
 fıkracılık > y
 findıkçı > y
 findıkçılık > y
 fırçacı > y
 fırçacılık > y
 fırıldakçı > y
 fırıldakçılık > y
 fırıncı > nawbayşı
 fırıncılık > nawbayşılıq
 fıstıkçı > y
 fıstıkçılık > y
 fideci > y
 fidecilik > y
 figüran > statist, qosalqı artist
 figüranlık > y
 fikir işçisi > y
 filateli > y
 filatelist > filatelist
 film yıldızı > kino juldızı
 filmci > kinematografşı
 filmcilik > kinematografiya
 filolog > filolog
 fincancı > y
 firavun > perğawın
 firavunluk > y
 fişekçi > y
 fişekçilik > y
 fitilci > y
 fizik tedavi uygulayıcısı > y
 fizikçi > fizika mamanı
 fizyolog > fizyolog
 fizyolojist > fiziolog

- flamacı > y
 fodlacı > y
 fodlacılık > y
 folklorcu > folklorşı
 folklorculuk > y
 folklorist > folklorşı
 fonolog > fonolog
 formen > y
 fotoğrafçı > fotograf, suwretşi,
 suwretke tüsirüwşi
 fotoğrafçılık > fotografiya
 fotokopici > y
 fotokopicilik > y
 francalacı > y
 francalacılık > y
 frenci > y
 frezeci > frezerşi, frezerlewşi
 frezecilik > frezerşilik
 fuarcı > y
 fuarcılık > y
 futbolcu > futbolşı
 futbolculuk > futbolşılıq
 fütürolog > futurist
 gabyacı > y
 gabyar > y
 galerici > y
 galericilik > y
 galvanizci > y
 gangster > gangster
 gangsterlik > y
 garajcı > y
 gardıfren > y
 gardıropçu > y
 gardıropçuluk > y
 gardiyan > türmeşi
 gardiyanlık > türmeşilik
 garson > dayaşı, ofitsiant
 garsonluk > y
 gaydacı > y
 gazelhan > y
 gazelhanlık > y
 gazeteci > gazetsi, jurnalist
 gazetecilik > publitsistika,
 jurnalistika
 gazinocu > y
 gazinoculuk > y
 gazozcu > y
 gazozculuk > y
 gece bekçisi > tünge küzetşi
 gececi > y
 gececilik > y
 geçici işçi > y
 geçici işçilik > y
 gelinlikçi > y
 gemici > teñizşi
 gemicilik > teñizşilik
 genel başkan > y
 genel başkanlık > bas basqarma
 genel kadın > jürgiş, jezökşe,
 jürginşi
 genel müdür > bas direktor
 genel müdürlük > vedomctvo
 genel sekreter > bas xatşı
 genel sekreterlik > y
 genel yazmanlık > y
 genel yazman > bas xatşı

- general > general
 generallik > y
 Germanist > Germanist
 gevrekçi > y
 gevrekçilik > y
 geyşa > y
 geyşalık > y
 gezdirici > y
 gezginci > kezbe satuwşy
 gezgincilik > y
 gezici > kezbe satuwşy
 gırnatacı > y
 gıygıycı > y
 gitarcı > gitaraşy
 gitarçılık > y
 gitarist > gitaraşy
 gizli polis > qupiya politsiya
 gladyatör > gladiyator
 gladyatörlük > y
 glasyolog > glyatsiyolog
 golcü > y
 golçülük > y
 golfçü > gol'f oynışısı
 golfçülük > y
 gondolcu > y
 gondolculuk > y
 goygoycu > qayırşy, tilenşi
 goygoyculuk > tilenşilik, qayırşılıq
 gök bilimci > astronom
 gömlekçi > y
 gömlekçilik > y
 göncü > y
 görev > qızmet, lawazım
 görevli > miñdetti, borıştı, qızmetşi,
 qızmetker
 gösteri adamı > y
 gösterici > demonstrant
 göstericilik > y
 götürü iş > y
 götürücü > y
 götürücülük > y
 göz bağıcı > jonglyor, siyqırşy,
 arbawşy
 göz bağıcılık > siyqırşılıq, arbawşılıq
 gözcü > baqılawşy, añduwşy,
 bağıwşy, küzetşi
 gözcülük > baqılawşılıq,
 añduwşılıq, bağıwşılıq, küzetşilik
 gözetici > baqılawşy
 gözeticilik > baqılawşılıq
 gözetleyici > toruwşy, añduwşy,
 baqılawşy
 gözetleyicilik > toruwşılıq,
 añduwşılıq, baqılawşılıq
 gözetmen > baqılawşılıq, karawşılıq
 gözetmenlik > y
 gözlemci > şoluwşy, şoluw jasawşy
 gözlemcilik > şoluwşılıq, şoluw
 jasawşılıq
 gözlemeci > y
 gözlemecilik > y
 gözleyici > şoluwşy, şoluw jasawşy
 gözlükçü > y
 gözlükçülük > y
 grafolog > y
 gravürcü > y

gravürcülük > y	habercilik > y
greyderci > y	hacamatçı > y
gurme > gurman	haddeci > prokatşı
güderici > y	haddecilik > y
güdericilik > y	hademe > qızmetşi
güdücü > şopan	hademeihayrat > y
güdücülük > şopandıq	hademelik > qızmetşiniñ miñdeti
güfteci > y	hafızıkütüp > kitapxanaşı
güftencilik > y	hafız > xafız
gül yağcı > y	hafızlık > y
gül yağcılık > y	hafıye > tıñşı, jansız
gülcü > y	hafiyelik > tıñşılıq, jansızdıq
gülcülük > y	hafriyatçı > y
güllabi > y	hafriyatçılık > y
güllabici > y	haftalıkçı > y
güllabicilik > y	haftalıklı > y
gülleci > y	haham > ravvin
gülütçü > y	hahambaşılık > bas ravvindik
gümrük kolcusu > küzetşi, qarawıl, saqşı	hahamlık > ravvindik
gümrükçü > keden qızmetkeri	hakan > qağan
gümrükçülük > y	hakanlık > y
gümüşçü > y	hakem > töreşi, qazı
gümüşçülük > y	hakemlik > töreşilik, töreşi
gündelikçi > jaldanuwşı, kündiktep	boluwşılıq
gündelikçi kadın > y	hâkim > töreşi, qazı, sot
gündelikçilik > y	hâkimlik > tärelik, qazılıq
gündelikli > jaldanuwşı, kündiktep	hakkâk > bederşi
gündüzcü > y	halayık > küñ, basıbaylı äyel, malay
güvenlik görevlisi > tärtip saqşısı, qarawıl	halayıklık > küñ, malay boluwşılıq
haberci > xabarşı, xabarlawşı, şabarman	halıcı > kilemşi
	halıcılık > kilemşilik
	halife > xalifa
	halifelik > xalifat

halk bilimci > folklorşı	harmancı > qırmanşı
halkacı > y	harmancılık > y
halkacılık > y	hasatçı > y
hallaç > tütüwşı	hasatçılık > y
hallaçlık > tütüwşilik	hasırcı > y
halterci > ştangaşı	hasırcılık > y
haltercilik > ştangaşılıq	hasta bakıcı > sanitar
hamal > jükşı	hasta bakıcılık > y
hamalbaşı > y	hat görevlisi > y
hamallık > jükşilik	hatip > sözüwar, sözşeñ
hamam anası > y	hatiplik > tildilik, şeşendik
hamamcı > monşaşı	hattat > kalligraf
hamamcılık > monşaşılıq	hattatlık > y
hamburgerci > y	havacı > aviyator, uşqış
hamburgercilik > y	havacılık > aviyatsiya
hamlacı > eskekşı	havalandırmacı > y
hamurcu > qamır ilewşı	havari > kömekşı, järдемşı
hamurculuk > y	havarilik > y
hamurkâr > qamır ilewşı	havlucu > y
han > xan	havluculuk > y
hancı > xanşı	havuzcu > y
hancılık > xanşılıq	hayvan bilimci > zoolog
hanende > änşı	hayvancılık > mal şaruwaşılığı
hanendelik > änşilik	hazırcı > jatpışer, aramtamaq
hanlık > xandıq	hazinedar > kaznaçey
haraççı > alım-salıq jiynawşı	hazinedarlık > kaznaçeykeñsesi
haraççılık > alım-salıq jiynawşılıq	helenist > y
hariciye nazırı > sırtqı ister	helenistik > y
ministrliğı	helvacı > y
hariciyecı > y	helvacılık > y
hariciyecilik > y	hemşire > medbiyke, sestra,
haritacı > kartograf	medbibi, medsestra
haritacılık > kartografiya	hemşirelik > medbiykelik

- hentbolcu > gandbolşı
 hentbolculuk > gandbolşılıq
 hergeleci > tabınşı, jılqışı
 hergelecilik > jılqışılıq
 hesap uzmanı > esepşi
 heybeci > y
 heybecilik > y
 heykelci > müsınşı, skul'ptor
 heykelcilik > müsınşılık
 heykeltıraş > müsınşı, skul'ptor
 heykeltıraşlık > müsınşılık
 hıdiv > y
 hıdivlik > y
 hırdavatçı > skobyanıx
 hırdavatçılık > y
 hırsız > urı, urlıqşı, urıqarı
 hızarıcı > araşı
 hızarıcılık > araşılıq
 hidrograf > gidrograf
 hidrolog > gidrolog
 hikayeci > añgimeşi, dastanşı
 hikayecilik > añgimeşildik
 hindici > y
 hindolog > indolog
 hipnotizmacı > y
 Hititolog > y
 hizmetçi > qosşı, qızmetker,
 qızmetşi
 hizmetçilik > qosşılıq, kütüwşilik
 hizmetkâr > qosşı, qızmetker,
 qızmetşi
 hizmetkârlık > qosşılıq, kütüwşilik
 hizmetli > küzetşi, qızmetşi
 hoca > qoja, molda, tälimger,
 saruwar, uztaz, muğalim, oqıtuwşı
 hocalık > qojalıq, moldalıq,
 ustazdıq, oqıtuwşılıq, tälimgerlik
 hokkabaz > fokusşı, jonglyor,
 siyqırşı, arbawşı
 hokkabazlık > jonglyorlik, fokus
 hostes > styuwardessa
 hosteslik > y
 hurdacı > qoqırşı
 hurdacılık > qoqırşılıq
 hükûmet komiseri > y
 hükümdar > qağan, patşa, sultan,
 âmirşi, monarx
 hükümdarlık > qağandıq
 ırgat > diyqan, eginşi, batıraq
 ırgatbaşı > baqılawşı, qarawşı
 ırgatlık > y
 ıstampacı > y
 ıstampacılık > y
 ışıqçı > y
 ışıqçılık > y
 ışın bilimci > radiyolog
 ıtriyatçı > y
 ıtriyatçılık > y
 ibrikçi > y
 ibriktar > y
 icapçı > y
 icapçılık > y
 icatçı > önertapqış
 icatçılık > y
 icra vekili > ministr, ükimet müşesi
 icracı > orındawşı

- icracılık > orındawşılıq
iç mimar > dekorator, interer
iç mimarlık > y
iç spiker > y
idare amiri > basqarma bastığı,
komendant
idareci > baskaruwşı, başşı, jetekşi
idarecilik > baskaruwşılıq
iğci > y
iğneci > y
iğnecilik > y
ihracatçı > eksportşı
ihracatçılık > eksportpen
şuğıldanuwşılıq
ihraççı > eksportşı
ihtisap > y
iklim bilimci > klimattanuwşı
iktisatçı > ekonomist
iktisatçılık > y
ilahiyatçı > teolog
ilahiyatçılık > y
ilancılık > y
ilikçi > y
ilikçilik > y
ilim adamı > ğalım, bilim adamı
ilim kadını > y
illüzyonist > jonglyor, siyqırşı,
arbawşı
illüzyonizm > y
iltizamcı > satıp aluwşı
imalatçı > öndirüwşi, şığaruwşı
imalatçılık > öndirüwşilik
imam > imam
imamet > imamdıq
imamlık > imamdıq
imarcı > y
imarcılık > y
imparator > imperator, ämir
imparatoriçe > iperatriusa
imparatoriçelik > y
imparatorluk > imperiya, monarxiya
imrahor > y
incelemeci > zerttewşi
incelemecilik > zerttewşilik
inceleyici > zerttewşi
inceleyicilik > zerttewşilik
inekçi > y
inekçilik > y
insan bilimci > antropolog
inşaatçı > qurılısşı
inşaatçılık > y
ip cambazı > y
ipçi > y
ipçilik > y
ipek böcekçiliği > y
ipekçi > jibekşi
ipekçilik > y
iplikçi > y
iplikçilik > y
islavist > y
ispir > atqosşı
istatistikçi > statistik, statistika
mamamı
istatistikçilik > y
istifçi > orawşı
istifçilik > y

istimator > y	jetoncu > y
iş > jumıs, is	jetonculuk > y
iş adamı > käsipker, biznesmen	jokey > şabandoz, şabısker
iş kadını > y	jokeylik > y
işçi > jumıŝŝı	kabalacı > y
işçilik > jumıŝŝı eñbegi, jumıs	kabalacılık > y
işgüder > y	kabareci > kabare artisti
işgüderlik > y	kabarecilik > y
işkembeci > y	kabin amiri > y
işkembecilik > y	kablocu > y
işlemeci > y	kabloculuk > y
işlemecilik > y	kabzımal > alıpsatar, deldal
işletmeci > käsipker	kabzımallık > y
işletmecilik > y	kadayıfçı > y
işletmen > operator	kadayıfçılık > y
işletmenlik > y	kadı > kazı, töreşi
işportacı > jaymaşı, köşe satuwşı	kadılık > töreşilik
işportacılık > y	kadın berberi > şaştaraz
iştirakçi > qatısuwşı	kadın terzisi > y
iştirakçilik > y	kadro > kadrlar, ŝtat
işveren > jumıs berüwŝı	kafesçi > y
işyar > qızmetker, ŝenewnik	kafesçilik > y
ita amiri > y	kaftancı > y
itfaiyeci > ört söndirüwŝı	kağan > qağan, xan
itfaiyecilik > y	kağanlık > qağandıq
ithalatçı > importşı	kâğıt helvacı > y
ithalatçılık > importşılıq	kâğıtçı > y
izci > izŝı	kâğıtçılık > y
izcilik > y	kahveci > y
jeofizikçi > y	kahvecilik > y
jeokimyacı > y	kahvehaneci > y
jeolog > geolog	kâhya > basqaruwşı
jeomorfolog > y	kâhyalık > basqaruwşılıq

kakmacı > y	kamarot > y
kakmacılık > y	kamarotluk > y
kalandırcı > y	kamber > y
kalaycı > qalayışı	kambiyocu > y
kalaycılık > qalayışı mamandığı	kambiyoculuk > y
kalburcu > elekşi	kamyoncu > y
kalburculuk > elekşilik	kamyonculuk > y
kalcı > y	kamyonetçi > pikap jürgizüwşisi
kalçmcı > y	kamyonetçilik > y
kaldırım işçisi > y	kancaçı > y
kaldırımcı > y	kançılar > elşilik xatşısı
kaldırımcılık > y	kançılarlık > y
kaldırma kolcusu > y	kançılarya > y
kaleci > qaqpası	kandilci > y
kalecilik > qaqpasılıq	kandilcilik > y
kalem beyi > y	kantar ağası > y
kalem efendisi > y	kantarcı > kirşi
kalem erbabı > y	kantarcılık > y
kalemkâr > y	kantinci > y
kalemkârlık > y	kantincilik > y
kalfa > baqılawşısı	kantocu > y
kalfalık > baqılawşılıq	kantoculuk > y
kalıpçı > qalıptawşısı	kanuncu > y
kalıpçılık > qalıptawşılıq	kanunculuk > y
kalifiye işçi > maman jümıssı	kapak bıçkıcısı > y
kaloriferci > y	kapamacı > y
kalorifercilik > y	kapancı > tarazışı, ölçewşi, kirşi
kalpakçı > y	kaparozcu > y
kalpakçılık > y	kaparozculuk > y
kaltakçı > y	kapı ağası > y
kalyoncu > y	kapı çuhadarı > y
kamacı > y	kapı halkı > y
kamacılık > y	kapı kâhyası > y

kapı kethüdası > y	karikatürüst > karikaturaşı
kapı kulu > y	karmanyolacı > y
kapı oğlanı > y	karmanyolacılık > y
kapıcı > eşikşi	karnaval maskarası > y
kapıcılık > y	karpuzcu > qarbiz satuwşısı
kapkaççı > y	karpuzculuk > y
kapkaççılık > y	kartograf > kartograf
kaplamacı > y	kartoncu > y
kaplamacılık > y	kartpostalçı > y
kaportacı > y	kartpostalçılık > y
kaportacılık > y	kasacı > kassir
kaptan > kapitan	kasacılık > y
kaptan pilot > uşaq qomandiri	kasadar > kassir
kaptanlık > y	kasap > qasapşısı
kara kullukçu > y	kasaplık > qasapşılıq
kara paracı > y	kasetçi > y
karaborsacı > y	kasetçilik > y
karaborsacılık > y	kasık bağcı > y
karagözcü > y	kasiyer > kassir
karagözcülük > y	kasketçi > y
karakulak > y	kasketçilik > y
karanfilci > y	kasnakçı > y
karateci > karatist	kasnakçılık > y
karatecilik > y	kastarcı > y
karavaş > kuñ	kastarcılık > y
karavaşlık > y	kaşıkçı > y
kardinal > kardinal	kaşıkçılık > y
kardinallik > y	kaşmer > quwaqı, sayqımazaq,
kargocu > y	qaljıñqoy, klovn
kargoculuk > y	kaşmerlik > sayqımazaqtıq
karidesçi > y	katırcı > qaşır bağıwşısı
karikatürcü > karikaturaşı	katırcılık > y
karikatürcülük > karikaturaşılıq	kâtibe > y

kâtip > xatşı	kazaz > y
kâtiplik > xatşılıq	kazı > qazuw
katmerci > y	kazı bilimci > arxeolog
katmercilik > y	kazıcı > qazuwşı
katrancı > y	kazıcılık > qazuwşılıq
katrancılık > y	kazıkçı > aldamşı
kavaf > y	kazmacı > qaylaş
kavaf işi > y	kebabçı > şaşlıqşı, kâwapşı
kavaflık > y	kebabçılık > kâwapşılıq
kavakçılık > y	kebzeci > y
kavalcı > sıbızğışı	keçeci > y
kavas > elşilik qızmetşisi	keçecilik > y
kavaslık > y	kefen soyucu > y
kavukçu > y	kefenci > y
kavuncu > qawın satuwşı	kehribarçı > y
kavunculuk > y	kelepirci > y
kavurmacı > y	kelepircilik > y
kayıkçı > qayıqşı	kelleci > y
kayıkçılık > qayıqşılıq	kemancı > skripkaşı
kayışçı > y	kemani > y
kaymakam > y	kemankeş > sadaqşı
kaymakamlık > y	kemençeci > y
kaymakçı > y	kemik bilimci > y
kaynakçacı > bibliyograf	kenarcı > y
kaynakçı > dânekerşi	kendirci > y
kaynakçılık > y	kendircilik > y
kayyım > y	kenevirici > y
kayyum > y	kenevircilik > y
kayyumluk > y	kepekçi > y
kazancı > y	keresteci > y
kazancılık > y	kerestecilik > y
kazasker > y	kerhaneci > aşınajay ustawşı
kazaskerlik > y	kerizci > muzıkant

kerpiççi > kirpişşi	kimyacı > ximik
kervancı > kerüwenşi	kimyager > ximik
kesedar > y	kiracı > jalger
kesenekçi > satıp aluwşı	kirdeci > y
kesici > y	kireççi > y
kesimci > y	kiremitçi > y
kesimcilik > y	kirişçi > y
kesimevi > qasapxana	kitapçı > kitapşı
kestaneci > y	kitaplık bilimci > kitapxanaşı
kestanecilik > y	klarnetçi > y
keşideci > y	klavsenci > y
keşkekçi > y	klimatolog > klimatolog
keşşafılık > y	koçancı > y
keten helvacı > y	kokainci > y
kethüda > basqaruwşı	kokoreççi > y
kethüda bey > y	kokucu > y
kevelci > y	kola cevizi > y
kılavuz kaptan > y	kolancı > y
kılıç oyuncusu > semserşi,	kolcu > y
fextoval'şçik	koleksiyoncu > y
kılıççı > semserşi	koltukçu > y
kılıfçı > y	komanditer > y
kır bekçisi > y	komedi yazarı > y
kır serdarı > y	komedyen > komediyalıq aktyor
kıraathaneci > y	komi > y
kırmacı > fal'tsovşik	komiser > komissar
kırtasiyeci > y	komisyoncu > deldal, komissiyoner
kıskacı > y	komodor > y
kıyı balıkçılığı > y	kompetan > maman
kızlar ağası > y	kompetitif > y
kibritçi > y	kompozitör > kompozitor
kilerci > y	komprador > tatuwlastıruwşı,
kilimci > y	bitimşi, ımıralastıruwşı

konakçı > y	kozmonot > kocmonavt, astronavt
kondüit > y	köçek > y
kondüktör > konduktor	köfteci > y
konfeksiyoncu > y	kökçü > y
konferansçı > leksiya oquwşı,	köken bilimci > etimolog
bayandamaşı	köleci > y
konsolitçi > y	kömürçü > kömirşi
konsolos > konsul	köprücü > y
konsomatris > y	körükçü > körikşi
kontrbasçı > y	kösçü > y
kontrolcü > baqılawşı, tekserüwşi	köşe yazarı > y
konukçu > y	köşker > etikşi
konuşmacı > söz söylewşı, leksiya	köy ağası > qulaq
oquwşı	köy imamı > y
kooperatifçi > y	köy korucusu > y
koordinatör > koordinator	köy muhtarı > awıl äkimi
kopuzcu > qobızşı	kreatör > y
koreograf > horeograf	krikocu > y
kornetçi > y	kriminolog > kriminalist
kornişçi > y	kriptolog > y
korsan > pirat, teñiz qaraqşısı	kriz yöneticisi > y
korseci > y	kronikçi > y
korucu > ormanşı	krupiyе > y
koruma polisi > y	kuaför > şaştaraz
koruyucu > küzetşi, qorğawşı	kudümzen > y
kostümcü > y	kuklacı > y
koşucu > jügirüwşı, jügirüwge	kulüpçü > y
qatısuwşı	kumanyacı > y
koşumcu > y	kumarhaneci > y
kovboy > kovboy	kumaşçı > y
koyuncu > y	kumcu > y
koz helvacı > y	kumrucu > y
kozacı > kokon satuwşı	kundakçı > diversant

kunduracı > etikşi	lakerdacı > y
kurabiyeci > y	lastikçi > y
kuramcı > teoretik	laternacı > y
kurbağa adam > y	lavantacı > y
kurucu > qurastıruwşı	lavtacı > y
kursiyer > y	leblebici > y
kurşuncu > y	lehçeci > y
kurt bilimci > y	lehimci > dänekerşi
kurtarıcı > qutqaruwşı	lekeci > y
kuru kahveci > y	leksikograf > leksikograf
kuru yemişçi > y	leksikolog > leksikolog
kurye > kur'yer	lektör > lektor
kuşbaz > qusbegi	levazımatçı > y
kuşçu > qusşı	levazımcı > jabdıqtawşı
kutucu > y	levhacı > y
kuyucu > qudıqşı	lider > lider, başşı, jetekşi
kuyumcu > zerger	liman reisi > y
küfeci > y	limonatacı > y
külahçı > y	limoncu > y
külhancı > y	lisansiyer > y
kültür balıqçılıǵı > y	listeci > y
küratör > y	litografyacı > y
kürekçi > eskekçi	lobici > y
kürkçü > y	lokantacı > meyramxanaşı
kürsü hocası > y	lokmacı > y
kürsü şeyhi > y	lonca ustası > y
kürtajcı > y	lostracı > y
kütör > y	lostromo > y
kütüphaneci > kitapxanaşı	lotaryacı > y
laborant > laborant	lüferci > y
lağımçı > y	lügatçı > leksikograf
lahmacuncu > y	lüleci > y
lakacı > y	maarifçi > ağartuwşı

mabeyinci > y	marangoz > baltaşılıq
macuncu > y	maratoncu > marafonşu
maddeci > y	marinacılık > y
madenci > ruda qazuwşu	markajcı > y
mafya > mafiya	marketçi > y
mahsuldar > önimdi, jemisti	marokenci > y
mahyacı > y	marpuççu > y
maiyet memuru > y	marsıvan > y
makam şoförü > y	marulcu > y
makarnacı > y	masajcı > sılawşu, uwqalawşu
makasçı > y	masalcı > ertegişi
maketçi > y	masaüstü yayıncı > y
makinist > maşinist	maslahatgüzar > y
makyajcı > y	mason > mason
makyör > y	masör > sılawşu, uwqalawşu
makyöz > y	masöz > sılawşu, uwqalawşu
mal müdürü > y	maşacı > y
malcı > y	matador > matador
mali analist > y	matbaacı > baspaşı, baspaxanaşı
malik > qojayın, iye	matematikçi > matematik,
maliyeci > qarjı mamanı	matematika mamanı
manav > y	matematisyen > y
mancınıkçı > y	matrakçı > y
mandıracı > y	mavi yakalılar > y
mandolinci > y	mavnacı > y
manici > y	mayıncı > minaşı
manifaturacı > y	mayocu > y
manikürcü > y	mecmuacı > y
manipülatör > y	meddah > qolpaştawşu
mantar bilimci > y	medya starı > y
mantarcı > y	medyacı > y
mantıcı > y	medyum > y
manyetizmacı > gipnozşu	mefruşatçı > parketşi

mekancı > y	midyeci > midiya satuwşy
mekanikçi > mexanik	mihmandar > y
mektupçu > y	mikrobiyolog > mikrobiolog
memur > qızmetker, ökiletti	mikrofoncu > y
memure > y	milletvekili > deputat
menajer > menedjer	milyarder > milliyarder
mercancı > y	milyoner > millioner
merdivenci > y	mimar > säwletşi, arxitektor
merkepçi > y	mineci > y
mermerci > y	mineral bilimci >
mersiyehan > joqtawşy	minerolog > mineralog
mesen > y	minibüsçü > y
mestçi > y	minyatürçü > y
meşaleci > y	mirasçı > murager
meşrubatçı > y	mistik > mistik
metafizikçi > metafizik	misyoner > missiyoner
meteorolog > meteorolog	mitingci > y
mevlithan > y	mizahçı > mısqılşy, yumorşy
meyancı > tatuwlastıruwşy, bitimşi, ımıralastıruwşy	mobilyacı > y
meydancı > y	modacı > model'er, model'şy
meyhaneci > y	modelci > ülgışı, model'şy
meyveci > y	modelist > y
mezar soyguncusu > y	modistra > modistka
mezarıcı > mürdeşi, ziratşy, süyekşi	mongolist > monğoltanuwşy
mezatçı > y	montajcı > montajşy, montyor
mezeci > y	motelci > y
mezun > bitirüwşy, tülek	motorcu > motorşy
mıhlayıcı > y	mozaikçi > y
mısırcı > y	muallim > muğalim, ustaz, oqutuwşy
mızıkacı > sırnayşy	muallime > y
miço > y	muavin > jolserik, kömekşi
midibüsçü > y	muayeneci > y
	mubassır > y

- mucir > y
 mucit > önertapqış, oylap tapqış
 mudi > y
 muhabbet tellalı > jeñgetay
 muhabir > tilşi
 muhaddis > y
 muhafız > küzetşi, sakşı
 muhallebici > y
 muharrir > qalamgerlik, qalamdas
 muhasip > buxgalter
 muhbir > körsetüwşi, sapqınşı
 muhteri > önertapqış, oylap tapqış
 muhtesip > muxtasib
 muhzır > y
 muin > kömekşi
 muit > y
 mukallit > eliktewşi, uqsatqış
 multimilyoner > y
 mumcu > y
 murabahacı > y
 murakıp > baqılawşı, tekserüwşi
 musahhıh > tüzetkiş, korrektor
 musikişinas > muzıkant
 muskacı > y
 muslukçu > y
 muştucu > y
 mutaf > y
 mutasarrıf > basqaruwşı
 mutavassıt > tatuwlastıruwşı,
 bitimşi, ımıralastıruwşı
 mutemet > y
 muvakkıt > y
 mübaşir > sot orındawşısı, şaqıruwşı
 mübayaacı > y
 mübeyyiz > y
 mücahit > müjaxıt
 mücellit > tüptewşi
 mücevherci > zerger
 müdavi > y
 müdekkik > y
 müderris > müdärris
 müdür > bastıq, başşı, basqaruwşı,
 direktor
 müdür muavini > menedjerdiñ
 kömekşisi
 müdür yardımcısı > menedjerdiñ
 kömekşisi
 müellif > jazuwşı, avtor
 müessıs > quruwşı, uyımdastıruwşı
 müezzin > azanşı
 müfessir > y
 müfettiş > tekserüwşi, baqılawşı,
 revizor
 müflis > bankrot
 müftü > müfti
 mühürcü > y
 mühürdar > y
 mülki idare amiri > y
 mültezim > satıp aluwşı
 mümessil > ökil
 müneccim > astrolog, juldız sanawşı
 münekkıt > sınşı
 münevver > ağartuwşı, ziyalı,
 intelektual
 müracaatçı > y
 mürebbi > tärbiyeşi

- mürebbiye > y
 mürekkepçi > y
 mürettebat > komanda, ekipaj
 mürettip > terüwşi, naborşçik
 müsabık > sayısker
 müstahdem > qızmetşi
 müstahsil > öndirüwşi
 müstecir > jalger
 müstemlekeci > otarlawşı, otarşı
 müstensih > y
 müsteşar > keñeşçi
 müsteşrik > şığıstanuwşı
 müşahit > şoluwşı, şoluw jasawşı
 müşavir > keñeşçi, konsul'tant
 müşavirlik > y
 müşterek bahisçi > y
 müşteri > alarman, kliyent
 müteahhit > merdiger
 mütefekkir > danışpan, sanager
 mütefennin > y
 mütehassıs > maman
 mütercim > awdarmaşı
 müteşebbis > ıntalı, initsiyativti,
 bastawşı
 mütetebbi > zertewşi
 müverrih > tarixşı
 müvezzi > poçtaş
 müzakereci > y
 müzeci > y
 müzikçi > muzıkant
 müzikolog > muzıkatanuwşı
 müzisyen > muzıkant
 nahırcı > baqqaşı, malşı
 nahiye müdürü > y
 naip > orınbasar
 nakışçı > naqışşı, oyuş, kesteşi
 nakkaş > örnekşi
 nakliyatçı > kirekeş
 nakliyeci > tasuw, tasımaldawşı
 nalbant > tağaş
 nalbur > skobyaniş
 nalıncı > y
 nameci > y
 namzet > ümitker, kandidat
 narenciyeci > y
 narkozcu > anesteziyolog
 narkozitör > anesteziyolog
 nasihatçı > nasiyhatşı
 nasir > y
 naşir > y
 natır > y
 natürist > naturalist
 nazır > ministr
 nebbaş > y
 neyzen > kerneyşi
 nikah memuru > y
 nisaiyeci > ginekolog
 nişancı > atqış
 nitelikli işçi > y
 niteliksiz işçi > y
 nöbetçi > küzetşi, qarawıl, kezekşi
 nüfus bilimci > demograf
 nümayişçi > körsetüwşi
 obuacı > y
 ocakçı > peşşi
 odabaşı > y

- odacı > kur'yer
 oduncu > otınşı, baltaş, qarağayşı
 ofsetçi > y
 oftalmolog > oftal'molog
 okçu > sadaqşı
 okur > oqırman
 okutman > okıtuwşı
 oltacı > y
 ombudsman > y
 onarıcı > öñdevşi
 operacı > y
 operatör > apparatşı
 optikçi > y
 orakçı > oraqşı
 organikçi > y
 organizatör > uyımdastıruwşı,
 ayğayşı
 orgcu > y
 orkestracı > y
 orman koruma memuru > y
 ormancı > ormanşı
 ornitolog > ornitolog
 orta hizmetçisi > y
 orta oyunculuğu > y
 ortakçı > y
 ortalıkçı > y
 ortopedist > ortoped
 oryantalist > şığıstanuwşı
 Osmanlıcacı > y
 osteolog > y
 otağcı > y
 otelci > y
 otobüsçü > avtobus jürgizüwşisi
 otomobilci > y
 oyacı > y
 oymacı > bederşi
 oymakbaşı > taypa basşısı
 oyun yazarı > dramaturgiya
 oyunbaz > oynıqumar, oynıpaz
 oyuncakçı > y
 oyuncu > oynışı
 ozan > aqın, aşuğ
 öğrenci > oquwşı, student
 öğretim elemanı > y
 öğretim görevlisi > oqıtuwşı
 öğretim üyesi > y
 öğretim yardımcısı > y
 öğretmen > muğalim, instruktur,
 oqıtuwşı, tälimgere, ustaz
 öğütçü > keñeşçi, ügıttewşı,
 uwağızdawşı, nasixatşı
 öke > dağı, ğulama, dana, danışpan,
 kemeñger
 ölü soyucu > y
 ölü yıkayıcı > y
 öncü > avangard, jetekşi, basşı,
 kösem
 önder > kösem, jetekşi, basşı
 örgücü > tokuwşı
 örgütçü > uyımdastıruwşı
 örücü > y
 öykücü > añgımeşi
 özel ulak > y
 pabuççu > y
 paçacı > y
 paçavracı > y

pahacı > y	pazvant > y
palamarcı > y	pedagog > pedagog, tərbiyəşi
paleograf > paleograf	pedikürcü > y
palyaço > küldirgi, masqarapaz, sayqımazaq, klovun	pedolog > topıraq zerttewşi
pamukçu > maqqaşı	pehlivan > baluwan, batır, alıp
panayırçı > y	pekmezci > y
panarcı > qızılşaşı	perakendeci > y
panelist > y	perdahçı > jiltıratuwşı, öñdewşi
pansiyoncu > y	perdeci > y
pansiyoner > y	peremeci > y
pansumancı > y	personel > y
pantoloncu > y	perukar > şaştaraz
paraşütçü > paraşyutşı	perukçu > y
parçacı > y	peşkirici > y
parfümcü > parfyumer	peştamalcı > y
parkçı > y	petrolcü > munayşı
parkeci > parketşi	peynirci > y
partici > partiya	pideci > y
paspasçı > y	pikajcı > y
pastacı > konditer, kuliner	piknikçi > y
pastane > y	pikocu > y
pastaneci > y	pilot > aviyator
pastelci > y	pişmaniyeci > y
pastırmacı > y	piyangocu > y
patatesçi > y	piyanist > pianist
patenci > sırğanawşı	piyanocu > pianist
patolog > patolog	piyazcı > y
patron > qojayın	pizzacı > pitstseriya
pavyoncu > y	plakacı > y
pazarbaşı > y	plakçı > y
pazarcı > bazarşı	plancı > y
pazarlamacı > satarman	planlamacı > y
	planörcü > planerşi

planyacı > sürgilewşi	raspacı > y
plastikçi > y	redaktör > redaktor
poğaçacı > y	refakatçi > joldas
polis > militsiya, politsiya	reformcu > reformaşı
polis hafıyesi > detektiv, tıñşı	rehber öğretmen > repetitor
politikacı > sayasatşı	reis > bas, başşı
popçu > estrada äñşisi	reisülküttap > y
porselenci > y	reji asistanı > y
portör > reportyor	rejisör > rejissyor
portreci > suwretşi	rekabetçi > bäusekeles
postnişin > y	reklamcı > y
presçi > y	rekortmen > rekordşı
profesör > professor	rektör > rektor
programcı > programmalawşı	rektör yardımcısı > y
projeci > jobalawşı	remilci > y
proleter > proletar	renkçi > kolorist
propagandist > y	repocu > y
protezci > tis dârigeri	resimci > fotograf, suwretke
provokatör > arandatuwşı, azğıruwşı	tüsirüwşi
psikanalizci > y	ressam > suwretşi
psikiyatr > psixiyatr	revanici > y
pulcu > filatelist	revizyoncu > y
pusetçi > y	riyaziyeci > y
pusucu > y	rolcü > orındawşı
radarcı > y	romancı > romanist, jazuwşı
radyatörcü > y	rotatifçi > y
radio muhabiri > y	röntgenci > rentgenolog
radyocu > y	röportajcı > y
radyolog > radiyolog	röportör > reporter
rakıcı > y	rötuşçu > y
rallici > y	ruh bilgini > psixiyatr
raportör > opponent	ruh bilimci > psixiyatr
rasatçı > baqılawşı, bayqawşı	

rüşvetçi > alımqor, jebir, jəmşil,
 paraşıl, paraşı, paraqor
 saatçı > sağatşı
 sabotajcı > sabotajşı
 sabuncu > sabınşı
 sagucu > joqtawşı
 sağık görevlisi > y
 sağık memuru > feldşer
 saha komiseri > y
 sahaflik > y
 sahip > iye, qojayın
 sahtiyancı > y
 sahtiyancılık > y
 saka > suşı
 sakalık > y
 sakatatçı > y
 sakatatçılık > y
 sakatçı > y
 sakızcı > y
 sakızcılık > y
 saki > y
 saksafoncu > y
 saksafonculuk > y
 salamuracı > y
 salamuracılık > y
 salcı > salşı
 salcılık > y
 salepçi > y
 salepçilik > y
 salıncakçı > y
 sanat adamı > önerşi
 sanatçı > artist
 sanatçılık > önerlilik

sanatkar > önerlilik
 sanayici > önerkäsipşı
 sanayicilik > industriyalizm
 sancaktar > tuw köterüwşı
 sandalcı > qayıqşı
 sandalcılık > y
 sandık emini > y
 sandıkçı > y
 sandıkçılık > y
 sandviççi > y
 sansürcü > tsenzör
 sansürcülük > y
 santralci > telefonist
 santurcu > y
 santuri > y
 saraç > qayıssı
 saraçlık > y
 sarban > y
 sarbanbaşı > y
 sarbanlık > y
 sarıcı > y
 sarıkçı > y
 sarraf > zerger
 sarraflik > zergerlik
 satıcı > satarman
 satıcılık > satuwşılıq
 satımcı > sawdager, satuwşı
 satın almacı > satıp aluwşı
 savacı > şabarman
 savcı > prokuror
 savcılık > prokuratura
 savunucu > qorğawşı, jaqtawşı
 savunuculuk > y

- sayacı > ayaqkiyim pişuwşi
sayacılık > y
sayıcı > y
sayımlamacı > statist
sazcı > y
sazcılık > y
sazende > y
sazendelik > y
sebilci > y
sebilcilik > y
sebze meyve toptancısı > y
sebzeçi > kökönis satuwşı
seccadeci > y
sedefçi > y
sedefçilik > y
sedefkâr > y
sedyeci > sanitar
sekreter > sekretar', xatşı
sekreterlik > xatşılıq
seksolog > seksolog
sele arıqçı > y
semerci > y
semencilik > y
senarist > stsenariyşı
senaryocu > stsenariyşı
senaryoculuk > y
sendikacı > y
sendikalı > käsipodaq müşesi
sepetçi > sebetşi
sepetçilik > y
sepici > iyşi
sepicilik > iyşilik
seracı > y
seracılık > y
seramikçi > y
seramikçilik > y
serbest meslek > y
sergici > y
sergicilik > y
serigrafı > y
sermayeci > kapitalist
sermayecilik > y
sermuharrir > bas redaktor
sermuharrirlik > y
sermürettip > y
sermürettiplik > y
servis > qızmet
servisçi > y
servisçilik > y
seryaver > y
ses yönetmeni > y
sesçi > dıbıs operatorı
seslikçi > y
seyis > atşı, at bağıuwşı
seyislik > y
seyyah > sayaxatşı, turist
seyyar satıcı > y
seyyar satıcılık > y
sığırcı > padaşı
sığırcılık > y
sığırtmaç > padaşı
sıhhi tesisatçı > y
sıhhiyecı > sanitar, fel'dşer
sınıqçı > sınıqşı
sınıqçılık > y
sır kâtibi > y

- sıralayıcı > y
sırık hamalı > y
sırmakeş > y
sırtçı > jükşi
sırtçılık > jükşilik
sıvacı > sılaqşı
sıvacılık > sılaqşılıq
sigaracı > y
sigortacı > saqtandıruwşı
sigortacılık > y
sihirbaz > jonglyor, siyqırşı, arbawşı
sihirbazlık > jadılıq
silahçı > y
silahçılık > y
silahtar > y
silici > y
silicilik > y
silmece > y
simitçi > y
simitçilik > y
simsar > deldal
simsarlık > deldaldık, kelistirüwşilik
simyacı > alximik
sindirim bilimci > gastroenterolog
sinemacı > kinematografşı
sinemacılık > y
sinolog > sinolog
siparişçi > y
sirkeci > y
sirkecilik > y
sismolog > seysmolog
sistireci > y
siyasetçi > sayasatşı
- siyasetçilik > y
slogancı > uranger, uranşıl
slogancılık > uranşıldıq
sobacı > peşşi
sobacılık > y
sofracı > y
soğancı > y
soğancılık > y
solist > solist
solistlik > y
solocu > solist
sondajcı > burğışı, burğılawşı
sondajcılık > y
sondalamacı > y
sondalamacılık > y
soruşturmacı > sawalnama
jürgizüwşı
soruşturmacılık > sawalnama
jürgizüw
soruşturucu > tergewşi
sosyolog > älewmettanuwşı,
sotsiyolog
soytarı > quwaqı, sayqımazaq,
qaljiñqoy
soytarılık > quwaqılıq,
sayqımazaqtıq
soyucu > y
soyuculuk > y
sörfçü > y
sörfçülük > y
sözcü > ökili
sözcülük > y

- sözlük bilimci > leksikograf,
sözdikşi
- sözlükçü > leksikografiya
- sözlükçülük > leksikografiya
- spesiyalist > maman
- spiker > diktor
- spikerlik > y
- sporcu > sportşi
- sporculuk > y
- spotçu > y
- steno > y
- stenograf > stenograf
- stilist > stilist
- stokçu > y
- stokçuluk > y
- su altı fotoğrafçılığı > y
- su altı işleri > y
- su bilimci > gidrolog
- sucu > suşi
- sucukçu > y
- sucukçuluk > y
- suculuk > y
- süflör > sufler
- süflörlük > y
- süflöz > y
- suikastçı > diversant
- suikastçılık > y
- sunucu > jürgizüwşi, habarlamaşı
- sunuculuk > y
- sülükçü > y
- sünerolog > şumerolog
- sünger avcısı > y
- süngerici > y
- süngercilik > y
- sünnetçi > y
- sünnetçilik > y
- süpermarketçi > y
- süpermarketçilik > y
- süprüntücü > y
- süpürgeci > sıpıruwşı
- süpürgecilik > sıpıruwşılıq
- süreççi > y
- sürücü > şopır, jürgizüwşi
- sürücülük > y
- sürveyan > baqılawşı, qarawşı
- süslemeci > dekorator
- süslemecilik > y
- süsleyici > sändig, dekorativtik,
dekorator
- sütçü > sütşi
- sütçülük > sütşilik
- sütyenci > y
- sütyencilik > y
- şabloncu > y
- şablonculuk > şablondıq, ülgışildik
- şahinci > qusbegi, suñqar saluwşı
- şahmerdancı > y
- şamdancı > y
- şamdancılık > y
- şantör > änşi
- şantöz > änşi
- şapçı > y
- şapçılık > y
- şapkacı > y
- şapkacılık > y
- şarapçı > şarap satuwşı, şarapqumar

- şarapçılık > y
 şarkıcı > ənşi
 şarkıcılık > ənşilik
 şarkiyatçı > şığıstanuwşısı
 şarkiyatçılık > y
 şebekçi > y
 şecereci > şejireşi
 şef > şef, bastıq
 şeflik > y
 şehbender > konsul
 şehbenderlik > konsuldıq
 şehirci > qala saluwşısı
 şehircilik > qala saluwşılıq
 şekerci > y
 şekercilik > y
 şekerlemeci > y
 şekerlemecilik > y
 şemsiyeci > y
 şemsiyecilik > y
 şerbetçi > y
 şerbetçilik > y
 şeritçi > y
 şeritçilik > y
 şıracı > y
 şıracılık > y
 şifreci > y
 şifrecilik > y
 şilepçi > y
 şilepçilik > y
 şişeci > bötəlkeşi
 şoför > şopır, jürgizüwşi
 şoför muavini > jürgizüwşiniñ
 kömekşisi
 şoförlük > y
 şovmen > şovmen
 tababet > meditsina
 tabakçı > y
 tabakçılık > y
 tabelacı > y
 tabelacılık > y
 tabip > tävip, dariger, emdewşi,
 emsek, emşi, doktor
 tabiplik > täwiptik, dāriğerlik,
 doktorluk
 tablacı > jaymaşı, köşe satuwşısı
 tablacılık > y
 tablakâr > jaymaşı, köşe satuwşısı
 taharri memuru > y
 tahminci > y
 tahmincilik > y
 tahmişçi > y
 tahrirat katibi > y
 tahsildar > salıq jıynawşısı
 tahsildarlık > y
 tahtacı > y
 tahtacılık > y
 takacı > y
 takacılık > y
 takdimci > tanıstıruwşısı
 takdimcilik > tanıstıruwşısı
 takipçi > qudalawşısı
 takipçilik > qudalawşılıq
 taklacı > akrobat
 taklitçi > yeliktewşi, uqsatqış
 taklitçilik > yeliktewşilik,
 uqsatqıştıq

taksici > takşişi	tasarrufçuluk > y
taksicilik > takşişilik	taş basmacı > y
taktikçi > taktikaşı	taşçı > tas qaşawşı
takunyacı > y	taşçılık > y
takunyacılık > y	taşeron > merdiger
tambur majör > y	taşeronluk > merdigerlik
tamburacı > y	taşımacı > jük tasuwşı
tamburi > y	taşımacılık > tasımal
tamirci > jöndewşi	taşıtçı > y
tamircilik > jöndewşilik	taşıyıcı > taratuwşı, jayuwşı,
tanıtıcı > y	juqtıruwşı
tanıtıcılık > y	taşıyıcılık > y
tanıtmacı > y	tatbikatçı > orındawşı
tanıtmacılık > y	tatlıcı > y
tankerci > y	tatlıcılık > y
tankercilik > y	tavernacı > y
tanrı bilimci > teolog	tavernacılık > y
tanzifat ameleşi > tazalawşı,	tavlacı > atşı, at bağuwşı
sıpiruwşı	tavşancı > y
taponcu > y	tavşancılık > y
tapu memuru > y	tavukçu > y
tapucu > y	tayyareci > üşqış
tarakçı > taraqşı	tayyarecilik > y
tarakçılık > y	tazıcı > y
tarımcı > diyqan, eginşi	tedarikçi > y
tarımcılık > y	tedarikçilik > y
tarihçi > tarixşı	tefecilik > ösimqorlıq
tarihçilik > tarixşılıq	tekelci > monopolist
tartıcı > tarazışı, ölşewşi, kirşi	tekerlekçi > y
tasar çizimci > dizayner	tekerlekçilik > y
tasarımcı > dizayner	tekneci > y
tasarımcılık > y	teknecilik > y
tasarrufçu > y	tekniker > texnik

teknisyen > texnik	tercümanlık > awdarmaşılıq,
tekstilci > toqımaşı	tärjimeşilik
tekstilcilik > y	tereci > y
tel cambazı > y	terlikçi > y
telefoncu > telefonist	terlikçilik > y
telefonculuk > y	tertipçi > rettewşi
teleksçi > y	tertipçilik > y
teleksçilik > y	tertipleyici > rettewşi
televizyoncu > y	terzi > tiginşi
televizyonculuk > y	terzilik > tiginşilik
telgrafçı > telegrafist	tesisatçı > santexnik
telgrafçılık > y	tesisatçılık > y
telkâri > y	teslimatçı > y
tellaliye > y	tespihçi > y
tellak > monşaşı	tespihçilik > y
tellaklık > y	testici > qumıraşı
tellal > ayğayşı, jarşı, deldal	testicilik > y
tellallık > y	tesviyeci > slesar'
telsizci > radist	tesviyecilik > y
telsizcilik > y	teşkilatçı > ujımşıl, uyımdastırğış,
temizleyici > tazartuwşı, tazalawşı	baskaruwşı
temizleyicilik > tazartuwşılıq,	teşkilatçılık > baskaruwşılıq
tazalawşılıq	teşrifatçı > y
temizlikçi > tazalawşı, sıpiruwşı	teşrifatçılık > y
temizlikçi kadın > sıpirıp tazalawşı	tevkici > y
äyel	tezgâhçı > y
temizlikçilik > y	tezgâhçılık > y
tenekeci > qañiltırşı	tezgâhtar > satuwşı, barmen, bufetşi
tenekecilik > y	tezgâhtarlık > satuwşılıq,
teorisyen > teoretik	barmendik, bufetşilik
terapist > terapevt	tezhipçi > y
tercüman > tilmaş, avdarmaşı,	tezhipçilik > y
tärjimeşilik	tezkereci > y

- tezkerecilik > y
 tımarcı > y
 tırpancı > şalgışı
 tırpancılık > şalgışılıq
 tipocu > y
 tiyatrocucu > y
 tiyatroculuk > y
 tohumcu > tuqımşı
 tohumculuk > tuqımşılıq
 toksikolog > toksikolog
 toksikoman > naşaqor, naşaşı
 tombalacı > y
 tombalacılık > y
 topaççı > y
 toplum bilimci > älewmettanuwşı,
 sotsiyolog
 topoğraf > topograf
 toprak bilimci > topraq zerttewşı
 toptancı > kötermeşi
 toptancılık > köterme sawda
 toreador > toreador
 torero > y
 tornacı > tokar'
 tornacılık > y
 tostçu > y
 tostçuluk > y
 trafik müfettişi > jol patruli
 trafikçi > y
 traktörücü > traktorşı
 traktörçülük > traktorşılıq
 trampetçi > barabanşı
 trampetçilik > barabanşılıq
 trapezci > trapetsiya
 trikotajcı > y
 trikotajcılık > y
 tromboncu > trombonist
 trompetçi > kerneyşi
 trompetçilik > y
 tuğlacı > kirpişi, qışker
 tuğlacılık > kirpiş öndirisi
 tuhafiyeci > y
 tuhafiyecilik > y
 tuluatçı > y
 tuluatçılık > y
 tulumbacı > y
 tulumbacılık > y
 tulumcu > y
 tur operatörü > y
 turfandacı > y
 turfandacılık > y
 turizmci > y
 turizmcilik > y
 turşucu > y
 turşuculuk > y
 tutkalcı > y
 tutkalcılık > y
 tuvaletçi > y
 tuvaletçilik > y
 tuzakçı > tüzaqşı
 tuzakçılık > y
 tuzcu > y
 tuzculuk > y
 tüccar > alıpsatar, sawdager,
 komniersant, köpes, köstermeşi
 tüccarlık > alıpsatarlıq, sawdagerlik,
 tüfekçi > mıl'tıqşı

- tüfekçilik > y
 tülbentçi > y
 tülbentçilik > y
 tüpçü > y
 tüpçülük > y
 türbedar > şıraqsı
 türkçeci > y
 türkolog > türkitanuvsı, türkolog
 türkücü > änsi
 türkücülük > änsilik
 tütüncü > temekişi
 tütüncülük > y
 ucuzcu > y
 ucuzculuk > y
 uçman > uşqış, pilot
 uçucu > uşqış, pilot
 uçuculuk > y
 ufalayıcı > uwaqtağış, uwatqış
 ulak > habarşı, şabarman, şapqınşı
 ulema > ğalımdar
 ulemalık > ğalımdıq, bilimpazdıq
 umum müdür > bas direktor
 umum müdürlük > vedomctvo
 uncu > y
 unculuk > y
 urgancı > y
 urgancılık > y
 usta > usta, şeber
 ustabaşı > y
 uşak > jalşı
 uşaklık > y
 utçu > y
 uyarlayıcı > y
- uygulayıcı > y
 uygulayımçı > y
 uygulayımçılık > y
 uzay adamı > astronavt, ğarışker,
 kosmonavt
 uzay adamlığı > y
 uzay pilotu > ğarışker-uşqış
 uzaycı > y
 uzaycılık > y
 uzman > maman
 uzmanlık > mamandıq
 uzun yol sürücüsü > y
 uzun yol şoförü > y
 üfleyici > y
 üfürükçü > demşi, üşkirüwşi
 üfürükçülük > emşilik
 üretici > öndirüwşi, şığaruwşı
 üreticilik > öndirüwşilik,
 şığaruwşılıq
 üretimci > öndirüwşi, şığaruwşı
 ürolog > urolog
 üstat > ismer, şeber, usta, maman
 üstatlık > şeberlik, ustalıq, ismerlik
 üstenci > merdiger
 üstencilik > merdigerlik
 ütücü > ütikişi
 ütücülük > ütikişilik
 üzümcü > y
 üzümçülük > y
 vaiz > uwağızdawşı
 vaizlik > y
 vakanüvis > qılnamaşı
 vakanüvislik > y

- vale > valet, balta
varakçı > altın jalatuwşy, zerger
vardacı > y
vardiyacı > y
varidatçı > y
varlık bilimci > y
varyeteci > y
varyetecilik > y
vasıflı işçi > maman jumıssı
vasıfsız işçi > y
vatman > vatman
vazIIkanun > y
vekilharç > y
vekilharçlık > y
vergici > salıq jıynawşy
vergilik > y
vesikacı > y
vesikacılık > y
vestiyerci > garderoaşy
vestiyercilik > y
veteriner > veterinar, mal dārigeri
veteriner hekimliğı > y
veterinerlik > veterinariya
vezneci > kassir
veznecilik > y
veznedar > kaznaçey, kassir
veznedarlık > y
videocu > y
videoculuk > y
virtüöz > virtuoöz
virtüözlük > şeber orındawşılıq
vitrincilik > y
voleybolcu > voleybolşy
- voleybolculuk > y
yağcı > mayşy, maylawşy
yağcılık > maylaw
yağlı boyacı > sırlawşy, sırşy
yağlıkçı > y
yakın koruma > y
yakıtçı > y
yaldızcı > y
yaldızcılık > y
yamacı > jamawşy
yamacılık > y
yanardağ bilimci > y
yangıncı > ört söndirüwşy
yapağıcı > y
yapakçı > y
yapakçılık > y
yapımcı > öndirüwşy
yapımcılık > y
yapsatçı > y
yapsatçılık > y
yardımcı > kömekşy, orınbasar
yardımcılık > y
yargıcı > töreşy, qazı, sot
yargıcılık > tärelık, qazılıq
yargıç > töreşy, qazı, sot
yargıçlık > tärelık, qazılıq
yatakçı > y
yatçı > yaxtaşy
yatçılık > y
yatırımcı > investor
yatırımcılık > y
yayımcı > baspager
yayımcılık > baspagerlik

- yayıncı > baspager
yayıncılık > y
yaylacı > y
yaylacılık > y
yaymacı > jaymaşı
yaymacılık > y
yazar > jazuwşı, avtor
yazarçizer > y
yazarlık > qalamgerlik
yazı bilimci > paleograf
yazımcı > y
yazın bilimci > ädebiyetşi
yazın eri > ädebiyetşi
yazıncı > ädebiyetşi
yazıncılık > y
yazıt bilimci > y
yazmacı > y
yazmacılık > y
yazman > xatşı, sekretar'
yazmanlık > xatşılıq
yedek parçacı > y
yedek parçacılık > y
yedekçi > y
yedekçilik > y
yelkenci > jelkenşi
yelkencilik > y
yemci > y
yemcilik > y
yemekçilik > y
yemenici > y
yemenicilik > y
yemişçi > jemişşi
yemişçilik > jemişşilik
- yer bilimci > geolog
yer hostesi > y
yetiştirici > öndirüwşı, şıǵaruwşı
yetiştiricilik > öndirüwşilik,
şıǵaruwşılıq
yetkili servis > y
yevmiyeci > jaldanuwşı, kündiktep
yevmiyecilik > y
yıkayıcı > y
yıkıcı > qıyratuwşı, buzuwşı,
böldirüwşı
yıkıcılık > qıyratuwşılıq,
böldirüwşilik, talqandawşılıq
yıkımcı > y
yıkımcılık > y
yıkmacı > y
yılancı > y
yıldız bilimci > astronom
yıldız falcılıǵı > astrologiya
yıldız falcısı > astrolog
yılıkcı > tabınşı, jılqışı
yoǵurtçu > y
yoǵurtçuluk > y
yongalayıcı > y
yontucu > skul'ptor, müsınşı
yontuculuk > y
yorgancı > körpeşi, jurǵanşı
yorgancılık > jurǵanşılıq
yorumcu > şoluwşı, komentator
yorumculuk > y
yönetici > başşı, basqaruwşı, jetekşi
yöneticilik > başşılıq
yönetmen > direktor, basqaruwşı

yönetmen yardımcısı > direktordın
 orınbasarı
 yönetmenlik > basqaruwşılık,
 direktsiya
 yufkacı > y
 yumurtacı > y
 yumurtacılık > y
 yükçü > jükşi
 yükçülük > jükşilik
 yükleyici > jükşi
 yürütücü > y
 yürütücülük > y
 yüzücü > maltıǵış
 yüzücülük > maltıǵıştıq
 zabıta > politsiya
 zağcı > şarıqşı
 zağcılık > y
 zanaatçı > qolönerşi
 zanaatçılık > y
 zanaatkâr > qolönerşi
 zanaatkârlık > y
 zangoç > y
 zangoçluk > y
 zaptiye > politsiya, jandarm
 zaptiye memuru > y
 zarfçı > şuvler
 zarfçılık > y
 zemberekçi > y
 zenneci > y
 zerzevatçı > kökönisşi
 zerzevatçılık > y
 zeytinci > y
 zeytincilik > y

zıpkıncı > y
 zıpkıncılık > y
 zimamdar > jetekşi, basşı
 zindancı > zından karawılı
 ziraatçı > dikan, eginşi, agronom
 ziraatçılık > y
 zoolog > zoolog
 zurnacı > y
 zurnacılık > y
 zurnazen > y

Tablo 19: On Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
3.081			1.436		1.645	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	
Türkçe	1.068	74,37	Kazakça	1.017	70,82	
Almanca	4	0,27	Almanca	2	0,13	
Arapça	147	10,23	Arapça	33	2,29	
Ermenice	1	0,06	Ermenice	-	-	
Farsça	19	1,32	Farsça	27	1,88	
Fransızca	175	12,18	Fransızca	41	2,85	
İbranice	2	0,13	İbranice	-	-	
Hollandaca	-	-	Hollandaca	1	0,06	
İngilizce	4	0,27	İngilizce	20	1,39	
İtalyanca	11	0,76	İtalyanca	3	0,20	
Latince	-	-	Latince	10	0,69	
Rumca	3	0,20	Rumca	-	-	
Rusça	-	-	Rusça	267	18,59	
Yunanca	2	0,13	Yunanca	15	1,04	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	368	25,62	Toplam Yabancı Söz Sayısı	419	29,18	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Arapça		4	
			Kazakça-Farsça		12	
			Kazakça-Rusça		31	
			Kazakça-Fransızca		6	
			Kazakça-Yunanca		1	
			Kazakça-İngilizce		3	
			Arapça-Rusça		2	
			Farsça-Rusça		2	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı			
			90			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 3.081 sözün 1.436'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1.645'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %74,37'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,82'si Türkçedir. Bu durum Türkiye Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Kazak Türkçesine kıyasla %3,55 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %12,18'lik oranla

Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,59'luk oranla Rusçadır.

Bu bölümde de karşılığı bulunamayan söz sayısı karşılığı bulunabilen söz sayısından fazladır. Türkiye Türkçesi bölümündeki sözler için kullanılan Türkçe Sözlük'te bir iş alanı ile ilgili söze *+CI* ve *+IIk* ekleri getirilerek türetilmiş, o mesleği yapan kişiyi nitelendiren bir ad veya meslek adı olarak kullanılan söz sayısı oldukça fazla iken Kazak Türkçesinde bunlara karşılık aranan sözlüklerde bu şekilde türetilmiş söz sayısının az olması bahsi geçen yapıdaki sözlerin karşılığına ulaşılmasını güçleştirmiştir. Dolayısıyla Türkiye Türkçesi bölümündeki *+CI* ve *+IIk* ekleri ile türetilmiş sözlerin bir kısmının karşılığına ulaşılabilmesi sayının bu derece yüksek olmasına neden olmuştur.

2.20. Tarım ve Bahçecilik

alaza > y

ambar > qoyma

an (II) > y

anaç > analıq

anız > añız

anızlık > y

ar > y

arpalık > y

asmalık > jüzimdik

ayvalık > y

badas > y

bademlik > y

bağ bahçe > baw-baqşa

bağ bozumu > jüzim jiynaw

bağ çubuğu > jüzim butası

bağ (II) > jüzim bağı, jüzimdik

bağlı su > baylanğan suw

bağlık > jüzimdik

bağlık bahçelik > baw-baqşa

bahçe > baqşa

bahçe domatesi > y

bahçelik > baw-baqşa

baklalık > y

baldıranlık > y

başak > masaq

biçenek > y

bitelge > y

bor > y

borak > y

bostan > baqşa

bostan gölgeği > y

bostanlık > baqşalıq

botanik bahçesi > botanika bağı

cebel (I) > taw

cinyolu > y

çalğı orağı > şalğı oraq

çalgın > y

çalkı > şalğı

çapa (I) > şot, ketpen

çatal bel > y

çeç > y

çekberi > kösew

çelmik > y

çeper > qorşaw, şarbaq, bögesin

çepin > y

çift zamanı > y

çiftlik > ferma

çiğ toprak > y

çit (I) > şarbaq, qorşaw

çorak > sortañ

çoraklık > y

değirmenlik > y

dokurcun > maya, şemele, köpene,

köbeşik

doruk dal > y

dövmelik > y

dutluk > y

dürü > kürek

düven > y

ekecek > y

ekenek > egistik jer

ekici > egüwşi

ekicilik > y

ekili > egüwli, ekpe

ekin > egin, egis

ikinci > eginşi
 ekincilik > eginşilik
 ekinlik > egindik, egistik
 ekinti > y
 elmalık > y
 emen > y
 eriklik > y
 eşkin > bürşik, öskin
 et toprak > y
 evin > özek
 evinli > y
 evinsiz özsüz > y
 evlek > atız, borazda, arıq
 ezimevi > y
 fellah > diyqan, eginşi
 feyizli > jemisti
 feyyaz > qunarlı, şüraylı
 findıkçı > y
 findıkçılık > y
 findıklık > y
 fıstıkçı > y
 fıstıkçılık > y
 fıstıklık > y
 fışkı > japa, tezek, qıy
 fışkın > butağı
 fidan > örken, öskin, bürşik
 fidancık > y
 fidanlık > köşettik, köşetxana
 fide > köşet
 fidelik > köşetxana
 filariz > y
 filiz > örken, öskin, murtşa,
 baldırğan

filizcik > y
 firez > añız
 firik > y
 funda toprağı > qaraşirik
 gelberi > kösew
 geleme > y
 gen > aydalmagan, öndelmegen
 geren > y
 göbel > y
 gönen > y
 göveri > kökönis
 göverti > kökönis
 göz aşısı > y
 gözleme > y
 guano > y
 gübre > keñ, qıy, tıñaytqış
 gülbahar > y
 gümrah > pışnoy
 gümül > y
 güzlük > küzdik
 habbe > dän, urıq
 hâk > topıraq
 halaza > y
 hamhalat > qunarsız, sortañ
 harım > baw-baqşa, şarbaq, qorşaw
 hark > arıq
 harman > qırman
 harman sonu > y
 harman yeri > qırman
 hars > y
 hasat > şabıs, egin terüw
 hasılat > önim, tüşim
 hasılatlı > kiristi, tabıstı

herek > y	kölük > y
herk > y	köre > y
hevenk > baylam	kuru ziraat > y
hışır > pispegen jemis	kümes > tawıqqora
hozan > y	küspe > künjara
hurmalık > y	lalezar > y
hürle > y	latifundia > y
incirlik > y	leçe > y
ispalya > y	limon bahçesi > y
kabakçı > y	mahsul > önim, tüsım
kabaklık > y	malama > y
kalem aşısı > y	malaz > suwarmalı topıraq
kalıç > oraq	malç > y
kara saban > soqa	mantarhane > y
karaballık > y	mantarlık > y
karık > qarıq, joya	maraba > şaruwa
kartuk > y	maşala > atız, borazda, arıq
kavaklık > y	mayıs > y
kayınlık > y	mera > jayılm, öris
kayrak > qayraq	merek > qora
kayran > y	meşelik > emendi
kemre > köñ, qorda, tıñaytqış	meyve bahçesi > jemis bağı
kemrelik > y	mezra > egin-jay
kerde > y	mısırlık > y
kığ > köñ, qıy, tezek	mutlak mera > y
kığı > köñ, qıy, tezek	nadas > şüy
kolhoz > kolxoz	nahır > siyır tabını
koru > toğay	nebatat bahçesi > botanikalıq baq
korucuk > y	orman > orman
koruluk > y	otlak > jaylaw, şüygin, jayılm, öris
korungalık > y	örü > öris, jaylaw, şüygin, jayılm
kovalık > qopalı, qorıs	örüm > y
köftün > y	pastal > y

- pirina > y
 portakal bahçesi > y
 rençper > diyqan, eginşi
 samanlık > sabanxana
 sarpın > elevator
 sebzelik > y
 sera > oranjereya, teplitsa
 serendi > y
 set > böget
 silaj > silost
 silo > elevator
 siyah gemre > y
 son turfanda > y
 söküntü > y
 sulu tarım > suwarmalı eginşilik
 suni gübre > y
 şinik > y
 tahıl ambarı > y
 tahıl yemi > y
 tahta > taqtay, taqta
 taraş > y
 tarh > y
 tarım > diyqandıq, awıl şaruwaşılıǵı
 tarım coğrafyası > y
 tarımcı > diyqan, eginşi
 tarımcılık > y
 tarımsal > y
 tarla > tanap, egindik
 tınaz > köbeşik, şömele
 tohumluk > tuqımdıq, urıqtıq
 tokat > qaşa
 tokurcun > maya, şemele, köpene,
 köbeşik
 toprak > topıraq
 tump > y
 turfanda > y
 turfanda meyvecilik > y
 turfanda sebzecilik > y
 turfandalık > y
 tütünlük > y
 ürün > önim
 ürün yelpazesı > y
 yaprak aşısı > y
 yarma aşısı > y
 yem verimi > y
 yemişlik > y
 yoncalık > y
 yoz > aydalmaǵan, öndelmegen
 zeytinlik > y
 ziraat > awıl şaruwaşılıǵı
 ziraatçı > diyqan, eginşi
 ziraatçılık > y
 zirai > eginşilik, diyqanşılıq, awıl
 şaruwaşılıq
 zirai işletme > awıl şaruwaşılıq
 öndirisi
 zürra > diyqanşılar, eginşiler

Tablo 20: Yirminci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
249			120			129		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları					
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %			
Türkçe	80	66,66	Kazakça	103	85,83			
Arapça	16	13,33	Arapça	2	1,66			
Ermenice	1	0,83	Ermenice	-	-			
Farsça	10	8,33	Farsça	8	6,66			
Fransızca	2	1,66	Fransızca	1	0,83			
İtalyanca	1	0,83	İtalyanca	-	-			
Rumca	9	7,50	Rumca	-	-			
Rusça	1	0,83	Rusça	6	5,00			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	40	33,33	Toplam Yabancı Söz Sayısı	17	14,16			
			Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İlgili Sayısal Bilgiler					
			Kazakça - Farsça		5			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 249 sözün 120'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 129'una karşılık bulunamamıştır. Bu bölüm Kazak Türkçesi karşılığı bulunamayan sözlerin Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilen sözlerden fazla olan bölümlerdendir. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %66,66'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %85,83'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %19,17 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,33'lük oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %6,66'lık oranla Farsçadır.

2.21. Denizcilik

abaşo > y	ayıbacığı > y
abli > y	aynalık > y
aborda > büyirimen taqaluw	aynalık tahtası > y
açık liman > aşıq port	babafingo > bramsel'
aganta > y	baderna > y
ağ ipliği > y	balast > ballast
ağ kepçe > y	balast gemi > y
ağ kurşunu > y	barça > barja
ağ torba > y	barka > y
alabanda > bort	bastika > y
alabora > tönkerilüw	baş dümeni > y
alamana > y	başaltı > y
alamana ağı > y	başüstü > y
alarga > aşıq teñiz	batimetre > y
algarina > qalqımalı kran	batimetri > y
alkarna > y	batisfer > y
alt güverte > tömengi paluba	batiskaf > batiskaf
ana direk > y	bilar > y
anavaşya > y	boca > y
anele > y	bodoslama > y
apiko > y	bomba (II) > y
apoşi > y	borda > bort
ariya > y	borda fenerleri > y
armada > flot, armada	borda hattı > y
armador > takelaj	borina > y
armadorluk > y	boyana > y
armadura > y	boyna > y
armatör > y	branda > y
armatörlük > y	branda bezi > brezent
armuz > y	brik (I) > brig
aşoz > y	buharlı gemi > buw kemesi
ateş kayığı > y	bulaşık gemi > y
	burgata > y

cankurtaran gemisi > qutqaruw	dalyan ağı > y
kemesi	dalyan sepeti > y
cankurtaran salı > y	dengeşik > y
cankurtaran sandalı > y	deniz altı > süñgüwir qayıq
cephe (V) > fasad, qasbet	deniz aynası > y
cıvadra > y	deniz feneri > baken
cönk (II) > y	deniz haritası > teñiz kartası
cunda > y	deniz mili > teñizdik milya
çakar > balıq awı	deniz motoru > y
çamur ıǵrıbı > y	deniz otobüsü > teñiz avtobusu
çanaklık > y	deniz seviyesi > y
çapar (II) > qayıq, barqas	deniz uçağı > y
çaparız > kedergi, böget, tosqawıl,	deniz yolu > teñiz jolı
qıyındıq	deniz yüksekliğı > y
çaparı > tastama aw	denizlik > y
çarmıh (II) > krest	derinlik ölçümü > tereñdikti ölçew
çatal iğne > y	dıramudana > y
çatal kargı > y	difana > y
çatal zıpkın > y	dilenci vapuru > y
çatana > y	dip ağı > y
çektiri > y	dispeç > y
çektirme ağı > y	dok > dok
çelik (II) > y	domuztırnağı > y
çevirme ağı > y	donanım > jelken jabdıqtarı
çıkarma gemisi > y	donanma > teñiz floti
çıma > y	dretnot > y
çıramoz > y	duba > barja
çırnık > y	dümen > rul'
çift direkli > y	dümen bedeni > y
çipo > zäkir	dümen boğazı > y
çökertme (II) > y	dümen suyu > y
çördek > y	dümen yelpazesı > y
dalgıç tüpü > suw astı tüwtigi	dümenevi > y

ellik > y	gali > y
emniyet durağı > y	galyot > galiyot
engin > aşiq teñiz	gamba > y
faça > y	gangama teknesi > y
façuna > y	gemi > keme
fanya > y	gemi bozma > y
faril > y	gemi ızgarası > y
fernez > y	gemi müdürü > y
firdöndü > vertlyug	gemi takımı > y
firkata > brigantina, fregat	gemi yatağı > y
firkateyn > fregat	gemici çıkışı > y
filenk > y	gemici nuru > y
filet > y	gerdel > y
filika > qayıq	gerdellik > y
filikacı > y	gırgır > y
filoz > y	gidon > rul'
fişka > y	giz > y
flandra > y	gözdemiri > y
flok > y	grandi > y
fonda > y	groston > y
fora > y	grostonluk > y
forma başlık > y	gulet > gulet
foroz > y	güverte > paluba
fors > jalawşa	hafif güverte > y
frenji > y	halat fitili > y
frişka > samal jel	halat ızgarası > y
gabya > y	halat tamburu > y
gabya yelkeni > y	hamla > y
gabyacı > y	hamlacı > y
gabyar > y	hastane gemisi > y
gagaburun > y	hava kazması > y
gagalı > y	hava yastığı > qawipsizdik jastığı
galerya > y	havalı tulumba > y

havuz > basseyn	kalafat kalemi > y
hesap kamarası > y	kalafat yeri > y
hidrofon > gidrofon	kalafatçı > y
ığrıp > y	kalafatçılar > y
ırıp > y	kalafatsız > y
ıskaça > y	kalastra > y
ıskarça > y	kalay balık > y
ıskarmoz > y	kalçete > y
ıskota > şkot	kalk borusu > y
ıskuna > y	kaloma > y
ısparmaça > y	kamara > kayuta
ıspavli > y	kamçı > qamşı, şıbırtqı
ıstakoz ağı > y	kana > y
ıstakozluk > y	kandilisa > y
ızgara demiri > y	kaporta > kapot
iğnecik > y	kaptan > kapitan
ince donanma > y	kaptan köprüsü > y
iskalarya > y	kaptan köşkü > y
iskandil > lot	kaptanpaşakuzusu > y
iskele alabanda > y	karakol gemisi > y
iskota > şkot	karamusal > y
ispiralya > y	karavela > y
istimbot > y	karga > y
istinga > y	karıntı > y
istralya > y	karides ağı > y
izbiro > y	karina > y
kabotaj > kabotaj	kartel > y
Kabotaj Bayramı > y	kasara > y
kabotaj gemisi > y	kastanyola > y
kaburga > qañqa	kaşkaval > y
kadırga > y	katamaran > y
kakıç > şañışqı	katavaşya > y
kalafat > y	kavanço > y

kavela > y	serpme > y
kavilya > y	sinara > y
kayık > qayıq	sintine > tryum
kaytan > baw, jip	sipsi > y
kazayağı > y	siya > y
kruvaziyer > y	skavut > y
kruvazör > kreysler	sokra > y
kuru yük gemisi > y	su kesimi > y
Latin yelkeni > y	sürtme ağı > y
limbo > y	sürütme > y
livarlı tekne > y	şahtur > y
lomboz > illyuminator	şalupa > y
matafora > şlyupbalki	şamandıra > buy
mavna > barja	şarpi > y
orsa alabanda > y	şat > parom, sal
orsa boca > y	şayka > y
Pazar kayığı > y	şıpka > y
pruva > y	şnorkel > y
roda > y	tahlisiye > qutqaruw
safra > y	tahlisiye sandalı > qutqaruw qayığı
safra > y	tahtelbahir > y
salapurya > y	taka > y
salta > y	takacı > y
sancak > y	takacılık > y
sancak alabanda > y	talazlık > y
saparta > y	talimar > y
sardun > y	tarak dubası > y
sarnıç gemisi > y	tarlakoz > y
savla > y	tartı > y
sefine > keme	tayfa > özeñşi, matros
selviçe > y	tekne > teñiz qayığı
serdümen > y	tersane > verf
seren > y	tersane kethüdası > y

tersane sergisi > y	voli > y
tersaneli > y	voli ağı > y
turnak > y	voli yeri > y
ticaret filosu > sawda flotu	volta > y
ticaret gemisi > sawda kemesi	yaka > y
ticaret limanı > sawda portu	yalpa > terbelis, şayqalıs
tiramola > y	yarım seren > y
tirhandil > y	yatay seren > y
tiriz > y	yatım > y
tonaj > tonnaj	yeke > y
tonilato > tonnajdı	yelken > jelken
tonilatoluk > y	yelken gemisi > jelkendi keme
topçeker > kanonerok	yelken gemisi > y
tornistan > y	yelkenli > jelkendi
torpido > torpeda	yelkenli > jelkendi
torpido bot > torpeda	yelkenli gemi > jelkendi keme
torpil > torpeda	yelkenli gemi > jelkendi keme
trata > y	yoma > y
trinketa > y	yük gemisi > jük kemesi
trol > y	
tumba > y	
turno > y	
usturmaça > y	
üst güverte > joğarğı paluba	
varagele > y	
varagele botu > y	
varagele halatı > y	
varagele kayığı > y	
vardakosta > y	
vardiya > kezek	
vigla > baqılaw punkti	
vinter > venter'	
viya > y	

Tablo 21: Yirmi Birinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı
379			99		280
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler					
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları		
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	48	48,48	Kazakça	58	58,58
Almanca	1	1,01	Almanca	3	3,03
Arapça	8	8,08	Arapça	1	1,01
Farsça	1	1,01	Farsça	-	-
Fransızca	12	12,12	Fransızca	13	13,13
Hollandaca	-	-	Hollandaca	3	3,03
İngilizce	2	2,02	İngilizce	1	1,01
İtalyanca	24	24,24	İtalyanca	-	-
Latince	-	-	Latince	2	2,02
Moğolca	1	1,01	Moğolca	-	-
Rumca	2	2,02	Rumca	-	-
Rusça	-	-	Rusça	18	18,18
Toplam Yabancı Söz Sayısı	51	51,51	Toplam Yabancı Söz Sayısı	41	41,41
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı		
			1		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 379 sözün 99'una Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 280'ine karşılık bulunamamıştır. Bu bölüm Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilen söz sayısı ile Kazak Türkçesi karşılığı bulunamayan söz sayısı farklı en yüksek olan bölümdür. Türkiye coğrafyasının üç tarafının denizlerle çevrili olması ve dolayısıyla denizcilik alanıyla ilgili kavramların yaygın olması, Kazakistan coğrafyasının yalnızca Hazar Denizi'ne sınırı olması ve Türkiye'ye kıyasla denizcilik kavramlarının günlük hayatta yaygınlığının düşük olması bu sonucu vermiştir.

Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %48,48'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %58,58'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %10,1 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %24,24'lük oranla İtalyanca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,18'lik oranla Rusçadır.

2.22. İnşaat

açıt > y	baca kürsüsü > y
ağ tonoz > y	baca tomruğu > y
akropol > akropol'	baca tomurcuğu > y
alaçık > şatır, itarqa	badana > äk
alçı levha > gipsokarton	bağdadi > y
alçı taşı > gips	bağın > y
alçıpan > gipsokarton	bağlantı borusu > y
alt kat > altıñğı qabat	baraj > böget, tosqavıl, plotina
altyapı > bazis	baraka > baraq, üyşik
ana duvar > y	barakacık > y
ana kapı > negizgi esik	barbata > y
ana kubbe > negizgi kümbez	barı > şarbaq, qorşaw
ana yapı > negizgi qurılıımı	barikat > barriqada
anahtar taşı > y	bariyer > bar'yer
anıt > eskertkiş	baştaban > arxitraw
anıt mezar > monument	başyukarı > y
anıt kabir > mavzoley, mazar	battıçıktı > y
ara kapı > y	bazilika > y
Arnavut kaldırımı > y	beton > beton
artezyen > arteziyan	betonarme > temir beton
artezyen kuyusu > arteziyan qudıq	bina > ğimarar, üy
asansör boşluğu > y	bingi > y
asma kat > mezonin	birun > y
asma köprü > aspa köpir	blok inşaat > y
asmolen > asmolen	bodrum > podval
astar boyası > y	bodrum katı > astıñğı qabat
astar kaplama > y	boğazkesen > teñiz bekinisi
ateş tuğlası > küydirilgen kirpiş	boru ağı > y
atık su > y	boru hattı > qubır
avlu > awla	boru yolu > qubırı
ayna taşı > ayna tas	boyler (I) > boyler
baca > murja	boyunduruk > moyınturıq, jarma
	burç > qorğan munarası

cankurtaran kulübesi > y

canlandırım > y

cırıncık > y

cidar > qabırğa, duwal, qorşaw

cihannüma > munara

cumba > fonar'

cümle kapısı > y

çadır çatı > y

çakma kapı > y

çan kulesi > qoñırawxana

çardak > lapas, laşıq, bastırma,

şayla, kürke

çarpma kapı > y

çatı > şatır

çatı eteği > y

çatı kirişi > y

çatı örtüsü > jabın

çatı penceresi > y

çatılı > şatırlı

çelik kapı > bolat esik

çeper > qorşaw, şarbaq, bögesin

çeşme > bulaq, bastaw, qaynar

çeşme başı > y

çıkış kapısı > şığıs esigi

çift kapı > y

çift pencere > y

çimento > tsment

çöktürme havuzu > y

çörten > nawa

çubuk demir > y

daire > päter

dalgakıran > tosqın

dam (I) > şatır

dayanak noktası > tirek tiyanağı

dehliz > däliz, koridor

demirli beton > y

depo > depo, ambar, qoyma, qamba

derz > y

dış kapı > darbaza, qaçpa, sırtqı

yesik

dikili taş > obelisk

doğrama > y

dolmen > dol'men

dökme çimento > y

dökme demir > şoyın

döşem > qurılğı, qondırğı

duvar > qabırğa, duwal, qorşaw

duvar ayağı > y

duvar dişi > y

dübel > y

düver > börene

efriz > friz

ek oylum > y

ekleme dişi > y

eliböğründe > y

enkaz > qırağan

font > şoyın

friz > friz

gabari > gabarit

gaz beton > y

girişik bezeme > y

gömme balkon > y

gömme banyo > y

gömme dolap > y

göz pencere > y

hafriyat > qazuw

harç > sılaq	kesme taş > y
hasır çelik > y	kireç kaymağı > xlorlı äk
hasır demir > y	kireç ocağı > y
hatıl > börene, arqalıq, mätke	kireç suyu > y
hazır beton > y	kireç sütü > y
helik > y	kiremit > çerepitsa
helikoit > y	kiremithane > y
hımış > y	klinker > y
horasan > y	kofra > y
ıslak zemin > y	kolon > bağana, tirewiş
ışık bacası > y	köşe taşı > burıştıq tas
ince sıva > y	köşelik > y
inşa > saluw, ornatuw, qurılıs	kubbe > kümbez
inşaat > qurılıs	kubur > kanalizatsiya kubırı
inşaatçı > qurılısçı	kule > munara
inşaatçılık > y	kulübe > laşıq, kürke
istalagmit > stalagmit	kurgan > qorğan, bekinis
istalaktit > stalaktit	kurt kuyusu > y
istinat duvarı > tirewiş qabırğa	kuru kuyu > y
kaba sıva > y	kuş evi > y
kaba yapı > y	kuşgözü > y
kâgir > tas qabırğa	kuşhane > qusxana
kapıkule > y	kuyu > qudıq
kârgir > tas qabırğa	kuyu bileziği > y
karkas > karkas	kuzu kapısı > y
karo > plitka	küllıye > keşen
kartonpiyer > y	kümbet > sağana
kasa > käsek	kümültü > y
kasnak > y	kürsü > turan, minbe, tribuna
kat irtifakı > y	kütük > börene
kavşak adası > y	labirent > labirint
kefek > y	lağım > kâriz
kefeki > y	lağım çukuru > kâriz şunqırı

lağım döşemi > kanalizatsiya	palalık > y
lambri > qaptaw taqtası	palandöken > y
lento > y	palanka > y
lobi > vestibyl'	palas > y
logar > y	parke > parket
mahya > y	parke taşı > y
mahzen > töle, podval	parsel > jer uşaskesi
makadam > y	perde duvar > y
malikane > saray	piramit > piramida
marley > y	pis su tesisatı > y
masara > y	plan > plan
mazgal > ambrazura	putrel > y
melce > pana	rögar > lyuk
merdiven altı > y	saat kulesi > munara sağıtı
merdiven boşluğu > y	sahanlık > y
merdiven korkuluğu > y	sakaf > şatır
merdiven kovası > y	saray > saray
merdiven sahanlığı > y	savak > y
merdivenevi > y	sıva > sılaq
merkezi ısıtma > ortalıq jıluw	sıvacı > sılaqşı, sılawşı
mertek > börene	sıvalı > sılawlı
mesken > üy-jay, päter	silme kalıbı > y
methal > pod 'yezd	strüktür > qurılıw, qurılıs
mimari > säwlet	su basmanı > y
moloz duvarı > y	su kemeri > y
mozole > kesene, mavzoley	süper çimento > y
nazım plan > y	sütun > bağana, tirewiş
niş > oyıq, bölim	sütuncuk > y
obelisk > eskertkiş, obelisk	şalt binası > y
oturma duvarı > y	şantiye > qurılıs
örek > qabırğa	şap > y
ören > y	şeddadi > y
paket taşı > y	şerefe > y

- tabanlık > y
 tabliye > y
 tadilat > özgeris, modifikatsiya
 tahta perde > y
 takke > taqiya
 taş bina > y
 taş dolgu > y
 taş döşeme > y
 tavhane > y
 temel > irgetas, fundament, taban
 temel çivisi > y
 temel direği > y
 temel duvarı > irgetas qabırğası
 temel kazısı > irgetas qazuw
 temel taşı > irgetas
 termoplast > termoplastı
 tesisat > qondırğı
 tonoz > y
 toplu konut > turğın üy
 toprak çimento > topıraq tsimentı
 tromp > y
 tuğla > kirpiş
 tünel > tunnel'
 tüp geçit > y
 üst geçit > y
 üstyapı > y
 üstyapısal > y
 varyant > variant
 virane > tas-talqan
 viranelik > y
 viranlık > y
 viyadük > viadük
 yağlı harç > y
 yangın çıkışı > y
 yapı > ğımarat
 yapı kooperatifi > y
 yapı malzemesi > qurılıs materialı
 yapı taşı > y
 yapısal > qurılımdıq, strukturalıq
 yapsatçı > y
 yapsatçılık > y
 yarım ayak > y
 yarım kubbe > jartı kümbez
 yaya köprüsü > y
 yaya yolu > jaya jürğinşi jolı

Tablo 22: Yirmi İkinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
306			154			152		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları					
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	70	45,45	Kazakça	92	59,74			
Arapça	28	18,18	Arapça	9	5,84			
Farsça	10	6,49	Farsça	9	5,84			
Fransızca	32	20,77	Fransızca	10	6,49			
İngilizce	2	1,29	İngilizce	8	5,19			
İtalyanca	3	1,94	İtalyanca	-	-			
Keltçe	1	0,64	Keltçe	-	-			
Moğol	1	0,64	Moğol	-	-			
Rumca	7	4,54	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	26	16,88			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	84	54,54	Toplam Yabancı Söz Sayısı	62	40,25			
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
Kazakça - Arapça							1	
Kazakça - Farsça							3	
Kazakça - Rusça							5	
Kazakça - İngilizce							1	
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı								
4								

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 306 sözün 154'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 152'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %45,45'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %59,74'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %14,29 daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu bölümde Türkiye Türkçesi bölümünde Türkçe söz kullanım oranı %50'nin altında kalmıştır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,77'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %16,88'lik oranla Rusçadır.

2.23. Diller, Dil Bilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyat

Abazaca > Abxaz tili

abece > älipbiy, alfabit

abece sırası > y

ablatif > şıǵıs septigi

Acemce > Parsışa, Parsı tili

açık hece > y

açıklama cümlesi > túsindirmeli

salalas söylem

açılış konuşması > kirispe söz

açış konuşması > kirispe añgime,

kirispe söz

ad > at, esim

ad cümlesi > esim bayandawıştı

söylem

ad çekimi > esimderdiñ jiktelwi

ad durumu > septik jalǵawı

ad gövdesi > esim negizdi tuwındı

tübir

ad kökü > esim tulǵalı tübir söz

ad tamlaması > zat esimdi söz

tirkesi

adaş > attas

adaşlık > attastıq

addan türeme fiil > y

adıl > esimdik

aforizm > aforizm, naqıl söz,

qarasöz, äserli söz, uşqır söz,

şeşendik söz

aforizma > y

aǵıt > joqtaw

aǵız ünlüsü > awız quwısı dawıstısı

aǵız ünsüzü > y

aǵızsil ünlü > awız quwısı dawıstısı

ahenk kaidesi > singarmonizm

akıcı ünsüz > y

akıcılık > aqqıştıq

akışma > y

akraba diller > tuwıstas tilder

akronim > y

akrostiş > akrostix

aksan > aktsent

akşam gazetesi > y

aktif fiil > belsendi etistik

akuzatif > jatis septigi

alegori > allegoriya

alegorik > y

alfa > y

alfabe > älipbiy, alfabit

alfabe dıışı > y

alfabe sırası > y

alfabetik > alfavittik

alfabetik katalog > alfavit katalogı

alfabetik sıralama > y

alıntı > kirme

aliterasyon > alliteratsiya

Almanca > Nemis tili

Almanca > Nemis tili

alt başlık > taqırıpşa

alt yazı > túsiniqteme

Altayca > Altay tili

ana dil > ata til

ana dili > ana tili

ana düşünce > negizgi oy, bastı pikir

ana fikir > negizgi oy, bastı pikir

- ana konu > negizgi nän
- anagram > anagramma
- anahtar kelime > kilt söz
- analoji > analogiya
- anekdot > anekdot
- anlam > mağına, män
- anlam aykırılığy > y
- anlam bayağılaşması > y
- anlam bilimi > semantika
- anlam bilimsel > semantikalıq
- anlam daralması > söz mağınasınıñ tarılıwı, mağınanıñ tarılıwı
- anlam değışmesi > söz mağınasınıñ awısuwı
- anlam genişlemesi > söz mağınasınıñ keñeyüwi
- anlam iyileşmesi > y
- anlam kayması > söz mağınasınıñ awıtquwı
- anlam kötüleşmesi > y
- anlamdaş > mağınalas
- anlamdaşlık > y
- anlatım bilimi > stilistika
- anlatımcı > y
- antagonizma > antagonizm
- antet > y
- antoloji > antologiya
- apokaliptik > y
- apokrif > apokrifitik
- apostrof > diyekşe
- ara başlık > y
- ara cümle > aralıq söylem
- ara tümce > aralıq söylem
- Arabi > Arabşa
- Aramca > y
- Aramice > y
- Arap alfabesi > Arab alfaviti
- Arapça > Arab tili, Arabşa
- argo > argo
- Ari dil > Ariy tili
- arkaizm > arxaizm
- Arnavutça > Alban tili
- art avurt ünsüzü > y
- art damak ünsüzü > til artı dawıssızı
- art zamanlı dil bilimi >
- diyaxroniyalıq lingvistika
- art zamanlılık > y
- artikülasyon > y
- aruz > aruz
- aruz vezni > aruz
- asimilasyon > assimilyatsiya, ıqpal
- aslı düşünce > negizgi oy, bastı pikir
- asonans > assonans
- atasözü > maqal
- Avarca > Avar tili
- avurt ünsüzü > y
- ayaklı koşma > y
- ayaklı mâni > y
- ayraç > jaqşa
- ayırılma durumu > şığıs septik
- Azerice > azerbajan tili
- badeli âşık > y
- bağ-fiil > kösemşe
- bağımlı sıralı cümle > köp
- komponetti salalas söylem

- bağımsız sıralı cümle > salalas
 qurmalas söylem
 bağlaç > jalğawlıq
 bağlaç grubu > y
 bağlaç öbeği > y
 bağlaçlı > jalğawlıqtı
 bağlaçlı tamlama > jalğawlıqtı tirkes
 bağlama zarf-fiil > y
 bağlamsal anlam > y
 bağlantı ünlüsü > däneker dawıstı
 bağlantı ünsüzü > däneker dawıssız
 bağlayıcı ünlüsü > däneker dawıstı
 bağlayıcı ünsüz > däneker dawıssız
 bahariye > y
 bahname > y
 balat > ballada
 Balkarca > Balqar tili
 barbarizm > varvarizm
 basın > baspasöz
 basın dünyası > y
 basit cümle > jay söylem
 basit kelime > tübir söz
 Baskça > Bask tili
 baş ucu kitabı > y
 başeser > körnekti tuwındı
 başkafiye > y
 başkahraman > bas keyipker
 başkahramanlık > bas keyipkerlik
 başkişi > bas keyipker
 Başkurtça > Başqurt tili
 başlık > taqırıp
 başmakale > bas maqala
 başyapıt > y
 başyazı > y
 Batı Türkçesi > y
 bayatı > y
 bayram gazetesi > y
 beğence > y
 beklenmezlik fiili > y
 belgisiz sıfat > belgisiz sını esim
 belgisiz zamir > belgisizdik esimdik
 belirli geçmiş > jedel ötken şaq
 belirli nesne > tura tolıqtawış
 belirsiz geçmiş > belgisiz ötken şaq
 belirsizlik sıfatı > belgisiz sını esim
 belirsizlik zamiri > belgisizdik esimdik
 belirteç > üstew
 belirten > anıqtawış söz
 belirtilen > anıqtaluwşı söz
 belirtili nesne > jalğawlı tura tolıqtawış
 belirtili tamlama > zat esimdi söz tirkesi
 belirtisiz tamlama > y
 belirtken > y
 belirtme durumu > tabıs septigi
 belirtme grubu > y
 belirtme sıfatı > y
 belleten > byulleten'
 bent > y
 benzeşen > y
 benzeşmezlik > y
 benzeti > y
 beşleme > y
 beta > y

- betik > y
- betimlemeli dil bilgisi > y
- betimsel dil bilgisi > sıypattamalı til bilimi
- beyaz kitap > y
- beyit > bāyit
- beylik söz > y
- biçem > y
- biçim birimi > morfema
- bildirme cümlesi > xabarlı söylem
- bildirme eki > y
- bildirme kipleri > etistiktiñ şaq katagoriyalari
- bilmece > jumbaq
- birleşik cümle > qurmalas söylem
- birleşik fiil > kürdeli etistik
- birleşik isim > birikken söz
- birleşik kelime > birikken söz
- birleşik zaman > etistiktiñ kürdeli şaq forması
- bitirme fiili > y
- bitişkenlik > y
- boğumlanma noktası > y
- Boşnakça > Bosniya tili
- boyalı basın > y
- Bulgarca > Bolgar tili
- bulunma durumu > y
- burjuva edebiyatı > y
- bükün > fleksiya
- bükünlü > flektivti
- bükünlü dil > flektivti til
- büyük harf > y
- büyük sesli uyumu > buwın ündestigi, dawıstıladıñ ündesüwi
- büyük ünlü uyumu > buwın ündestigi, dawıstıladıñ ündesüwi
- caize > y
- celi yazı > y
- ceride > y
- Cermence > German tili
- cilt (II) > 1.muqaba 2.tom
- cilt kapağı > y
- cim > y
- cinas > kalambur
- cinaslı > y
- cins isim > y
- cönk (I) > antologiya
- cümle > söylem
- cümle bilgisi > sintaksis
- cümlecik > y
- Çağatayca > Şağatay tili
- çapraz kafiye > y
- çatı ekleri > y
- Çeçence > Şeşen tili
- Çekçe > Çex tili
- çekim ekleri > septik jalğawları, köptik jalğawları, jiktik jalğawları, şaq jurnaqtarı
- çekimli fiil > etistiktiñ jiktelgen forması
- Çerkezce > Çerkes tili
- çeviri yazı > y
- çıkak > artikulyatsiya
- çıkıt > y
- çıkma durumu > şığıs septik

- çıkmalı tamlama > y
 çıkmalı tümleç > y
 Çince > Qıtay tili, qıtayşa
 Çingenece > Sıgan tili
 çivi yazısı > sına jazuw
 çizgi roman > komikster
 çobanlama > pastoral'
 çocuk dili > y
 çoğul > köptik
 çoğul eki > y
 çoğulluk > y
 çok anlamlı > köp mağınalı
 çok anlamlılık > köp mağınalılıq
 çokluk > köptik
 çokluk eki > köptik jalğaw
 çoksatar > y
 Çuvaşça > Çuvaşşa, Çuvaş tili
 damak ünsüzü > y
 damaksı > tañday dawıssız
 damaksıl > y
 danadili > y
 Danca > y
 dar ünlü > qısañ dawıstı
 darbimesel > maqal, mätel, naqıl söz
 dasitan > dastan, batırlar jırı
 dasitani > epostıq
 datif > barıs septik
 değil > emes
 değişimli ünsüzler > y
 delta > del'ta
 denden > y
 denden işareti > y
 dergi > jurnal
 derkenar > burıştama
 destan > dastan, batırlar jırı
 destansı > epostıq
 devrik cümle > inversiyalı söylem
 deyi > y
 deyim > turaqtı söz tirkesi, idiyoma,
 frazeologiya
 -di'li geçmiş > jedel ötken şaq
 dibace > kirispe, söz bası, alğı söz
 diftong > diftong
 dil > til
 dil adası > y
 dil akrabalığı > tilderdiñ tuwıstıǵı
 dil atlası > til atlası
 dil birliğı > y
 dil coğrafyası > lingvistikalıq
 geografiya
 dil laboratuvarı > y
 dilek kipi > şarttı ray
 dipnot > silteme, túsindirme
 disimilasyon > dissimilyatsiya
 diş eti ünsüzü > tañday tis dawıssız
 diş eti-damak ünsüzü > y
 diş eti-dudak ünsüzü > y
 diş ünsüzü > tis dawıssız
 diş-damak ünsüzü > y
 diş-dudak ünsüzü > y
 dişil > nāzik
 dişillik > nāziktik
 divan > duwan, jiyınaq
 divan edebiyatı > duwan ädebiyeti
 divançe > y
 divani > y

- divani kırması > y
diyakroni > y
diyakronik > y
diyalekt > diyalekt
diyalektik > diyalektika
diyalektikçi > diyalektolog
diyalektolog > diyalektolog
diyalektoloji > diyalektologiya
diyalektolojik > diyalektologiyalıq
diyalog > diyalog
dize > öleñ jolı
dizge > jüye, sistema, ret
dizgesel > jüyeli, sistemalı, retti
dizgi > terim
dizi > qatar, sap, seriya
dizin > körşetkiş, indeks
doğaç > improvizatsiya
Doğu Türkçesi > y
dolaylı özne > y
dolaylı tümleç > janama tolıqtawış
dönüslü > özdik
dönüslü çatı > özdik etis
dönüslü fiil > özdik etistik
dönüslü zamir > özdik esimdik
dönüslülük > y
dönüşme > assimilatsiya, ıqpal
dönüşsüzlük > y
dördül > y
dörtleme > y
dörtlük > törttağan
döşeme > y
dudak benzeşmesi > erin ündestigi
dudak ünsüzü > erindik dawıssız
- dudakdeğmez > y
dudaksıl > y
durak > pavza, tınıs, üzilis
duruluk > tunıqtıq, möldirlik
durum > septik
durum eki > septik jalğaw
durum ortacı > esimşe
durum ulacı > kösemşe
duvar gazetesi > qabırğa gazetesi
duvar ilanı > afişa
duvar yazısı > y
duyuru > xabarlandırıw,
qulaqtandırıw
dügüm > şiyelenisüw
düz baskı > y
düz tümleç > tura tolıqtawış
düz ünlü > y
düz yazı > proza
düzeltme işareti > diyakritikalıq
tañba
ebcet hesabı > y
edat > şılaw
edat grubu > şılawlı tirkes
edat tümleci > y
edatlı tümleç > y
edebî > ädebiy
edebi eser > ädebiy şığarma
edebî kelim > y
edebi sanat > y
edebiyat > ädebiyet
edebiyat bilimi > ädebiyettanuw
ğılımı
edebiyat tarihi > y

- edebiyatça > y
 edebiyatçı > ädebiyet zerttewşi
 edebiyatçılık > y
 edebiyatsever > ädebiyet süyer,
 ädebiyetşil
 edebiyatseverlik > y
 edibane > y
 edilgen > y
 edilgen çatı > ırıqsız etis
 edilgen fiil > etistiktiñ ırıq etis türü
 edilgenlik eki > y
 edim bilimi > y
 edip > jazuwşı
 edisyon “basım” > basuw, basıp
 şıǵaruw
 editör > bastıruwşı, redaktor
 editörlük > y
 efsane > äpsana, añız añgime
 eglog > y
 eğretilme > y istiare
 ek > qosımşa
 ek eylem > y
 ek fiil > y
 ekli > y
 eksilti > y
 eksiltili > y
 ekspoze > y
 el kılavuzu > y
 el kitabı > y
 el sözlüǵü > qalta sözdik
 el yazısı > qol jazuw
 el yazması > qoljazba
 eleji > elegiya
 eleştiri > ädebiy sın, retsenziya
 emir cümlesi > buyırıqtı söylem
 emir kipi > buyırıq ray
 emirname > jazbaşa buyırıq, jarlıq
 epigram > epigramma
 epik > epikalıq
 epilog > epilog
 epizot > epizod
 epope > epopeya
 eril > erkek tür
 erillik > y
 Ermenice > Armyan tili
 esatir > mifiter, añızdar
 esatirî > y
 esbabımucibe > sebep
 eser > sıǵarma, eñbek
 eski eserler > y
 eski harfler > y
 eski yazı > arabşa jazuw
 Eskimoca > Eskimos tili
 esnaf aǵzı > y
 Esperanto > Esperanto
 espri > y
 eş adlı > omonim
 eş adlılık > y
 eş anlam > sinonim
 eş anlamlı > maǵınalas, sinonimdes
 eş anlamlılık > y
 eş sesli > omonim
 eş seslilik > y
 eş zamanlı dil bilimi > y
 eş zamanlılık > y
 eşitlik derecesi > y

- etimolog > etimolog
etimoloji > etimologiya
etimolojik > etimologiyalıq
etken > äseli, ıqpaldı, tiyimdi
etken fiil > sabaqtı etis
ettirgen çatı > ırıqsız etis
ettirgen fiil > özgelik etis
ettirgenlik > y
eylem > etistik
eylemlik > y
eylemsi > esimşe, kösemşe
fabl > mısal
fahriye > özin-özi maqtaw,
madaqtaw poeması
fail > bastawış
faksimile > faksimile
faktitif > ırıqsız etis
falname > bal aşatın kitap
fantastik > fantastikalıq, qiyal-
ğajayıp
Farisi > Parsı tili
Farsça > Parsı tili
fasikül > bölim, taraw, bölük
fehva > mağına, män
Felemenkçe > Niderlandı tili,
Gollandiya tili
ferman > jarlıq, jazbaşa buyırıq
fesahat > y
fetha > y
fetihname > y
fezleke > tüyin, qoritındı
fikra > anekdot, paragraf, bap
fiil > etistik
fiil cümlesi > etistikti söylem
fiil çatısı > etis
fiil çekimi > etistiktiñ jiktelüwi
fiil gövdesi > tuwındı etistik
fiil kökü > etistik tübir
fiil tabanı > y
fiil tasrifi > y
fiilimsi > esimşe, kösemşe
fikir yazısı > y
filolog > filolog
filoloji > filologiya
filolojik > filologiyalıq
Fince > Finn tili
Fin-Ugor > Ugro-Finn
Flamanca > y
fonem > fonema
fonetik > fonetika
fonetikçi > fonetist
fonolog > y
fonoloji > fonologiya
fonolojik > fonologiyalıq
font > şoyın
form > forma
forma > forma, tür
formüler > y
fotoroman > y
Fransızca > Frantsuz tili
Frenkçe > Evropa tili
Gagavuzca > Gagauzşa
gaip > üşinşi jaq
galat > jañsaq, jalğan, qate (söz, oy)
galatimeşhur > y
gazel > ğazel

- gazeliyat > y
gazete > gazet
geçişli > sabaqtı etistik
geçişsiz > salt etistik
geçmiş zaman > ötken şaq
geçmiş zaman görünümü > y
geçmiş zaman sıfat-fiili > y
gelecek zaman > keler şaq
gelecek zaman görünümü > y
gelecek zaman kipi > keler şaq
gelecek zaman sıfat-fiili > y
gelişme > y
genel dil bilimi > jalpı til bilimi
genitif > ilik septigi
geniz ünlüsü > murın joldı dawıstı
geniz ünsüzü > murın joldı dawıssız
genizsil > nazalizatsiya
genzel > y
gereklilik kipi > y
gerileyici benzeşme > regressivti
assimilyatsiya, keyingi ıqpal
gerilim > kedergi
Germanist > Germanist
Germanistik > Germanistika
gerundium > y
gevşek vurgu > y
gezi yazısı > saparnama
gırtlak ünsüzü > kömey dawıssız
gırtlaksı > y
girift > şatısıp ketken, şırmalıp
qalğan, şiyelenisip ketken
giriş > kirispe, alğı söz
girişik cümle > y
girişik tamlama > y
girişik tümce > y
girişlik > y
girizgâh > kirispe, alğı söz
Gotça > y
Gotik harfler > Gotikalıq oymış
jazular
göçüşme > metateza
gökçe yazın > ädebiyet
Göktürk harfleri > y
Göktürkçe > köne türki tili
gönderge > y
görev > funktsiya, qızmet
görevsel dil bilimi > y
görünüş > siypat
gösteren > y
gösterge > indeks, koefitsent,
körsetkiş
gösterge bilimi > semiyotika
gösterilen > y
gösterme sıfatı > y
gösterme zamiri > y
gösterme zarfı > y
gövde > tübir
gözlem > y
gramatikal > grammatikalıq
gamer > grammatika
gramerci > y
Grekçe > Grek tili
güldeste > antologiya
gülmece > äjuwa, äzil
günce > kündelik
Güneş Dil Teorisi > y

- günlük > kündelik
günlük dil > kündelikti til
günlük konuşma > y
günlükçü > y
Gürcüce > Gruzın tili
güzel yazma sanatı > y
güzelleme > y
haber > bayandawış
haber kipi > y
haile > tragediya
Hakasça > Hakas tili
hakemli dergi > retsenziyalanğan
jurnal
hâl > septik
hâl eki > septik jalğaw
hâl tercümesi > biyografiya
hâl ulacı > kösemşe
Halaçça > y
halk ağzı > el awzı, diyalekt,
aymaqtıq söz, qarapayım söz
halk dili > el awzı
halk edebiyatı > awız ädebiyeti
halk ozanı > jırawı jırşı
haması > batırlar jırı
hamış > postskriptum
hamse > xamsa
haploloji > ganlologiya
hareke > y
harekeli > y
harekesiz > y
harf > ärip
harf çevirisi > transliteratsiya
harfitarif > y
hasbihâl > suxbat, äñgime
haşiv > y
haşiye > haşiya
haşviyat > y
hat > kalligrafiya, qol jazuw
hatıra > estelik
hatırat > estelikter
hatime > nätije
hayat hikayesi > ömirbayan
Hazarca > y
heccav > satirik, sıqaqşı
hece > buwın
hece ölçüsü > buwın ölçemi
hece vezni > buwın ölçemi
hece yutumu > y
hececi > y
hececilik > y
heceli > buwındı
hecelik > y
Helenizm > y
hezel > äzil, qaljın
hezliyat > y
Hırvatça > Xorvat tili
hiciv > sıqaq, satira
hicviye > pamflet
hikaye > äñgime, povest'
hikâye birleşik zamanı > burınğı
ötken şaq
hikayeci > y
hikayecik > y
hikayecilik > äñgime aytqıstıq
hilye > y
Hindu > Ündi tili

Hint-Avrupa > Ündiyevropa tilderi	ifade > bayandaw
Hintçe > Ündi tili	ifham > sawal, suraw
hitabe > söz söylew, ündew	iham > y
hitabet > şeşendik öner, şeşendik	ihtisar > qısqartuw, ıqşamdaw
Hititçe > y	iki anlamlı > eki mağınalı
hiyeroglif > iyeroglif	iki anlamlılık > y
Hollandaca > Golland tili	iki dilli > y
homonim > omonim	iki dillilik > y
hoyrat > y	iki nokta > qos nükte
humor “gülmece” > äjuwa, äzil	ikileme > qos söz
hurufat > äriptir	ikili çatı > y
hüsnühat > kalligrafiya	ikili kök > y
hüsnütalil > y	ikili ünlü > diftong
ırmak roman > y	ikiz ünsüz > y
ıslıksı ünsüz > y	ikizleşme > y
ıstılah > termin	ikmal > y
ıydiye > y	iktibas > kirme
ibare > söylemşe, söz	ilahi > y
İbranca > eski evrey tili	ilerleyici benzeşme > ilgerindi ıqpıl
İbranice > eski evrey tili	ileti > joldaw
icaz > y	ilgeç > şılaw
icmal > tüyin, rezyume	ilgeçli > şılawdı
iç cümle > töl söz	ilgeçli tümleç > şılawdı tolıqtawış
iç ek > y	ilgi eki > y
iç kafiye > y	iltifat > y
iç kapak > işki muqaba	iltisaki > y
iç ses > y	iltisaki dil > y
iç ses düşmesi > sinkopa	ima > tuspıl
iç tümce > töl söz	imale > y
iç türeme > y	imla > emle, orfografiya
içerik > mazmun	imla yanlışı > emle qatesi,
içindekiler > mazmunı	orfografiyalıq qate
idil > idilliya	ince ünlü > y

- inceleme > zerttewşi
 inceltme işareti > y
 indis > y
 İngiliz İngilizcesi > Britandıq
 Ağılşın
 İngilizce > Ağılşın tili
 inisyal > y
 insicam > y
 insiraf > fleksiya
 insirafi > y
 inşa > proza
 inşat > y
 intak > keyiptew
 ipham > anıq, belgisizdik
 iradimesel > y
 İranist > y
 İranistik > y
 ironi > kekesin, keleke, mısqıl
 irtical > tökpe, eksprant
 isim > esim, at
 isim cümlesi > esim bayandawıstı
 söylem
 isim çekimi > esimderdiñ jiktelüwi
 isim durumu > septik jalğawı
 isim gövdesi > esim negizdi tuwındı
 tübir
 isim hali > septik jalğawı
 isim kökü > esim tuğalı tübir söz
 isim tabanı > esim tuğalı tübir söz
 isim tamlaması > zat esimdi söz
 tirkesi
 isimden türeme fiil > y
 isimden türeme isim > y
- İskandinav dilleri > Skandinaviya
 tilderi
 İskitçe > y
 İskoçça > y
 İslavca > Slavyan tili
 isnat grubu > y
 İspanyolca > İspan tili
 istek > qalaw
 isteme kipi > qalaw ray
 istiare > metafora
 istinsah > köşirip aluw, köşirip
 jazuw
 İsveççe > y
 işaret sıfatı > y
 işaret zamiri > y
 işlek ek > önimdi jurnağ
 işteş çatı > ortağ etis
 işteş fiil > ortağ etis
 iştikak > y
 italik > kursiv
 İtalyanca > İtal'yan tili
 ithaf yazısı > y
 ithafname > y
 ithamname > ayıptaw qorıtındısı,
 ayıptaw aktisi
 itibar mektubu > y
 iyelik eki > täweldik jalğaw
 iyelikli tamlama > y
 Japonca > Japon tili, Japonşa
 jargon > jargon
 jüyrik, tildi, şeşen
 kafiye > uyqas
 kafiyeli > uyqastı

- kafiyəsiz > uyqassız
- kafiyəsizlik > uyqassızdıq
- kahraman > keyipker
- kakofoni > y
- kalem şuarası > y
- kalenderî > y
- kalın ünlü > y
- kalma durumu > jatis septigi
- kalmalı tümleç > y
- kamus > ülken sözdik
- kapalı hece > jabıq buwın
- kapalılık > y
- kapantı > y
- kara mizah > aşçı qaljın, ötkir äzil-qaljın
- Karaçayca > y
- Karaimce > Qarayım tili
- Karakalpakça > Qaraqalpaq tili, Qaraqalpaqşa
- karakter > minez
- Karayca > y
- kari > y
- karma tamlama > y
- karşılaşdırımcı > y
- karşılaşdırılmalı dil bilgisi > salıstırmalı grammatika
- karşılaşdırılmalı dil bilimi > salıstırmalı til bilimi
- karşılaşdırılmalı edebiyat > salıstırmalı ädebiyet
- karşıt anlamlı > antonim, qarsı mağınalı
- karşıtılı > kontrast, qarama-qarsılıq
- kaside > qasida, madaqtaw öleñ
- kasideci > y
- kasidehan > y
- Katalanca > y
- katalog > katalog
- katmerli birleşik zaman > y
- katmerli iyelik > y
- kavuştak > qayıрма
- kayabaşı > y
- kaynakça > bibliyografiya
- kaynakçacı > bibliyograf
- kaynaştırma > y
- kaynaştırma sesi > y
- Kazakça > Qazaqşa, Qazaq tili
- kelam > söz, kâlam
- kelamıkibar > aforizm, naqıl söz, qarasöz, äserli söz, uşqır söz, şeşendik söz
- keleci > y
- kelime > söz
- kelime cambazlığı > y
- kelime hazinesi > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- kelime kadrosu > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- kelime karışıklığı > y
- kelime oyunu > kalambur
- kelime sıklığı > y
- kelime türü > söz tabı
- kelime vurgusu > y
- keloğlan > tazşa bala
- kesik kelime > y

- kesme imi > apostrov, dāyekşe
kesme işareti > apostrov, dāyekşe
kesre > y
keşide > y
ketebe > xatşılar, jazuwşılar
ketebe kaydı > y
Kıpçakça > Qıpşaq tili, Qıpşaqşa
Kırgızca > Qırgız tili, Qırgızşa
kısa çizgi > sızıqşa, defis
kısaltmalı kelime > y
kısas > y
kısm ad > y
kıssa > qiyssa
kıyafetname > y
kinaye > metonimiya, metafora
kip > ray
Kiril alfabesi > Kirillitsa
kişi > jaq
kişi eki > jaq jalğawı
kişi zamiri > jiktew esimdigi
kişileştirme > keyiptew
kitab evi > kitap dükeni
kitabe > jazuw, epitafiya
kitabət > 1.xatşılıq, 2.şığarma
kitap > kitap
klasisizm > klassitsizm
klasör > kartoteka, papka
klişe > klişe
kocakarı masalı > y
koçaklama > epos, batırlar jırı
kodeks > farmakoleya
konson > dawıssız dıbıs
konsonant > dawıssız dıbıs
kontekst > kontekst
konu > taqırıp, syujet
konuşma çizgisi > y
konuşma dili > söylew tili, qarasöz
kopya defteri > y
Korece > Korey tili
koruma ünsüzü > y
koruyucu ünsüz > y
koşaç > y
koşuk > 1.beyit, ölen, 2.poeziya
kök bilgisi > söz törkini,
etimologiya
köken bilimi > söz törkini,
etimologiya
kökteş > tübirles
Köktürkçe > y
Köroğlu > y
köşe yazısı > y
köşeli ayraç > kvadrat jaqşa
köşeli parantez > kvadrat jaqşa
köy romanı > y
kronik > xronika
kûfi > y
Kumanca > Qıpşaqşa
Kumukça > Qumıq tili, Qumıqşa
kurallı cümle > kanondıq söylem
küçük dil ünsüzü > y
küçük harf > y
küçük sesli uyumu > y
küçük ünlü uyumu > y
küçültme eki > y
külliyat > jiynaq
Kürtçe > y

- laedri > y
laf > söz
lafız > lebiz, lepes
lahika > y
lakonik > aforizm, naqıl söz,
qarasöz, äserli söz, uşqır söz,
şeşendik söz
Laponca > y
Latince > Latın tili
layiha > y
Lazca > y
leffüneşir > y
lehçe > diyalekt
Lehçe > Polyak tili
lehçe bilimi > diyalektologiya
lejant > y
leksik birimi > y
leksikoloji > leksikologiya
lengüistik > lingvistika
Letçe > Latış tili
Letonca > Latış tili
levha > taqtayşa, maydanşa, plakat,
suwret
lirik > lirikalıq, lirika
lirik şiir > lirikalıq poeziya
lirizm > lirizm, sırşıldıq
lisan > til, söylew
lisaniyat > filologiya
liste > tizim, san
literatür > ädebiyet
lokatif > jatus septigi
lügat > luğat, sözdik
lügatçe > kişkentay sözdik
mabat > y
Macarca > Vengr tili
madde başı > y
mahlas > bürkenşek at, laqap at
mahreç > artikulyatsiya
majüskül > bas ärip
makale > maqala
Makedonca > y
Malkarca > y
mana > mağına, män
Mançuca > y
mani > y
manzum > öleñmen jazılğan
şığarma
manzume > nazım, poema
masal > mısal
mastar > tuyıq etistik
matbu > basılğan, basılıp şıqqan
matbuat > baspasöz, baspa
matla > y
mazmun > mazmun
meal > mağına, män
mecaz > metafora
mecmua > jurnal
medlul > mağına, män
meful > y
mehaz > bibliyografiya
mekan zarfi > y
menakıpname > y
menfilik > y
menkıbe > añız, añız añgime
mensur > proza
mensur şiir > y

- menşur > y
 merkum > jazılğan
 mersiye > joqtaw
 mesel > maqal, mätel
 mesnevi > mäsnewiy, mäsneviy
 meşk > y
 meşruhat > y
 metafor > metafora
 metatez > metateza
 methiye > oda, madaqtama
 metin > mätin, tekst
 mevize > nasixat, ösiyet
 mevsuk > y
 mevzun > y
 mısra > öleñ jolı
 mızraklı ilmihal > y
 miniskül > y
 mit > mif
 mitos > mif
 mizah > sıqaq, äzil-ospaq, yumor
 mizanpaj > y
 Moğolca > Monğol tili, Monğolşa
 monografi > monografiya
 morfem > morfeme
 morfoloji > morfologiya
 mors alfabesi > morze älippesi
 motamot çeviri > y
 mudil cümle > y
 muhammes > y
 muhayyile > fantaziya
 mukaddime > alğı söz
 mukaffa > uyqastı
 murabba > y
 mutavaat fiili > özdik etistik
 muvaşşah > akrostix
 muzır yayın > y
 mücevher tarih > y
 müdevven > jiynaq
 müellefat > y
 mürettep > y
 müşareket > ortağ etis
 müşareket fiili > ortağ etis
 müştak > y
 naat > madaqtaw, däriptew
 nahiv > sintaksis
 naklî mazi > belgisiz ötken şaq
 name > xat
 nasihatname > y
 Nasrettin Hoca > Nasrettin Qoca
 nazal > y
 nazım > öleñ, poeziya
 nazım birimi > y
 nazım türü > y
 nazire > parodiya, sıqaq
 Nemçe > y
 neolojizm > neologizm
 nesir > proza
 nesne > tolıqtawış
 nesne öbeği > y
 nesnesiz > tolıqtawıssız
 neşide > y
 neşriyat > basılım, jariyalaw
 nevyunanilik > y
 ninni > besik jırı, äldiy
 nispet eki > y
 Nogayca > Noğay tili

- nokta > nükte
 noktalama işareti > tınıs belgisi
 noktalı virgül > nükteli ütir
 nominatif > nominativtik
 Norveççe > Norveç tili
 nutuk > ündew
 Oğuzca > Oğuz tili
 okuma kitabı > y
 oldurgan > y
 olumlu cümle > y
 olumlu eylem > y
 olumlu fiil > y
 olumlu tümce > y
 olumsuz cümle > bolımsız söylem
 olumsuz eylem > y
 olumsuz fiil > y
 olumsuz tümce > y
 olumsuzluk eki > y
 olumsuzluk kelimesi > y
 ondülätör > y
 onomastik > onomastika
 onomatope > y
 orta hece düşmesi > y
 ortaç > esimşe
 ortak dil > y
 ortak nesne > y
 ortak tümleç > y
 ortak yüklem > y
 Osmanlı Türkçesi > Osman
 Türükşesi
 Osmanlıca > Osman Türükşesi
 otobiyografi > ömirbayan,
 avtobiyografiya
 otograf > qoltañba
 otografi > y
 otokritik > özara sın
 ölü dil > öli til
 ön ad > sın esim
 ön avurt ünsüzü > y
 ön damak ünsüzü > y
 ön deyiş > prolog, kirispe bölüm
 ön ek > prefiks
 ön ses düşmesi > y
 ön ses türemesi > y
 ön söz > alğı söz, kirispe
 ön vurgu > y
 örtmece > tabuw
 ötre > y
 ötümlü > y
 ötümsüz > y
 öykü > añgime, novella, povest'
 öykünce > mısıl
 öz yaşam öyküsü > ömirbayan
 Özbekçe > Özbekşe, Özbek tili
 özdeyiş > aforizm, naqıl söz,
 qarasöz, äserli söz, uşqır söz,
 şeşendik söz
 özel ad > onomastika
 özel dil > jargon
 özet > tüyin, qorıtıw
 özne > bastawış
 özne grubu > y
 özne öbeği > y
 paleografi > paleografiya
 paragraf > paragraf, bap
 parantez > jaqşa

- parnasizm > y
 parnasyen > y
 partisip > esimşe
 pasif > ırıqsız etis
 patlayıcı ünsüz > y
 Peçenekçe > y
 pekiştirme ünlüsü > y
 pekiştirmeli isim > y
 pekiştirmeli kelime > y
 pekiştirmeli özne > y
 pekiştirmeli sıfat > y
 pekiştirmeli zarf > y
 peltek diş ünsüzü > y
 pendname > y
 peri masalı > y
 Peştuca > Peştu tili
 Pomakça > y
 Portekizce > Portugal tili
 rabıt edatı > jalğawlıq
 redif > y
 remel > y
 resim yazı > 1.piktografiya,
 2.iyeroglifika
 resmi dil > memlekettik til
 retorik > ritorika
 risale > kitapşa, broşyura
 rivayet birleşik zamanı > y
 roman > roman
 Roman dilleri > Roman tilderi
 romans > romans
 romantizm > romantizm
 Rönesans > Renesans
 Rumca > Grekşe, Grek tili
 Rumence > Rumińşa, Rumın tili
 Run > y
 runik yazı > runalıq
 Rusça > Orıs tili
 ruznamçe > y
 ruzname > kündelik
 sağır kef > y
 sağır nun > y
 Sahaca > Yakut tili
 sahife > paraq
 Sanskrit > Sanskrit
 sarf > grammatika
 sarıh meful > jalğawlı tura
 tolıqtawış
 satır > jol, sızaq
 satır arası > y
 satır başı > abzats
 satır sonu > y
 satir > satira, sıqaaq
 satirik > satiralıq
 satranç vezni > y
 sav > 1.söz, xabar, 2.maqaal, mätel
 sayfa > bet
 sayfalık > bettik
 sayı sıfatı > san esim
 saz şairi > aşuğ, aqın, jırşı
 saz şiiri > y
 sebkihindi > y
 seci > y
 seçki > antologiya
 seçmeler > tañdamalı şığarmalar
 sedalı > dawıstı, ündi
 sedalılık > y

- sedasız > dawıssız, ünsüz
 selaset > jatiqtıq, şapşandıq
 selika > y
 selis > jatiq
 semai > y
 semantik > semantika
 sembol > simbol
 sembolist > y
 sembolizm > simbolizm
 sentagma > sintagma
 sentaks > sintaksis
 sentaktik > sintaksistik
 serbest nazım > y
 serim > y
 serlevha > taqırıp
 sermuharrir > bas redaktor
 sermuharrirlik > bas redaktorlıq
 sermürettip > y
 sermürettiplik > y
 sert ünsüz > y
 ses bilgisi > fonetika
 ses birimi > fonema
 ses değişmesi > dıbıstıq özgerüw
 ses düşmesi > dıbıstıñ tüşüwi
 ses türemesi > y
 ses uyumsuzluğu > y
 ses uyumu > singormanizm
 sesçil > fonetikalıq
 sesçil alfabe > y
 sesçil yazım > y
 seslem > buwın
 sesli > dawıstı dıbıs
- sesli harf > dawıstı dıbıs, dawıstı
 ärip
 sesli okuma > dawıstap oquw
 sesli uyumu > ündestik zañı,
 dawıstılardıñ ündestigi,
 singarmonizm
 seslilik > y
 sessiz > ünsüz, dawıssız
 sessiz harf > dawıssız dıbıs
 sessiz okuma > işinen oquw
 sessiz uyumu > y
 sesteş > omonim
 sesteşlik > y
 seyahatname > joljazba
 sıfat > sın esim
 sıfat takımı > y
 sıfat tamlaması > sın esimdi söz
 tirkesi
 sıfat-fiil > esimşe
 sıfat-fiil grubu > y
 sıklık > tıǵızdıq, jiyilik
 sıla sıygası > kösemşe
 sıra sayı sıfatı > y
 sıralayıcı harf > y
 sıralı cümle > y
 Sırpça > Serb tili
 sıyga > ray
 sızıcı ünsüz > y
 simge > simvol
 simgeci > y
 simgecilik > y
 simgesel > y
 sineroman > y

- sinonim > sinonim
- siyak > y
- siyakat > y
- siyakat yazısı > y
- siyakusibak > y
- siyasetname > y
- siyer > siyar
- Slavca > slavyan tili
- Slovence > y
- Soğdakça > y
- Soğdca > Soğd tili
- sohbet > añgime
- somut isim > y
- son deyiş > y
- son ek > y
- son ses > y
- son ses düşmesi > y
- sone > sonet
- sonuç > tujırım
- soru cümlesi > surawlı söylem
- soru eki > y
- soru işareti > suraw belgisi
- soru sıfatı > y
- soru zamiri > suraw esimdigi
- soru zarfı > y
- sorulu görünüm > y
- soyut isim > y
- söylem > aytılm, söylemşe
- söylence > añız
- söyleşi > añgime
- söylev > söz söylew
- söylevcilik > y
- söyleyiş > söylew mäneri
- söz > söz
- söz başı > alğı söz, kirispe
- söz bölüğü > y
- söz bölükleri > y
- söz dağarcığı > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- söz dizimi > sintaksis
- söz dizimsel > y
- söz hazinesi > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- söz ustası > tilge bay, sözge bay, söz zegeri, oraq awız, samar, sözüwar, sözşeñ, tilge
- söz varlığı > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- söz zinciri > y
- sözcük > söz
- sözcük hazinesi > söz baylığı, sözdik qor, söz quramı, leksika, leksikon
- sözcük türü > y
- sözcük vurgusu > y
- sözde özne > y
- sözel > awızşa
- sözlük > sözdik
- sözlük bilgisi > leksikologiya
- sözlük birimi > y
- sözlükçe > y
- sözlükçü > leksikograf, sözdikşi
- sözlükçülük > sözdikşilik
- spontane > y
- standart dil > qazirgi ädebiy til
- steno > stenograf
- stil > stil', amal, mäner

strüktüralist > strukturalist	şehname > y
strüktüralizm > strukturalizm	şehnameci > y
strüktürel > strukturalıq, qurılımdıq	şekil > y
suret > köşirme	şekil bilgisi > morfologiya
süje > bastawış, syujet	şema > sxema
sürçülisan > y	şerh > parafraza, analiz,
sürekli > y	interpretatsiya
süreksiz > y	şifahi > awızşa
sürelı > merzimdi, periyodikalıq	şiiir > öleñ, poeziya
sürerlik fiili > y	şiiirce > y
sürerlik görünümü > y	şiiiriyet > y
sürrealizm > syurrealizm	şiiirsel > poetikalıq, poeziyalıq
süslü üslup > y	şiiirsi > poetikalıq, poeziyalıq
şaheser > ülgili şığarma	şikayetname > şağım arız
şahıs > jaq	şitaiye > y
şahıs eki > jaq jalğawı	şive > govor, ekpin
şair > aqın, uqsap	Şorca > y
şairane > aqınşa, poetikalıq,	şuara > aqındar
poeziyalıq	tabir > 1.bayımdaw, túsindirüw,
şairanelik > aqındılıq, aqınjandılıq	2.turaqtı söz tirkesi
şaire > y	tabirname > tús joruw kitabı
şairlik > aqındıq	Tacikçe > Täjik tili, Täjikşe
şapka > y	taç beyit > y
şapka işareti > y	tahkiye > aytuw, bayandaw
şart kipi > y	tahmis > y
şartlı birleşik cümle > şarttı	tahril > sızıq, sızat, sızuw
qurmalas söylem	tahrir > jazuw, kompozitsiya
şartlı birleşik zaman > y	tahrir heyeti > y
şathiyat > y	tahriri > y
şathiye > y	tahşiye > y
şecerename > y	takdim tehir > y
şedde > şäddä	takı > septik jalğawı
şeddeli > y	taklidi kelime > eliktewiş söz

- takma ad > bürkeme at
 takriz > madaqtaw
 takti > y
 talik > y
 tam kafiye > y
 tamlama > tirkes, söz tirkesi
 tamlanan > y
 tamlayan > bağıñıñqı
 tamlayan durumu > y
 tandırname > y
 tanımlık > y
 tanıtmaya yazısı > annotatsiya
 tanzir > teñew
 tardiye > y
 tarihçe > tarix
 tarihî roman > tarixiy roman
 tarihsel roman > tarixiy roman
 tariz > y
 tartışma > talqılaw
 tasfiye > tazartuw
 tasfiyeci > y
 tasfiyecilik > y
 tasrif > septelüw, jiktelüw
 tasrih > y
 tastir > y
 tasvir > beyneleme, siypattama
 tasvirici > y
 tasvirçilik > y
 tasvirî dil bilgisi > y
 tasvirî fiil > y
 taş baskı > y
 taş basması > y
 taşlama > qağıtpa
 taşlamacı > y
 taşlamacılık > y
 taşra ağzı > jergilikti söylew
 Tatarca > Tatar tili
 tecahülüarif > y
 tecanüs > y
 tecvit > y
 tefrika > y
 tefrika roman > y
 tehzil > y
 tek anlamlı > y
 tek anlamlılık > y
 tek heceli dil > y
 tek turnak işareti > y
 tekerleme > y
 tekil > jekeşe
 tekleşme > y
 teklik > jekeşe
 teklik eki > y
 tekrar > qaytalaw
 telaffuz > aytuw, söylew
 Teleütçe > y
 telif > jazuw
 telmih > y
 tem > syujet
 tema > syujet
 temel cümle > basıñqı söylem
 temel tümce > basıñqı söylem
 temsilî istiare > y
 tenafür > y
 tenasüp > y
 tenkidî > sınşıł
 tenkit > sın

- tenkitçi > sınşı
tenkitçilik > sınşılıq
terciibent > y
tercüme > awdarma, tärjime
tercümeihal > ömirbayan
terim > termin
terkibî > y
terkibîbent > y
terkip > tirkes
terkiphane > y
terminoloji > terminologiya
terminolojik > terminologiyalıq
tevriye > y
tevşih(akrostiş) > akrostix
tezat > qayşılıq, üylespewşilik
tezkire > tezkere
tezlik eylemi > y
tezlik fiili > y
tıpkıbasım > faksimile
tırnak işareti > tırnaqşa
Tibetçe > y
tip > tip, sub'yekt
tipo > y
tipografi > kitap bastırwşılıq
tipografya > baspaxana
tipolojik tasnif > tipologiyalıq
sınıptandırw
tire > sızıqşa
titrem > y
titreşimli (ötümlü) > y
Toharca > y
ton > y
tonlulaşma > uyañdıq
tonsuz ünsüz > y
tonsuzlaşma > y
topluluk adı > y
topluluk eki > y
topluluk ismi > y
topluluk sayısı > y
toplumcu gerçekçi > y
toplumcu gerçekçilik > y
transkripsiyon > transkriptsiya
transliterasyon > transliteretsiya
triftong > y
triloji > trilogiya
tunç kafiye > y
Tunguzca > y
tutarlık > üylesimdilik, qiysındılıq,
oramdılıq
Tuvaca > y
tuyuğ > y
tümce > söylem
tümleç > tolıqtawış
türeme ünlü > y
türeme ünsüz > y
türemiş fiil > tuwındı etistik
türemiş isim > tuwındı esim
türemiş kelime > tuwındı söz
türemiş sıfat > tuwındı sın esim
türemiş zarf > tuwındı üstew
türetme eki > y
türev > tuwındı
Türkçe > Türikşe, Türik tili
Türkmence > Türikmenşe,
Türikmen tili
türkü > türki, xalıq äni

- ulaç > kösemşe
ulaçlı birleşik zaman > y
Ulahça > y
ulama > y
ulayıcı > y
Ural dilleri > Oral tilderi
Ural-Altay > Oral-Altay tilderi
Urduca > Urdu tili
uyak > uyqas, rifma
uyaklı > uyqastı
uyaksız > uyqassız
uygulamalı dil bilimi > y
Uygur harfleri > y
Uygurca > Uyğır tili, Uyğırşa
uyum > üylesimdik, ündestik,
garmoniya
uyumsuzluk > üylesimsizdik,
üylespew
uyuşmazlık > kelispewşilik
uzak benzeşme > y
uzak benzeşmezlik > y
uzak göçüşme > y
uzak metatez > y
uzatma işareti > y
uzun çizgi > sızıqşa
uzun hece > y
uzun hikaye > povest
uzun öykü > povest
uzun sesli > y
uzun ünlü > y
uzun vokal > y
üç nokta > y
üçleme > trilogiya
üçüncü kişi > y
üçüzleme > y
üdeba > y
üleştirme sıfatı > y
ündeş > bir dıbıstı
ündeşlik > bir dıbıstıq
ünite > bab
ünlem > lep
ünlem cümlesi > lep söylemi, lepti
söylem
ünlem işareti > lep belgisi
ünlü > dawıstı dıbıs
ünlü benzeşmesi > y
ünlü çatışması > y
ünlü düşmesi > y
ünlü göçüşmesi > y
ünlü kaynaşması > y
ünlü kısılması > y
ünlü türemesi > y
ünlü uyumu > ündestik zañı,
dawıstılardıñ ündestigi,
singarmonizm
ünsüz > dawıssız, ünsiz
ünsüz benzeşmesi > y
ünsüz düşmesi > y
ünsüz göçüşmesi > y
ünsüz ikizleşmesi > y
ünsüz tekleşmesi > y
ünsüz türemesi > y
ünsüz uyumu > y
ünsüzlü > y
üslupçu > y
üstün > y

- üstünlük derecesi > y
vakayiname > şeyire, xronika
valör > y
varak > paraq, bet
varaka > paraq, bet
varaklı > y
varakpare > y
varsağı > y
varyant > variant
varyasyon > varyantsiya
vasıta hali > kömektes septik
veciz > aforizm, naqıl söz, qarasöz,
äserli söz, uşqır söz, şeşendik söz
vecize > aforizm, naqıl söz, qarasöz,
äserli söz, uşqır söz, şeşendik söz
veçhişebeh > y
verinti > y
vesaik > qujattar
vesika > qujat
vezin > ırğaq, ritm
vezinli > ırğaqtı
vezinsiz > ırğaqsız
vinyet > y
virgül > ütir
vokabüler > söz baylığı, sözdik qor,
söz quramı, leksika, leksikon
vokal > dawıstı
vokal uyumu > ündestik zañı,
dawıstıların ündestigi,
singarmonizm
vurgu > aktsentuwatsiya, aktsent,
ekpin, intonatsiya
vurgu uzunluğu > y
vurgulu > ekpindi, lepti
vurgulu hece > y
vurgusuz > ekpinsiz
vurgusuz hece > y
yabancı dil > şetel til, şet til
Yahudi Almançası > İydiş
Yahudi Arapçası > Burmalanğan
Arab tili
Yahudice > Evrey tili
yakın anlamlı > y
yakın anlamlılık > y
yakın benzeşme > y
yakın benzeşmezlik > y
yakın göçüşme > y
yakınlık eylemi > y
yakınlık fiili > y
yaklaşma eylemi > y
yaklaşma fiili > y
Yakutça > Yakut tili
yalın ad > y
yalın cümle > y
yalın durum > y
yalın hâl > y
yalın isim > y
yalın kelime > tübir söz
yalın sıfat > y
yalın tümce > y
yalın üslup > y
yalın zaman > y
yalın zarf > y
yan cümle > bağıniñqı söylem
yan kağıdı > y
yan tümce > bağıniñqı söylem

- yapay dil > jasandı til
 yapı bilgisi > morfologiya
 yapı bilimi > morfologiya
 yapı bilimsel > morfologiyalıq
 yapım ekleri > söz tudırğış qosımşa
 yapısalcılık > strukturalizm
 yapma dil > jasandı til
 yardımcı eylem > kömekşi etis
 yardımcı fiil > kömekşi etis
 yarım kafıye > assonans
 yarım uyak > assonans
 yaşam öyküsü > ömirbayan
 yatık yazı > y
 yay ayrıç > jaqşa
 yayım > şıǵaruw, basuw
 yayın > jariyalaw
 yayınıspi > y
 yazı > jazuw
 yazı bilgisi > grafologiya
 yazı çevrimi > jazbaşa awdarma
 yazı dili > jazuw tili
 yazı hayatı > y
 yazı işleri > xatxana
 yazı karakteri > y
 yazım > orfografiya, jazuw erejesi
 yazım yanlışı > y
 yazın > ädebiyet
 yazın dili > ädebiy til
 yazıt > jazba
 yazma > orfografiya, jazuw erejesi
 yazma eser > y
 yedek > y
 yedekli > y
- yeni Türk harfleri > jaña türk
 älipbiyi
 yeni yazı > jaña türk älipbiyi
 yer adı > toponim
 yer belirteci > meken pısıqtawış
 yer zarfı > meken pısıqtawış
 yergi > satıra, sıqaaq
 yergici > satirik, sıqaaqsı
 yeterlik fiili > y
 yiğitleme > batırlar jırı, epos
 yokluk eki > y
 yorum > túsiniq, túsindirme
 yön eki > y
 yön gösterme eki > y
 yön zarfı > y
 yönelme durumu > barıs septik
 yönelme hali > barıs septik
 yönelmeli tümleç > y
 yumuşak ünsüz > ündi dawıssızdar
 Yunanca > Grekşe, Grek tili
 yuvarlak ünlü > y
 yuvarlak vokal > y
 yuvarlaklaşma > y
 yüklem > bayandawış
 yüklem birliğı > y
 yüklem öbeğı > y
 yükleme durumu > tabıs septigi
 yükleme hâli > tabıs septigi
 zaman > şaaq
 zaman belirteci > mezigil üstew
 zaman eki > etistiktiñ şaaq jurnağı
 zaman zarfı > mezigil üstew
 zamir > esimdik

zarf > üstew
 zarf-fiil > kösemşe
 zarf-fiil grubu > kösemşeli tirkes
 zengin kafiye > y
 zeyil > postkriptum, qosımşa (şığarmağa)
 zıt anlamlı > antonim
 zihaf > y
 zincirleme isim tamlaması > y
 zincirleme sıfat tamlaması > y
 zümre edebiyatı > y

Tablo 23: Yirmi Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
1.617			956			661		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %			
Türkçe	613	64,12	Kazakça	654	68,19			
Arapça	183	19,14	Arapça	64	6,69			
Farsça	15	1,56	Farsça	6	0,62			
Fransızca	140	14,64	Fransızca	15	1,56			
İngilizce	1	0,10	İngilizce	11	1,15			
İtalyanca	2	0,20	İtalyanca	-	-			
Latince	1	0,10	Latince	5	0,52			
Rusça	-	-	Rusça	192	20,08			
Yunanca	1	0,10	Yunanca	9	0,94			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	343	35,86	Toplam Yabancı Söz Sayısı	302	31,58			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça-Arapça		11		
				Kazakça-Farsça		3		
				Kazakça-Rusça		40		
				Kazakça-İngilizce		2		
				Rusça-İngilizce		1		
				Rusça-Fransızca		1		
				Arapça-Rusça		9		
				Arapça- Fransızca		1		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması				

	Nedeniyle Rusça Sözcükler Arasında Değerlendirilen Sözcüklerin Sayısı
	45

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.617 sözün 956'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 661'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözcüklerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözcüklerin %64,12'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözcüklerin %68,19'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe sözcük kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %4,07 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla sözcük aldığı yabancı dil %19,14'lük oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla sözcük aldığı yabancı dil %20,08'lik oranla Rusçadır. Dil ve edebiyat terimlerinin sıklıkla yer aldığı bu bölümün verileri her iki lehçenin dil ve edebiyat alanında etkilendiği diller hakkında da bilgiler vermektedir. Bu verilere göre Türkiye Türkçesi dil ve edebiyat alanında en çok Arap dili ve edebiyatı ve Fransız dili ve edebiyatından etkilenirken Kazak Türkçesi Rus dili ve edebiyatından etkilenmiştir ve bu etkiler her iki lehçenin de sözcük varlığına yansımıştır, denilebilir.

2.24. Argo Unsurlar

abazan > y

ablacı > y

ablacılık > y

aftos > aşına-jay, köñildes

alengirli > säwletti, äsem, ädemi

ahlat > döreki, turpayı adam

alarga > alıstan, uzaqtan

anafor > tegin, tölewsiz

andaval > aqımaq, jındı

antikalık > y

arakçı > urı, urlıqşı

arakçılık > urlıqşılıq

asıntı > jalıqtıruw

askıntı > jalıqtıratın adam

aşırmasyon > y

aşna fişne > köñildes, aşına

aval > äñgüdik, esersoq, aqımaqtaw

aval aval > äwmeserlenip

avantacı > paydaqumar, paydaqor

avantacılık > paydaqumarlıq

aynasız > politsiya

ayran ağızlı > bıljır, injıq,

bosbelbew, jasıq

ayran budalası > bıljır, injıq,

bosbelbew, jasıq

ayva > şaruwası bitüw

babaçko > juwan, tolıq

baklava börek > y

baldır bacak >

bamyatarlası > qabir, beyit, zirat

bayramlık ağız > bılapıt söz

beleşçi > y

beşkardeş > şapalaq

bıçkın > batıl, jürekti

bızdık > balaqay

bilezik > buğaw

bitirim yeri > qumar oynalğan jer

bitirimhane > qumar oynalğan jer

boğuntu > alıpsatarlıq, sawdagerlik

bok püsür > y

bok (II) > pasıq, aramza

bokluk > jaman, naşar

bostan bozuntusu > y

boynuzlu > trolleybus

büzük > batıldıq, erjürektik

caka > mañgazdıq, pañdıq,

kerbezdik

cakacı > menmen, özimşil

cepçi > qaltaman, qaltaşı

cepçilik > qaltağa tüsüwşilik

cins (IV) > oğaş, ersi, kelissiz

çaça > aşınajay ustawşı

çapanoğlu > qırsıq, kesirkesapat

çakal > aylaker, aldamşı, quw

çatal kazık > şıtırman

çemiş > arıq, döreki

çıkıntı(III) > y

çıngar > urıs-keris, dawjanjal

çük > y

dalga > qulıq-sumdıq, elirtpe-esirtki

dam > türme

dandik > y

dayılık > sabazdıq, öjettik

deli saçması > qañquw söz

dik âlâsı > y

- dikine tıraş > y
dikiz > bayqaw, baqılaw, qaraw
dikizci > bayqawşı, baqılawşı
dubara > aldamsılıq, alayaqtıq
dubaracı > ötirkiş suwayt
duman > senimsiz, jaman, esirtki
düdük > aqılsız, jañgalaq
düdük makarnası > aqımaq
dükkân > oyınxana
dümen > alayaqtıq, zalımdıq
dümenci > alayaq, aldamsı
dümencilik > aldamsılıq
ekmek > tastap ketüw
ekmeklik > y
enayi > aqımaq, jındı, jarımes,
äwmeser
enayi dümbeleği > jarımes
enik > bala
erkete > saq bol
esnaf > jezökşe
eşek cenneti > o dünye
eşekoğlueşek > y
etek > y
etek takma > y
faça > y
falcılık > balgerlik
falsolu > qate
fasarya > bos söz
fayrap > y
feriştahı gelse > y
fertik > zıtuw
findık > y
fir > dübäre, dümbilez
filinta > körikti, ajarlı, sımbattu
filo (III) > bit
fino (II) > esirtki, naşa
fit > y
fişek > oqtay
fiyaka > mañgazdanuw
fos > bos, qur
fortçu > y
frigo (II) > y
frikik > y
gacı > aşına, köñildes
gaco > aşına, köñildes
gaga > awız
gazozağacı > y
gebeş > aqımaq, esersok
gece işçiliği > y
gece uçuşu > y
geçmiş kandilli > y
geçmiş kınalı > y
gerzek > aqıl-esi kem
geyik > y
gıcık > y
gıcıklık > y
gıcır > y
gır > añgime
hacamat > jeñil jaraqat
hacı fişfiş > y
hafız > aqımaq, jattampaz
hafızlık > aqımaqtıq
hanım evladı > y
hap > apiyın, esirtki
hapazlamacı > y
harmandalı > y

hasta > aqşasız	kafes > qapas, türme
haşat > jaramsız	kafesçi > y
hava gazı > y	kaide > san
haybe > tükke tuğimsız	kalay > balağat
haybeci > aramtamaq (adam)	kaldırımcı > alayaq
haybeden > tegin, aqısız-pulsuz	kaldırımcılık > alayaqtıq
hayvanoğluhayvan > y	kalın > bay
haza > y	kamanço > y
hırbo > meñirew	kampanacı > ötirikşi
hırboluk > zerdesizdik	kandil > mas
hırt > meñirew	kandilli > y
hırtapoz > aqımaq	kantarlı > y
hışır > aqımaq	kaparoz > y
hıyar > meñirew	karabatak > y
hıyarağa > meñirew	karanfili sıkma > y
hıyarağası > meñirew	karavana > mült jiberüw
hıyarlık > meñirewdik	karavanacı > y
hıyaroğluhıyar > y	karpuz > y
hızlı > qatınşıl	kartaloş > aqımaq
hoşur > etti, semiz (ayel)	kartaloz > y
ıska > mült	kaşar > alayaq, jılpos
ıslakkarga > y	kaşalot > aqımaq, jarimes
ilik gibi > suluw (ayel-qız)	kaşkariko > y
imam suyu > raqı, araq	kaşkaval > y
imamkayığı > tabıt	katakulli > y
imanım > y	kavanço > y
inek > intalı oquwşı	kayarto > y
ineklik > y	kaytak > jağimpaz, jaramsaq
iskele babası > y	kaz kafalı > y
itoğluit > y	kaz kafalılık > y
kafası iyi > y	kazık marka > y
kafası kıyak > y	kazıkçılık > y
kafası kontak > y	kazma > y

- keçi inadı > qıyqarlıq, qıñırlıq
keçilik > qıñırlıq, qıyqarlıq
kel kahya > y
kelek > aqımaq
keleklik > y
keleş > batıl, qaysar
keleşlik > y
kem küm > y
kemik yalayıcı > y
kemik yalayıcılık > y
kemiricilik > y
kenarın dilberi > y
kene göz > y
kepçe surat > y
kepçekulak > y
kepçekuyruk > aramtamaq
keriz > aqımaq
kerizci > muzıkant
ketenpere > y
keyif ehli > y
kıçı kırık > y
kıl kuyruk > y
kılbaz > jağımpaz, jaramsaq
kılıbık > qatınbaşşa
kılıç bacak > y
kırık dölü > y
kırmızı fener > y
kıtır > ötirik, jalğan
kıtırcı > suwayt
kıtıpiyos > y
kıytırık > y
kız kurusu > y
kızıl iblis > y
kibar düşkünü > y
kibar lokması > y
kibarlık budalası > y
kibarzade > y
kikirik > y
kirli çıkı > y
kirloş > y
kirloz > y
koca bebek > y
kocakarı > şeşe
kocaoğlan > ayuw
kodaman > y
kodes > türme, qapas
kodoş > jeñgetay
kokak > y
koket > köñildi, suluw (ayel)
kokona > y
kokot > y
kokoz > y
kokoroz > ajarsız, keyipsiz
koltuk düşkünü > y
koltukçuluk > y
kopil > y
koyun bakışlı > y
koyun dede > y
köftehor > y
köpek soyu > y
köpekoğluköpek > y
köpoğlu > y
köprü altı çocuğu > y
kör boğaz > meşkey, aşqaraq,
jalmawuz
kör kadı > y

- kör nişancı > y
 körkandil > y
 körkütük > y
 kösele suratlı > y
 köşe dönücü > y
 köşe kadısı > y
 kucak çocuğu > nâreste
 kuçukuçu > y
 kudurgan > qutırğan, doldarğan
 kulağı delik > y
 kulağı kesik > y
 kulağı tıkalı > y
 kulak misafiri > y
 kulampara > pederast
 kumar ebesi > y
 kuş beyinli > y
 kurusıkı atıcı > y
 kuyruklu yalan > y
 külhanbeyi > y
 külhanbeyi ağzı > y
 küllük ağzı > y
 külyutmaz > y
 küp > mas
 laçka > y
 laf cambazı > sözge usta
 laf ebesi > y
 laf kalabalığı > y
 laf salatası > y
 lafazan > mıljıñ, mıjıma
 lafçı > mıljıñ
 laga luga > y
 laklak > qur söz
 laklakiyat > y
 lamekan takımı > y
 lavuk > y
 liboş > y
 lokma gözlü > y
 lolo > y
 lololo > y
 lümpen > y
 lüp > tegin
 lüpçü > teginşi
 lüpten > tegin, tekke
 mabat > art, kuyırıq
 madara > y
 madik > quwlıq
 mahşer midillisi > y
 mal > esirtki
 malın gözü > y
 malumatfuruş > y
 mandepsi > qaqqan, tör
 mangiz > teñge, aqşa
 manita > alayaqtıq, süyikti
 mankafa > topas, nadan
 mantarcı > suwayt
 mantinota > y
 martaval > ötirik
 martavalcı > suwayt, ötirikşi
 matiz > mas
 maval > ötirik
 mavra > y
 mavracı > y
 maya > arsız
 mayası bozuk > y
 maymun iştahlı > körse qızar
 maymunluk > y

Medine dilencisi > y	öküzlük > topastıq
medya maydanozu > y	ölü kandilli > y
mektep çocuğu > täjiribesiz	ölü kınalı > y
mezar kaçkını > y	paçası düşük > bolbır, salaq
mezat malı > y	pandispanya gazetesı > y
mezhebi geniş > y	pantuflacı > y
mıgır > y	papağanlık > y
mıhsıçtı > y	papazlık > y
moruk > qāri qaqqas	papel > qağaz aqşa
moskof > orıs	papelci > şuwler
Moskof gavuru > y	papikçi > y
muhallebi çocuğu > y	para babası > bay
mumsöndü > y	para canlısı > aqşaqumar
muşmula suratlı > y	paracı > aqşaqumar
müzmin bekar > y	paragöz > aqşaqumar, dünyekoñız
nalıncı keseri > paydakunem (adam)	paşa çayı > y
nanay > joq	patroncu > y
nanemolla > ıntıq, bosbelbew	perdesi sıyrık > arsız
naylon kız > y	perdesi yırtık > arsız
numara > kázaptıq, alayaqtıq	pezevenk > jeñgetay
ordubozanlık > y	pısırık > uyalşaq, iymenşek
orman kibarı > y	piç > kördemşe
orospu > jezökşe	piç kurusu > sotqar
orospu bohçası > y	pimpirik > y
orospu çocuğu > jılpos, jılmaqay	pinpon > y
orostopol > y	pinti > sarañ, qutımır
orta malı > y	pis bıyık > y
osuruk > osıraç	pis boğaz > y
otel faresi > y	pişkin > betpaq, uyatsız
ot > esirtki	piyasa yeri > y
otlakçı > aramtamaq, jatıpişer	piyaz > qoşamet, jaramsaqtıq
oynak > jeñiltek	plak > jalıqtıruw, zeriktirüw
oynaş > oynas	puşt > pederast

racon > y	tavuskuyruğu > y
röntgenci > y	tekke > y
safsata > sandıraq söz	teklik > y
saftirik > y	tezgâhçı > y
sağmal inek > y	tıkır > aqşa
salak > salaq	tingır > aqşa
salaklık > salaqtıq	tıraşçı > mıljıñ, mıjıma
saloz > jarımes	tırı vırı > y
salozluk > jarımestik	tırnakçı > qaltaman
sap > y	tırtıkçı > qaltaman
saraka > kelemej, keleke	tokatçı > alayaq
sarakacı > kelemejšil	tonga > aldaw, qulıq
sarıkız > y	topçu > y
seme > jındı, esersoq	tu kaka > y
seme tavuk > y	tütsü > işimdik
sepet kafalı > mıysız, aqılsız	tütsülü > mas
sıfırcı > y	üşütük > y
siktirici > y	vardakosta > y
snobizm > y	voli > y
snop > kerbez, sänqoy	volta > y
snopluk > kerbezdik, sänqoydıq	yağcı > jağımpaz, jaramsaq
süt > benzin, mazut	yağcılık > jağımpazdıq, jaramsaqtıq
süzme > y	yağdanlık > y
şabanlık > aqımaqtıq	yandan çarklı > y
şaşkaloz > qıliy	yaş > y
şeker aktarması > y	yavru > tartımdı (qız)
şillik > qanşıq	yollu > jezökşe
şinanay > y	yüklü > mas
şorolop > y	zamazingo > y
tabanı yarık > qorqaq, üreyşil	zamkinos > y
tahtalıköy > mola, zirat	zarcı > y
takoz > y	zarta > y
taş arabası > aqımaq, jındı	zimbırtı > diñğırlatuw

zırtapoz > deliquil, esalañ

zıvanalı sigara > papiros, temeki

zom > uday mas

zula > y

Tablo 24: Yirmi Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
460			234			226		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları					
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	176	75,21	Kazakça	200	85,47			
Almanca	2	0,85	Almanca	-	-			
Arapça	16	6,83	Arapça	18	7,69			
Ermenice	4	1,70	Ermenice	-	-			
Farsça	10	4,27	Farsça	9	3,84			
Fransızca	6	2,56	Fransızca	-	-			
İspanyolca	1	0,42	İspanyolca	-	-			
İtalyanca	8	3,41	İtalyanca	-	-			
Rumca	10	4,27	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	7	2,99			
Yunanca	1	0,42	Yunanca	-	-			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	58	24,78	Toplam Yabancı Söz Sayısı	34	14,52			
			Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İle İlgili Sayısal Bilgiler					
			Kazakça - Arapça		4			
			Kazakça - Farsça		2			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 460 sözün 234'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 226'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %75,21'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %85,47'si Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %10,26 daha fazla olduğunu göstermektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Arapçadır.

2.25. Bilimler

abstre > abstraktili, derekesiz

abstre sayı > derekesiz san

açı > buruş, müyis

açı ölçüm > buruş ölçew

açık devre > y

açık dolaşım sistemi > y

açık önerme > y

açık zaman > y

açıklanan > y

açıklayan > y

açıklıkölçer > y

açıortay > bissektrisa

açıortay düzlemi > y

açıölçer > buruş ölçewiş

açısal > y

açısal bölge > y

açısal çap > y

açısal hız > y

açısal ivme > y

açısal sapma > y

açısal uzaklık > y

açısal yol > y

ad bilimi > onomastika

adcılık > y

adese > linza

adet > san

adezyon kuvveti > y

adi kesir > jay bölşek

adli tıp > sot meditsinası

aerobik solunum > y

aerodinamik > aerodinamika

aeroloji > y

aerolojik > y

afakilik > duruştıq, ädildik

afazi > y

afyon > apiyın

aglutinasyon > y

agnosi > y

agnostik > y

agnostisizm > agnostitsizm

agnozi > y

agronomi > y

ağaç bilimi > y

ağaç nemi > y

ağır hidrojen > y

ağır su > y

ağırlık merkezi > awırlıq ortası

ahlak bilimi > etika

ahlak dışıcılık > y

ahlak yasası > y

ahlakçılık > moralizma

ahlakiyat > etika

aile planlaması > otbası josparın

jasaw

ak sülemen > y

akı > y

akıcılık ölçeği > y

akıl dışıcılık > y

akılcılık > ratsiyonalizm

akılsal > y

akım ölçümü > y

akışkan > suyqıltım, suyığıraq,

ağımdı

akışmaz > qiymılsız, qozğalmaytın,

turaqtı

aklan > bökter, ildiy, qiya bet
 akli > ratsiyonalistik
 akliyat > y
 akma sınırı > y
 akonitin > y
 akromatik > y
 akromatik iğ iplik > y
 akromatin > y
 akselerometre > akselerometr
 akselograf > y
 aksiyom > aksiyoma
 aktif metot > y
 aktinoloji > aktinologiya
 aktinolojik > aktinologiyalıq
 aktinyumlu > y
 aktivizm > y
 aktüalizm > y
 akustik > akustika
 akü > akkumulyator
 akümülatör > akkumulyator
 alan hızı > y
 alaşım > metall qorıtması
 albümin > al'bumin
 albüminli > al'bumindi
 alçak basınç > tsiklon
 alçak gerilim > y
 alçak kavuşum > y
 alçak yaylak > y
 aldehit > al'degit
 alfa ışınları > al'fa säwleler
 alfaterapi > y
 alfenit > y
 algı (III) > tüysik, qabıldaw

algoritma > algoritm
 alırlık > alğırlıq, qabilettik, uqqıştıq
 alifatik > y
 alizarin > alizarin
 alkali metallər > y
 alkalimetre > y
 alkaloit > alkaloid
 alkalölçer > y
 alkan > y
 alkil > y
 alkolölçer > spirt ölçewiş
 almaç > qabıldağış
 alogami > y
 alotropi > y
 alpaka (II) > y
 alpaks > y
 alt cins > y
 alt karşıt > y
 alt tür > y
 Altayistik > y
 alternatör > y
 altıgen > altıburış
 altık > y
 altın suyu > altın suwı
 alveol > y
 amalierbaa > tört amal
 Amerikanist > y
 ametal > y
 amfibi > amfibiya
 amilaz > y
 amitoz > y
 amoralizm > beymoral'dıq
 amorf > amorfı, formasız

- amper > amper
 amper saat > y
 ampermetre > ampermetr
 amperölçer > ampermetr
 ampirik > empirizmdik
 ampirizm > empirizm
 amplifikatör > küşeytkiş, niğaytqış
 amut > perpendikulyar, tik
 amyant > asbest
 ana çizgi > y
 ana doğrusu > y
 ana erki > y
 ana kitab > negizgi oquwlıq
 ana saat > y
 ana yön > negizgi bağıt, bastı
 bağdar
 anabolizma > assimilyatsiyalaw
 anaerkil > matriyarxat
 anaerkillik > matriyarxattıq
 anaerobik > y
 anafilaksi > y
 anakronizm > anaxronizm
 analiz > taldaw, analiz
 anatomi > anatomiya
 anatomik > anatomiyalıq
 aneroit > y
 anesteziyoloji > anesteziyologiya
 anesteziyolojik >
 anesteziyologiyalıq
 angström > y
 animizm > animizm
 anjiyoloji > y
 anlam bilimi > semantika
 anlatım bilimi > stilistika
 anlatımcılık > ekspresyonizm
 anlık > sättik, lesdik
 anlıkçılık > intelektualizm
 anomali > anomaliya
 anorganik > anorganikalıq
 anot > anod
 anterograf > y
 antijen > antigen
 antikatot > y
 antinomi > y
 antioksidan > antiyoksidanttı
 antisepsi > antisepsika
 antiseptik > antisepsikalıq
 antisiklon > antitsiklon
 antrok > y
 antropoloji > antropologiya
 antropolojik > antropologiyalıq
 antropomorfizm > antropomorfizm
 antroponim > antroponimika
 antroposantrizm > y
 aposteriori > y
 apsis > y
 ara konakçı > y
 ara konakçılık > y
 ara yön > y
 Arabistik > y
 araççılık > y
 Arap rakamları > arab tsifr
 araz > simptom
 ardıl görüntü > y
 ardışık görüntü > y
 ardışık sayılar > rettik sandar

- areometre > areometr
aristokrasi > aristokrasiya
aritmik > arifmetika
aritmik dizi > y
aritmik işlem > arifmetikalıq amal
aritmik orta > y
arkeoloji > arxeologiya
armoniler > y
arşın > arşın
art bölge > y
art zamanlı dil bilimi >
diyaxroniyalıq lingvistika, tarixiy til bilimi
artı > qosuw, plyus
artı sayı > oñ san
artı uç > y
artın > y
arz cazibesi > jerdiñ tartılısı
arz dairesi > y
arz derecesi > endik
arziyat > geologiya
asal gazlar > y
asal sayı > bölünbeytin san
asalak bilimi > parazitologiya
asalaklık > parazitizm
asenkron > asinxpoñdı
asetat > atsetat
asetik > y
asetik asit > y
asetilen > atsetilen
aseton > atseton
asıl sayılar > esepitik sandar
asıltı > y
asidimetre > y
asimetri > assimetriya
asimetrik > assimetriyalıq
asimilasyon > assimilyatsiya
asimptot > y
asitölçer > y
astasım > y
astrofizik > y
astroloji > astrologiya
astronomi > astronomiya
asyön > y
aşarı > ondıq
aşerat > ondıqtar
aşırı bellem > y
aşırı doyma > y
aşırı duyarlılık > y
aşırı duyu > asa sezimtaldıq
aşkıncılık > y
ata erki > y
atacılık > y
ataerkil > patriyarxaldıq
ataraksiya > y
atavik > y
atavizm > y
atlas (II) > atlas
atom > atom
atom ağırlığı > y
atom çekirdeği > atom yadrosı
atom enerjisi > atom energiyası
atom numarası > y
atom reaktörü > atom reaktoru
atom santrali > y
atom sayısı > y

- ayıraç > reaktiv
ayıran > y
aykırı doğrular > y
ayrık küme > y
ayrılmazlık > y
ayrıt > y
azotometre > azot ölçəgiş
azotölçer > azot ölçəgiş
baba soylu > y
baba yerli > y
babacılık > y
bağıl değer > y
bağıl nem > y
bağıntı > baylanıs, qarım-qatınas
bağıntılı > salıstırmalı
bağıntılılıq > salıstırmalılıq
bağışıklık bilimi > y
bağlılaşık > y
bağlılaşım > y
bakalit > y
bakı > y
bakışimsızlık > assimetriya
bakteriyoloji > bakteriyologiya
balast direnç > y
balistik > ballastika
Balkanoloji > Balkanologiya
balsam > bal'zam
bar (III) > bar
barometre > barometr
baroskop > baroskop
basılma dayanımı > y
basınç > qısım
basınç duyumu > y
basınç ölçüm > y
basınçölçer > barometr
basıölçer > y
basil > batsilla
basit cisim > y
basit kesir > jay bölşek
bastırım > y
başat karakter > y
başatlık yarasası > y
başkalaşım > metamorfizm
başlama meridyeni > y
başnokta > y
başucu > aspan bitigi, tas töbe
başucu noktası > aspan bitigi, tas töbe
başucu uzaklığı > y
batman (II) > batman
bayağı kesir > jay bölşek
bayrak bilimi > y
baz morfin > y
bediiyat > estetika
bel (V) > y
belirti bilimi > y
belit > y
belitken > y
belitlenebilirlik > y
bellek > es, jad
beniçinci > y
beniçincilik > y
benzer şekiller > egotsentrizm
benzeşik > y
benzeşim oranı > uqsastıq
proportsiyalığı

- beslenen > y
 beslenme eğitimi > y
 beş > bes
 beş yüzlü > y
 beşerî coğrafya > demografiyalıq
 geografiya
 beşeriyetçilik > gumanizm,
 adamgerşilik
 beşgen > bes buruş
 beta ışınları > y
 betatron > y
 bevliye > urologiya
 bey erki > plutokratiya
 beygir gücü > y
 bibliyografi > bibliyografiya
 bibliyografiya > bibliyografiya
 biçim bilimi > morfologiya
 bileşen > y
 bileşik kap > y
 bileşik kaplar > y
 bileşik kesir > y
 bileşik önerme > y
 bileşke > y
 bilgi kuramı > aqparat teoriyası
 bilgi şöleni > simpozium
 bilgici > sofist
 bilgicilik > sofizm
 bilgisayar ağı > y
 bilim > bilim, ğılım
 bilim kuramı > y
 bilimsel toplantı > ğılımiy mejilis,
 ğılımiy otırıs
 bilinç dışı > sanadan tıs
 bilindik > y
 bilinemez > y
 bilinemezlik > y
 bilinen > belgili, jariya, mağlum,
 mälim
 bilinmedik > y
 bilinmeyen > belgisiz, beymälim
 biliş > tanıs
 bilişim > informatika
 bilişim ağı > y
 bilişim teknolojisi > elektrondı
 aqparat jüyesi
 bilyon > milliyard
 bin > mırñ
 bir > bir
 bir araba > bir arba
 bir gözeli > dara jasuwşalı
 bir güzeliler > y
 bir hücreli > dara jasuwşalı
 bir terimli > y
 bire bir eşleşme > y
 bireşim > sintez
 birey oluş > y
 bireylik > y
 bireysellik > daralıq, derbestik,
 jekelik
 bireyüstü > y
 birimler bölüğü > y
 birler > y
 birleşen > qawımdıq
 birleşik kap > y
 birleşik kaplar > y
 birleşme değeri > valenttilik

- bisülfat > y
 bisülfür > y
 bitki bilimi > botanika
 bitki coğrafiyası > ösümdik
 geografiyası
 bitki patolojisi > y
 bitkisel kazein > y
 biyoelektrik > y
 biyoenerji > y
 biyofizik > y
 biyogaz > y
 biyografi > ömürlüyan
 biyojeografi > y
 biyokatalizör > biyokatalizator
 biyokimya > y
 biyokütle > y
 biyoloji > biyolojiya
 biyomekanik > y
 biyometeoroloji > y
 biyoşimi > biyoximiya
 blastula > y
 bobinaj > y
 bolometre > y
 boş küme > y
 boşaltaç > y
 boşluk tulumbası > y
 botanik > botanika
 boylam > boylıq, ara qaşıqtıq
 böcek bilimi > entomologiya
 bölen > bölgiş
 bölme işareti > bölüw tañbası
 bölü > bölüw
 bölünen > bölüngü
 bölüngü > fraktsiya
 bölüt > segment
 branş > sala, tarmaq, taraw
 buat > y
 budun > taypa, qawım, ruw
 budun betimi > etnografiya
 budun bilimi > etnografiya
 buharlaşma noktası > y
 buluşsal yöntem > y
 burulma dayanımı > y
 buzul bilimi > glyatsiyolog
 büten > y
 bütünler açısı > y
 büyük çember > y
 büyük dalga > y
 büyük kalori > y
 büyük önerme > y
 büyük terim > y
 büyüteç > ülkeytkiş, lupa
 canlı özdekçilik > y
 canlıcılık > animizm
 cazibe kanunu > tartılıs zañı
 cebir (II) > algebra
 cebirsel deyim > algebra formulası
 cebirsel formül > algebra formulası
 cebirsel ifade > algebra formulası
 cebriye > fatalizm
 cenup > oñtüstik
 cereyan > ağım
 cezir > tübir, tamır
 cildiye > dermatologiya
 cinsellik > jınıstıq

- cinslik bilimi > jınıstıq bilim,
seksologiya
cisimcik > y
cismanilik > y
coğrafi durum > geografiyalıq
jağday
coğrafya > geografiya
çağrışım > assotsiyatsiya
çakışmalı > y
çalışma yöntemi > y
çalıştay > y
çarpan > köbeytkiş
çarpı > köbeytūw belgisi
çarpılan > köbeygiş, köbeytilgen
çarpım > köbeytindi
çarpım cetveli > köbeytūw kestesı
çarpım tablosu > köbeytūw kestesı
çarpma işareti > köbeytūw belgisi
çatışkı > y
çeker > y
çekinik > y
çekiniklik > y
çekirdecik > y
çekirdeksel > y
çekül > y
çelişiklik ilkesi > y
çelişmezlik ilkesi > y
çember > şeñber
çembersel bölge > y
çenetli > y
çerçeve anlaşma > y
çeşitkenar > y
çeşitkenar üçgen > y
çevirgeç > elektr rubil'nigi
çeviri dili > y
çevirici dili > y
çevre açı > y
çevre bilimleri > y
çevrim > tizbektı elektr toğı
çevrim dışı > jeliden tıs
çevrim içi > y
çeyrek > şiyrek
çıkan > y
çıkarma işareti > aluw belgisi
çıkarsama > y
çıplak alev > y
çift sayı > jüp san
çocuk bilimi > y
çoğaltan > qosuw
çoğulcu > plyuralist
çoğulculuk > plyuralizm
çok düzlemli > y
çok eşli > köp nekeli
çok eşlilik > köp nekelilik
çok fazlı > y
çok gözeli > y
çok hücreli > y
çok hücreliler > y
çok kısa dalga > y
çok tasım > y
çok terimli > y
çok yüzlü > y
çok yüzlülük > y
çokçu > plyuralist
çokçuluk > plyuralizm
çokgen > köpburiş

çoklu ortam > y	damıtma > tazartuw, süzüw
çökelti > tunba, şögindi	dansimetre > densimetr
çökerti > y	dar açı > süyir burış
çökerti sekisi > y	dara > ıdıstıñ salmağı
çörkü > esepşot	data > data
çözelti > eritindi	davranış bilgisi > y
çözgü > y	davranış bozukluğu > y
çözücü > baylamdı	davranışçılık > y
çözücülük > y	dayanım > y
çözünme > erüw, bölünw, ındıratılıw	dayanım ömrü > y
çürükçül > y	dayanırılık > y
dağ bilimi > y	dayanışmacı > ıntımaqtı
dağ oluşu > y	dayanışmacılık > pikirge qosuluw
daire > şenber	dayanma ömrü > y
daire kesmesi > y	debi > y
daire parçası > segment	debimetre > y
daktiloskopi > daktiloskopiya	dedüksiyon > y
daktilotekni > y	değer kuramı > y
dalga bandı > y	değişinim > mutatsiya
dalga boyu > y	değişinimci > y
dalga çukuru > y	değişinimcilik > y
dalga genliği > y	değişke > tür özgerüwşilik, modifikatsiya
dalga hızı > y	değiştirgeç > y
dalga kuşağı > y	dekagram > y
dalga oyuğu > y	dekalitre > dekalitr
dalga periyodu > y	dekametre > dekametr
dalga sırtı > y	dekar > sotıq
dalgalı akım > aynımalı tok	Dekartçı > y
dalgalı akım üretici > y	Dekartçılık > y
damardaraltan > y	dekaster > y
damargenişleten > y	dekstrin > dekstrin
damıtık > tazartılğan, süzilgen	dekstroz > dekstroza

- demiurgos > y
 demografi > demografiya
 demokratlık > demokrattıq
 deney kabı > y
 deney tüpü > tejrübe tütigi
 deneyci > y
 deneycilik > empirizm
 deneyli > y
 deneysel > empirizmdik
 deneyselcilik > y
 deneyüstü > y
 deneyüstücülük > y
 deniz bilimi > okeanografiya
 denk küme > y
 denklem > teñdew
 denklemler sistemi > y
 densimetre > y
 deontoloji > y
 deprem bilimi > seysmologiya
 deprem bölgesi > seysmikalıq
 awdandar
 deprem kuşağı > y
 deprem merkezi > epitsentri
 deprem ocağı > y
 deprem ortası > y
 depresyon > depressiya
 derin soğutma > y
 derişik > qoyıltilğan
 derişiklik > y
 derişme > qoyıluw, qoyulanuw
 dermatoloji > dermatologiya
 desibel > detsibel
 desigram > detsigramm
 desilitre > detsilitr
 desimetre > detsimetr
 determinant > y
 determinasyon > y
 determinist > y
 determinizm > determinizm
 devim > qımıl, qozğalı, äreket
 devim bilimi > dinamika
 devimselcilik > y
 devin duyumu > y
 devinme > qımıluw, qozğaluw
 devinme olayı > y
 devirli > y
 devoniyen > y
 devri > y
 deyi > y
 dış açı > sırtqı burış
 dış başkalaşım > y
 dış çokgen > y
 dış deri > y
 dış kutsal > y
 dış merkezlik > y
 dış plazma > y
 dış ters açı > y
 dış vurum > y
 dış vurumcu > y
 dış vurumculuk > y
 dış yarıçap > y
 dışa dönük > y
 dışa dönüklük > y
 dışa vurum > y
 dışa vurumcu > y
 dışa vurumculuk > ekspressiyonizm

- dışbeslenen > geterotrof
dışık > şlak
dışınlı > y
dıştan > sırttay
didişim > y
diferansiyel denklem >
differentsiyal, teñdew
diferansiyel hesap > differentsiyal,
esep
difraksiyon > difraktsiya
difüzyon > diffuziya
dik açı > tikburış
dik biçme > tik prizma
dik silindir > y
dik üçgen > y
dik yamuk > y
dikdörtgen > tik törtburış
dikdörtgensel bölge > y
dikey > perpendikulyar
dikgen > tikburıştı
dikkat toplasını > kontsentratsiya
dilatometre > y
dilinim > y
dilüviyum > y
dimmer > y
din (II) > y
dinamik > dinamika
dinamit > dinamit
dinamizm > y
dinamometre > dinamometr
dingincilik > y
diploit > y
direnc > kedergi
dirhem > dirxem
diriksel > y
diril (I) > y
dirim bilimi > biyologiya
dirim bilimsel > biyologiyalıq
dirim kurgu > y
dirim kurgusal > y
dirimselcilik > y
dispersiyon eriyik > y
dişi bakır > jumsaq mıs
dişi demir > jumsaq temir
diyabet bilimi > y
diyabetoloji > diyabetologiya
diyagram > diyagramma
diyaliz > diyaliz
diyapazon > kamerton
diyastaz > y
diyetetik > diyetika
diyoptri > y
dizi > progressiya
dizyem > y
dogma > dogma
dogmacı > doğmatıq
dogmacılık > dogmatizm
dogmatik > doğmatıq
dogmatik felsefe > y
dogmatizm > dogmatizm
doğa bilgisi > tabiğattanuw,
jaratılıstanuw
doğa bilimci > y
doğa bilimcilik > y
doğa bilimleri > jaratılıs ğılımdarı
doğa ötesi > metafizika

- doğacı > naturalist, tabiğattı
zerttewşi
- doğacılık > naturalizm
- doğal ayıklanma > y
- doğal coğrafya > fizikalıq
geografiya
- doğal gaz > tabiğiy gaz
- doğal sayı > y
- doğalcı > y
- doğalcılık > y
- doğaüstü > tabiğattan tıs
- doğaüstücü > y
- doğaüstücülük > y
- doğru > tüzüw
- doğru açı > y
- doğru akım > turaqtı tok
- doğru orantı > y
- doğru orantılı > y
- doğru parçası > y
- doğruculuk > verizm
- doğrultmaç > y
- doğrultman > y
- doğrultu > bağıt, betalıs, bağdar
- doğrulu > tuwralıq
- doğrulum > ağım
- doğrusal > y
- Doğu bilimci > opiyentalist,
şığıstanuwşı
- Doğu bilimi > şığıstanuw
- doğuştancılık > y
- doksan > toqsan
- doktrin > doktrina
- doktrinci > y
- doktrincilik > y
- doku bilimci > gistolog
- doku bilimi > gistologiya
- dokuz > toqız
- dokuzgen > y
- dolay kutupsal > y
- donanım kilidi > y
- done > mälimet
- donma derecesi > y
- donma noktası > y
- doruk çizgisi > y
- doygunluk > toqtıq, toyğandıq
- doyuran > y
- doyuran buhar > y
- doz > doza
- dozaj > mölşerlew, dozalaw
- dölüt > embriyon
- döneç > rotor
- dönel > y
- dönence > tropik
- döngü > y
- dönme ekseni > y
- dönüm > dönim
- dönüştürücü > türlendirgiş
- dönüşüm > özgerüw, aylanuw
- dördül > törtburış, kvadrat
- dört > tört
- dört işlem > tört amal
- dört yüzlü > tört jaqtı
- dörtgen > törtburış, kvadrat
- dörtkenar > törtburış, kvadrat
- dörtlük > törttik
- drenaj > drenaj

- drog > y
 duman > tütün, tuman
 durağan > jılıjımaytın, qozğalmaytın,
 qımılısız
 durağan elektrik > y
 duraklı > y
 duraklı dalğa > y
 duromer plastik > y
 duruk > stator
 duyum eşiği > y
 duyum ikiliği > y
 duyumcu > y
 duyumculuk > y
 duyumölçer > y
 düden > üñgir, jariq
 dünit > y
 dürtü > qozdırıwşısı, tuğızuwşısı,
 qozğawşısı
 düşey > tik, vertikal'
 düşey çember > y
 düşey düzlem > y
 düze > doza
 düzeçleme > y
 düzem > mölşerlew, dozalaw
 düzenleşik > y
 düzenleşim > y
 düzenleyici > rettewiş
 düzgü > mölşer, şama, norma
 düzgülü > y
 düzgün > durıs
 düzgüsüz > beynormal
 düzine > dyujına
 düzlek yapı > y
 düzlem > jazıqtıq
 düzlem geometri > y
 düzlem küre > y
 düzlemsel > y
 düzlük > tegistik
 ebonit > y
 ecza > dārixana
 edebiyat bilimi > ädebiyettanuw
 ğılımı
 edebiyat tarihi > y
 edilgi > y
 edilgin > y
 edim > äreket, qımıl, is
 edim bilimi > y
 edimli > y
 edimsiz > y
 ego > ego
 egzoz gazı > y
 eğik açı > qısıq burış
 eğik biçme > y
 eğik çizgi > y
 eğik düzlem > kölbegen jazıqtıq
 eğik silindir > y
 eğilme > mayısuw, iyilüw
 eğim > ıldıy, eñkiş
 eğimli > qiya
 eğimsiz > y
 eğmeç > iyin, iyilis, bürgerlis
 eğmeçli > iyilgen, iyüwli, bürgerilgen
 eğri > qısıq, iyilgen, bürgerilgen
 eğrim > iyirim, jılım, tartpa
 ehram > piramida
 ekliptik düzlem > y

- ekol > mektep, bağıt
 ekolali > exolaliya
 ekoloji > ekologiya
 ekolojik > ekologiyalıq
 ekolojik ortam > ekologiyalıq orta
 ekonomi > ekonomika
 ekonomi coğrafiyası > ekonomikalıq
 geografiya
 ekonomi politik > y
 ekopraksi > y
 ekran koruyucu > y
 eksantrik > ekstsentrlik
 eksen > bilik, os'
 eksi > aluw, minus
 eksi sayı > teris san
 eksi uç > katod
 eksibe > y
 eksibisyonizm > y
 eksilen > y
 eksin > y
 ekstre > y
 Ekvator > ekvator
 Ekvatorial > ekvatorlıq
 ekzotermik > y
 elastik > elastik, mayısqaq, iyilimdi
 elde > oyda, este
 eldeli > y
 eldesiz > y
 elektrifikasyon > elektrikliendirüw
 elektrik > elektrik
 elektrik yayı > y
 elektrikli > elektrikti
 elektrobiyoloji > y
 elektrobiyolojik > y
 elektrodinamik > elektrodinamika
 elektrodializ > y
 elektrofil > y
 elektrokimya > elektroximiya
 elektrolit > y
 elektrolit dengesi > y
 elektroliz > elektroliz
 elektromanyetik > elektromagnittik
 elektromanyetik dalgalar >
 elektromagnittik tolqındar
 elektromanyetik güç > y
 elektromanyetizma >
 elektromagnetizm
 elektrometalurji > y
 elektromıknatıs > elektromagnit
 elektromotor > y
 elektron > elektron
 elektron akışı > elektron qozğalı
 elektron demeti > y
 elektron gazı > y
 elektron lambası > y
 elektronegatif > y
 elektronik > elektrondıq
 elektronik beyin > y
 elektropozitif > y
 elektroskop > elektroskop
 elektrostatik > elektrostatikalıq
 elektrot > elektrod
 elektroteknik > elektrotexnik
 eleman > element
 eleman sayısı > y
 element > element

- eleştiri > sını
 eleştiricilik > sınılılıq
 elezer > sadist
 elezerlik > sadizm
 elips > ellips
 elipsoid > y
 elipsoit > ellipsoid
 eliptik > ellipstik
 elli > elüw
 elmek > y
 eman > y
 embriyoloji > embriyologiya
 embriyolojik > embriyologiyalıq
 emmeç > aspirator
 empati > empatiya
 endaze > y
 endokrinoloji > endokrinologiya
 endokrinolojik > endokrinologiyalıq
 endotermik > y
 endüksiyon > induksiya
 enerji > enerjiya
 enerji kaynağı > y
 enerjik > enerjiyalıq
 enformatik > y
 enfraruj > infra qızıl
 enlem > endik
 enlem dairesi > y
 enstantane > y
 enterkoneksiyon > y
 entimem > y
 entomoloji > entomologiya
 entomolojik > entomologiyalıq
 entomolojist > entomolog
 entropi > y
 enzim > ferment
 epidemiyoloji > epidemiyologiya
 epidemiyolojik >
 epidemiyologiyalıq
 epigenez > y
 epigrafi > epigrafika
 epikerem > y
 Epikürçülük > epikureizm
 epistemoloji > epistemologiya
 epitelyum > epiteliy
 er dişi > qos jınıstı
 er dişilik > qos jınıstılıq
 erdem > adamgerşilik, izfilik,
 meyimindilik
 erek > maqsat
 erek bilimi > teleologiya
 ereklilik > y
 ereksel > y
 ereksel neden > y
 erg > y
 ergime ısısı > y
 ergime noktası > y
 ergime yasası > y
 ergonomi > ergonomika
 erirlik > y
 eristik > y
 erişilebilirlik > y
 erişkin > y
 eriştelik > y
 eriten > y
 eritici > eritkiş
 eriyik > eritindi

- erke > enerjiya
 erkek > erkek
 erkincilik > liberalizm
 eroin > heroin
 eros > y
 erselik > qos jınıstı
 erseliklik > qos jınıstılıq
 esans > efir mayı
 esik > y
 esir > efir
 esrar > gaşa
 ester > efir
 estetik > estetika
 eş basınç > y
 eş basınçlı > y
 eş biçim > izomorf
 eş biçimli > izomorftı
 eş biçimlilik > izomorftılıq
 eş değerli > qunı birdeylik, teñ
 bağılılıq, ekvivalenttik
 eş ölçüm > y
 eş sıcak > izoterma
 eş sıcak eğrisi > y
 eş yükselti > y
 eş yükselti eğrisi > y
 eşek davası > y
 eşey > jınıs
 eşeyli > jınıstı
 eşeyli üreme > jınıstıq köbeyüw
 eşeylilik > y
 eşeyssel > jınıstıq
 eşeyssiz > jınıssız
 eşeyssiz üreme > jınıssız köbeyüw
- eşkenar > teñ qabırğalı
 eşkenar dörtgen > romb
 eşkenar üçgen > teñ jaqtı üşburış
 eşlek > ekvator
 eşleksel > Ekvatorlıq
 eşlenik > y
 etik bilimi > y
 etik bilimi > y
 etimoloji > etimologiya
 etimolojik > etimologiyalıq
 etiyoloji > y
 etiyolojik > y
 etken > äserli
 etkin > belsendi, intalı, aktiv
 etkinlik > belsendilik, intalılıq,
 aktivtik
 etnograf > etnograf
 etnografya > etnografiya
 etnoloji > etnologi
 etnolojik > etnologiya
 etoloji > y
 etolojik > y
 evirtik > y
 evirtim > y
 evren bilimi > kosmologiya
 evren bilimsel > y
 evren doğumu > kosmogoniya
 evrik > kerı, qarama-qarsı
 evrilir > y
 evrim > evolyutsiya, damuw
 evrimcilik > evolyutsionizm
 evrişik > y
 eylemsizlik ilkesi > y

eytişim > diyalektika	fenomen > fenomen
fagosit > fagotsit	fenomenoloji > y
fagositoz > y	fenomenolojik > y
fahrenheit > y	ferdiyet > individualizm
falez > quz	fermantasyon > fermentatsiya
familiya > tuqımdas	ferment > uyıqtı
fani > fāni	fersah > farsax
farad > y	fetişist > fetişist
fark > 1. özgeşelik, ayırmaşılıq, 2.	fetişizm > fetişizm
qaldıq	fetüs > y
farklılık > özgeşelik, ayırmaşılıq,	feyezan > y
erekşelik	feylesof > filosof
farmakodinami > y	feylesofça > y
farmakodinamik > y	feylesofluk > filosoftuq
farmakognozi > y	fitri > tabiğiy
farmakoloji > farmakologiya	fitriye > y
farmakolojik > farmakologiyalıq	fibrin > y
fasile > tuqımdas, tektestik	fibrinojen > y
fasit daire > y	fiilî > y
fatalizm > fatalizm	fikrisabit > idefiks
faz > satı, kezeñ, dāwir	filigran > filigran'
fel > y	filogenez > y
felekiyat > astronomiya	filolog > filolog
felsefe > filosofiya	filoloji > filologiya
felsefi > filosofiyalıq	filolojik > filologiyalıq
fen > jaratılıstanuw ğılımdarı	filozof > filosof
fen bilimi > jaratılıstanuw ğılımdı	filozofça > y
fen bilimlari > jaratılıstanuw	filozofik > y
ğılımdarı	filozofluk > filosoftuq
fenni > ğılımiy	filum > tuqım, poroda
fenol > y	fit > fut
fenoloji > y	fitin > y
fenolojik > y	fitocoğrafya > y

fitopatoloji > fitopatologiya	fosforışı > y
fitopatolojik > fitopatologiyalıq	fosforışıl > y
fiyort > flord	fosforik asit > fosfor qışqılı
fizik > fizika	fosgen > y
fizik ötesi > y	fosil > y
fizikçe > y	foto > jarıq
fiziki > fizikalıq	fotoakım > y
fiziki coğrafya > fizikalıq	fotoelektrik > y
geografiya	fotojen > y
fiziki harita > fizikalıq karta	fotojenik > y
fizikokimya > fizikalıq ximiya	fotokimya > y
fiziksel > fizikalıq	fotokinezi > y
fizioloji > fiziologiya	fotometre > fotometr
fiziolojik > fiziologiyalıq	fotometri > y
floresan > y	fotomorfoz > y
floresans > y	fotosentez > fotosintez
florışı > y	fotoskop > y
florışıl > y	fotoşimi > y
fobi > ürey, qorqınış	frekans > jiyilik
fokus > fokus	frenoloji > frenologiya
folklor > fol'klor	frenolojik > frenologiyalıq
folklorculuk > fol'klorşılıq	fruktoz > fruktoza
folklorik > y	fut > fut
fonksiyon > qızmet, funktsiya	fütüroloji > futurologiya
fonksiyonalizm > y	fütürolojik > futurologiyalıq
fonksiyonel > funksional'dıq	füzyon > y
fonografi > fonografiya	galon > kanistra
fonoloji > fonologiya	galvanizm > y
fonolojik > fonologiyalıq	galvanometre > gal'vanometr
formaldehit > y	galvanoplasti > gal'vonoplastika
format > format	gama globulin > y
formol > y	gama ışınları > rentgen şuşılası
formül > formula	gamet > gameta

garbi > batıs	genelleme > jalpı qoritındı
garp > batıs	genelleştirme > jalpılaw
gastroenteroloji >	genellik > jalpılıq, ortalıq
gastroenterologiya	geniş açı > y
gastroenterolojik >	genleşme > keñeyu, ülkeyu
gastroenterologiyalıq	genleşme kat sayısı > y
gastrula > y	genleşmeölçer > y
gauss > y	genlik > jiyirkenşektik, jiyrenşektik
gayzer > y	genom > y
gaz > gaz	geodezi > geodeziya
gaz ölçümü > y	geoit > y
gazişı > y	geometri > geometriya
gazişıl > y	geometrik > geometriyalıq
gazometre > gazometr	geometrik çizim > y
gazometri > y	geometrik dizi > y
gazölçer > gazometr	geometrik yer > y
geçerlilik > suranı, suranı	gerçek > şın
geçirgen > y	gerçek sayı > y
geçirgenlik > y	gerçekçe > sebep, дәlel, sıltaw
geçişim > y	gerektirim > y
geçişme > y	geri bildirim > y
geçit > suw	geriatri > y
gedik > asuw	gerilik > meşewlik
gelecek bilimi > futurologiya	gerilim > kederli
gelecekçi > futurist	gerilim ölçümü > y
gelecekçilik > futurizm	Germanistik > y
geleğen > y	gevreklik > morttıq
gelen > kelgen, keletin	gideğen > y
gelgit > y	gideren alan > y
gen > gen	gidimli > y
genel ağ > y	girdap > üyirim
genel coğrafya > y	girişim > interferentsiya
geneleme > tsikulyar	girişim ölçme > y

- gizil güç > y
 glasyoloji > y
 glikojen > glikogen
 glikol > glikol'
 glikoz > glikoza
 glikozit > y
 gliserin > glitserin
 glüten > ulpa
 golfstrim > y
 gomalak > y
 göçüm > y
 gök bilimi > astronomiya
 göl > köl
 göl ayağı > y
 göl bilimi > y
 gölbaşı > y
 gölcük > kölşik
 gölet > kölşik
 gölge olay > y
 göreceli > y
 görecelik > y
 göreci > relyativist
 görelilik > y
 görelilik > y
 görelilik > y
 görev > qızmet, funktsiya
 görevcilik > y
 görme açısı > y
 görüntü > keskin
 gösterge > körsetkiş, indikator
 gösterge bilimi > semiyotika
 göstergeç > y
 göstermeci > y
 göstermecilik > y
 göz bilimcilik > y
 göz bilimi > y
 göz erimi > kökjyiek
 göz taşı > totiyayın
 göze bilimi > tsitologiya
 göze yutarlığı > y
 göze zarı > y
 gözeli > jasuwşalı, kletkalı
 gözenek > sañılaw
 gözlem > baqılaw, bayqaw
 graben > y
 grado > gradus
 grafik > grafik, grafika
 grafoloji > grafologiya
 grafolojik > grafologiyalıq
 gram > gramm
 gramağırlık > y
 gramaj > salmaq
 gramer > grammatika
 gramerci > y
 gramkuvvet > y
 gramsantimetre > y
 granül > tüyirşik, tüyir
 grizu > rudnik gazı
 grosa > y
 gübre gazı > y
 güç > küş, quwat
 güdü > sebep, faktor
 güdüm > basqaruw
 güdüm bilimi > y
 güherçile > selitra
 gün batısı > künbatıs

gün doğusu > künşığıs	hava gazı > y
güne doğrulum > y	hava mili > y
güney > oñtüstik, küney	havacılık > aviyatsiya
Güney kutbu > oñtüstik polyusi	havza > suw basseyni
güney küre > y	hayal bilim > fantastika
güneybatı > oñtüstik-batıs	hayvan bilimi > zoologiya
güneydoğu > oñtüstik-şığıs	hazım > as qorıtıw, tamaq siñirüw
günindi > y	hedonizm > y
güzey > y	hektar > gektar
had > mölşer, meje	hektogram > y
hadis > xadis	hektolitre > gektolitr
hafıza > es, aqıl-oy	hektometre > gektometr
halebi > y	helezoni > şiyırşıqtı, spiral'dı
haliç > şığanaq	helis > y
halita > qospa, aralas	helisel > şiyırşıqtı, spiral'dı
halk bilgisi > fol'klor, xalıq	helmintoloji > y
şığarmaşılığ	helmintolojik > y
halk bilimi > fol'kloristika	hematoloji > gematologiya
halk bilimsel > y	hematolojik > gematologiyalıq
halkiyat > fol'kloristika	hemoglobin > geoglobın
halojen > galogen	hendese > geometriya
halüsinasyon > gallyutsinatsiya	hendesi > geometriyalıq
hane > üy, xana	hepatoloji > gepatologiya
haneli > 1. üydi, 2. tañbalı	hepatolojik > gepatologiyalıq
haploit > y	heple hiç ilkesi > y
hareket > qozğalı, äreket, qımıl,	her yerdelik > y
qareket	hertz > gerts
Harezmi yolu > y	hesap > esep
harita > karta	hesap cetveli > y
harlak > qulama, sarqırama,	heterojen > är tekti
kürlewik	heterotrof > geterotrof
hava basıncı > atmosfera qısımı	heterotrofi > geterotrofiya
hava boşluğı > y	heyecan > tebirenüw, tebirenis

- hezeyan > sandıraqtaw
 hız > jıldamdıq, tezdik, şapşandıq
 hızölçer > spidometr
 hiçlik > müsälirlik, beşaralıq
 hidrat > gidrat
 hidrobiyoloji > gidrobiyologiya
 hidrobiyolojik > gidrobiyologiyalıq
 hidrodinamik > gidrodinamika
 hidroelektrik > gidroelektrik
 hidrofobi > y
 hidrografi > gidrografiya
 hidrojeoloji > gidrogeologiya
 hidrojeolojik > gidrogeologiyalıq
 hidroksil > gidroksil
 hidroksit > gidroksid
 hidrolik > gidravlikalıq
 hidroliz > gidroliz
 hidroloji > gidrologiya
 hidrolojik > gidrologiyalıq
 hidrosfer > gidrosfera
 hidrosiyamik > y
 hidroskopı > y
 hidrostatik > gidrostatika
 hidrotermal > gidrotermiyalıq
 hidrozol > gidrosol
 hidrür > y
 higrostat > y
 higrotropizm > y
 hikemî > y
 Hindoloji > ünditanuw
 Hindolojik > y
 hinterland > y
 hiperbol > giperbola
 hiperbolik > giperbolalıq
 hiperboloidal > y
 hiperboloit > giperboloid
 hiposantr > y
 hipostaz > ipostas
 hipotenüs > gipotenüza
 histerezis > y
 histoloji > gistologiya
 histolojik > gistologiyalıq
 Hititoloji > y
 homojen > y
 homolog kromozom > y
 homoteti > y
 homotetik > y
 hormon > gormon
 horst > y
 höyük > töbe, döñ, şoqı
 hulul > enüw, kirüw, qosıluw
 hüccet > дәlel, ayğaq
 hücre > jasuwşa, kletka
 hücre bilimi > tsitologiya
 hücre yutarlıǵı > y
 hücreler arası > jasuwşa aralıq
 hücreli > jasuwşalı, kletkalı
 hülasa > ekstrakt, sıǵındı
 hümanizm > gumanizm,
 adamgerşilik
 hümanizma > gumanizm,
 adamgerşilik
 hünsa > qos jınıstı
 ıǵıl > bayaw, aqırın, jay
 ılıman > qoñır salqın, qoñırjay
 iraksak > y

- ıraksak mercek > y
 ıraksama > kümendanuw
 ırk > nəsıl
 ırk bilimi > etnologiya
 ırk bilimi > etnologiya
 ırkiyat > etnologiya
 ırkiyat > etnologiya
 ırmak > özen, dariya
 ısı > jılı, jıluw, ıstıq
 ısı kuşak > tropik beldewi
 ısı ölçümü > temperaturanı ölçew
 ısı yayımı > y
 ısıalan > endotermiyalıq
 ısıdenetir > termostat
 ısıl > termiyalıq, jıluwlıq, jılılıq
 ısın > kaloriya
 ısınma ısıısı > y
 ısıölçer > kalorimetr
 ısıveren > y
 ısıyayar > y
 ıstıfa > y
 ıstık > jarıq, säwle, nur
 ıstık akısı > y
 ıstık hızı > y
 ıstık ıstını > jarıq jıldamdığı
 ıstık ölçümü > jarıq ölçew
 ıstıklılık > y
 ıstıkölçer > fotometr
 ıstıma > jaqıraw, jaltıldaw
 ıstın > säwle, nur
 ıstın bilimi > radiyologiya
 ıstın etkin > radiyoaktiviti
 ıstın etkinlik > y
 ıstın tedavisi > säwlelik terapiya
 ıstınım > radiyatsiya, säwle şıǵaruw
 ıstınımölçer > y
 ıstınlayıcı > y
 ıstınlı > säwleli
 ıstınölçer > radiyometr
 ıcap > qajet, kerek, kerektik
 iç başkalaşım > y
 iç bellek > y
 iç bölge > y
 iç çokgen > y
 iç denge > y
 iç deniz > işki teñiz
 iç dünya > y
 iç güdülü > y
 iç güdusel > y
 iç ısı > y
 iç merkez > gipotsentr
 iç plazma > y
 iç salgı bilimi > endokrinologiya
 iç su > y
 iç ters açısı > y
 iç yarıçap > apofema
 içbükey > oyıs, batıñqı, şuñqır,
 iyilgen
 içe bakış > y
 içe dönük > y
 içe dönüklük > y
 içe kapanık > tuyıq, buyığı
 içe kapanıklık > tuyıqtıq, buyıǵılıq
 içeri yöneliklik > y
 içerik > mazmun
 içgüdü > tüysik, ırıqsız sezim

- içki psikoza > y
 içkin > y
 içkinlik > y
 içlem > uğım
 içrek > y
 içtepi > y
 içtimaiyat > sotsiyalogiya
 içtimaiyatçı > älewmettanuwşı,
 sotsiyolog
 ide > pikir, oy, ideya
 idea > pikir, oy, ideya
 ideal > arman, murat
 idealize > y
 idealizm > idealizm
 idefiks > idefiks
 identik > uqsas, birdey
 idrak > tanım, uğınuw, tüsinüw,
 añğaruw
 ifade > bayandaw, tüsindirüw,
 uğındıruw
 ifrazat > sekreteriyalar
 iğ > urşıq
 iğ iplik > urşıq
 ihtimalî > iqtimaldıq, mümkindik
 ihtimaliyet hesabı > y
 ihtimaller hesabı > y
 ihtizaz > vibratsiya
 iki > eki
 iki anlamlı > y
 iki cinslikli > y
 iki düzlemlı > y
 iki eşeyli > y
 iki fazlı > y
 iki nokta > qos nükte
 iki şekilli > y
 iki terimli > y
 iki yaşamlılar > y
 ikilem > dilemma
 ikileşim > y
 ikircil > eki belirli, eki uştı
 ikiz anlam > mağınalas
 ikiz anlamlı > mağınalastı
 ikizkenar > teñ büyirli
 ikizkenar üçgen > teñ büyirli üşburış
 ikizkenar yamuk > y
 ikizli > qos
 ikizlilik > y
 iklim > klimat, awa rayı
 iklim bilimi > klimatologiya
 ikon > ikona
 ilahiyat > teologiya, din bilimi
 iletim > ötkizüw qabileti, ötkizgiştik
 iletişim ağı > baylanıs torabı
 iletken > ötkizgiş
 iletkenlik > ötkizgiştik
 iletke > burış ölşewiş, transportir
 ilgi > baylanıs, qatınas, qatıs
 ilgisizlik > 1. qatıssızdıq, 2.
 nemquraydıq
 ilim > ğılım
 ilinek > belgi, simptom
 ilineksel > y
 ilişim > y
 ilişken > y
 ilk sezi > tüysik, tüysinüw
 ilkah > y

- ilke > negizgi qağida, printsip
 ilkel > bastapqı, alğaşqı
 illet > awruw, dert, sırat
 illî > y
 illiyet > sebeptelik
 ilmî > ǵılımiy
 ilmiahlak > y
 im bilimi > y
 imge > eles, simvol
 imgelem > elestetüw
 imleç > y
 immünoloji > immunologiya
 in > in, apan
 inak > doǵma
 inaksal > doǵamatıq
 inanırlık > nanımdılıq
 ince ses > y
 inç > dyuymdik
 indifa > 1. janartaw qısıǵı, 2. börtpe
 indifai > y
 indikatör > indikator, körsetkiş
 indirgen > y
 indirgenebilir > y
 indirgeniş > y
 indirgenlik > y
 indirgeyici > y
 indis > y
 indükleç > y
 indükleme > y
 indükleme akımı > y
 indükleme makinesi > y
 ineç > y
 infial > y
 infinitezimal > y
 informatik > aqparattanuw,
 informatika
 İngiliz tuzu > y
 inhilal > y
 inik deniz > y
 inikas > säwle tösüw
 inkişaf > damuw, körkeyüw,
 örkendew
 inorganik > inorganikalıq emes
 inorganik kimya > inorganikalıq
 emes ximiya
 inorganik öge > y
 insan bilimi > antropologiya
 insan bilimsel > antropologiyalıq
 insan coǵrafiyası > y
 insiyak > demografiyalıq geografiya
 insiyaki > y
 integral > integral
 integral denklemini > integral teñdew
 integral hesaplari > integral teñdew
 integrasyon > y
 intellekt > aqıl, oy
 interferometri > y
 interferon > y
 interkinez > y
 internet > internet
 intiba > äser
 intikal > 1. ötüw, awısuw, 2.
 tösünüw, uǵınıuw
 iptidai > alğaşqı
 irca > y
 irs > y

- irsen > y
 irsî > tuqım quwalağan, genetika
 irsiyet > tuqım quwalawşılıq
 irtifa > biyiktik, joğarılıq
 irtisam > y
 isimcilik > y
 iskolastik > sxolastika
 İslavistik > y
 istatistik > statistika
 istem > suranıs, suranım
 istenç > 1. ıqılas, ınta, 2. erik, jiger
 istenç dıışı > eriksiz, ırıqsız
 istenç yitimi > y
 istençli > erikti
 istençsiz > eriksiz
 istidlal > y
 istiğrak > y
 istihale > y
 istihraç > y
 istikra > y
 istikşaf > y
 istintaç > y
 istiva hattı > y
 iş > jumıs, is
 iş bilimi > ergonomika
 işba > y
 işitim > y
 işlem > protsedura, operatsiya
 işlev > qızmet, mindet, funktsiya
 itfa > basılıw, sönüw, öşüw
 itki > y
 ivinti yeri > y
 ivme > üdew
 ivmeölçer > akselerometr
 ivmeyazar > akselerograf
 iyimserlik > optimizm
 iyodoiyodür > y
 iyodür > y
 iyon > iyon
 iyonik > iyondi
 iyotlu tuz > yodtı tuz
 iz > iz, tañba
 iz düşümlü > y
 iz düşümsel > y
 iz düşümü > y
 izabe > eritüw, balqıtuw, qorıtuw
 izabe noktası > y
 izafet > y
 izafi > salıstırmalı, relyativti
 izafi değer > y
 izafilik > salıstırmalılıq
 izafiye > relyativizm
 izafiyet > özara baylanıs, qatınas,
 qarım-qatınas
 izdüşüren > y
 izlenim > äser
 izlev > y
 izobar > izobara
 izobar eğrisi > y
 izohips > y
 izohips eğrisi > y
 izolasyon > izolyatsiya, ayruw,
 jekelew
 izolatör > izolyator
 izomer > izomer
 izomeri > y

izomerik > y	kabarma > köterilüw
izometri > y	kabuk bilimi > y
izomorf > izomorf	kabuklanma > qabıqtanuw
izomorfik > izomorfıx	kaderiye > y
izomorfizm > izomorfizm	kadran > tsiferblat
izomori > y	kahil > y
izomorlik > y	kalan > qaldıq
izoterm > izoterma	kalanlı bölme > y
izoterm eğrisi > y	kaldıraç > rıçağ
izotop > izotop	kaldırımı > y
janr > janr	kalevi > siltili, saxarlı
jeneratör > generator	kalın ses > küjil
jeodezi > geodeziya	kalıtım > tuqım quwalawşılıq
jeodinamik > y	kalıtım bilimi > tuqım quwalawşılıq, genetika
jeofizik > geofizika	kalıtımsal > tuqım quwalawşılıq
jeokimya > geoximiya	kalıtsal > tuqım quwalawşılıq
jeoloji > geologiya	kalıtsallık > tuqım quwalawşılıq
jeolojik > geologiyalıq	kaliborit > y
jeomorfoloji > geomorfologiya	kalkancık > y
jeomorfolojik > geomorfologiyalıq	kalomel > y
jeosenklinal > y	kalori > kaloriya
jeosismik > y	kalorimetre > kalorimetr
jeotermal > y	kalorimetri > temperaturanı ölçşew
jeotermal enerji > y	kalsemi > y
jeotermi > y	kalsifikasiyon > y
jeotermik > jeotermik	kalsiyum fosfat > y
jinekoloji > ginekologiya	kalsiyum karbonat > y
jinekolojik > ginekologiyalıq	kalsiyum klorür > y
jul > y	kalsiyum oksit > y
jullük > y	kalsiyumsuz > y
kabarcık > 1. börtpe, bezew, 2.	kambiyum > y
köpürşik	kamçı > qamşı
kabarık deniz > y	

kan bilimci > gematolog	karasal kumul > y
kan bilimi > gematologiya	karasal oluşuk > y
kanal kanyon > y	karbojen > y
kancıl > y	karboksil > y
kandela > y	karboksilik > y
kanıt > дәlel, ayğaq	karboksilli > y
kanser bilimi > y	karbonat > qarbonat
kanseroloji > y	karbonatlı > qarbonatlı
kanserolojik > y	karbondioksit > y
kaolinit > y	karbonhidrat > y
kapalı devre > y	karbonil > y
kapasite > sıymdılıq, keñdilik	karbonit > y
kaplam > y	karbonlu > y
kaplamlı > y	karbonmonoksit > y
kaplamsal > y	karborundum > y
kaplamsallık > y	karbür > karbyurator
kapsam > aya, öris, awqım, şeñber	kardiyoloji > kardiyologiya
kapsama alanı > y	kardiyolojik > kardiyologiyalıq
kapsayıcı > y	kare > törtburış, kvadrat
kapsayıcılık > y	karekök > y
kara > qara	karesel bölge > y
kara boya > y	karın > qarın, iş, asqazan, qursağ
kara cümle > y	karınca asidi > qumırsqa qışqılı
kara iklimi > y	karışım > qospa, qosındı, aralas
karakter > minez	karmaşa > alasapıran
karakteristik > xarakteristika	karmaşık > ştırman, kürdeli, qıyın
karakteroloji > y	karmaşık sayı > y
karakterolojik > y	karni > y
kararlı dalga > y	karpit > y
kararlı denge > y	karst > y
kararsız denge > y	karstik > y
karasal > kontinentik, materiktik	karşı gelim > y
karasal iklim > kontinentik awa rayı	karşı görüş > y

- karşı olum > y
 karşıt duygu > antipatiya
 karşıtlık > kereğarlıq
 kartograf > karta sızuwşı, kartograf
 kartografi > kartografiya
 kartografik > kartografiyalıq
 kartografiya > kartografiya
 karyokinez > y
 kassıl duyumlar > y
 kat > qat
 kat sayı > y
 katabolizma > y
 katalitik > katalitikalıq
 kataliz > y
 katalizör > katalizator
 kategori > kategoriya
 katı > qattı
 katman > qabat, qatpar, plast
 katmanlaşma > y
 katot > katod
 katran > smola, qara may
 katrilyon > kvadril'on
 katyon > y
 kaurit tutkalı > y
 kavmiyat > etnografiya
 kavram > tanım, uğım
 kavrayış > uğınuw, tüşinüw,
 añğaruw
 kaya > jartas, küz
 kaya suyu > y
 kayalık > jartastı jer
 kaydedici > jazuw qurılığısı
 kayıtım > y
 kaynaç > gayzer
 kaynak > qaynar, köz, bulaq
 kaynak suyu > y
 kaynama noktası > y
 kaynarca > y
 kayracılık > y
 kayşat > y
 kazein > y
 kazı bilimi > arxeologiya
 kazı bilimsel > arxeologiyalıq
 kaziye > y
 kazurat > boq
 kemik bilimi > osteoogiya
 kenarortay > y
 kental > tsentner
 kentilyon > y
 kerrat cetveli > köbeytüw kestesı
 kesik koni > y
 kesik piramit > y
 kesik prizma > y
 kesin bilgi > y
 kesir > bölşek
 kesir ölçek > y
 kesişen > y
 keşif > ortağa şığaruw, tabuwşılıq
 keşşaf > izşi
 keymus > y
 kıkırdak bilimi > y
 kılcal etki > y
 kırık çizgi > y
 kırınım > difraktsiya
 kırıntı külte > y
 kısa dalga > qısqa tolqın

kısa devre > qısqta tuyıqıtaluw	kol akımı > y
kısır döngü > aynalsoq	kolektivizm > ujımdıq,
kızıl ötesi > infra qızıl	kollektivizm, birlestik
kilo > kilo, kilogramm	kolektör > kollektor
kiloamper > y	kolokyum > kollokviyum
kilogram > kilogramm	kolorimetre > y
kilogramkuvvet > y	kompozisyon > kompozitsiya
kilogrammetre > y	komşu açı > y
kilohertz > y	komünizm > kommunizm
kilokalori > y	konferans > konferentsiya
kilometre > kilometr	konformizm > y
kilometrekare > y	konglomera > y
kilosikl > y	koni > konus, şoşaq
kiloton > y	konik > konus pişindi, şoşaq formalı
kilovat > kilovatt	konkav > y
kilovolt > kilovolt	konkret > y
kimüs > y	konsa > jemsaw
kimya > ximik	konsantrasyon > kontsentratsiya
kimya doğrulumu > y	konsantre > qoyılılğan,
kimya göçümü > y	qunarlandırılğan
kinematik > filmoteka	konseptüalizm > y
kinestezi > y	konstruktivizm > konstruktivizm
kinetik > y	kontak > tüyisüw, jalğasuw, qosıluw
kinetik enerji > y	kontenjan > 1. üles, bölim, norma,
klasman > y	2. kontingent
klimatoloji > klimatologiya	konut > turğın üy
klinometre > y	konveks > y
klon > y	konveksiyon > ötkizgiştik
klorometri > y	konvektör > konvektor
klorölçer > y	konvertisör > y
koful > y	koordinat > koordinata
kognitif > y	koordine > baylanıstıruw,
kohezyon > y	koordinatsiyalaw

korozyon > korroziya	kültür ortamı > y
kosinüs > kosinus	kültürel antropoloji > mədəniy
koşut > parallel'	antropologiya
koşutçuluk > y	küp > kub
kozmoloji > kozmologiya	küre > şar
köstere > y	küresel gök bilimi > y
köşegen > qiyğaş sızıq, diyagonal'	küresel üçgen > y
kraniyoloji > y	küsur > qaldıq, artıq, üsteme
kriminoloji > kriminologiya	laboratuvar > laboratoriya
kriptoloji > kriptologiya	lazer > lazer
kritisizm > sınılıq	likən bilimi > y
kroki > eskiz, nobay	limnoloji > y
kromatik > y	lineer > y
kromatin > xromatin	link > baylanıs
kromatofor > y	litografya > litografiya
kromotropizm > y	litoloji > litologiya
ksiloloji > y	logaritma > logarifm
kuram > teoriya	logos > y
kurğu bilimi > y	lojik > logika
kurt bilimi > y	lümen > y
kurultay > quriltay, kongress, s'yezd	lümensaat > y
kuş bilimci > ornitologist	maddesel nokta > y
kuş bilimi > ornitologiya	maden bilimi > mineralologiya
kutur > diyametr, kalibr	mahrut > konus
kübizm > kubizm	manevi ilim > y
küçük dalga > y	manometre > manometr
küçük önerme > y	mantar bilimi > mikologiya
küçük terim > y	mantık > logika, qiysin
küllü > külli	mantis > y
kültür > daqıl	manyetik > magnittik
kültür akımı > y	manyetik alan > magnittik alañ
kültür çevresi > mədəniy orta	manyetik disk > y
kültür göçü > mədəniy köşi-qon	manyetik kart > magnittik karta

manyetik kartuş > y	metot > metodika
manyetik kaset > y	metraj > metraj
manyetik şerit > y	metre > metr
manyetik tambur > y	metre kare > şarşı metrdi quraydı
manyetizma > magnetizm	metre küp > kubometr
marjinal > y	metre sistemi > y
masaüstü > y	metroloji > metrologiya
matematik > matematika	mevali > y
matriks > y	mezon > y
matris > matritsa, qalıp	mezoterm > y
mayalanma > fermenttenüw	mezozom > y
mebde > bastaw	mihrak > fokus
mefhum > uğım	mikap > y
megahertz > megagerts	mikoloji > mikologiya
megaton > y	mikroamper > y
megawat > megavatt	mikrodalga > mikrotoıqındı
mekan akustiğı > y	mikrometre > mikrometr
mekanik > mexanika	mikron > mikron
mekanizasyon > y	mikroorganizma > mikroorganizm
menfi > teris, negativ	mil > mil'
merkez açı > y	milibar > y
merkezci > y	miligram > milligram
merkezkaç > tepkiş	mililitre > millilitr
merkezkaç kuvvet > y	milim > millimetr
metafizik > metafizika	milimetre > millimetr
metal yorulması > y	milimikron > y
metalografi > y	milyar > milliard
metalürji > metallurgiya	milyon > million
metamorfik > metamorftıq	mineral bilimi > mineralogiya
metamorfizm > metamorfizm	mineroloji > mineralogiya
metapsişik > tabiyğattan tıs	minimal > minimum
meteoroloji > meteorologiya	minimetre > y
metodoloji > metodologiya	miskal > mısqal

mistisizm > mistitsizm	müzik bilimi > muzıkatanuw
mitoloji > mifologiya	müzikoloji > muzıkatanuw
mitoz > mitoz	nanobakteri > y
modifikasyon > modifikatsiya	nanoteknoloji > nanotexnologiya
modül > modul'	narsisizm > nartsissizm
modülasyon > y	nativizm > y
moleküler > molekularlıq	natüralizm > naturalizm
moment > y	nazari > teoriyalıq
momentum > y	nazariyat > teoriyalar
monat > y	neden bilimi > sebeptilik
mongolistik > y	negatif > qayşı, jağımsız, negativ
mor ötesi > y	negatif büyüklük > y
moralizm > moral'şılıq	negatif sayı > teris san
morula > y	nekroloji > nekrologi
motivasyon > y	neme yönelim > y
muhaddep > y	neojen > y
muhassala > y	neoplatonizm > y
mustatil > y	nesnel > ob'yektivti, aqiqat
mutasyon > mutatsiya	nesnelcilik > ob'yektivizm
mutçuluk > y	nevrotik > nevrotikalıq
mutlak değer > absolyutti mäni	nevroloji > nevrologiya
mutlak sıfır > absolyutti nöl	nevropat > jüyke awruw
mutlakçı > y	nevton > n'yuton
muvazi > parallel'	nısıf > jartı
müfekkire > y	nısıf kutur > radius
müfredat > oquw josparı	nihilist > nigilist
müfredat programı > oquw josparı	nihilizm > nigilizm
müsavat > teñdik	nirengi > triyanguyatsiya
müseddes > altıburış	normal > normal'
müselles > üşburış	normalaltı > y
müspet ilimler > y	normatif > normativti
müstehase > qazıp alınatın	nosyon > y
müzik bilimci > muzıqa ğalımı	nöroloji > nörologiya

- nötr > beytarap
nötron > neytron
numara > nömir
nüdist > nudist
nüdizm > nudizm
nükleer > yadroliq
nükleer enerji > yadroliq enerjiya
nükleer reaktör > y
nükleer santral > atom
elektrotantsiyası
nümizmatik > numizmatika
objektiv > ob'yektiv
objektivizm > ob'yektivizm
observatuvar > observatoriya
odak > ortalıq, şöğirlanma
odun bilimi > y
oftalmoloji > oftal'mologiya
oküler > oftal'mologiyalıq
okültizm > okkul'tizm
olasılık hesabı > y
olumsallıq > y
om > om
omnivor > y
ondalık > ondıq
ondalık kesir > y
ondalık sayı > ondıq san
ondalık sistem > y
ongen > y
onkoloji > onkologiya
onluk > ondıq
onluk bozma > y
ons > y
ontoloji > ontologiya
oosfer > y
oosit > y
optimetri > optometriy
ordinat > koordinata
organik kimya > organikalıq ximiya
organik öge > y
organizma > organizm, ağza
ornitoloji > ornitologiya
orografiya > y
orojeni > y
orta dalga > y
orta dikme > y
ortak bölen > ortağ bölgiş
ortak çarpan > y
ortak fark > y
ortak kat > y
ortak payda > y
ortak tam bölen > ortağ bölgiş
ortak yaşama > simbiyoz
ortay > y
oryantal > şığıs, şığıstıq
oryantalizm > şığıstanuw
osteoloji > osteologiya
oşinografi > okeanografiya
otoerotizm > y
ototrof > y
ototrofi > y
oval > sopaq, sopaqşa
ovogon > y
ozmos > osmos
ozon ölçüm > y
öğreti > ilim, doktrina
öncül > basşı, jetekşi

- önerti > y
 önoloji > y
 öz direnç > y
 öz odun > y
 öz su > şırın
 özdenetim > y
 özgül ağırlık > y
 öznel > sub'yektivtik
 özsever > nartsist
 parabol > parabola
 paraboloid > y
 paradigma > paradigma
 paralel akım > y
 paralel kaidesi > y
 paralel yüz > y
 paralelizm > y
 paralelkenar > paralelogramm
 parametre > parametr
 parapsikoloji > y
 parazitoloji > parazitologiya
 parçacık > y
 partenogenez > y
 partikül > bölşekter
 pastorizasyon > pasterizatsiya,
 pasterlew
 pastörize > pasterlengen
 patent > patent
 patent damgası > y
 paternalizm > paternalizm
 patoloji > patologiya
 patolojik > patologiyalıq
 payda > bölgiş
 pedagoji > pedagogika
 pedoloji > pedologiya
 peripatetizm > y
 pesimizm > pessimizm, tiñilüw,
 ümitsizdik
 petrografi > petrografiya
 petrokimya > munay-ximiya
 petroloji > petrologiya
 pi sayısı > pi sanı
 Platoncu > y
 Platonizm > y
 plüralist > plyuralist
 popüler bilim > y
 postmodernizm > y
 postulat > postulat
 pozitif > oñ, durıs, jağımdı, bolımdı
 pozitif bilimler > y
 pozitif elektrik > y
 pozitif kutup > y
 pozitif sayı > oñ san
 pozitivist > pozitivist
 pozitivizm > pozitivizm
 pozitron > y
 pragmacı > pragmatik
 pragmatizm > pragmatizm
 prehistorya > tarixqa deyingi,
 tarixtan burınğı
 projeksiyon > proektsiya
 proletarya > proletariyat
 psikanaliz > psixoanaliz
 psikiyatri > psixiyatriya
 psikoloji > psixologiya
 psikopatoloji > psihopatologiya
 radikalizm > radikalizm

radyasyon > radiyatsiya	santilitre > y
radyoaktiv > radioaktivti,	santim > kez, santimetr
radyoaktivtilik	santimetre > santimetr
radyobioloji > radiyobiologiya	santimetrelik > santimetrlik
radyoelektrik > y	santrifüj > y
radyofizik > radiyofizika	saptanımcılık > y
radyofoni > radiyofon	savı kanıtsama > y
rakam > san	sayı > san
rakkas > rakkas	sayım bilimi > statistika
rasyonalist > ratsiyonalist	sayımlama > statistika
rasyonalizm > ratsiyonalizm	sayısal > sandıq
rasyonel > ratsiyonaldı, orındı,	sebeb bilimi > etiyologiya
utımdı	sekant > y
reomür > y	sekiz > segiz
riyaziye > matematika	sekiz yüzlü > y
rölatif > salıstırmalı	sekizer > segizden
rölativist > relyativist	sekizgen > segizburış
rölativizm > relyativizm	sekizinci > segizinşi
ruh bilimi > psixologiya	sekizincilik > y
sağın bilimler > y	sekizli > segizdik
sağlık bilgisi > gigiyena	sekizlik > y
sağlık bilimi > y	seksen > seksen
salınım > terbelüw, dirildew	seksener > seksennen
salt değer > absolyut şama	sekseninci > sekseninşi
salt nem > absolyut dımqıldıq	seksenlik > y
salt sıcaklık > absolyuttik	seksoloji > seksologiya
temperatura	seksolojik > seksologiyalıq
salt sıfır > müldem nöl	sektor > sektor, bölim, sala
sanal > joramal, tuspal, boljam	semantik > semantika
sanal sayı > y	semiyoloji > semiyotika
santiar > y	semiyolojik > y
santigram > y	semiyotik > semiyotikalıq
santigrat > stogradusnıx	sentez > sintez

- serbest elektron > y
serbest enerji > y
ses bilimi > fonologiya
ses dalgaları > dıbıs tolqındarı
ses duvarı > dıbıs kedergisi
seselim > rezonans
sıcaklık seviyesi > temperatura
deñgeyi
sıfır > nöl
sığa > sıyım
sığamsal > y
sıklet > salmaq, awırlıq
sınır açı > y
sınırlı doğru > y
sınırlı sayı > şektewli san
sıralı oluş > y
sıtma bilimi > y
sıygı > kölem, mölşer
sibernasyon > kibernetizatsiya
sibernetik > kibernetik
sikatif > y
silikatlaşma > y
silindir > tsilindir
silindirsəl yüzey > y
simetri > simetriya
simetrik > simetriyalı
simya > alximiya
sindirim bilimi > gastroenterologiya
sinekoloji > y
sinekolojik > y
sinematik > filmoteka
sinir bilimi > nevrologiya
Sinoloji > Sinologiya
sinüzoit > y
sismik > seysmikalıq
sismoloji > seysmologiya
sismolojik > seysmologiyalıq
sistem > jüye, sistema
sistematik > jüyeli, satılı, sistemalı
sistemcilik > y
sistemik > jüyeli, satılı, sistemalı
sitoloji > tsitologiya
sitolojik > tsitologiyalıq
siyaset bilimi > sayasattanuw,
politologiya
Slavistik > y
soğurganlık > y
sonlu büyüklük > y
sonurtu > y
sonuşmaz > y
sorit > y
sosyal antropoloji > älewmettik
antropologiya
sosyal antropolojik > älewmettik
antropologiyalıq
sosyal bilgiler > y
sosyal bilim > älewmettanuw,
sotsiyologiya
sosyal bilimlər > qoğamdıq ğılımdar
sosyolengüistik > älewmettik til
bilimi, sotsiyolingvistika
sosyoloji > sotsiyologiya
sosyolojik > sotsiyologiyalıq
soy oluş > y
soya çekim > tuqım quwalawşılıq
soyut sayı > y

- sönüm > basılıw, sönüw, öşüw
sönümlü > y
sönümsüz > y
sözlük bilimi > leksikografiya
statik > statikalıq, statika
stator > stator
sten > y
ster > y
steradyan > y
stilistik > stilistika
stratigrafi > y
su basıncı > y
su bilimci > gidrolog
su bilimi > gidrologiya
süblime > y
süblimleşme > y
sülfürleme > y
Sümeroloji > y
Sümerolojik > y
süredurum > inertsiya
süspansiyon > y
Şarkiyat > şğıstanuw
şekil > tür, keskin, pişin, ispet
şimiotropizm > y
şlempe > y
tabiat bilimlari > jaratılıs ğılımdarı
takım > ujım, jiynaq, tür
taksim > bölüw
taksonomi > y
tam açı > y
tam bölen > ortağ bölğış
tam sayı > bütün
tanjant > tangens
tannanlık > y
tanrı bilimi > teologiya
tarh > y
tarım coğrafyası > y
tarih > tarix
tarihî coğrafya > tarixiy geografiya
tartıl > y
tasarı geometri > sızba geometriya
tasnif > jiktew, bölüw, sııptaw
taş bilimi > petrografiya, litologiya
taşıl bilimi > paleontologiya
tazyik > qısım
tecrübe > tejiribe
tecrübi > y
teğet > y
tek sayı > taq san
tekâmül > evolyutsiya
teknik > texnika, texnikalıq
teknoloji > texnologiya
teknolojik > texnologiyalıq
tektonik > y
teleoloji > teleologiya
temel bilimler > y
temel önerme > y
temel sayılar > y
temessül > assimilyatsiyalaw
tenazur > simmetriya
teoloji > teologiya
teorem > teorema
teori > teoriya
teorik > teoriyalıq
tepkime > reaktsiya
teressüp > tunuw

- termik > termiyalıq
- termodinamik > termodinamika
- termoelektrik > termoelektrik
- termokimya > termoximiya
- termonükleer > termoyadroliq
- ters açı > qarsı burış
- tersinir > y
- tersinirlik > y
- tersiyer > y
- tez > 1. dissertantsiya, 2. tezist
- ticaret coğrafyası > y
- tipoloji > tipologiya
- tipolojik > tipologiyalıq
- titreşim > terbelüw
- toksikoloji > toksikologiya
- toksikolojik > toksikologiyalıq
- ton > tonna
- tonluk > tonnalıq
- toplama > qosındı san, jalpı sanı
- toplum bilimi > qoğamtanuw ğılımı
- toplum bilimsel > y
- topoloji > topologiya
- topolojik > topologiyalıq
- toponimi > toponimika
- toprak bilimi > toprıraqtanuw
- toput > tunba, uyındı, şögindi
- tortu > tunba, şögindi
- tortul bilimi > y
- töre bilimi > etika
- trigonometri > trigonometriya
- trigonometrik > trigonometriyalıq
- trilyon > trilliyon
- tropizm > y
- turgor > y
- tüm başkalaşma > y
- tüm sayı > y
- tümler açı > y
- tür > tür
- Türkiye Türkçesi > Türkiya
- Türükşesi
- Türklük bilgisi > Türkologiya,
- Türkitanuw
- Türkoloji > Türkologiya
- Türkolojik > Türkologiyalıq
- ultrason > ul'tradıbıs
- ultraviyole > y
- ulum > ğılımdar
- uygulamalı bilimler > qoldanbalı
- ğılımdar
- uygulamalı ruh bilimi > qoldanbalı
- psihologiya
- uygulamalı toplum bilimi >
- qoldanbalı sotsiyalogiya
- uygulayım bilimi > texnologiya
- uyum > üylesimdik, ündestik,
- garmoniya
- uz iletişim > telekommunikatsiya
- uzay eĝrisi > y
- uzay geometri > stereometriya
- uzun dalga > uzın tolqın
- uzunluk ölçüsü > uzındıq ölçemi
- uzvi > organikalıq
- uzvi kimya > organikalıq ximiya
- üç > üş
- üç düzlemli > y
- üçer > üş-üşten

- üçgen > üçburuş
 üçgen piramit > y
 üçgen prizma > y
 üçgensel bölge > y
 üçüncü > üçinşi
 üs > negiz, baza
 varğı > y
 varlık bilimi > ontologiya
 varoluşçuluk > y
 varsayım > joramal, boljam,
 gipoteza
 varsayımlı > y
 varsayımsal > y
 varyasyon > 1. variyatsiya, tür, 2.
 özgeris
 vat > vatt
 veksilloji > y
 vektör > vektor
 veri > məlimet
 verniye > y
 vinterizasyon > y
 viroloji > virussologiya
 virolojik > virussologiyalıq
 volontarizm > volyuntarizm
 volt > y
 voltamper > y
 yadımlama > dissimilyatsiya
 yaklaşık bilgi > y
 yaklaşık değer > y
 yanal yüzey > büyir jaq beti
 yanardağ bilimi > vulkanologiya
 yanay > profil'
 yanay doğrusu > y
 yanay düzlemi > y
 yankı bilimi > akustika
 yapı bilimi > y
 yapısal dil bilimi > strukturalizm
 yapısalcılık > strukturalizm
 yarı geçirgen > y
 yarı geçirgenlik > y
 yarı gölge > y
 yarı iletken > jartılay ötkizgiş
 yarı saydam > küñgirt, kömeski
 yarı saydamlık > y
 yarıçap > radius
 yarım daire > jartı şeñber
 yarım doğru > y
 yarım küre > jartı şar
 yaşlılık bilimi > geriatriya
 yatay > köldeneñ, gorizontal'
 yatık doğru > y
 yazı bilimi > grafologiya
 yazın bilimi > ädebiyettanuw ğılımı
 yazıt bilimi > epigrafika
 yedi > jeti
 yedinci > jetinşi
 yedincilik > jetinşilik
 yedişer > jeti-jetiden
 yer adı bilimi > toponimika
 yer bilimi > geologiya
 yer bilimsel > geologiyalıq
 yer çekimi > jerdiñ tartılısı
 yer çekirdeği > jerdiñ yadrosı
 yer çöküntüsü > y
 yer değiştirme > oyastaw, uğısuw
 yer ölçümü > orındı ölçşew

yetmiş > jetpis
 yetmişer > jetpis-jetpisten
 yetmişinci > jetpisiñşi
 yıldız bilimi > astronomiya
 yirmi > jiyırma
 yirminci > jiyırmasıñşı
 yirmişer > jiyırma-jiyırmadan
 yirmişerlik > y
 yöndeş açılar > y
 yönelim > ağım
 yöneylem > y
 yöneylem araştırması > y
 yönlü doğru > y
 yöntem > ädis, metod, amal
 yöntem bilgisi > ädisteme, metodika
 yöntem bilimi > metodologiya
 yöntem bilimsel > ädistemelik
 yuvarlak sayı > döñgelek san
 yüz > jüz
 yüzer > jüz-jüzden
 yüzey > üstiñgi jaq, joğarı qabat, bet
 yüzeysel > üstiñgi
 yüzlük birimler bölüğü > y
 yüzüncü > jüzinşi
 zaman bilimi > xrolonogiya
 zaman bilimsel > xrolonogiyalıq
 zincirleme tepkime > y
 zooloji > zoologiya
 zoolojik > zoologiyalıq
 zoospor > zoospora
 zootekni > zootexnik

Tablo 25: Yirmi Beşinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
2.580			1.424			1.156		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	713	50,07	Kazakça	753	52,87			
Almanca	-	-	Almanca	2	0,14			
Arapça	136	9,55	Arapça	38	2,66			
Farsça	4	0,28	Farsça	7	0,49			
Fransızca	549	38,55	Fransızca	45	3,16			
İngilizce	12	0,84	İngilizce	12	0,84			
İtalyanca	4	0,28	İtalyanca	1	0,07			
Latince	3	0,21	Latince	15	1,53			
Rumca	1	0,07	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	536	37,64			
Yunanca	2	0,14	Yunanca	15	1,53			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	711	49,92	Toplam Yabancı Söz Sayısı	671	47,12			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça-Arapça		11		
				Kazakça-Farsça		3		
				Kazakça-Rusça		22		
				Arapça-Rusça		4		
				Rusça- Fransızca		2		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				39				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 2.580 sözün 1.424'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1.156'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %50,07'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %52,87'si Türkçedir. Bu bölümde Türkçe söz kullanım oranı her iki lehçede de birbirine yakındır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %38,55'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %37,64'lük oranla Rusçadır.

Bilim alanı adlarının, sosyal ve fen bilimleri ile ilgili terimlerin yer aldığı bu bölümde yabancı söz oranı oldukça yüksektir. Yine bilimsel terimler Türkiye Türkçesine en çok Fransızcadan girmişken Kazak Türkçesine ise Rusçadan girmiştir.

Kazak Türkçesine de Türkiye Türkçesine de farklı dillerden girmiş gibi görülen bu terimler aslında Latin kökenlidir. Sadece farklı dillere geçtiği şekillerle Türkçe ya da Kazakçaya geçmiştir.

2.26. Eğitim

- açık lise > y
- açık öğretim > sırttan oquw
- akademi > akademiya
- akseptans > aktsept
- ana bilim dalı > y
- ana mektebi > bala baqşa
- ana sınıfı > bala baqşa
- anaokulu > bala baqşa
- ansiklopedi > entsiklopediya
- ansiklopedik sözlük >
- entsiklopediyalıq sözdik
- ara sınav > apa sınaq
- ayırtman > tekserüwşi
- ayırtmanlık > y
- bakalorya > y
- biçki dikiş kursu > pişip-tigüw kursı
- biçki dikiş yurdu > y
- bilgilik > entsiklopediya
- boyama kitabı > boyaw kitabı
- bröve > diplom, küwälik, attestat
- bütünleme > qayta tapsıruw
- bütünleme sınavı > qayta tapsıruw
- cep kitabı > y
- cep sözlüğü > qalta sözdigi
- cer hocası > y
- cevap anahtarı > süraq jawaptarı,
suraq şeşüwleri
- cevap kâğıdı > jawap qağazı
- çeldirici > y
- çıkış belgesi > y
- çömez > şäkirt
- çömezlik > y
- darülfünun > universitet
- dekan > dekan
- dekan yardımcılığı > y
- dekan yardımcısı > dekan orınbasarı
- dekanlık > dekandıq
- ders > dāris, sabaq, lektsiya
- ders programı > sabaq kestesi
- dershane > dārisxana
- dersiam > y
- derslik > pāndik, klass
- dikey geçiş > y
- dil laboratuvarı > y
- dil oğlanı > y
- diploma > diplom, küwälik, attestat
- doçent > dotsent
- doçentlik > y
- doktora > doktorantura, aspirantura
- doktoralı > y
- doktorasız > y
- dönem > sessiya
- eğitbilim > y
- eğitici > tārbiyeşi
- eğiticilik > y
- eğitim > oqıtuw
- eğitim bilimi > pedagogika
- eğitim dönemi > oquw jılı
- eğitim enstitüsü > pedagogikalıq
institut
- eğitim fakültesi > pedagogikalıq
fakul'tet
- eğitim kurumu > oquw ornı
- eğitim programı > oquw
bağdarlaması

eğitimci > pedagog, oqıtuwşısı, ustaz, muğalim; terbiyeşi	gezici kütüphane > y
eğitimcilik > oqıtuwşılıq, ustazdıq, mugalimdik	görsel-işitsel çağırışım > y
eğitimli > tärbiyeli, torbiyelengen, oqığan	görsel-işitsel eğitim > y
eğitimsel > pedagogikalıq	gündüzcü > y
eğitimsiz > tärbiyesiz, oqımağan	gündüzlü > y
eğitimsizlik > y	güz dönemi > y
eğitmen > ustaz, muğalim, tärbiyelewşi	halk okulu > y
eğitmenlik > y	harbiye > äskeriy akademiya
eğitsel > pedagogikalıq	harbiyeli > kursant
eğitsellik > y	harç > şığın
ek ders > qosımşa sabaq	harp akademisi > äskeriy akademiya
eklesil > y	harp okulu > äskeriy akademiya
ekstern öğrenci > y	hazırlık sınıfı > dayındıq sınıfı
eleme sınavı > iriktew emtixanı	hizmet içi eğitim > y
enderun > y	hoca > qoja, ustaz, oqıtuwşısı, muğalim
enderunlu > y	hocalık > qojalıq, ustazdıq, oqıtuwşılıq, tälimgerlik
engel sınavı > y	humbarahane > y
enstitü > institut	ıttıla > üyrenüw
etkin okul > y	idadi > y
etkin öğretim > y	idadiye > y
etüt > zertew, izdenüw	ikinci sınıf > ekinşi sınıp
fakülte > fakul'tet	ikmal imtihanı > qayta tapsıruw
fakülteli > y	ilkokul > bastawış mektep
final > final	ilköğrenim > bastawış bilim
formasyon > y	ilköğretim > bastawış bilim
gece öğretimi > y	imtihan > emtixan, sınaq
geçer not > qanağattanarlıq	iptidai > bastawış mektep
geçmez not > y	iptidai mektep > bastawış mektep
genel zeka > y	iş başında eğitim > y
	kardeş okul > y
	karma eğitim > y

karma okul > y	takdirname > maqtaw qağaz
karne > mektep kündeligi	talebelik > oquwşılıq, şäkirttik
mezuniyet > bitirüw	talebe > oquwşılı, talaba
sanat enstitüsü > y	talim > tälim
seçimlik ders > fakul'tativtik dāris	tart suçu > y
seçmeli ders > fakul'tativtik dāris	tasdikname > küwālik, attestat
seminer > seminar	taşımali eğitim > y
sempozyum > simpoziyum	tatil > demalış, kanikul
sertifika > sertifikat	tedris > oqıtıw, üyretüw
sınav > emtixan, sınak, test	tedrisat > oqıtıw, üyretüw
sınıf > sınıf, klass	teknik eğitim > texnikalıq bilim
softa > y	teknik lise > texnikalıq litsey
sormaca > sawalnama, anketa	teknik okul > texnikalıq kolledj,
soru > suraq	texnikum
sömestir > semestr	teknik öğretim > texnikalıq oqıtıw
sözel > y	teknik üniversite > texnikalıq
staj > staj	universitet
stajyer > praktikant	temel eğitim > negizgi bilim
stajyerlik > praktika	temel öğretim > negizgi oqıtıw
sunum > prezentatsiya	teneffüs zili > y
sunuş > usınuw	teneffüşhane > y
supara > y	terbiye > tärbiye
süper lise > y	terbiyeci > tärbiyeşi
şakirt > şäkirt, üyrenüwşi, oquwşılı	terbiyewi > y
şebeke > studenttik bilet	test > test
şehadetname > y	teşekkürname > y
şoför okulu > y	tıbbiye > meditsinalıq kolledj,
şube > bölim, bölimşe, sektsiya,	meditsina fakul'teti
filial	tıbbiyeli > y
şûra > keñes	tilmiz > oquwşılı, student
tabiat bilgisi > tabiğattanuw,	tilmizlik > oquwşılıq, şäkirttik
jaratılıstanuw	toplu tartışma > forum
tahsil > okuw, bilim	tüyo > y

ünite > bab
 üniversite > universitet
 üniversiteler arası > y
 üniversiteli > universitet studenti
 vize > qısqı sessiya emtixanı
 vize sınavı > qısqı sessiya emtixanı
 yan dal > y
 yardımcı ders > y
 yardımcı doçent > assistent
 professor
 yardımcı kitap > kömekşi qural
 yarıyıl > semestr
 yatay geçiş > y
 yatılı bölge okulu > y
 yaygın eğitim > formal'dı emes
 bilim
 yaygın öğretim > formal'dı emes
 oqutuw
 yaz okulu > jazğı mektep
 yaz sömestiri > y
 yazılı imtihan > jazbaşa emtixan
 yazılı kâğıdı > emtixan qağazı
 yazılı sınav > jazbaşa emtixan
 yazılı yoklama > jazbaşa sınaq
 yerleşke > qalaşıq
 yeterlik eğitimi > mamandıqtı
 köteruw kursı
 yeterlik sınavı > biliktilik emtixanı
 yetişek > y
 yetişkin eğitimi > ereseqterge bilim
 beruw
 yetiştirme yurdu > balalar üyi

yoklama > tekseruw, tügendew,
 tügeldew
 yurt > jataqxana
 yüksek lisans > magistr
 yüksek tahsil > joğarı bilim
 yüksekokul > joğarı mektep
 yükseköğrenim > joğarı bilim
 yükseköğretim > joğarı bilim
 zekâ bölümü > y
 zekâ geriliği > aqıl-oy kemistigi
 zekâ testi > intellekt sınağı
 zekâ yaşı > y
 zorunlu öğrenim > mindetti okuw,
 bilim beruw
 zümre toplantısı > y

Tablo 26: Yirmi Altıncı Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
221			146			75		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	97	66,43	Kazakça	89	60,95			
Almanca	2	1,36	Almanca	-	-			
Arapça	25	17,12	Arapça	14	9,58			
Farsça	2	1,36	Farsça	5	3,42			
Fransızca	18	12,32	Fransızca	8	5,47			
İngilizce	1	0,68	İngilizce	1	0,68			
İtalyanca	1	0,68	İtalyanca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	27	18,49			
Yunanca	-	-	Yunanca	2	1,36			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	49	33,56	Toplam Yabancı Söz Sayısı	57	39,04			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		3		
				Kazakça - Farsça		1		
				Kazakça - Rusça		5		
				Arapça - Farsça		2		
				Arapça - Rusça		5		
				Farsça - Rusça		1		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				7				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 221 sözün 146'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 75'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %66,43'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,95'i Türkçedir. Bu durum Türkiye Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Kazak Türkçesine kıyasla %5,48 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,12'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,49'luk oranla Rusçadır.

2.27. Güzel Sanatlar

acıklı komedi > tragikomediya

ağaç oyma > ağaştan oyuw

armoni > garmoniya, ündestik

abstre sanat > y

accelerando > y

acem > y

acemaşiran > y

acembuselik > y

acemkürdi > y

açılama > y

adacyo > y

affettuoso > y

afişçilik > y

agrandisman > ulğaytuw, ülkeytüw

ağır aksak > y

ağlatı > tragediya

ahenk tahtası > y

akademik > akademiyalıq

akın (II) > aqın, jıraw

akompanyatör > y

akor > y

akordeon > akkordeon

akordeoncu > akkordeonşı

akordiyoncu > akkordeonşı

akordu bozuk > akkordı buzıq

akort > akkord

akortlu > küyine keltirilgen

akortsuz > küyine keltirilmegen

akortsuzluk > y

akrobasi > akrobatika

akvarel > akvariyum

alafrağa müzik > y

alaturka müzik > y

alaturkacı > y

alçak kabartma > y

alıcı yönetmeni > y

altmış dörtlük > y

alto > al't

amabile > y

ana motif > leytmotiv

anilin boyalar > y

anime > y

ansambl > ansambl

antrakt > antrakt, üzilis

ara nağme > y

ara nağmesi > y

araban > y

arabankürdi > y

arabesk > y

arabeskçi > y

aralık oyunu > y

aranjman > y

arap > y

araştırma filmi > y

arazbar > y

arazbarbuselik > y

aria > ariya

arioso > y

arka müziği > y

armoni orkestrası > y

armoni > garmoniya, ündestik

armonika > garmon', garmonşı,

sırnay

armonize > y

armonyum > fisgarmoniya

- arp > arfa
 arpej > y
 artçı > y
 arya > ariya
 asar > şığarmalar
 asariatika > y
 atonal > y
 ayak perde > y
 aynaz (II) > y
 bağlama > bağlama
 balalayka > balalayka
 balama > y
 bale > balet
 bam teli > y
 banço > y
 bando > orkestr
 bar havası > y
 bariton > bariton
 barkarol > y
 barok > barokko
 barok müzik > y
 bas > bas
 bas bariton > y
 bası > basuw
 baskı resim > y
 basklarnet > bas-klarnet
 basso > bas
 başkarakter > bastı keyipker
 başrol > bastı rol'
 bateri > baraban
 bayati > y
 bayatiaraban > y
 bayatibuselik > y
 bekar > bekar
 belgesel film > derekti fil'm
 bemol > bemol'
 bendir > y
 beraberlik müziği > y
 beste > melodiya, küy
 besteci > kompozitor
 bestekâr > kompozitor
 bestelik > y
 bestenigâr > y
 beti > figura, beyne
 betili > beyneli
 betili sanat > beynelew öneri
 betisiz > beynesiz
 betisiz sanat > y
 beyaz dizi > teleserial
 beyaz perde > kino
 bilim kurgu > ğılımiy-fantastikalıq
 bombardon > y
 borazan > truba, kerney
 bozlak > y
 bozuk (II) > y
 bulgari > y
 burlesk > y
 buselik > y
 buselikaşiran > y
 buzuki > y
 büğlü > y
 cam mozaik > şını mozayika
 cam resim > y
 can direği > y
 canfeza > y
 canlı model > y

- canlı resim > y
caz > djaz
caz takımı > y
cazbant > y
cc > y
cızgara > y
ciğerdeldi > y
civankaşı > y
cura > djura
cura zurna > y
çadır tiyatrosu > y
çalgı > aspap, instrument
çalgı aleti > muzıqalıq qural,
instrument
çalgıç > plektr
çalkı > plektrum
çalpara > kastan'yet
çargâh > y
çello > y
çembalo > y
çenk > y
çeşmibülbül > y
çevirim senaryosu > y
çıplak resim > janañaş suwret
çifte nağra > y
Çıgan müziği > y
çiğ renkçi > y
çiğ renkçilik > y
çimbali > y
çinkografi > tsinkografiya
çizgi film > mul'tfil'm
çizgi resim > y
çok sesli > polifoniyalı
çok seslilik > polifoniya
çöğür (I) > y
dağınık ışıq > y
daği > y
dağlama resim > y
darbuka > darbuka
davul > dabil
decrescendo > y
def (I) > buwben
dekadan > dekadent
dekadanlık > dekadentşilik
desen > örnek, äşekey, naqış
desenli kaplama > y
detone > y
devrihindi > y
devrikebir > y
devrirevan > y
dış ses > y
diminuendo > y
ditiramp > y
dival > y
divan sazı > y
diyez > diyez
dizek > y
dizem > ritm, ırğaq, qalıp
dizi > seriya
dizi film > y
do > do
do anahtarı > y
doğaçlama > suwırıp salma
doğaçlama tiyatro > y
dokümanter > derekti, dokumentti
döner sahne > y

dönmeli > y	ekspozisyon > ekspozitsiya
dördüzleme > y	el sanatları > qolöner
dörtlü > törttağan	elektrogitar > y
dörtlük > şiyrektik	elektronik çalgılar > y
dram > drama	elektronik müzik > y
dramatik > dramalıq	elektrosaz > y
dramaturg > dramaturg	enstantane fotoğraf > y
dramaturji > y	enstrüman > aspap, instrument
dublaj > dublyaj	enstrümantal > aspaptı,
dublajcı > dublyaj jasawşı	instrumental'dı
dublör > dubler	enstrümantal müzik > aspaptı
dudak eşlemesi > y	muzıka
duetto > düwet	erganun > organ
durak > pawza	es > y
durgu > y	eser > şığarma, tuwındı
duvar resmi > freska	espressivo > mänerli, beyneli,
duyar kat > y	kesteli
duyarlıq > sezimtalıq, sezgiştiñ	estamp > estamp
düet > düwet	estampaj > estampaj
dügâh > y	estet > estet
dümbelek > dumbelek	estomp > y
dümtek > y	eşik > tiyek
düyek > y	eşleme > y
düzen > akkord	eşlemeli > y
düzen açıklaması > y	eşlemesiz > y
e > y	eşlik > süyemeldew, birdeylik
ebru > ebru öneri	etkenlik > y
ebrulu > y	evcara > y
Edirnekari > y	evç > y
edvar > y	eviç > y
edvar musikisi > y	evrilir > y
efekt > effekt	ezgi > äwen, küy
ekran > ekran	ezgili > äwendi, sarındı

f > y	fokstrot > fokstrot
fa > fa	folk müziği > xalığ muzıkası
fa anahtarı > bas kilti	folk sanatçısı > xalığ tvorçestvosı
facia > tragediya	fon müziği > saxna muzıkası
fagot > fagot	fonograf > fonograf
fahte > y	format > format
falso > jalğan nota	forte > y
fanfar > fanfara	fortepiano > y
fantezi > fantaziya	fortissimo > y
fanyol > y	fotoğraf > foto, fotografiya
fare dişi > y	fotoğraf makinesi > fotoapparat
fars > fars	fotoğrafçı > fotoğraf, suwreçşi
fasıl > bölim, taraw	fotoğrafçılık > fotografiya
fasıl heyeti > y	fotolitografi > fotolitografiya
ferahfeza > y	fotomekanik > fotomexanika
ferahnak > y	fotomodel > fotomodel'
ferahnakaşiran > y	fotomontaj > fotomontaj
ferahnüma > y	fototek > y
festival > festival'	fragman > fragment
fifre > y	fresk > freska
figür > figūra	friz > y
figüran > statist	füg > fuga
figüratif sanat > y	füzen > y
filarmoni > filarmoniya	g > y
filarmonik > y	gag > y
film > 1.plenka, 2.kinolenta	gala > gala
film müziği > y	galvano > y
filmcilik > kinematografiya	gam > gamma
final > final	garami > y
Flamenko > y	gayda > y
flavta > fleyta	gaydacı > y
flüt > fleyta, sırnay	gazel > ğazel
flütçü > sırnayşı	gazelhan > y

- geciktirim > y
 geçiş > y
 gelin havası > y
 geliştirim > y
 gerdaniye > y
 gerdaniyebuselik > y
 gerilim > y
 gezici topluluk > y
 gezinti > y
 gırnata > klarnet
 gırnatacı > y
 gıygıy > y
 gıygıycı > y
 girift > y
 giriftzen > y
 giriş > kirispe
 gitar > gitara
 gitarcı > gitarşı
 gitarist > gitarşı
 giydirici > y
 gonk > gong
 gotik > gotikalıq
 Gotik sanat > gotikalıq stil'
 göğüs sesi > y
 göğüs tahtası > y
 gölge > köleñke
 gölge oyunu > köleñkeli oyun
 gölge tiyatrosu > y
 gölgeli resim > y
 görsel sanatlar > beynelew öneri
 görümsetme > klipter
 görüntü > kadr
 görüntülük > ekran
 gösteri > körsetüw, demonsratsiya
 gösterim > proyektsiya
 göz emeği > y
 grafik > grafik, sızba
 gramofon > grammofon
 gravür > gravyura, oyma
 gravürcü > y
 gravürcülük > y
 grotesk > grotesk
 guaj > guwaş'
 güdümlü sanat > y
 güfte > nota, söz tabı
 güfteci > y
 güldürü > küldirgi, komediya
 gülüt > y
 gülütçü > y
 güven ışığı > y
 güzel sanatlar > körkemöner
 güzelleme > y
 h > y
 habbe > y
 hak > beder, oyuw
 halk müziği > xalıq muzıkası
 hamur boya > y
 hane > y
 hanende > änşi
 haraşo > y
 harmoni > garmoniya, ündestik
 harmonyum > fisgarmoniya
 harp > arfa
 hava > än, küy, saz
 hayal > qiyal, fantaziya
 hayal oyunu > y

helikon > gelikon	ıtır yaprağı > y
hesap işi > y	ibiş > ibiş
heykel > müsin	icra > y
heykelci > müsinşi, skul'ptor	icracı > orındavşı
heykelci kalemi > y	iç spiker > y
heykelcilik > müsinşilik	iğne ardı > y
heykelleştirme > y	iğne oyası > iyne şilter
heykeltıraş > müsinşi	ikebana > y
heykeltıraşlık > müsinşilik	iki telli > y
hezaren örgü > y	ikili > düwet
hicaz > y	ikilik > duwalizm
hicazkâr > y	ilahi > y
Hint sarısı > y	ilk gösteri > prem'yera
hırfet > qolönerşi	ilk tasarım > y
hisar > y	illüstrasyon > illyustratsiya
hisarbuselik > y	imalat resmi > y
hobi > xobbi	ince iş > naqış
hümayun > y	ince saz > y
hüseyini > y	ince ses > soprana
hüzzam > y	intermezzo > y
hüzzam beşlisi > y	iptidailik > y
ırak > y	isfenks > y
ısfahan > y	iskele > y
ıstampa > mör	İspanyol dansı > ispan biyi
ıstampa resim > oyma, beder	İspanyol müziği > y
ışık aynası > y	işleme > kestelew
ışık çanağı > y	izlence > bağdarlama
ışık gölge > y	jenerik > y
ışık kesen > y	jig > y
ışıkçı > y	jön > y
ışıklama > y	jönprömiye > y
ışıntı lambası > y	kaba düzen > y
ışkırlak > y	kaba kurgu > y

kabak > y	kareleme > şarşılav
kabak kabalacılık > y	karikatür > karikatura
kabare tiyatrosu > y	karikatürize > y
kablolu yayın > y	karikatürlük > y
kadril > kadril'	karma sergi > y
kalem işi > y	kartela > y
kalemkâr > y	karton > karton
kalemkârlık > y	kastanyet > y
kalenderî > y	kaşe > mör
kaligrafi > kaligrafiya	katakofti > y
kalipso > kalipso	katmalı > y
kalotip > y	kaval > kerney, sıbızğı
kamera > kamera	kavala > y
kamera şakası > kamera äzili	Kavuklu > y
kameraman > kinooperator	kayabaşı > y
kanava > kenep	kayma > y
kanaviçe > kenep	kaynanadili > y
kanon > raund	kazıma resim > y
kantat > kantata	keman > skripka
kanto > y	keman yayı > ısqı, qıyaq
kanun > kanun	kemane > y
kanuncu > y	kemençe > kemañça
kanuni > y	kesel perdesi > y
kapalı gişe > y	kesik hava > y
kapriçyo > y	kırık hava > y
kara düzen > y	kitara > gitara
kara kalem > y	klarnet > klarnet
Karagöz > Qapaköz	klasik > klassik
karanlık oda > y	klavsen > y
karar > y	klavye > klaviyatura
kararma > y	klip > klipter
karcığar > y	kol başı > y
kardan adam > y	kolaj > kollaj

komedi > komediya	kuyruklu piyano > royal'
komedyaya > komediya	kürdi > y
konçerto > kontsert	kürdilihicazkar > y
konfigürasyon > y	la > y
konser > kontsert	lambada > y
konservatuvar > konservatoriya	largetto > y
kontralto > kontral'to	largo > y
kontrbas > kontrabas	laterna > y
kontrpuan > y	lavta > y
kontur > kontur	laytmotif > y
konu mankeni > y	lebdeğmez > y
konuk sanatçı > y	legato > legato
kopuz > qobız	lento > y
kopya > kōşirme	libretto > libretto
koral > y	liet > än, öleñ
kornet > kornet	lir > lira
korno > kornet	loca > loja
koro > xop	longa > y
kōçekçe > y	maestoso > y
kōy oyunu > y	maestro > maestro
kōy türküsü > y	mahur > y
kreşendo > y	mahurbuselik > y
ksilofon > y	majör > y
kuartet > kvartet	majör gam > y
kudüm > y	makyaj odası > y
kuintet > kvinteti	mambo > y
kukla > quwırşaq	mandolin > mandolin
kukla oyunu > quwırşaq oyunu	marş > marş
kukla tiyatrosu > quwırşaq teatri	masnu > y
kulis > y	maya > y
kulis çalışması > y	mazurka > mazurka
kuple > y	mehter > mexter
kurmacılık > konstruktivizm	mehter müziği > y

mehter takımı > y	nakkare > y
mehteran > y	natürmort > natyurmort
melodi > melodiya, küy	nefesli sazlar > ürmeli aspaptar
melodram > melodrama	net resim > y
memleket havası > y	neva > y
meşher > körme	nevabusek > y
metronom > y	neveser > y
mey > y	ney > ney
meydan sazı > y	neyçe > y
mezzosoprano > metstso-soprano	nısfıye > y
miskal > y	nihavent > y
mızık > garmaonika, sırnay	nikriz > y
mızrap > plektrum	nişaburek > y
mikrosinema > y	nota > nota
mim > y	nü > jalañaş
mimik > ım	nümayiş > demonstratsiya
minyatür > miniyatyura	obua > goboy
mizansen > mizanstsena	oda müziği > y
model > model'	odeon > odeon
moderato > y	oditoryum > körermender zalı
monolog > monolog	oktav > oktava
mozaik > mozayika	on altılık > y
muganni > y	onikitelli > y
muhayyer > y	opera > y
muhayyerkürdi > y	operet > operetta
muhayyersümbüle > y	opus > y
musiki > muzıka	oratoryo > oratoriyalıq
müsamere > oyun-sawıq	org > organ
müzik > muzıka	orkestra > orkestr
müzikal > muzıkalıq	orkestralama > y
müzikalite > ırğaqtı	orta oyunu > orta oyını
nağme > äwen	ortak yapım > y
nakarar > qayıрма	orunlama > y

oyma baskı > y	poz > qalrı
oyun havası > biy muzikası	pozitif film > diyafil'm
öncü oyun > y	pozitif görüntü > y
öncü tiyatro > y	prelüt > y
özel tiyatro > y	presto > y
pandomim > pantomima	primadonna > y
papara > y	prodüktör > prodyuser
paradi > y	program > bağdarlama
parodi > parodiya, sıqaq	prozodi > y
partisyon > partitura	prömiyer > prem'yera
pastiş > parodiya, elikteu	radio oyunu > radio oyunı
pastoral > pastoral'	radioevi > radio üyi
pastoral oyun > y	radiofonik piyes > y
pençgah > y	rakkas > mayatnik, til
peri oyunu > y	rakkase > y
perküsyon > y	raks aksağı > y
peşrev > y	ramp > y
pikolo > y	rebap > y
pirogravür > y	reji > y
Pişekar > y	reji masası > y
pitoresk > y	reji odası > rejissura bölmesi
piyano > fortep'yano, piyanino	rembetiko > y
piyes > p'yesa	repertuvar > repertuvar
plastik sanatlar > önertanu	replik > replika
polifoni > polifoniya	resim > suwret
polisiye > y	revü > y
polisiye film > dedektivti fil'm	ritim > ritm, ırğaq
polisiye roman > y	rokoko > rokoko
polka > pol'ka	rol > röl
polonez > polyak	romantik > romantik
pop müzik > pop muzika	röproduksiyon > reproduksiya
popüler müzik > tanimal muzika	rötuş > retuş'
potpuri > potpurri	rumba > rumba

- sababuselik > y
 sahne > saxna
 sahne sanatları > saxna öneri
 saksafoncu > saksofonist
 salsa > sal'sa
 samba > samba
 sambacı > y
 sanat > öner, körkemöner
 sanat dünyası > öner âlemi
 sanat eri > öner adamı
 sanat eseri > körkemöner tuvındısı
 sanat filmi > körkem fil'm
 sanat okulu > qolöner uçilişçi
 sanatçı > 1. qolönerşi, suwretşi, 2.
 ärtist
 sanatkar > qolönerşi
 sanatkarlık > önerlilik
 sanatsal > y
 sanatsever > önersüyer
 sanatseverlik > önersüyerlik
 sanayiinefise > körkemöner
 santur > y
 saydam resim > y
 saz eseri > y
 saz semaisi > y
 saz takımı > y
 sazkar > y
 seans > seans
 segâh > y
 segâh perdesi > y
 sekans > y
 semai > semayi
 senarist > stsenariyşı
 senaryo > stsenariy
 senaryocu > stsenariyşı
 senfoni > simfoniya
 senfonik > simfoniyalıq
 senfonik orkestra > simfoniya
 orkestri
 sengin semai > y
 senkronizasyon > ündestirüw
 serenat > seranada
 sergi > körme
 sergi salonu > körme zalı
 sergievi > körmeüyi, körmexana
 sergilik > stend
 ses kuşağı > y
 ses perdesi > registr
 sesli film > dıbıstı kino
 sessiz film > dıbıssız kino
 sıracı > y
 siluet > keskin, beyne
 sinekromi > y
 sinema > kino
 sinema endüstrisi > kino-studiya
 sinema perdesi > y
 sinema salonu > kinozal
 sinema sanatçısı (artisti) > kino
 ärtisi
 sinema sanayisi > y
 sinema tekniği > kino texnikası
 sinemasever > kinoqumar
 sinemaseverlik > y
 sinematek > y
 sinematografi > kinematografiya
 sinematografik > kinematografiyalıq

- sinerama > y
 sineroman > y
 single > y
 sinyal müziği > y
 siyahbeyaz > y
 skeç > sketç
 sol anahtarı > y
 solfej > sol'fedjio
 solist > solist
 solo > solo
 solocu > solist
 sonat > sonata
 soprano > soprana
 soyut sanat > dereksiz öner
 söz gösterisi > tok-şov
 söz yazarı > y
 sözlendirici > y
 sözlendiricilik > y
 sözlü film > y
 sözsüz oyun > y
 spot > saxna jariği
 spot lambası > saxna jariği
 star > juldız
 stereografi > stereogramm
 stereografik > y
 stüdyo > studiya
 suare > y
 subret > y
 sufle > y
 suflör > y
 suflörlük > y
 suflöz > y
 sultanibuselik > y
 sultanihüzzam > y
 sultaniyegâh > y
 suzidil > y
 suzidilara > y
 suzinak > y
 süit > syuita
 sümbüle > y
 süper star > super juldız
 süsleme sanatları > bederlew öneri,
 dekorativtik
 şan > y
 şano > teatr saxnası
 şanson > jır, öleñ
 şansonet > y
 şarkı > än, öleñ
 şarkıcı > änşi
 şedaraban > y
 şehnaz > y
 şehnazbuselik > y
 şenlik > festival', bayqaw
 şeref locası > y
 şet > y
 şevkefza > y
 şov > şow, oyun-sawıq
 tablo > suwret, kartina
 tahirbuselik > y
 tahnit sanatı > y
 taksim > y
 tambur > tambur
 tambur majör > y
 tambura > tambur
 tamburacı > y
 tamburi > y

tamtam > y	tolkşov > tok-şov
tango > tango	ton > ün
tanıtma filmi > fragment	tonalite > y
tanıtma yazısı > annotatsiya	tragedya > tragediya
tarihî film > tarixiy fil'm	trajedi > tragediya
tarihî tiyatro > y	trajik > tragediyalıq, qayğılı
tartım > ritm, ırğaq, qalıp	trajikomedi > tragikomediya
tartımlı > ritmdi, ırğaqtı	trajikomik > tragikomiyalıq
tartımsız > ritmsiz, ırğqsız	trap > lyuk
tasar > joba, sızba, jospar	trapez > trapetsiya
tasar çizim > dizayn	trapezci > y
taverna > taverna	trio > triyosı
tef > buwben	trombon > trombon
tek sesli > y	trup > truppa
tek seslilik > y	trük > tryük, şeberlik
tekli > y	tuluat > y
teknikçi > texnik	tuluat tiyatrosu > y
telli çalgılar > işekti aspaptar	tuluatçı > y
temaşa > 1.tamaşalaw, 2.qoyılım, oyın-sawıq	turne > turne
temaşa sanatı > teatr öneri, qoyılım	tuş > klaviş
tematik > y	tuval > polotno
tempo > qarqın	Türk aksağı > y
temsil > qoyılım, spektakl'	türkü > türki
temsilî resim > y	tvist > tvist
tenor > tenor	udi > y
terane > äwen, küy	uşşak > y
tezene > plektrum	uvertür > uvertyura
tezyinî sanat > bederlew öneri, dekorativtik	uzun hava > y
tını > tembri	üç birlik kuralı > y
tirat > y	üç boyutlu film > y
tiyatro > teatr	üflemeli çalgılar > ürmeli aspaptar
	vals > val's
	varyete > y

virtüöz > virtuoöz	zenne > y
viyola > al't	zennelik > y
viyolacı > y	zil > qoñıraw, tabaq
viyolonist > y	zilli maşa > y
viyolonsel > viyolonçel'	zuhuri > y
viyolonselci > viyolonçelist	zuhuri kolu > y
viyolonselist > viyolonçelist	
vodvil > vodevil'	
vokal müzik > vokaldı muzıka	
vokalist > vokalist	
vurmalı çalgılar > soqpalı aspaptar	
vurmalı sazlar > y	
yapıt > eñbek	
yaratım > y	
yaratımcı > y	
yatuğan > y	
yavaşlatılmış hareket > y	
yaylı çalgılar > işekti aspaptar	
yaylı sazlar > y	
yaylı tambur > y	
yedinci sanat > kino	
yegâh > y	
yeni izlenimcilik > y	
yıldız > juldız	
yır > jır, ölen	
yongar > y	
yontu > skul'ptura, müsin	
yönetmen > rejissyor, kinorejissyor	
yürük aksak > y	
yürük semai > y	
zanaat > käsip, qolöner	
zanaatçılık > qolönerşilik	
zanaatkârlık > qolönerşilik	

Tablo 27: Yirmi Yedinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
951			463			488		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	196	42,33	Kazakça	186	40,17			
Almanca	3	0,64	Almanca	4	0,86			
Arapça	35	7,55	Arapça	18	3,88			
Farsça	15	3,23	Farsça	9	1,90			
Fransızca	168	36,28	Fransızca	90	19,43			
İngilizce	10	2,15	İngilizce	15	3,20			
İtalyanca	32	6,91	İtalyanca	15	3,20			
Latince	2	0,43	Latince	5	1,07			
Rumca	1	0,21	Rumca	-	-			
Rusça	1	0,21	Rusça	117	25,26			
Yunanca	-	-	Yunanca	4	0,86			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	267	57,67	Toplam Yabancı Söz Sayısı	277	59,82			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		3		
				Kazakça - Farsça		3		
				Kazakça - Rusça		13		
				Kazakça - Fransızca		7		
				Arapça - Rusça		5		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				31				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 951 sözün 463'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 488'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %42,33'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %40,17'si Türkçedir. Bu bölümde her iki lehçedeki Türkçe söz kullanım oranı birbirine yakındır. Bu bölümde her iki lehçedeki Türkçe söz oranı %50'nin altında kalmıştır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %36,28'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,26'lık oranla Rusçadır.

Sanatsal terimlerin sıklıkla yer aldığı bu bölümün verileri her iki lehçenin kullanıldığı coğrafyaların güzel sanatlar alanında etkilendiği kültürler hakkında da bilgiler vermektedir. Bu verilere göre Türkiye güzel sanatlar alanında en çok Fransız kültüründen etkilenirken Kazakistan güzel sanatlar alanında en çok Rus kültüründen etkilenmiştir ve bu etkiler her iki lehçenin de söz varlığına yansımıştır, denilebilir. Kazak Türkleri Batı sanatından da etkilenmişlerdir fakat bu etki yine Rus sanatı üzerinden olmuştur.

2.28. Toplum İlişkileri, Oyunlar, Sporlar, Danslar

aba güreşi > y

abandone > y

Acem halayı > y

açık mektup > aşiq xat

açık oturma > aşiq mejilis

açık teşekkür > y

açılış töreni > aşılıw saltanatı

açmaz > qiyın jağday

ad çekme > jerebe, şekatar

adabımuşeret > y

adap > jol-joba, qağiyda

adap erkân > jol-joba, qağiyda

âdet > âdet, maşiq, dağdı

aerobik > gimnastika

ağa > ağa

ağır sıklet > awır atlet

ağyar > y

ahbap > dos, tamır

ahbap çavuş ilişkisi > y

ahbap çavuşlar > y

ahbaplık > dostıq, tamırlıq

ahlaf > y

ahlak > etika, moral'

ahlaki vazife > etikalıq norma

aile dostu > otbası dosı

akran > quralıptas, joralas, jastas,

jastı

akranlık > qurbılıq, qurdastıq

aktöre > adamgerşilik, moral'

alaka > özektilik, baylanıs

alan topu > tennis

alaturka > y

alay > şerüw

aldangıç > tuzaq, qaqqan

aletli jimnastik > sporttıq gimnastika

alışkı > y

alt sınıf > jağdayı tömen

alt şube > jağdayı tömen

alt tabaka > jağdayı tömen

alt takım > y

altın gol > y

altmışaltı > y

amigo > amigo

amigoluk > y

amir > bastıq

amirlik > y

anane > salt

ananevi > ürdisti

anarşi > anarxiya

anarşizm > anarxizm

anma töreni > esge aluw keşi

anmalık > y

antrenman > jattıǵuw

aparkat > y

araçlı jimnastik > y

arena > arena

arkadaş > qızmettes, joldas, dos

arkadaşlık > joldastıq, dostıq,

qurbılıq

armağan > sıylıq

armut top > y

as (II) > 1.tuz (karta oyunında),

2.negizgi

asbaşkan > törağanıñ orınbasarı

asist > jardem	basket > opay
asistlik > y	basketbol > basketbol
aşna fişne > konildestik, aşınalıq	baş altı > y
atari > atari	başağırılık > awır salmaq
atlama çizgisi > y	başhakem > y
atlama tahtası > y	başhakemlik > y
atlambaç > y	başıbozuk > juyesiz, jonsiz
atletizm > atletika	başıbozukluk > juyesizdik
atlı spor > at sportı	başkan > bastıq, torağa
aut > awt	başkan vekili > y
ayak bağı > y	başkan yardımcısı > bastıq
ayak divanı > lezdem	komekşisi
ayak topu > futbol	başkanlık > torağalıq
ayaktaş > joldas, dos	başlama atışı > y
ayan > y	başlama vuruşu > y
ayıp > uyat	başyardımcı > orınbasar
aznif > y	başyardımcılık > orınbasarlıq
baba dostu > y	batın > urpaq, urim-butaq
badminton > badminton	bayrak yarışı > estafeta
bahar bayramı > koktem meyranı	bayram hediyesi > merkelil sıylıq
bahriye iftetellisi > y	bayram tebriğı > y
bakara > y	bayram topu > y
baldırpatlatan > y	bayramlık > merkelik
balo > bal	bayramlık ad > y
banko at > y	baziçe > y
banko sayı > y	beden eğıitimi > dene şınıqtıruw
bar > bar	beden terbiyesi > dene şınıqtıruw
baraj mesafesi > y	bedevi > koşpeli
barbaşı > y	bedevilik > koşpelilik
barbut > y	bedik > bedik
barparalel > y	bek (II) > qorğawşı
basın toplantısı > press-	bel kundesı > y
konferantsiya	bengi (II) > y

bergüzar > jädigerlik	buz pateni > sırğanaq
beş bir > y	büyük orta > y
beş dört > y	büzüktaş > y
beş iki > y	camia > birlestik, qoğam
beş üç > y	can arkadaşı > jan dos, şın dos
beşaret > süyinşi	can dostu > jan dos, şın dos
beştaş > bestas	can düşmanı > ata jaw, ata duşman
beyzbol > beysbol	can yoldaşı > jan joldas, jan dos
beyzbolcu > y	canciğer > sırlas
bezik > bezik	canciğerlik > y
bezirgânbaşı > y	cankulağı > y
bezm > y	cariye > küñ
bilardo > bil'yard	cariyelik > küñdik
bilek güreşi > qol küresi	Celali > y
bilet > bilet	Celalilik > y
bir bir > y	cemaat > jamağat
bir el > y	cemaatimüslimin > y
birdirbir > y	cemiyet > qoğam
birincil grup > y	cenaze alayı > jerlew protsesi
birli > tuz (karta oyunında)	cenaze merasimi > y
blöf > y	cenaze töreni > y
blum > y	ceza alanı > ayıp alañı
boğa güreşi > buqa küresi	ceza atışı > y
boks > boks	ceza sahası > ayıp alañı
bom > y	ceza vuruşu > y
bop > y	cicoz > y
bovling > bovling	cicozluk > y
boy beyi > y	cihar > y
بریچ > bridj	ciharıdü > y
bulmaca > sözjumbağ	ciharise > y
burjuvazi > burjuvaziya	cihariyek > y
buz dansı > mänerlep sırğanaw	cimdallı > y
buz hokeyi > şaybalı xokkey	cimnastik > gimnastika

cirit > şanıqşı	dama tahtası > y
cirit oyunu > şanıqşı oyunu	dama taşı > y
Cumhuriyet Bayramı > y	damacı > doybıışı
curcuna > y	dans > biy
çaçaça > y	davetiye > şaqıruw qağazı
çaker > qul, küñ, malay	defans > qorğanuwşı
çangal (I) > y	degaj > y
çardaş > çardaş	degajman > y
çarkıfelek > passiflora	dekatlon > onsayıs
çarliston > çarl'ston	denge kalası > y
çaydaçıra > y	depar > start
çelik çomak > şüldik	deplasman > sırt alañ
çengel > y	derbi > y
çengel atış > y	deri (II) > jiynalı
çengüçegane > y	derinti > jiynalı
çete > banda	dernek > üyirme
çeyrek final > şirek final	destur > ruqsat, riyzalıq
çeyrek finalist > şirek finalist	devre arası > y
çeyrek son > y	didon > y
çıkış çizgisi > y	didona > y
çıkış takozu > y	dil şakası > y
çift atış > y	dineri > y
çift vuruş > y	disk > disk
çiftetelli > y	diskalifiye > diskvalifikatsiya
çilingir sofrası > y	dokurcun > toğıztas
çinko (II) > y	dokuztaş > toğıztas
çivi yukarı > y	domino > domino
çizgi hakemi > y	donanma gecesi > y
çocuk oyunu > balalar oyunu	doping > doping
çökertme (I) > y	dömifinal > jartılay final
dağcılık > al'pinizm	dömivole > y
dam (II) > dama	dört bir > y
dama > doybı	dört cihar > y

dörtçifte > y	epe > y
dörtlü final > y	er meydanı > y
dörttek > y	esir almaca > y
dripling > dripling	eskrim > fextovaniye
dubara > y	eskrimci > semserlesüw
duran top > y	eskrimcilik > semserlesüwşi
duvar > y	eşitlik > teñdik, birdeylik
duvar pası > y	etap > kezeñi
duvar topu > y	etkinlik > belsendilik, aktivtik
dübeş > y	etnik > etnikalıq
düğün dernek > toy-tobır, sawıq	evcilik > y
dürtücü kılıç > y	faça > y
dürü > y	fahişe > jürgiş, jezökşe
dürüst oyun > y	fahişelik > jürgiştik, jezökşelik
düse > y	fair-play > adal oyun
düşüş > y	falsolu > qate, jañılıs, jañsaq
düzayak > y	fanti > y
düzeltici jimnastik > tüzetüw	faul > eskertüw
gimnastikası	faullü > eskertüwli
egzersiz > jattıǵuw	faulsüz > eskertüwsiz
egzogami > ekzogamiya	fenar alayı > y
eğlence > köñil köterüw, aldanış,	ferz > ferz'
jubaniş	festival > festival'
eğlendirici > sıqaq, yumor	fikstür > jaris kestesı
ekalliyet > azşılıq	fil yürüyüşü > y
eksantrik > ekstsentrlik	file > tor, aw
eksen oyuncu > y	final > final
el > kezektı jüris	finalist > finalist
el topu > qol to bı, gandbala	fincan oyunu > y
emekçilik > y	finiş > märe, söre, kömbe
endirekt atış > y	fizik kondisyonu > y
engel > kedergi	floş > y
engelli koşu > y	flöre > y

- forvet > şabuwılışı
 fotofiniş > fotofiniş
 frikik > erkin soqqı
 ful > y
 futbol > futbol
 futbolcu > futbolşı
 futbolculuk > futbolşılıq
 gala > prem'yera
 ganyan > y
 gard > y
 gardenparti > y
 gavot > gavot
 gele > y
 gelenek > ädet, ädet ğurıp
 geleneksel > ğurıptıq, ürdisti,
 dästürli
 geyşa > y
 geyşalık > y
 gidiş alayı > y
 gol > gol, upay
 gol toto > y
 golcü > y
 golcülük > y
 golf > gol'f
 golfçü > gol'f oynışısı
 golfçülük > y
 gonk > gong
 göbek dansı > iştegi biy
 göbek havası > y
 göğüs çaprazı > y
 görenek > ädet, ädet ğurıp
 görenekssel > ğurıptıq, ürdisti,
 dästürli
 görgü > ädep, sıpayıgerşilik
 görgü kuralları > etiket
 grekoromen > klasskalıq küres
 gülle > yadro
 gümüş gol > y
 güreş > küres
 güreş mayosu > y
 güreş minderi > y
 güreşçi > baluwan
 güreşçi köprüsü > y
 güreşçilik > baluwandıq
 güruh > y
 habanera > y
 hacıyatmaz > y
 haf > jartılay qorğawşı
 hafif sıklet > jeñil salmaq
 hakem > töreşi
 hakem heyeti > töreşi, jyuri
 hakem kararı > y
 halay > y
 half-time > taym, dürkin
 halı saha > jasandı gazon
 halka > şeñber, döñgelek
 halka oyunlar > y
 halter > ştanga
 halterci > ştangaşı
 hamle > umtılıs
 handikap > gandikap
 hareket > qozğalıs, äreket, qareket
 harmandalı > y
 hata vuruşu > y
 hava atışı > y
 havas > tañdawlı, elita

hazır ol duruşu > y	iç saha > y
hazırlık çalışması > jattıǵuw, maşıqtanuw	içtimai > qoǵamdıq, älewmettik
hentbol > gandbol	içtimaiyat > älewmettanuw, sotsiyologiya
hentbolcu > gandbolşı	idman > jattıǵuw
hentbolculuk > y	idmançı > sportşı
hepyek > y	idmanlı > jattıqqan, şınıqqan
hızlı akın > y	idmansız > jattıqpaǵan, şınıqpaǵan
hızlı hücum > y	idmansızlık > jattıqpaǵandıq, şınıqpaǵandıq
Hint güreşi > y	iki bir > y
hiyerarşi > iyerarxiya	ikiçifte > y
hiyerarşik > iyerarxiyalıq	ikili averaj > y
hokey > hokkey	ikinci yarı > ekinşi jartısı
holigan > buzaqı, sotqar	ikincil grup > y
holiganlık > > buzaqılıq, sotqarlıq	ikitek > y
hora > y	ileri > aldı, ilgeri
horon > xoron	ileri uç > y
horoz aǵırlık > y	ileri uç oyuncusu > şabuwlışı
horoz dövüşü > qoraz töbelesi	ilk çeyrek > y
horoz sıklet > y	ilk devre > y
hukşat > y	ilk yarı > birinşi jartısı
hücum > şabuwl	ilkel toplum > qarabayır qoǵam
hücum oyuncusu > şabuwlışı	iniş > y
ırk > näsıl	iskambil > oyun kartası
ırk ayrımı > segregatsiya	iskambil kaǵıdı > oyun kartası
ırk birliǵi > y	ispati > şıbın şıtır
ırki > y	istop > y
ırksal > y	jimnastik > gimnastika
ırktaş > ruwlas, atalas	jimnastikçi > gimnast
ırktaşlık > y	jiujitsu > djijitsüw
ısınma koşusu > y	jiujitsucu > y
ıskarta > kartalar	jogging > y
ızgara > y	

- joker > djoker
judo > dzyudo
judocu > dzyudoşı
jübile > mereytoy, müşeltoy
kaçça kaç > y
kafa çıkışı > y
kafakol > y
kale > qaqpa
kale çizgisi > y
kale vuruşu > y
kaleci > qaqpaşı
kalecilik > qaqpaşılıq
kan davası > qandı öşpendilik
kanat > qanat
kankan > y
kapalı bölge > jabıq alan
kapalı toplum > jabıq koğam
kapalı tribün > jabıq tribuna, jabıq
minbe
kaplan atlaması > y
kaptan > kapitan
kar sapanı > y
karakucak > erkin küres
karambol > karambol'
karate > karate
karga yürüyüşü > y
karnaval > karnaval
kasa > kassa
kasnak > y
kast > kasta
kaşık havası >
katliam > qırğın
katman > qabat
kayak > şaňğı
kayakçı > şaňğışı
kayakçılık > şaňğı sportı
kaymak tabaka > betki ustar
kaymak takımı > betki ustar
kaynana zırlıtısı > y
Kazak çömelmesi > y
kazaska > y
kazı kazan > y
kazık > qazıq
kazkanadı > y
kermes > qayırımdılıq işara
kılıç oyunu > semserlesüw
kına gecesi > y
kır eğlencesi > y
kırk hamamı > y
kırmızı kart > qızıl karta
kıyafet balosu > y
kız evi > törkin
kız tavlasi > y
kızmbirader > y
kitap fuarı > kitap järmeñke
koç “çalıştırıcı” > jattıqtıruwşı
koç katımı > y
kol bastı > y
koldaş > y
komşu > körşi, qoñsı
konçina > y
konken > y
konkur > konkurs
konkurhipik > y
kontrpiye > y

- konu komşu > körşi-qomsı, körşi-
 qolañ
 konuk > qonaq
 korida > buqamen sayıs
 korner > korner, burıştama
 korner atışı > y
 korner direği > y
 korner vuruşu > y
 kort > kort
 koşu > jügirüw
 körebe > soqrteke
 köşe atışı > y
 köşe kapmaca > y
 köşe vuruşu > y
 kriket > kriket
 kros > kross
 kroşe > y
 kulaç > qulaş
 kulvar > oralım
 kum havuzu > y
 kungfu > kung-fu
 kura > jerebe
 kural > ereje, qağiyda
 kurbağalama > brass
 kurs > disk, döñgelek
 kurt kapanı > y
 kutu kutu > y
 kültürfizik > fizkul'tura
 künde > y
 lades > y
 langirt > y
 laskine > y
 latife > äzil, qaljıñ
 lift > y
 lig > liga
 lisans > litsenziya
 lokal > klub
 lotarya > lotareya
 lunapark > oyun-sawıq sayabağı
 maç > maç, kezdesüw, jarıs
 maça > qarğa
 maça beyi > y
 maça kızı > y
 madalya > medal'
 madalya töreni > y
 madik > y
 mahya şenliği > y
 makarena > y
 manej > manej
 maraton > marafon
 markaj > y
 mars > y
 masa tenisi > üstel tennisi
 maskeli balo > maskalı sawuq-keşi
 mat > mat
 Meksika dalgası > y
 merasim > räsım, saltanat
 merasim salonu > saltanat zalı
 meşin yuvarlak > y
 misket oyunu > y
 miting > miting
 motorkros > motorkross
 muaşeret > etiket, miñezqılıq
 muayede > y
 mukavemet koşusu > y
 müsabaka > jarıs, sayıs, bāseke

müşterek bahis > y	panayır > järmeñke
müzayede > avktsiyon	panel > panel', pikirtalas
müze > müzey, murajay	pankras > y
müzikhol > myuzik-xoll	papazkaçtı > y
nakavt > nakawt	pas > pas, qaqpaqıl
nevruz > nawrız	pasata > y
Nevruz Bayramı > Nawrız Merekesi	pasiyans > y
nisan bir > külki küni, aldaw küni	pasör > y
ofsayt > ofsayd	pastra > y
okey > okey oyını	pata > y
olimpiyat > olimpiyada	peçiç > y
organizasyon > uyım, mereke	pehlivan duası > y
orta ağırlık > orta salmaq	penaltı > penal'ti
orta hakem > töreşi	penaltı alanı > jaza alañı
orta nokta > y	penaltı atışı > onbir metrlik ayıp
orta saha > orta alañı	dobı
orta yuvarlak > orta şeñber	penaltı noktası > ayıp dobın soğuw
oturak alemi > y	nüktesi
oturak kündesi > y	penaltı sahası > jaza alañı
oyun > oyun	pentatlon > bessayıs
oyun alanı > sport alañı	piket > y
oyun ebesi > y	piknik > serüwen
oyun kurucu > y	piknik alanı > piknik alañı
oyun sahası > sport alañı	pinpon > üstel tennisi
oyun salonu > oyun zalı	pişpirik > y
ölü evi > qayğılı üy	pişti > y
ölü yemeği > jubatuw şayı	piyango > loteraya
ön kayıt > alğaşqı tirkew	plase > y
örgüt > uyım	poker > poker
paça günü > y	polo > y
paça kasnak > y	prafa > y
padok > y	rafting > rafting
paket tur > y	ragbi > regbiy

rakı alemi > y	seksek > y
rakı meclisi > y	sektirme pas > y
rekor > rekord	selam > sälem
remi > y	semah > y
rest > y	semai kahvesi > y
rodeo > y	sepet topu > basketbol
rulet > ruletka	serbest güreş > erkin küres
Rus ruleti > Oris ruletkası	serbest vuruş > erkin soqqı
safari > y	seremoni > räsım, saltanat
saha > alaň	set > set
saha avantajı > y	seyek > y
saklambaç > jasırınbaç, tıǵılmaq,	seyirlik oyun > teatr körsetilimi
buǵınbaç	sezon > mawsım, mezigil
sal yarışı > y	sıçrama tahtası > trampolin
salto > y	sıra gecesi > y
santra > orta alaň	sırıkçı > sıırıqşı
santra çizgisi > ortaňǵı sızıq	sinek aǵırlık > y
santra noktası > alaňnıñ orta nüktesi	sinek sıklet > y
santra yuvarlaǵı > orta şeñber	sinsin > y
santrfor > y	sirtaki > y
santrhaf > y	sirto > y
sarı kart > sarı karta	ski > şaňǵı
satranç > şaxmat	skif > skif
satranççı > şaxmatşı	skor > skor
satranççılık > y	skorbort > y
savunma oyuncusu > qorǵawşı	slalom > slalom
sayı farkı > y	slalomcu > y
sayısal loto > y	smaç > y
sebayüdü > y	smaçör > y
seğirdim > y	sobe > y
seğmen > y	sol açık > y
sekizçifte > y	sol bek > y
sekiztek > y	sol haf > y

sol iç > y	şah mat > şaxmat
son adam > y	şampiyon > çempion
sonuç qarşılaşması > y	şampiyona > çempionat
sonuç oyuncusu > y	şampiyonluk > çempionat
sonuç takımı > y	şandel > y
sonuç yarışması > y	şans oyunu > qumar
sörf > serfing	şaşırtmaca > y
sörfçü > serfingista	şeref tribünü > y
spor > sport	şeşbeş > y
spor kulübü > sport klubu	şeşcihar > y
spor loto > y	şeşüdü > y
spor toto > y	şeşüse > y
sporcu > sportşı	şeşyek > y
sporsever > sportqaqumar	şike > y
sporseverlik > sportqaqumarlıq	şikeli > y
sportif > sportıq	şikesiz > y
sportmen > sportşı	şilem > y
sportmenlik > sportşılıq	şiraze > y
sprint > sprint	şölen > banket
sprinter > sprinter	şut > soqqı
stadyum > stadiyon	taç > y
stant > stend	taç atışı > doptı oynığa qosuw
start > start	takım > komanda, partiya
stat > stadiyon	takım oyunu > komandalıq oyun
striptiz > striptiz	takla > domalaw
striptizci > striptizşi	tam bilet > y
striptizcilik > striptizşilik	tamzara > y
su kayağı > suw şaňğısı	tandem > tandem
su topçu > y	tandem paraşütü > tandem paraşyut
su topu > vaterpolo	tapi > y
sulu zırtlak > y	tarafar > janküyer, tilewqor
suples > y	tarafarlık > janküyerlik
sünnet düğünü > sündet toy	tavla > nardı

tavlacı > nardı oyunşısı	uyarma komutu > y
tek pas > y	uygun adım > y
tek seçici > y	uzuneşek > y
tek seçicilik > y	üç adım > y
teknik adam > jattıqtıruwşı	üç bir > y
teknik direktör > jattıqtıruwşı	üç iki > y
tekvando > tekvando	üçkağıt > y
televizyon oyunu > y	üçlü bahis > y
tellice > y	üçlü ganyan > y
temel duruş > y	üçlük > y
tempo > qarqın	üçtaş > y
tenis > tennis	üst küme > jağarı liga
tenis kortu > tennis alañı	vale > valet, balta
tenisçi > tennisşi	varış çizgisi > märe sızıǵı
tezahurat > y	verkaç > y
tokurcun > toǵıztas	vezir > ferz'
tombala > loto	vido > y
top > dop	vole > y
top tekniǵı > y	voleybol > voleybol
top toplayıcı > y	voleybolcu > voleybolşı
toy > toy	yabancı saha > sırt alañ
toycu > y	yaǵlı güreş > maylı küres
tören > räsım, saltanat	yaǵlı güreşçi > maylı küresşi
tradisyon > ädet, ädet ğurıp	Yahudi tavlası > y
trampfen > trampfen	yamaç paraşütü > paraplannerizm
transfer > oyunşınıñ awısuwı	yan hakem > sırtqı töreşi
tribün > tribuna	yan yargıcı > sırtqı töreşi
turnuva > turnir	yapboz > pazl oyını
tuş > tuşe	yardımcı hakem > töreşiniñ
tüy sıklet > y	kömekşisi
tüylü top > y	yardımcı oyuncu > y
tüyo > y	yardımcı yargıcı > töreşiniñ
uçan top > y	kömekşisi

yarı > taym	zar > y
yarı ağır sıklet > y	zeybek > zeybek
yarı alan > y	zeybek havası > y
yarı final > jartılay final	ziyafet > banket, siyapat
yarı finalist > jartılay finalist	
yarı orta sıklet > y	
yarı saha > y	
yarı son > jartılay final	
yarım boy > y	
yarış > jarıs	
yarış arabası > jarıs maşinası	
yarış atı > bedew, qultuğır	
yarış kayığı > y	
yarış tabancası > y	
yarışçı > jarısker	
yarışçılık > jarıskerlik	
yarışlık > y	
yat kulübü > yaxt-klub	
yazı tura > jazğı tur	
yedek oyuncu > qosalqı oynıñı	
yedili > jetilik	
yelken yarışı > y	
yelkencilik > y	
yer alıştırmaları > y	
yeşil saha > futbol alañı	
yıldırım takla > y	
yokuşçu > y	
yönbul > y	
yumruk oyuncusu > bokşsı	
yumruk oyunu > boks	
yumruk topu > y	
yüzücü > maltığış	
yüzük oyunu > mırşım	

Tablo 28: Yirmi Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
873			475		398	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	
Türkçe	261	54,94	Kazakça	317	66,73	
Arapça	48	10,10	Arapça	18	3,78	
Bulgarca	1	0,21	Bulgarca	-	-	
Çince	1	0,21	Çince	-	-	
Farsça	8	1,68	Farsça	13	2,73	
Fransızca	81	17,05	Fransızca	26	5,47	
İngilizce	49	10,31	İngilizce	28	5,89	
İspanyolca	2	0,42	İspanyolca	-	-	
İtalyanca	15	3,15	İtalyanca	4	0,84	
Japonca	1	0,21	Japonca	-	-	
Korece	1	0,21	Korece	1	0,21	
Latince	1	0,21	Latince	2	0,42	
Macarca	2	0,42	Macarca	-	-	
Rumca	4	0,84	Rumca	-	-	
Rusça	-	-	Rusça	65	13,68	
Yunanca	-	-	Yunanca	1	0,21	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	214	45,05	Toplam Yabancı Söz Sayısı	158	33,26	
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça-Arapça		6	
			Kazakça-Farsça		6	
			Kazakça-Rusça		6	
			Kazakça-Fransızca		3	
			Kazakça - İngilizce		1	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı			
			17			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 873 sözün 475'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 398'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %54,94'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %66,73'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %12,14 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,05'lik oranla

Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,68'lik oranla Rusçadır.

2.29. Yolculuk

abbas yolcu > y

açık bilet > aşiq bilet

birinci mevki > y

birinci sınıf > birinşi sort

çalışma gezisi > y

deniz yolu ulaşımı > y

devriâlem > jahandı kezüw

dış gezi > y

dış hatlar > xalıqaralıq bağittar

dolambaç > irek, bultalaq

dönemeç > burılıs, burılma, bultaris

döner kavşak > aynalma jol

dört yol > tört jol

dört yol ağzı > y

durak > ayaldama

duraksız > toqtamastan

eğlek > y

ehliyet > şeberlik, ustalıq, bilgirlik,

ismerlik

ehliyetli > y

ehliyetname > jürgizüwşi küwäligi

ehliyetsiz > y

ehliyetsizlik > y

ekspres > ekspress

ekspres yol > y

emniyet kemeri > saqtıq belbewi

gabari > gabarit

gar > stantsiya

garaj > garaj

garajcı > y

geçek > y

geçiş hakkı > y

geçiş önceliği > ötpeli artıqşılığı

geçiş üstünlüğü > ötpeli artıqşılığı

geçit > asuv, ötkel

giriş işlemi > y

güvenlik şeridi > y

güzergâh > jol, bağıt, betalıs

harcırah > jol aqı

hareket noktası > bastalgan jeri

hava köprüsü > y

hava meydanı > aerodrom

hava ulaşımı > y

hava yolu > äwe jolı

hava yolu ulaşımı > y

havaalanı > äwejay

havalimanı > äwejay

hemzemin geçit > y

hıyaban > alleya, sayajol

iç hatlar > işki reyster

indibindi > y

istasyon > stantsiya

iş gezisi > issapar

iş seyahati > issapar

izlek > iz, jayawsoqpaq, soqpaq,

sürlew, şiyır

kaban > qaptama

kafile > top, şoğır, kolonna, konvoy

kaldırım > jayawsoqpaq, trotuvar

kaldırımlı > y

kaldırımsız > y

kara yolu > jol, tas jol

karma tren > aralas poyız

kasis > y

katar > eşelon

kavşak > tūyispe, qıyılıs, torap
 kervan > kerüwen
 kervanbaşı > kösbaşı
 kılavuz > provodnik, jetekşi, jol
 körsetkiş, gid
 kokpit > kokpit
 kompartıman > kupe
 konalga > y
 konnektör > y
 konvoy > konvoy
 kör hat > y
 kumanya > azıq-tülik
 kuşet > kuşetka
 menzil > ayaldaw, turaq
 menzile > y
 merhale > kezeñ, etap, satı
 mesafe > qaşıktıq
 mola > dem aluw, damıldaw,
 ayaldaw
 monoray > y
 motel > motel', pansiyonat
 otoban > trassa
 otogar > avtovokzal
 otopark > avtopark, avtoturaq
 otoray > avtodrezina
 otostop > kölik toqgatuw
 otoyol > avtojol, avtotrassa
 peron > peron
 ray > rel's, temirjol
 rota > bağıt
 salik > y
 sapa > alşaqtağı, jiraqtağı
 seğırdim yolu > y

seyahat > sayaxat, jol jürüw
 seyahat acentesi > sayaxat agenttigi
 seyir > bağıt, ağım, barıs
 seyrüsefer > transport qozğalısı
 stabilize yol > turaqtandırılğan jol
 şebeke > jeli, jüye, torap
 tabanvay > y
 terminal > avtovokzal
 turizm > turizm
 turne > gastrol'
 uçuş kartı > uşuw kartası
 uğrak > y
 ulaşım > qatınas, baylanıs
 uzay uçuşu > y
 yol azıǵı > jol azıq
 yol boyu > jol boyı
 yol evladı > jolserik
 yol işareti > jol belgisi
 yol parası > jol aqı
 yol uğraǵı > y
 yol üstü > jolay, joljönekey, jolşıbay
 yol yorgunu > y
 yolcu > jolawşı
 yolcu salonu > y
 yolculuk > sapar, sayaxat
 yoldaş > joldas, serik
 yoldaşlık > joldastıq, seriktik
 yolluk > jolazıq
 yön > jaq

Tablo 29: Yirmi Dokuzuncu Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
123			86		37	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	
Türkçe	44	51,16	Kazakça	61	70,93	
Almanca	2	2,32	Almanca	1	1,16	
Arapça	15	17,44	Arapça	2	2,32	
Ermenice	1	1,16	Ermenice	-	-	
Farsça	2	2,32	Farsça	-	-	
Fransızca	17	19,76	Fransızca	5	5,81	
İngilizce	2	2,32	İngilizce	3	3,48	
İtalyanca	3	3,48	İtalyanca	-	-	
Latince	-	-	Latince	1	1,16	
Rusça	-	-	Rusça	13	5,11	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	42	48,83	Toplam Yabancı Söz Sayısı	25	29,06	
			Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler			
			Kazakça - Arapça		2	
			Kazakça - Rusça		3	
			Kazakça - İngilizce		1	
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı			
			1			

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 123 sözün 86'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 37'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %51,16'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %70,93'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %19,77 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %19,76'lık oranla Fransızcadır ve bunu yakın bir oranla Arapça takip etmektedir. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil ise diğer birçok bölümden farklı olarak %5,81'lik oranla Fransızcadır ve onu %5,11'lik oranla Rusça takip etmektedir.

İki lehçenin kullanıldığı coğrafyanın farklı özelliklere sahip olması farklı taşıtlar ve ulaşım araçları kullanmayı beraberinde getirmektedir. Kazakistan sahasında daha çok

kara ve hava taşıtları kullanılmakta, uzun yolculuklar yapılmaktadır. Bu gibi nedenlerden dolayı da söz valığında farklılıklar oluşmuştur.

2.30. Toplum, Hükümet, Yönetim ve Siyaset (Sosyolojik Unsurlar)

Abaza > Abxaz

abd > y

Abdal > Abdal

aborjin >

Acar > Adjar

Acara > Adjar

Acem > Parsı

acemi ağası > y

açık imza > y

açık oy > aşıq dawıs

açık rejim > parlamentik rejim

açıklık politikası > y

adalı > araldıq

aday > kandidat, ümitker

aday adayı > kandidatura

adaylık > kandidattıq, ümitkerlik

ademimerkeziyet > ortalıqsızdanuw,

detsentralizatsiya

ademimerkeziyetçi > y

ademimerkeziyetçilik > y

Afgan > Awğan

Afganlı > Awğan, Awğandıqtar

Afrikalı > Afriqalıq

Afşar > Afşar

agreman > agreman

ağa kapısı > y

ahali > xalıq, turğındar

Ahıska Türkleri > Axıska Türükteri

ahitname > pakt

akit > şart, kelisim şart

akvam > xalıqtar, taypalar

al bayrak > y

al sancak > y

alafranga > y

Alayuntlu > y

alem > tuw, jalaw

Alka evli > y

Alman > Nemis

altes > ağzam

amanname > y

Amerikalı > Amerikandıq,

Amerikan

Amerikan > Amerikan

Amerikan İngilizcesi > y

Amerikanca > y

amme idaresi > y

amme menfaati > y

ana kraliçe > y

ana muhalefet > negizgi oppozitsiya

ana vatan > otan

ana yurt > otan, ata jurt

Anadolulu > y

Anglolalı > y

Anglosakson > Anglosakstar

antidemokratik > antidemokratiyalıq

antidemokratiklik > y

apotr > kömekşi, jârdemşi

ara seçim > y

arama bülteni > y

Arap > Arab

Araplık > y

Ari > Ariylar, Ariylıqtar

ariza > arız

Arjantinli > Argentinlıq

arma > eltaña, gebr
 Arnavut > Alban
 Arnavutluk > y
 arsa payı > y
 arsiulusal > xalıqaralıq
 arşidük > y
 arşidüşes > y
 arzuhâl > ötinış, arız, tilek, şağım
 asa > asa
 asamble > keñes, komissiya
 askeri ataşe > askeriy attaşe
 aslan payı > sibağanıñ eñ ülkeni
 Asurca > y
 Asyalı > Aziyalıq
 Asyalılık > y
 aşama sırası > y
 aşırı uç > y
 aşiret > ruv, taypa
 atabek > y
 atabey > y
 ataman > ataman
 ataşe > attaşe
 ataşelik > attaşe qızmeti
 av tezkeresi > y
 avam > qaraşı
 Avar > Avar
 Avrupalı > Evropalıq
 Avrupalılık > y
 Avşar > Afşar
 Avustralyalı > Avstraliyalıq
 ay yıldız > ay-juldızı
 ayak takımı > silimtik
 Azerbaycanlı > Azerbajandıq

Azeri > Azerbaijan
 azınlık > azşılıq
 azınlık hükümeti > azşılıq ükümeti
 bağımsız bölüm > y
 bağımsız milletvekili > y
 bağlantısız ülkeler > y
 bağlantısızlık politikası > y
 bağlantısızlık siyaseti > y
 bahriye > teñiz flotı
 bakan > ministr
 Bakanlar Kurulu > ministrler keñesi
 bakanlık > ministrlik
 Balkanlar > ministrler
 Balkanlı > baqandıq
 Balkanlılık > y
 Balkar > Balqar
 balotaj > y
 Baltık > Baltıq
 balyos > y
 ban > y
 bandıra > y
 bandrol > etiketka
 Bangledeşli > y
 bargâh > itarka
 barhana > y
 baron > baron
 baronluk > y
 basın ataşesi > press-attaşesi
 basın bildirisi > y
 basın kartı > y
 başbakan > prem'yer-ministr
 başbakanlık > y
 başkan makamı > y

başkanlık sistemi > prezidenttik jüye	belediyelik > y
başkonsolos > bas konsul'	berat > patent
başkonsolosluk > y	Berberi > y
başköşe > tör	besleme basın > y
Başkurt > Başqurt	beşinci kol > y
başülke > y	beyaz ırk > aq näsil
başvekâlet > y	beyaz oy > y
başvekil > prem'yer-ministr	Beyaz Rus > Aktar
başvekillik > y	beyin takımı > y
Batı > y	beynelmilel > xalıqaralıq
Batı Bloku > y	beytülmal > qazına, memleket mülki
Batılı > y	biat > y
Batılılık > y	birleşik oturma > y
Bavyeralı > y	birleşik oy pusulası > y
Bayat > y	bloksuz ülkeler > y
Bayındır > y	boliçe > y
bayrak > tuw, jalaw, bayraq	Bolivyalı > Boliviyalıq
bayrak merasimi > tuw tigüw	borçluluk dengesi > y
saltanatı	bostancı ocağı > y
bayram alayı > y	Boşnak > Bosniyalık
Beçene > Beçene	Boşnaklık > y
Begdili > Begdili	boyar > boyarin, boyar
begüm > y	bölge > aymaq, ölke, awdan
beğ > mırza	Bulgar > Bolgar
Belçikalı > Belgiyalıq	Bulgaristanlı > Bolgariyalıq
belediye > äkimşilik, qalalıq	Bulgarlık > Bolgarlıq
basqarma, meriya	Burundili > y
belediye başkanı > äkim, mer	Bügdüz > y
belediye encümeni > qalalıq keñes	bülten > byulleten'
belediye meclisi > qalalıq keñes	bürokrasi > basqaruwşılıq
belediye reisi > äkim, mer	bürokrat > byurokrat
belediye teşkilatı > munitsipaldı	bütüncül > y
mekeme	bütüncüllük > y

büyükelçi > ökiletti elşi	Çigan > Sıgan
büyükelçilik > 1.elşilik,	Çiğil > y
diplomatiyalıq ökildik 2. elşilik üyi	Çingen > Sıgan
Cenevizli > y	Çingene > Sıgan
Cermen > German	Çingenelik > y
Cermen dilləri > German tildəri	Çinli > Qıtaylıq
Cezayirli > Aljirliq	çoğunluk sistemi > y
cumhur > xalıq, el	çok partili > köp partiyalı
cumhur reisi > prezident	çok partililik > köp partiyalılıq
cumhurbaşkanı > prezident	Çuvaş > Çuvaş
cumhurbaşkanlığı > y	Dağıstanlı > Dağıstandıq
cumhuriyet > respublika	dağlı(I) > tawlıq
cunta > y	dâhiliye > işki ister
cuntacı > y	damga pulu > eltañba markası
cuntacılık > y	danışma meclisi > konsul'tativtik
çadır devlet > y	keñes
çar > patşa	Danimarkalı > Daniyalıq
çareviç > xanzada	darbe > tönkeris
çariçe > patşa äyel	darülbedayi > y
çarlık > patşalıq	defin ruhsatı > y
çasar > y	defterihakani > y
Çavuldur > y	delegasyon > delegatsiya
Çeçen > Şeşen	delege > delegat
Çek > Çex	delgelik > y
Çekoslavak > Çex	Demirperde > y
Çekoslavakyalı > y	demokrasi > demokratiya
Çepni > Çepni	demokrat > demokrat
Çerkez > Çerkes	demokratik > demokratiyalıq
Çerkezlik > y	demokratiklik > y
Çıfit > y	denetim kurulu > baqılaw keñesi
Çıfitlık > y	denetleme kurulu > baqılaw keñesi
çifte vatandaş > y	deniz ataşesi > teñiz attaşesi
çifte vatandaşlık > qos azamattıq	derebeyi > bay, manap, feodal

- derebeylik > feodalizm
 derin devlet > tereñ memleket
 despot (I) > despot
 devlet > memleket
 devlet adamı > memleket qayratkeri
 devlet baba > memleket
 devlet bakanı > y
 devlet bankası > memlekettik bank
 devlet başkanı > memleket başşısı
 devlet kapısı > y
 devlet nişanı > y
 devletler arası > xalıqaralıq
 devrim > tönkeris, revolyutsiya
 dış dünya > sırtqı dñniye
 dış güçler > sırtqı küşter
 dış işleri > sırtqı ister
 dış politika > sırtqı sayasat
 diaspora > diaspora
 diktatör > diktator, üstemşil
 diktatörlük > diktatorlıq
 dildaş > y
 dildaşlıq > y
 dilekçe > arız, ötiñiş
 Dimyat > y
 dinlence > demalıs, kanikul
 diplomasi > diplomatiya
 diplomat > diplomat
 diplomatik dil > diplomattıq til
 diplomatlık > diplomatiya
 disiplin kurulu > tärtpitik keñes
 divan > diwan
 Divanıhümayun > y
 dizdar > y
 Dodurga > Dodurğa
 Doğu > Şıǵıs
 Doğu Bloku > y
 Doğulu > Şıǵıs turǵını
 Doğululuk > Şıǵıstıq
 doğum ilmühaberi > y
 dokunulmazlık > tiyüwge, derbes
 quqılıq
 dominyon > dominiyon
 doruk toplantısı > y
 Döger > y
 duhuliye kartı > y
 duka > y
 dukalık > y
 Duma > Duma
 dük > y
 düklük > y
 Dürzi > y
 düşes > y
 düvel > y
 düzen > tärtp, jön, ret
 ece > xanşa
 ecnebi > jetel, böten el, böten
 memleket
 ecnebilik > jattıq
 efendi > mırza
 egemen > egemen
 egemenlik > üstemdik, üstemşilik,
 qojalıq
 Eğmür > y
 ekabir > y
 ekalliyet “azınlık” > azşılıq
 ekselans > märtebeli

- eksen ülke > y
 ekspertiz raporu > bağalaw esebi
 el > jurat, el-jurat
 el erki > demokratiya
 elçi > elşi
 elçilik > elşilik
 elçilik uzmanı > elşilik attaşesi
 elebaşy > jeliktirüwşi, qozdırıwşy
 emaret > emirat, kiyaz'dıq
 emek > eñbek
 emekçi > eñbekşi
 emekçi sınıfı > jumıssı tabı
 emin > senimdi
 emir > buyırq, ämir, jarlıq
 emirlik > y
 emniyet > qavipsizdik, qatersizdik
 emniyet amiri > qavipsizdik bastığı
 emniyet müdürü > politsiya bastığı
 encümen > alqa, komissiya, komitet
 endogami > endogamiya
 Endonezıyalı > İndonezıyalıq
 enternasyonal > xalıqaralıq
 erk > erik
 erkân > ulıqtar
 erksizlik > ökimetsizdik, anarxiya
 Ermeni > Armyan
 Eskimo > Eskimos
 esnaf loncası > y
 eş başkanı > teñ töreğası
 eşraf > y
 Eti > y
 etik > etika
 Etiyopyalı > Efiyopiyalıq
 etokrasi > y
 evkaf > y
 eyalet > üwälayat, aymaq, ölke, öñir
 Eymür > y
 fağfur > farfor
 fahri konsolos > y
 falakacı > y
 falanj > y
 falanjist > y
 Fars > Parsı
 Faslı > Marokkoliq
 fatih > fatix
 federal > federal'dıq
 federalist > federalist
 federalizm > federalizm
 federasyon > federatsiya, odaq
 federatif > federativtik,
 federatsiyalıq
 federe > federativtik
 fehametli > y
 Felemenk > Niderlandı, Gollandiya
 Felemenkli > y
 Fenikeli > y
 feodal > feodal
 feodalite > feodaldıq
 feodalizm > feodalizm
 feodallik > aqsaqaldıq
 fırka > partiya
 fırkacı > partiya müşesi
 fırkacılık > y
 Filipinli > Filippin azamatı
 Filistinli > Palestina azamatı
 Fin > Finn

Finlandiyalı > y	Gotlar > y
firavun > perğawın	göç > köş, qonıs
Flaman > y	göçebe > köşpeli
fraksiyon > fraktsiya	göçer > köşpeli
Fransız > Frantsuz	göçerkonar > josımalı
Frenk > 1. Anglosaks, 2. Evropalıq	göçmen > emigrant
Fürs > Parsı	göçmenlik > köşpeli
Gabonlu > y	göçürücü > y
Gagavuz > Gagavuz	Göktürk > Köktürük
Ganalı > y	grandük > ulı knyaz'
Garp > y	Grekk > Köne grekk
gayriresmi > y	grev > erewil
gayrisafi > jalpı	grev gözcüsü > piket
gayrisafi hasılat > jalpı önım	grev kırıcı > y
gayrisafi milli hasıla > jalpı ulttıq önım	grev kırıcılığı > y
genel görüşme > y	grev sözcüsü > y
genel grev > jappay erewil	grevci > erewilşi
genel kurul > jalpı jıynalı	grevcilik > y
gensoru > interPELLYatsiya	gri pasaport > y
gensoru önergesi > y	guru > y
geri kalmış > kenjelewış	güç birliğı > bilik birliğı
gestapo > gestapo	gümrük > keden
Gineli > y	gündem > kün tırtibi
giray > girey	gündem dıışı > y
gizli cemiyet > y	güneyli > oñtüstik turğımı
gizli dernek > y	Gürcü > Gruzın
gizli oturma > qupiya sessiya	güven mektubu > y
gizli oy > jasırın dawıs berüw	güven oylaması > y
gizli polis > dedektiv	güvence > kepildik, garantiya
gizli servis > qupiya qızmet	güvenlik > qawipsizdik, qatersizdik
glasnost > jariyalılıq	güvenoyu > senim votumı
global > jalpılama, jappay	güvensizlik önergesi > y
	Habeş > Efiyop

Habeşî > y	hazırın cetveli > y
Hadımağası > y	hedef kitle > maqsattı awditoriya
hafi celse > qupiya sessiya	hegemonya > gegemoniya,
hakan > qağan	basımdılıq
Hakas > Xakas	Helen > y
hâkimiyet > üstemdik	heyet > keñes, quram, sovet
hâkimiyetilliyeye > y	hıdiv > y
Halaç > y	hıdivlik > y
halaskâr > qutqaruwşı, azat etüwşi	Hırvat > Xorvat
halef > murager, mirasqor	hicret > köş, emigratsiya
halef selef > y	hilafet > xalifat
halife > xalifa	hilafetçilik > y
halifelik > xalifat	Hindu > İndus
halk > xalıq, el, jurt	Hint-Avrupa > Ündiyevropa tilderi
halk oylaması > referendum	Hintli > Ündilik
halka dönük > y	Hitit > y
halka dönüklük > y	hızıp > top, jik
halkevi > y	hızıpçı > y
halkoyu > y	hızıpçılık > y
han > xan	Hollandalı > Gollandiyalıq
hanlık > xandıq	Honduraslı > y
harbî > sümbi	Horasanlı > y
harem ağası > y	Hotanto > y
harem kâhyası > y	hükûmet > ükimet
hariciye > sırtqı ister	hükûmet darbesi > memlekettik
hariciye nazırı > sırtqı ister	töñkeris
ministrliği	hükûmet erkanı > y
hariciyecisi > y	hükûmet kapısı > memlekettik
haseki > y	mekeme
havas > tañdawlı, elita	hükûmet komiseri >
haysiyet divanı > y	hükûmet konağı > ükimet üyi
Hazar > beybitşilik, beybit ömir	hükûmet merkezi > astana, elorda
hazırın > y	hüküm > kesim

- hükümdar > patşa, qağan, ulıqtıq
 hükümdarlık > qağandıq
 hükümran > egemendik
 hükümranlık > y
 hükümsüz > y
 hünkâr > ämirşi, qoja, bilewşi
 hüviyet > jeke adam
 hüviyet cüzdanı > jeke küwälik
 Iraklı > İyraq turğını
 İbrani > İvdey
 icra kuvveti > y
 icra vekili > y
 iç ağa > y
 iç işleri > işki ister
 iç oğlanı > y
 iç politika > işki sayasat
 idare > basqaruw, jürgizüw
 idare meclisi > basqaruw keñesi
 idareimaslahat politikası > y
 idari > äkimşilik
 İğdir > y
 ihbariye > y
 ihbarname > eskertüw xat
 ihsanühümayun > y
 ihtilal > tönkeris, revolyutsiya
 ihtiyar heyeti > aqsaqaldar keñesi
 ihtiyar meclisi > aqsaqaldar keñesi
 ikametgâh ilmühaberi > y
 ikametgâh kağıdı > y
 iktidar > ökimet
 ilbay > gubernator, üwälayat bastığı
 ilçebay > y
 ilhan > il'xan, xan
 ilhanlık > y
 ilmühaber “hal kağıdı” > kvitantsiya
 imarethane > qayırımdılıq
 mekemesi
 imparator > imperator, ämir
 imparatoriçe > imperator äyel
 imparatoriçelik > y
 imparatorluk > imperiya, monarxiya
 imza çizelgesi > y
 imza kağıdı > y
 infisah > y
 İngiliz > ağılşın
 inha > y
 inkılap > tönkeris, reforma
 intihabat > saylaw okrugi
 intihap > y
 inzibat > qatal tärtip, äskeriy
 politsiya
 inzibati > tärtipke qatıstı
 inzibatsız > y
 İranlı > Parsı, İyrandıq
 İrlandalı > y
 irsaliye > y
 iskân > qonıstandıruw, eldendirüw,
 ornalastıruw
 iskân belgesi > y
 İskandinav > Skandinaviya
 İskandinavyalı > Skandinaviyalıq
 İskitler > Skif
 İskoç > Şotland
 İskoçyalı > Şotland
 İslav > Slavyan
 İsloven > y

İspanyol > İspan	kamu düzeni > qoğamdıq tärtip
İsraili > y	kamu güvenliği > qoğamdıq
istida > arız, ötiniş	qawipsizdik
istidaname > ötiniş, arız, tilek	kamu hizmeti > kommunal'dıq
istifaname > jumıstan şuğuwğa arız	qızmet
berüw	kamu idaresi > memlekettik
istiklal > täwelsizdik, erkindik	basqaruw
istimlak > rekvizitsiya,	kamu kesimi > y
konfiskatsiya	kamu kurumu > qoğamdıq uyım
İsveçli > Şved	kamu personeli > y
İsviçreli > y	kamu sağlığı > xalıqtıñ densawlığı
iş bırakımcı > erewilşi	kamu sektörü > memlekettik sektor
iş bırakımı > erewil	kamu yönetimi > memlekettik
işari oy > y	basqaruw
işgüder > y	kamulaştırılma > y
işgüderlik > y	kamulaştırma > qoğamdaştırıw
ita emri > y	kamuoyu > qoğamdıq pikir
İtalyan > İtal'yan	kamusal > qoğamdıq, qoğam qatıstı
izinname > jazbaşa ruqsat qağaz	kamusal alan > y
Japon > Japon	kamusallaşma > qoğamdıq mülkine
kabine > kabinet	aynaluw
kabuk yönetim > y	kamutay > y
kadastro > kadastr	Kanadalı > y
kademe ilerlemesi > y	kanton > kanton
kafa kağıdı > jeke küwälik	kapalı rejim > y
kafa koçanı > jeke küwälik	kapı ağası > y
Kafkasyalı > Kavkazdıq, Kavkaziya	kapı çuhadarı > y
turğını	kapı halkı > y
kağan > kağan, xan	kapı kâhyası > y
kağanlık > kağandıq	kapı kethüdası > y
kamarilla > y	kapı kulu > y
Kamerunlu > y	kapı oğlanı > y
kamu > qoğam, jurtsılıq	kapıcı > vaxtyor

Kara Evli > y	klan > ruv, taypa, qawım
karabinyer > y	klas > sınıp
Karaçaylı > y	klerikalizm > y
Karadağlı > y	koalisiyon > koalitsiya
Karahanlı > y	koalisiyon hükümeti > koalitsiyalıq
Karaim > Qarayım	ükimet
kararname > qawlı, şeşim, qarar	kocabaşı > awılınay, äkim
kardeş parti > y	koldaş > y
Kargın > Qarğın	koloni > koloniya
Karluk > Qarluq	komisiyon > komissiya
karşı oy > y	komite > komitet
katılımcı demokrasi > y	komünizm > kommunizm
kavim > ult, taypa	konargöçer > josımalı
kavmî > taypalıq, etnikalık	konfederasyon > konfederatsiya,
kavmiyet > xalıq, jurt, ult	odaq
Kayı > y	konfederatif > y
Kaymakam > y	konfedere > y
kayser > tsezar', kayzer	Kongolu > y
kayzer > kayzer	konsensüs > kontsessiya
Kazak > Qazaq	konsey > sovet
Kemalizm > Kemalizm	konsül > y
Kınık > y	konsültasyon > konsul'tatsiya, keñes
Kıpçak > Qıpşaq	kont > y
Kıpti > y	kontes > y
Kırgız > Qırğız	konvansiyon > kelisim
Kırımlı > y	konvansiyonel > y
kırmızı oy > y	kopuntu > y
kırsal nüfus > awılda turatın xalıq	korporasyon > korporatsiya
Kızık > y	kortej > kortej
Kızılderili > y	kozpolit > kosmopolit
kızılelma > y	kökten dinci > y
kitle > tobır, şerüw	Köktürk > Köktürük
kizir > awıl küzetşisi	kölelik düzeni > quldıq qurılıs

kölemen > y	liberal > liberal
köy ihtiyar heyeti > qariyalar keñesi	liberalizm > liberalizm
köy ihtiyar meclisi > qariyalar	Libyalı > y
keñesi	liman cüzdanı > y
kral > korol'	lojman > y
kraliçe > korol' äyel	lonca > korporatsiya
kraliyet > korol'dıq	lort > lord
kripto > y	lortlar kamarası > y
kukla hükümet > quwırşaq ükimeti	Lübnanlı > y
Kuman > Qıpşaq	Macar > Mad'yad, vengr
Kumandı > y	Madagaskarlı > y
Kumuk > Qumıq	maderşahi > matriyarxat
Kurama > y	majeste > aq patşa, patşam
kurul > keñes, komissiya	Makedon > y
kuruluş > qurılıım, qurılıs	Makedonyalı > y
kurum > qoğam, odaq, uyım	Makyavelcilik > y
kurya > y	Malezyalı > y
Kuvayımilliye > y	Malkar > y
Kuveytli > y	Maltalı > y
Kübalı > y	Mançu > y
Kürt > Kürd	mankurt > mänğürt
lacivert pasaport > y	Maocu > y
laik > zayırlı	marki > markiz
laiklik > y	markiz > y
laisizm > y	Marksçı > Marksist
Lapon > y	Marksist > Marksist
Latin > Latın	Marksizm > Marksizm
Laz > y	maşer > tobır
Leh > Polyak	materyalist > materiyalist
Leninci > y	materyalizm > materiyalizm
Leninist > y	mebus > xalıq ökili, deputat
Leninizm > y	meclis > mejilis
Letonyalı > Latış	meclis araştırması > y

- medeniyet > örkeniyet, medeniyet
 mefkûre > ideal
 mekik diplomasisi > y
 Meksikalı > Meksikandıq
 melik > patşa, xan
 melike > y
 memleket > memleket, el
 memleketler arası > y
 memleketli > jerles, eldes
 Memluk > y
 menafiumumiye > y
 Menşevik > y
 Menşeviklik > Men'şevizm
 merci > instantsiya
 merdikıpti > y
 merkantilist > y
 merkantilizm > merkantilizm
 merkez parti > y
 merkezi idare > ortalıq basqaruw
 merkezi ülke > y
 merkezi yönetim > ortalıq basqaruw
 merkeziyetçilik > y
 mesaj > joldaw
 Mesket Türkleri > Axıska Türikleri
 meşrutiyet > y
 meşrutiyetçi > y
 Mısırlı > Mısırlıq, Egipettik
 mihrace > y
 mikado > mikado
 milel > ulttar
 militarist > militarist
 militarizm > militarizm
 millet > xalıq, ult
 millet meclisi > y
 milletlerarası > xalıqaralıq
 milli eğitim > ulttıq tärbiye
 milli güvenlik > ulttıq qawipsizdik
 milli hüviyet > y
 milli kimlik > salt-sana
 milli marş > änurana, ulttıq änurana
 milli mücadele > ult-azattıq soğıs
 milli müdafaa > y
 milli savunma > ulttıq qorğanası
 milli takım > ulttıq qurama
 qomanda
 milliyetçi > ultşıl, ultjandı
 milliyetçilik > ultşıldıq, ultjandılıq
 mirza > mirza
 misakımilli > y
 moda > sän, moda
 modern > qazirgi, osı zamanğı
 Moğol > Moğol
 Moldovalı > Moldavan
 monarşi > monarxiya
 monarşist > monarxiyaşıl
 monarşizm > monarxizm
 monden > y
 monsönyör > y
 Moritanyalı > y
 Moskof > Orıs
 muhalefet partisi > oppozitsiyalıq
 partiya
 muhtar > 1. egemen, täwelsiz,
 avtonomiyalı 2. awılınay, äkim
 muhtıra > memorandum
 mülki idare > y

- müsavatçı > y
 müstemleke > otarlanuwşy, otarşy
 Namibyalı > y
 nasyonal sosyalizm > y
 nasyonalist > ultşyl
 nasyonalizm > ultşyldyq
 Nazi > Natsistik
 Nazizm > Natsizm
 Nijeryalı > y
 Nikaragualı > y
 Nogay > Noğay
 nom > y
 Norveçli > Norvegiyalıq
 Nusayri > y
 nüfus cüzdanı > jeke küwelik,
 tölqumat
 nüfus kaydı > y
 nüfus kesafeti > xalıqtıñ tığızdığy
 nüfus kütüğü > y
 nüfus sayımı > xalıq sanağı
 nüfus tezkeresi > jeke küwelik,
 tölqumat
 Oğuz > Oğız
 olağanüstü hal > tötense jağday
 oligarşi > oligarxiya
 onur belgesi > qurmet gramotası
 onur kurulu > y
 onur üyesi > y
 onursal başkan > y
 ordinaryüs > y
 orta elçi > elşi, ökil
 ortak yönetim > y
 ortaklaşacı > y
 ortanın sağı > y
 ortanın solu > y
 Osmanlı > Osman, Ottoman
 otarşi > y
 otokrasi > avtokratiya
 otokrat > avtokrata
 otonom > avtonomiyalı
 otonomi > avtonomiya
 oturma belgesi > turuwğa ruqsat
 qujaty
 oturma izni > turuwğa ruqsat qujaty
 oturum > mäjilis, otırıs, jiynalis
 oy > dawıs berüw
 oy birliğı > birawızdan
 oy çokluğu > köpşilik dawıs
 oy hakkı > dawıs berüw quqığı
 oy kağıdı > dawıs berüw qağazy
 oy pusulası > dawıs berüw qağazy
 oy sandığı > saylaw şägili
 öğrenci belgesi > student küwäligi
 öğrenci kimliğı > student küwäligi
 ön seçim > aldın ala iriktew
 önerge > usımıs
 örfi idare > y
 öz yönetim > özin-özi basqaruw
 Özbek > Özbek
 özerk > avtonomiyalıq
 özgürlükçü demokrasi > y
 özgürlükçülük > y
 padişah > patşa
 padişah divanı > y
 Pakistanlı > y
 pakt > kelisim, kontrakt

Panamalı > y	popülist > populistik
Panıslamcı > y	popülizm > xalıqşıldıq
Panıslamcılıq > y	Portekizli > y
Panıslamizm > Panıslamizm	posta > pošta
Panslavizm > Panslavizm	pratika > y
Panturanizm > y	prens > xanzada, prints
Pantürkizm > Pantürkizm	prensés > xanşa, xanşayım
Paraguaylı > y	Prusyalı > y
parlamentarizm > parlamentarizm	raca > y
parlamentar > parlamentariy,	reaya > y
parlamentik	referandum > referendum
parlamento > parlamento	reform > reforma
parti > partiya	reisicumhur > elbası, prezident
partizan > partizan	rejim > rejim
parya > y	resmigeçit > parad
pasaport > pasport	resmikabul > resmiy qabıldaw
pasavan > y	rey > dawıs berüw
paso > y	Rodezyalı > y
paşa kapısı > y	Romalı > Rimdik
payitaht > y	Roman > Sığan
Peçenek > y	Romanyalı > Rumin
permi > propusk	Romen > Sığan
Perulu > y	ruhsat > ruqsat
Peştü > Peştü	Rum > Grek
pigme > y	Rumelili > y
pilot bölge > pilottıq aymaq	Rumen > Rumin
pogrom > qırğın	Rus > Orıs
polemik > tartıs-talas	sadaret > y
politik > siyasiy	sadrazam > sadırazam, bas üwäzir
politika > sayasat	sağcı > oñşıl
Polonez > Polyak	sağlık hizmeti > maditsinalıq qızmet
Polonyalı > Polyak	sağlık karnesi > y
Pomak > y	sağlık kurulu > y

sahip > iye, qojayın	seçme hakkı > tañdaw quqıǵı
sahipkıran > y	seçmen > saylawşısı
sahiplik > täweldik	seçmen kütüǵü > saylaw byulleteni
salahiyet > kompetentsiya	seçmen listesi > saylawşılar tizimi
salt çoǵunluk > basım köpşilik	sefaret > elşilik
saltanat > patşalıq quruw	sefarethane > elşilik, elşilik üyi
saltanatçı > monarxist	sefir > elşi
saltanatçılık > y	sefire > äyel-elşi
saltçılık > absolyutizm	sefirikebir > ökiletti elşi
Salur > y	sefirlik > 1.elşilik 2.elşilik üyi
Sami > Semit	sektör > sektor, bölim, sala
sancak beyi > oyaz	sektörel > salalıq
sandık başkanı > y	selamlık > y
sandık müşahidi > y	selatin > y
sansür > tsenzura	Selçuki > Seljukter
saray > saray, orda	Selçuklu > Seljukter
sarı sendika > y	selef > y
sarı sendikacılık > y	selfdeterminasyon > y
satrap > gubernator	Senagalli > y
saylav > deputat	senato > senat, parlament
seçici kurul > iriktew komissiyası, qazılar alqası	senatör > senator
seçiciler kurulu > iriktew	senatörlük > y
komissiyası, qazılar alqası	sendik > y
seçilme hakkı > saylanuw quqıǵı	sendika > kesipodaq
seçim > 1.tañdaw, iriktew 2.saylaw	sendikacılık > y
seçim bölgesi > saylaw okrugı	sendikalist > kesipodaq qızmetkeri
seçim çevresi > y	senyör > sen'ör, mırza
seçim kampanyası > saylaw	senyörlük > y
nawqanı	ser > bas, başşı
seçim sandıǵı > saylaw sandıǵı	serf > y
seçim tutanaǵı > y	sertifikasyon > rastaw,
seçim yasaǵı > y	küwälandiruw
	servis > qızmet

- sevkölceyş > strategiya
sıġınmacı > awġın
sıġınmacılık > y
sıkı denetim > qatañ tekserüw
sıkı düzen > y
sıkıyönetim > qatal äskeriy tärtip
sınıf > sınıf, klass
sınıfsal > y
sınıfsız > y
sınır > şegara, şek
sınır boyu > y
sınır dışı > y
sınır kapısı > y
sınır ötesi > y
sınırsız yetki > şeksiz ökildik
Sırbistanlı > y
Sırp > Serb
Sırplık > y
sicil > reestr
Sicilyalı > y
sigorta > saqtandırıw
sigorta poliçesi > qawipsizdendirüw
polisi
sigorta primi > saqtandırıw
sıylıqaqısı
sineyimillet > y
sirküler > tsirkulyar
sivil > 1.äskeriy emes 2.azamattıq
sivil idare > azamattıq basqaruw
sivil polis > y
sivil savunma > azamattıq qorġanı
sivil toplum kuruluşu > ükimettik
emes uyım
sivil toplum örgütü > ükimettik
emes uyım
sivil yönetim > azamattıq basqaruw
sivilize > y
sivillik > y
siyah ırk > qara näsil, negr
siyahi > negr tektes, qara näsildi
siyasal > sayasiy
siyasal parti > sayasiy partiya
siyaset > sayasat
siyaset meydanı > y
siyasetçi > sayasatşı
siyasi > sayasiy
siyasi ambargo > sayasiy embargo
siyasi coġrafya > sayasiy geografiya
siyasi harita > y
siyasi parti > sayasiy partiya
siyasiyat > y
Skandinav > Skandinaviyalıq
Skoç > Şotland
Slavlar > Slavyandar
slogan > uran
Slovak > Slovak
Slovakyalı > Slovakyalıq
Sloven > y
Slovenyalı > y
sol eğilimli > y
solcu > solşıl
solculuk > solşıldıq
Somalili > y
soruşturma > tergew, tekserüw
sosyal > älewmettik, qoġamdıq
sosyal adalet > älewmettik ädilettilik

- sosial bünye > qoğamdıq qurılıs
 sosial demokrasi > sotsiyal demokratiya
 sosial demokrat > sotsiyal-demokrat
 sosial devlet > älewmettik memleket
 sosial düzen > y
 sosial faaliyet > älewmettik belsendilik
 sosial gelişme > älewmettik damuw
 sosial hayat > älewmettik ömir
 sosial ilişki > älewmettik qatınastar
 sosial olay > y
 sosial olgu > älewmettik qubılıs
 sosial oluşum > älewmettik formatsiya
 sosial psixoloji > älewmettik psixologiya
 sosial psixolojik > älewmettik psixologiyalıq
 sosial sigorta > älewmettik saqtandırıw
 sosial statü > älewmettik märtebesi
 sosial tabaka > älewmettik qabat
 sosial yapı > älewmettik qurılıs
 sosial yardım > älewmettik kömek
 sosial yaşam > älewmettik ömir
 sosialist > sotsiyalist
 sosialistik > y
 sosyalizasyon > y
 sosyalizm > sotsiyalizm
 sosyete > 1.qoğam 2.aqsüyekter
 sosyetik > aqsüyek, bekwada
 sosyoekonomik > älewmettik-ekonomikalıq
 sosyokültürel > y
 sovhoz > sovhoz
 sovyet > sovet, keñes
 soydaş > rulas, atalas, näsildi
 soydaşlıq > näsildestik
 soykırım > qırğın, qırğınşılıq
 soylu > soylı, tekti, bekwat
 soylu erki > y
 soyluluk > tektilik, bekwattıq
 sömürge > koloniya
 sömürgeci > otarşıl, otarlawşısı
 sömürgecilik > otarşıldıq, otarlawşıldıq
 sömürü > qanaw
 sömürücü > qanawşısı
 sömürücülük > qanawşıldıq
 sör > mırza
 sözlü soru önergesi > y
 statü > status
 Sudanlı > y
 sulta > abıroy, bedel
 sultan > sultan
 sultan efendi > y
 sultan kethüdası > y
 sultani > y
 sultanlık > sultandıq
 sultanoğlu > y
 Suriyeli > y
 Sümer > Şumer
 sürre > y

- sürre alayı > y
 sürre emini > y
 şah > şax
 şahane > şaxqa tån
 şahıs > adam, kisi, jeke adam
 şahlık > y
 şahne > y
 şahsi > jeke
 şahsiyat > y
 şahsiyet > jeke adam
 şansölye > kantsler
 şansölyelik > y
 Şarklı > Şıǵıs turǵını
 şatır > y
 şehremaneti > qalalıq basqarma
 şehremini > äkim, mer, äkim
 şehriyar > patşa, biylewşi
 şehzade > xanzada
 şehzadelik > xanzadalıq
 şerefiye > y
 şerif > tekti, soylı
 şeyhülislam kapısı > y
 şopar > sıǵannıñ balası
 Şor > y
 taahhütlü mektup > jetkizilüwi
 mindettelgen tapsırıs xat
 taahhütname > mindette me
 tabiiyet > täweldilik, baǵınıştılıq
 Tacik > Täjik
 taç giyme töreni > y
 tahrirat > y
 tahrirat katibi > y
 Tahtacı > y
 takım erki > oligarxiya
 talimat > nusqaw, ereje, instruksiya
 talimatname > jazbaşa nusqaw
 tamim > tsirkulyar
 tanıtma kartı > y
 Tanzanyalı > y
 tanzifat > y
 tanzifat vergisi > y
 Tanzimat > Tanzimat
 Tanzimatçı > Tanzimattı jaqtawşı, reformaşı
 tapu kütüǵü > jer qadastrı
 tapu sicili > jer qadastrı
 tarh > y
 Tatar > Tatar
 tatbik imzası > y
 tatbik mührü > y
 tatil > demalıs, kanikul
 tayin > taǵayındaw
 Tayvanlı > y
 tebaa > y
 tebaiyet > y
 tebligat > kommyunike
 teftiş > tekserüw, tekseris, inspektsiya, reviziya
 teftiş heyeti > tekserüw komissiyası
 teftiş kurulu > tekserüw komissiyası
 teftiş raporu > tekserüw komissiyasınıñ esebi
 tek liste > y
 tek partili > y
 tekaüt > zeynetker
 tekaütlük > zeynetkerlik

- tekel > monopoliya
 tekdir > y
 tekdirlik > y
 teknik şartname > y
 teknokrasi > y
 teknokrat > y
 teknokratçılık > y
 telefon diplomasi > y
 Teleüt > y
 telqrafhane > y
 telin mitinqi > y
 tellaliye resmi > y
 temel harf > y
 temelli senator > y
 temiz kağıdı > y
 temsilci > ökil, ökiletti
 temsilcilik > ökildik, ökilettik
 teokrasi > teokratiya
 teşkilat > uyım, birlestik, top
 tevki > y
 tevliyet > y
 tezkere > qujat, anıqtama
 tımar > y
 Tibetli > Tibettik, Tibet turğını
 tiran > tiran
 Togolu > y
 toplantı > jıynalı, mejilis, otırıs
 toplu sözleşme > ujımdıq
 kelisimşart
 topluluk > tobrı, jıyn
 toplum > qoğam
 toplum dıışı > qoğamnan tıs
 toplum polisi > y
 toplum yapısı > qawımdastıq
 qurılı
 toplumculuk > qawımşıldıq
 toplumdaş > y
 toplumlar arası > y
 toplumsal > qoğamdıq, qoğamıy, älevmettik, sotsiyal
 toplumsal davranış > y
 toplumsal değer > y
 toplumsal denge > älevmettik
 tepeteñdik
 toplumsal ilişki > älevmettik
 qatınastar
 toplumsal yapı > älewmettik qurılı
 toplumsal yardım > älewmettik
 kömek
 toprak köleliği > krepostnoylıq
 tärtip
 toprak kölesi > basıbaylı şaruwa
 torba kadro > y
 totalitarizm > totalitarizm
 totaliter > totalitardıq, üstemşıldik
 töre > ädet-ğurıp, dästur, jönjora
 töre cinayeti > y
 töre dıışı > amoral'dı, qulıqsız
 töre dışıcılık > amoral'dıq, qulıqsızdıq
 törel > y
 tören düzeni > y
 töresel > y
 triptik > y
 tuğra > y
 tuğrakeş > y

- tuğrakeşlik > y
 Tunguz > Tuñğis
 Tunus > y
 Tunuslu > y
 tura > y
 tutanak > xattama, protokol
 Türk > Türik
 Türk Cumhuriyetleri > y
 Türki > y
 Türkistanlı > y
 Türklük > Türiktik
 Türkmen > Türkimen
 tüzük > ereje, zañ
 ucuz halkçılık > y
 uç beyi > y
 uç beyliğı > y
 Ugandalı > y
 Ukraynalı > y
 Ulah > y
 ulufe > y
 ulus > ulıs, xalıq, ult
 ulusal > ulttıq
 ulusal ekonomi > y
 ulusal gelir > y
 ulusallık > ulttıq ereşelik
 ulusçu > ultşıl, ultjandı
 ulusçuluk > ultşıldıq, ultjandılıq
 uluslar arası > xalıqaralıq
 uluslararası > internatsiyonalist
 uluslararasılık >
 internatsiyonalizm
 umumi af > jalpı amnistiya
 umumi efkar > qoğamdıq pikir
 umumi heyet > jalpı delegatsiya
 umumi katip > y
 umumi kongre > y
 umumi vekaletname > y
 uray > qalalıq basqarma
 Urban > Bedvin
 Uruguaylı > y
 uygarlık > örkeniyet, mädeniyettilik
 uygulanabilirlik raporu > y
 Uygur > Uyğır
 uzlaştırma kurulu > y
 uzluk > şeberlik, eptilik
 üçüncü dünya ölkeleri > y
 öлке > el, öлке, memleket
 ölkeler arası > y
 ölkesel > y
 ölkesellik > y
 öltimatom > ul'timatum
 ömera > bastıqtar
 üniter > y
 üniversal > universal
 üniversalizm > y
 Ürdünlü > y
 üsera > quldar
 üst > üsti
 üst sınıf > betki sınıp
 üst tabaka > betki qabat
 üye > müşe
 üye tam sayısı > y
 üyelik > müşelik
 üyelik aidatı > müşelik jarna
 vali > gubernator, üwälayat bastığı
 valide sultan > y

- valilik > 1. üwälayat bastıǵınıñ
 qızmeti 2.uwelayat, oblıs
 Vandal > Vandal
 varide > y
 varsıl > bay, dāwletti
 varsıl erki > plutokratiya
 varsıllık > baylıq, dāwlettilik
 vatan > otan
 vatandaş > otandas
 vatandaşlık > azamattıq
 vatani > otandıq
 vekâlet > ökilettilik
 vekil > orınbasar, üwäkıl, ministr
 vekillik > orınbasarlıq, ministrlik
 veliaht > taq murageri
 veliahtlık > taqqa murager
 boluwşılıq
 Venezuelalı > y
 vergi > salıq
 vergi baǵışıklığı > salıq tölewden
 bosatılıw
 vergi beyannamesi > salıq
 deklaratsiyası
 vergi dilimi > y
 vergi iadesi > y
 vergi kaççaǵı > salıqtan jaltaruw
 verile emri > y
 vesayet > qamqorşılıq
 veto > veto
 vezaret > üwäzirlık
 vezir > üwäzir
 veziriazam > bas üwäzir
 vezirlik > üwäzirlık
 Vietnamlı > V'yetnamdıq
 vikont > vikont
 vikontes > vikontessa
 vilayet > üwälayat, awdan,
 guberniya
 vilayet binası > üwälayat
 basqarması
 viskonsül > y
 vize > viza
 volontarizm > volyuntarizm
 voyvoda > y
 voyvodalık > y
 vulgarize > y
 vükela > üwäkilder, ministrler
 vüzera > üwäzirler
 yabancı > şeteldik, böten, bögde
 yabgu > y
 yad > böten, bögde
 yad erklik > y
 Yakut > Yakut
 yalnızcı > y
 yangın sigortası > örtten
 saqtandıruw
 Yaparlu > y
 yardım sandığı > y
 yarı başkanlık > y
 yarı göçebe > jartılay köşpeli
 yarı göçebelik > jartılay köşpelilik
 yarı resmî > y
 yarkurul > y
 yarlık > y
 yasa > zañ, qaǵıda

- yasama dokunulmazlığı > derbes
 pravolılıq
 yasama dönemi > y
 yasama kurulu > parlament
 yasama meclisi > parlament
 yasama organı > parlament
 yasama yetkisi > y
 yasama yılı > y
 yaş haddi > jas şegi
 yaş sınırı > jas şegi
 yaşam güvencesi > ömirdi
 saqtandırırw
 yaşam sigortası > ömirdi
 saqtandırırw
 yayılmacı > ekspansiyonist
 yayılmacılık > ekspansiyonizm
 yazıla > y
 yazılı bildirim > jazbaşa xabarlama
 yazılı emir > y
 yazılı soru önergesi > y
 Yazır > y
 Yemen > y
 Yemenli > y
 Yeni Ginelı > y
 Yeni Zelendalı > y
 yerel yönetim > jergilikti basqaruw
 yerinde yönetim > y
 yerinden yönetimci > y
 yerli > jergilikti
 yeşil kart > y
 yeşil oy > y
 yeşil pasaport > y
 yeter sayı > kvorum
 yeterlik belgesi > mamandıq
 küwäligi
 yeterlik sınavı > y
 yetke > abıroy, bedel
 yetki > ökildik, ökilettik
 yetmiş iki millet > y
 yığın kültürü > y
 Yıva > y
 yoksulluk belgesi > y
 yönerge > nusqaw, instruktsiya
 yönetici > başşı, basqaruwşı, jetekşi
 yöneticilik > başşılıq
 yönetim > basqaruw
 yönetim kurulu > äkimşilik keñes
 yönetim yeri > y
 yönetsel > äkimşilik
 yönetmelik > nusqaw, ereje,
 instruktsiya
 yönetsel > äkimşilik
 yöre > töñirek, öñir, mañay
 Yörük > y
 Yugoslav > y
 Yugoslavyalı > y
 Yunan > Grek
 Yunanistanlı > Grek
 Yunanlı > Grek
 yurt > otan, el
 yurt bilgisi > ölketanuw
 yurtsal > y
 yurttaş > otandas
 yurttaşlık > azamattıq
 yurttaşlık bilgisi > y
 yurttaşlık hakları > y

yuvarlak masa toplantısı > döñgelek üstel otırısı

Tablo 30: Otuzuncu Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
1.436			874			562		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				
Dil Adı		Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı		Söz Sayısı		Yüzdellik Oranı %
Türkçe		534	61,09	Kazakça		600		68,64
Almanca		-	-	Almanca		1		0,11
Arapça		164	18,76	Arapça		69		7,89
Farsça		12	1,37	Farsça		16		1,83
Fransızca		148	16,93	Fransızca		28		3,20
İngilizce		1	0,11	İngilizce		-		-
İtalyanca		9	1,02	İtalyanca		1		0,11
Japonca		1	0,11	Japonca		1		0,11
Latince		-	-	Latince		2		0,22
Rumca		2	0,22	Rumca		-		-
Rusça		-	-	Rusça		154		17,62
Sırpça		3	0,33	Sırpça		-		-
Yunanca		-	-	Yunanca		2		0,22
Toplam Yabancı Söz Sayısı		340	38,91	Toplam Yabancı Söz Sayısı		274		31,35
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
Kazakça-Arapça						23		
Kazakça-Farsça						1		
Kazakça-Rusça						28		
Farsça-Fransızca						1		
Arapça-Rusça						4		
Arapça- Fransızca						2		
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı								
2								

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1436 sözün 874'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 562'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %61,09'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %68,64'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %7,55 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,76'lık oranla

Arapçadır ve bunu yakın bir oranla Fransızca takip etmektedir. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil ise %17,62'lik oranla Rusçadır.

Bu veriler her iki lehçenin kullandığı coğrafyaların tarihsel süreç içerisinde idari sistem ve sosyolojik olaylar yönünden etkilendikleri toplumlar ile ilgili bilgiler de vermektedir. Bu verilerden yola çıkarak Türkiye coğrafyasının bahsi geçen konularda dönem dönem Arap ve Fransız kültürlerinin etkisine girdiği, Kazakistan coğrafyasının ise kısmen Arap, çoğunlukla Rus kültüründen etkilendiği söylenebilir. Bu etkiler her iki lehçenin de söz varlığına yansımıştır.

2.31. Yasama, Hukuk

açık celse > aşiq sot

açık duruşma > aşiq sot

açık görüş > y

açık maaşı > y

adalet > ädildik

adalet divanı > y

adalet kapısı > sot

adalet mahkemesi > y

adalet örgütü > sot uyumu

adi suçlu > y

adli > cotti

adli makam > sot instantsiyası

adli merci > sot orğanı

adli polis > y

adli polislik > y

adli sicil > cot sawalnaması

adli tatil > sot demalısı

adli yıl > y

adli zabıta > y

adliye > sot üyi

adliye mahkemesi > y

adliye teşkilatı > ädilet basqarması

adliye vekâleti > ädilet ministrliği

ağır ceza > qatañ jaza

ağır hapis cezası > qatañ jazağa

tartuw

ağır kusur > y

ağır para cezası > ülken aqşalay jeza

ahlak dışı > amoralı, etikağa jat

aile hukuku > otbası quqıǵı

akit vaadi > aldın ala kelisim

aklama belgesi > y

amenajman > amenajman

amme davası > qoǵam mäsele

ana sav > y

ana sözleşme > negizgi kelisim

anayasa > konstitutsiya

ara kararı > y

arama emri > y

arama izni > y

arama kararı > y

arama ruhsatı > barlawğa litsenziya

asaleten atama > taǵayındaw

av yasaǵı > añ awlawğa tıyım

ayni hak > y

baǵıt > kontrakt

baǵıtçı > y

balotaj kurulu > y

batkı > bankrot

batkınlık > bankrot

bekleme süresi > y

beraat > aqталuw

beraatizimmet > y

beyanat > mälimdeme, deklaratsiya

beyanname > mälimdeme,

deklaratsiya, ündew

beyyine > дәлел, ayǵaq

bırakıt > mura

bildirge > mälimdeme

bildiri > mälimet

bono > çek

boş kâğıdı > y

boşanma davası > ajırasuw tuwralı

ötiniş

boşanma ilamı > y

- buluş hakkı > y
 butlan > patent
 celp > şaqıruw qağaz
 celp kâğıdı > şaqıruw qağazi
 celpname > şaqıruw qağazi
 celse > otırıs, mejilis
 cevap hakkı > söylew quqıǵı
 ceza > jaza
 ceza evi > türme, abaqtı
 ceza hukuku > qılmıstıq quqıq
 cürmümeşhut > qılmıstıñ üstinen
 cürüm > qılmıs, künä
 çağrı belgesi > şaqıruw qağazi
 çağrı kâğıdı > şaqıruw qağazi
 çıplak mülkiyet > y
 dâhilî nizamname > işki jumıs
 jarǵısı
 dâhilî talimatname > y
 damga harcı > y
 dava > daw, daǵuwa, is
 dava vekili > advokat
 dava vekilligi > advokattıq qızmet
 davacı > şaǵımşı
 davacılık > y
 davalı > jawapker
 davalık > y
 davetname > şaqıruw xatı
 defi > y
 deǵışiklik önergesi > y
 deǵışiklik teklifi > y
 deniz hukuku > teñiz quqıǵı
 devlet > memleket
 devredilebilirlik > y
 devredilmezlik > y
 disiplin cezası > târtiptik jaza
 disiplin suçu > târtiptik teris qılıq
 duruşma > sot protsesi
 düzenleyim > y
 edim > äreket
 ehlihibre > maman, ekspert, sarapşı
 ehlivukuf > maman, ekspert,
 sarapşı
 eldecı > qoja, iye
 emre muharrer senet > y
 enterne > tutqındalǵan, tutqındaw
 ergin > kámeletke toluw
 esastan bozma > y
 evlatlık > asırandı
 evlilik birliǵi > neke odaǵı
 evlilik sözleşmesi > y
 fail > ayıptı, ayıpkker
 fariǵ > y
 fariza > y
 feraǵ > sıyǵa tartuw
 fesih > buzuw
 fikra > y
 firar > qaşuw, qaşıp ketüw
 firari > qaşqın
 formalite > formaldılıq
 fûru > egjey-tegjej
 gabin > aldaw, alayaqtıq (sawda-
 sattıqta)
 gaiplik > ğayıptıq
 gaspçı > reket
 gaspçılık > y
 gayrikanunî > zañsız

- gayrimenkul > qozğalmaytın,
jılıjımaytın
- gayrimeşru > zañsız
- geçerli > iske asuw
- geçici madde > y
- geçit hakkı > paydalanuw quqıǵı
- gedik > sañılaw, jarıq
- gemi adamı > y
- genel af > y
- genelge > buyırıq-jarlıq
- gerekçe > sebep, дәlel, sıltaw
- gıyabi hüküm > y
- gıyabi tutuklama > y
- gıyap kararı > y
- gizli celse > y
- gizli duruşma > y
- görevsizlik kararı > y
- görgü tanıǵı > küwäger, küwä
- gösterme hakkı > y
- göz hapsi > kirpik qaqtırmaw
- gözaltı > baqılaw, qadaǵalaw
- gözetim > baqılaw
- gümrük kolcusu > y
- hacir > qamqorlıq
- haciz > kämpeške
- hacizli > y
- hafif hapis cezası > y
- hafifletici neden > y
- hafifletici sebep > y
- hak ihlali > y
- hak kısıtlaması > y
- hakem heyeti > y
- hakem kararı > y
- hâkim > töreşi, qazı, sot
- hâkimlik > töreşilik, qazılıq
- hakkıhıyar > saylaw quqıǵı
- hakkımüktesep > y
- hakkısükut > awız bastırıq
- halk oylaması > referendum
- hami > qorǵawşı, jaqtawşı
- hamisiz > qorǵanışsız
- hapis > türme, abaqtı
- hapishane > türme, abaqtı
- hapislik > y
- hava hukuku > y
- hava sahası > awa keñistigi
- hayalî ihracat > y
- haydut > qaraqşı, tonawşı, bandit
- haydutluk > qaraqşılıq, tonawşılıq,
bandittik
- haymatlos > otansız
- hırsız > urı
- hısım > tuwıs
- hıyar > saylaw erkindigi
- hileişeriye > y
- hisseişaiya > y
- hizmet akdi > eñbek kelisimşartı
- hukuk > xuqıq, quqıq, pravo
- hukukçu > zañger, yurist
- hukukçuluk > y
- hukuki > quqıqtı, zañdı
- hukuki metroloji > y
- hukuksal > quqıqtı, zañdı
- hukuksuzluk > zañsızdıq
- hükmi > y
- hükmi şahsiyet > y

- hükümlü > sottalğan
 hükümsüz > y
 hükümsüzlük > y
 hülle > y
 hüsnühâl kağıdı > jaqsı minezdeme
 ıslahevi > y
 ıslahhane > y
 ibra > aqtaw
 ibraname > y
 icra > orındaw, atqaruw
 iç tüzük > y
 içtihat > közqaras, oy-pikir
 idam > ölüm jazası
 idam cezası > ölüm jazası
 idamlık > y
 idare hukuku > y
 iddia > payımdaw, ayıptaw
 iddia makamı > ayıptawşısı
 iddianame > ayıptaw aqti
 ifade > bayandaw
 iflas davası > y
 iflas masası > y
 ihkakıhak > y
 ihtarname > eskertüw
 ihtilas > y
 ihtira beratı > patent
 ihtiyarlık sigortası > y
 ihtiyati tedbir > y
 ihzar müzekkeresi > y
 ikame mal > almasıratın tawarlar
 ilam > y
 ilga > y
 illegal > zañsız
 iltica > panalaw
 iltica hakkı > baspana quqıǵı
 imtiyaz > kontsessiya
 imza sirküleri > y
 infak > y
 infaz > (sot şeşimin) orındaw
 infaz masası > y
 infaz memuru > y
 infazcı > y
 insanlık suçu > y
 intifa hakkı > y
 intihap > tandaw, iriktew
 ipka > y
 irade beyanı > y
 irtifak hakkı > servitut
 isticvap > tekserüw, surastıruw
 istinabe > y
 istinaf > şaǵım, arız
 istinaf mahkemesi > y
 istintak > tergew
 iş akdi > eñbek kelisimşartı
 iş kazası > y
 iş sözleşmesi > eñbek kelisimşartı
 iş yeri > jumıs ornı
 işgaliye resmi > y
 iştirak > katusuw, aralasuw
 ivaz > ornın toltıruw
 iye > iye
 iyelik > iyelik
 iyi hâl belgesi > jaqsı minezdeme
 jüri > töreşi, qazı, jyuri
 kabahat > kinä, jazıqtılıq, ayıp
 kabotaj hakkı > y

kadı > töreşi, qazı	kapitülasyon > kapitulyatsiya
kadılık > töreşilik, qazılıq	kapora > depozit
kadın ticareti > äyelderdi sawdalaw	kaporalı > depozitti
kadük > y	kaporasız > depozitsiz
kadüklük > y	karar > qarar, şeşim
kalebent > y	karmanyola > y
kalebentlik > y	kasko > kasko, kölik saqtandıruw
kalem kırmak > y	katıksız hapis > y
kalıt > miras, mura	katibiadil > notariyus
kalıtçı > murager, mirasqor	katil > qanqumar, qanişer
kamu davası > y	kayyum > y
kamu denetçisi > y	kaza > sot protsesi
kamu hukuku > y	kaza dairesi > y
kamu yararı > y	kazanılmış hak > y
kan akçesi > y	kefalet > kepildik, kepildeme
kanıt > дәlel, ayğaq	kefil > kepil
kanun > zañ	kefillik > kepildik
kanun dıışı > zañnan tıs	kelepçe > kisen, buğaw
kanun hükmünde kararname > y	kıdem tazminatı > y
kanun koyucu > zañ şığaruwşı	kınama cezası > y
kanun layıhası > zañ jobası	kırmızı bülten > y
kanun maddesi > zañnıñ babı	kırmızı çizgi > y
kanun sözcüsü > y	kırmızı pasaport > y
kanun tasarısı > zañ jobası	kırmızı plaka > y
kanun teklifi > zañ usınısı	kısas > qısas
kanuni > zañdı	kısıt > qamqorlıq
kanuniyet > y	kıya > qılmıs
kanunname > zañ jinağı, kodeks	kıyasa muhalefet > y
kanunsuz > zañsız	kilise hukuku > y
kanunsuzluk > zañsızdıq	kimlik belgesi > jeke küwälik
kanunuesasi > konstitutsiya	kimlik kartı > jeke küwälik
kapalı duruşma > jabıq sot otırısı	kira sözleşmesi > jaldaw şartı
kapalı oturum > jabıq mejilis	kolektif > ujımdıq, kollektivtik

konkordato > y	mehil müddeti > y
kontrat > kontrakt, şartnama	memnu > tıyım
konuşmama hakkı > y	memnu mintıka > tıyım salınğan
konut belgesi > y	önir
konut dokunulmazlığı > y	meriyet > y
korporatif > y	meşhut cürümler mahkemesi > y
kürek cezası > katorga	meşhut suç > qılmıstıñ üstinen
legal > resmıy, zañdı	tüsüw
lesepase > y	meşru > zañdı
maden kirası > y	meşru müdafaa > y
mahbes > türme	meşruluk > zañdılıq
mahcuz > y	meşruten tahliye > y
mahkeme > sot	mevkufiyet > y
mahkeme kararı > sot şeşimi	mevzuat > zañdar
mahkeme masrafı > y	mihr > qalıñmal
mahkum > sot ükimi şıǵarılğan	milli irade > y
mahkumiyet > sottalǵandıq	miras > mura, miras
mahpus > tutqın	misak > kelisim
mahpushane > türme, abaqtı	muhakeme > sot, sotka
mal beyanı > y	muhalefet şerhi > y
mal bildirimi > y	mukavele > şartnama, konventsıya
mal birliǵi > y	mukavelename > y
malulen emekli > y	murafaa > sot protsesi
manda > mandat	mutabakat > kontsessiya
mandacı > y	mutallaka > y
manevi evlat > y	mücbir sebep > y
manevi tazminat > y	müdafaaname > qorǵanı
mazbata > xattama, protokol	müdafi > qorǵanuwşı
mazeret kaǵıdı > y	müdahil > qorǵanuwşı
maznun > tergevli, ayıpker,	müddei > şaǵımşı
sottaluwşı	müddeialeyh > jawapker
medeni nikah > azamattıq neke	müddeiumumi > prokuror
mehil > y	müebbet hapis > y

müessese > mekeme	para cezası > ötemaqı
müruruzaman > y	patronaj > y
müstantik > tergewşi	plebisit > y
müteveli > ökiletti	pozitif hukuk > y
müteveli heyeti > ökiletti keñes	pranga cezası > y
nafaka > näpaka	pranga kaçığı > y
namus davası > y	pranga mahkumu > y
nefsi müdafaa > y	resmi nikah > zañdı neke
nesebi gayrisahih > y	rücu hakkı > y
nesebi sahih > y	rüçhan hakkı > y
nezarethane > tergew izolyatorı	saldırmazlık antlaşması > y
nispi çoğunluk > y	saldırmazlık paktı > y
nispi temsil > y	sanık > tergevli, ayıpker, sottaluwşı
norm > norma, mölşer şama	sanıklık > y
noter > notariyus	satış mukavelesi > sawda kelisimi
organize suç > uyımdasqan qılmıs	satış sözleşmesi > sawda kelisimi
ortaklık senedi > y	satış şartnamesi > sawda kelisimi
otorite > bedel, abıroy	savca > ayıptaw akti
ölüm cezası > ölüm jazası	savcı > prokuror
ölüm emri > y	savlayıcı > şağımşı
ölüm fermanı > y	seçim > saylaw
ölüm tazminatı > y	seri katil > y
ön alım > y	sığınma hakkı > baspana quqıǵı
ön alım hakkı > y	sınırlı sorumluluk > şekterli
ön ödeme > aldın ala tölem	jawapkerşilik
ön rapor > y	sınırsız sorumluluk > y
ön soruşturma > aldın ala tergew	sorgu > tergew
önel > y	sorgu hakimi > tergewşi
örf > âdet	sorgu sual > teskerüw, baqılaw
örtülü ödenek > y	sorgu yargıcı > tergewşi
özel af > y	soruşturma kurulu > teskerüw
özlük hakkı > y	kommissiyası
özlük işleri > y	soruşturma raporu > y

sosyal güvenlik > y	tahkikat komisyonu > teskerüw
sözleşme > kelisim	kommissiyası
sözleşme tutanağı > y	tahkim > y
sözleşmeli > kelisimdi	tahkim kurulu > y
sözlü > awızşa	tahliye > bosatuw, azat etüw
standart > standart	tahsilat > töletüw, jinaw
statüko > y	takdir hakkı > y
suç > kinä, ayıp	takdir yetkisi > y
suç aleti > y	takipsizlik kararı > y
suç duyurusu > y	taksir > uqıpsızdıq, nemquraydılıq
suçlu > ayıpker, ayıptı	taksirat > y
suçüstü > y	taksirli suç > y
suçüstü mahkemesi > y	talak > talaq
suikast > qastandıq	tampon bölge > buferlik aymaq
suikastçı > qasquwnem	tampon devlet > aralık meleket
suikastçılık > y	tanık > küvä, küväger
sus payı > y	tanıklık > küvägerlik
susma hakkı > y	tapu > order
susmalık > y	tasarı > joba, nusqa, proyekt
sübyan koğuşu > y	taşınabilir > qozğalmalı, jıljımalı
sükût hakkı > y	taşınır > jıljımalı
süre aşımı > y	taşınmaz > jıljımaytın mülük
şahit > küvä, küväger	tazminat > kompensatsiya
şahitlik > küvälik	tazminat davası > y
şehadet > küvälik	teamül hukuku > y
şeriye mahkemeleri > y	tehiriicra > y
şevahit > küväler	te lif hakkı > qalamaqı
şufa > y	temel haklar > negizgi quqıqtar
şufa hakkı > y	temerrüt > y
taammüt > ädeyi, qasaqana	temerrüt faizi > y
tabii hukuk > y	teminat > kepildik, garantiya
tahkikat > teskerüw	temlik > y
	temyiz > kassatsiya

- tereke > mura
tescil > tirkew
teselsül > y
teşri kuvveti > zañ şığaruwşı biylik
teşrii > zañ şığaratın
teşrii kuvvet > zañ şığaruwşı biylik
teşrii masuniyet > derbes pravolılık
tevkifat > y
tevkifhane > türme
ticaret ateşesi > sawda attaşesi
ticaret borsası > sawda birjası
ticaret mahkemesi > kommertsiyalıq
sot
ticaret sicili > sawda tizilimi
ticari > sawdalıq
ticari ateşe > sawda attaşesi
ticari dava > y
toprak hukuku > y
tutukevi > türme
türe > ädilet
türel > zañdı
tüze > xuqıq, quqıq
tüzel > zañdı
tüzel kişi > zañdı tulğa
tüzel kişilik > zañdı tulğalıq
ukubet > jaza
uyruk > ult
uyrukluk > y
uyuşmazlık mahkemesi > arbitrajdıq
sot
uzay hukuku > y
üretim kooperatifi > y
vasıtalı vergi > y
vasıtasız vergi > y
vazıkanun > y
vedia > amanat
vekâlet ücreti > y
vekâletname > senimxat
velayet > y
veraset > muragerlik
veraset ilamı > y
veraset ve intikal vergisi > y
verese > y
vergi dairesi > salıq basqarması
vergi matrahı > y
vergi muafiyeti > salıq tölewden
bosatuw
vergi mükellefi > salıq tölewşi
vergi yükümlüsü > salıq tölewşi
veto hakkı > veto quqıǵı
vize > viza
yalancı şahit > jalğan küvä
yalancı tanık > jalğan küvä
yaptırım > sanktsiya
yaptırım gücü > y
yargı > sot, uyǵarım
yargı alanı > y
yargı çevresi > y
yargı denetimi > sot baqılawı
yargı erki > y
yargı giderleri > y
yargı gücü > y
yargı organları > sot orǵandarı
yargı usulü > y
yargı yeri > y
yargı yetkisi > yurisdiktsiya

yargı yolu > y	yönetmen > başı, direktor
yargıcılar kurulu > töreşi, qazı, jyuri	yürütme > y
yargıçlık > qazılıq	yürütme gücü > y
yargıevi > sot üyi	yürütüm > y
yargılama usulü > sot isin jürgizüw	yüz kızartıcı suç > y
yarı açık cezaevi > y	zaman aşımı > y
yasa > zañ	zanlı > ayıpker
yasa dıışı > zañsız	zat işleri > y
yasa koyucu > zañ şıǵaruwşı	zilyet > iye, qoja
yasa sözcüsü > y	zilyetlik > iyelik
yasa tasarısı > zañ jobası	zimet > y
yasa teklifi > zañ jobası	zor alım > konfiskelew
yasak > tıyım	
yasal > zañdı	
yasalı > zañdı	
yasama gücü > y	
yasama hakkı > y	
yasama kuvveti > y	
yasama önerisi > y	
yasasız > zañsız	
yaşlılık sigortası > y	
yazar hakkı > qalamaqı	
yazılı hukuk > y	
yediemin > y	
yerindelik > y	
yerinden yönetim > y	
yetki belgesi > y	
yetki devri > y	
yetki gaspı > y	
yetkili merci > ökiletti mekeme	
yetkili yargıç > y	
yönetmelik > nusqaw, ereje,	
instruksiya	

Tablo 31: Otuz Birinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	
619			347		272	
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler						
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları			
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	
Türkçe	173	49,85	Kazakça	249	71,75	
Almanca	1	0,28	Almanca	-	-	
Arapça	156	44,95	Arapça	37	10,66	
Farsça	-	-	Farsça	12	3,45	
Fransızca	14	4,03	Fransızca	11	3,14	
İngilizce	-	-	İngilizce	3	0,86	
İtalyanca	3	0,86	İtalyanca	1	0,28	
Rusça	-	-	Rusça	34	9,79	
Toplam Yabancı Söz Sayısı	174	51,15	Toplam Yabancı Söz Sayısı	98	28,24	
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler						
				Kazakça - Arapça	8	
				Kazakça - Farsça	4	
				Kazakça - Rusça	1	
				Kazakça - Fransızca	2	
				Kazakça - İngilizce	2	
				Arapça - Rusça	10	
				Arapça - Farsça	4	
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı						
2						

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 619 sözün 347'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 272'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %49,85'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %71,75'i Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %21,85 gibi bir yüksek oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %45,95 gibi yüksek bir oranla Arapçadır. ve bunu yakın bir oranla Fransızca takip etmektedir. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil de %10,66'lık oranla Arapçadır ve bunu yakın bir oranla Rusça takip etmektedir. Yasama ve hukuk alanında Arapça sözlerin oldukça fazla olması her iki lehçeyi kullanan toplumların yüzyıllardan beri çoğunlukla

İslam dinine mensup olmasının bir sonucudur denilebilir. 347 sözün 10'unda hem Arapça hem de Rusça söz kullanılırken 8'inde ise hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Arapça söz kullanılmaktadır.

2.32. Ordu, Savaş

abluka > qorşaw, blukada

Acem kılıcı > semser

acemi er > y

acemi ocağı > y

acemi oğlanı > y

açık ordugâh > y

açık şehir > y

ağır makineli > y

ağız tüfeği > y

ağızdan dolma > y

ağızotu > y

alay > polk

alay beyi > y

alaybozan > y

alaylı > y

albay > polkovnik

albaylık > y

alev makinesi > y

altıpatlar > altatar

amazon > y

amfibi harekât > y

amiral > amiral

amirallik > y

apolet > pogon

arayıcı fişeği > y

arkebüz > arkebüz

artçı > y

asker > asker, jawınger

asker kaçacağı > dezertir

asker ocağı > askeriy lager', qazırma

asker tayını > y

asker yoklaması > y

askerî > askeriy

askerî ambargo > askeriy embargo

askerî inzibat > y

askerî kaput > y

askerî rüştiye > y

askeriye > askerlik

askerlik > askerlik

askerlik dairesi > askeriy basqarma

askerlik hizmeti > askeriy qızmet

askerlik şubesi > askeriy

komissariyat

askerlik yoklaması > y

asteğmen > kişi leytenant

asteğmenlik > y

astsubay > kişi leytenant

astsubay başçavuş > y

astsubay kıdemli başçavuş > y

astsubay üstçavuş > y

astsubaylık > y

ateş gemisi > y

ateş hattı > y

ateşkes > uwaqıtşa bitim

ateşli silah > y

atımlık > y

atom bombası > atom bombası

avcı eri > y

avcı hattı > y

avcı uçağı > y

bahriyeli > flotşı, moryak

bakaya > y

bakıncak > poligon

balçak > garda

balistik > ballistika

balyemez > zeñbirek

bar ateşi > y	bombardıman uçağı > bombalawşı
baraj ateşi > y	uşaq
barbakan > y	bölük (IV) > rota, batareya
barçak > garda	bölükbaşı > y
barut > oq-däri	brovning > y
barut hakkı > y	bubi tuzağı > y
barut kabağı > y	büyük amiral > y
barutluk > y	cansız hedef > y
bastarda > y	cebe > miltıq
başbuğ > bas qolbaşşı	cebeci > y
başçavuş > starşına	cebeli > y
başçavuşluk > y	cebrî yürüyüş > y
başgedikli > y	celp > şaqıruw qağaz, povestka
başıbozuk > y	cenk > şayqas, urıs, ayqas
başkomutan > bas qolbaşşı	cenkçi > jawınger
başkomutanlık > bas qolbaşşılıq	cenkçilik > jawıngerdik
başkumandan > bas qolbaşşı	cep > y
başkumandanlık > bas qolbaşşılıq	cephane > oq-däri
baştarda > y	cephaneci > y
batarya > batareya	cephe (IV) > front
batarya ateşi > batareya atısı	cidal > küres, şayqas
bayrakaltı > äskerlik	cidalci > jawınger
bazuka > bazuka	cihat > qazat
bedelci > y	çadırılı ordugâh > y
bedelli askerlik > aqlı äskerlik	çakaloz > y
beylik tabanca > y	çakmaklı > y
bırakışma > uwaqıtşa bitim	çakmaksız > y
binbaşı > mıñbası, mayor	çapraz ateş > y
binbaşılık > mıñbasılıq	çarka > y
bindirilmiş kuvvetler > y	çarkacı > y
bir el > y	çatak bayrak > y
bomba > bomba	çatal kundak > y
bombardıman > bombalaw	çavuş > sejant

çelik başlık > y	dragon > y
çeri > asker	dretnot > y
çeribaşı > y	düello > duel'
çeribaşılık > y	dümdar > y
çete > banda	düşman > duşpan
çete savaşı > y	düzenli ordu > y
çıkarma birliği > y	efrat > askerler
çıkarma gemisi > y	eğitim alanı > y
çıkarma hareketi > y	ehlisalip > kresşiler
çift kol > y	el bombası > qol granatası
çokal > sawıt, bron	elebaşı > jeliktirüwşi
dağ birliği > y	emir eri > şabarman
dağ topu > y	emir subayı > y
dâhilî harp > azamat soğısı	emirber > şabarman
dâhiliye subayı > y	emirberlik > şabarmandıq
debboy > y	er > asker
deniz ataşesi > y	erat > askerler
deniz kuvvetleri > teñis küşteri	erbaş > serjant
deniz piyadesi > y	erbaşlık > serjanttıq
deniz üssü > y	erkân > generalitet
denizaltı > süñgüwir qayıq	erkânıharbiyeiumumiye > y
deppoy > y	erkânıharp > bas ştab
destroyer > y	erkânıharplik > y
deve kolu > y	erlik > askerlik
dış çizgiler durumu > y	esaret > tutqındıq
divanıharp > askeri tribunal	esas duruş > y
dokuzaltmışbeş > y	esas vaziyet > y
dokuzaltmışbeşlik > y	esir > tutqın
domdom > y	esir kampı > y
domdom kurşunu > y	esire > tutqın (äyel)
domuzayağı > y	esirlik > tutqındıq
donanma > teñiz floti	eskort > qarawıl, küzetşi
donatı > jabdıq	eşkinici > y

- falya > tutandırğış, zapal
feldmareşal > fel'dmarşal
ferik > tümenbası, qolbaşşı
feriklik > tümenbasılıq, qolbaşşılıq
fetih > jawlap aluw
firka > diviziyon
filinta > karabin
filo > eskadro
filotilla > y
fişek > patron, oq
fişeklik > oqşantay
flama > jalawşa
fütuhât > jeñister, tabıstar
fütuhâtçı > jeñüwşi, jeñimpaz
füze > raketa
füzeatar > y
füzesavar > y
gambot > kanonerka
ganimet > olja
garnizon > garnizon
gaz bombası > ximiyalıq bomba,
granata
gazi > ğazi, soğıs ardageri
gazilik > y
gece uçuşu > y
genel kurmay > y
general > general
genosit > genotsid
geri hizmet > y
gerilla > partizan
gerilla savaşı > y
gerillacı > y
gerillacılık > y
gerillalık > partizandıq
grup > top
gülle > oq, snaryad
gürz > kürzi, şoqpar
Haçlılar > Kressiler
hafif makineli > y
hançer > qanjar
harbe > sümbi
harbi > sümbi
harbî > y
harbilik > y
harbiye > äskeriy akademiya
hardal gazı >
harekât > äreket, operatsiya
harp > soğıs
harp akademisi > äskeriy akademiya
harp dairesi > y
harp gemisi > äskeriy keme
harp malulü > soğıs mügedegi
harp okulu > äskeriy akademiya
hartuç > y
hasım > duşman
hassa askeri > y
hava birliğı > y
hava indirme > y
hava kuvvetleri > soğıs äwe küşteri
hava üssü > aviyabaza
havacı > aviyator, uşqış
havai fişek > feyerverk
havan topu > minomet
hazar > beybitşilik
hazır kıta > y
hazır ol > y

hazır ol duruşu > y	istila > basqınşılıq
hidrojen bombası > suwtekti bomba	istilacı > basqınşı
hizmet eri > şabarman	istilacılık > basqınşılıq
horoz > şürippe	istirdat > qutqaruw
horozayağı > y	işgal > basqın, okkupatsiya
humbara > granata	işgalci > basqınşı, okkupant
humbara ocağı > y	işgalcilik > basqınşılıq
humbaracı > y	it dalaşı > y
hücum > şabuwl, ataka	jandarma > jandarma
hücumbot > y	jandarma karakolu > y
hücumcu > y	jandarmalık > y
ılgar > şapqın, şabuwl	jenosit > genotsid
ılgarcı > y	kademe > bölümşe
iç barış > y	kalibre > kalibr
iç harp > azamat soğısı	kalk borusu > y
iç savaş > azamat soğısı	kalkan > qalqan
içtima > qoğamdıq, älewmettik	kalpgâh > y
ihata > qorşaw, qamaw	kalyon > y
ihtiram birliğı > y	kalyoncu > y
ihtiram kıtası > y	kama > kanjar
ihtiyat kuvvetleri > y	kamacı > y
ikinci ferik > y	kamaracı > y
ileri gözetleyici > y	kamikaze > kamikadze
ileri gözetleyicilik > y	kanat > qanat
ileri karakol > forpost	kaptan paşa > bas qolbaşşı
imha ateşi > y	kaptanıderya > bas qolbaşşı
imtiyaz > kontsessiya	kaput > kitel'
insansız bölge > y	kara kuvvetleri > qaruwlı küşter
inzibat > äskeri politsiya	karabina > karabin
istihkam > bekinis, qamal	karacı > jayaw äsker
istihkam sınıfı > injenerdik äskeri	karadağı > y
bölimder	karakol > politsiya uçaşkesi
istihkamcılık > y	karargah > ştab

karartma > y	komando er > y
karavan borusu > y	komita > y
karavanacı > y	komut > komanda, ämir
kartuş > y	komutan > komandır
kaval tüfek > y	kontrgerilla > y
kaz adımı > y	konvansiyonel silah > y
kazamat > y	koramiral > vitseadmiral
keleş > batıl, qaysar	korgeneral > general-leytenant
keskin nişancı > mergen	korvet > y
kestane fişegi > feyerverk	kovan > gil'za
keşif kolu > barlawşılar tobı,	kör kurşun > y
şolğınşılar tobı	kös > dabil
keşik > kezek	kruvazör > kreyser
kıdemli başçavuş > y	kumandan > komandır
kıdemli üstçavuş > y	kumandan gemisi > flagman kemesi
kılıç > qılış, semser	kumandanlık > komandovaniye
kılıç alayı > y	kurmay > ofitser
kılıç kuşanma > y	kurmay başkanı > ştab ofitseri
kılıç pabucu > y	kurusıkı > y
kılıçhane > y	kuvvet komutanları > y
kır gerillası > y	kütüklük > y
kırkbeşlik > y	lav silahı > y
kışla > kazarma	lejyon > legiyon
kıtıl > soğıs, urıs, şayqas	lejyoner > y
kimyasal savaş > y	leşker > lëshker
kimyasal silah > y	levazım bölüğü > y
koçbaşı > y	levazım sınıfı > y
kokart > kokarda	levent > matros
kol nizamı > y	liva > 1.tuw, 2.brigada,
kolağası > y	3.kontradmiral
kolluk kuvveti > y	lojistik > logistiqalıq
kolordu > äskeriyy korpus	lojistik dairesi > y
komando > desant	lojistik hizmet > y

makineli tabanca > y	motorize > motorlanğan
makineli tüfek > pulemyot	muhabereci > baylanışşı
malul gazi > soğıs ardageri	muhafız alayı > y
manevra fişeği > y	muharebe > urıs, ayqas, soğıs
manga > äskeriy bölimşe, vzvod	muharip > jawınger
mareşal > marşal	muhasamat > y
martaloz > y	muhasara > qorşaw
martin > y	muhrip > y
mavzer > mawzer	mukavemetçi > y
mayın > mina	muvazzaf > y
mayın arama tarama gemisi > y	muvazzaf hizmet > y
mayın gemisi > y	muvazzaf subay > y
mayın tarlası > y	mübareze > y
meç > y	müfreze > jasaq, bölüm
Mehmetçik > Mexmetçik	mühimmat > oq-däri
mekanize > mexanikalangan	mühimmat deposu > y
mekanize birliğı > y	mülazım > y
mekanizm > mexanizm	müstahkem mevki > y
mermi > oq, patron	müşir > feldmarşal
mermi çekirdeğı > y	napalm bombası > y
metris > y	nefer > äsker
meydan muharebesi > şeşüwşi urıs	nişangah > poligon
meydan savaşı > şeşüwşi urıs	nizamiye > y
mıntıka > awdan, aymaq	nizamiye kapısı > y
mızrak > nayza	nizamiye karakolu > y
miğfer > qasqa, duwlığa	notam > y
milis > militsiya	nöbet > kezek
militan > küresker	nükleer silah > termoyadroliq qaruw
mir > y	ok > oq, jebe
miralay > polkovnik	omuzluk > pogon, epolet
mirliva > y	onbaşı > efreytor
mitralyöz > pulemyot	onbeşli > y
molotofkokteyli > y	ondörtlük > y

onur kıtası > y	sahra topu > y
oramiral > y	sakuleta > y
ordonat > y	salkım topu > y
ordu > armiya, asker, jasaq	salvo > dürkin, zalp
ordu donatım > y	sam > y
ordu evi > ofitserler üyi	samuray > samuray
ordu komutanı > armiya qolbaşşısı	sancak > tuw, bayraq
ordu merkezi > y	saparta > y
ordugah > askeriy lager', askeriy	savaş > soğıs, urıs, ayqas
orda	savaşçı > jawınger
orgeneral > armiya generalı	savaşçılık > sarbazdıq
ölü açı > y	savaşkan > jawınger
ölüm kalım savaşı > y	savunma > qorğanıs
panzer > bronetank	seferberlik > mobiliziyatsiya
parabellum > y	seferî > y
paraşüt birlikleri > desattıq asker	seferi durum > y
paraşütçü birlikler > desantşı	seferi hâl > y
askerler	sekban > y
parka > y	sekbanbaşısı > y
parola > parol'	serasker > y
pasaparola > y	seraskerlik > y
paşa > paşa	serdar > bas qolbaşşısı
patrona > y	serdümen > y
pencik > y	serhat > y
pişdar > jetekşi, başşı	serseri mayın > y
piştov > y	sevk pusulası > y
piyade > jayaw	sevkiyat > jiberüw, evakuvatsiya
psikolojik savaş > y	seyfiye > y
revolver > revol'ver, altatar	sıcak harp > y
riyala > y	sıcak savaş > y
roketatar > y	sıhhiyeci > sanitar, fel'dşer
Rum ateşi > y	sıkı > y
saatli bomba > y	sıkım > y

sınır karakolu > şegara beketi	şəşper > y
silah > qaruw	şişhane > y
silah arkadaşı > qaruwlas	şövalye > rıtsar', seri
silahaltı > y	şövalyelik > y
silahendaz > y	taarruz > şabuwl, ataka
silahhane > arsenal	tabanca > tapanşa, pistolet
silahlık > y	tabur > batal'on
silahşor > jawinger	tabya > y
silahşorluk > y	taciz ateşi > y
silahtar > y	tahkimat > y
silahtar ağa > y	takip > añduw, quwğın
sipahi > y	taktik > taktika
sipahilik > y	takviye > nığaytuw, bekitüw,
siper > pana, qalqa	küşetüw
sis bombası > y	talimat > nusqaw, ereje
soğuk savaş > qırğiy qabaq	talimgâh > poligon
su bombası > y	talimhane > y
subaşı > y	talimname > nusqaw, ereje, ustaw
subay > ofitser	tam siper > y
subaylık > y	tank > tank
süngü > nayza, süñgi	tankçı > tankist
süngülü > y	tanksavar > y
sürsat > y	tapa > y
sütre > y	tarafsız bölge > beytarap aymaq
süvari > salt attı	taret > y
süvari alayı > kavaleriya	tatbikat > manevrler
süvari bölüğü > kavaleriya	tayın > pask
süvari polisi > y	tayın bedeli > y
süvari sınıfı > y	teçhizat > qural-jabdıq
süvarilik > y	tedafüi > qorğanıstıq
şarapnel > şrapnel'	teğmen > leytenant
şaryo > y	teğmenlik > leytenant qızmeti
şeref kıtası > y	tekmil haberi > y

temerküz kampı > kontslager'	tüfek > mltıq, vintovka
terhis > demobilizatsiya	tüfekhane > arsenal
tetikçi > y	tüfeklik > arsenal
tetikçilik > y	tümamiral > diviziyon admiral
tezkere > y	tümamirallik > y
tezkereci > y	tümen > diviziya
tim > komanda	tümgeneral > diviziyon generalı
tolga > şlem, kaska	tümgenerallik > y
tomahavk > y	uçaksavar > zenit
top arabası > y	uçan kale > y
top atımı > y	ulufeci > y
top çeker > y	ulusal savunma > y
top mermisi > y	uygun adım > y
top tüfeklik > y	uzatmalı çavuş > y
toparlık > y	uzay savaşı > y
topçu > zeñbirekşi	uzman çavuş > y
topçuluk > zeñbirekşilik	üs > baza
tophane > y	üstçavuş > y
toplama kampı > konyslager	üstçavuşluk > y
toplu tabanca > revol'ver, altatar	üsteğmen > ağa leytenant
topuz > kürzi, şokpar	üsteğmenlik > y
torpil > torpeda	üstsubay > ağa ofitser
tören birliğı > y	varagele bombardımanı > y
tugay > brigada	vatan borcu > otan aldındağı borış
tuğamiral > brigada admiralı	vatani görev > askeriy qızmet
tuğbay > y	vatani vazife > askeriy qızmet
tuğbaylık > y	vere > tize bügüw
tuğcu > y	visamiral > vitseadmiral
tuğgeneral > kontradmiral	vurucu güç > soqqı berüwşi küş
tuğgenerallik > y	vurucu tim > mergender jasağı
turnacı > qusbegi	yalı ağası > y
tutsak > tutqın	yan > flang, qanat
tutsaklık > tutqındıq	yancı > y

yancılık > y	zabit > ofitser
yangın bombası > y	zabitan > ofitserler
yarbay > podpolkovnik	zabitlik > y
yarbaylık > y	zafer > jeñis
yarma saldırısı > y	zırh > sawıt, bron
yarma taarruzu > y	zırhlı > brondalğan
yasak bölge > tıyım salınğan aymaq	zırhlı araç > bronevik
yaver > ad‘yutant, kömekşi, aqtayaq	zırhlı birlik > bronetank bölimşesi
yaverlik > kömekşilik	zırhlı güç > bronetank bölimşesi
yay > sadaq	zırhlı kuvvet > bronetank bölimşesi
yaylım ateş > y	
yaylım ateşi > y	
yazıcı > keñse xatşısı	
yazıcılık > y	
yedek subay > zapastağı ofitser	
yedek subaylık > y	
yem borusu > y	
yemin töreni > y	
yeniçeri > yanıçarlar	
yeniçeri ağası > y	
Yeniçeri Ocağı > y	
yeniçerilik > y	
yenik > jeñilgen	
yenilgi > jeñilis, utılıs	
yenilmezlik > jeñimpazdıq	
yıldız savaşı > y	
yıldız tabya > y	
yoklamacı > y	
yorgun mermi >	
yürüyüş kolu > jorıq kolonnası	
yüz beşlik > y	
yüzbaşı > kapitan	
yüzbaşılık > kapitan şeni	

Tablo 32: Otuz İkinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı		Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı
694			347		347
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler					
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları		
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	196	56,49	Kazakça	220	63,40
Arapça	87	25,07	Arapça	15	4,32
Bulgarca	1	0,28	Bulgarca	-	-
Farsça	13	3,74	Farsça	7	2,01
Fransızca	35	10,08	Fransızca	19	5,47
İngilizce	4	1,15	İngilizce	3	0,86
İtalyanca	9	2,59	İtalyanca	1	0,28
Japonca	1	0,28	Japonca	1	0,28
Rusça	-	-	Rusça	81	23,34
Sırpça	1	0,28	Sırpça	-	-
Toplam Yabancı Söz Sayısı	153	43,51	Toplam Yabancı Söz Sayısı	127	36,59
			Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler		
			Kazakça - Arapça		4
			Kazakça - Farsça		1
			Kazakça - Rusça		10
			Kazakça - Fransızca		1
			Arapça - Rusça		1
			Rusça - Fransızca		1
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı		
			4		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 694 sözün 347'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 347'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %56,49'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %63,40'ı Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %6,91 daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,07'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil de %23,34'lük oranla Rusçadır. 347 sözün 10'unda hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır.

2.33. Dinler, İnançlar, İbadetler

abdest > дәрет

abıhayat > abılxayat, äbilxayat

abıkevser > y

abrakadabra > y

adak > ant

Âdem > Adam

Âdem baba > Adam ata

Âdemci > y

aforoz > şirkewden quuw

afsun > siyqır

Ahd-i Atik > y

Ahd-i Cedit > y

ahir zaman peygamberi > y

ahiret > maxşar

ahiret adamı > y

ahiret kardeşi > y

ahretlik > y

ahret > maxşar

ahretlik > y

akait > qağıydalar

akide > diniy nanım

akidesi bozuk > y

akşam ezanı > keşki azan

akşam namazı > aqşam namazı

Alevi > Şiyit, Şeyit

Alevilik > Şiyittik

alın yazısı > tağdır

alkarısı > qarabasuw, jınuruw

Allah > Alla, Allah, Quday

Allahsızlık > Qudaysızdıq

Allahuteala > Alla tağala

Amentü > y

Anglikan > Anglikan

Anglikanizm > y

antisemit > antisemit

antisemitik > y

antisemitist > y

antisemitistlik > y

antisemitizm > antisemitizm

antisemitlik > y

aptes > дәрет

Araf > y

Arafat > Arafat

Arasat > maqşar

arife günü > arapa küni

Aryanizm > y

ashap > saxabalar

asrısaadet > y

aşir > y

aşure günü > y

ate > ateyist

ateist > ateyist

ateizm > ateyizm

ateş gecesi > y

ateşperest > otqa tabınuwşı

ateşperestlik > otqa tabınuwşılıq

avdetî > y

ayazma > y

ayet > ayat

ayin > diniy salt

ayinicem > y

azap > azap

aziz > ğaziyz, äwliye

azize > y

azizlik > äwliyelik

Azrail > Äzireyil	boş inanç > ırım-sırım
Babai > y	boy abdesti > ğusıl
Babailik > y	Brahma > Braxma
Babi > y	Brahmanizm > Braxmanizm
Babilik > y	Brahmanlık > Braxmanizm
bağı > siyqır	Brehmen > Braxmanizm
baht > tağdır, peşene	Budizm > Buddizm
bakla falı > y	Buddist > Buddist
basübadelmevt > y	Budist > Buddist
başkilise > y	buhur > y
batıl inanç > ırım-sırım	Burak > Pıraq
batıl itikat > ırım-sırım	büyü > siyqır
Bâtını > y	cadı > mistan
Bâtniye > y	Caferi > Djaferiy
bayram namazı > ayt namazı	Caferilik > Djaferiylik
Bayrami > y	caiz > zañdı
Bayramilik > y	cebbar > jabbar
bedevi > bedeviy	ceberut > y
bedevilik > bedeviylik	Cebrail > Jebireyil
behişt > jumaq, peyiş	cehennem > tozaq, tamuq
Bektaşi > Bektaşiy	cehennem kütüğü > y
Bektaşi babası > Bektaşiy şeyxi	cehennem azabı > tozaq azabı
Bektaşi dedesi > y	cem ayini > y
Bektaşilik > Bektaşiylik	cemaat > jamağat
bengi su > abılxayat	cemaatimüslimin > y
Berat Gecesi > Berağat tüni	Cenabıhak > Alla, Quday, Teñir
Berat Kandili > Berağat tüni	cenaze duası > y
besmele > bismillâ	cenaze namazı > janaza namazı
beş vakit > bes vaqıt	cennet > jannat, jumaq, peyiş
beynamaz > beynamaz	cin (I) > jin
bidat > y	cizvit > iyezvit
bismillah > bismillâ	cuma gecesi > juma tüni
bocuk > rojdestvo	cuma namazı > juma namaz

cüz > bölik, taraw	diyakoz > y
Çalap > Alla, Quday, Teñir	diyanet > din
çelebi > çelebi	diyanet işleri > y
çelebilik > y	diyet (I) > qun, tölem
çile > çile	dogmacı > dogmattıq
çilecilik > y	döngel orucu > y
çok tanrıçı > politeyist	dönme > y
çok tanrıçılık > politeyizm	dua > duğa
Deccal > tajal	duacı > duğaşı
deizm > deyizm	duahan > y
deniz kızı > y	dualı > y
derviş > derwiş	duasız > y
dervişlik > derwiştik, şayqılıq	Düldül > Düldül
despot (II) > despot	ecinni > jin
devrisaadet > y	ecir > sawap
din adamı > din adamı	eda > oquw, qıluw (namaz)
din birliğı > y	efsun > siyqır, duwa
din dıışı > y	ehlibeyit > y
din erki > y	ehlikitap > y
din felsefesi > diniy filosofiya	ehlisünnet > y
din (I) > din	el falı > y
dinci erki > y	elçi > elşi, payğambar
dindar > dindar	elhamdülillah > Allağa şükir
dindarlık > dindarlıq, dinşilik	enam > y
dindaş > dindes	enbiya > ämbiye
dindaşlık > dindestik	engizisyon > inkvizitsiya
dini bütün > dinge berik	ensar > y
dini bütünlük > dinge beriktik	er ekmeğı > y
dinli > y	eren > äwliye
dinsel > diniy	ermiş > äwliye, arwaqtı
dinsiz > dinsiz	ermişlik > y
dinsizlik > dinsizdik	ervah > äruwaq
dirim suyu > abılxayat	esmayhüsna > y

esmayişerife > y	gafur > ğafuruw
et kesimi > y	gasil > meyit juwuw
et kırımı > y	gassal > y
evliya > äwliye	gavur > kâpir
evlialık > äwliyelik	gâvurluk > kâpirlik
evrat > y	gayrimüslim > musılman emes
ezan > azan	gayya > y
ezan saati > azan sağatı	gaza > ğazawat
ezan vakti > azan uwaqıtı	gazi > ğaziy
ezancı > azanşı	gazilik > y
ezani > y	gazve > y
ezeli takdir > tağdır, jazmış	gizli din > y
fal > bal	gusül > ğusıl
fariza > y	gülbank > y
farz > parız	günah > künä
fasık > y	günahkâr > künâkar
fatalite > tağdır, jazmış	hac > qajı
Fatiha > patixa, fatixa	hacet > 1. jalbarınuw, sıyınuw 2.
fenafillah > y	dâret aluw
fetret > y	hacı > qajı
fetva > fatwa, pätüwa	hacılık > qajılıq
fetvahane > y	haç > krest
fetvayişerife > y	hadis > xadis
fıkıh > musılman quqığı	hafız > xafız
fıtır sadakası > y	hafızlık > xafızdıq
fideist > y	haham > ravvin
fideizm > y	hahambaşı > bas ravvin
fitre > pitir	hahamhane > y
frer > y	hahamlık > y
fundamentalist > y	Hak > y
fundamentalizm > y	Hak dini > İslamiyet
fusun > siyqırlı, duwalı	hakim > töreşi, qazı
gaffar > ğaffaruw	halife > xalifa

Halik > Jaratuwşı, Teñir	Hurufi > y
halvethane > y	Hurufilik > y
Halveti > y	huşu > berlüw, sol satki berlüw
hamt > madaqtaw	hutbe > xutba
Hamursuz Bayramı > y	iskat > y
Hanbeli > y	iskatçı > t
Hanbelilik > y	istavroz > krest
Hanefi > y	ıydiye > y
Hanefilik > y	ibadet > ğiybadat
haram > aram	ibadetgah > ğiybadatxana
Haremeyn > y	ibadethane > ğiybadatxana
haşir > maşşar	ibadullah > y
hatif > y	iblis > ibilis
hatim > qatım	iblisçilik > y
hatim duası > y	icma > y
hatip > şeşen, dilmar	idol > put
havari > 1. kömekşi 2. apostol	ifta > y
havra > sinagoga	iftar > awızaşar
hayat (VII) > tağdır, jazmış	iftar vakti > awızaşar
hayır dua > aqbata	iftar zamanı > awızaşar
helal > adal, xalal	iftariye > y
hesap günü > maşşar	İhlas > jınayı ğiybadat
Hidrellez > y	ihtida > y
hicret > xijra	iki cihan > y
Hinduizm > İnduyizm	ikindi > ekindi
hoca > qoja, molla	ikindi ezanı > ekindi azanı
Hristiyan > Xristiyan	ikindi namazı > ekindi namazı
Hristiyanlık > Xristiyandıq	ikon > ikona
Hu > y	ikona > ikona
Huda > Quday, Teñir	ikonografi > y
hulul > y	İlah > Quday, Teñir
hurafe > ırımşıldıq	ilahi > illahi
huri > ur, urdiñ qızı	ilham > şabıt

ilmiye > y	jübile > y
imam > iyman	kaba sofu > y
imam nikahı > y	kabala > kabbala
imame > y	kabalacı > y
imamet > iymandıq	kabalist > y
imamlık > iymandıq	Kâbe > Qağba
iman > iyman, senim	kabir azabı > y
imaniye > fideizm	kabir sualı > y
iman sahibi > iymandı kisi	kaçgöç > y
imanlı > iymandı	kader > tağdır, jazmış
imansız > iymansız	kadir > qadir
imansızlık > iymansızdıq	Kadir Gecesi > Qadir Tüni
inancı > y	kâfir > kâpir
inancılık > fideizm	kâfirlik > kâpirlik
inanç > senim, nanım	kahhar > y
İncil > İnjil	kahin > säwegey
İsa > y	kaim > y
İsevi > y	kam > şaman, baqsı
İsevilik > y	kamet > y
İslam > İslam	kan pahası > y
İslam gizemciliği > y	kan parası > y
İslam hukuku > şariğat	kandil > meyram
İslamcı > y	kandil gecesi > meyram tüni
İslamcılık > y	kandil günü > meyram küni
İslami > İslamiy	karabaş > monax
İslamiyet > İslamiyet	kardinal > kardinal
İslamlık > musılmandıq	karınca duası > y
İsrafil > İsrafil	Karun > Krez
istavroz > krest	katedral > sobor
istiğfar > y	Katolik > Katolik
istihare > kömek suraw	kaza > qaza
itikaf > y	kefarete > tazaruw
itikaf > senim, nanım	kefere > kâpir

kehanet > säwegeylik	küffar > kâpir
Kelamıkadim > Quran	kült > tabınuw, sınuw
kelimeişahadet > iman keltirüw	ladinî > y
kerahet vakti > y	lahut > y
keramet > keremet, ğalamat	lahuti > y
keşiş > monax	lain > qaqbas
keşişhane > monastır'	lama > y
Kevser > Kâwsar	lanet > lağınnet, länet, qarğıs
kıble > qubıla	ledün > y
kırklar > y	liturya > y
kısmet > nâsip, nesibe	Lüterci > Lyuteran
kıyam > y	mabet > ğiybadatxana, xram
kıyamet > qiyamet	mabude > y
kıyamet alameti > y	mabut > quday, tâñir, kumir
kıyamet günü > qiyamet küni	mahfil > y
Kızılbaş > y	mahşer > maqşar
kilise > şirkew, sobor	mahşer günü > maqşar küni
kilise çanı > y	maksure > y
Kitab-ı Mukaddes > y	maliki > y
kitap ehli > y	manastır > monastır'
kitapsız > kitapsız, dinsiz	manici > y
korol > y	manicilik > y
kudas > y	marabut > y
kul > qul	Maruni > y
Kur'an > Quran	maskot > tumar, boytumar
Kur'an-ı Kerim > y	matem ayı > y
kurban > qurban	Mecus > Zoroastrizm
Kurban Bayramı > Qurban Ayt	Mecusi > Zoroastrizm
kuşluk namazı > y	meczup > y
kutsal > qasiyetti, kiyeli, qasterli	medhüsena > y
kuut > y	medrese > medrese
küçük mevlit ayı > y	mehdi > y
küçük tövbe ayı > y	mekruh > mäkürik

- melaike > perişterler
 Melami > y
 Melamilik > y
 melek > perişte
 melekût > y
 melun > qaqpas
 memnu meyve > y
 menhiyat > y
 mescit > meşit
 Mesih > Messiya
 meşihat > iyşandıq
 methüsenä > y
 metropolit > metropolit
 mevhibeiilahiyä > y
 Mevla > Alla, Teñir
 Mevlevi > y
 Mevlevihane > y
 Mevlevilik > y
 mevlit > mäwlit
 mevlit alayı > y
 Mevlit Kandili > Mäwlit Tüni
 mezamir > y
 mezhep > mäzhab
 mezmur > y
 mihrap > mixrab
 Mikail > Mixail periştesi
 Milat > y
 minber > minber
 miraç > muğıraj
 Miraç Gecesi > Muğıraj Tüni
 Miraç Kandili > Muğıraj Tüni
 molla > molda
 monoteist > monoteist
 monoteizm > monoteizm
 mucize > keremet
 Muhammedi > Musılman
 mukaddes > kasiyetti
 murabit > y
 musalla > musalla
 Musevi > Evrey, İwdey
 Mushaf > Quran
 muska > tumar, boytumar
 muta > y
 muta nikahı > y
 mutaassıp > fanatik
 mutasavvıf > sopı, taqwa
 mutezile > y
 muvahhit > y
 mübah > mümkin
 mübarek > mübarak, quttı, qasiyetti
 mübarek ay > quttı ay
 mübarek gün > quttı kün
 müçtehit > y
 mümin > mümin
 münacat > minajat
 münafık > münafıq, dinbuzar
 münkir > teristegen
 mürit > murid
 mürşit > murşit
 Müslim > Musılman
 Müslüman > Musılman
 Müslümanlık > Musılmandıq
 mütedeyyin > qudayşıl, dindar
 nafilä namazı > y
 Nakşı > y
 Nakşibendi > Naqşibendiy

namaz > namaz	papaz > pop
namaz niyaz > y	paskalya > pasxa
namazgah > y	patrik > patriyarx
Nasrani > y	patrikhane > y
Nasranilik > y	patriklik > y
Nasturi > y	payen > y
nazar > nazar, til-köz	perestiş > y
nazar boncuğu > y	pereştişkar > y
nazarlık > tumar, boy tumar	peygamber > payğambar
nebevi > y	peygamberlik > năbiylik
nebi > payğambar, năbi	piskopos > episkop
neden tanrıçı > deyist	politeist > y
neden tanrıçılık > deyizm	potlaç > y
Noel > Rojdestvo	presbiteryenlik > y
Noel ağacı > Rojdestvo şırşası	Protestan > Protestant
Noel baba > Ayaz ata	put > put
Nuh > Nuq	putperest > putqa tabınuwşı
nur > jarıq, säwle	rab > teñir, quday
nübüvvet > năbiylik	Rafizi > y
Oğan > Quday	Rafizilik > y
ongun > totem	rahibe > monax äyel
Ortodoks > Pravoslaviyelik	rahip > monax
Ortodoksluk > Pravoslaviye	rahman > janaşır, raqımdı
oruç > oraza	ramazan > oraza
öbür dünya > o dünye	Regaip Gecesi > y
ögle ezanı > tüşki azan	Regaip Kandili > y
ögle namazı > tüşki namaz	rekat > răket
pagan > y	resul > payğambar
pagoda > pagoda	rızık > rızıq
panteist > y	Rufai > y
panteizm > y	Rufailik > y
panteon > y	ruh > rux
papa > papa	ruhban > monaxtar

ruhban sınıfı > y	sör > y
sabah ezanı > tañğı azan	sungu > y
sabah namazı > tañ namazı	sure > sure
sahabe > saxaba	sücut > y
sahur > säresi	süluk > y
sala > y	sünnet > sünnet
salat > namaz	sünnet ehli > y
salatüselam > y	Sünni > Sunnit
salavat > salavat	Sünnilik > Sunnizm
salik > y	Süryani > y
salip > krest	süveyda > y
sanem > put	şaban > şaban
sebil > y	Şafii > Şäfiy mäzhäbi
sebilhane > y	Şafilik > y
secde > säjde	şahmeran > y
sekte > sektant	Şaman > Şaman, Baqsı
semahane > y	Şamani > y
semazen > y	Şamanist > Şamanjı
semazenbaşı > y	Şamanizm > Şamanizm
setriavret > y	Şamanlık > Şamandıq
sevap > sawap	Şebiarus > y
seyit > seyit	şefaat > jaqtawşılıq, qorğawşılıq
seyyat > künälar	şefaatçi > jaqtawşı
sırat > siyrat	şefaatçilik > y
sırat köprüsü > siyrat	şehit > şeyit
sihir > siyqır, duwa	şehitlik > y
sinagog > sinagoga	Şeker Bayramı > Oaza Ayt
sofi > sopı, taxwa	şeri > y
sofilik > y	şeriat > şariğat
sofiyan > y	şeriatçı > şariğatşıl
sofra duası > y	şeriatçılık > şariğatşıldıq
sofu > dindar, qudayşıl	şerif > qasiyetti, kiyeli
sofuluk > dindarlıq	şeriye > y

- şevval > y
şeyh > şeyx, şayqı, iyşan
şeyhlik > iyşandıq
şeyhülislam > y
şeyhülislamlık > y
şeytan > saytan
Şia > Şiyit
Şii > Şiyitter
Şiilik > Şiyizm
Şinto > y
Şintoculuk > y
Şintoizm > Sintoyizm
şirk > şirk
şüheda > y
şükür > şükir
taat > y
tabu > tabu
taharet > taxaret
takdiriilahî > y
takiye > y
takva > taquwa
talkın > sedirüw, ilandırıv
tallahi > Quday aqı
tamu > dozaq, jahannam
tanassur > y
Tanrı > täñir, quday
Tanrıça > äyel quday
tanrılık > y
tanrısallık > y
tanrısız > qudaysız
tanrısızlık > qudaysızdıq
tanrıtanımaz > ateyist
tanrıtanımazlık > ateyizm
Taoculuk > y
Taoizm > balgerlik
tapı > kumir, quday
tapınak > xram
tapıncak > tumar, fetiş
tarikat > tarikat
tarikatçı > y
tarikatçılık > y
tasavvuf > mistika, mistitsizm
tasavvufi > mistikalıq
tavaf > tawap
tecelli > y
tefsir > täpsir
teizm > teizm
tek tanrı > y
tek tanrıçılık > y
tekbir > täkbir
tekke > zikirxana
temcit > y
teogoni > teogoniya
teokrasi > teokratiya
teolog > teolog
teravi > tarawıq
teravih > tarawıq
teravih namazı > tarawıq namazı
tevhit ehli > y
Tevrat > Tävrat
Ticani > y
ticanilik > y
totem > totem
totemcilik > totemizm
totemizm > totemizm

- tövbe > tävbe
 tövbe ayları > y
 Tuba > Tuba
 tufan > topan
 tüm tanrıçı > panteist
 tüm tanrıçılık > panteizm
 uğur boncuğu > y
 uğur parası > y
 uhrevi > y
 ulema > ğulama
 uluhiyet > y
 umre > umra
 üç aylar > y
 üçleme > üstik
 üçler > y
 üçler yediler kırklar > y
 üçten dokuza > y
 ümmet > ümbet
 ümmetçilik > y
 vaaz > uwağız
 vacip > üwäjip
 vaftiz > şoqınuw
 vaftizhane > y
 vahdaniyet > y
 vahdet > y
 vahdetivücut > y
 vampir > vampir
 varlık birliğı > y
 vebal > obal
 veli > üweli
 velilik > äwliyelik
 veliyullah > y
 vitir > pitir
 vitir namazı > pitir namazı
 yağmur duası > jañbır duğası
 Yahudi > Evrey
 Yahudi tapınağı > Sinagoga
 Yahudilik > İwudaizm, Yevreylik
 yalan dünya > jalğan dünyiye
 yalancı dünya > jalğan dünyiye
 yalavaç > payğambar
 yalvaç > payğambar
 yalvaçlık > payğambarlıq
 Yaradan > Jataratuwşı, Teñir
 Yaradancılık > y
 yaratılış > jaratılıs
 yasak meyve > y
 Yasin > Yasin süresi
 yatır > äwliye mola
 yatsı ezanı > y
 yatsı namazı > qutpan
 yazgı > jazmış, tağdır
 yazgıcılık > fatalizm
 yazık > künä, ayıp
 yediler > y
 yemek duası > y
 Yezidi > y
 Yezidilik > y
 yobaz > kertartpa, tartınşaq
 yobazlık > kertartpalıq
 yortu > pasxa meyrımı
 zahit > qudayşıl, dinşil
 zahitlik > y
 zaviye > y
 zebani > y
 Zebur > Psaltr'

zekât > zeket
 Zekeriya sofrası > y
 zemzem > zâmezâm
 zemzem suyu > zâmezâm suw
 Zerdüşlük > zoroastrizm
 Zerdüşti > y
 zındık > ateyist
 zındıklık > ateyizm
 zikir > zikir
 züht > taquwalıq, sopılıq
 Zülcelal > Quday, Teñir
 Zülfikar > zulpıqar

Tablo 33: Otuz Üçüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
802			495			307		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	154	33,13	Kazakça	191	38,58			
Arapça	254	51,31	Arapça	192	38,78			
Farsça	20	4,04	Farsça	36	7,27			
Fransızca	39	7,87	Fransızca	40	8,08			
İbranice	2	0,40	İbranice	-				
İngilizce	2	0,40	İngilizce	1	0,20			
İtalyanca	1	0,20	İtalyanca	1	0,20			
Latince	-	-	Latince	1	0,20			
Rumca	12	2,42	Rumca	1	0,20			
Rusça	-	-	Rusça	32	6,46			
Soğdca	1	0,20	Soğdca	-	-			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	341	66,87	Toplam Yabancı Söz Sayısı	304	61,41			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		12		
				Kazakça - Farsça		9		
				Kazakça - Rusça		1		
				Kazakça - Fransızca		1		
				Arapça - Rusça		3		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması				

	Nedeniyle Rusça Sözcükler Arasında Değerlendirilen Sözcüklerin Sayısı
	9

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 802 sözün 495'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 307'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözcüklerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözcüklerin %33,13'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözcüklerin %38,58'i Türkçedir. Bu bölümde her iki lehçedeki Türkçe sözcük kullanım oranı %50'nin oldukça altındadır. Her iki lehçenin de en fazla sözcük aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %51,31 gibi yüksek bir oranla ve Kazak Türkçesinde %38,78'lik oranla Arapçadır. 347 sözün 12'sinde hem Kazak Türkçesine ait sözcük hem de Arapça sözcük kullanılmaktadır.

Her iki lehçede de yer alan Arapça sözcüklerin oranı, Türkçe dâhil, diğer tüm dillerden olan sözcüklerin oranından fazladır. Din, inanç ve ibadet ile ilgili sözcüklerin yer aldığı bu bölümde Arapça sözcüklerin oldukça fazla olması her iki lehçeyi kullanan toplumların yüzyıllardan beri çoğunlukla İslam dinine mensup olmasının bir sonucudur denilebilir.

2.34. Soyut Terimler

- akıl > aqıl
- aksilik > qırsıqtıq, qıñırlıq
- aleniyyət > y
- altıncı duyu > altınışı mağına
- altıncı his > altınışı mağına
- an (III) > es
- ana yüreği > ana jüregi
- anlak > y
- arantı > y
- art düşünce > jaman oy
- art niyyət > qara niyyət
- arzu > tilek, ıqılas, qalaw
- asap > aşuw, ıza
- asayış > qayıpsızdıq, tınıştıq
- asgari müşterek > y
- astronomik rakam > y
- aşağılık duygusu > qorlanuw sezimi
- aşağılık kompleksi > y
- aşk > maxabbat
- ateşten gömlek > y
- atıfet > y
- avantaj > tiyimdilik
- avunç > jubanış, aldanış
- avuntu > jubanış, aldanış
- azim > tabandılıq
- basın özgürlüğü > baspasöz
- bostandığı
- batkı > y
- bayram havası > quwanıştı orta
- beğeni > talğam
- beis > kedergi, qıyındıq, böget
- beka > meñgilik
- beklenti > ümit
- Bektaş sırı > y
- bela > bäle, qırsıq
- beliye > qasiret, qayğı
- bibliyomani > kitapqumarlıq
- bilgi > mağlumat, mälimet
- bili > mağlumat, mälimet
- bilinç > sana, tüşinik
- bilinçaltı > andawsızdıq, parıqsızdıq
- bun > qıyındıq, qıyınşılıq
- bunaltı > zerigüw
- bungunluk > y
- bunluk > dağdarıs
- buz duvarı > y
- can > jan, rux
- can bunaltısı > y
- can havli > y
- can korkusu > y
- can kuşu > rux
- can sıkıntısı > y
- cefa > azap
- cesaret > batıldıq, jürektilik
- ciğer acısı > y
- coşku > şabıt, zavıq, ınta
- coşkunluk > qulşınuw, jigerlenüw
- cuşış > qozuw, örşüw
- cuşuhuruş > y
- çalışma barışı > y
- çare > amal, laj, şara
- çekince > qorqınış
- çıdam > şıdam, sabır
- çıkılmazlık > y
- çile > çile

- daüssıla > y
 dayanç > sabır, tözim
 dehşet > ürey, zäre
 dert > qayğı, uwayım, muñ
 deve kini > y
 devlet kuşu > dāwlet qusı
 dezavantaj > tiyimsiz
 dil yarası (I) > til jarası
 dilek > tilek
 dirayet > qabilet, beyimlilik
 dost kazığı > dos tayağı
 döngü > tsikl
 düğüm noktası > torap
 dünya güzeli > y
 dürüş > döreki
 düstur > ereje, qural
 düş > tūs
 düş gücü > oy uşqırlığı
 düşsel > y
 düşsüz > y
 düşünsel > y
 düzen bağı > y
 düzence > y
 edinç > y
 edinim > y
 ehem > y
 ehemmiyet > mañız, mән
 emniyet > qawipsizdik
 erim (II) > alıstıq, qaşıqtıq
 esrar > qupiya
 esrar perdesi > qupiyalıqtıñ bet-
 perdesi
 essah > şın, ras
 fantasma > illyuziya, buldır
 fantezi > fantaziya, qıyal
 fanteziye > fantaziya, qıyal
 fantom > fantom, eles
 fayda > payda, olja
 fil dişi kule > y
 gaybubet > joqtıq
 gaye > maqsat
 gayrikabil > orındalmaytın
 gayrimahdut > y
 gayrimakul > jönsiz, qısinsız
 gayrimuayyen > belgisiz
 gayrimümkün > bolmaytın
 gayrişahsi > y
 gayritabii > y
 geçim derdi > turmıs tawqımeti
 geçim sıkıntısı > turmıs tawqımeti
 geçim zorluğu > y
 gerçek > şın, nağız
 gerçeklik > durıstıq, anıqtıq
 görece > salıstırmalı, relyativti
 gulyabani > äzäzil, peri
 gücendirici > y
 güdek > y
 hak yolu >
 hakikat > şındıq
 hayal > qıyal
 hayal düzeyi > y
 hayal gücü > y
 hayal seviyesi > y
 hayalet > eles
 heyula > y
 hortlak > tiri ölik

hulya > qiyal	komik > komik
huy > minez	kompleks > kompleks
hülya > qiyal	komplike > kürdeli
hürriyet > bostandıq	kompliman > qoşemet, qolpaş
ılgım > sağım	konfor > jaylılıq
ıra > minez	konjonktür > kon'yunktura
ifrit > äzäzil, peri	konsept > tanım, uğım
ixsir > elixsir	korkunç > qorqınıştı, sumdıq
imaj > y	koşul > şart, jağday
imge > eles	kör ocak > y
imgeli > y	kör şans > y
imgesel > elesti, qiyali	kör şeytan > jaman tağdır
insan başlı > y	kör talih > jaman tağdır
insan kafalı > y	kördüğüm > şiye
insanüstü > adamnan tıs	kötü > jaman, naşar
iş birliğı > ıntımaqtastıq	kuş sütü > qus süti
kabahat > kinä, ayıp	kut > baqıt, sätilik
kâbus > bastıǵırılıw	kuyruk acısı > y
Kafdağı > qaf tawı	manevi > ruxani, moral'dik
karabasan > bastıǵırılıw	manewiyat > ruxaniyat
karakoncolos > y	mangal yürekli > y
karasevda > melanxoliya	masal alemi > y
karizma > xarizma	mevhum > y
kavram > tanım, uğım	mihver > bilik, os'
kavram karmaşası > y	muallak > belgisizdik
kavramsal > y	muamma > jumbaq
kavranılmaz > y	muğlak > tüsiniksiz
kerrat > birneşe ret	muhayyel > y
kerte > dereje, şama	mücerret > abstrakti, dereksiz
kesafet > y	müphem > belgisiz
kesif > qalıñ, qoyu	öcü > y
kesret > y	övgü > maqtan, madaq, maqtaw
kırıcı > döreki	perde arkası > y

peri > peri	sihir > siqır
post kavgası > y	Simurg > Samurıq
püsküllü bela > y	sitayış > maqtan, madaq, maqtaw
radde > dereje	sonrasız > meñgi
sabır taşı > y	sonrasızlık > şeksizdik
sahihlik > nağızdıq, şındıq	sonsuzluk > şeksizdik
sahte > jalğan	soyut > abstrakti, dereksiz
saik > y	soyutluk > abstraktilik, dereksizdik
san > danq, ataq	spekülasyon > y
sanal > joramal, tuspal	spiritüal > ruxani
sanı > boljaw, şamalaw	spiritüalizm > ruxaniyat
sanrı > elestewşilik	sulh > beybitşilik, tatuwlıq
sanrısal > elesti	sur > tağdır, jazmış
saplantı > idefiks	sükse > tabıs
seciye > minez	şan > ataq, dañq
seçkin > tañdawlı, ataqtı	şans > baqıt, talay
sefa > raqat	şanslılık > jolı bolğıştıq
sefahat > aldanış, jubanış	şek > kümän, şübe
sefalet > kedeylik	şekva > şağım, arız
sefillik > kedeylik, joqşılıq	şeref > abıroy
sehiv > jañsaqtıq, qatelik	şetaret > kuwanış, şattıq
selamet > amandıq, sawlıq, esendik	şevk > inta, ıqılas
sempati > unatuw	şükran > rizaşılıq
sempatik > süykimdi, unamdı	şüphe > kümän, şübe
sempatizan > qostawşı, jaqtawşı	taaccüp > tañğaluw
sena > maqtan, madaq, maqtaw	talep > talap, suranı
sergüzeşt > qızıq, avantyura	talih > tağdır, jazmış
sezgi > sezüw	talih kuşu > baq kusı
sezgisel > emotsiyalıq	tansık > keremet, ğajayıp
sezi > sezüw	tasavvur > eles
sıhhat > densawlıq	tayf > eles, beyne
sıla > y	telapati > telapatiya
sır > sır	telapatik > telepatiqalıq

tenasüh > y
 teşrif > y
 tılsım > tumar
 tin > jan
 tinsel > y
 tinselcilik > ruxaniyat
 trans > trans
 uğur > baqıt, sättilik
 umu > ümit, senim
 umut > ümit, senim
 ülkü > arman
 ütöpi > utopiya
 ütöpya > utopiya
 vicdan > ar, ujdán, uyat
 vicdani > adal, taza
 yeti > qabiletilik, alğırılıq
 yıldıǵı > ürey
 yom > baqıt, sättilik
 yomsuz > sätsiz
 yomsuzluk > jaman ırım
 yüce > ulı, ülken
 yücelik > ulıqtıq
 zan > pikir, közqaras
 zekâ > aqıl
 zekâ yeteneǵi > aqıl qabileti
 zeki > aqıldı, zerek
 Zümrüdüanka > Añqa

Tablo 34: Otuz Dördüncü Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
288			218			70		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	100	45,87	Kazakça	143	65,59			
Arapça	80	36,69	Arapça	46	21,10			
Farsça	11	5,04	Farsça	13	5,96			
Fransızca	27	12,38	Fransızca	2	0,91			
İngilizce	-	-	İngilizce	2	0,91			
Rusça	-	-	Rusça	10	4,58			
Yunanca	-	-	Yunanca	2	0,91			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	118	54,12	Toplam Yabancı Söz Sayısı	75	34,40			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		12		
				Kazakça - Farsça		2		
				Kazakça - Rusça		2		
				Arapça - Rusça		3		
				Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı				
				2				

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 288 sözün 218'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 70'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %45,87'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %65,59'u Türkçedir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinde söz kullanım oranı %50'nin altındadır. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %36,69, Kazak Türkçesinde %21,10'luk oranlarla Arapçadır. 218 sözün 12'sinde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Arapça söz kullanılmaktadır.

2.35. Vücadun Duyuları

- acı > aş
- acılık > y
- acılılık > y
- aksiseda > jañğırırq
- alçak ses > estiler-estilmes
- anırtı > y
- anlatım tonu > y
- anons > xabarlandırırw,
- qulaqtandırırw
- aroma > aromat
- avaz > baqırırw, şıñğırırw, qışqırırw, şıñğırırq
- aydınlık > jarıqtıq, saralıq, säwleli, şapaqtı, şuğılalı, jarıq
- bağırıtı > ayğay
- balkır > jarqıl, jaltır
- beş duyu > bes sezim
- billur > xrustal'
- boğuk > kerlıqqan, tunşırqqan, bulıqqan
- böğürtü > ökirik
- burcu > jupar
- buruk > qışqıl
- can acısı > y
- çağırıtı > y
- çatal ses > barıldağan dawıs
- çatlak ses > barıldağan dawıs
- çav (I) > dawıs, ün
- çevir sesi > signal
- çevir sinyali > y
- çığlık > şıñğırırq
- çirkin > usqınsız
- çirkinlik > usqınsızdıq
- damak tadı > y
- davudi > y
- duyu > tüysik, tüysinüw, sezüw
- duyum > sezim, tüysik
- duyumlu > y
- duyumsal > y
- duyumsuz > y
- duyusal > y
- duyuş > sezüw, tüsinüw
- ekşi > qışqıl
- el yordamı > y
- ezinti > lobluw, loqsuw
- fehım > y
- görsel > körneki
- görsel-işitsel > avdiyovizuvaldı
- görü > bayqaw, baqılaw, qaraw
- görüm > bayqaw, baqılaw, qaraw
- görüş > bayqaw, baqılaw, qaraw
- havsala > y
- idrak > tanım, uğınuw
- iletişim > xabarlasuw, qatınas
- işitim > esitüw, estüw
- işitiş > esitüw, estüw
- işitsel > y
- iştah > täbet
- iştiha > täbet
- izan > tüsinik, uğım
- kavrayış > uğınıs
- koku > iyis
- koku alma duyusu > y
- koku alma organı > murın, tumsıq
- korku > ürey, qorquw, qorkınış

küf kokusu > y
 küşüm > küdik, qayğı
 lemis > tiyüw, sezinüw
 lezzet > döm, tatım
 seda > dıbıs, ün
 seksapel > tartımdılıq
 ses > dawıs, ün
 sıcak > ıstıq
 soğuk > suwık
 tadım > däm, tatım
 tat > däm, tatım
 tat alma duyusu > y
 tat duyusu > y
 yumuşak > jumsaq
 yumuşaklık > jumsaqtıq

Tablo 35: Otuz Beşinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
76			55			21		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %			
Türkçe	42	76,36	Kazakça	50	90,90			
Arapça	9	16,36	Arapça	-				
Farsça	1	1,81	Farsça	2	3,63			
Fransızca	2	3,63	Fransızca	-				
İtalyanca	1	1,81	İtalyanca	-				
Latince	-	-	Latince	1	1,81			
Rusça	-	-	Rusça	1	1,81			
Yunanca	-	-	Yunanca	1	1,81			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	13	23,63	Toplam Yabancı Söz Sayısı	5	9,09			
				Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Farsça		2		

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 76 sözün 55'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 21'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %76,36'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %90,90'ı Türkçedir. Bu bölümde Türkçe söz kullanım oranı her iki lehçede de diğer bölümlere oranla daha yüksektir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil Farsçadır.

2.36. Duygu, Düşünce, İrade

abartı > ulğaytuw, arttırıw,

köterüw, äsirelew

abazan > y

abus > y

acaba > şın ba, ras pa, solay ma

acarlık > batıldıq, jürektilik

acemi > täjiribesiz, ısılmağan,

şorqaq

acep > şın ba?, ras pa?, solay ma?

acı kuvvet > y

acı söz > uwlı söz

acıklı > qayğılı, qasiretti

açık kart > y

açıktan tayin > y

açılım > y

açlık grevi > aştıq jariyalaw

adaptasyon > adaptatsiya

af > keşirim, amnistiya

agnostisizm > agnostitsizm

ağır uyku > tereñ uyqı

ağız alışkanlığı > y

ağız birliği > bir awızdan

ağız dalaşı > bajıldasuw,

balağattasuw, aqırıp-baqırısuw

ağız değişikliği > y

ağız kalabalığı > bos söz

ağız kavgası > bajıldasuw,

balağattasuw, aqırısuw

ağız şakası > y

ağlantı > y

ahit > ant, sert

ahiz > y

ahkâm > pikir, tujırım, şeşim

ahlak dışıcılık > y

ahlakçılık > y

ahlaksızlık > ädepsizdik,

körgensizdik, uyatsızdıq

ahval > 1.axval, 2.oqiyğalar

akıbet > soñı, artı, aqırı, ayağı

akıl dışıcılık > y

akılcılık > ratsiyonalizm

akım > ağıs, ağın, ağım

akis > ıqpal, äser

aksiyon > aktsiya

aksülamel > reaksiya

aktivizm > y

alay (II) > keleke, kelemej, mazaq

aleyh > qarsı

alkış > unatuw, qoldaw körsetüw

almamazlık > y

Almancılık > y

almaş > dilemma

amaç > maqsat

ambale > şarşap qulaw, şarşap

şaldığuw

ampirizm > empirizm

animizm > y

anlamamazlık > y

anlamazlık > tüsinbegensüw,

uqpağansuw

anlayış > tüsinik, uğım

anlıkçılık > intelektualizm

ant > ant, sert

antipropaganda > qarsı nasixat

antitez > antitezis, qarsı qağıyda

- antropomorfizm > antropomorfizm
antroposantrizm > y
apriori > apriori, dolbar
ar (II) > uyat, ar, namıs
Arabizasyon > Arabtandırıw
Aristotelesçilik > y
aşınalılık > tanıstıq
aşkıncılık > y
avantür > şıtırman, avantyura
bağdaşım > üylesimdilik
bağım > täweldilik, bağıništılıq
bağlanım > y
bağlılık > täweldilik, bağıništılıq
bakış açısı > közqaras, oy-pikir,
tüsinik
barış > beybitşilik, tınıştıq, tatuwlıq
basiret > köregendik, boljağıştıq
başkaldırı > köterilis, bülınşilik,
bülük
başkaldırma > köterilis, bülınşilik,
bülük
beğenmezlik > unatpawşılıq,
jaqtırmawşılıq
beniçincilik > y
beşeriyetçilik > y
beyin fırtınası > y
beyin jimnastiği > y
bıkkıntı > y
bilgicilik > sofizm
bilimsel düşünce > y
bilimsel sosyalizm > y
bilinç akışı > y
bilmemezlik > bilmestik,
uqpağandıq
bilmezlik > bilmestik, uqpağandıq
bircilik > monizm
bohem hayatı > y
bol kepçe >
boykot > boykot
boykotaj > boykot
bozgun > buzılıw, şaldıǵuw
bozgunluk > y
bozum > uyalşaqtıq, jasqanşaqtıq,
jasıqtıq
böbürtü > menmensüw, dandaysuw
buhran > daǵdarıs, kriziz
bunalım > daǵdarıs, kriziz
bühtan > jala, naqaq
canlıcılık > y
cevir > azap, beynet
cezbe > jeligüw, eserlenüw
cilve > qılmısuw, nazdanuw
çoşuntu > inta
çekemezlik > künşildik
çekinti > tartınşaqtıq, taysaluwşılıq
çıkarım > y
çöküntü > jabırqawşılıq,
muñayuşılıq, depressiya
çözüm > şeşilüw, şeşim
daǵarcık > es, qaper, jad
dalgı > ıqlassızdıq, uqıpsızdıq,
selqostıq
dalınç > y
danış > keñes
danışık > kelisip-pişüwşilik

- danışıklı dövüş > quwlıq-sumdıq,
ayla-amal
- daraltı > zerigüw, iş pısuw
- Darvincilik > Darwinizm
- Darvincilik > Darwinizm
- değer yargısı > y
- Dekartçılık > y
- deneyim > tejiribe, dağdı, maşıq
- deneyselcilik > y
- deneyüstücülük > y
- depolitizasyon >
- derk > tanım, uğınuw, tüşinüw,
añğaruw
- desise > qulıq, aramdıq
- deşarj >
- detant > tınıştaw, tınışuw, basılıw
- determinizm > determinizm
- deve kuşuluk > y
- devimselcilik > y
- devrim > tönkeris, revolyutsiya
- dış vurumculuk > y
- dışa vurumculuk > y
- dikkat > zeyin, ıqılas
- dilemma > dilemma
- dingincilik > y
- diriğ > ayanış
- dirimselcilik > y
- dogma > dogma
- dogmacılık > dogmatizm
- dogmatizm > dogmatizm
- doğacılık > naturalizm
- doğalcılık > naturalizm
- doğaüstücülük > y
- doğuştancılık > y
- doktrincilik > y
- dokunaklı > äserli
- dokunaklılık > äserlilik, tartımdılıq,
ıqpaldılıq
- dokunma duyusu > y
- doyum > toyım, qanağat, nısap
- dönüşümcülük > transformizm
- dövüşken > öjet, ötkir, sotqar,
töbeleskiş
- duruksun > kädikti, uday, kümiljim
- duyarlı > sezgiş, äserlengiş, sezimtal
- duyarlılık > sezimtaldıq, sezgiştin
- duygan > y
- duygu > sezim
- duygudaş > y
- duygudaşlık > y
- duygulanım > äser, ıqılas, meyirim
- duygulu > sezimtal, sezgiş, äserşil
- duygululuk > sezimtaldıq, sezgiştik,
äserşildik
- duygun > y
- duygunluk > y
- duygusal > sezimtal, sezimdi, äserşil
- duygusallık > sezimtaldıq, sezgiştik,
äserşildik
- duyumsamazlık > y
- düalizm > duwalizm
- dünya görüşlü > y
- dünya görüşü > düniyetanuw
- dünyacılık > y
- düş kırıklığı > tünilüw
- düşün > oy, pikir

- düşünce > oy, fikir
düşünce alışverişi > y
düşünce özgürlüğü > y
düşüncel > y
düşüncədəş > oylas
düşünüm > oy, fikir
edi > oy, fikir
edimsel > şın, anıq, nağız
edimselcilik > y
efkâr > oylar, pikirler
efkârumumiye > qoğamdıq pikir
efkârlı > qusalıq, tunjırawlı, muñdı, qayğılı
egoizm > egoizm
egosantrik > y
egosantrizm > daraşıldıq,
egotsentrizm
egotizm > y
egzistansiyalizm > ekzistentsiyalizm
eğilim > beyimdilik, ikemdilik
eklektik > y
eklektizm > eklektizm
ekmek kaygısı > y
ekonomizm > ekonomizm
eksperimentalizm > empirizm
ekspresyonizm > ekspressiyonizm
elem > qayğı, küyiniş, uwayım
elemli > qayğılı, muñdı, şerli, zarlı
eleştiricilik > sınılıq
emperyalizm > imperiyalizm
empresyonizm > impressiyonizm
enaniyet > menmendik
endişe > alandaw, mazasızdanuw,
abırjuw, ürey, qorqınış
endişeli > mazasız, tınıssız, üreyli
endişesiz > qamsız
enfüsi > y
enstrümantalizm > y
entelektüalizm > oyşıldıq, aqıldılıq
enternasyonalcilik > y
enternasyonalizm >
internatsiyonalizm
Epikuroşçuluk > epikureiyzm
Epikürcülük > epikureiyzm
epistemoloji > y
epistemolojik > y
erdem > adamgerşilik, izgilik,
raqımşıldıq, meyirimdilik
erekçilik > y
erinç > tınıştıq
erinçli > jaybaraqat, tınış
erinçsiz > tınıssız, mazasız,
uwayımsız
erkin > erkin, tawelsiz
erkinlik > liberalizm
erkinlik > erkindik, tawelsizdik,
azattıq
erosal > erotikalıq
erosçuluk > erotizm, erotika
erotizm > erotizm
esef > ayaw, ayawşılıq
esin > şabıt
espri > äzil
estetikçilik > estetizm
estetizm > estetizm

- eşitçilik > y
 etkileşim > y
 etkincilik > y
 evham > küdikter, şübələr, sezikter
 evrimcilik > evolyutsiyonizm
 eylemcilik > y
 eza > azap, qıyınşılıq
 eza cefa > qıспаq, qısım, qısımşılıq
 eziklik > y
 ezinç > azap, japa
 eziyet > azap, japa
 fakirizm > y
 fanatizm > fanatizm
 farmason > mason
 farmasonluk > masondıq
 faşistlik > faşizm
 faşizm > faşizm
 fatalizm > fatalizm
 faydacılık > y
 felsefecilik > y
 feminizm > feminizm
 fenomenal > y
 fenomenizm > fenomenalizm
 feragat > bas tartuw, bezüw
 ferahlık > 1. keñdik, kölemdilik, 2.
 quwanıştılıq, şattıq
 ferdiyetçilik > individualizm
 fetiş > fetiş
 fetişizm > fetişizm
 feveran > qaharlanuw, aşuw-ıza
 fikir > oy, pikir
 fikir hürriyeti > erkin oylaw
 fikirdeş > oylas
 fikrî > y
 fikriyat > oylar, pikirler
 finalizm > y
 fizyokratlık > y
 fobi > ürey, qorqınış
 fonksiyonalizm > y
 formalizm > formalizm
 fundamentalizm > fundamentalizm
 fütur > enjarlıq, zerigüw
 fütürizm > futurizm
 gaile > qayğı, qasiret, küyiniş
 galatıhis > y
 galeyana > qaynaw
 gam > qam, qayğı-şer, uwayım,
 qasiret
 Garpçılık > batışıldıq
 gayret > jiger, talap, inta
 gayriiradi > y
 gayz > aşuw, ıza, qahar
 gazap > aşuw, ıza
 gelenekçilik > дәstürşildik,
 ğurıpşıldıq
 gelişimcilik > y
 genel görüşlülük > y
 genclilik > y
 genelleyicilik > y
 gerçek üstücülük > y
 gerçekçilik > realizm
 gerekircilik > determinizm
 gericilik > kertartpalıq
 gestalt > y
 gezimcilik > y
 gıllığış > öşpendilik, aşuw, kek, ıza

gıpta > tänti boluw, qızıǵuw
 giz > sır, qupiya
 gizemcilik > y
 gizlicilik > y
 goşistlik > y
 goşizm > y
 gönül > köñil, jürek
 gönül baǵı > y
 gönül baǵı > y
 gönül belası > ğaşıq otı, ğaşıq derti
 gönül birliǵı > köñil jarasımdıǵı
 gönül borcu > şükirşilik
 gönül çöküşü > torıǵuwşılıq,
 tüñilüwşilik
 gönül darlıǵı > y
 gönül ferahlıǵı > köñildi toqtıq,
 uwayımsızdıq, qayǵısızdıq
 gönül hoşluǵı > köñil xoştıǵı
 gönül rahatlıǵı > tınıştıq, alańsızdıq
 gönül tokluǵı > qanaǵatşıldıq
 gönül yarası > köñil sızı, köñil daǵı
 gönüldeşlik > y
 gönüllü > erikti
 gönülsüz > köñilsiz, enjar, zawıqsız
 görececilik > y
 göreceli > salıstırmalı, relyativti
 görecelik > y
 görenekçilik > y
 görevselcilik > y
 görgücülük > empirizm
 görüş > közqaras, pikir, oy
 görüş ayrılıǵı > y
 görüş birliǵı > y

görüş tarzı > y
 göz sevdası > y
 gözdaǵı > ses, qorqıtıw
 gufran > y
 güdü > qozǵawşı küş, sebep, faktor
 güdümculük > y
 günü > qızǵanşaqtıq, künşildik
 gürecilik > y
 güven > senim
 güvenç > medev
 güzel duyu > y
 güzel duyuculuk > estetizm
 güzel duyusal > y
 hafakan > qayǵı, muñ, zerigüw, iş
 pısuw
 hafi > jumbaq
 halkçılık > xalıqşıldıq, qawımşıldıq,
 qoǵamşıldıq
 hamiyet > y
 haraza > aşuw, ıza, qahar
 harın > y
 haset > qızǵanış, künşildik,
 qızǵanuw, kündew
 hasetlik > künşildik, qızǵanşaqtıq,
 baqtalastıq
 haslet > minez
 hasret > saǵınış, zarıǵuw, ańsaw,
 jabırqaw
 hasretli > saǵınıştı, zarıqqan
 hasretlik > y
 hassasiyet > sezimtalıq, äserşildik,
 sezingiştik
 haşyet > ürey, qorqınış

hatır > 1. es, jad, qaper, 2. köñil,
 jürek, 3. qurmet, qadir, qaster
 havas > y
 havil > ürey, qorqınış
 hayâ > uyat, uyalşaqtıq
 hayal kırıklığı > tüñilüw
 hayat felsefesi > y
 hayran > tañğalğan, tañdalğan
 hayret > tañğaluwşılıq, qayran,
 tañdanıs
 haysiyet > qasiyet, qaster
 haz > raqat, lâzzet, süysingendik
 hazcılık > y
 hedonizm > y
 helecan > dürsildew
 heves > inta, ıqılas, qulşınıs,
 qumarlıq
 heyecan > tolquw, qobaljuw
 heyhey > küygelektik,
 aşuwlanshaqtıq
 hezeyan > sandıraqtaw
 hıfız > saqtaw, qorğaw (esinde)
 hınç > kek, öştik, ıza, aşuw
 hırs > qumarlıq, intıqtıq
 hışım > aşuw, ıza, dolılıq
 hicap > uyaluw, qısıluw, imenüw
 hicran > ayırılıw, ajıraw
 hiççilik > nihilizm
 hiddet > aşuw, ıza, qahar
 hilafetçilik > y
 hilozoizm > y
 himaye > qorğanış, qamqorlıq
 hippilik > y

his > sezim
 hisli > sezimtal, sezgiş, äserşil
 hissî > sezimtal, sezgiş, äserşil
 hissikablelvuku > aldın ala sezüw
 hisselim > durıs oylawşılıq,
 sanalılıq (sağ duyu, parasat)
 hissiyat > sezimder
 hissiz > sezimsiz
 hoşgörü > şıdamdılıq, tözimdilik
 hoşnut > riza, razı, ırza
 hoşnutluk > rızalıq, razılıq, ırzalıq
 hoşnutsuz > qanağattanbağan
 hoşnutsuzluk > qanağattanbağandıq
 hulul > y
 hulus > adal niyetlilik, aq köñildik
 huruşan > jelik, inta, ıqılas
 huzur > jayşılıq, maza, tınıştıq
 hümanizm > gumanizm,
 adamgerşilik
 hürriyetçilik > y
 hüsrän > tüñilüw, ökiniş, opiq
 hüzün > qayğı, muñ, şer, qasiret
 ılımlı > baysaldı, salmaqıtı
 ılımlılıq > baysaldılıq, salmaqıtılıq
 ırkçılık > näsılşilik
 ırkçılık > y
 ıslahatçılık > y
 ıstırap > azap, beynet, qiyınşılıq
 ıztırap > azap, beynet, qiyınşılıq
 iç acısı > y
 içgörü > y
 içlilik > nüziktik, sezimtalıq,
 äserşildik

- içsel > y
 içtinap > jasqanuw, uyaluw
 idealizm > idealiyizm
 ideoloji > ideologiya
 ideolojik > ideologiyalıq
 idraksizlik > uğımsızdıq, topastıq,
 bayımsızdıq
 iftihar > maqtanış, abıroy
 iğbirar > kinämşıldanuw, şıtılıw,
 ökpelew, renjüw
 iğrenti > jiyreniş
 iham > y
 ihtilalcilik > töñkerişilik
 ihtiras > quştarlıq, qumarlıq, intılıq
 ihtiraz > jasqanuw, uyaluw
 ihtisas > sezim, sezinüw, äserlenüw
 ihtiyar > iqtiyar, erik, qalaw
 ihtiyatkârlık > saqtıq, qırağılıq,
 ünemşildik
 ihtiyatsızlık > añğaldıq
 ikicilik > duvalizm
 ikircik > düdämal
 ikircim > düdämal
 ikrah > jerkenüw, jiyrenüw,
 tiksınüw
 ikrahlık > y
 ilahiyatçılık > y
 ilca > y
 ileri görüş > parasat
 ilericilik > progressıldik, ozıq
 oylılıq
 ilgi > qızığuwşılıq, intığuwşılıq,
 ıqılas
 ilham > şabıt, ruxtanuwşılıq,
 şabıttılıq
 ilimcilik > pozitivizm
 ilinti > qusa, qusaşer
 ilke > negizgi qağida, printsip
 ilkecilik > printsiptilik, tabandılıq,
 awıtquwşılıq
 ilkelcilik > primitivizm
 iltizam > qamqorlıq etüw
 imgecilik > simbolizm
 immoralizm > beymoral'dıq,
 azğındıq
 imren > qızığuw
 imrenti > qızığuw
 imtina > qaşqaqtaw, sırğaqtaw
 inakçılık > dogmatizm
 inan > senim, nanım
 inanç > senim, nanım
 inat > qıñırlıq, qasaruwşılıq,
 birbetkeylik
 incizap > eserlene jeligüw, eserlene
 şabıttanuw
 indeterminizm > indeterminizm
 indi > y
 individüalizm > individuwalizm
 infial > şıtırlaw
 infiratçılık > y
 inhimak > y
 inhisarcılık > monopolizm
 inkıbaz > qayğı, qasiret, uwayım
 inkılapçılık > y
 inkısar > ökpelew, renjüw,

- inkisarihayal > köñili qaytuw,
tũñilüw
- insaf > ädildik, turalıq, uyat, namıs,
ujdan
- insan biçimcilik >
- insancıl > gumanist
- insancılık > gumanizm
- insaniçincilik > y
- inşirah > quwanıştılıq, şattıq
- intelektüalizm > intelektualizm
- intikal > tüşinüw, uğnuw, añğaruw,
uğuw
- intikam > kek, öş
- intizar > qarğıs, beddua
- iptidailik > primitivizm
- iptila > naşaqorlıq, qumarpazdıq
- irade > erik, jiger, qalaw, tilek
- iradecilik > volyuntarizm
- irkinti > ürküw, tiksiniw
- irrasionalizm > irratsiyonalizm
- irrasyonel > irratsiyonal'dı
- irredantizm > y
- irtica > kertartpalıq
- İslamcılık > İslamizm
- İslavcılık > y
- isnobizm > y
- ispritizma > spiritizm
- ispritizmacılık > y
- istek > qalaw, tilek, ıqılas
- istem > qalaw, tilek, ıqılas
- istenç > ıqılas, ınta, erik, jiger
- istenç dıışı > eriksiz, ırıqsız
- istenççilik > volyuntarizm
- istihzar > eske aluw, eske tüşirüw
- istikrah > jiyirkenüw, jek körüw
- istinat > senüw
- istinkâf > jasqanuw, uyaluw
- istiskal > y
- istişare > aqıldanısuw, keñesüw
- isyan > bağınbawşılıq, bas
- imewşilik
- işkence > jan azabı, uwayım-qayğı
- işkil > küdiktenüw, qawiptenüw
- işlevcilik > y
- iştıyak > sağınuw, añsaw, zarığuw
- itilafçılık > y
- itimat > senim, nanım
- itminan > senim, nanım
- ittihatçılık > y
- iyimserlik > optimizm, örşil
- közqaras
- izah > tüşindirüw, uğındıruw
- izahat > tüşinikter, mağlumattar
- izlenim > äser
- izlenimcilik > impressiyonizm
- jakobenizm > y
- jeosantrizm > geotsentrizm
- kabul > maquldaw, rizalıq
- kadercilik > fatalizm
- kadın hareketi > feminizm
- Kadirilik > y
- Kadiriye > y
- kafatasçılık > näsılşildik
- kahr > qayğı-qasiret, uwayım
- kahrılı > qayğılı, muñdı
- kahkaha firtınası > y

- kahkaha tufanı > y
 kakınç > y
 Kalenderiye > y
 kalp acısı > y
 kalp ağrısı > y
 kalp yarası > jan jarası, jan küyigi
 kamu tanrıcılık > panteizm
 kanaat > qanağat
 kanı > pikir
 Kantçılık > y
 kapris > qınırlıq, erkelik
 kara sevda > ıntıq jürek,
 melanxoliya
 kara yas > y
 karar > şeşim, qarar, uyğarım
 kariha > y
 karşıcılık > y
 karşılıksız aşk > y
 karşıtçılık > y
 Kartezyenizm > y
 kasavet > qayğ, uwayım, qasiret
 kasvet > qayğ, uwayım, qasiret
 kasvetli > qayğılı, muñdı, uwayımdı
 kasvetsiz > qayğısız, muñsız,
 uwayımsız
 kaşıntı > qışuw
 kavmiyetçilik > y
 kavramcılık > y
 kaygı > qayğ, muñ, şer, qasiret
 keder > qayğ, uwayım, qasiret
 keyif > köñil-küy, maza
 kösnü > köksew, qumarlıq, ıntızarlıq
 kösnül > y
 kuşku > kädik, küdik, şübe, şek
 külfet > qiyındıq, beynet, qiyınşılıq
 künh > y
 lakaydi > nemquraydılıq, selqostıq,
 parıqsızdıq
 lakaytlık > nemquraydılıq,
 nemkettilik
 lejitimist > y
 mahcubiyet > uyalşaqıtıq,
 tartınşaqıtıq, uyaluw, qısıluw
 mahcup > uyalşaq, imenşek
 mahmurluk > uyqılılıq
 mahremiyet > qupiyalılıq, jasırındıq
 mahrumiyet > muqtajdıq, kemtarlıq
 maksat > maqsat, niyet, oy
 makul > tüşinikti
 malihülya > ıntıq jürek, melanxoliya
 malumat > mälimet, mağlumat,
 bilim, tanım
 mantalite > dil
 masumiyet > kinäsızdıq, ayıpsızdıq,
 beykünälik
 matiz > mas
 mazoşizm > masoxizm
 mecal > küş-quwat
 mecburiyet > mejbürlik, şarasızdıq,
 amalsızdıq
 medih > madaq
 meditasyon > meditatsiya
 mehabet > ulıqtıq
 melal > jalığuw, zerigüw
 melamet > kinälaw, sögüw,
 jazğıruw

- meleke > 1. dağdı, ädet, 2. qabıldaw
melul > qayğılı, muñdı
memnun > razı, riyza, ırza
memnuniyet > qanağattanuw
mensubiyet > qatınas, baylanıs
merak > äwes, üyir, qumar, quştar
meram > tilek
meserret > quwanış, şattıq
mesnet > süyemel
mesrur > köñildi, quwanıştı
mest > mas
mesul > jawapker
mesuliyet > jawapkerşilik,
jawaptılıq
mesut > baqtıyar
meşküq > küdikti, kümändı
meşrep > minez
meşveret > keñes, konsultatsiya
metanet > beriktik, tözimdilik,
mıqtılıq
metin > berik, mıqtı, mığım
meyil > äwestik, zawıqtanuw
meyus > renjigen, reniştı, qıñılğan
mihnet > mehnat, qıyınşılıq, quqay,
sabıt
minnet > alğıs, qadirlewşilik,
silawşılıq
minnettar > borıştı, mindetti,
qarızdar
mis > jupar iyisti
mizaç > minez
moral > köñilküy
muaşaka > süyisüw
muhabbet > maxabbat, süyispenşilik
muhalefet > oppozitsiya,
kelispewşilik
mukassi > tunşıqtıratın, qapırıq
murat > tilek, murat, maqsat
muştı > süyinşi
mut > baqtı
mutavaat > bağınuw, boy usınuw
mutluluk > baqtıtlıq
mutsuzluk > baqtısızdıq
muwafakat > maquldaw, qabıldaw
müdana > alğıs, qadirlewşilik,
silawşılıq
müjde > süyinşi
mürüvvet > quwanış
müsamaha > şıdamdılıq, tözimdilik
müşavere > keñes,
müşkül > qıyın, awır
mütalaa > oy, pikir
naz > qılımsuw
nazarıdikkat > qızığuwşılıq,
ıntığuwşılıq, ıqılas
nazarıitibar > qızığuwşılıq,
ıntığuwşılıq, ıqılas
nefret > jerkenüwşilik, jek
körüwşilik
nefsani > y
nefsaniyet > jek körüwşilik,
öşpendilik, kek, ıza
neşe > şattıq, jaydarılıq, köñildik
neşeli > köñildi, quwanıştı
nisyan > umıtuw
niyet > niyet, oy

- onay > bekitüw, maquldaw,
qabıldaw
- oportünizm > y
- orgazm > orgazm
- otokontrol > y
- öç > öş, kek
- öfke > aşuw, ıza, qahar
- ön yargı > qate tüşinik, teris uğınıs
- öneri > usınıs
- öngörü > boljağıştıq, köregendik
- önsezi > y
- övgü > madaq, maqtaw
- öz saygı > qasiyet, qaster
- özen > ıqlas, ıjdağat, tırısuw, zeyin
- özenti > eliktew, eliktewşilik
- özlem > sağınuw, zarığuw, qasiret
- panik > ürey, dürbeleñ, baybalam
- paradoks > paradoks
- perva > ürey, qorqınış
- peşin fikir > qate tüşinik, teris uğınıs
- peşin hüküm > qate tüşinik, teris uğınıs
- peşin yargı > qate tüşinik, teris uğınıs
- pişmanlık > ökinüw, ökiniş
- protesto > narazılıq, qarsılıq
- provokasyon > arandatuw, azğırıw
- pürmelal > qayğılı, muñdı
- rabit > baylanıs, qarım-qatınas
- rağbet > ıntıq boluwşılıq, äwes boluwşılıq
- rahat > damıl, maza, tınıştıq
- rehavet > älsizdik, bosandıq, älsiregendik
- rencide > ökpelegen, renjigen
- rıza > rızalıq, kelisüw, maquldaw, quptaw
- riayet > sıy, qurmet, qadirlewşilik
- rica > ötinış, tilek, qalaw
- ricat > bas tartuw
- riyazet > y
- rüya > tüş
- sabah keyfi > köp uyuqtaw, keş turuw
- sakınım > saqtık
- sakin > tınış
- sakinlik > tınıştıq
- samimi > adal, şın
- samimilik > adaldıq, aq peyildilik, şın jürektik
- samimiyet > adaldıq, aq peyildilik, şın jürektik
- samimiyetsiz > qara niyet, aram oylı, jumısqı
- samimiyetsizlik > qara niyettilik, jädigöylik, jalğanşılıq
- sansasyon > sensatsiya
- sansasyonel > tañğalarlıq, tañ qaldırıw, örekitüw
- sansüalizm > y
- santimantal > sentimental
- santimantalite > y
- santimantalizm > sintimentalizm, küyrewiktik
- saplantı > idefiks, ornığıp qalğan oy

- satanizm > y
 sav > payımdaw, pikir
 sebat > tabandılıq, qajırlıq,
 qaysarlıq, öjettik
 sebatsızlıq > turaqsızdıq,
 qubılmalılıq, özgergişik
 seciyesizlik > mizezsizdik
 seçkincilik > y
 seçmecilik > eklektizm
 sekincilik > y
 seksapel > y
 sekularizm > y
 seküler > y
 semitizm > y
 sempatizan > qostawşı, jaqtawşı
 senkretizm > sinkretizm
 septik > skeptik, küdikşil
 septisizm > skeptitsizm
 serap > sağım
 serzeniş > qaltıl, qaltır, reniş
 sevda > ıstıq maxabbat
 sevgi > maxabbat, ğaşıqtıq
 sevgi seli > y
 sevi > y
 sevicilik > y
 sevim > y
 sevinç > quwanış, şattıq
 sezgicilik > y
 sıkıntı > qayğı, muñ, zerigüw
 sikkın > qoñıltaq
 sikkınlık > y
 sıla özlemi > y
 sımsıcak > 1. ıp-ıstıq, 2. sezimge
 tolı, janğa jağımdı
 sırlıslam âşık > ölerdey ğaşıq
 sızılı > sağım, künkil
 silkinti > y
 simgesel mantık > y
 sinestezi > y
 sinir argınlığı > nevrasteniya
 sinir küpü > qabağınan qarjawuw
 sinizm > y
 sitem > uyaltuw, söğüw, jazgıruw
 Siyonizm > Siyonizm
 skolastik > sxolastika
 sofistik > sofistika
 sofizm > sofizm
 soğuk şaka > öreskel äzil
 soğukluk > suwıqtıq, köñilsizdik,
 nemquraydılıq
 solidarizm > y
 solipsizm > y
 sorumluluk > jawaptılıq,
 jawapkerşilik
 sorumsuzluk > y
 sosyolojizm > y
 soyutçuluk > abstraktsiyonizm
 spiritüal > y
 spiritüalizm > y
 spontaneizm > y
 stoacılık > y
 su korkusu > gidrofobiya
 subjektif > sub'yektivtik, sub'yektiv
 subjektiflik > sub'yektivizm
 subjektivite > sub'yektivtilik

- subjektivizm > sub'yektivizm
 suçluluk duygusu > y
 sukutuhayal > köñildi qaytuw
 sulantı > y
 sümmettedarik > y
 süreklilik ilkesi > y
 sürnaturalizm > y
 sürrealite > y
 sürrealizm > syurrealizm
 sürur > quwanış, şattıq
 şad > köñildi, quwanıştı
 şaka > äzil, qaljıñ
 şartlı refleks > şarttı refleks
 şartsız refleks > şartsız refleks
 şefkat > eljir, qayırim, meyirim
 şen > köñildi, quwanıştı
 şeref > abıroy, ar namıs
 şiddet > qatalıq, meyirimsizdik
 şikayet > şağım, arız, şağınuw,
 ökinüw
 şok > sandıraq
 şovenizm > şovinizm
 şuur > sana, tüşinik
 şuuraltı > ańdamaw
 şüphe kurdu > y
 şüphecilik > skeptitsizm
 tabiatüstü > tabiğattan tıs
 tabiatüstücülük > y
 tafra > tákapparlıq, pandıq,
 memendilik
 tahammül > şıdam, tözim, sabır
 tahteşşuur > ańdamaw
 takat > küş, quwat, därmen, şama
 takınak > y
 takıntı > şırğalañ oy
 tapıncakçılık > fetişizm
 tarihî maddecilik > tarixiy
 materiyalizm
 tarihsel özdekçilik > tarixiy
 materiyalizm
 tasa > qayğı, qam, muñ, uwayım
 tasarım > elestetüw, tüşinik
 tasavvur > 1. eles, 2. oy, jospar,
 maqsat
 tasım > y
 taşızım > y
 tavır > tákapparlıq, menmendik,
 örkökirektik
 tehdit > qorkıtuw
 tek erkçilik > monarxizm
 tek erklik > monarxiya
 tekbencilik > solipsizm
 tekçilik > monizm
 telaş > alańdaw, abırjuw, qorquw,
 qawiptenüw
 telekinezi > y
 telepati > telepatiya
 telkin > sendirüw, iylandırıw
 temayül > äwes
 tepi > y
 tepkisel davranış > y
 terslik > qasarısuwşılıq
 tiksinti > jerkenüwşilik, jek
 körüwşilik
 tolerans > şıdamdılıq, tözimdilik
 toplum felsefesi > y

- toplum içincilik > y
toplumsal bunalım > y
törelcilik > y
töretanımazlık > amoral'dıq
töz > substantsiya
tözcülük > y
transandantalizm > y
transformizm > transformizm
Troçkicilik > y
Turan > Turan
Turancılık > Turanşıldıq, türikşildik
tutku > qumarlıq, intıqtıq
tutuculuk > kertartpalıq,
konservatizm
tümdengelim > y
tümel > y
tümel kavram > y
tümel önerme > y
tümeller > y
tümevarım > y
Türkçecilik > y
Türkçülük > türikşildik
türümcülük > y
umut > ümit, senim
umut ışığı > ümit otı
umut kapısı > y
umutsuzluk > ümitsizdik
us dışı > irratsiyonal'dı
us dışıcılık > irratsiyonalizm
us payı > ülgı bolarlıq sabaq
usanç > zerigüw, iş pısuw
usançlık > y
usantı > zerigüw, iş pısuw, jalıguw
usçuluk > ratsiyonalizm
ut açıcılık > y
utanç > uyat, uyalşaqtıq
utanç duygusu > uyaluw sezimi
utanma duygusu > uyaluw sezimi
utku > sätti bitüw, jeñis
uza devim > y
uza duyum > telepatiya
uzak görüş > aldın ala boljaw
ülkü > ideal
ülcücülük > idealizm
ülküsel > y
ümit > ümit
ümit kapısı > y
ümitsizlik > ümitsizdik
ümmetçilik > y
üniversalizm > y
ürkü > y
ürkünç > y
ürküntü > dübir
ürperti > dirildew, qaltıraw
üstünlük duygusu > y
üstünlük karmaşası > y
üstünlük kompleksi > y
ütopi > utopiya
ütopya > utopiya
ütopyacılık > y
üzenti > y
üzgü > y
üzgünlük > qınjıluwşılıq,
jabırqanqılıq, reniş
üzünç > qınjıluwşılıq, jabırqanqılıq,
reniş

üzüntü > qınjıluwşılıq, jabırqanqılıq,
 reniş
 vahşet > ürey, qorqınış
 Vandalizm > Vandalizm
 Vandallıq > Vandalizm
 vargı > y
 varlıq birliğı > y
 varoluşçuluk > ekzistentsiyalizm
 vazife aşkı > y
 vefa > opa
 vehim > uwayım
 vesvese > küdik, şübe
 vicdan azabı > uждан azabı
 volontarizm > volyuntarizm
 vurgunluk > ğaşıqtıq, qulay
 süyüwşilik
 yad gerekircilik > indeterminizm
 yalgın > sağım
 yalnızlıq > jalğızdıq
 yanılıq > jañılıs, jañsaq, qate
 yanılıq > jañsaqtıq, qatelik
 yapıntı > y
 yapıntıcılıq > y
 yapısalcılıq > strukturalizm
 yararlılıq > utilitarizm
 yazgıcılıq > fatalizm
 yeis > ümitsizdik
 yeni Eflatunculuk > y
 yeni eleştiricilik > y
 yeni gerçekçilik > y
 yer özekçilik > y
 yeti > qabiletilik, alğırılıq
 yıldırım aşkı > y

yıldıq > ürey, qorqınış
 yoga > yoga
 yokçuluk > nihilizm
 yurt özlemi > tuwğan yelge degen
 sağıınış
 yüküm > mindet, borış
 yürek > jürek, köñil
 yürek acısı > köñil qayğısı
 yürek ağrısı > qayğı, qasiret, muñ
 yürek çarpıntısı > jürek soğuw
 yürek darlığı > qayğı, qasiret, muñ
 yürek karası > ökinüw, ökiniş
 yürek yarası > y
 yürekler acısı > y
 yüz kızartıcı > uyaldıratın, bet
 qızardatın
 zahmet > qıyındıq, äwre, maşaqat
 zaruret > mejbürlik, qajettilik,
 kerektilik
 zaruri > zärüw, qajetti, kerekti
 zekâ > aqıl, sana-sezim
 zekâ yeteneğı > aqıl qabileti
 zevk > zawıq, talğam
 zevkiselim > läzzat, raxat, quşır
 zevküsefa > köñil köterüw, aldaniş,
 jubanış
 zihin > zin, aqıl
 zihin açıklığı > aqıl zerektigi
 zihin berraklığı > aqıl zerektigi
 zihin bulanıklığı > y
 zihin hesabı > y
 zihin jimnastiğı > y
 zihin karışıklığı > y

zihin yorgunluğu > miydıñ şarşawı

zihinsel > y

zihnî > y

zihniye > intelektualizm

zihniyet > közqaras, pikir, kontseptsiya

züğürt tesellisi > jeñil-jelpi jubanuw

Tablo 36: Otuz Altıncı Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlerden Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
939			673			236		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözler ile İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdellik Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdellik Oranı %			
Türkçe	338	50,22	Kazakça	428	63,59			
Arapça	228	33,87	Arapça	82	12,18			
Farsça	19	2,82	Farsça	19	2,82			
Fransızca	86	12,77	Fransızca	53	7,87			
İngilizce	-	-	İngilizce	2	0,29			
İtalyanca	-	-	İtalyanca	2	0,29			
Latince	-	-	Latince	10	1,48			
Portekizce	-	-	Portekizce	3	0,44			
Rusça	-	-	Rusça	72	10,69			
Yunanca	2	0,29	Yunanca	2	0,29			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	335	49,77	Toplam Yabancı Söz Sayısı	245	36,40			
Farklı Dillerden Olan Sözlerin Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı ile İlgili Sayısal Bilgiler								
				Kazakça - Arapça		57		
				Kazakça - Farsça		5		
				Kazakça - Rusça		10		
				Kazakça - Fransızca		2		
				Arapça - Rusça		3		
				Rusça - Fransızca		1		
Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözler Arasında Değerlendirilen Sözlerin Sayısı								
16								

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 939 sözün 673'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 236'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %50,22'si Türkçe iken Kazak

Türkçesi bölümündeki sözlerin %63,59'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %13,37 daha fazla olduğunu göstermektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %33,87, Kazak Türkçesinde %12,18'lik oranlarla Arapçadır, Kazak Türkçesinde bunu %10,69'luk oranla Rusça takip etmektedir. 673 sözün 57'sinde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Arapça söz kullanılmaktadır.

Duygu, düşünce ve irade ile ilgili sözlerin yer aldığı bu bölümde her iki lehçede de karşılığı bulunabilen sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin üçte biri Arapça sözlerden oluşmaktadır. Bu durum Türkiye Türkçesini kullanan toplumların duygu, düşünce ve irade konularında Arap kültüründen ve dilinden etkilendiğini göstermektedir, denilebilir.

2.37. Değerler, Nitelikler, Erdemler, Eksiklikler, Kusurlar

abartıcı > äsirelewşi, asırıp aytuwşi

abartıcılık > äsirelewşilik, asırıp

aytuwşılıq

abartılı > asırıp ayılğan, ösirip

körsetilgen

abartısız > asırıp ayılmağan

abartısızlık > asırıp ayılmağandıq

abartmacı > äsirelewşi, asırıp

aytuwşi

abartmacılık > äsirelewşilik, asırıp

aytuwşılıq

abartmalı > asırıp ayılğan, ösirip

körsetilgen

abasız > abasız

abat > bay, abat

abazan > aşıqqan

abazanlık > y

abdal > diwana

abdallık > diwanalıq

abdiâciz > y

abecesel > y

abes > sandıraq, bılşıl

abeslik > sandıraqtıq, bılşıldıq

abidevi > aybındı, ulı, säwletti,

mañgaz

ablakça > y

absürt > sandıraq

abullabut > döreki, turpayı, noyıs

abullabutluk > dörekilik, turpayılıq,

noyıstıq

acar > jana

acayip > oğaş, tañğalarlıq

acayıplık > oğaştıq, tañğalarlıq

acele > asıǵıstıq, jedeldik, şuǵıldıq

aceleci > şıdamsız, degbirsiz,

sabırsız, tağatsız

acelecilik > şıdamsızdıq,

degbirsizdik, sabırsızdıq, tağatsızdıq

acemi çaylak > y

acemilik > täjiriybesizdik,

ıslımağandıq

aceze > älsizder, küşsizder, naşarlar

acıca > y

acımasız > meyirimsiz, jüreksiz,

qatıgez

acımasızlık > meyirimsizdik,

raqımsızdıq, qataldıq

acımsı > aşılaw, qışqıltım

acımtırak > aşılaw, qışqıltım

acırak > aşılaw, qışqıltım

acıyıcı > qayırımıdı, meyirimdi,

raqımıdı

acibe > oğaş

acil > asıǵıs, tıǵıs, şuǵıl, tez, qawırt

âciz > 1. älsiz, därmensiz, küşsiz, 2.

qabiletsiz, olaq

aciz > 1. älsizdik, därmensizdik,

şamasızdıq, küşsizdik, 2.

qabiletsizdik, olaqtıq

âcizlik > qabiletsizdik, iykemsizdik

acube > oğaş (adam)

acul > şıdamsız, tözimsiz

acuze > kâri äyel, dolı

aç > aş

- aç göz > aş köz
aç gözlü > aşqaraq, meşkey,
toyımsız
aç gözlülük > qomağaylıq,
aşqaraqtıq, tamaqsawlıq
açıcı > aşatın, sergitetin, jaldıratın
açıcılık > y
açık > aşıq
açık ağızlı > aqımaq, kök miy,
äperbaqan
açık elli > qolı aşıq, jomart, beregen
açık ellilik > qolı aşıqtıq, jomarttıq,
beregendik
açık fikirli > y
açık fikirlilik > y
açık kalpli > adal, aq niyetti, taza
oylı
açık kalplilik > adaldıq, aq
niyettilik, taza oylılıq
açık sözlü > añqılaq, aşıq minezdi
açık sözlülük > añqılaqtıq, aşıq
minezdilik
açık yürekli > adal, aq niyetti, taza
oylı
açık yüreklilik > adaldıq, aq
niyettilik, taza oylılıq
açıkgöz > pısıq, şiyraq, tındırımdı,
aylaşıl, jılmañ, jılpos, jılpiñ, jırqır
açıkgözlük > pısıqtıq, şiyraqtıq
açıkgözlülük > jılmaqaylıq, jırqırlıq,
tülkiqyırıq
açıklamalı > túsindirmeli
açıklar livası > y
- açıklayıcı > ayqındawış
açıklayıcılık > y
açıklık > aşıqtıq, aydındıq,
jariyalılıq
açkılı > jıltırlanğan, öndelgen
açkısız > jıltıratılmağan,
öndelmegen
açlık > aştıq
açmaz > qıyın jağday
açmazlık > y
adaklı > ant bergen
adaksız > y
adaleli > bulşıq etti
adalesiz > bulşıq eti damımağan
adaletli > ädiletti, ädil, durıs, tüzüw
adaletlilik > ädilettilik, ädildi, q,
tuwralıq
adaletsiz > ädiletsiz, qıyanatşıl
adaletsizlik > ädiletsizdik,
qıyanatşıldıq, ozbırdıq
adam azmanı > alıp deneli, iri
tulğalı
adam boyu > kisi boyı
adam sarrafı > y
adam sendeci > y
adam sendecilik > y
adamcağız > sorlı, bayğus, beysara,
müsäpir
adamcık > y
adamcıl > adamşıl, adamjandı
adamcılık > gumanizm
adamlık > adamdıq

adamsız > adamsız, kisisiz,
 kömekşisiz
 adamsızlık > adamsızdıq, kisisizdik,
 kömekşisizdik
 adapte > beyimdelirüw,
 beyimdelüw
 adavet > duşpandıq, öşpendilik,
 qastıq, jawlıq
 adem > joqtıq
 âdembaba > y
 ademiyyət > joqtıq
 adi > 1. jay, qatardağı, kâdimgi, 2.
 pasıq, körgensiz
 adil > âdil, tuwra
 adilik > 1. jupınılıq, qarapayımdılıq,
 2. körgensizdik, âdepsizdik, pasıqtıq
 adlı > 1. attı, esimdi, nıspılı, 2.
 ataqtı, âygili, belgili
 adsız > atsız, esimsiz
 adsızlık > atsızdıq, esimsizdik
 afacan > tentek, sotqar
 afacanlık > y
 afaki > bos, beker, qur
 afal afal > abırjığan, sasqan
 aferist > aferist
 afetzedede > qazağa uşırağan
 afi > y
 afif > abıroylı, arlı
 afife > abıroylı, arlı (âyel)
 afili > y
 afişe > jarnamalanğan, xabarlanğan
 afiyet > densawlıq
 aforozlu > y

Afrikalılık > y
 afsunlu > siyqırlı
 aftos > aşına-jay, köñildes
 afyonkeş > apiyınşı
 afyonkeşlik > apiyınşılıq
 afyonlu > apiyın qosılğan, apiyındı
 agâh > xabardar, xabarlı
 agnostik > agnostik
 agresif > aşuwlı, doluwır, zildi,
 kârli, küygelek, kijinüwli
 agresiflik > y
 ağaçlı > ağaştı
 ağaçlıklılı > y
 ağaçsı > ağaştay
 ağaçsız > y
 ağaçsızlık > y
 ağarık > ağıraq, aqşıldaw, aqtaw
 ağdalı > qoyulanğan
 ağılı > y
 ağır > awır, zildey
 ağır ezgi > y
 ağır makineli > y
 ağır top > y
 ağırıyak > y
 ağırbaşlı > minezge awır, awır
 minezdi
 ağırbaşlılık > baysaldılıq,
 salmaqtılıq, bayıptılıq
 ağırcanlı > y
 ağırcanlılık > y
 ağırrelli > y
 ağırrellilik > y
 ağırkanlı > jaybasar, şaban, sılbır

ağırkanlılıq > jaybasarlıq, şabandıq,
 sılbrılıq
 ağırlıq > awırlıq, salmaq
 ağırlıqlı > y
 ağız dolusu > y
 ağız kahyası > y
 ağız kavafı > y
 ağız tadı > tatuwlıq, dostıq,
 ıntımaqtastıq
 ağız tatsızlığı > y
 ağızlı > awızdı
 ağızsız > awızsız
 ağlamaklı > jılawlı, jılapsıqtağan
 ağlamalı > jılamıırağan
 ağlamsı > y
 ağlatıcı > jılatatın
 ağılı > awdı
 ağrısız > awruwsız
 ağrısızlıq > awruwsızdıq
 ağızı açık > aşıq awız, añqaw, sengiş
 ağızı açıklıq > y
 ağızı bir > y
 ağızı bozuk > boqtampaz, balağatşıl,
 boğawızşıl
 ağızı bozukluk > y
 ağızı büyük > y
 ağızı gevşek > jeñil awız
 ağızı gevşeklik > y
 ağızı havada > y
 ağızı kalabalıq > mıljıñ, ezbe,
 sözqumar, mıljıñbay
 ağızı kara > y
 ağızı kenetli > y

ağızı kulaklarında > eki ezüwi eki
 qulağında
 ağızı pek > sırğa berik
 ağızı pis > boqtampaz, balağatşıl,
 boğawızşıl
 ağızı sıkı > sırğa berik
 ağızı sıkılık > sırğa beriktik
 aharlı > y
 ahenk > kälile, sarındılıq, takt,
 üylesim, ündes, säykestik
 ahenkli > tolqımalı, uyqasımdı,
 üylesimdi, ündestik, ırğaqtı, retti
 ahenklilik > uştastıq, üylestik
 ahenksiz > üylesimsiz, ırğaqsız,
 säykessizdik
 ahenksizlik > üylesimsizdik,
 säykessizdik
 ahenktar > tolqımalı, uyqasımdı,
 üylesimdi, ündestik, ırğaqtı, retti
 aheste > bayaw, bāseñ, aqırın, jay
 ahestelik > y
 ahi > jomart, mırza
 ahilik > jomarttıq, mırzalıq
 ahlaki > etikalıq
 ahlaklı > ädepti, izetti, iynabattı,
 biyazı, sıpayı
 ahlaklılıq > y
 ahlaksız > edepsiz, önegesiz,
 körgensiz, tärbiyesiz
 ahmak > aqımaq, aqılsız
 ahmaklık > aqımaqtıq, esüwastıq,
 aqılsızdıq
 ahu gözlü > y

ahu parçası > y	akılsız > aqılsız
ailesiz > januyasız	akılsızlık > aqılsızdıq
ailevi > y	akımcı > y
ait > qatıstı, baylanıstı, qatınastı	akıntısız > ağınsız
ajitatör > y	akışkan > aqqış
ajurlu > juqa, seldir	akışkanlaşdırıcı > suyqıltqış
ak ağa > y	akışkanlaşdırıcılık > suyqıltqıştıq
ak gözlü > y	akışkanlık > aqqıştıq
ak yazılı > y	akışmalı > y
akademik > akademiyalıq	akışmasız > y
akamet > y	akışmaz > qımılsız, qozğalmaytın,
akça > ağıraq, aqşıldaw, aqtaw	turaqtı
akçıl > ağıraq	akışmazlık > y
akçillik > ağıraqtıq	akil > aqıldı, esti
akıcı > aqqış	akil balıǵ > kámeletke toluw, er
akıcılık > aqqıştıq	jetüw
akıl dışı > jönsiz	akim > qısır, qunarsız
akıl hastası > psixikalıq awruw	âkit > y
akıl hocası > ösiyetşi	akkor > y
akıl kârı > y	akkorluk > y
akıl kethüdası > y	akla yakın > y
akıl kumkuması > y	akla yakınlık > y
akıl kutusu > aqılǵöy	akla yatkın > aqılǵa sıyımdı,
akılcı > ratsiyonalist	däyekti, oyǵa qonımdı, uǵınıqtı,
akıllara seza > y	uǵımdı, uǵımdıraq
akıllara zarar > y	akla yatkınlık > aqılǵa sıyımdılıq,
akıllara ziyan > y	oyǵa qonımdılıq
akıllı > aqıldı	akla zarar > y
akıllı uslu > esti	akla ziyan > y
akıllılık > aqıldılıq, zerektik,	aklı > y
uǵımpazdıq, uǵımtaldıq, şalǵırlıq,	aklı başında > y
şalımdılıq	aklı karalı > y
akılsal > ratsiyonalistik	aklı tam ayar > y

- akhevvel > kelissiz, uyatsız, ädepsiz
akhevvelik > y
aklık > aqtıq
aklıselim > säwleli, durıs aqıl
akman > y
akortlu > y
akortsuz > y
akreditasyon > y
akromatik > y
aksak > aqsaq
aksakal > aqsaqal
aksanı bozuk > y
aksırıklı > y
aksi > qarsı, qarama-qarsı, kerisinşe,
keri
akşamcı > y
akşamcılık > y
akşamki > keşki
akşamlık > y
aktarmalı > tuwra qatınamaytın
aktarmasız > tuwra, tike qatınaytın
aktif > äreketti, batımdı, ötimdi,
ıqpaldı
aktiflik > belsendilik, qajırlılıq,
jigerlilik
aktinolojik > y
aktinyumlu > y
aktüalite > mañızdılıq, mändilik,
aqtuwal'dılıq
aktüel > aqtuwal'dı, mañızdı
aktüellik > aqtuwal'dılıq, mañızdılıq
âlâ > tamaşa, öte jaqsı, tım jaqsı
alabacak > alabakaq, älemiştelgen
alacaklı > qarız berüwşi
alacaklılık > y
alacalı > alabakaq, älemiştelgen
alafrangacı > ewropalanğan
alakadar > baylanıstıq, qatıstılıq
alakalı > qatıstı, baylanıstı
alakasız > qatıssız, baylanıssız
alamerikan > y
alametifarikalı > y
alaminüt > y
alavereci > alıpsatar, sawdager
alaycı > kelemejšil, mazaqqumar,
sıqaqşıl
alayış > jasandılıq, boyaw
alayışlı > jasandı, boyama, jalğan
alaylı (II) > mısquıldı, kelekeli,
sayqımazaq
alaysı > y
albeni > tartımdılıq, süykimdilik,
körkemdilik
albenili > tartımdı, süykimdi,
körkem
albenisiz > tartımsız, süykimsiz
alçacık > päs, öte tömen
alçak > alasa
alçak gönüllü > jaysañ, qawqıldıq,
marayma, qarapayım, sıpayı
alçaklık > tapaldıq, tapaylıq,
tömendik, 2. nekestik, pästik,
oñbazandıq, sumıraylık
alçaltıcı > y
alçarak > alasalaw, alasaraq
alçılı > gipsti

- aldanç > y
 aldatıcı > aldamsı, aldawşı, aldağış
 aldırışsız > y
 aldırılmaz > beyqam, qamsız,
 jaybaraqat, qapersiz
 aldırılmazlıq > beyjaylıq, beyqamdıq,
 jaybaraqattıq, qapersizdik
 alegorik > allegoriya qatıstı
 alelacayip > tañğalarlıq
 alelade > ädettegi, dağdılı, kädimgi
 âlemci > y
 alemdar > başşı, jetekşi, kösem
 alengirli > sewletti, äsem, ädemi
 aleni > aşıqtan-aşıq
 alerjili > allegeriyalı
 alerjisiz > allegeriyasız
 alesta > dayın, dayar, äzir
 aletli > y
 alevli > alawlı
 alevsiz > alawsız
 aleyhtar > qarsılasuwşı, qarsı
 turuwşı
 alfabetik > alfavittik
 algılayıcı > y
 algın > äljuwaz, köterem, qoñsız
 alıcı > aluwşı
 alıcı verici > y
 alındılı > y
 alıngan > keyigiş, kirbiñşil, ökpeşil,
 renjigiş, ızaqor
 alışık > maşıqtanğan, dağdışanğan,
 üyrengen
 alışılmamış > ädetten tıs,
 üyrenbegen, közge jat
 alışılmış > üyrenşikti, dağdılı
 alışkan > töselgen, üyrengen
 alışkın > töselgen, üyrengen
 ali > eñ jaqsı, eñ joğarı
 alicenap > jomart, beregen
 alil > awruwlı, awırğış, sıraqawlı
 alim > bilgiş, bilimdi, aqıldı
 âlim > dana, kemeñger, danışpan
 aliyülâlâ > y
 alkollü > alkohol'di, spirtti
 alkolsüz > y
 Allah > Alla, Allah, Quday
 Allah vergisi > y
 Allahlık > därmensiz, älsiz
 Allahsız > Qudaysız
 Allahsızlıq > Qudaysızdıq
 allak > ötirikşi, suwayt
 allame > bilgir, bilimdar
 allı > y
 allı pullu > sändengen
 allık > dalap, boyaw
 Almansever > y
 almaşık > al'ternativa
 almaşılı > y
 alp > batır, alıp
 alperen > 1. därwiş, 2. küresker
 alt yazılı > y
 alternatifli > y
 altı parmak > y
 altılı > altılıq
 altın kaplama > altın jalatuw

- altın yürekli > altın jürekti
altıncı > altınşı
altınimsı > y
altınsı > y
altlı > y
altüst > y
altyapısal > y
alüfte > körgensiz, ustamsız, jeñilsiz
(äyel)
alyon > bay
âmâ > kör, soqır
amaç dışı > y
amaçlı > maqsattı
amaçsız > maqsatsız
amade > dayın, dayar, äzir
amansız > raqımsız, meyirimsiz
amatör > äwesqoy
ambalajlı > orawlı
ambalajsız > orawsız
amelî > y
ameliyatlı > operatsiya jasalğan
Amerikansı > y
Amerikanvari > Amerikandıqtarğa
uqsaytın, Amerikandıqtar siyaqtı
amipli > y
amiyane > qarapayım, dağdılı
ampirik > empirizmdik
ampirist > y
amudi > perpendikulyar, tik
ana sanlı > y
anacıl > şeşesiniñ erketayı
anadan doğma > tuttay
anadan üryan > tuttay
anaerkil > materiyaqxattıq
anaerobik > y
anaforcu > y
anaforlu > kölbew, qulama, eñkiş
anakronik > eskirgen, könelengen,
anaxrondıq
analı > analı, şeşeli
analitik > analitikalıq
analojik > y
ananeci > ğurıpşıl, dästürşil, joraşıl
ananesiz > y
ananevi > dästürli
anarşik > y
anarşist > anarxist
anasız > anasız
anasonlu > y
anasonsuz > y
anatomik > anatomiyalıq
anayasal > konstitutsiyalıq
andaval > aqımaq, jındı
andavallı > y
androsefal > y
anesteziyolojik > y
angaje > y
angajmanlı > y
angajmansız > y
angaryacı > y
angın > y
Anglofil > y
angutluk > y
anık > dayın, äzir
anıtlı > y
anıtsal > monumentti

- anıtı > monumentke uqşaytın
 anıtsız > y
 ani > kütpegen, kenet, tosın
 anif > döreki, turpayı
 ankastre > y
 anlaklı > y
 anlamlı > mağınalı, mändi,
 mazmundı
 anlamsal > y
 anlamsız > mağınasız, mänsiz,
 mazmunsız
 anlamsızlık > y
 anlaşık > y
 anlaşılmaz > tüsiniksiz, uğımsız
 anlaşılmazlık > uğımsızdıq
 anlaşmalı > kelisimdi
 anlaşmazlık > kelispewşilik,
 kelişimsizdik, kikiñiñ,
 tüsinispevşilik, mırasızdıq
 anlatımlı > y
 anlayışlı > tüsingiş, uğımtal, zerek
 anlayışsız > uğımsız, zeyinsiz, topas
 anlı şanlı > ataqtı, dañqtı
 anormal > anomal, kemisti
 ansız > uğımsız
 ansiklopedik > entsiklopediya
 antagonizm > antagonizm
 antenli > antennalı
 antetli > blank
 antetsiz > y
 antiemperyalist > antiimperyalistik
 antiemperyalizm > antiimperyalizm
 antihijyenik > antigigiyenalıq
 antik > antik, arğı, köne
 antikapitalist > y
 antikapitalizm > y
 antikomünist > y
 antikomünizm > y
 antipati > süykimsizdik, jiyreniştik
 antipatik > süykimsiz, jiyrenişti
 antlı > y
 antrenmanlı > jattığuwdı
 antrenmansız > jattığuwsız
 antrenörlü > jattıqtıruwşılı
 antrenörsüz > jattıqtıruwşısız
 antropolojik > antropologiya
 antsız > y
 anut > eregispe
 apacı > y
 apaçık > ap-anıq, qanıqtı, aydan
 anıq, aydan aşıq
 apak > appaq
 apalak > domalanğan, tosiğan
 apaş > apaş, buzaqı, buzıq
 apaydın > jap-jarıq, şuwaqtı, säwleli
 apayrı > basqa-basqa
 apışak > taltaq, taltayğan
 apışık > qaljırağan, tiytıqtağan,
 şarşağan
 apokaliptik > tüsiniksiz
 aposteriori > y
 apriori > apriori, dolbar
 aptal > aqımaq, esuwas, jarımes
 aptallık > aqılsızdıq, aqımaqtıq
 ara bozucu > arazdastıruwşı

- ara bulucu > tatuwlastıruwşı,
 bitimşi, ımıralastıruwşı
 arabalı > maşınalı
 arabasız > maşinasız
 arabozan > arazdastıruwşı
 arabozanlıq > arazdastıruwşılıq
 aracı > tatuwlastıruwşı, bitimşi,
 ımıralastıruwşı
 aracılık > dellaldıq, kelistirüwşilik,
 dänekerlik
 araçlı > y
 araçsız > tikeley, tuwra, tuwralay
 arakçı > uri urlıqşı
 arakçılık > urlıqşılıq
 arbedeci > y
 ardıl > murager
 ardışık > tizbektelgen
 argın > şarşağan
 argınlık > şarşağandıq
 arı > taza
 arı sili > tap-taza
 arık > arıq
 arılık > tazalıq, kirşiksizdik
 arız > y
 arızalı > aqawlı, buzılğan, sınğan
 arızasız > aqawsız, sınbağan,
 buzılmağan
 arızasızlık > aqawsızdıq
 arızı > y
 arı > 1. jalañaş, 2. erikti, azat, erkin
 arif > zerek, uğımtal, tüsingiş, tapqır
 Aristocu > y
 aristokrat > aristokrat
 aristokratik > y
 Aristotelesçi > y
 aritmetiksel > arifmetikalıq
 aritmik > ırğaqsız
 arka planda > ekinşi orında
 arkadaş canlısı > y
 arkaik > köne, eski
 arkalı > y
 arkalıklı > arqalıqtı
 arkalıqsız > arqalıqsız
 arkası pek > y
 arkası yufka > y
 arkasız > y
 arlanmaz > arsız, uyatsız, betsiz
 arlanmazlık > y
 arlı > uyalşaq, ujdandı
 armalı > gerbti
 armasız > y
 armudumsu > y
 armutsu > y
 aromalı > y
 aromasız > y
 aromatik > xoş iyisti
 arpamsı > y
 arsulusal > xalıqaralıq
 arsız > arsız, uyatsız, betsiz
 arsızlık > arsızdıq, uyatsızdıq,
 körgensizdik
 arslanlı > y
 arşınlık > y
 art niyetli > qaraw, las, sasıq
 art zamanlı > diyaxroniyalıq
 artağan > mol, artıq

- artçı > y
 artık > qaldıq, sarqıt
 artistik > artistik
 arzani > y
 arzulu > ıqlastı, ijdağattı, iñkârlıq
 arzusuz > talapsız, ıqtıyarsız, ıntasız
 asabi > qızba, aşuvsañ, küygelek
 asabiyet > qızbalıq, aşuvsañdıq,
 küygelektik
 asal > negizdi, bastı
 asalet > aqsüyektik, tekstilik
 asetik > y
 asgari > eñ azı, eñ kişi
 asık > jabırqañqı, tüneriñki
 asık surat > y
 asık suratlı > jabıñqı, tüneriñki
 asılı > ilüwli, asuwlı, aspalı
 asıllı > y
 asılsız > negizsiz, дәlelsiz
 asılsızlık > negizsizdik, дәlelsizdik
 asi > qıñır, qırsıq, qiyqar
 asil > tekti, aqsüyek
 asilzade > tekti
 asimetrik > assimetriya
 asimile > beyimdew
 askerci > y
 askılı > ilüwli, aspalı
 askıntı > masıl, jatıpişer, aramtamaq
 askısız > y
 aslan yürekli > batıl
 aslanımsı > y
 aslanlık > batırlıq, batıldıq,
 jürektilik, erlik
 aslansı > y
 aslık > qısır
 aslı > negizgi, bastı, tübirli
 asmalı > y
 asorti > y
 asortik > y
 asosyal > beyälewmettik
 asparagas > jalğan
 asri > qazirgi
 astarlı > astarlı
 astarlık > astarlıq
 astarsız > y
 astımlı > demikpeli
 astrolojik > astrologiyalıq
 astronomik > astronomiyalıq
 astropikal > subtropik
 asude > jaybaraqat, alañsız, beyqam
 aşığılı > opasızdıq, oñbağandıq
 aşamalı > satılı, baspaldaqtı
 aşı boyalı > y
 âşık > ğaşıq, ıntıq
 âşıkane > y
 âşıklı > egüwdi
 âşiktaş > y
 aşılı > y
 aşırı > äsire, dım
 aşırılık > ekstremizm, ekstsess
 aşırmacı > y
 aşırmacılık > y
 aşısız > egilmegen
 aşikâr > anıq, ayqın
 aşına > jora-joldas, tamır-tanıs
 aşkın > basım, artıq

- aşüfte > y
 at gözlüğü > y
 at hırsızı > jılqı urlawşısı
 ataerkil > patriyarxaldıq
 atak > mıljıñ
 atalet > jalqawlıq, erinşektik,
 boyküyezdik
 atanmış > y
 Atatürkçü > kemalist
 atavik > y
 atbaşı > y
 ateş pahası > y
 ateş parçası > y
 ateşin > 1. ottı, jalındı, 2. jelik
 ateşli > 1. ottı, jalındı, 2. jelik
 atıcı > 1. mergen, 2. ötirikşi, suwayt
 atıcılık > 1. mergendik, 2. suwayttıq
 atık > qaldıqtar
 atıl > jalqawlıq, erinşektik,
 boyküyezdik
 atılğan > batıl, qağilez, qasqır
 atılğanlık > batıldıq, qasqırlıq
 atılı > y
 atılımcı > y
 atik (II) > ejelgi, eski, burınğı
 atik > epti, tez, şapşañ
 atletik > atletikalıq
 atlı > attı
 atmasyon > maqtanşaqtıq, böspelik
 atmasyoncu > maqtanşaq,
 atmosferik > atmosferalıq
 atonal > y
 aval > añgüdik, esersoq, aqımaqtaw
 avanak > añqaw, añğırt, añğal,
 aqılsız
 avangart > avangard
 avantacı > paydakünem,
 paydaqumar, paydaqor
 avantajlı > tiyimdi, paydalı, qolaylı
 avantajsız > tiyimsiz, paydasız
 avantüriyer > avantürist
 avara (II) > sandalbay
 avare > sandalbay
 Avrupai > Evropalıq
 avuç dolusu > uwıstap, uwıs-uwıs
 avurtlu > y
 avutucu > jubatuwşısı
 ay parçası > y
 ayağı bağı > y
 ayağı uğurlu > y
 ayağı üzengide > y
 ayak oyunu > quwlıq
 ayak yalın > jalañ ayaq
 ayaklı > ayaqtı
 ayaklı canavar > y
 ayaklı kütüphane > y
 ayaksız > y
 ayaksız > ayaqsız
 ayan > ayan
 ayarı bozuk > 1. durıs jürmeytin, 2.
 uşqalaq, jeñiltek, şoşaqay, tuştaqay
 ayarlı > tuwralanğan, durıstalğan
 ayarsız > 1. tuwralanbağan, durıs
 jürmeytin, 2. uşqalaq, jeñiltek
 ayartıcı > arandatuwşısı
 aybaşılı > y

- aydın > jariq, ziyalı
aydınlaticı > 1. jariq beretin, 2.
ayqındawış
aygın > älsiregen, tiytıqtağan
aygınlık > älsizdik, därmensizdik,
quwatsızdıq
ayıboğan > öñkigen, qorbiyğan,
döñkigen
ayık > 1. ayıqqan, 2. zerek,
añğarğış, tüsingiş
ayılık > dörekilik, ersilik, oğaştıq
ayıplı > ayıptı, kinäli, jazıqtı
ayıpsız > ayıpsız, kinäsiz, jazıqsız
ayıran > y
ayırcı > y
aykırı > 1. qayşı, kereğar, 2.
köldeneñ, kölbew
aylak > kezbe, qañğıbas, lağuwşı
aylı > aylı
aymaz > qamsız, jaybaraqat,
beyqam
aymazlık > qamsızdıq,
jaybaraqattıq, beyqamdıq
aynalı > aynalı
aynasız > aynasız
aynı > birdey, birkeli
ayni (II) > y
ayni > y
ayniyet > y
ayran ağızlı > bıljır, ınjıq,
bosbelbew, jasıq
ayran budalası > bıljır, ınjıq,
bosbelbew, jasıq
ayran delisi > iykemsiz, qolapaysız,
qırsız
ayran gönüllü > y
ayrı > bölek, jeke, derbes
ayrı cinsten > y
ayrıcalık > artıqsıldıq, jeñildik,
keñşilik
ayrıcalıklı > joyan, erekşe
ayrıcalıksız > y
ayrık > y
ayrıklı > y
ayrıkısı > y
ayrıkısız > y
ayrılı > y
ayrımcı > y
ayrımcılık > diskriminatsiya
ayrımlı > y
ayrımsız > y
ayrıntılı > egjey-tegjeyle, jan-jaqtı,
sürelı
ayrıntısız > üstirt
ayrışik > är türlü, türlü-türlı, är
aluwan
aysar > y
aysız > aysız
ayva göbekli > y
ayyar > apayaq, aylaker, zalım
ayyaş > maskunem, araqqumar,
ışkiş
az > az
az gelişmiş > tağı
azade > erikti, erkin, azat
azamet > ulılıq, ulqtıq

- azametli > aybattı, qabilanday
 azami > eñ köp, maksimum
 azatlı > y
 azatlık > bostandıq, azattıq, erkindik
 azatsız > y
 azgın > doldanğan, örşelengen
 azgınlık > azğındıq, buzılğandıq
 azıcık > azğantay, şağın
 azıklı > y
 azıksız > y
 azılı > qanıpezer, jawız, qanışer, qatıgez
 azimkâr > tabandı, tözimdi, şıdamdı
 azimli > tabandı, tözimdi, şıdamdı
 azimsiz > ez, tabansız, tawansız
 azlık > azdıq, kemdik
 azman > buwdan, qospaq
 aznavur > y
 azotlu > azottı
 baba adam > y
 baba mirası > äkeden qalğan mura
 baba soylu > y
 baba yadigârı > äke jädigeri
 baba yerli > y
 babaca > äkeley
 babacan > meyirimdi, meyirli, meyirbandı
 babacıl > y
 babaçko > juwan, tolıq (äyel)
 babadan kalma > y
 babalı > äkeli
 babalık > 1. äkelik, 2. ögey äke, 3. qayın ata
 babasız > äkesiz
 babayani > y
 babayiğit > 1. batır, alıp, 2. batıl, qaysar
 babayiğitlik > 1. batırlıq, alıptıq, 2. jürektilik, batıldıq, qaysarlıq
 bacaklı > ayaqtı
 bacaksız > 1. ayaqsız, 2. qorttıq, mırtıq
 badanalı > äktelgen, aqtalğan
 badanasız > äktelmegen, aqtalmağan
 badeli > y
 badem bıyıklı > y
 badem gözlü > y
 bademli > badamdı
 bademsi > y
 bademsiz > badamsız
 badireli > qaterli, qawipti
 badiresiz > qatersiz, qawipsiz
 bagetli > y
 bağcıklı > bawlı
 bağcıksız > bawsız
 bağdaşık > birkelki, birtekti, birinğay
 bağdaşmaz > üylespew, kelispew
 bağdaşmazlık > üylespewşilik, sıyımsızdıq, sıyıspawşılıq
 bağdaştırıcı > y
 bağıl > sılıstırmalı, relyativti
 bağıllık > relyativizm
 bağımlı > bağımıştı, taweldi
 bağımlılık > bağımıştılıq
 bağımsız > tawelsiz, erikti

- bağimsızlık > tawelsizdik, eriktilik
bağıntıcı > y
bağıntılı > salıstırmalı
bağırğan > baqırawlıq, ayğaylağış
bağırtkan > ayğaylağış
bağışçı > y
bağışık > bosatılğan
bağışlayıcı > keşirüwşi
bağıtlı > kelisimdi
bağıtsız > kelisimsiz
bağlaçlı > jalğawlıqtı
bağlamalık > y
bağlamsal > y
bağlantılı > sabaqtas, iliktes
bağlantısız > qatıssız
bağlaşık > 1. odaqtas, 2. birikken,
birlesken
bağlaşımılı > y
bağlaşımsız > y
bağlayıcı > baylanıstıruwşı,
jalğastıruwşı, dänekerşi
bağlı > baylawlı, baylanıstı
bağnaz > fanatik
bağnazlık > fanatizm
bağrı kara > y
bağrı yanık > qasiretti, qayğılı,
uwayımdı, muñdı
bağrı yufka > meyirimdi, qayırımdı
bağsız > bawsız
baha > bağa, kün, narıq
bahaneli > siltawdı, sebepti
bahanesiz > siltawsız, sebepsiz
baharatlı > y
baharatsız > y
baharlı > y
bahçeli > baqşalı
bahçemsi > y
bahçesiz > baqşasız
bahçıvanlı > bağbandı,
bahçıvansız > bağbansız
bahis konusu > y
bahis mevzusu > y
bahri > y
bahtı açık > y
bahtı kara > y
bahtiyar > baqıttı
bahtlı > baqıttı
bahtsız > baqıtsız
bakar kör > aşiq soqır
bakımlı > kütimdi
bakımlı erkek > y
bakımsız > kütimsiz
bakımsızlık > kütimsizdik
bakırımı > y
bakırlı > mıstı
bakırsı > y
bakışımılı > simmetriyalı
bakışimsız > assimetriyalıq
baki > baqiy, ömirlik, meñgi
bakir > qoldanıлмаған, tıñ, jana,
ustalmağan
bakire > päk qız
bakiye > qaldıq, qalğan, jurnağ,
saldo
bakla kırı > y
baklalı > iri burşaqtı

- baklamsı > y
 baklavalı > baklavalı
 baklavalık > y
 bakterisit > bakteritsid
 bakteriyel > y
 bakteriyolojik > bakteriyologiyalıq
 bal özlü > y
 balaban > iri, дәw, semiz, tolıq
 balçıklı > balşıqtı
 baldırı çıplak > qara taban, qıdırma, qañğırma
 baldudak > bal tañday, tili tätti
 baldudaklı > bal tañday, tili tätti
 balgamlı > qaqırıqtı
 balgamsız > qaqırıqsız
 balık istifi > üyme-jüyme, ıǵı-jıǵı
 balıklı > balıqtı
 balıksız > balıqsız
 baliğ > baliğat
 balinalı > y
 balkonsu > y
 balkonumsu > y
 ballı > baldı
 ballı börek > y
 balonvari > y
 balsamlı > y
 baltalı > baltalı
 bambaşka > basqaşa, özgeşe
 banal > jawır, maşıqtı
 bandıralı > jalawlı
 bandrollü > y
 bandrolsüz > y
 bani > quruwşı
 bankerzede > y
 banyolu > vannalı
 banyosuz > vannasız
 barbar > taǵı, nadan, мәdeniyetsiz
 barbarca > taǵışa, jabayı, anayı, turpayı
 barbarlık > taǵılıq, мәdeniyetsizdik, dörekilik
 bardan > appaq
 barışçı > beybitşil
 barışçıl > beybitşil
 barışsever > beybitşil
 barışseverlik > beybitşildik
 baritli > y
 bariyerli > y
 bariyersiz > y
 bariz > anıq, ayqın
 barkodlu > y
 barkodsuz > y
 barokçu > y
 barut esmeri > y
 barut fiçısı > ızalanğan
 basaklı > baspaldaqtı
 basaksız > baspaldaqsız
 basamaklı > baspaldaqtı
 basamaksı > y
 basamaksız > baspaldaqsız
 basari > y
 basbayaǵı > báz bayaǵı
 basık > japırayğan, mıjırayğan, jalpiyğan
 basıklık > y

- basılı > janşılğan, qısılğan, sıǵılğan,
tıǵızdalğan
- basınçlı > qısımdı
- basiretli > köregen, boljaǵış
- basiretsiz > y
- basit > jay, qarapayım, änşeyin
- basitlik > oñaylıq, jeñildik
- baskılı > y
- baskın > tintüw
- baskıncı > basqınşı
- baskısız > qısımsız, qıspaqsız
- basmakalıp > y
- basmalı > y
- bastıbacak > maymaq, taltaq
- bastonlu > tayaqtı
- bastonsuz > tayaqsız
- basurlu > gemorroy şıqqan
- baş belası > y
- baş döndürücü > y
- baş tacı > y
- başaklı > masaqtı
- başarılı > jemisti, tabıstı, jetistikti,
sañlaqtı, üzdik
- başarısız > tabıssız, jetistiksiz, sätsiz
- başat > dominant
- başeski > y
- başı açık > jalañ bas
- başı baǵlı > y
- başı devletli > y
- başı dimdik > abıroylı, bedeldi,
qadirli
- başı dinç > muñşersiz
- başı dumanlı > mas
- başı havada > y
- başı kalabalık > y
- başı önünde > y
- başı yerde > y
- başı yukarıda > y
- başı yumuşak > juwas, momın,
momaqan
- başıboş > erikti, täwelsiz
- başıkabak > jalañ bas
- başına buyruk > jügensiz ketken,
qaǵınğan, tıyuwsız
- başka > basqa, özge, bölek
- başlayıcı > bastawşı
- başlı > y
- başlıca > bastı, negizgi, äwelgi
- başlıklı > y
- başlıksız > y
- başmisafir > y
- başörtülü > oramal tartqan
- başsız > bassız
- baştan savma > jıljıtpa, sırǵıtpa,
üstirt
- baştan savmacı > y
- baştanımaz > bülikşi, lañşı
- başvurucu > y
- batakçı > y
- bataklı > sazdı, batpaqtı
- bataryalı > y
- Baticı > y
- batık > y
- batıl > 1. jalğan, aldamsı, 2.
negizsiz, дәlelsiz, ayǵaqsız
- bâtın > y

- bâtını > y
- bati > bayaw
- batkın > bankrot
- battal > 1. jaramsız, 2. arbiyğan
- battaniyeli > körpeli
- battaniyesiz > körpesiz
- batur > batır
- bavullu > şabadandı
- bavulsuz > şabadansız
- bay (II) > mırza
- bay > bay, awqattı, dāwletti
- bayağı > 1. pasıq, nadan, topas, 2. öreskel, turpayı, dōreki, 3. ädettegi
- bayan > xanım
- bayat > turıp qalğan, eski
- bayatsı > y
- baygın > 1. eseñgiregen, talıqsığan, 2. qajığan, şarşağan
- baygınlık > 1. şarşağandıq, 2. eseñgirew
- baygıntı > 1. şarşağandıq, 2. eseñgirew
- bayılıcı > y
- bayındır > örkendegen, damığan, körkeygen, güldengen
- bayındırlık > örkendew, körkeyüw, güldenüw
- baylan > erke, şoljañ
- bayraklı > jalawlı
- bayram çocuğu > y
- bayrı > bayırğı, eski, köne, burınğı
- bayrılık > könelik, eskilik
- baysal > baysaldı, ustamdı, bayıptı
- baz > negiz, baza
- bazı > keybir, qaysıbir
- bazık > y
- bebecik > y
- beberuhi > y
- beceri > qabilet, beyim, ikem, ep
- becerikli > qabiletti, beyimdi, ikemdi, epti
- beceriksiz > qabiletsiz, ikemsiz, epsiz
- bedava > tegin
- bedavacı > teginşi
- bedavacılık > teginşilik
- bedayi > y
- bedbaht > baqıtsız, sorlı
- bedbin > pessimist
- bedel > 1. bağa, narıq, 2. qun, tölem, aqı, 3. teñ
- bedelli > qundı
- bedelsiz > 1. qunsız, 2. teñdesi joq
- bedeni > y
- bedensel > y
- bedhah > qaskünem, qasköy
- bedihi > y
- bedii > 1. körkem, körikti, ädemi, 2. estetikalık
- bednam > y
- beğenili > y
- beğenilir > unasımdı, jarasımdı, kelisti
- beğenir > y
- beğenisiz > y
- beher > ärbir, ärqaysısı

- behimi > y
 bek > qattı, berik, mıqtı
 beklemeli > y
 beklenmedik > kütpegen, jazatayım,
 zawqayım, zawqayır, tutqiyıl
 beklenmez > kütpegen
 bekri > maskunem, araqqumar, işkiş
 belagat > şeşendik, tilmarlıq,
 mänerlilik
 belagatli > oramdı, mänerli
 belagatsiz > y
 belahat > naqurıstıq
 belalı > 1. bäleli, 2. urısqaq,
 janjalqoy
 belasız > balesiz
 beledi > y
 beleş > tegin
 beleşçi > teginşi
 belgeli > qujattı
 belgesel > 1. qujattı, 2. dereki,
 naqtılı, dāyekti
 belgili > y
 belgin > ayqın, anıq
 belgisiz > kömeski, küñgirt
 beli bükük > müsāpir, beyşara, sorlı
 beliğ > şeşen, tilmar
 belirgin > ayqın, anıq
 belirginlik > ayqındıq, anıqtıq
 belirlenimci > determinist
 belirlenmezci > y
 belirli > ayqın, anıq
 belirsiz > 1. belgisiz, 2. kömeski,
 kümāndi
 belirsizlik > belgisizdik
 belirtik > y
 belirtili > ayqın, anıq, belgili, naqtı
 belirtisiz > belgisiz
 belkili > mümkün
 bellem > y
 belli (II) > mālīm, belgili, anıq,
 ayqın, aşıq
 belli > beldi
 bellisiz > y
 bembeyaz > appaq
 benbenci > özimşil, menmenşil,
 menmen, tākappar
 benci > özimşil, menmenşil,
 örkökirek, tākappar
 bencil > egoist, özimşil
 bencilik > egoizm, özimşildik
 bende > qul, küñ
 bendegān > quldar, küñder
 bendezade > y
 benekli > teñbil, şubar
 bengi > meñgi, ömirlik
 benizli > jüzdi
 benli > meñdi
 benlik > 1. kisilik, adamzattıq, 2.
 menmendik, örkökirektik,
 tākapparlıq
 benlikçi > y
 benlikçilik > y
 benmerkezci > y
 benmerkezcilik > y
 benzer > uqşas, beyneles, säykes,
 tärizdes

- benzeri > uqsas, uqsaytın
benzerlik > uqsastıq
benzersiz > teñdessiz
benzeş > uqsas, siyaqtı, tärizdi
benzeşik > y
benzinli > y
berbat > jaman, naşar
berceste > nâzik, jumsaq, äsem
berdevam > jalğasqan
berduş > 1. qañğıbas, qañğıma,
kezbe, 2. kir, las
bereketli > mol, berekeli, ırıstı,
ırzıqtı
bereketsiz > bereketsizdik,
mandımsız, şuraysız, şığımsız
bereli > y
berhava > paydasız, tiyimsiz
berhudar > baqıttı
beribenzer > jay, qarapayım
beriki > beridegi
berk > qattı, mıqtı, berik
berkemal > tolıq, mol
berrak > möldir, tundıq
berraklık > möldirlik, tundıqtıq,
tazalıq
berri > kontinentik, materiktik
besalet > batıldıq, jürektilik, öjettik
besbedava > öte arzan
besbelli > ap-anıq, ap-ayqın
besbeter > öte jaman, jap-jaman
besili > semiz, jemdelgen
besinli > nârlı, qunarlı, quwattı
besinsiz > nârsiz
besleyici > nârlı, qunarlı, juğımdı
besteli > y
bestesiz > y
beş altı > birneşe, birsıpıra, biraz
beş beter > öte jaman, jap-jaman
beş on > biraz, şamalı
beş para > y
beş paralık > qadirsiz
beş parasız > soqır tiyimsiz
beş parasızlık > soqır tiyinsızdıq
beşer (II) > bes-besten, besew
beşerî > adamiy
beşeriyetçi > gumanist
beşerli > y
beşinci > besinşi
beşiz > bes egiz
beşli > y
beşlik > bestik
bet suratlı > y
beter > beter, ärmen, jaman
betili > figuralı, beyneli
betimlemeci > y
betimlemeli > y
betimleyici > y
betimsel > siypattamalı
betisiz > figurasız, beynesiz
betonsu > y
bey > mırza
beyaz adam > evropalıq
beyazımsı > aqşıl
beyazımtırak > aqşılıtm, aqşıldaw,
qubañ
beyazlı > y

- beyazlık > aqtıq, ağarğandıq
 beyefendi > mirza
 beygirli > y
 beygirlik > y
 beygirsiz > y
 beyhude > bosqa, beker, paydasız,
 kereksiz
 beyin gücü > y
 beyinli > miylı, oylı
 beyinsel > y
 beyinsi > y
 beyinsiz > miysız, esuwas
 beyitli > y
 beylik > 1. mırzalıq, 2. memlekettik,
 3. qojayındıq, knyaz'dıq
 beynelmilel > xalıqaralıq
 beynelmilelci > y
 beyzi > sopaq
 bezdirici > beymaza, mazasız,
 tınışsız
 bezekli > sändi, äşekeyli
 bezeli > oyuwlu
 bezemeli > sändi, äşekeyli
 bezgin > enjar, selsoq, nemquraylı,
 sülesoq
 bezsi > y
 bıçak sırtı > pışaq sırtı
 bıçaklı > pışaqtı
 bıçkın > batıl, jürekti
 bıçkınlık > y
 bıdık > qayınqaptal, dembelşe,
 torsıqtaw
 bıkkın > jalıqqan, enjar, selsoq,
 nemquraylı, sülesoq
 bıkkınlık > jalıqqandıq
 bıktırıcı > jalıqtıratın
 bıyıklı > murttı
 bıyıksız > murtsız
 biaman > ayawsız, meyirimsiz, qatal
 bibaht > baqıtsız
 bibehre > y
 biberimsi > y
 biberli > burıştı
 bibersi > y
 bibersiz > burışsız
 bibliyofil > kitapqumar
 bibliyografik > bibliyografıyalıq
 bibliyoman > kitapqumarlıq
 biçare > beyşara, bayğus, müsäpir
 biçimci > formalist
 biçimli > 1. pişindi, kelbetti,
 keskindi, sımbattı, 2. retti, iñğaylı,
 orındı
 biçimsel > formal'dı
 biçimsiz > 1. formasız, tuğasız,
 türsiz, 2. usqınsız, siyıqsız, kelissiz
 bidar > oyaw
 bigâne > böten, jat, bögde
 bigünah > kinäsiz, künäsiz, jazıqsız,
 beykünä
 bihaber > xabarsız, beyxabar
 bihuş > uqıpsız, jañğalaq, alañğasar,
 umıtşaq
 biilaç > şarasız, amalsız, ümitsiz

- bikarar > tartınşaq, jasqanşaq,
batılsız
- bikes > panasız, qamqorsız, jetim
- bilcümle > barlıq, bükil, tügel, barşa
- bildik > tanıs
- bilecen > bilgiş, dañğoy, dañğaza
- bileşik > kürdeli, qurandı, qurama
- biletli > biletti
- biletsiz > biletsiz
- bilezikli > bilezikti
- bilge > bilgir, bilimdar, bilimdi
- bilgelik > bilgirlik, bilimdarlıq,
bilimdilik
- bilgici > y
- bilgiç > 1. bilgir, bilimdi, oqımüst, 2
. bilgişsımaq, dañğoy, bilgiş
- bilgiçlik > 1. bilgirlik, bilimdilik, 2.
bilgişsinüwşilik, bilgirsinüwşilik
- bilgili > bilimdi, bilikti
- bilgin > ğalım, ğulama, bilgiş,
aqlğöy
- bilginlik > ğulama, ğılımdılıq,
aqlğöy
- bilgisiz > bilimsiz, nadan
- bilici > bilüwşi
- bilim dıışı > y
- bilim kurgusal > y
- bilimci > bilimdi, bilimdar
- bilimsel > ğılımiy
- bilimsiz > bilimsiz
- bilinçli > sanalı, esti, aqıldı,
parasattı, oylı
- bilinçsiz > sanasız, aqılsız, oysız
- bilindik > äygili, belgili, jariya,
mağlum, mälim
- bilinemezci > agnostik
- bilinen > äygili, belgili, jariya,
mağlum, mälim
- bilinmedik > y
- bilinmeyen > beytanıs, ğayıp,
namağlum, belgisiz, beymälim
- bilir > y
- bilirkişi > maman, ekspert, sarapşı
- bilisiz > y
- bilışsel > y
- billuri > möldir, taza
- billuriye > y
- billurlu > 1. kristaldı, 2. sewleli
- billursu > kristall formalı
- billurumsu > kristall formalı
- bilmiş > 1. bilgir, bilimdi, oqımüst, 2
. bilgişsımaq, dañğoy, bilgiş
- bilmişlik > 1. bilgirlik, bilimdilik, 2.
bilgişsinüwşilik, bilgirsinüwşilik
- bilumum > barşa, bükil, barlıq
- bilyeli > y
- bin bir > qujınağan, qaptağan, öte
köp
- bin kat > y
- bin türlü > mıñ türlü, san aluwan
- binde bir > mıñnan birew
- bindi > tirew, süyeniş, tayanış
- bindirimli > y
- biner > y
- bininci > mıñınşı
- binlerce > mıñdağan, birneşe mın

- biperva > batıl, erjürek, qaysar
 bir alay > birneşe, birqatar, birsıpıra
 bir âlem > y
 bir avuç > bir uwıs
 bir boyda > bir boyda
 bir çift > jüp, par
 bir çuval dolusu > y
 bir damla > bir tamşı, öte az
 bir dirhem > azğantay, tittey
 bir dolu > birneşe, birtalay, birsıpıra
 bir düzine > birsıpıra
 bir gecelik > y
 bir gıdım > y
 bir hoş > y
 bir iki > bir-eki
 bir kafada > pikirles, niyettes
 bir kalem > 1. bir sättik, bir
 mezettik, 2. uqsas, säykes, birdey
 bir karış > bir qarıs
 bir küme > y
 bir nebze > az ğana, az-maz, azdap
 bir nebzecik > y
 bir nice > köptegen, birtalay, edäwir
 bir numaralı > üzdik
 bir örnek > y
 bir parça > bir üzim
 bir parmak > y
 bir sıra > y
 bir sürü > bir top, bir tobır
 bir tabur > y
 bir tane > jalğız, jalqı, tek
 bir tomar > y
 bir tutam > bir buwda
 bir yığın > bir üyme, birtalay,
 birsıpıra, birqatar
 biraz > biraz
 birazcık > azğana, azğantay
 birci > monist
 birçok > birtalay, birsıpıra, birqatar,
 köptegen
 bire bir > y
 birer > birer
 bireşimli > y
 bireyci > individuvalist, daraşıl
 bireysel > dara, derbes
 biricik > jalğız, tek
 birikimci > y
 birinci > birinşi
 birincil > alğaşqı, bastapqı, äwelgi
 birincilik > birinşilik
 birkaç > birneşe, äldeneşe, biraz
 birleşen > qawımdıq
 birleşik > birikken, birlesken
 birtakım > birtalay, birsıpıra,
 birqatar, köptegen
 biseksüel > y
 bisikletli > velosipedti
 bisikletsiz > velosipedsiz
 bitap > älsiz, küşsiz, därmensiz
 bitaraf > beytarap, qalıs
 bitaraflık > beytaraptıq
 bitek > qunarlı, şuraylı
 bitik > älsiz, naşar, därmensiz
 bitimli > y
 bitimsiz > y
 bitirim > unamdı, jağımdı

- bitirmiş > y
bitişik > qosılğan, jalğanğan
bitkimsi > y
bitkin > älsiregen, tiytıqtağan
bitkisel > y
bitli > bitti
bitli kokuş > y
bitnik > y
bitümlü > bitumdı
bivefa > qayıırımsız, opasız, ekijüzdi
biyeli > y
biyesiz > y
biyografik > biyografiyalıq
biyokimyasal > y
biyolojik > biyologiyalıq
biyomedikal > biyomeditsinalıq
biyometeorolojik > y
biyonik > y
bizar > tüñilgen, toyğan, jalıqqan,
bezgen
bloke > qorşalğan, bikitilgen
bloksuz > y
blöfçü > qoqandawşı, edireñdewşi
bodur > qortıq, talap, mırtıq
boğazına düşkün > meşkey,
qomağay, obır, tamaqsaw
boğazlı > 1. moyındı, 2. meşkey,
toyımsız, obır
boğazsız > 1. moyınsız, 2. täbeti joq,
zawqı joq
boğmacalı > kökjöteldi
boğmaklı > y
boğucu > tunşıqtıratın, tunşıqtırğış
boğumlu > y
boğunuk > y
bohem > y
boklu > las, bılğanış, kir
boktan > y
bol > 1. mol, 2. keñ, ülken
bolca > molınan, köl-kösir, yetektep
Bolşevik > Bol'şevik
bombeli > y
bombesiz > y
bombok > y
bomboş > bop-bos, qur
bomboz > bop-boz
boncuklu > monşaqtı
boncuksuz > monşaqsız
bonkör > jomart, beregen
bopluk > y
boralı > dawıldı
borçlu > borıştı, beresili, qarızdar
borçsuz > borışsız
bordomsu > y
bordomtırak > y
bordrolu > y
bordrosuz > y
borikli > y
borulu > y
borusuz > y
bostan bozuntusu > y
boş > bos
boş kafalı > aqımaq
boşboğaz > bädik, ezbe, jıbırlawıq,
kümpildek, qazımır, qırt, mıljıñ

- boşboğazlık > qazımırılıq, qırttıq,
miljiñdiq
- boy boy > josa-josa
- boyalı > boyalğan, sırlanğan
- boyasız > boyamasız, boyalmağan,
sırlanbağan
- boyayıcı > y
- boydaş > qurdas, qurbılas
- boykotçu > boykot jariyalawşı
- boylu > boylı
- boylu boslu > boyşañ, suñğaq
- boyluca > boyşañ
- boynu bükük > müsäpir, beyşara,
- bayqus, sorlı
- boynuzlu > müyizdi
- boynuzsu > y
- boynuzsuz > müyizsiz
- boynuzumsu > y
- boysuz > qortıq, tapal, mırtıq
- boyun borcu > borış, mindet
- boyunlu > moyındı
- boyunsuz > y
- boyutlu > y
- boyutsuz > y
- boz bulanık > y
- bozca > surğılt
- bozguncu > azğırğış, jikşil
- bozrak > bozğıltım
- bozucu > büldirüwşi
- bozuk > buzıq, qiyragan
- bozuk düzen > retsiz, jöñsiz, jüyesiz
- bozukça > jöndekilew
- bozukluk > y
- bozum havası > y
- bozumsu > y
- bozuşuk > y
- böbreksi > y
- böcekli > qurttağan
- böceksiz > y
- böke > qahraman, batır, er
- bölgesel > aymaqtıq, awdandıq
- bölmeli > y
- bölmesiz > y
- bölücü > buzğış, jikşil
- bölük pörçük > bölek-bölek, jeke-
jeke- dara-dara
- bölümsel > y
- bölünmez > bölünbeytin
- bölüntülü > y
- bölüntüsüz > y
- bölütlü > y
- bölütsüz > y
- bön > aqımaq, añqay, añğal, añğırt
- bönce > y
- böyle > osınday, munday, mınaday
- brakisefal > y
- briyantınli > y
- briyantinsiz > y
- bromürlü > y
- brüt > jalpı
- bu kabil > y
- bucaklı > y
- bucaksız > y
- buçuk > jarım
- buçuklu > y
- budaklı > butaqtı

- budala > aqımaq, esuwas
 budalaca > aqımaqşa, aňgüdikşe,
 esersoqşa
 budun betimsel > y
 budunsal > y
 bugünkü > bügingi
 buğday benizli > y
 buğdaysı > y
 buğulu > buwlı, buwlanğan, terlegen
 buharlı > buwlı
 buhranlı > dağdarıstı
 bukağılı > kisendi
 bukleli > y
 buklesiz > y
 bulandırıcı > y
 bulanık > lay, buldır
 bulanıkça > munarlaw
 bulaşıcı > juqpalı, juqqış, tarağış
 bulaşık adam > y
 bulaşkan > jabısqaq, jabısqış
 buldumcuk > y
 bulgurlu > y
 bulgurluk > y
 bulgursu > y
 bulgurumsu > y
 bulgusal > y
 bulutlu > bulttı
 bulutsuz > bultsiz
 bulvarlı > y
 bumburuşuk > y
 bumbuz > sup-suwıq
 bunak > y
 bunalımlı > y
 bunaltıcı > qapırıq, tımırsıq, şiliñgir,
 ıssı
 bunca > munşa, osınşa, sonşa, bunşa
 buncağız > bunday, munday
 bungun > y
 bunlu > qıstalañ, maşaqqattı
 bunsuz (II) > y
 buralı > jergilikti, turğılıqtı
 burgulu > burğılı
 burgusuz > burğısız
 burjuva > burjuva
 burjuvaca > y
 burkucu > y
 burnaz > y
 burnu büyük > y
 burnu havada > ordañ
 burslu > stipendiyat
 burssuz > y
 buruk > 1. buralğan, şiyratılğan, 2.
 ökpeşil, renjigış
 burukça > y
 buruksu > y
 burunlu > murındı
 buruş buruş > qırtıs-qırtıs
 buruşuk > umajdalğan, mıjılğan,
 bürisken, qurıs-tırıs, jırjıq, mıj-mıj
 buruşukça > y
 buruşuksuz > y
 buşbulanık > y
 butlu > y
 butsuz > y
 buutlu > y
 buutsuz > y

- buyruk kolu > y
 buyrukçu > əmirşi
 buyurgan > y
 buyurucu > y
 buzağılı > buzawlı
 buzağısız > buzawsız
 buzlu > muzdı
 buzlu cam > y
 buzullu > y
 bəcür > tapal, mırtıq, qortıq
 bükük > bögilgen, iyilgen, mayısqa
 bükülgen > iyilgen
 bükülü > bögüwli
 bükümlü > y
 bükümsüz > y
 bükünlü > flektivti
 bürgülü > y
 bürgüsüz > y
 bürokratik > keñşeşildik
 bürudet > y
 bürülü > y
 bürüm > y
 bütün > bütün, tügeldey, tutas, бүкіл
 bütünlemeli > y
 bütünler > y
 bütünleşik > y
 bütünleyen > y
 bütünleyici > y
 bütünsel > y
 bütünsellik > y
 büyücek > ülkenüw
 büyük > 1. ülken, awmaqtı, zor,
 dāw, iri, 2. ulı, orasan
 büyük boy > y
 büyükçe > ülkendew
 büyüksü > y
 büyüleyici > əserli, tartımdı, siyqırlı
 büyülü > siyqırlı
 büyüsel > y
 büyüsüz > y
 büyütken > y
 büzgülü > bürmeli
 büzgüsüz > y
 büzük > buwılğan, jıyırılğan,
 sığılğan
 büzüşük > y
 caba > tegin
 cadaloz > urısqaq, betpaq
 cadılık > mıstandıq, aramzalıq,
 zulımdıq
 cacaflı > lepirmeli, qiyturqılı,
 astarlı
 cahil > nadan, bilimsiz, qarañğı,
 suwatsız
 cahiliyet > nadandıq, suwatsızdıq,
 qarañğılıq, bilimsizdik
 cahillik > nadandıq, suwatsızdıq,
 qarañğılıq, bilimsizdik
 caka > mañğazdıq, pandıq,
 kerbezdik
 cakacı > menmen, özimşil,
 örkökirek
 cakalı > qılmıñ
 cakasız > y
 cali > jımısqa

- cam göz > 1. şını köz, 2. aşköz,
aşqaraq
camadanlı > y
camekânlı > y
camekânsız > y
cami (II) > meşit
camit > jansız
camlı > äynekti
camsı > şınıday
camsız > äyneksiz
can alıcı > y
can beraber > y
can gözdesi > y
can sıkıcı > qanıqtırğış, jabırqañqı
cana yakın > süykimdi, jağımdı,
unamdı, üyirgiş, üyirimdi
cana yakınlık > süykimdilik,
unamdılıq
canan > süyikti
canavarca > jirtqışsa, ayuwanşa
candan > qiymas, qiyıspas
canhıraş > qorqınıştı, üreyli
canı burnunda > y
canı cebinde > y
canı pek > y
canı sıkkın > köñili qoñıltaq
canı tatlı > y
canı tez > y
canına düşkün > y
canı > qanışer, qılmısker
canlandırıcı > 1. tiriltkiş, 2.
mul'tiplikator
canlı > jandı, tiri
canlı cenaze > y
canlılık > 1. jandılıq, 2. jigerlilik,
şiyraqtıq
cansız > jansız
capcanlı > sep-sergek
carcar > y
cari > küşinde, jaramdı
carlı > y
carsız > y
cascavlak > tap-taz, taz, tap-taqır,
jalañaş
cavalacoz > elewsiz, mänsiz
cavlak > taqır, jaltır, jalañaş, tırday
caydırıcı > y
caydırıcılık > y
caygın > özgerimpaz, qubılımpaz
cayırtılı > y
cazırtılı > y
cazırtısız > y
cazibe > tartımdılıq, süykimdilik,
qızıqtırğıştıq
cazibedar > tartımdı, süykimdi,
qızıqtı
cazibeli > tartımdı, süykimdi, qızıqtı
cazibesiz > tartımsız, süykimsiz
cazip > tartımdı, süykimdi, qızıqtı
cazipli > tartımdı, süykimdi, qızıqtı
cazlı > y
cazsız > y
cebi delik > qaltası tesik
cebirsəl > y
cebrı > y
cedit > jaña

- cefakâr > azaptı
 cefakeş > qayğı-qasiretti (adam)
 cefalı > azaptı
 cehalet > qarağandıq, nadandıq,
 suwatsızdıq
 cehennem kütüğü > y
 cehennem zebanisi > y
 cehennemî > y
 cehil > bilimsizdik, nadandıq
 ceketli > y
 ceketsiz > y
 celadet > batıldıq, jigittik, jürektilik
 celal > 1. ulılıq, 2. aşuw, ıza, qahar
 celalli > aşuwlı, ızalı
 celallice > y
 celil > ulı, ataqtı, dañqtı
 cemaatli > y
 cemaatsiz > y
 cemadat > jansızdar
 cembiyeli > qanjarlı
 cembiyesiz > qanjarsız
 cemi > bükil, tügel, barlıq, külli
 cemil > ädemi, sımhattı, keskindi,
 suluw
 cemiyetli > y
 cenap > qurmet, qadir, sıy
 cengâver > 1. jawınger, 2. batıl,
 qaysar, erjürek
 cennet öküzü > y
 cennetlik > peyiştik, jumaqtıq
 (adam)
 cennetmekân > peyiştik, jumaqtıq
 (adam)
- centilmen > djentel'men
 centilmence > djentel'menşe
 centilmenlik > djentel'mendik
 cenubi > oñtüstik
 cenuplu > y
 cepheli > y
 cerbezeli > y
 cereyanlı > y
 cerrahi > xirurgiya
 cerrar > qızıqtırarlıq
 cesametli > ülken, iri
 cesaretli > batıl, erjürek, jürekti,
 qaysar
 cesaretsiz > 1. qorqaq, jüreksiz, 2.
 batılsız, jasqanşaq, imenşek
 cesim > ülken, iri, awmaqtı, zor
 cesur > batıl, jürekti, öjet, qaysar
 cesurca > y
 cevabi > y
 cevherli > y
 cevhersiz > y
 cevizî > y
 cevizimsi > y
 cevizli > jañğaqtı
 cevval > şapşañ, jıldam, şiyraq
 cevvaliyet > tezdik, jıldamdıq,
 şapşañdıq
 cevvi > atmosferalıq
 ceylan bakışlı > y
 cezai > qılmıstıq
 cezalı > jazalandırılğan
 cezasız > jazalanbağan
 cezbeli > y

- cezbesiz > y
 cezrî > y
 cıbil > jalañaş
 cılız > arıq, jü dew, älsiz, äljuwaz,
 älüwetsiz, jadow, qoñsız
 cılık > sasığan, şirigen, iyisteñgen
 cıvalı > sınaptı
 cıvık > jabısqaq, jabısqış
 cıvıltılı > köteriñki, köñildi
 cıvıltısız > y
 cızılıtlı > y
 cızırtılı > y
 cızırtısız > y
 cibiliyet > y
 cibiliyetsiz > y
 cici > ädemi, süykimdi, jağımdı,
 unamdı
 ciddi > nağız, şın
 ciddiye > baysaldılıq, bayıptılıq,
 mañızdılıq, qawiptilik
 ciddiye > şalağay, uşqalaq
 ciddiye > şalağaylıq,
 uşqalaqtıq
 ciğerpare > süyikti, süykimdi
 cihangir > jawlanuwşı
 cihanşinas > y
 cilalı > laktı
 cilasız > laksız
 cilasun > batıl, isker, jigerli
 cillop > y
 ciltli > muqabalı
 ciltsiz > muqabasız
 cilvebaz > qalımsığan
 cilveli > qalımsığan
 cilvesiz > nazsız
 cimbakuka > turpatsız, usqınsız
 cimri > sarañ, qarınbay, baqıl,
 qarınbay, sırdañ, şığabay
 cin fikirli > y
 cinai > qılmıstı
 cinaslı > y
 cingöz > aylaker, quw, täsilqoy
 cinli > 1. jın basqan, 2. aşuwlı, ızalı
 cinnet > jındangandıq, jındılıq
 cins > tür, tip, sort
 cinsel > jınıstıq
 cinsî > jınıstıq
 cinsiyet > jınıs, jınıstıq
 cinsliksiz > y
 cismani > y
 civan > suluw
 civanmert > qayırımdı, märt, darxan
 civcivli > ayqay-qiyquwlı, dabır-
 dübir
 civelek > pısıq, şiyraq
 coğrafi > geografıyalıq
 coşkulu > tebirenisti, şabıttı
 coşkun > qarqındı, tasqındı,
 abırjığan, aşuwanğan
 coşkusuz > y
 coşturucu > y
 cömert > jomart, beregen, darqan
 cudam > y
 cumbalı > y
 cumbasız > y
 cumhuriyetçi > respublikaşıl

- cumhuriyyətçilik > y
 cumhuriyyətperver > respublikaşıl
 curcunalı > y
 curnasız > y
 cübbeli > y
 cüce > 1. ergejeyli, liliput, 2. alasa, jatağan
 cüda > y
 cühela > nadandar
 cümbüş > sawıq
 cümbüşlü > y
 cünun > esuwastıq
 cüret > äddi, batıldıq, jürektilik
 cüretkâr > öjet
 cüretkârlık > öjettilik, örşildik
 cüretli > batıl, erjürek, qaysar
 cüretsiz > qorqaq, jüreksiz, batılsız, jasqañsaq, iymenşek
 cüsseli > deneli, iyıqtı
 cüssesiz > y
 cüzi > mardımsız
 çabuk > jıldam, tez, şapşañ, lezde
 çaçaron > sözuwar, sözşeñ
 çaçaronca > y
 çadırılık > y
 çağ dışı > köne, burınğı, eski
 çağcıl > qazirgi
 çağdaş > zamandas, tustas, qazirgi
 çağdaşlık > zamandastıq
 çağılıtlı > y
 çağrılı > qonaq
 çağrısız > y
 çağrışımçı > agnostik
 çağrışımçı > y
 çağrışımçısal > y
 çağrışımçısız > y
 çak > jırtıq
 çakılı > qağılğan, ilingen
 çakıllı > tüyirli, qiyırşıqtı
 çakıntılı > y
 çakıntısız > y
 çakır pençe > epti, iykemdi, beyimdi
 çakırkeyf > masañ, masayğan, qızuw
 çakısız > şappasız, bākisiz
 çakışmalı > y
 çakmaksız > şaqpaqsız, ottıqsız
 çakşırılı > y
 çakşırısız > y
 çalak > epti, şiyraq
 çalçene > mıljıñ
 çalgılı > muzıkalı, sazdı
 çalgısız > muzıkasız, sazsız
 çalı kakıcı > y
 çalık > qiysayğan, mayısqan, qiysıq
 çalılı > butalı, şilikti
 çalımcı > y
 çalımlı > mañgaz, tākappar, pañ
 çalımlık > y
 çalımsız > y
 çalıntı > urlanğan
 çalısız > butasız, şiliksiz
 çalışkan > eñbekkor, eñbekker, eñbekşil
 çalışkanlık > eñbekkorlıq, eñbekkerlik

- çalkantılı > y
 çalkantisız > y
 çam yarması > y
 çamurlu > batpaqtı, laysañdıq,
 balşıqtı, laylı
 çamurluk > batpaq
 çamursuz > laysız, batpaqsız
 çanak ağzılı > y
 çanak yalayıcı > jağımpaz,
 jaramsaq, jılmaq
 çanak yalayıcılık > jağımpazdıq,
 jaramsaqtıq, jağınğıştıq
 çanaksı > y
 çantada keklik > y
 çantalı > sömkeli
 çantasız > sömkəsiz
 çap > diyometr, kalibr
 çapaçul > salaq, uqıpsız, qırsız
 çapaçulcu > kañğıbas, kezbe
 çapaklı > irindi
 çapaksız > irinsiz
 çapalı > keptendi
 çapasız > keptensiz
 çapkın > qatınşıl, qatınjandı,
 qatınqumar
 çapkınlık > qatınqumarlıq,
 qatınşıldıq
 çaplı > y
 çapraşık > şıtırman, qım-qiyğaş
 çapraşıklık > şıtırmandıq
 çapraz > köldegen
 çapsız > y
 çapulcu > talawşı, tonawşı, qaraqşı
- çardaklı > y
 çardaksız > y
 çaresiz > 1. dawasız, 2. amalsız,
 şarasız, lajsız
 çarıklı > şarıqtı
 çarıklı erkâniharp > y
 çariksız > şarıqsız
 çarkıt > y
 çarklı > y
 çarksız > y
 çarliston marka > y
 çarpıcı > äserli, ıqpalı, tartımdı
 çarpık > qiysıq
 çarpıkça > y
 çarpıklık > qiysıqtıq
 çarpılı > y
 çarpıntılı > qobaljiñqı
 çarpıntısız > y
 çarpmalı > y
 çarpmasız > y
 çarşafılı > y
 çarşafsız > y
 çarşamba karısı > y
 çarşısız > y
 çatal yürek > y
 çatal yürekli > y
 çatalsız > y
 çatık > burtiyğan, tünergen, tunjır,
 tunjırañqı, qatuwlı
 çatık çehre > jabiñqı jüz
 çatık çehreli > jabiñqı jüzdi, jaw
 qabaq
 çatık kaş > jaw qabaq

çatık surat > jabıñqı jüz

çatık suratlı > jabıñqı jüzdi, jaw

qabaq

çatık yüz > jabıñqı jüz

çatık yüzlü > jabıñqı jüzdi, jaw

qabaq

çatıklık > tunjırlıq, tunjırañqılıq,

qatuwlılıq

çatırtılı > y

çatırtısız > y

çatısız > şatırsız

çatışık > qarama-qayşı, kereğar

çatkılı > y

çatkın > burtiyğan, tünergen, tunjır,

tunjırañqı, qatuwlı

çatkınlık > tunjırlıq, tunjırañqılıq,

qatuwlılıq

çatkısız > y

çatlak > 1. jarılğan, şıtınağan,

sınğan, 2. esuwas, esersoq, jındı

çatlak zurna > y

çatlaklık > y

çavdarlı > y

çavdarsız > y

çayağacı > y

çayırılık > pişendik, sadakboz,

şabındıq, şabıs

çayırsız > y

çaylak > 1. laşın, kezquyırq, 2.

tejiribesiz

çaylakça > y

çaylaklık > tejiribesizdik,

ıslmağandıq

çaylı > y

çeğmel > iyilgen, bürgeren

çehre züğürdü > y

çehreli > jüzdi

çekemez > qızğanşaq, küñşil

çekicilik > tartımdılıq, süykimdilik,

qızıqtırğıştıq

çekik > tartılğan, sozılğan

çekik gözlü > şapıraş köz, qılıy köz

çekikçe > y

çekimli > tartımdı, süykimdi

çekimser > qalıs, beytarap

çekimsiz > y

çekiingen > tartınşaq, iymenşek,

jasqanşaq, uyalşaq

çekingence > y

çekinik > y

çekirdekli > süyekti, dänekti

çekirdeksel > y

çekirdeksiz > süyeksiz

çekişken > y

çekişli > y

çekişmeli > tartıstı, qızuw, ayqastı,

talastı

çekişmesiz > egesiz, tartıssız

çekiştirici > y

çekmeceli > suwırmalı

çekmecesiz > y

çekmeli > y

çelikli > y

çeliksi > y

çeliksiz > y

çelimli > küşti, quwattı, äldi

- çelimsiz > älsiz
 çelişik > qayşı, kereğar
 çelişken > qayşı, kereğar
 çelişkili > qayşı, kereğar
 çelişkisiz > y
 çelişmeli > y
 çelişmesiz > y
 çeltikli > y
 çember sakallı > y
 çemberli > şeñberli
 çembersiz > şeñbersiz
 çemenli > y
 çemensiz > y
 çemiş > y
 çemrek > y
 çençen > mıljıñ, mıjıma, tantıq
 çene kavafı > y
 çenebaz > sözşeñ, sözuwar, bädik,
 ezbe, zuwıldağ, qaqsavıq
 çeneli > sözşeñ, sözuwar, bädik,
 ezbe, zuwıldağ, qaqsavıq
 çenesi düşük > bädik, ezbe,
 zuwıldağ, qaqsavıq
 çenesi kuvvetli > sözşeñ, sözuwar,
 bädik, ezbe, zuwıldağ, qaqsavıq
 çenesiz > y
 çenetli > y
 çengelli > y
 çengelsi > y
 çentikli > y
 çentiksiz > y
 çepçevre > qorşay, qawmalay,
 aynala, jappay
 çepeçevre > qorşay, qawmalay,
 aynala, jappay
 çepelli > şöp-şalam
 çepelsiz > y
 çeperli > qorşawdı, şarbaqtı
 çepersiz > qorşawsız, şarbaqsız
 çerçeveli > ramalı
 çerçevesiz > jaqsız
 çerden çöpten > tözimsiz
 çervişli > y
 çervişsiz > y
 çeşitli > türlü, äraluwan
 çeşnili > y
 çeşnisiz > y
 çeteci > 1. banda, 2. partizan,
 köterilişi
 çetin > 1. qattı, mıqtı, tastay, 2.
 qıyın, kürdeli, awır
 çetin ceviz > y
 çetince > y
 çetrefil > kürdeli
 çetrefilce > y
 çetrefilli > y
 çetrefilsiz > y
 çevik > epti, şapşañ, şiyraq
 çevre bilimsel > ekeologiyalıq
 çevreci > ekolog
 çevresel > y
 çevrik > y
 çevrili > qorşawlı, qorşalğan
 çevrimli > uqıptı, ıñğaylı,
 şamdağay, ünemdi
 çevrimsel > y

- çevrintili > y
 çevrintisiz > y
 çeyizsiz > jasawsız
 çift > y
 çıkarıcı > qulqınşıl, müddeşil,
 paydaşıl, paydakunem
 çıkıntılı > döñesti, köteriñki,
 biyiktew
 çıkıntısız > y
 çıkışlı > y
 çıkkın > y
 çıkmalı > y
 çıkrıklı > y
 çıkrıksız > y
 çıldırtıcı > jındandıratın,
 ızılıandıratın
 çılgın > jındı
 çın > şın, durıs, ras, anıq
 çınarlı > y
 çıngıraklı > qoñırawlı
 çınlamalı > y
 çıplak > şalañaş, tırday, kiyimsiz
 çıralı > y
 çıralık > y
 çırasız > y
 çırılçıplak > jap-jalañaş
 çıtak > sıyımsız, sotqar
 çıtı pıtı > y
 çıtırbom > y
 çıtkırıldım > năwetektengen,
 ũlbiregen, ũlpindegen, erke, nezik
 çıyan gözlü > y
 çıyanlık > y
- çiçeği burnunda > jap-jaña
 çiçeğimsi > y
 çiçek bozuğu > bujır, şubar
 çiçekli > güldi
 çiçeksever > y
 çiçeksi > y
 çiçeksiz > y
 çift > jüp, ekew, qos, par
 çift camlı > y
 çift kişilik > eki kisilik
 çifte standartlı > y
 çifte standartsız > y
 çifteli > y
 çiftesiz > y
 çiğ > şiyki, pispegen
 çikolatalı > y
 çikolatasız > y
 çil > sekpil
 çilekeş > tesik ökpe
 çileksi > y
 çileli > azaptı
 çilli > sekpildi
 çilsiz > sekpilsiz
 çimenli > kögaldaw, kökmaysa, şım
 çimensiz > y
 çimentolu > tsementti
 çimentosuz > tsementsiz
 çinili > y
 çinisiz > y
 çinkomsu > y
 çirişli > y
 çirişsiz > y
 çirkef > kir, lay, suw

- çirkefçe > y
 çirkefli > y
 çirkin > köriksiz, ajarsız, jağımsız,
 usqınsız
 çirkince > keyipsizdew, köriksizdew
 çiroz > äljuwaz, köterem
 çitili > y
 çivili > şegeli
 çivisiz > şegesiz
 çivitli > nildi
 çivitsiz > nilsiz
 çizgili > sızıqtı
 çizgisel > y
 çizgisiz > sızıqsız
 çizikli > sızgılanğan
 çiziksiz > y
 çizili > y
 çizmeli > y
 çocuk ruhlu > bala minezdi
 çocukcağız > y
 çocukça > balaşa
 çocuklu > balalı
 çocuksu > y
 çocuksuz > balasız
 çoğulcu > plyuralist
 çok > köp, mol, öte, tım
 çok anlamlı > köp mağınalı
 çok düzlemli > y
 çok eşli > köp nekeli
 çok fazlı > y
 çok gözeli > köp jasuwalı
 çok hücreli > köp jasuwalı
 çok karılı > y
 çok ortaklı > y
 çok sesli > köp dawıstı, polifoniyalı
 çok sözlü > y
 çok taraflı > köp jaqtı
 çok uluslu > köp ulttı
 çok yanlı > jan-jaqtı
 çok yönlü > jan-jaqtı
 çokbilmiş > 1. aqıldı, zeyindi, alğır,
 2. aylaker, quw, zalım
 çokçu > plyuralist
 çoklu > y
 çolak > şolaq
 çoluklu çocuklu > balalı-şağalı,
 üyli-barandı
 çorlu (II) > awruwşañ, dertti, keseldi
 çökkün > qiyrağan, qulağan
 çökük > batıñqı, qabılıñqı
 çöllük > şöl
 çöpçatan > tağdır, jazmış
 çöplü > y
 çöplük horozu > y
 çöpsüz > y
 çöpsüz üzüm > y
 çözgün > y
 çözük > y
 çözümücü > şeşüwşi
 çözümlemeli > y
 çözümsel > y
 çözümsüz > şeşüwsiz
 çubuklu > y
 çubuksuz > y
 çuhalı > şuğalı
 çuhasız > y

çukurlu > şunqırlı
 çulsuz > jabuwsız, jambilğısız,
 tuldırsız
 çultutmaz > y
 çuvallı > qapşıqtı, qaptalğan
 çuvalsız > qapşıqsız
 çürük > qayla
 çürüklü > y
 çürüksüz > y
 Dadacı > y
 Dadaist > y
 dağ adamı > y
 dağ anası > y
 dağdağalı > şuwlı, azan-qazandı
 dağdağasız > suwsız, ayqaysız
 dağdan inme > y
 dağınık > şaşırandı, batırañqı
 dağınıkça > ıdırañqılaw
 dağıtık > y
 dağlar anası > y
 daha bir > y
 dâhi > danışpan, kemeñger
 dâhili > işki
 daim > ünemi, ärdayım, ılğiy,
 qaşanda
 daimi > turaqtı, ornıqtı, üzdiksiz,
 toqtawsız
 dair > qatıstı, baylanıstı, qatınastı
 daireli > y
 dairesel > y
 dairesiz > y
 dairevi > y
 dakik > däl, mültiksiz, minsiz

dal (III) > tal
 dalavereci > alayaq, aldamsı, zalım
 dalfidan boylu > y
 dalgacı > uşqalaq, uytqıma
 dalgalandırıcı > y
 dalgalı > tolqındı, tolqığan,
 tolqındağan
 dalgasız > y
 dalgın > meñ-zeñ, del-sal, sülesok
 dalkavuk > jağımpaz, jaramsaq,
 jağınımpaz
 dalkavukça > y
 dallı > butaqtı
 dallı budaklı > şiyelenisken
 dallı güllü > y
 dalsı > y
 dalsız > talsız
 daltaban > 1. ayaqkiyimsiz, 2.
 qañğıma
 dalyarak > aqımaq, aqılsız,
 alañğasar, esersoq, äwmeser
 damaklı > y
 damaksıl > y
 damaksız > y
 damalı > torlı
 damardaraltan > y
 damargenişleten > y
 damarı bozuk > küygelek, aşuwşañ,
 şamşıl
 damarlı > tamırlı
 damarsız > tamırsız
 damdazlak > taz
 damgalı > mörli, mörlengen, tañbalı

- damgasız > y
damıtık > tazartılğan, süzilgen
damlı > şatırlı
damperli > samosval
dampersiz > y
damsız (I) > şatırsız
damsız (II) > y
dandik > y
dandini > y
dandini bebek > y
dangalak > taltañbay, topas, nadan,
pasıq
dangalakça > pasıqşa
dangalaklıq > topastıq, nadandıq,
pasıqtıq
danışıklı > uyğarılğan, kelisilgen
daniska > eñ jaqsı, eñ keremet
danslı > biydi
danssız > biysiz
dantelli > şilterli, şilterlengen
dantelsiz > y
dapdar > tap-tar
dapdaracık > tap-tar
dar (I) > tar
dar gelirli > y
dar görüşlü > örisi tar, şolaq oylı,
baqastaw
dar kafalı > örisi tar, şolaq oylı,
kertartpa
daracık > tap-tar, öte tar, tarın
daraç > y
darasız > y
daraş > y
- darbeci > 1. uruwşı, 2. töñkerisşi
darca > ensizdew, qıtalaw
dargın > kezbas, keyisti, keyüwli,
kirjiyiñki, nāwmez, ökpe
darılğan > tosırañ, ökpeşil,
ökpelegiş, renjigış
darlık > tarlıq
darmadağın > älem-jälem, jayrawlı,
märem, oypıl-toypıl, oyrañ-topır,
uwma-juwma,
darmaduman > oyrañ-topır
dasdaracık > tap-tar
dasitani > y
dava adamı > y
davetçi > şaqıruwşı
davetkâr > şaqıruwşı
davetli > qonaq
davetsiz > şaqırılmağan
dayak arsız > y
dayak düşkünü > y
dayak kaçkını > y
dayaklı > y
dayaklık > y
dayaksız > y
dayalı > süyewli
dayalı döşeli > jabdıqtañğan,
toltırılğan
dayamsız döşemsiz >
dayanaklı > jegin, zereli, tirekti
dayanaksız > tirewsiz, qorğansız,
süyewsiz

- dayanıklı > 1. mıqtı, berik, 2.
tağattı, tözimal, şoyday, şıdamdı,
känbis
- dayanıksız > 1. osal, bos, sinqış,
küyrek, 2. tözimsiz, şıdamsız,
tağatsız
- dayanılmaz > tözgisiz
- dayanışik > y
- dayanışmacı > y
- dayanışmalı > ıntımaqtas
- dayantı > y
- dayatmacı > y
- daz > taz
- dazlak > taz
- debdebe > sändilik, saltanattılıq,
ädemilik
- debdebeli > sändi, saltanattı, ädemi
- debdebesiz > y
- dededen kalma > y
- dediği dedik > toñ moyın
- dediğim dedikçi > toñ moyın
- dedikodu > ösek, ösek-ayan, ösek-
ötirik
- dedikodu kumkuması > y
- dedikoducu > ösekqumar, ösekşil
- dedikodulu > y
- dedikodusuz > y
- defo > brak, aqaw, jaramsız
- defolu > y
- deforme > deformatsiya
- defosuz > y
- değer > bağa, qun, narıq
- değerbilir > y
- değerbilmez > y
- değerli > 1. bağalı, qundı, 2. qadirli,
sıylı, qurmetti
- değersiz > bağalı, qundı
- değgin > qatıstı, baylanıstı, qatınastı
- değirmi > döñgelek, topaqtıq
- değişici > özgerüwşi
- değişik > jatañ, özgererek, özgeşe,
türli, bölekşe
- değişiklik > özgeris, modifikatsiya,
özgeşelik
- değişimli > özgermeli, awıspalı
- değişimsiz > y
- değişinimci > y
- değişken > özgermeli, awıspalı,
qubırmalı, qubılğış, aynımpaz
- değişkin > özgermeli, awıspalı,
qubırmalı, qubılğış, aynımpaz
- değişmez > turaqtı, bayan, buljımas
- değiştirici > özgertkiş
- değme (II) > tañdawlı, ataqtı
- deha > danışpan, kemeñger
- dehhaş > qorqınıştı, üreyli
- dehşetli > qorqınıştı, üreyli
- dejenere > teksiz, azğın
- dek (III) > jalğız, jeke, dara,
biriñğay
- deklare > mälimdengen,
jariyalanğan
- dekore > sändelgen, bezendirilgen
- deli > jındı, esalañ, esuwas, jarımes
- deli alacası > y
- deli divane > jındı

- deli dolu > essiz, aqılsız, jarımes,
esersoq, delqulı
- delibozuk > y
- delice > jındıday
- delifişek > äwmeser, esersoq,
jındısürey, jındıkeş
- delik deşik > şurq tesik, tesik-tesik
- delikli > tesik
- deliksiz > bitew
- delilik > esalañdıq, jındılıq,
kelesawlıq, naqurıstıq
- delimsirek > jındıday
- delişmen > äwmeser, esersoq,
jındıbas, tentek
- demagog > demagog, köpirme,
köptirme
- demagojik > demagogiyalıq,
köpirmeli
- demetli > y
- demevi > aşuwlı, ızalı
- demir bilek > mıqtı, küşti
- demir bilekli > y
- demir leblebi > y
- demir yumruk > y
- demirimsi > y
- demirli > temirli
- demirsi > y
- demirsiz > temirsiz
- demkeş > y
- demli > demdelgen
- demode > eskirgen
- demografik > demografiyalıq
- demokrat > demokrat
- demokratik > demokratiyalıq
- denetimli > y
- denetimsiz > y
- deneyci > empirist
- deneye dayalı > y
- deneyimci > y
- deneyimli > täjiriybeli
- deneyimsiz > täjiriybesiz
- deneyli > y
- deneyssel > empirizmdik
- deneyssiz > y
- dengeci > y
- dengeleyici > stabilizator
- dengeli > 1. teñgerilgen,
teñestirilgen, 2. baysaldı, salmaqı
- dengesiz > 1. teñgerilmegen, 2.
uşqalaq, jeñiltek, şoşaqay
- deni > adamgerşiliksiz, minezsiz
- denk (II) > teñ
- denkleştirici > y
- denklik > teñdik
- denktaş > teñdes
- denkteş > teñdes
- denli (II) > baysaldı
- densiz > körgensiz, inabatsız
- depderin > tep-tereñ
- depozitolu > y
- depozitosuz > y
- depremzede > y
- derbeder > kañğıma, kañğıbas,
kezbe
- dereceli > 1. derejeli, 2. satılı,
baspaldaqtı

- derecesiz > 1. derejesiz, 2. şeksiz, ölçewsiz
- derili > terili
- derin > tereñ
- derince > tereñdew, tereñirek
- derinlik > tereñdik
- derişik > qunarlandırılğan
- derli toplu > jiynaqtı, jiyılıñqı, uqıptı, ıqşam, jiynaqılaw
- dermansız > därmensiz, älsiz, quwatsız
- dermatolojik > y
- derme çatma > alğıs-üsıgıs, onşamunşa
- dermeyan > y
- derneşik > jiynaqtı, jiyılıñqı, uqıptı, ıqşam, jiynaqılaw
- ders dıışı > sabaqtan tıs
- ders içi > y
- dersiz topsuz > şaşırandı, bıtırañqı, jüyesiz
- dert babası > y
- dert küpü > y
- dert ortağı > muñdar, şerles
- dert sahibi > y
- dertli > qayğılı, uwayımdı, muñşerli
- dertsiz > qayğısız, uwayımsız, muñşersiz
- deryadıl > y
- desenli > örnekti, äşekeyli
- desensiz > örneksiz, naqıssız
- deskriptif > y
- despot > despot
- despotça > y
- despotik > y
- dessas > alayaq, aylaker, quw
- destanımsı > y
- destani > epostıq
- destanlı > dastandı
- destansal > epostıq
- destansı > epostıq
- destansız > dastansız
- destari > y
- destarlı > y
- destek > tirew, tirek, süyew
- destekli > tirewli, tirelgen
- desteksiz > tirewsiz
- desturlu > y
- destursuz > y
- deşifre > şeşilgen, ayqındalğan
- deşik > tesilgen, tesik, quwıs, sañılaw
- determinist > y
- devamlı > turaqtı, üzdiksiz, toqtawsız
- devamsız > 1. turaqsız, 2. jüyesiz
- devasa > alıp, ülken, zor, dāw
- devasız > 1. dawasız, 2. lajsız, şarasız
- devce > y
- deve dişi > dāndi
- deve tımarı > at üsti, jeñil-jelpi
- devimli > qımıldı, qozğalıstı, äreketti
- devimsel > dinamikalıq, qozğalıstı

- devimsiz > qımılsız, qozğalısız,
äreketsiz
- devingen > jıljımalı, qozğalmalı
- devitken > y
- devlet düşkünü > y
- devletçi > y
- devletli > dāwletti
- devrik > bögilgen, qayırlğan,
töñkerilgen
- devrimci > töñkerişçi
- devrиси > kelesi
- devşirimli > y
- devşirimsiz > y
- dezenfekte > dezenfeksiyalaw,
därilew
- dığdığı > y
- dımdızlak > 1. tırday, jap-jalañaş, 2.
tap-taqır, tap-taz
- dış merkezli > y
- dış vurumcu > ekspressiyonist
- dışa dönük > y
- dışa vurumcu > ekspressiyonist
- dışarılı > y
- dışarılıklı > y
- dışsal > y
- dızdızıcı > y
- dızlak > taz, taqır
- dızman > y
- dibek kafalı > y
- didaktik > 1. didaktikalıq,
nasixattıq, ösiyetti, 2. didaktika
- didingen > y
- didişken > y
- didon sakallı > y
- didona sakallı > y
- diğer > basqa, özge
- diğerkâm > kömekşil, panaşıl
- dijital > tsifrlı
- dik > tik
- dikbaşı > 1. qiysıq, qiyqar, qırsıq,
qıñır, 2 . menmenşik, tākappar
- dikdörtgense > y
- dikencikli > y
- dikenli > tikendi, tikenekti
- dikensi > y
- dikensiz > tikensiz, tikeneksiz
- dikili > tigüwli
- dikişli > tigilgen
- dikişsiz > tigissiz
- dikizci > bayqawşı, baqılawşı
- dikkafalı > 1. qiysıq, qiyqar, qırsıq,
qıñır, 2 . menmenşik, tākappar
- dikkatli > 1. uqıptı, tiyanaqtı,
tıñğılıqtı, 2. saq, abay, qırağı
- dikkatsiz > 1. uqıpsız, salaq, 2.
abaysız, añğırt, añğal
- diklik > tiktik
- diktacı > y
- diktatörce > y
- dil bilimsel > y
- dil cambazı > y
- dilaver > batıl, jürekti, erjürek
- dilbaz (I) > tilmar, şeşen, tapqır
- dilber > suluw, tartımdı, ädemi
(äyel)
- dile kolay > y

- dileyici > y
- dili bozuk > saqaw
- dili tutuk > y
- dili uzun > y
- dili yatkın > y
- dili zifir > y
- dillek > ösekşil, ösekqumar,
kawesetşil, laqapşıl
- dilli > 1. sözuwar, tilmar, şeşen,
sözşeñ, 2. ösekşil, ösekqumar
- dilsel > tildik
- dilsever > y
- dilsi > y
- dilsiz > 1. mılqaw, saqaw, 2. buyıǵı,
uyan, momın
- dimdik > 1. tip-tik, tike, 2. tüp-
tüzüw, 3. qayıspas, moyınmaytın,
jigerli
- dinceltici > y
- dinci > dinşi
- dinç > mıqtı, qayrattı, äldi, tıñ
- dingildek > bosañ, solqıldağ,
ornıqsız
- dingilli > y
- dingilsiz > y
- dingin > 1. tınış, tınıq, qozǵalıssız,
sıbdırsız, 2. älsiregen, därmensiz
- dinî > diniy
- dinlendirici > y
- dinleyici > tıñdawşı
- dinli > dindi
- dinsel > diniy
- dinsiz > dinsiz
- dipdinç > tıp-tıñ, mıp-mıǵım, sep-
sergek
- dipdiri > y
- dipli > y
- diplomalı > diplomdı
- diplomasız > diplomsız
- diplomatik > diplomattıq
- dipsiz > tüpsiz
- dirayetli > qabiletti, isker, tapqır,
zerek, zeyindi
- dirayetsiz > qabiletsiz, iykemsiz
- direkli > tirekti
- direklik > y
- direksiz > tirewsiz
- direkt > tike, tup-tuwra, tuwra,
tikeley, tip-tike
- dirençli > y
- dirençsiz > tağatsızdıq
- direngen > qiysıq, qıñır, qiyqar
- direnişçi > y
- direşken > tabandı, tiyanaqtı,
tözimdi
- diri > tiri, jandı
- dirice > y
- diriksel > y
- diril > y
- diriltici > tiriltetin
- dirim bilimsel > y
- dirim kurgusal > y
- dirimli > y
- dirliksiz > sıyımsız, sıyıspaytın
- disipline > y
- disiplinli > tärtpiti

- disiplinsiz > tãrtipsiz
 diskriptif > y
 diŒe diŒ > y
 diŒilik > urĝaŒılıq, 2. äyeldik
 diŒisel > y
 diŒlek > y
 diŒli > 1. tisti, 2. awızlı, küŒti, mıqtı
 diŒsiz > tissiz
 divane > 1. jındı, 2. qumar, ıntıq,
 ıntızar, asıq
 diyakronik > diyaxroniya
 diyalektolojik > diyaxroniyalıq
 diz boyu > y
 diz üstü > y
 dizemli > ritmdi, ırĝaqtı
 dizemsiz > ritmsiz
 dizgeli > jüyeli, sistemalı, retti
 dizgesel > jüyeli, sistemalı, retti
 dizgesiz > jüyesiz, retsiz
 dizi dizi > qatar qatar
 dizili > tizüwli, jiyuwlı, tizbektı,
 tirkes
 dizim dizim > qatar qatar
 dobra > tuwradan-tuwra
 dogmacı > 1. dogmattıq, 2.
 dogmatik
 doĝa dıŒı > y
 doĝacı > naturalist
 doĝal > tabiĝiy
 doĝalcı > naturalist
 doĝallık > tabiĝiyliq
 doĝasever > y
 doĝaüstücü > y
 doĝru > 1. tegis, 2. durıs, tuwra, 3.
 Œın, ras 4. qatesiz
 doĝru dürüst > durıstap, jöndep,
 tolıqtay, mandıtıp
 doĝru orantılı > y
 doĝru yol > oñ jol, sara jol, tuwra jol
 doĝruca > tuwradan
 doĝrucu > tuwraŒıl
 doĝrudan > tuwradan, tikeley
 doĝrulu > y
 doĝruluk > tuwralıq, ŒınŒıldıq,
 Œındıq, aqıyqattıq, adilettilik, oñdılıq
 doĝrusal > y
 doĝrusuz > y
 doĝumsal > y
 doĝurgan > 1. ösimtal, ösip-öngiŒ, 2.
 jemisti, önimdi, nãtijeli
 doktoralı > y
 doktorasız > y
 doktrinci > y
 dokulu > talŒıqtı
 dokumalı > y
 dokunca > ziyan, zalal
 dokuncalı > ziyandı, zalaldı
 dokuncasız > ziyansız, zalalsız
 dokunmatik > y
 dokunulmaz > mızĝımaytın,
 sınalmaytın
 dokusuz > y
 dokuz babalı > y
 dokuz canlı > y
 dolaksız > y

dolambaçlı > iyreleñdegen,
 aynalmalı
 dolambaçsız > y
 dolandırıcı > alayaq, aldamşı, quw,
 jılpos
 dolanım > aynalım, tsirkulyatsiya
 dolaşık > burma, burıs, aylanıs
 dolaşksız > y
 dolaşım > aynalım, tsirkulyatsiya
 dolay kutupsal > y
 dolaylı > janamalı, tuspaldı, astarlı
 dolaysız > tuwra, tikeley
 dolgulu > y
 dolgun > 1. tolı, 2. tolıq, ettilew,
 semizdew
 dolgunca > ettilew
 dolu > tolı
 dolu dizgin > quyınday
 domestik > qolğa üyretilgen
 dominant > dominant
 donatılı > y
 donatsız > y
 dondurucu > tondıratın
 dondurulmuş > y
 donlu > dambalşañ
 donsuz > dambalsız
 donuk > 1. qatqıl, 2. küñgirt,
 kömeski, 3. sönik, jigersiz (köz),
 dopdolu > top-tolı
 dost canlısı > bawırmal
 dostça > dosşa, bawırmal, tatuw-tätti
 dostluk > dostıq, dostastıq, aşmalıq,
 joldastıq, köñüldestik, tamırlıq

dostsuz > dossız, joldassız
 doymaz > toyımsız, qanağatsız,
 aşqaraq, nısapsız
 doyumsuz > toyımsız, qanağatsız,
 qaraq
 dökük > 1. tarqatılğan, jiberilgen, 2.
 qıyrağan, eskirgen, bülingen
 döküntüsüz > y
 dökük > baysaldı, salmaqıtı
 döllü döşlü > y
 dökük > özerimpaz, qubılımpaz
 dökükçe > y
 dönük > bağıttalğan, arnalğan
 dönüşüm > özgerüw, aynaluw,
 awısuw
 dört dörtlük > saqaday say
 dört göz > tört köz
 dubaracı > y
 dudu > xanım
 dudu dilli > añgimeşil, sözşeñ,
 sözuwar
 dumanlı > tütindi
 dumanlık > y
 dumansız > tütinsiz
 dun > opasızdıq, oñbağandıq
 dupduru > tup-tunıq
 durallık > y
 durmuş oturmuş > y
 duru > 1. möldir, tunıq, 2. kirşiksiz,
 taza
 durum > jağday, jay-küy, qalıp,
 xalaxuwal
 durumca > y

- duvak düşkünü > y
- duyarlı > sezgiş, äserlengiş, sezimtal
- duyarsız > y
- duyarsızlık > y
- duygusuz > sezimsiz, oysız, tüysiksiz
- duymamazlık > estimegensüw, nemquraydılıq, selqostıq
- duymazlık > estimegensüw, nemquraydılıq, selqostıq
- düğümlü > y
- düğümsüz > y
- dümbük > y
- dümdüz > tep-tegis, jazıq
- dümen neferi > y
- dümensiz > y
- dünkü çocuk > y
- dürülü > y
- dürüst > 1. ädil, şınşıl, 2. durıs, qatesiz
- düşçü > qiyalşıl
- düşeslik > y
- düşeylik > y
- düşkün > qumar, äwes, quştar
- düşmanca > jawşa, qanısuıyq, qassa
- düşmanlık > düşpandıq, öşpendilik, qastıq, jawlıq
- düşük > 1. tüsiñki, salbırañqı, 2. az, tömen
- düşünceli > 1. oylı, 2. qayğılı, uwayımdı, 3. uğımtal, tüsinimpaz
- düşüncesiz > 1. oysız, zerdesiz, sanasız, 2. beyqam, uwayımsız, qayğısız
- düşündeşlik > y
- düşündürücü > oylandıratın
- düşüt > y
- düz > jalpaq, jazıq, tegis
- düzce > jazıqtaw, jazıñqı, jaylawıt, jaypañdaw, tegistew
- düzenbaz > alayaq, aylaker, quw
- düzenci > alayaq, aylaker, quw
- düzenli > retti, jüyeli, tärıpti
- düzensiz > retsiz, jüyesiz, jönsiz
- düzey > 1. deñgey, şek, 2. дәreje
- düzeyli > мәdeniyetti
- düzeysiz > мәdeniyetsiz
- düzgün > tegis, jazıq
- düzgünlü > y
- düzme > jalğan, jañsaq, qalpı, ötirik, sıpsıñ
- düzmeçi > jalğandılıq
- ebedilik > mäñgilik, ömirlik
- ebeli > y
- ebesiz > y
- ebleh > aqılsız, aqımaq
- ecnebi > böten, jat
- ecnebilik > jattıq
- eçhel > y
- eda > äreket, manera, ülgı, qılıq
- edalı > erke
- edebiyat severlik > y
- edep > ädep, sıpayı, körgen
- edepli > ädepti, sıpayı, körgendi

edepsiz > ädepsiz, körgensiz,
 uyatsız, tårtipsiz
 edibane > y
 edilgenlik > y
 edilginlik > y
 efdal > y
 efemine > qızteke
 efendi > mırza
 efendice > y
 efsaneli > y
 efsanesiz > y
 efsanevi > y
 eften püften > y
 egoist > özimşil, egoist
 egoizm > egoizm, özimşildik
 egzotik > egzotikalıq
 eğilimli > epti, iykemdelgiş,
 iykemdi, iykemşil
 eğilimsiz > ebedeysiz, iykemsiz
 eğitimli > tälimdi, tärbiyeli, oqığan
 eğlenceli > duwlı, duwmandı,
 tamaşalı
 eğlencesiz > qızıqsız, toy-
 duwmansız
 eğreti > 1. ötkinşi, 2. almalı-salmalı,
 3. ornıqsız, 4. üylesimsiz, 5. üstirtin
 eğri > qiysıq, bögilgen, iyilgen
 eğri büğrü > budır, iyrek-iyrek, iyir-
 qıyır, kedir-budır, qiysa-siyqa, oyqıl
 eğri çehreli > y
 eğri sözlü > y
 eğri yüzlü > y
 eğrice > iyiliñki

ehemmiyetli > bastı, keleli, mañızdı,
 mändi
 ehemmiyetsiz > mañızsız, mänsiz
 ehveniyet > y
 ehvenlik > y
 ekin iti > y
 eklemeli > jalğawlı
 eksik > kemdik, jetimsizdik,
 jetispewşilik, tapşılıq
 ekstra > qosımşa, üsteme
 ekstrem > tım, artıq, asa, öte, qattı
 ekşi surat > y
 ekşi yüz > y
 ektilik > y
 el alışkanlığı > y
 el birliğı > y
 el çabukluğu > y
 el değmemiş > qulatı, sonı
 el emeğı > qol eñbegi
 el uzluğu > ismerlik, şeberlik
 el yatkınlığı > y
 elastikiyet > iyilmelik
 elden düşme > y
 elemli > qayğılı, qasiretti, muñdı,
 şemendi, şerli, zarlı
 elemsiz > qayğısız, muñsız,
 uwayımsız
 eleştirel > sınşıl
 eli açık > qolı aşıq, beregen, jomart
 eli ağır > y
 eli ayağı düzgün > qol-ayağı bütün
 eli bayraklı > y
 eli belinde > y

- eli bol > y
- eli boş > qur alağan
- eli böğründe > y
- eli çabuk > qolı jüyrik, epti, iykemdi
- eli dar > y
- eli geniş > qolı aşıq, beregen, jomart
- eli hafif > qolı jeñil, qolı epti
- eli koynunda > y
- eli maşalı > janjalqoy, buzaqtı,
sotqar, töbelesqumar
- eli selek > qolı aşıq, beregen, jomart
- eli sıkı > sarañ
- eli sopalı > y
- eli şakağında > y
- eli uz > epti, usta, ismer
- eli uzun > suğanaq, urı
- eli yatkın > epsek, oramdı,
şaruwajay
- eli yordamlı > y
- eli yüzü düzgün > sımbattı, müsindi
- eline ağır > jaybasar
- eline ayağına çabuk > y
- eline çabuk > y
- elmamsı > y
- elmasımsı > y
- elmaslı > y
- elverişli > iñğaylı, qolaylı, tiyimdi,
jaylı
- elverişsiz > iñğaysız, qolaysız,
jaysız
- emeklilik > zeynetkerlik
- emektar > eñbekker, qayratker
- emniyetli > senimdi
- emniyetsiz > senimsiz
- emsalsiz > teñdessiz
- en > eñ, nağız, öte-möte
- endamlı > sımbattı, tuğalı, keskindi
- endamsız > tulğasız, tapal, mırtıq
- endazeli > y
- endazesiz > y
- enkaz > qiyrağan
- enli > endi, keñ
- enlice > endirek, keñirek, jalpaqtaw
- ensesi kalın > sözi ötetin, bedeldi
- ensiz > ensiz
- entel > y
- entelektüel > ziyalı, oqığan, sawattı,
intelektual
- enteresan > qızıqtı, tartımdı, köñildi,
jağımdı
- entrika > qastıq, zalımdıq, intriga
- entrikacı > qiyturqı
- erbap > iskir, işil, ismer, maman,
jetik
- erdem > adamgerşilik, izgilik,
raqımşıldıq, meyirimdilik
- erdemli > raqımdı, meyirimdi,
qayırımdı
- erdemsiz > y
- ergin > pisken, jetilgen, tolısqan
- ergonomik > ergonomikalıq
- erişkin > eseygen, estiyar
- erkeklik > erkektik
- erkenci > y
- erketeci > şolğınşı, barlawşı
- erkli > bedeldi, ıqpaldı

- erklik > y
- erksiz > ökimetsiz, bastıqsız,
- anarxiya
- eroınman > y
- esirgeyici > qorğaytın, qorğawşı,
- saqtawşı
- eski > eski, köne, bayağı
- eski göz ağrısı > y
- eski kafalı > y
- eski kurt > y
- eski püskü > eski-qusqı, könetoz
- eski toprak > y
- eski tüfek > y
- eskice > eskilew, ustalğan
- eskimsi > y
- eslek > qızmetşi
- esmer > qoñırqay, qara torı
- esnek > mayısqaq, iyilimdi,
- sozılmalı, solqıldaq
- esprili > küldirgiş, külkişi
- esprisiz > y
- espritüel > y
- esrar kumkuması > y
- esrarengiz > qupiya, jumbaq,
- tüsiniksiz
- esrarkeş > naşaşı, anaşaşı, naşaqor
- esrarlı > qupiya, sırlı, jumbaqtı
- esrik > mas
- estet > estet, nâzik, körkem
- eş cinsel > gomeseksual
- eş değer > birdey, teñ, balamalı,
- ekvivalenttik
- eşek başı > y
- eşek inadı > qiyqarlıq, qıñırlıq,
- qiysıqtıq
- eşek kafalı > topas, pasıq
- eşekçe > öreskel
- eşeklik > dörekilik, turpayılıq,
- ersilik, oğastıq
- eşeksi > y
- eşit > teñ, birdey
- eşitlik > teñdik, birdeylik
- eşitsiz > y
- eşkıya > qaraqşı, bandı, tonawşı
- eşli > y
- eşlik > uqsastıq, birdeylik
- eşraflık > y
- eşref > abroylı
- eşsiz > 1. teñdessiz, 2. sıñarsız, dara,
- jalğız
- eşyalı > y
- et kafalı > y
- eteği arı > namıstı, arlı
- eteği belinde > epti, işseñ (äyel)
- eteği düşük > salaq, uqıpsız (äyel)
- eteği temiz > namıstı, arlı
- eteğine eğri > pasıq, qar, namıssız,
- arsız (äyel)
- eteğine pis > y
- etek belde > epti, işseñ (äyel)
- etek serpen > salaq, uqıpsız (äyel)
- etiketli > etiketkalı
- etiketsiz > etiketkasız
- etine dolgun > etjeñdi, tolıq
- etkileşimli > y
- etkileyici > äserli, tartımdı, qızıqtı

- etkili > ıqpaldı, tiyimdi
 etkisiz > qunarsız, pärmensiz,
 uwıtsız
 etli > etti
 etli butlu > semiz, tolıq
 etli canlı > densawlıǵı mıqtı
 etraflı > jan-jaqtı, täptiş, tükpirli
 etsiz > etsiz
 ev adamı > y
 ev kadını > y
 evcil > asırandı, qoltuwma
 evcimen > pısıq, jiynaqı (äyel)
 evet efendimci > y
 evhamlı > şübälanǵış, kümänşıl,
 kümändanǵış
 evhamsız > y
 evi sırtında > üysiz-küysiz, baspasız
 evinin kadını > y
 evirgen > isker, pısıq
 evla > y
 evladiyelik > y
 evlatlı > balalı
 evlatsız > balasız
 evli > 1. üylengen, otbasılı, 2. üyli
 evli barklı > üylengen, bala-şaǵalı,
 üyli-küyli, otbasılı
 evlik > y
 evrensellik > y
 evsiz > üysiz
 evsiz barsız > üysiz-küysiz,
 baspanasız
 eyerli > erli, ertewli
 eyersiz > ersiz, er-toqımsız,
 erturmansız
 eylemci > y
 eylemli > 1. jaramdı, küşinde, 2.
 ştattaǵı
 eylemsiz > jaramsız
 eyyam aǵası > qızmetşil (adam)
 eyyam efendisi > qızmetşil (adam)
 eyyamcı > y
 ezberci > jattampaz, jattaǵış
 ezeli rekabet > y
 ezgin > ezilgen
 ezgince > y
 ezik büzük > mılja-mılja
 ezilmiş > ezilgen
 eziyetli > şarşatatın, qajıtatın,
 jalıqtıratın, qiyın
 eziyetsiz > qiyındıqsız, qajıtpaytın
 fabrikasyon > öndiris
 facialı > qayǵılı, ayanıştı, qorqınıştı
 façalı > y
 façetalı > qırlanǵan, qırlı
 façetasız > y
 faǵfuri > farfordan jasalǵan
 fahri > qurmetti
 fahur > maqtanşaq, menmenşil,
 tákappar
 faili muhtar > y
 fakir > kedey, jarlı, joq-jitik
 fakir fukara > kedey-kepşik
 fakirane > kedeylew
 fakirce > kedeylew
 fakr > kedeylik, joqşılıq, tapşılıq

- fakülteli > y
falakalı > y
falakasız > y
falçatalı > y
falsolu > qate, jañılıs, jañsaq, jalğan, teris
falsosuz > y
fanatik > fanatik
fanfan > y
fani > fäni, ötkinşi, bayansız, jalğan
fantezist > y
fanuslu > y
farfara > 1. dañğaza, dawırqpa, lepirme, jılawıq, 2. maqtanşaq, dañğoy
farfaracı > elirme
farkındalık > y
farklı > basqa, özgeşe, bölek
farklıca > basqaşa, özgeşe
farksız > birdey, birkelki
fassal > jalaqor, bäleqor
fatih > 1. jeñgen, 2. fatix, jeñimpaz
faturalı > y
faturasız > y
faydalı > paydalı, tiyimdi, jaramdı
faydasız > paydasız, tiyimsiz
fazıl > aqıldı, oaimıstı, bilgir
fazilet > adamgerşilik, izgilik, inabattılıq
faziletkar > izgilikti, inabattı, körgendi
faziletli > izgilikti, inabattı, körgendi
faziletsiz > izgiliksiz, inabatsız, körgensiz
fazlalık > köptik, moldıq, artıqtıq, artılğandıq
feda > qurban, pida
fedai > patriyot, otansüygış
fedakar > jankeşti, ayanbaytın, ölermen
fedakârlık > jankeştilik, ayanbastıq, ölermendik
fehamet > ulılıq
fehametli > y
felçli > sal bolğan
feminen > y
fena > jaman
fena kalpli > y
fenerli > mayaktı
fenersiz > mayaksız
fent > quwlıq, ayla, aldaw, qozboyawşılıq
feraceli > y
feracesiz > y
feragatli > jankeşti, ayanbaytın, qaysar
ferah > keñ, kölemdi, ülken
ferah fahur > y
ferasetli > zerdeli, esti, sanalı
ferasetsiz > zerdesiz, sanasız
ferli > jarqırağan, jaltırağan
fermanlı > buyırıqtı
fermanlı deli > y
fermeneli > y
fersiz > kömeski, jigersiz

- fersude > tüyte, tozğın
 fesat > 1. buzılıw, şaldıǵuw, 2.
 tärtipsizdik, jönsizdik, bölüşilik, 3.
 kümänşil, şubalanğış
 fesat kumkuması > arandatuwşı
 fesatçı > arandatuwşı
 fettan > arandatuwşı
 fettane > y
 fevkalbeşer > adamnan tıs
 fevri > kenet, qapılısta, kezdeysoq,
 asıǵıs, jedel
 fıkırdak > qılımsıǵan, nazdı
 fındıqçı > y
 fırcalı > şçetkalı
 fırfırlı > y
 fırfırsız > y
 fırlama > körgensiz, ädepsiz
 fırsat düşkünü > y
 fırsat yoksulu > y
 fırsatçı > jılpos, pısıqay
 fidan boylu > y
 fıǵuratıf > y
 fıǵürlü > fıǵuralı
 fıǵürsüz > fıǵurasız
 fıili bozuk > y
 fikir adamı > oyşıl
 fikirli > oylı, aqıldı, sanalı
 fikirsiz > oysız, aqılsız
 fikrisabit > idefiks
 filantrop > gumanist
 filarlı > y
 filarsız > y
 filizli > y
 filtreli > fil'trli
 filtresiz > fil'trsiz
 fingir fingir > y
 fingirdek > jeñiltek, uşqalaq,
 şoşaqay
 fistanlı > y
 fistansız > y
 fişekli > oqtı
 fişeklikli > oqşantaylı
 fişeksiz > y
 fişli > y
 fişsiz > y
 fitçi > arandatuwşı, äzäzil
 fitilli > bilteli
 fitilsiz > biltesiz
 fitne fücur > iritkişil
 fitne kumkuması > arandatuwşı,
 bülükşi
 fitneci > arandatuwşı, bülükşi
 fıyakacı > mañǵaz, tākappar, kerbez
 fıyakalı > qılımiñ
 fıyatlı > baǵalı, quñdı
 fıyonklu > banttı
 fıyonksuz > bantsız
 fodul > mansatangın, menmenşil,
 dañǵoy, ataqqumar
 fodulca > y
 fokurdak > y
 fonojenik > y
 formalık > y
 formaliteci > 1. qaǵazşı,
 qaǵazqumar, 2. formalist
 formaliteli > y

- formalitesiz > y
 formatlı > formattı
 formatsız > formatsız
 formüllü > formulalı
 formülsüz > formulasız
 forslu > 1. jalawlı, jalawşalı, 2.
 bedeldi
 fortçu > y
 fosfatlı > fosfattı
 fosfatsız > fosfatsız
 fosforlu > fosforlı
 fosforsuz > fosforsız
 fosilli > y
 fraklı > fraktı
 frapan > tartımdı, süykimdi
 frengili > merez, awruwlı
 frigorifik > salqındatın, suwıtatın
 fukara > kedey, jarlı, dāwletsiz
 fukara babası > y
 fukaralık > kedeylik, jarlılıq,
 joqşılıq
 fūrumaye > teksiz
 fūsunkâr > siyqırlı, duwalı
 fütursuz > selkos, enjar, ıqılassız
 gabavet > topastıq, zeyinsizdik,
 uğımsızdıq
 gabi > topas, zeyinsiz, uğımsız
 gacırtılı > y
 gacırtısız > y
 gaddar > qatıgez, jawız, meyirimsiz,
 qatal
 gaddarca > qatıgez, raqımsız,
 meyirimsiz
 gadir > qatıgezdik, qataldıq,
 meyirimsiz
 gaf > ağat, qate
 gafil > ıqılassız, beyilsiz, uqıpsız,
 jaybarqat, beyqam
 gaflet > ıqılassızdıq, uqıpsızdıq,
 selqostıq
 gaflet uykusı > y
 gaga burun > iymek tumsıq
 gagalı > tumsıqtı
 gaileli > 1. päleli, 2. qayğılı, muñdı,
 qasiretti
 gairesiz > 1. tınış, alańsız, 2.
 uwayımsız, qayğısız
 gaip > ğayıp, qiyaliy
 galebe > artıqşılıq, basımdılıq
 galeyanlı > qarqındı, tasqındı,
 ekpindi
 galiz > ädepsiz, döreki, uyatsız
 galoşlu > galoştı
 galoşsuz > galoşsız
 galvanize > mırıştalğan
 galvanizli > mırıştalğan
 galvanizsiz > mırıştalmağan,
 mırışsız
 gamalı > y
 gametli > gametalı
 gametsiz > gametasız
 gamlı > qayğılı, qamıqqan,
 uwayımdı, qasiretti
 gammaz > ösekşi
 gamsız > qayğısız, uwayımsız,
 qamsız, beyqam, jaybaraqat

- gamzeli > oydimşalı
 gamzesiz > oydimşasız
 gani > 1. awuqattı, dāwletti, bay, 2.
 mol, jetkilikti
 gani gönüllü > jomart, beregen
 garantili > kepildi
 garantisiz > kepilsiz
 garaz > 1. maqsat, niyet, oy, 2.
 öşpendilik, öştik, kek, qastıq
 garazkâr > kekşil
 garazlı > kekşil
 garazsız > riyasız, qaltqısız,
 bükpesiz, keksiz
 garez > 1. maqsat, niyet, oy, 2.
 öşpendilik, öştik, kek, qastıq
 gariban > beyşara, bayğus, müsâpir
 garip > 1. beyşara, bayğus, müsâpir,
 2. jat, böten, beytanıs (adam), 3.
 oğaş, ersi
 garnitürlü > y
 garnitürsüz > y
 Garpkari > y
 gasıp > reket
 gâvurluk > kâpirlik, dinsizdik
 gayeli > maqsattı
 gavesiz > maqsatsız
 gayretkeş > talaptı, intalı, jigerli
 gayretli > talaptı, intalı, jigerli
 gayretsiz > intasız, talapsız, jigersiz,
 ıqlassız
 gayri ahlaki > azğın, önekesiz,
 uyatsız, körgensiz
 gayri ciddi > üstirtin, at üsti, şalağay
 gayri ihtiyari > amalsızdan,
 lajsızdan, şarasızdan, eriksizden
 gayri insani > y
 gayri memnun > narazı
 gayri meskun > şalğay
 gayri muntazam > añğalaq, retsiz,
 jüyesiz, jönsiz
 gayri nizami > añğalaq, retsiz,
 jüyesiz, jönsiz
 gayri sıhhi > y
 gayur > talaptı, intalı, jigerli
 gazaplı > aşuwlı, ızalı
 gazapsız > y
 gazelimsi > y
 gazi > ğaziy
 gazlı > ğazdı
 gabsız > ğabsız
 gebeş > aqımaq, esersoq
 gece kuşu > jarım tünşil
 gecikmeli > jay, bāseñ, aqırım
 gecikmesiz > keşigüwsiz,
 keşewilsiz, kidirissiz
 geçeli > y
 geçer > 1. qoldanıstağı, jüretin, 2.
 ötimdi
 geçerli > 1. qoldanıstağı, jüretin, 2.
 ötimdi
 geçersiz > 1. ötimsiz, qunsız, 2.
 jürmeytin
 geçici > 1. ötkinşi, 2. juqpalı, juğatın
 geçimli > sıyımdı
 geçimsiz > urısqaq, qıñır
 geçirici > ötkizüvşi

geçirimli > y
geçirimsiz > y
geçmeli > y
geçmez > jürmeytin, ötpeytin
geçmiş kandilli > y
geçmiş kınalı > y
geda > 1. qayırışı, tilenşi, 2. kedey,
jarlı
gedikli > sañılaw
gelenekli > y
geleneksiz > y
gelgeç > turaqsız
gelgeççi > y
gelgel > tartımdılıq, süykimdilik,
qızıqtırğıstıq, kelistilik
gelgelli > kelisken, qılıqtı, tartımdı,
süykimdi, unamdı
gelip geçici > ötkinşi, uwaqıtşa
gelirli > y
gelirsiz > tabıssız
gelişkin > damığan, kemeldengen
gemi aslanı > y
genç > jas, balañ
genç irisi > y
gençten > jastaw, jasırak
geniş > keñ
geniş çaplı > daladay
geniş gönüllü > y
geniş görüşlü > y
geniş mezhepli > y
geniş ufuklu > y
geniş yürekli > y
genişçe > keñdew, keñirek

genzek > y
gepegencecik > jap-jas, tım jas
gepegenç > jap-jas, örimdey,
uwızday, balğın
gepgenç > jap-jas, örimdey,
uwızday, balğın
gerçek > şın, nağız, aqıyqat
gerçekçi > şınsl, tuwraşıl, adal
gerçekli > y
gerçekçeli > sebepti, дәleldi, negizdi
gerçeksesiz > дәlelsiz, negizsiz
gerekli > kerekti, qajetti
gereklilik > kerektilik, qajettilik,
muqtajdıq
gereksiz > kereksiz, qajetsiz,
paydasız
gergili > kerilgen, sozılğan, kerüwli
gergin > 1. kerilgen, sozılğan,
kerüwli, 2. aşuwlı, ızalı, 3.
şiyelenisken, durdaraz
gergince > y
gerginlik > şiyelenüwşilik,
uwşıǵuwşılıq, asqınuwşılıq
gergisiz > y
geri kafalı > eskişil
geri kalmışlık > meşewlik,
damımağandıq
geri zekalı > aqıl-esi kem, muñǵıl,
keşşe
gerileyici > y
gerili > kerilgen, tartılğan
gerilimli > durdarazdıqtı
gerilimsiz > y

gerzek > aqıl-esi kem, muñğıl, keşşe
 getirimli > y
 geveze > mıljıñ, mıljıma, kökezüw,
 tantıq
 gevrecik > y
 gevrek > sınığış, küyregiş, opırılğış
 gevşek > 1. bos, bosañ, osaldaw,
 bostaw, 2. bolbır, jumsaq, bos, 3.
 sılbır, bıljır, 4. enjar, selsoq,
 nemquraylı, mıljıma, kökezüw
 gevşek ağızlı > mıljıñ, mıjıma,
 kökezüw
 gezeğen > kezbeşil, serüwenşil
 gezenti > kezbeşil, serüwenşil
 gezgin > ekskursant
 gezmen > ekskursant
 gıcık > y
 gıcır gıcır > şıqır-şıqır, sıqır-sıqır
 gıdalı > qorekti, qorektik
 gıdasız > qoreksiz, narsiz, qunarsız,
 kenewsiz
 gıllığışlı > y
 gıllığışsız > y
 gına > 1. baylıq, moldıq, molşılıq, 2.
 jalıǵuw, jalıǵuwşılıq
 gır > añgime, söz
 gır gır > mazaqtaw, kelemejdew,
 kelekelew
 gırgırcı > kelemejšil, mazaqtaǵış,
 ajuwalaǵış
 gıybet > gaybat, ösekayañ
 gıybetçi > gaybatşı
 giderici > joyatın

gidici > uwaqıtşa
 girgin > pısıq, şiyraq
 girişimci > 1. kásipler, isker, 2.
 investor
 girişken > leker, belsendi, ıntalı
 giyimli > kiyimdi, kiyingen
 giyimli kuşamlı > y
 gizemli > jumbaqtı, qupiya, sırlı
 gizli > 1. jasırın, qupiya, 2. jasırın,
 astırtın, bürkelgen
 gizli kapaklı > y
 gizlilik > qupiyalılıq
 global > 1. jalpılama, jappay,
 tutastay, 2. ğalamdıq, global'di
 gocuklu > ton kiygen
 gollü > goldi
 gollük > y
 golsüz > golsız
 gotik > gotikalıq
 göbekli > qarınsaw
 göbeksiz > y
 göbel > kördemşe
 göçebelik > köş-qon, köşpelilik
 göçeri > köşpeli
 göçkün > 1. eskirgen, qawsağan, 2.
 köşpeli, 3. qartayǵan
 göçmen > bosqın, immigrant,
 kelimsek, köşpeli, kirme, şubırındı,
 emigrant
 göçücü > y
 gödeş > 1. semiz, juwan, tolıq
 göğüslü > omırawlı
 göğüslüce > y

gök gözlü > y
 gök kandil > y
 gökçek > äsem, ädemi, süykimdi
 gökmen > y
 gölgeleyici > y
 gölgeli > köleñkeli, sayalı
 gölgesiz > köleñkesiz
 gömlekli > köylekti, jeydeli
 gömleksiz > köyleksiz
 gömük > 1. kömilgen, kömüwli, 2.
 jerlengen
 gömülü > 1. kömilgen, kömüwli, 2.
 jerlengen
 gönç > bay
 gönderici > y
 gönderli > y
 gönençli > awuqattı, dewletti
 gönlü bol > qolı aşıq, jomart, mırza
 gönlü dar > sarañ
 gönlü gani > qolı aşıq, beregen,
 jomart, mırza
 gönlü hoş > y
 gönlü kara > zalım, qara niyetti
 gönlü tok > qanağatşıl
 gönlü yaralı > y
 gönlü zengin > qolı aşıq, beregen,
 jomart, mırza
 gönül avcısı > qızşıl, qatınşıl,
 qatınqumar, etekqumar
 gönül borçlusu > mindetti
 gönül dilencisi > y
 gönül eri > sawıqşıl, jaydarlı,
 aqjarqın

gönül maskarası > y
 gönül uğrusu > y
 gönüldaş > peyildes, tamır
 gönüllü > 1. ijdağattı, 2. äwesşil,
 äwesqoy, ıntıq, qumar.
 görenekçi > dästürşil, ğurıpşıl
 görenekli > y
 göreneksiz > y
 görevdaş > qızmettes
 görevsel > y
 görgü > ädep, sıpayıgerşilik, izet,
 kişipeyildilik
 görgü fukarası > y
 görgülü > ädepti, izetti, körgendi,
 tärbiyeli
 görgüsüz > ädepsiz, izetsiz, uyatsız
 görk > ädemilik, äsemdik, suluwlıq
 görkem > saltanattılıq, sändilik
 görkemli > saltanattı, sändi, äsem
 görklü > körikti, suluw, ädemi
 görmemezlik > körmegensüw
 görmemiş > körgensiz
 görmez > kör, soqır
 görmezlik > körmegensüw
 görmüş geçirmiş > köpti körgen,
 köne köz, tısqayaq, ısqayaq
 görülmemiş > teñdesi joq
 görünmez > y
 görünmez kaza > y
 görüntüsel > y
 görünüm > pişin, usqın
 görünümlü > y
 görünür > körinetin, körneki

- görünüş > körinis, beyne
 görüşlü > pikirdi, oydi
 görüşmeci > y
 görüşsüz > pikirsiz
 gösterişçi > y
 gösterişli > aypara, aruw, zeynetti,
 säwletti
 gösterişlice > y
 gösterişsiz > qarapayım, jupını,
 qoraş
 gösterişsizce > y
 götürümlü > şıdamdı, tözimdi,
 sabırlı
 götürümsüz > şıdamsız, tözimsiz,
 sabırsız
 gövdeli > kewdeli, deneli, iyıqtı
 gövdesiz > kewdesiz, denesiz
 göynük > küyik, küygen
 göyük > küyik, küygen
 göz açıklığı > y
 göz alıcı > şıqqısız
 göz usulu > y
 gözde > süyikti, älpeşti
 gözenekli > sañılawlı
 gözeneksiz > sañılawsız
 gözlü > közdi
 gözlüklü > közildirikti
 gözlüksüz > közildiriksiz
 gözsüz > 1. suwırmasız, 2. soqır, kör
 gözü aç > aşköz, aşqaraq, qomağay
 gözü açık > pısıq, epti
 gözü bağlı > y
 gözü dıñarıda > y
 gözü kapalı > y
 gözü kara > batıl, er jürek
 gözü keskin > aňğarğış, baqılağış,
 şalğış, abaylağış
 gözü pek > köksil
 gözü sulu > jılawıq
 gözü tok > toqmeyil
 gözü yolda > y
 gözü yüksekte > y
 gudubet > ajarsız, keyipsiz, köriksiz
 gurbetçi > y
 gurbetzedede > y
 gurur > 1. tákapparlıq, pañdıq, 2.
 maqtanış, abıroy
 gururlu > pañ, tákappar, asqaq,
 menmen
 gusto > talğam
 gübreli > qorektendirilgen,
 tıñayılğan, öñdelgen, qordalı
 gübresiz > tıñayılmağan,
 öñdelmegen
 gücendirici > y
 gücenik > ökpeli, ökpelengen,
 reniştı
 gücük > 1. qortıq, mırtıq, talap, 2.
 şolaq, quyırqsız
 güç > qiyın, awır
 güçlendirici > küşeytkiş
 güçlü > küştı
 güçlü kuvvetli > abadan, azuwlı,
 alımdı, äldi, beldi, bilekti, döy,
 jigerli

güçlük > 1. qiyındıq, 2. awırlıq,
 tawqımet, azap, mexnat
 güçsüz > älsiz, älsiregen
 güdeksiz > rıyasız, qaltqısız,
 bükpesiz, keksiz
 güdük > 1. bitpegen, 2. şolaq,
 quyırqsız, 3. nätıjesiz
 güldürücü > küldirgi
 güleccen > aşıq, jaydarı
 güleç > aşıq, külgış, külegeş,
 külımpaz
 güleğen > aşıq, külgış, külegeş,
 külımpaz
 güler yüz > jılı qabaq, jılı şıray, jılı
 ray
 güler yüzlü > jaydarı, jarqın jüzdi,
 aşıq, kişipeyil
 güllabi > y
 güllü > y
 gülmeceli > y
 gülümser > y
 gülünçlü > komediya, küldirgi
 gümrahlık > qoyuwlıq
 gümrüklü > y
 gümrüksüz > bajsız
 gümüşgöz > sarañ, qarınbay, qıtımır
 gümüşlü > kümisti
 gümüşsü > y
 gümüşsüz > y
 gümüşümsü > y
 gün görmüş > y
 günah keçisi > y
 günahkâr > künâkar, künâli

günahlı > künâli, ayıptı
 günahsız > künâsiz
 güncel > özekti, aktuwal'dı, mañızdı
 güneyli > y
 günücü > qızğansağ, künşil, iştar
 günün adamı > y
 gür > 1. kürildegen, jañğırğan,
 juwan, qattı, 2. qalıñ, köp, mol
 gürbüz > şımır, jumır, mığım
 gürültücü > y
 gürültülü > şuwlı, azan-qazandı, uw-
 şuwlı
 güvence > kepildik, garantiya
 güvenceli > kepildi
 güvencesiz > kepilsiz
 güvenilir > senimdi
 güvenli > senimdi, qawipsiz,
 qatersiz
 güvensiz > senbeytin, senimsiz
 güvensizce > y
 güzel > 1. ädemi, äsem, körkem,
 suluw, 2. jaqsı, täwir, 3. tamaşa,
 keremet, 4. unamdı, jağımdı, 5.
 ädemi, aşıq, taza, möldir
 güzide > tañdawlı, ziyalı, sawattı
 habaset > sumpayılıq, jeksurındıq,
 surqiyalıq
 haberdar > xabardar
 haberli > xabarlı, xabardar
 haberlik > y
 habersiz > xabarsız
 habip > süyikti

- habis > 1. oñbağan, jeksurın,
sumıray, sumqay, jawsız, 2. qaterli
- hacıağa > y
- hacıyatmaz > iykemdi, epti, tapqır
- hacimli > kölemdi, awmaqtı
- hacimlice > qomaqtılaw
- hacimsiz > kölemsiz, awmaqşız
- haçlı > y
- haçvari > y
- hadımlık > y
- hadim > y
- hadiseli > janjaldı
- hadisesiz > janjalsız, qaqtıǵıssız,
soqtıǵıssız
- hadsiz hesapsız > mıñırǵan, sansız,
köp
- hafızalı > zerek, zerdeli
- hafızasız > y
- hafif > jeñil, salmaqşız
- hafif yollu > jeñil jüristi (äyel)
- hafifletici > y
- hafifmeşrep > jelökpe, qıltıñ-sıltıñ,
tıštaqay, uşıp-qonba
- hain > 1. satqın, opasız, 2. jawız,
zulım, qapıpezer
- haince > y
- hak > qaqtı
- hakaret > qorlaw
- hakaretamiz > y
- hakemli > töreşili
- hakikat > 1. şındıq, aqiyqat, 2.
durıstıq, tuwralıq, naqtılıq
- hakikatli > y
- hakikatsiz > opasız, aldamsı,
qayırsız
- hakiki > 1. naǵız, şın, 2. taza,
qospasız, tabiǵiy
- hakir > beyşara, bayǵus, sorlı, qor
- hakkaniyet > y
- haklı > 1. durıs, orındı, retti, zandı,
2. qaqlı
- hakperest > tuwraşıl, şınşıl
- haksever > tuwraşıl, şınşıl
- haksız > 1. ädiletsiz, 2. burıs, teris
- hakşinas > ädil
- hakşinaslıq > ädildik, durıstıq,
şındıq
- haktanır > ädildik
- haktanırlık > ädildik, durıstıq, şındıq
- hal > şeşim, uyǵarım, toktam,
- halaskâr > qutqaruwşı, qutqaratın
- halavet > y
- halayıklı > küñdi
- haleldar > y
- haleli > y
- halet > jaǵday
- hâleti ruhiye > y
- halim > momın, juwas, momaqan
- halim selim > meyirimdi, qayırimdı
- halis > taza, qospasız, tabiǵiy
- halis muhlis > y
- halisüddem > qospasız, taza
- halk adamı > y
- halk yarıdakılıǵı > y
- halk yarıdakısı > y
- halkalı > alqalı

- halkasız > alqasız
 halkavi > y
 hallice > täwirlew, jaqsıraq, oñdıraq,
 durıstaw
 hallıhamur > y
 hâlsız > äljuwaz, buwınsız, ketew,
 qayratsız, quwatsız, naraw
 hâlsızce > därmensızdew
 haluk > jaydarı, jumsaq (adam)
 hamakat > aqımaqtıq, topastıq
 hamarat > eñbekkor, epti (äyel)
 hamaratça > y
 hamaset > batırlıq, erlik,
 qaharmandıq
 hamervah > y
 hamhalat > y
 hami > qorğawşı, jaqtawşı,
 qamqorşı
 haminne > y
 hamiyetli > otanşıl
 hamiyetperver > otanşıl
 hamiyetsız > y
 hamleci > umtılgış, talaptanğış,
 tırısquş
 hamlık > dümbilezdik, şiykilik
 handan > köñildi, quwanıştı
 haneli > üyli
 hanım > 1. xanım, biykeş, 2. äyel,
 jubay, zayıp
 hanım efendi > xanım
 hanım evladı > şeşesiniñ erketayı
 hanım hanımcık > y
 hantal > dâw, alpamsaday, düñkigen
 hapazlamacı > y
 hapazlamacılık > y
 hapishane kaçkını > y
 hapşırıklı > y
 har > aptap
 harabati > qañğıma, qañğıbas,
 qañğıruwşılıq, olpı-solpı
 harabe > qiyrağan, qulağan
 harabi > y
 haraççı > y
 haraçlı > y
 haramsız > adal
 harap > 1. qiyrağan, buzılğan,
 bülingen, 2. ayanıştı, müsirkerlik
 hararet > 1. jıluw, 2. ıstıq, aptap, 3.
 suwsaw, şöldew, 4. qumarlıq,
 ıntıqtıq, quştarlıq
 hararetli > qızuwlı, qızğan
 harbici > y
 harcıalem > 1. arzan, 2. qarabayır,
 jay, qarapayım, qaradürsin
 harçlı > 1. sılanğan, 2. äşekeylengen
 harçsız > y
 hardallı > qışalı
 hardalsız > qışasız
 hareki > y
 hareli > y
 haresiz > y
 harfendaz > muqatqış, keketkiş
 harika > 1. keremet, tañğalarlıq, 2.
 tamaşa, ğajap
 harikulade > tañğajayıp, tañğajarlıq,
 ğajap, keremet

haris > qalağay, nıapsız, qanağatsız
 harlı > lawlap
 harp zengini > y
 has > 1. tən, qatıstı, 2. taza
 hasar > ziyan, zarar, zalal, zaqım,
 şıgın
 hasarlı > bülingen, sınğan, qiyağan,
 zaqımdı
 hasarsız > y
 hasbilik > qulıqtılıq, eriktilik
 hasep > y
 hasetçi > qızğanşaq, künşil
 hasetli > y
 hasımca > jawşa
 hasımlık > 1. baqталastıq, kündestik,
 2. duşpandıq, jawdıq, öşpendilik
 hasırlı > y
 hasis > sarañ, qıtımar, qarınbay
 hasiyet > 1. tändik, 2. jaramdı,
 ıñğaylı
 hasiyetli > paydalı, tiyimdi
 hassa > erekşelik, özgeşelik
 hassas > sezgiş, sezimtal
 hastalıklı > awruwşañ
 hastanelik > y
 hasut > qızğanşaq, künşil
 haşarı > sodır
 haşarıca > y
 haşarılık > sodırlıq
 haşat > 1. jaramsız, 2. şarşap-
 şaldıqqan
 haşirtılı > y
 haşin > döreki, ersi, oğaş

haşlak > qaynaq
 haşmet > saltanattılıq, sändilik,
 säwletti
 haşmetli > saltanattı, sändi, säwletti
 hata > qate
 hatalı > 1. qateli, teris, 2. aqawlı, 3.
 qılmıstı
 hatasız > qatesiz
 hatırlı > sıylı, bedeldi, qadirli,
 qurmetti
 hatırsız > sıysız, bedelsiz
 hatırşinas > ädepti, sıpayı, kişipeyil
 hava yastıklı > y
 havai > 1. atmosferalıq, 2. kökşil, 3.
 uşqalaq, jeñiltek, şoşaqay, 4. bos,
 beker, qur
 havalandırmalı > y
 havaleli > 1. senilgen, 2.
 ornıqpağan, ornıqsız
 havalı > 1. jeldetilgen, 2. kökirek,
 menmen, örkewde, 3. tartımdı
 havasız > qapa
 havlı > tükti
 havsalası dar > y
 havsalası geniş > y
 havuzlu > basseyndi
 havuzsuz > basseynsiz
 hayal meyal > küñgirt, kömeski
 hayâlî > uyalşaq, uyañ, jasıq
 hayalî > qiyaliy, fantastikalıq
 hayalli > qiyaldi
 hayalperest > qiyalşıl, qiyaldağış,
 armanşıl

- hayalperver > qiyalşıl, qiyaldağış, armanşıl
- hayâsız > uyatsız, körgensiz
- hayâsızca > y
- hayat adamı > y
- hayat dolu > aq jarqın
- hayati > ömirlik
- hayatiyet > jandılıq
- hayatiyetli > jandı
- haybeci > y
- hayıf > 1. ädilsizdik, uyatsızdıq, ujdansızdıq, 2. renjüw, qamığuw, qaygıruw, 3. ay, oy
- hayın > 1. satqın, opasız, 2. jawsız, zulım, qapıpezer
- hayır > 1. jaqsılıq, qayır, şapağat, raqım, 2. jaqsı, qayırlı, izgi
- hayır sahibi > jarılqawşı
- hayır sever > jarılqağış, raqımdı, meyirimdi
- hayırhah > jarılqağış, raqımdı, meyirimdi
- hayırlı > 1. qayırlı, izgilikti, 2. baqıttı, quwanıştı, sätti
- hayırperver > jarılqağış, qayırmıdı, raqımdı (adam)
- hayırsız > qayırsız
- hayırsızlık > qayırsızdıq, şapağatsızdıq
- haylaz > buzaqı, sotqar, tentek
- haylazca > suyıqtaw
- haymana mandası > y
- haymana öküzü > y
- hayran > qayran qalğan, tañğalğan
- haysiyet > 1. bedel, qadir-qasiyet, abıroy, 2. namıs, ar, adamgerşilik
- haysiyetli > qurmetti, qadirli, abıroylı, sıylı
- haysiyetsiz > qadirsiz, abıroysız, bedelsiz
- hayta > qiyañkes, suyıq, teli-tentek, tozğın, totay
- hayvan sever > y
- hayvanca > xayvanşa, ayuwanşa
- hayvanımsı > y
- hayvani > maldıñ
- hayvaniyet > 1. maldıq, 2. ayuwandıq, körgensizdik, dörekilik
- hayvanlık > 1. maldıq, 2. ayuwandıq, körgensizdik, dörekilik
- hayvansal > maldıñ
- hayvansı > y
- hazandide > 1. köpti körgen, 2. solğın
- hazari > y
- hazımlı > 1. salmaqı, baysaldı, sabırlı, bayıptı, 2. moyınsunğan, köngen
- hazımsız > 1. siñimsiz, 2. uşqalaq, qızba, 3. könbeytin, şıdamaytın
- hazır > dayın, äzir
- hazır yiyici > y
- hazırcevap > tapqır, zeyindi, zerek
- hazırcılık > y
- hazırlıklı > dayındalğan, äzirlengen

- hazırlıqsız > dayındıqsız, äzirliksiz,
 qamsız
 hebeneka > y
 heccav > sıqaqşı
 helalzade > y
 helezon > serippe, spiral'
 helezonlu > spiral'dı, şiyırşıqtı
 helezonsuz > y
 hem fikir > pikirdes
 hemayar > birdey, teñ
 hemcins > birtekti, birkeldi, biriñğay
 hemdert > muñdar, şerles
 hemhâl > y
 hempa > y
 hercai > qubılmalı, özgeriş,
 turaqsız
 hercaice > y
 hercümerç > retsiz, jönsiz, astan-
 kesten, oyran-topır
 herdem taze > y
 herif > usqınsız, siyıqsız (adam)
 herifçi oğlu > y
 herzevekil > y
 hesabi > ünemşil, esepdan
 hesapçı > 1. ünemşil, uqıptı, 2.
 esepşil, paydakünem
 hesaplı > 1. tiyimdi, paydalı, 2.
 uqıptı, ünemdi
 hesaplıca > y
 hesapsız > 1. esepelmegen, 2.
 esepsiz, qiysapsız, sansız, mol, 3.
 jönjosıqsız
 hesapsızca > y
 hesapsızlık > qiysapsızdıq
 heveskâr > äwesqoy, äwesşil,
 tañsıqqoy
 heveskârlık > äwesqoylıq, ıntalılıq
 hevesli > 1. ıntalı, beyimdi, talaptı,
 2. äwesqoy, qumar
 hevessiz > qulıqsız, salqındıq,
 selqos, sülesoq, ıntasız, iждаğatsız
 heybet > 1. sustılıq, qataldıq, 2.
 ulılıq, aybındılıq, aybattılıq
 heybetli > 1. sustı, qatal, 2. ulı,
 aybındı, aybattı
 heybetlice > aybındılaw
 heyecanlı > 1. qızba, 2. qozdıruwşı,
 jeliktirüwşı, 3. tebirenistı,
 tebirengen, tolqınğan
 heyecansız > 1. baysaldı, sabırlı,
 bayıptı, 2. qozdırmaytın
 heykelli > y
 hım hım > y
 hımbıl > erinşek, kejr, jalqaw,
 boyküyez
 hınca hınç > opır-topır, ıǵı-jıǵı
 hınçlı > kekti, aşuwlı, ızalı
 hınçsız > keksiz, zilsiz, dıqsız
 hınzır > qatıgez, meyirimsiz
 hırbo > meñirew, del-qulı, keşçe
 hırçın > aşuwşañ, küygelek, erke,
 qıñır
 hırılıcı > urısqaq, janjalşıl
 hırkalı > y
 hırkasız > y
 hırlı > 1. momın, 2. sotqar, buzıqtıq

hırpani > qañğıma, qañğıbas, olpı-
solpı,

hırsızlık > urlıq

hırslı > 1. toyımsız, qomağay,
aşküz, qanağatsız, 2. aşuwlı, ızalı

hırssız > y

hırt > meñirew, eselañ, naqurıs

hırtapoz > äñgüdük, esersoq, aqımaq

hırtlamba > alba-julba, julım-julım

hışımlı > aşuwlı, ızalı

hışır > 1. sotqar, tentek, sodır, 2.

aqımaq, aqılsız, esuwas

hışırlık > y

hiyanet > satqındıq, opasızdıq,

qiyanat, ozbırlıq

hiyar ağa > meñirew, eselañ,

naqurıs, jarımes

hiyar ağası > meñirew, eselañ,

naqurıs, jarımes

hiyarlık > y

Hızır > qıdır, qızır

hızlı > jıldam, şapşañ

hiddetli > aşuwlı, ızalı

hiddetsiz > baysaldı, salmaqtı

hidratlı > y

hikayemsi > y

hikem > xikmetter

hikmet > xikmet, keremet, ğajayıp

hikmetli > xikmetti

hilaf > 1. qayşılıq, qarsı, qarsılıq, 2.

jalğan, ötirik

hile > quwlıq

hilebaz > quw, alayaq, aylaker,
zalım

hileci > quw, alayaq, aylaker, zalım

hilekâr > quw, alayaq, aylaker,
zalım

hileli > jasandı, jalğan, boyama

hilesiz > y

hilkat garibesi > y

himayeci > panaşı, demewşi

himayesiz > panasız

himmet > 1. qayırımıdıq,

paqımşıldıq, jaqsılıq, 2. tırısuw,
tırmısuw

hin > quw, jılpos, aylaker

hin oğlu > quw, jılpos, aylaker

hin oğlu hin > quw, jılpos, aylaker,

qurıǵı uzın

Hint horozu > y

hisseli > y

hissesiz > y

hisset > tarañdıq, sarañdıq,

qarınbaylıq

hodbin > egoist, özimşil

hodkâm > egoist, özimşil

hodpesent > qulqınşıl, menmenşil,

ordañ, özimşil, dañgoy, davpirim,
ker

homojen > y

homolog > uqsas, barabar

hoparlörlü > y

hoparlörsüz > y

hoppa > jañiltek, uşqalaq, uşıp-
konba

- hoppaca > y
hoppala bebek > y
horoz akıllı > aqılsız, miysız
horoz kafalı > aqılsız, miysız
horozsu > y
horozumsu > y
hortumlu > y
hoş koku > ädemi iyis
hoş kokulu > y
hoşgörücü > ayampaz, tözimdi
hoşgörülü > ayampaz, tözimdi
hoşgörüsüz > y
hoşsohbet > xikayaşıl
hotozlu > y
hovarda > 1. duwmanşıl, sawıqşıl,
ısrapşıl, 2. qatınşıl qatınqumar
hoyrat > turpayı, döreki, öresken
hoyratça > y
höduk > 1. döreki, turpayı,
körgensiz, 2. qorqaq, jüreksiz
hudayinabit > y
huluskâr > 1. aq köñil, aq jürek, 2.
jağımpaz, jaramsaq
hunhar > qañqumar, qanquylı,
qanışer
hunharca > y
hunriz > qañqumar, qanışer,
qanıpezer
hurda > 1. eski-qusqı, qoqır-soqır, 2.
jaramsız
hurdahaş > y
husumetkar > y
huşu > sıpayılıq, köngiştik
huşunet > qataldıq, anayılıq,
dörekilik
huylu > 1. minezdi, 2. senbeytin,
küdikti, kümänşıl
huysuz > sıyımsız, sıyıspaytın
huzurlu > tınış, alañsız, beybit
huzursuz > tınışsız, mazasız, üreyli
hücumcu > y
hükümlü > jaza kesilgen
hükümran > egemen
hülleci > y
hülyalı > y
hümayun > baqıttı
hüner > eptilik, iskerlik, şeberlik
hünerli > epti, şeberi usta, önerli
hünersiz > önersiz
hür > erkin, erikti, azat
hürmet > qurmet, qadir, qaster, sıy
hürmetkâr > qurmetti, sıylı, qadirli
hürmetli > qurmetti, qadirli
hürmetsiz > ädepsiz, iybasız,
turpayı, döreki
hürriyetperver > bostandıqsüygiş
hürriyetsiz > täweldi, eriksiz,
basıbaylı
hüsnü hâl > y
hüsnü kabul > y
hüsnü niyet > y
hüsnü telakki > y
hüsnü teveccüh > y
hüsnü zan > y
hüzünlü > muñdı, qayğılı, şerli

hüzünsüz > muñsız, qayğsız,	itri > xoş iyisti
uwayımsız	ızgaralı > y
ılıcak > jılımıq, jılılaw, jılıraq	ızgarasız > y
ılık > jılı	iadeitibar > y
ılıkça > jılıraq, jılılaw	iadeli > y
ılım > salmaqılıq, baysaldılıq,	iadeli taahhütlü > y
sabırlılıq	iadesiz > y
ılımlı > baysaldı, salmaqıtı	iane > jârdem, kömek
ıpıssız > y	ibdai > özindik
ırak > jıraq, şalğay, alıs, qaşıq	ibikli > aydarlı
ırakça > jıraqtaw, alıstaw,	ibiksi > y
şalğaylaw, uzaqtaw	icraatçı > y
ırz > abıroy, ar, namıs	iç açıcı > jubatatın
ırz düşmanı > nâpsiqumar, nâpsiqor	iç ısıtıcı > y
ıska > y	iç içe > qoyan-qoltıq, körşiles, jaqın,
ıslak > ılğaldı, suw, dımqıl	şektes
ıslak karga > y	içerikli > y
ıslıklı > y	içerlek > y
ıspanağımı > y	içi boş > y
ısrar > y	içi çıftı çarşısı > y
ısrarlı > y	içi dar > sabırsız, şıdamsız
ıssız > şalğay	içi dışı bir > y
ıstıraplı > azaptı	içi fesat > y
ıstırapsız > azapsız	içi geniş > qamsız, zaybarakat,
ışıklı > araylı, nurlı, jarqın, jariqtı	beyqam
ışıksız > jariqsız	içi tez > şıdamsız, degbirsiz,
ışıl > araylı, nurlı, jarqın, jariqtı	tağatsız, sabırsız
ışılak > jaltıl, jarqıl	içici > işkiş, maskunem
ışılı > jaltıl, jarqıl	içimli > dâmdi, tatımdı
ışılıtlı > jaltıldaq	içimlik > y
ışıntı > araylı, nurlı, jarqın, jariqtı	içkici > işkiş, araqqumar
ıtır > xoş iyis	içkili > y
ıtırılı > xoş iyisti	içkisiz > y

- içli > 1. dändi, 2. nâzik, sezimtal, könilşek
- içli dışlı > sırlas
- içten > şınayı, adal, aq jürek, aq könil
- içten pazarlıklı > qaqatuqay, buqpantay
- içtenlikli > şınayı, adal, aq jürek, aq könil
- içtenliksiz > y
- içtensiz > y
- idamlık > y
- idareimaslahatçı > y
- idareli > ünemdi, uqıptı, şaruwaqor
- idaresiz > 1. basqaruw, bos, sılbır (adam), 2. uqıpsız, salaq
- iddiacı > 1. birbet, qıñır, qırsıq, 2. talasqış, eregespe, dawkes
- iddialı > dawlı
- iddiasız > dawsız, qarapayım, sıpayı
- idealsız > y
- idmanlı > 1. jattıqqan, şınıqqan, 2. üyrañıkti, dağdılı
- idmansız > 1. jattıqpağan, şınıqpağan, 2. üyrenbegen, köndikpgen, ısıлмаған
- idol > y
- idraksiz > uğımsız, topas, bayımsız
- iffet > abıroy, ar, uyat
- iffetli > abıroylı, arlı
- iffetsiz > azğın, önegesiz, qar, saldaqı
- iftira > jala, jalğan, bäle, jala
- iftiracı > jalaqor, bäleqor, bälequwğış
- iğneli > 1. iyneli, 2. qağıtpa, şımşıma, üşkir, şaqpa
- iğrenç > jerkeniştı, jireniştı
- iğrengenlik > jiyirkenşektik, jiyrenşektik
- ihanet > opasızdıq, satqındıq
- ihatalı > zerek, uğımtal, tusingiş
- ihbarcı > körsetüwşi
- ihbarlı > y
- ihlaslı > y
- ihlassız > y
- ihmalcı > selqos, salğirt, uqıpsız
- ihmalkâr > selqos, salğirt, uqıpsız
- ihsan > ğıynayat
- ihtilaf > alawızdıq, kelispewşilik, ıntımaqıpsızdıq
- ihtimal > iqtimaldıq, mümkindik
- ihtimalı > y
- ihtimalli > y
- ihtimam > 1. ıqılas, ınta, ıjdağat, 2. qamqorşılıq, qamqorlıq
- ihtiram > sıy, qurmet
- ihtiraslı > qumar, ıntıq, ıntızar
- ihtirassız > y
- ihtişamlı > sändi, saltanattı, ädemi
- ihtiyar > 1. kâri, qartayğan, 2. ıqtıyar, erik, qalaw
- ihtiyari > y
- ihtiyarsız > ıqtıyarsız, eriksiz
- ihtiyat > 1. saqtıq, qırağılıq, 2. qor, zapas, rezerv

- ihtiyati > y
 ihtiyatlı > saq, muqiyat
 ihtiyatsız > abaysız, aňğırt, aňğıl
 ihzari > äzirlewşi
 ikbal düşkünlüğü > y
 ikbal düşkünü > y
 iki ayaklı > y
 iki başlı > y
 iki büklüm > eki büktelüw
 iki geçeli > y
 iki katlı > eki qabattı
 iki paralık > qunsız, abıroysız,
 bağısız, mänsiz
 iki yüzlü > eki jüzdi
 ikili > 1. qos, 2. eki jaqtı
 ikilik > y
 ikinci > ekinşi
 ikinci el > y
 ikincil > ekinşi
 ikircikli > düdämaldı
 ikircimli > düdämaldı
 ikircimlik > y
 ikişer > ekewden
 ikramcı > beregen
 iktidarsız > olaq, ebedeysiz, epsiz
 iktisatlı > uqıptı, ünemşil, qunttı
 iktisatsız > ısırapşıl, ısırapqor
 ilah > 1. quday, teñir, 2. mıqtı,
 keremet
 ilaveli > tolıqtırılğan, üstemelengen
 ilenç > qargıs, qarğaw, lağinet
 ileri gelen > 1. aqsaqal, 2. jaqsı, 3.
 sübe, sıpa
 ileri görüşlü > danagöy
 ilerleyici > 1. progressil, 2. ozuwşı
 iletici > y
 ilgi çekici > tartımdı, süykimdi,
 qızgılıqtı, qızıq, qızıqtı
 ilgi çekicili > y
 ilgili > qatıstı, baylanıstı
 ilginç > tartımdı, qızgılıqtı, qızıq,
 qızıqtı
 ilgisiz > 1. qatıssız, baylanıssız, 2.
 nemquraydı, selqos, selsoq
 ilikli > y
 iliksi > y
 iliksiz > y
 ilintili > qatıstı, baylanıstı
 ilintisiz > qatıssız, baylanıssız
 ilişikli > qatıstı, qatınastı
 ilişiksiz > baylanıssız
 ilişkinli > y
 ilişkili > qatıstı, baylanıstı
 ilişkin > qatıstı, qatınastı
 ilişkisiz > baylanıssız
 ilkeci > printsipşil, printsipti
 ilkel > 1. baspaqtı, alğaşqı, 2. ayanı,
 döreki, jabayı
 ilkelce > y
 ilmikli > kürmeli
 ilmiksiz > kürmesiz
 iltifat > iltipat, ıqılas
 iltifatkâr > y
 iltifatlı > iltipattı
 iltihaplı > isken, qabığan,
 talawrağan

- iltihapsız > y
- iltimas > süyew, jaqtaw, qorğaw
- iltimasçı > qorğawşılıq, jaqtawşılıq, süyewşi
- iltimasçılıq > qorğawşılıq, jaqtawşılıq, süyewşilik
- iltimaslı > y
- imalı > tuspaldı, astarlı
- iman sahibi > iymandı kisi
- imanlı > iymandı
- imansız > iymansız
- imdatçı > y
- imitasyon > yeliktew
- imkan > mümkindik
- imkansız > mümkün emes
- imrence > y
- imtiyaz > artıqşılıq, jeñildik, keñşilik
- imtiyazlı > artıqşılıqtı, jeñildikti
- imtiyazsız > jeñildiksiz
- imzalı > qol qoyulğan
- imzasız > qol qoyulmağan
- inal > y
- inançlı > iymandı, ruxtı, jaqımas
- inançsız > 1. senimsiz, 2. iymansız
- inandırıcı > nanımdı
- inanılmaz > nanımsız
- inanlı > iymandı
- inansız > iymansız
- inatçı > qiyqar, qıñır
- inatçılıq > qiyqarlıq, qıñırlıq, qıysıqtıq
- inayet > ğıynayat
- ince > 1. jiñişke, juqa, 2. zerdeli, ötkir, zerek
- ince kesim > y
- ince yapılı > y
- incecik > jip-jıñişke, jup-juqa
- inceden > y
- incitici > qorlaytın, jäbirleytin
- inginlik > älsizdenüwşilik, qartayuwşılıq
- inhiraf > buzılıw
- inkâr > mansuq
- inkârcı > y
- inmeli > sal bolğan
- inorganik > jansız, tirşiliksiz
- insafılı > ädil, tuwraşıl
- insafsız > uyatsız, ujdansız, raqımsız, meyirimsiz
- insan evladı > jaqsı adam
- insan kurusu > y
- insan müsveddesi > y
- insan sarrafi > y
- insanca > adamşa, kisişe
- insancı > adamşıl, adamjandı, gumanist
- insancıl > adamşıl, adamjandı, gumanist
- insani > adamiy, adamgerşilikti
- insani yardım > y
- insaniyet > adamdıq
- insaniyetli > adamgerşilikti
- insaniyetsiz > raqımsızdıq, meyirimsizdik
- insanlı > y

- insansı > y
 insansız > y
 insicam > üylesimdilik
 insicamlı > üylesimdi
 insicamsız > aynımalı, tiyanaqsız
 intelijans > ağartuwşy
 interaktif > y
 intibaksız > y
 intikamcı > kekşil
 intizam > 1. tärtip, 2. jüyelilik,
 uqıptılıq, tiyanaqtılıq
 intizamlı > jiynaqı, uqıptı, tıñğılıqtı
 intizamsız > uqıpsız
 ip torbalı > y
 ipham > anıq, belgisizdik,
 kömeskilik, şaşırandılıq
 ipi çürük > senimsiz
 ipi kırık > qañğıbas, äwleki,
 qağındı-soğındı, tozğın
 ipince > jip-jıñışke, jup-juqa,
 uwıqtay, qaymıjıqtay, qañıltaq,
 qıldırıqtay, süyriktey
 ipliksi > y
 ipsi > y
 ipsiz > 1. jipsiz, 2. qañğıbas, kezbe
 iptizal > y
 iradesizlik > jigersizdik, qajırsızdıq,
 mıjıqtıq, jasıqtıq
 irfan > bilüw, tüsinüw, qırağılıq
 iri > iri
 iri kıyım > iri- iri
 iri yapılı > deneli, dıraw,
 eñgezerdey, eñsegey, kewdeli,
 noyan, soqtanday, töstek, tulğalı,
 şombalday
 iri yarı > iri, boyşañ, almawıt,
 alpamsa, apsağay, baqanday, şombal
 irice > irilew, irirek, ülkendew
 irkiltici > y
 irşat > y
 irtibatlı > iliktes, özektes
 irtibatsız > y
 irtişa > para aluw
 isimli > esimdi, attı
 isimsiz > atsız
 isli > ıstalğan, qaqtalğan, sürlengen
 ismet > 1. adaldıq, tazalıq, paktik, 2.
 ädildik
 ismetli > tazalıq, ädil, şınşıl
 ismetsiz > ädepsiz, körgensiz, arsız,
 uyatsız
 ispatlı > ayğaqtı, дәleldi, üwejdi
 ispatlı şahitli > küwäli, ayğaqtı
 ispenç horozu > y
 ispirotocu > y
 ispirotolu > spirtti
 ispiertosuz > y
 ispiyon > şpiyon, tıñşı
 ispiyoncu > şpiyon, tıñşı, jansız
 israf > ısırap
 İstanbul efendisi > y
 istatistiki > statistikalıq
 isteklendirici > y
 istekli > qızıqqan, ıqılastı
 isteksiz > zawıqsız, ıntasız, ıqılassız,
 şabıtsız

- istemli > erikti
 istemsiz > eriksiz
 istidatlı > qabiletti, darındı, talanttı
 istidatsız > qabiletsiz, darınsız, talantsız
 istihfaf > elemew, mensinbew
 istihkar > iylek
 istihza > kekesin
 istihzalı > kelekeli
 istihzasız > y
 istikrar > turaqtılıq, ornıqtılıq
 istikrarlı > turaqtı, ornıqtı
 istikrarsız > turaqsız, ornıqsız, awmalı
 istismar > qanaw
 istismarcı > qanawşı
 istisnai > erekşe, özgeşe, bölekşe
 istisnasız > erekşeliksiz, özgeşeliksiz
 isyancı > köterilişi, bülükşi
 isyankâr > köterilişi
 iş birlikçi > y
 iş birlikli > y
 iş eri > epsek, epsekti, iykemşil
 iş güç sahibi > y
 işaretçi > y
 işaretli > nışanalı, yendi
 işaretsiz > nışanasız
 işe uygun > üylesimdi, sayma-say
 işe yararlık > iske tatırlıq
 işgüzar > işseñ, isker, tıñğılıqtı
 işi duman > y
 işkembe suratlı > y
 işkembeli > y
 işkembesi geniş > y
 işkembesiz > y
 işkenceci > jäbirlewşi
 işkilli > küdikti, kümändi, senimsiz
 işkilsiz > sengiş, nanğış
 işlemeli > kesteli
 işlerlik > y
 işlevsiz > y
 işli > kesteli, äşekeyli
 işsiz > jumıssız, issiz
 işsiz güçsüz > qañğıma, jumıssız
 iştahlı > intalı, ıqılastı
 iştahsız > intasız, ıqılassız
 işteş > qızmettes, äriptes
 iştiyaklı > jeñsikqoy, ıqılastı, intalı, ijdağattı
 işve > qılımsuw, nazdanuwşılıq
 işveli > qılımsığan, nazdı
 it kopuk > y
 itaat > til alğış, bağımuwşılıq, könüwşilik
 itaatkâr > köngiş
 itaatli > köngiş, moyınsunğış
 itaatsiz > tilazar, kejr
 itibar > bedel, qadir-qasiyet, abıroy
 itibarlı > bedeldi, abıroydı, qurmetti
 itibarsız > bedelsiz, qadirsiz, abıroysız
 itici > y
 itidal > suwıqqandılıq, baysaldılıq, sabırlılıq, ustamdılıq
 itidal sahibi > baysaldı, salqınqandı

- itidalli > baysaldı, salqınqandı
 itikatlı > iymandı, sengen, nanğan
 itikatsız > iymansız, senimsiz
 itimatlı > senimdi
 itimatsız > senbeytin, senimsizdew
 itina > muqiyatlılıq, tiyanaqtılıq,
 uqıptılıq, inta, ıqılas
 itinalı > uqıptı, tıñğılıqtı, jiynaqtı
 itinasız > uqıpsız, nemquraylı, salaq
 itirafçı > y
 itirazcı > y
 itlik > ittik
 ivazlı > y
 ivazsız > y
 ivecen > şıdamsız, tözimsiz
 ivecenlik > asıǵıstıq, şıdamsızdıq
 ivedi > şuǵıl, tıǵız, asıǵıs, jedel,
 qawırt, suwıt, tez, şapşañ
 ivedili > şuǵıl, derew, tez
 iveǵen > şıdamsız, asıqqış
 iyi gün dostu > y
 iyi kalpli > qayırımıdı, äpendi
 iyi niyet > meyrir
 iyi niyetli > tilewli, darqıldıq,
 köñilşek, qulantaza, aq peyil,
 peyildi, tilewli, ıqılas-inta
 iyi yürekli > qayırımıdı, äpendi
 iyicil > jarılqaǵış, meyirimdi (adam)
 iyilik > 1. amandıq, sawlıq, esendik,
 2. iygilik, jaqsılıq
 iyilik bilir > y
 iyilik bilmez > y
 iyilik perisi > y
 iyilik sever > qamqor, jârdemşil,
 kömekşil, qayırımıdı
 iyilikçi > qamqor, jârdemşil,
 qayırımıdı
 iyimser > optimist
 izahlı > túsindirgen
 izamik > y
 izanlı > uǵımtal
 izansız > uqpaytın
 izbandut > öñkigen
 izinli > 1. ruqsattı, 2. demalıstaǵı
 izinsiz > ruqsatsız, rızalısız
 izzet > ulılıq, ulıqtıq
 izzetinefis > namıs
 izzetüikbal > qurmet, sıy, abıroy
 jaketataylı > y
 jakuzili > djakuzili
 jakuzisiz > djakuzisiz
 jaluzili > jalyuzili
 jaluzisiz > jalyuzisiz
 janjan > qubılmalı, qubılǵış
 janjanlı > qubılmalı, qulpırmalı
 jelaťinli > jelaťinli
 jelaťinsiz > jelaťinsiz
 jigolo > al' fons
 jiletli > y
 jiletsiz > y
 jokeyli > y
 jokeysiz > y
 jöleli > y
 jölesiz > y
 jurnal > kündelik
 jurnalci > jansız, jetkizüwşi

- kaba > döreki, anayı, turpayı
kaba saba > qoyqañ-qoyqañ
kaba sakal > qorbañ, toytañ
kaba taslak > y
kabaca > ağattaw, döreki, ersilew,
oqıstaw, turpayılaw
kabadayı > 1. buzaqı, töbelesqoy, 2.
öjet, er jürek, batıl, qaysar
kabahatlı > kinäli, jazıqtı, ayıpker,
ayıptı
kabahatsız > kinäsiz, ayıpsız,
beykünä
kabak kafalı > 1. qasqa (bas), 2.
aqımaq, jarımes, esuwas
kabak tadı > y
kabaralı > y
kabarık > 1. qabarğan, isken,
qampiyğan, tompayğan, 2. döñes,
budır
kabartılı > y
kabartmalı > y
kabiliyet > qabilet, beyimdilik
kabiliyetli > qabiletti
kabiliyetsiz > qabiletsiz, iykemsiz,
beyimsiz
kablolu > y
kablosuz > y
kabuğumsu > y
kabuklu > qabıqtı
kabuksuz > qabıqsız
kâbuslu > y
kâbussuz > y
kaçak > 1. bosqın, awğın, qaşqın, 2.
zañsız, 3. kontrabandadalıq
kaçakçı > kontrabandaşı
kaçakçılık > 1. kontrabanda, 2.
jaltaruw, qaşuw, bastaruw
kaçık > 1. sırğağan, 2. jındı
kaçımsar > y
kaçın kurası > y
kaçıngan > uyalşaq, uyaq
kaçımık > 1. jabıq, 2. jabıñqı
köñilsiz, qarañğı
kaçınılmaz > y
kaçkın > 1. qıdırımpaz, 2. qaşqın,
dezertir
kadeh arkadaşı > bötelkeles,
şölmektes
kadehdaş > y
kademeli > satılı
kademesiz > y
kademli > baqıttı
kademsiz > sätsiz
kader birliğı > y
kadersiz > baqıtsız
kadın avcısı > qatınqumar, qatınşıl,
qatınjandı
kadın kadıncık > pısıq, körgendi,
salmaqtı (äyel)
kadınca > äyelşe
kadıncağız > y
kadıncık > y
kadıncıl > qatınqumar, qatınşıl
kadınımsı > y
kadınlı > y

- kadınlı erkekli > äyel-erkek aralas
 kadınlık > äyeldik
 kadınsal > y
 kadınsı > y
 kadınsız > äyelsiz
 kadir > 1. quduretti, quwattı, küşti
 kadir bilir > y
 kadir bilmez > y
 kadirşinas > y
 kadrolu > y
 kadrosuz > y
 kafa dengi > pikirles
 kafa işçisi > y
 kafadan gayrimüsellah > y
 kafadan kontak > aqımaq, jarımes
 kafadar > pikirles
 kafadaş > pikirles
 kafalı > 1. bastı, 2. bilimdi
 kafası boş > nadan, sawatsız
 kafası bulutlu > y
 kafası çatlak > aqımaq, jarımes
 kafası dumanlı > y
 kafası iyi > mas
 kafası kıyak > mas
 kafası kontak > aqımaq, jarımes
 kafası küflü > y
 kafası örümcekli > y
 kafası tembel > y
 kafasız > kökmiy, bassız
 kafesli > y
 kâğıtlı > qağazdı
 kâğıtsı > y
 kağşak > eski
 kahhar > y
 kâhin > säwegey
 kahraman > qaharman, batır, er
 kahve ağabeyi > y
 kahve ağası > y
 kaideci > zañqoy
 kaideli > erejeli, qağiydalı
 kaidersiz > 1. erejesiz, 2. tuğırsız
 kakavan > menmen, özimşil, pañ
 kakıntı > y
 kakmalı > oyuwlı, naqıştı, örnekti
 kaknem > 1. köriksiz, keyipsiz, 2.
 arıj, jüdeu, azğın
 kâküllü > kekildi
 kalaba > jiyın, tobrı
 kalabalık > jiyın, tobrı
 kalabalık ağızlı > mıljıñ, mıljıma,
 kökezüw, tantıq
 kalabalıkça > y
 kalantor > kerbez, sänqoy
 kalaylı > qalayılı
 kalaysı > y
 kalaysız > y
 kalbi kırık > y
 kalbi selim > aq peyil, adal, qaltqısız
 kalbi temiz > aq peyil, adal,
 qaltqısız
 kalbur üstü > 1. tañdawlı, qalawlı, 2.
 körnekti, üzdik, jemisti
 kalçalı > sandı, juwan
 kalçasız > sansız
 kaldırım kabadayılığı > y
 kaldırım kabadayısı > y

- kaldırım mühendisi > y
 kaldırım mühendisliyi > y
 kaldırım süpürgesi > qıdırımpaz,
 qañğıbas (äyel)
 kaldırım yosması > qıdırımpaz,
 qañğıbas (äyel)
 kalem kaşlı > y
 kalem kulaklı > y
 kalem parmaklı > y
 kalem sahibi > y
 kalemşor > y
 kalender > qalendar
 kalender meşrep > y
 kalenderce > y
 kalıcı > 1. turaktı, üzdiqsiz, 2.
 ölmeytin, öşpes, mäñdi
 kalık > 1. qaldıq, sarqınşaq, 2.
 kəriqiz
 kalımlı > turaqtı, mäñgi, ölimsiz,
 öşpeytin
 kalımsız > sırğanaq, fäniy
 kalın > 1. juwan, qalın, 2. tompaq,
 tompiyğan, tolıq, 3. qalıñ, qoyu,
 tıǵız, jiyi
 kalın kafalı > zeyinsiz, zerdesiz,
 topas
 kalın sesli > y
 kalınca > qalıñdaw, qalıñıraq
 kalınlık > qalındıq, juwandıq
 kalıntı > 1. qaldıq, artıq, 2. qaldıq, iz
 kalıplaşmış > qalıptasqan,
 turaqtağan
 kalıplı > y
 kalıplı kıyafetli > tartımdı,
 süykimdi, unamdı, jağımdı
 kalıpsız > y
 kalıpsız kıyafetsiz > süykimsiz,
 unamsız, jağımsız
 kalifiye > maman
 kalite > sapa
 kaliteli > sapalı
 kalitesiz > sapasız
 kalkık > 1. köteriñki, 2. kepken,
 qabarğan, isken
 kalleş > alayaq, aram, quw,
 muttayım
 kalleşçe > y
 kalp > jürek
 kalpaklı > qalpaqtı
 kalpazan > alayaqtıq
 kaltaban > 1. namıssız, uyatsız, 2.
 alayaq, ötirikşi, aldamşı
 kaltak > uyatsız, körgensiz, ädepsiz
 (äyel)
 kamalı > qanjardı
 kamasız > qanjarsız
 kamçılı > qamşılı
 kamışlı > qamıstı
 kamışsı > y
 kâmil > kemel, minsiz
 kampanacı > y
 kampanyacı > y
 kampçı > y
 kanaatkâr > qanağatşıl
 kanaatli > qanağatşıl
 kanaatsiz > qanağatsız

- kanalcıklı > y
 kanatlı > qanattı
 kanatsız > qanatsız
 kancalı > ilmektı, ilgektı
 kancasız > ilmeksız, ilgeksız
 kancıkça > y
 kancıklık > satqındıq, opasızdıq
 kandaşlık > qandastıq, tuwıstıq
 kandırıcı > 1. sendiretin, nandıratın, iylandıratın, 2. qızıqtıratın, eliktirgiş
 kandilli > 1. şamdaldı, 2. köp mas
 kandilsiz > şamdalsız
 kanı bozuk > qanı buzıq, jawız
 kanı sıcak > süykimdi, unamdı
 kanık > y
 kanıtlı > дәleldi, дәleldengen
 kanıtsız > дәlelsiz
 kanlı > 1. qandı, 2. quniker
 kanlı bıçaklı > qırıq pışaq
 kanlı canlı > y
 kanlı katil > qanışer
 kanmazlık > y
 kansız > 1. qansız, 2. enjar, selsoq, selqos
 kantarı belinde > pısıq, epti
 kantarlık > y
 kanun adamı > zañşıl
 kaolinli > y
 kapaklı > 1. qapaqtı, 2. jasırın, qupıya
 kapaksız > 1. qaqpasız, 2. körgensız, arsız, uyatsız
 kapalı > 1. jabıq, 2. tuyıq, oñaşa, özimenözi, 3. bulıñğır, 4. qupıya
 kapalı kutu > y
 kapanık > 1. jabıq, 2. jabıñqı, köñilsiz, qarañğı
 kapasite > sıyımdılıq, keñdilik
 kapasiteli > sıyımdı
 kapasitesiz > sıyımsız
 kapçıklı > y
 kapı mandalı > esiktiñ tiyegi
 kapılğan > köñilşek, köngiş
 kapılı > esikti
 kapısı açık > qonaqjay, meymandos, qonaquwar
 kapısız > esiksiz
 kapkaranlık > qap-qarañğı
 kaplamalı > qaptalğan, jalatılğan
 kaplı > 1. qaptalğan, jalatılğan, 2. qaptı
 kaplık > y
 kaprisli > qıñır, erke
 kaprissiz > y
 kapsamlı > jan-jaqtı, qoramdı
 kapsız > qapsız
 kar yağdı > y
 kara ağızlı > jalaqor, bäleqor
 kara bahtlı > baqıtsız
 kara cahil > sawatsız
 kara damaklı > qiysıq, qiyqar, qıñır
 kara gözlük > sayqımazaqtıq, küldirgiştik
 kara gün dostu > y
 kara koca > y

- kara kuru > qatpa qara
 kara maşa > y
 kara yüzlü > kinəli, jazıqtı, qılmıstı
 karacı > jayaw əsker
 karacılık > jalaqorlıq, bələqorlıq
 karakaş > y
 karakolluk > y
 karakter > mines
 karakteristik > erekşe, tən
 karakterize > y
 karakterli > minezdi
 karaktersiz > minezsiz
 karalı > sızılğan, öşirilgen
 karalı beyazlı > ala-qula, qara-ala
 karalık > qaralıq
 karamsar > pessimist
 karanlık > qarañğı
 karaparacılık > y
 kararlılık > tabandı, turaqtı, batıl
 kararsız > jasqanşaq, tartınşaq,
 batılsız, 2. qubılmalı, turaqsız
 karartı > kömeski
 karasevdalı > melanxolik
 karaşın > totıqqan
 karayağız > y
 kardeş kavgası > y
 kardeş payı > y
 kardeşçe > tuwıssa, tuwısqandarşa,
 dosşa
 kareli > torlı
 karga burun > döñes murın, qoşqar
 tumsıq, qoñqaq murın
 kargacık burgacık > şatpaq
 kargaşa > 1. anarxiya, 2.
 tärtipsizdik, retsizdik, jönsizdik
 kargaşacı > bülükşil, buzaqı, lañşıl
 karı ağızlı > ösekqumar, ösekşil
 (erkek)
 karım köylü > y
 karınca belli > y
 karınca ezmez > y
 karınca incitmez > y
 karıncalı > y
 karıncasız > y
 karınlı > qarındı
 karısı ağızlı > y
 karısı köylü > y
 karışık > 1. aralas, aralasqan, 2.
 şatasqan, 3. kömeski, buldır
 karışım > qospa, qosındı, aralas
 karizmatik > xarizmatikalıq
 karma karışık > y
 karmakarış > y
 karmalık > y
 karman çorman > qoyırtpaq, qım-
 ğuwıt, qım-qiyğaş
 karmaşık > şıtırman, kürdeli, qiyın
 karnı aç > aş
 karnı burnunda > y
 karnı geniş > y
 karnı kara > y
 karnı tok > toq
 karnından konuşan > y
 karpuzsu > y
 karpuzumsu > y

- karşıcı > 1. qarsı aluwşı, 2.
 oppozitsiyoner
 karşılaştırmalı > salıstırmalı
 karşılayıcı > y
 karşılıklı > özara, tuspa-tus
 karşılıksız > jawapsız
 karşıtlı > qayşı, kereğar
 karşıtlık > qarama-qarsılıq, kontrast
 kart > kâri, qart
 kartallı > y
 kartaloş > qart
 kartaloz > qart
 kartça > y
 kartlı > kartoçkalı
 kartlık > qarttıq, kârilik
 kartsız > kartoçkasız
 Karun > krez
 kasavetli > qayğılı, uwayımdı,
 qasiretti
 kasavetsiz > qayğısız, qasiretsiz
 kasılğanlık > y
 kasıntı > y
 kasıntılı > y
 kasıntısız > y
 kaskatı > 1. qap-qattı, 2. qanıpezer,
 meyirimsiz, qatal
 kasketli > y
 kasketsiz > y
 kaslı > bulşıq etti
 kassız > bulşıq etsiz
 kastarlı > y
 kaşeli > mörli
 kaşesiz > mörsiz
- kaşık düşmanı > y
 kaşıntılı > qışuwlı, qışımalı
 kâşif > şoluwşı
 kaşlı > qastı
 kaşlı gözlü > qası-közi qiyilğan
 katı > 1. qattı, 2. qatal, qatıgez,
 meyirimsiz
 katı kalpli > qatal, qatıgez,
 meyirimsiz
 katı yürekli > qatal, qatıgez,
 meyirimsiz
 katıklı > qospalı
 katıksız > qospasız
 katımlık > y
 katıntı > y
 katır inadı > y
 katır karı > y
 katır kutur > qatır-qutır
 katırlık > qıñırlıq, qasaruwşılıq
 katışık > qospa, aralas
 katışıksız > qospasız, taza
 katışmaç > y
 katillik > qanışerlik
 katkılı > qospalı
 katkısız > saf
 katlı > 1. qattalğan, büktelgen, 2.
 qabattı
 katmanlı > y
 katmer katmer > qabat-qabat, qat-
 qat
 katmerli > qat-qabat
 katmerli yalan > y
 katmersiz > y

- katranlı > y
katransız > y
katur kutur > qatır-qutır
kauçuklu > qawçuqtı
kavalye > kavalər
kavaracı > y
kavga adamı > y
kavga kaşağısı > äzäzil, arandatuwşı
kavgacı > janjalqoy, töbeleskiş,
sotqar
kavgalı > janjaldı
kavgasız > dawsız, janjalsız
kavi > küşti, mıqtı, berik
kavis > iyin, iyilis, bügilis
kavisli > iyilgen, iyüwli, bügilgen
kavissiz > y
kavkılı > qabıqtı
kavkısız > qabıqsız
kavlak > qabıqsız
kavrayışlı > zerek, uğımtal, tusingiş
kavrayışsız >
kavruk > topas, añğal
kavrulmuş > 1. quwırılğan,
şijğırılğan, qızdırılğan, 2. arıq,
awruwlı, jüdeu
kavuklu > y
kavunsu > y
kavunumsu > y
kayağan > tayğaq, sırğanaq
kayan > tayğaq, tayğanaq, jiltır
kayarto > ar-uyatsız
kaygan > tayğaq, tayğanaq, jiltır
kaygılı > qayğılı, muñdı, şerli,
qasiretti
kaygısız > qayğısız, muñsız,
uwayımsız
kaygısızca > biybaraqat, añdawsız,
jaybaraqat
kayırıcı > arqa
kayısımsı > y
kayışdıllı > y
kayıtlı > 1. tirkelgen, jazılğan, 2.
şektelgen
kayıtsız > 1. tirkelmegen,
jazılmağan, 2. nemquraylı, selqos,
selsoq, ıqılassız
kayıtsızca > nemquraylı, selqos,
nemketti
kaynak kişi > y
kaynaklı > y
kaynaşık > y
kaypak > oynamalı, pätüwasız,
satqın, tayğaq, tayğanaq, tayqaq
kaypakça > y
kaypaklık > satqındıq
kaytak > 1. oñaşa, oqşaw, awlaq
(orın), 2. özgerimpaz, qubılımpaz, 3.
jağimpaz, jaramsaq
kaytan bıyıklı > y
kaytanlı > y
kaytarıcı > erteñşil
kazalı > zawaldı
kazançlı > kiristi, tabıstı, paydalı
kazançsız > tabıssız, paydasız
kebir > 1. ulı, 2. qart, kəri, qariya

kederli > qayğılı, uwayımdı,
 qasiretti, jabıñqı,
 kedersiz > qamsız, beyqam,
 jaybaraqat
 keke > kekeş, tutıqpa
 kekeç > kekeş, tutıqpa
 kekeme > kekeş, tutıqpa
 kel > 1. taz, qotır, 2. taqır, jalañaş
 kelimesiz > y
 kelli felli > y
 kem > 1. kem, kemis, az, 2. jaman
 kem göz > jaman köz
 kemal > 1. jetilüw, tolığuw, 2. qun,
 qundılıq
 kemaliafiyet > y
 kepaze > 1. şatpaq, mağinasız,
 sandıraq, tantıq, 2. arsız, uyatsız
 kerahet > y
 keramet sahibi > y
 kerametli > y
 kerem > tektilik, asıldıq
 kerem sahibi > jarqın, keñ minezdi
 kerih > jerkeniştı, jiyreniştı, mäkürık
 kerim > 1. tekti, asıl, bekrat, 2.
 jomart, meyirimdi
 kerli ferli > y
 kesel > jalqawlıq
 keş > aqımaq
 ketum > sırdeste
 ketumiyet > y
 kıçtan bacaklı > y
 kılükal > kül-kübır, şüñkil
 kısır > 1. qısır, 2. qunarsız

kiskançlık > qızğınşaqtıq, künşildik
 kısmık > sarañ, baqıl, qarabay
 kıvanç > süyiniş, maqtanış,
 quwanış, masat
 kıvrak > 1. şapşañ, epti, 2. tapqır,
 alğır, zerek
 kıyafet düşkünü > y
 kıyakçı > y
 kıygı > ädilsizdik, ozbırlıq
 kıygın > jebirlenüwşi
 kıymet > qun, bağa
 kızgın > 1. qızğın, 2. aşuwlı, ızalı
 kibar > sıpayı, ädetti, iynabattı,
 biyazı
 kibir > menmendik, tākapparlıq
 kin > aşuw, kek, ıza
 kinci > kekşil
 kindar > kekşil
 kiralık adam > y
 kiralık kadın > y
 kiralık katil > y
 kiralık kız > y
 kişizade > tekti, soylı, bekrat
 kitapsız > kitapsız
 kıyaset > zerektik, sarasana
 kleptoman > kleptomaniya
 koçak > 1. batıl, erjürek, 2. jomart,
 mırza
 kokainman > y
 komplo > qaskünemdik, qastandıq
 konservatör > kertartpa
 konuşkan > aytımpaz, sözşeñ,
 sözuwar

- konuşma engelli > mılqaw, saqaw
 kopyacı > köşirmeşi
 korkak > qorqaaq, qorğalaq, jüreksiz
 kostak > 1. sırbaz, ädemi, 2. batıl
 koşuntu > jandayşaptar
 kovcu > ösekşi, jalaqor
 köle > qul, kün
 kör > kör, soqır
 köse > köse
 kötü göz > y
 kötü kadın > y
 kötü yol > jaman jol
 kötücül > y
 kötümser > pessimist, tüñilgen,
 torıqqan
 kötürüm > aqsaq, sal bolğan
 kubat > döreki
 kumarbaz > qumarpaş
 kurnaz > quw, jılpos, aylaker
 kuru iftira > y
 kuru laf > bos söz, qur söz
 kuruntu > uwayım-qayğı
 kusur > 1. kemistik, aqaw, kemşilik,
 2. uqıpsızdıq, selqostıq, 3. kinä,
 ayıp, qate
 kusurlu > aqawlı, mindi
 küfran > y
 küfürbaz > balağatiil, boqtampaz
 küstah > arsız, betpaq, ädepsiz
 lafügüzaf > dawrıqpa, jel söz, köbik
 söz, saltay-baltay, bıljır, sıldıraq söz
 lagar > arıq, jüdeu
 lakırtı > söz, bos söz, qur söz
 lakırtıcı > y
 lal > mılqaw
 lalüebkem > mılqaw
 lan > y
 lapacı > älsiz, küşsiz
 latif > nâzik, süykimdi, jağımdı
 latifeci > äzilqoy, qaljuñbas
 laubali > 1. ädepsiz, iybası, turpayı,
 döreki, 2. iymenbesten, ojarılıqpen
 layuhti > y
 letafet > 1. tartımdılıq, süykimdilik,
 2. sıpayılıq, nâziktik, talğağıştıq
 lezbiyen > lesbi
 luti > pederast
 lüks > sändilik, saltanattılıq
 lütufkar > sıpayı, qayıımdı, raqımdı
 lüzumsuz adam > y
 madrabaz > alayaq
 maganda > köregensiz, döreki,
 zeyinsiz
 maharet > eptilik, qabilet, ustalıq
 mahir > 1. qabiletti, isker, 2. epti,
 şeber
 mahrum > maqrum, jurday
 mahzun > qayğılı, muñdı, qapalı
 mal canlısı > paydakunem,
 düniyeqoñız
 malul > mügedek, jarımjan
 mantıqçı > y
 maraz > 1. awruw-sırqaw, 2. qıñır
 (adam)
 maraza > 1. awruw-sırqaw, 2. urıs-
 keris

- marifet > şeberlik, ustalıq, eptilik
 mart kedisi > y
 martaval > y
 martavalcı > y
 maskara > 1. külkili, küldirgi, 2.
 uyatsız, körgensiz, ädepsiz
 maslahat > y
 masum > 1. kinäsiz, künäsiz,
 beykünä, 2. päk, taza, 3. näreste,
 sebiy
 masume > 1. kinäsiz, künäsiz,
 beykünä (äyel), 2. päk, taza (äyel)
 mazeret > sıltaw
 mazlum > 1. qanalğan, ezilgen, 2.
 momın, köngiş
 meclisara > y
 meclup > quştar
 mecnun > jındı, aqılsız, esalañ
 mecruh > jaralı
 medariiftihar > y
 medeniyetsiz > mädeniyetsiz
 mefharet > maqtanuw
 mefluç > sal bolğan
 meftun > berilgen, qumartqan
 melanet > y
 menafi > y
 mendebur > ebedeysiz, ersi, kelissiz
 menfaat > payda, tabıs
 menfaat düşkünü > qulqınşıl,
 paydaşıl
 menfaatçi > qulqınşıl, paydaşıl
 menfaatperest > qulqınşıl, paydaşıl
 menfaatperver > qulqınşıl, paydaşıl
 menfaattar > qulqınşıl, paydaşıl
 menfur > jerkeniştı, jeksurın
 menhus > qutsız, sätsiz
 merdümgiriz > mizantrop
 meret > qırsıqtı
 mergup > y
 merhamet > ayaw, esirkew, eljir,
 jıluw
 merhametli > qayırmıdı, meyirimdi,
 raqımdı
 merhametsiz > qayırmsız, raqımsız,
 meyirimsiz, ayawsız
 mert > batıl, erjürek
 meşakkat > qiyınşılıq, maşaqat,
 beynet, azap
 meşin suratlı > uyatsız, arsız
 meşum > qırsıqtı, jaman
 metres > aşına, köñildes
 metroseksüel > y
 meymenet > baqıt, sättilik, jaqsılıq
 meymenetli > y
 meymenetsiz > 1. baqıtsız, sorlı, 2.
 qıñır
 mezellet > y
 meziyet > jekelik, ayrıqşalıq,
 erekşelik
 mıncırık > tentek, sotqar, uğımdı
 (bala)
 mıymıntı > iykemsiz, qırsız,
 qolapaysız
 mızıkçı > oyın buzuwşısı,
 arandatuwşısı, äzäzil
 mızımız > küñkildek

- mideci > y
 midersiz > y
 mikropluk > y
 minnoş > äsem, ädemi
 mirasyedi > ısırapşıl
 miskin > 1. enjar, selqos, bos, 2.
 müsepir, sorlı, beyşara, 3. jalqaw,
 sañdalbay
 mizantrop > mizantrop
 mostra > ülgı, model'
 muannıt > qıyqar, qıñır, eregispe
 muazzep > y
 muazzez > 1. qımbattı, süyikti, 2.
 qurmetti, qadirli
 mugalata > sofistika
 muhannet > y
 muhip > y
 muhlis > y
 muhtaç > 1. kerek, qajet, muqtaj, 2.
 kedey
 muhtelis > y
 muhterem > qurmetti, qadirli
 muhteris > 1. qomağay, aşköz,
 toyımsız, 2. qumar, ıntıqi ıntızar
 muhteriz > tartınşaq, iymenşek,
 jasqanşaq, uyalşaq
 muktedir > qabiletti, iykemdi
 murabaha > y
 musallat > beymaza, tınışsız
 musibet > baqıtsız, sorlı, zobalañ
 mustarip > awruwşañ
 mutaassıp > fanatik
 mutantan > sändi, saltanattlı
 muteber > 1. qurmetti, qadirli, 2.
 senimdi, 3. jaramdı
 mutlu > baqıttı
 mutmain > y
 mutsuz > baqıtsız
 muvaffak > tabıstı, jorğa
 muzaffer > jeñimpaz, jeñüwşi
 muzır > ziyankes
 muzip > äzilqoy, qaljıñbas
 mübalağacı > äsirelewşi, asırıp
 aytuwşi
 müdara > y
 müfsit > buzıq, bülükşi
 mükafat > marapat, sıylıq
 mükedder > qayğılı, uwayımdı,
 qasiretti
 mükemmel > keremet, tamaşa
 mülahham > semiz, juwan, mes
 mülayemet > köngiştik, jumsaqtıq,
 nāziktik
 mülayim > 1. jumsaq, nāzik, biyazı,
 2. iñğaylı, qolaylı, orındı
 mümeyyiz > y
 mümtaz > körnekti, üzdik, tañdawlı
 münasebetsiz > 1. orınsız, qıysınsız,
 2. kelissiz, uyatsız, ädepsiz
 münzevi > daraşıl
 mürai > ekijüzdi, opasız
 müsrif > ısırapşıl, ısırapqor
 müstebit > ozbır
 müstehcen > kelissiz, uyatsız,
 ädepsiz
 müşfik > meyirimdi, meyirban

- müşkülpeşent > kirpiyaz
 mütebasbıs > jağımpaz, jaramsaq
 mütebessim > külgiş, jımiyğan,
 külimsiregen
 mütecaviz > sottıqqış
 mütehassis > maman
 mütevezı > qarapayım, sıpayı
 mütevehhim > 1. qayğışıl,
 uwayımşıl, uwayımdı, 2. qorqaq,
 jüreksiz
 müzevir > ösekşi
 müziksever > muzıkaşıl
 nabekar > 1. paydasız, tiyimsiz,
 kereksiz, 2. qañğıbas, kezbe
 naçar > şarasız, amalsız, lajsız,
 naraw,
 nadan > nadan, bilimsiz
 nadide > y
 nadim > ökingen
 nadir > siyrek, kemde-kem, tapşı
 nakıs > kemdik, kemistik, mükistik,
 aqaw
 namert > nāmārt, opasız, qorqaq
 namus belası > y
 namus borcu > y
 namus cinayeti > y
 namus sözü > y
 namuskar > adal, namıstı, arlı
 namuslu > adal, namıstı, arlı
 namussuz > namıssız, arsız
 nankör > raqmeti joq
 narin > nāzik, jiñişke, āsem, kōrkem
 nazenin > nazdı, qılıqtı
 nazik > 1. ādepti, sıpayı, 2. nāzik,
 jiñişke
 nazlı > 1. nāzik, erke, nazdı, qılıqtı,
 2. qılımsığan, qılmıñdağan,
 bāldengen
 necabet > 1. tektilik, bezzattıq, 2.
 önegelilik
 necip > tekti, soylı
 nedamet > ökinüw, ökiniş
 nekais > nuqsandıqtar
 nekes > sarañ, qarınbay, baqıl
 nekre > tapqır, āzilqoy
 nemrut > qatıgez, tasbuwır
 nepotist > y
 neşeli > köñildi, quwanıştı,
 şatşadıman
 nevmıt > ümitsiz, amalsız, şarasız
 nezafet > tazalıq
 nezahet > tazalıq
 nezaket > sıpayılıq, izettilik,
 iynabattılıq, ādeptilik
 nifak > janjal, bıqsıma
 nifakçı > arandatuwşı
 nikbet > baqıtsızdıq, päleket
 nimet > iygilik, riyzıq, dāwlet, ırıs
 nimetşinas > y
 nisan balıǵı > y
 niyeti bozuk > jaman niyetti
 nobran > nadan
 noksan > nuqsan, kemşilik, aqaw
 nuhuset > sätsizdik
 numaracı > kāzep, alayaq
 nüfuz ticareti > y

- nükteci > tapqır, äzilqoy
 obartı > ulğaytuw, artıruw, köterüw, äsirelew
 obur > obır, meşkey, qomağay, tamaqsaw
 odalık > küñ
 oğlancı > pederast
 okus pokus > fokus
 olçum > y
 oldubitti > y
 olgun > 1. pısken, tolısqan, 2. jetilgen, eseygen
 onur > 1. ar, namıs, 2. adamgerşilik, abıroy
 onurlu > namıstı, namısqoy, arlı
 onursuz > layıqsız, qasiyetsiz
 Osmanlı kadını > y
 oyunbozanlık > oyın buzuwşılıq, zändemdik, arandatuwşılıq
 ödleq > qorqaaq, jüreksiz
 ödün > ornın toltıruw
 öfkeli > aşuwlı, ızalı
 öfkesiz > ızbarsız, ızasız, zärsiz, zilsiz
 öğüt > nasixat, ösiyet, keñes
 ömür adam > y
 ömür törpüsü > y
 önemli > mañızdı, mäñdi
 önemsiz > mänsiz, mañızsız
 örümcek kafalı > meşew
 övüngeñ > maqtanşaaq, böspe
 özensiz > 1. üstirtin, 2. uqıpsız, salaq
 özentici > y
 özerk > avtonomiyalıq
 özezer > mazoxist
 özgeci > al'turist
 özgün > özgeşe, original
 özür > 1. keşirim, aqtaw, 2. kemşilik, aqaw
 özveri > jankeştilik
 pabuçlı > şarkeli
 pak > päk
 palavra > bösüw, lepirüw
 palavracı > böspe, maqtanşaaq
 pasaklı > salaq, uqıpsız
 paskal > quwaqı, sayqımazaq, qaljıñqoy
 patavatsız > y
 paytak > maymaq
 peltek > şoljiñ, saqaw
 pepe > kekeş, tutıqpa
 pespaye > aram, oñbağan
 peşkeş > sıylıq
 pişman > ökingen
 pişmanlık > ökinüw, ökiniş
 plaçka > talaw, tonaw
 pornografi > pornografiya
 prensip > printsip, ustanım
 prestij > mäртеbe, qadir, bedel
 primitif > qarapayım, jabayı, döreki
 problem > mäsele, problema
 puluç > y
 ram > bağınuwşı
 reva > rawa

revnak > 1. jarqıl, jarqıraw,
 jaltıldaw, jıltıraw, 2. äsemdik
 rezil > uyattı, sumıray, masqara
 rikkat > sıpayılıq, izettilik,
 iynabattılıq, nāzıktik, jıñıskelik,
 meziret,
 rint > sawıqşıl, jaydarı, aqjarqın
 riya > riya
 riyakar > riyaşıl
 romantik > romantikalıq
 rüçhan > artıqşılıq, basımdıq
 rüküş > y
 rüsva > uyattı, sumıray, masqara
 rüşvet > para aluw
 saadetli > y
 sabır > sabır, şıdam, tözim
 sadakat > berilgendik, sengendik
 sadık > berilgen, senimdi, janqiyar
 saf > 1. saf, 2. añqaw, añğırt, 3.
 aqköñil, aqpeyil
 safa > raqat, läzzat, şattıq
 safderun > ergiş, añqaw, añğırt
 safdil > injıq, iylanğış
 saffet > 1. tazalıq, päktik, 2.
 añqawlıq, añğırttıq
 sağ > 1. aman-esen, aman-saw, 2.
 qospasız, taza, 3. tiri, zaqımsız,
 aman
 sağduyu > sanalılıq, estelik, aqıldılıq
 sağlamlık > beriktik, tözimdilik,
 mıqtılıq, qattılıq, sawındıq
 sağlık > densawlıq, esensawlıq
 sağlıklı yaşam > sawlıqtı ömir saltı

sahabet > qorğawşılıq, jaqtawşılıq
 sahavet > jomarttıq, beregendik
 sahteci > ötirikşi, kəzzap
 sahtekar > ötirikşi, kəzzap
 sak > saq, qırağı
 sakalı > y
 sakallı > 1. saqaldı, 2. qırkınbağan
 sakamet > 1. ziyan, zarar, kemistik,
 2. qate, jañılıs
 sakar > 1. qasqa, 2. iykemsiz,
 ebedeysiz, epsız
 sakıngan > saq, ustamdı, bayqağış,
 bayqawlı
 sakınımlı > saq, muqiyattı,
 bayqağış, bayqawlı
 salabet > mıqtılıq, beriktik, qattılıq
 salah > 1. tüzeliw, jaqsaruw, 2.
 amandıq, sawlıq, esendik, iygilik,
 jaqsılıq
 salahiyetli > ökiletti
 salahiyetsiz > pravosız
 saldırgan > sottıqqış, sottıqpalı,
 agressor, basqınşı
 salim > 1. aman-esen, 2. tınış,
 alañsız, beyqam
 sallabaş > y
 sallapati > jeñiltek, uşqalaq,
 ustamsız
 salpa > jalqaw, enjar, selqos
 saltanatlı > sändi-saltanattı
 saltanatsız > y
 saman alevi > üstirtin, şalağay,
 ötkinşi, uwaqıtşa

samur kaşlı > y
 samut > tuyıqtaw, tuyıqtıq
 sanlı > qurmetti, qadirli, ataqtı
 sapasağlam > sap-saw, büp-bütün,
 nıp-nıq
 sapı silik > qañğıbas, kezbe
 sapık > 1. azğın, buzılğan, 2. jındı,
 esersoq
 sapkın > adasqan
 sarahat > anıqtıq, ayqındıq, naqtılıq
 saralı > y
 saraylı > y
 sargılı > orawlı
 sargısız > y
 sarhoş > mas
 sarı çıyan > jawız, zulım
 sarılıklı > y
 sarışın > aqsarı, aqquba
 sarih > ayqın, aqiyqat, dawsız,
 talassız
 sarkıntılık > y
 sarsak > älsiz, qawsağan, qartayğan
 satanist > y
 savaşımcı > küresker, qayratker
 savruk > 1. uqıpsız, 2. alañğasar,
 jañğalaq
 savsak > uqıpsız, salaq, ıqılassız
 savurgan > ısırıpşıl
 saygı > qurmet, sıy, kişipeyildilik,
 sıpayılıq
 saygıdeğer > qadirli, qurmetti, sıylı
 saygın > sıylı, qurmetti, qadirli

saygısız > ädepsiz, iybasız, turpayı,
 döreki
 sayın > qurmetti, qadirli
 saymazlık > y
 sebatlı > tabandı, qajırlı, turaqtı
 sebatsız > turaqsız, qubılmalı,
 turaqtı
 seciyeli > minezdi
 seciyesiz > minezsiz
 seçkin > 1. tañdawlı, iriktelgen, 2.
 ataqtı, belgili
 sedef kakmalı > y
 sedefli > y
 sefalı > y
 sefasız > y
 seferli > y
 sefih > buzıq, qayırşı
 sefil > kedey, jarlı
 seksi > seksuwaldı
 sekter > 1. sektant, 2. qatal,
 meyirimsiz, qayırimsız
 selek > jomart
 selim > durıs, saw, senimdi, 2.
 zararsız, qawipsiz
 selzede > y
 semahat > jomarttıq
 semen > tolıqtıq, semizdik
 semih > jomart
 semirgin > y
 semiz > semiz, juwan, tolıq
 serazat > azat, erikti, erkin
 serbaz > jürekti, batıl, batır,
 kaharman, qaysar

- serbest > azat, bostan, derbes, erkin,
erikti, jay
serçin > y
serdengeçti > y
sergerde > ataman
sergüzeştçi > y
serinkanlı > salqınqandı, baysaldı,
sabrılı
serkeş > qaysar
sermayeli > y
sermayesiz > y
sermest > mas
sermestî > mastıq, masañdıq,
esiriktik
sersefil > qayırşı
serssem > aqımaq, dökir
serseri > qañğıbas, kezbe, qañğıma
sert > qattı, qatal, qatañ
sertifikalı > küwälikti, attestattı
sertifikasız > küwäliksiz, attestatsız
serüvenci > avanturist, qızıqqoy,
qızıqqış, qızıqşıl
serüvenli > y
serüvensiz > y
servet sahibi > bay
sessiz > 1. ünsiz, dawıssız, 2.
dabırsız, şuwsız, dıbıssız, 3. köngiş,
momın
sevdalı > qumartqan
sevecen > meyirimdi, qayırımıdı,
meyirban
sevgili > 1. ayawlı, qadirli, qımbattı,
2. süyikti
sevgisiz > maxabbatsız,
süyispenşiliksiz, meyirimsiz
sevici > y
sevimli > süykimdi, unamdı,
tartımdı
sevimsiz > süykimsiz, unamsız,
şıraylılıq
sevinçli > quwanıştı, şat,
māzmeyram
sevinçsiz > y
sevindirici > şattıqtı, quwanıştı
seviye > deñgey, дәreje
seviyeli > y
seviyesiz > jay, qatardağı, üyrenşikti
seyirci > 1. bayqawşı, baqılawşı, 2.
körermen
seyrek > siyrek, seldir
seyyar > 1. köşpeli, qıdırma, 2.
tasımalı, qozğalmalı
seyyie > jamandıq
seza > qonımdı
sıcakkanlı > 1. jılı qandı, 2.
süykimdi, tartımdı
sıdk > tuwralıq, ädildik, şınşıldıq,
şındıq, aqıyqattıq
sıfat > 1. sapa, qasiyet, belgi, 2. bet,
jüz, tür
sığıntı > buralqı
sıhhatli > saw
sıkı > 1. tıgız, jaqın, tar, 2. qatal,
qatañ, 3. şuğıl, jedel, 4. tez, jıldam
sıkı ağızlı > sırğa berik

- sıkıcı > jalıqtıratın, zeriktiretin,
qızıqtıratın, ıǵır
- sıkılğan > uyalşaq, iymenşek,
jasqanşaq, şeginşek, uyañ
- sıkılmaz > uyatsız, arsız, betsiz
- sıkıntılı > 1. awır, qiyın, 2. azaptı
- sıkıntısız > muqtajsız, qamsız,
beyqam
- sıkışık > qiynalğan, qısıltayañ
- sıkkınlık > y
- sılacı > y
- sıngın > tartınşaq, iymenşek,
jasqanşaq, uyalşaq, ürkek, qorqaq
- sınıflı > 1. sınıptı, 2. tap, taptıq
- sınıfsal > y
- sınıfsız > sınıpsız
- sır küpü > qupiyaşıl, sırğa berik
- sıracalı > y
- sıradan > qarapayım, kädimgi, jay
- sıralı > 1. tizbekti, 2. orındı, jüyeli
- sırasız > 1. jüyesiz, retsiz, 2. orınsız,
qiyınsız
- sırdaş > sırlas
- sırılısklam > malmanday
- sırıtık > y
- sırıtkan > mısılşıl, äjuwaşıl,
sıqaqşıl
- sırlı > qupiyalı
- sırma saç > y
- sırmalı > oqalı, zerli
- sırnaşık > mazasız, beymaza
- sırsız > sırsız
- sırtı pek > toq
- sırtı yufka > y
- sıska > arıq, tıryğan, jüdeu
- sıtmalı > bezgek awruwlı
- sızıntılı > y
- sızısız > y
- sicilli > y
- sidik yarışı > y
- siftinlik > y
- sigara tiryakisi > temekiqumar,
temekişil
- sigaralı > y
- sigarasız > y
- sigortalı > 1. saqtandırılğan,
qawipsizdendirilgen, 2. kepildi
- sigortasız > y
- sihirli > siyqırlı, duwalı
- silahlı > qaruwlı
- silahsız > qaruwsız
- silik > y
- silindirli > y
- silisiz > körgensiz
- simetrili > y
- simetrisiz > y
- sinameki > küñkildek
- sinerjik > y
- singin > uyalşaq, iymenşek,
tartınşaq, jasqanşaq, şeginşek, uyañ
- sinik > siñgen
- sinir törpüsü > y
- sinirleri kuvvetli > y
- sinirleri zayıf > küygelek
- sinirli > 1. küygelek, aşuwlanşaq, 2.
siñirli

sinirsiz > 1. siñirsiz, 2. salmaqı,
 baysaldı
 sinsi > zımıyan, zalım, surqıya
 siperli > y
 sirkat > urlıq
 sirkeli > y
 sistemli > jüyeli, rettweli
 systemsiz > beybereket, jüyesiz,
 şaşırandı
 sitayışkâr > qolpaştawşı
 sitemkâr > y
 sitemli > kinälaytın, ursısqan
 sivilceli > bezewlengen
 sivri > 1. üşkir, süyir, 2. ötkir, zerek,
 alğır
 sivri akıllı > y
 sivri dil > y
 sivri dilli > şaşar, ötkir
 soğanlı > piyazdı
 soğuk nevale > y
 soğukkanlı > salqınqandı, baysaldı,
 sabırlı
 soğurgan > y
 soğurmali > y
 soğutkan > y
 sohbet ustası > y
 sokak çocuğu > üysiz-küysiz bala
 sokak kadını > jälep, jezökşe
 sokak kızı > jälep, jezökşe
 sokaktaki adam > otandas
 sokulgan > juğımpaz, köpşil,
 qawımşıl, ötkir
 sokulu > kirgizüwli

solak > solaqay
 solda sıfır > y
 solgun > solğın, küñgirt, kömeski,
 bozğıl
 soluk benizli > y
 soluk kesici > tartımdı, qızıq
 soluksuz > dem almay
 somurtkan > tüneriñki, tunjırağan,
 ızğarlı
 somurtuk > jabıñqı, tüneriñki,
 ızğarlı
 somut > derekti, däyekti, naqtılı
 sonlu > y
 sonradan görme > y
 sonradan görmüş > y
 sonuçsuz > nätijesiz, jemissiz
 sopalı > y
 sorum > jawapkerşilik, jawaptılıq,
 mindettilik
 sorumlu > jawaptı
 sorumsuz > jawapsız
 sorunlu > şeşilmegen, problemalı
 sorunsal > y
 sorunsuz > problemsiz
 sorutkan > tüneriñki, tunjırağan,
 ızğarlı
 sosyal değerler > qoğamdıq
 qundılıqtar
 soyguncu > tonawşı, talawşı
 soysuz > 1. teksiz, 2. oñbağan,
 jeksurin
 söğütlü > y
 sömürgen > qanawşı

- sönük > 1. söngen, 2. küngirt,
kömeski, sönik
- sövgü > balağat, vul'garizm
- sövgücü > balağatşıl, boqtampaz
- sövücü > balağatşıl, boqtampaz
- söz cambazı > sözqumar, sözşeñ
- söz cambazlığı > sözşeñdik,
sözuwarlıq
- söz ebesi > y
- söz ehli > şeşen, tilmar
- söz sahibi > y
- sözsüz > sözsiz
- sözüne sahip > y
- sözünübilmez > y
- sözünün eri > vädeşil, vağdaşıl,
üwädege berik, aynımas, pätuwalı
- spesifik > erekşe, özgeşe
- spesiyal > arnayı, arnawlı, jeke,
salalıq
- spesiyalite > mamandıq
- spiritüel > y
- stabil > tabandı, turaqtı
- stabilize > turaqtı
- standartlı > y
- standartsız > y
- stresli > stresti
- stressiz > stressiz
- sualli > y
- sualsiz > surawsız
- sucul > y
- suçlu > kinäli, jazıqtı, qılmıstı,
qılmısker
- suçsuz > kinäsiz, jazıqsız
- suhulet > oñayşılıq, oñtaylıq,
jeñildik
- suhunet > 1. ıstıqtıq, 2. qızuw, 3.
jılılıq
- suiniyet > bıstıq, merez
- suistimal > y
- sulhçu > beybitşil
- sulhperver > beybitşil
- sultani tembel > y
- sulu > 1. şırındı, 2. suwlı, 3. suyıq,
4. iynabatsız, iybasız, körgensiz,
ädepsiz
- sulugöz > jılawıq
- sulugözlü > jılawıq
- sululuk > beymaza, jabısqaq,
mazasız
- sunu boylu > y
- sunturlu > 1. nağız, şın, 2. aypara,
älpetti, körkem
- sunturlu küfür > y
- surat düşkünü > usqınsız, siyıqsız
- suratlı > aşuwlı
- suratsız > 1. usqınsız, siyıqsız, 2.
tüneriñki, 3. qiysıq, qiyqar
- susak > alañğasar, esersoq,
äwmeser, aqımaq, jarımes
- susak ağızlı > mıljıñ
- susak burunlu > y
- suskun > tuyıq, tuyıqtaw
- susuz > 1. suwsız, şöl, 2. quwan,
qurğansılıq
- süfli > opasızdıq, oñbağandıq, pasıq,
topas

sükun > tınıştıq, damıl, maza, tınım
 sükunet > tınıştıq, damıl, maza,
 tınım
 sükunetli > tınış, tınıq
 sükut > ünsizdik, söylespew
 sükûti > tuyıq
 sümsük > añaqaw, añağirt
 sümüklü > şırıştı
 sünepe > beyşara, müsäpir
 süngerli > y
 süngersi > y
 süngersiz > y
 süngüsü düşük > y
 süngüsüz > y
 sünnet çocuğu > y
 sünnetli > sündetti
 sünnetsiz > sündetsiz
 süper > artıq, eñ, öte
 süprüntülük > y
 sürat > jıldamdıq, şapşañdıq
 süratli > jıldam, şapşañ, jedel
 süratsız > bayaw, jay, aqırın
 sürgülü > tiyekti
 sürgün > 1. aydaluw, 2. örken
 sürgüsüz > tiyeksiz
 sürmeli > y
 sürmesiz > y
 sürtük > qañğıbas (äyel)
 sürükleyici > qızıqtırarlıq
 süslü > 1. äşekeyli, 2. sırbaz, kerbez
 süssüz > äşekeysiz
 süt çocuğu > näreste
 sütliman > y

sütlü > sütti
 sütsüz > sütsiz
 sütü bozuk > y
 süzgeçli > y
 süzgün > älsiregen, tiytıqtağan
 süzgün bakış > qazığan közqaras
 süzgün göz > y
 süzücü > y
 süzük > y
 şahin bakışlı > y
 şahitli > küwäli, ayğaqtı
 şahitsiz > y
 şahsiyetli > kisilikti
 şahsiyetsiz > kisiliksiz
 şaibe > 1. daq, kir, 2. kemşilik,
 aqaw, kinärat
 şaibeli > aqawlı
 şaibesiz > aqawsız
 şakacı > äjüwaşıl, äzilqoy, qaljıñbas,
 äzilkeş, quwaqı, quwşikeş,
 oynampaz, sıqaaqqoy
 şakırtılı > y
 şakırtısız > y
 şaki > qaraqşı, tonawşı, bandit
 şaklaban > 1. qaljıñqoy, qaljıñbas, 2.
 jağımpaz, jaramsaq
 şakrak > köñildi, quwanıştı
 şallak > jalañaş
 şalvarlı > y
 şamalı > y
 şamar oğlanı > y
 şamatacı > ayqayşıl, dawrıqpa

- şamatalı > ayqay-qiyquwlı, uw-
duwlı
- şambabası > y
- şamil > y
- şampanyalı > şampandı
- şampanyasız > şampansız
- şanjan > qubılğış
- şanjanlı > qubılmalı, qulpırmalı
- şanlı > 1. dañqtı, 2. qadirli, qasiyetti
- şansız > 1. dañqsız, 2. ajarsız,
kōriksiz
- şanslı > aqjoltay, baqıttı, orazdı,
salımdı, ırıstı
- şanssız > baqsız, baqıtsız, qutsız,
sätsiz
- şantaj > şantaj
- şantajcı > şantajşı, bopsaşıl
- şapkalı > şapkalı
- şapkasız > şapkasız
- şaplı > y
- şapşal > äñgüdik, salaq, uqıpsız,
aqımaqtaw, esersoqtaw
- şapşalak > y
- şaraplı > şaraptı
- şarıltılı > sıldırılı
- şarıltısız > sıldırsız
- şarjōrlü > y
- şarjōrsüz > y
- Şarklı > şıgıs turğını
- şarlatan > dümşe, şarlatan, aldawşı
- şartlı > şarttı
- şartsız > sözsiz, bultarıssız
- şaşaa > sändilik, saltanattılıq
- şaşaalı > sändi, saltanattı
- şaşırtıcı > erekşe, ğajap, tañdanarlıq
- şaşkaloz > qıliy, qıysıq (köz)
- şaşkın > 1. dal, saqalaq, 2. jañğalaq,
alañğasar
- şaşmaz > aynımaytın
- şatafat > sändilik, saltanat
- şatafatlı > sändi, saltanattı
- şatafatsız > äşekeysiz, jadağay,
jupını
- şatır > kōñildi, quwanıştı
- şavalak > aqımaq, jındı, esersoq,
jarımes
- şayan > layıqtı, say
- şayeste > qonımdı, jay, jaylı
- şayi > y
- şaz > erekşe, eren
- şeamet > sätsizdik
- şebeklik > y
- şecaat > batıldıq, erlik, jürektilik
- şeci > batıl, erjürek
- şeddeli eşek > y
- şefik > meyirimdi, meyirli,
meyirbandı, qayırımıdı
- şefkat > meyirimdilik, qayırımdılıq,
meyirbandılıq
- şefkatli > meyirimdi, meyirli,
meyirbandı, qayırımıdı
- şefkatsiz > meyirimsiz, qayırımsız,
raqımsız, qatıgez, dōreki
- şekavet > qaraqşılıq, tonawşılıq,
bandittik
- şekilci > formalist

- şekilperest > formalist
 şekvacı > şağımşı, şağımpaz
 şemail > minez
 şen > köñildi, quwanıştı
 şenaat > jiyirkeniştilik, jamandıq
 şeni > y
 şenlik > 1. quwanış, şattıq, 2. serüwen, qıdırıs, 3. festival'
 şenlikli > sawıqtı, qızıqtı
 şenliksiz > sawıq-sayransız
 şer > jawızdıq, jamandıq, qastıq
 şeref konuğu > qurmetti qonaq
 şeref misafiri > qurmetti qonaq
 şerefli > 1. qurmetti, abıroylı, 2. qasterli, qasiyetti, ardaqtı
 şerefsiz > abıroysız, namıssız, arsız
 şerefyap > y
 şergil > masıl, jatıpişer, aramtamaq
 şerir > zulım
 şetaretli > köñildi, quwanıştı
 şevket > aybındılıq, ulılıq
 şevketli > qudiretti
 şevkli > 1. ıntalı, ıqlastı, 2. quwanıştı, 3. quştarlı, entuziast
 şevksiz > ıntasız, ıqlassız
 şeytan çekici > y
 şeytanlık > saytandıq, quwlıq, zalımdılıq, aramdıq
 şık > sändi, saltanattı, ädemi
 şımarık > erke, äzdek, esir, köleñ, tälpiş, şalduwar, şaljaq
 şıpsevdi > y
 şıralı > şırındı
 şırasız > şırınsız
 şırfıntı > öreskel, turpayı, döreki (äyel)
 şiddetli > 1. küşti, qattı, 2. qatal, qattı
 şıfalı > şıpalı
 şıfasız > şıpasız
 şıfrelı > şıfırlı
 şıirli > y
 şikayetçi > şağımşı, şağımpaz
 şikemperver > tamaqsaw, obır
 şimşekli > y
 şimşeksiz > y
 şipşirin > täp-täpti, unamdı
 şirin > süykimdi, tartımdı, unamdı
 şirret > şapıldaq, şataqşıl, baqırawıq, beyapar, dawkes, şaqıldaq
 şistli > y
 şişirmece > üstirt, jılıtpa, sırğıtpa,
 şişkin > isingen, qabarğan, qampiyğan
 şişko > semiz, tolıq, juwan
 şişman > semiz, tolıq, juwan, mes
 şivekâr > qılañ-sılañ, nazdı, qılımsığan, nazqoy, nazşıl
 şiveli > qılañ-sılañ, nazdı, qılımsığan, nazqoy, nazşıl
 şivesiz > y
 şom > kesapattıq, sätsizdik, sumdıq
 şom ağızlı > qaskünem
 şoparlık > y
 şorolo > y
 şovenizm > şovinizm

- şöhret > dañq, ataq
şöhret sahibi > ataqtı, dañqtı
şöhretli > ataqtı, dañqtı, tanımal
şöhretsiz > y
şömizli > köylekti
şömizsiz > köleksiz
şövalye ruhlu > y
şuh > y
şuurlu > sanalı, zerdeli
şuursuz > 1. sanasız, essiz, 2.
sanasız, zerdesiz
şümüllü > jan-jaqtı, kölemdi,
qoramdı
şüphe > kümän, şübä, sezik, küdik
şüphesiz > küdiksiz, şübäsiz,
kümänsiz
taahhütlü > mindetti
tabakalı > qabattı
tabakasız > y
tabanlı > 1. tabandı, 2. tirewişi, 3.
edendi
tabansız > 1. negizsiz, 2. edensiz, 3.
qorqaq, suwjürek
tabasbus > jağımpazdıq, jaramsaqtıq
tabi > tabiğiy
tabiatlı > minezdi
tabiatsız > 1. talğamsız, parıqsız, 2.
sıyımsız
tabiiyet > 1. taweldilik, bağıništılıq,
2. azamattıq
tabiiyetli > y
tabiiyetsiz > y
- tabütüvan > küş, quwwat, därmän,
şama
taçlı > täjdi
taçsız > täjsiz
taçsız kral > y
tadımlık > bir tatım, bir şökim
tafra > tåkapparlık, pandıq,
menmendilik
tafracı > asqaq, menmen, şadır
tahammülsüz > şıdamsız, tözimsiz
tahrikçi > arandatuwşı
tahrilli > sızıqtı, jolaq-jolaq
tahripkâr > joyqın, zalaldı
tahsisli > bölengen, belgilengen,
arnalğan
tahta göğüslü > y
tahtalı > taqtaylı
takatlı > küşti, şıdamdı, mıqtı
takatsiz > därmensiz, quwatsız, älsiz
takdirkâr > y
takılğan > mazaqtağış, kelemejdegiş
takıntılı > y
takıntısız > y
takipsiz > y
takkeli > taqiyalı
takkesiz > taqiyasız
taklidî > eliktew
taksirli > aqawlı, mindi
takt sahibi > y
takunyalı > y
takunyasız > y
talakat > y
talancı > tonawşı, talawşı

- tali > ekinşi
 talihli > baqıttı
 talihsiz > baqıtsız
 talimli > tälimdi
 talimsiz > tälimsiz
 talip > talapker
 talipli > talapker
 tamah > qomağaylıq, aşközdik,
 aşqaraqtıq
 tamahkar > qomağay, toyımsız
 tamam > tolıq, bütün, barlıq, bəri
 tamamıyet > bütindik
 tamamlayıcı > qosımşa, üsteme
 tamlık > y
 tanecikli > tüyir-tüyir
 taneciksiz > y
 taneli > tüyirli, tüyirşikti, dändi
 tanesiz > dänsiz
 tangırtılı > y
 tanıdıq > tanıs
 tanımamazlık > tanımağansuw
 tanımazlık > tanımağansuw
 tanınmış > abıroylı, bedeldi, belgili,
 dür, körnekti, mäşhürlik
 tanış > tanıs
 tanışık > tanıstıq
 tanıtılı > y
 tanıtsız > y
 taninli > ritmika, serpindi
 tannan > y
 Tanrı misafiri > qudayı qonaq
 Tanrı vergisi > y
 tantana > sändilik, saltanattılıq
 tantanacı > y
 tantanalı > sändi, saltanattı
 tantanasız > y
 tapalı > tığındawlı
 tapasız > tığınsız
 tapon > y
 taptaze > ur jana, jap-jas
 tapulu > y
 tapusuz > y
 tarafgir > y
 tarafılı > 1. jaqtı, 2. jaqtas, jaqtawşı,
 qoldawşı
 tarafsız > beytarap, qalıs
 taraklı > taraqtı
 taraksız > taraqsız
 taravet > jastıq, balğındıq,
 balawsalıq
 taravetli > jas, jana, örimdey,
 örimtal, uwız, uwızday
 tarifeli > layner
 tarifesiz > y
 tarifli > y
 tarifsız > y
 tartışmacı > talasqış
 tartışmalı > dawlı, dawşarlı, talastı
 tartışmasız > dawsız, egeessiz,
 tartıssız
 tarumar > y
 tarz > ädis, täsil, jol
 tasalı > uwayımdı, tınışsızdanuw,
 alañşıl
 tasarımılı > jobalanğan
 tasarruflu > uqıptı, qunttı, ünemşil

- tasasız > qamsız, jaybaraqat,
 beyqam
 tasdiksiz > rastalmağan
 tasfiyeci > y
 taş kalpli > tasbawır, taşjürek
 taş yürekli > tasbawır, taşjürek
 taşkınlık > jeligüwşilik, qozuwşılıq,
 qızuwşılıq
 taşlı > tastı
 taşralı > tüzdik
 taşsız > tassız
 tat > däm, tatım
 tatlı bela > y
 tatlı dil > tätti til
 tatlı dilli > tili maydı, sözuwar
 tatlı sert > y
 tatlı sözlü > tili maydı, sözuwar
 tatlılık > 1. tättilik, 2. tartımdılıq,
 unamdılıq, süykimdilik
 tatminkâr > qanağattandıratın,
 tatımdı
 tatminsiz > y
 tatsız > dämsiz
 tawcı > alayaq, zalım
 tavizci > y
 tavizkâr > y
 tavlı > semiz, juwan, mes
 tavsız > y
 tavsiyeli > y
 tavsiyesiz > y
 tavşanyürekli > suw jürek, qorqaq
 tayinli > tağayındalğan
 tayinsiz > y
- taze > 1. jana, 2. tuñ
 tazyikli > qısımdı
 tazyiksiz > qısımsız
 tebelleş > y
 teberli > aybaltalı
 tebersiz > aybaltasız
 tebessümlü > külimsiregen
 tebessümsüz > y
 tebeşirli > borlı
 tebeşirsiz > borsız
 tecavüzkâr > sottıqqış, sottıqpalı,
 agressor, basqınşı
 tecrübeli > täjiriybeli
 tecrübesiz > täjiriybesiz
 tedarikli > qorlı
 tedariksiz > y
 tedbirli > saq, qırağı, abay, ıqtıyat
 tedbirsiz > qamsız, muqiyatsız
 tedirgin > tınışsızdangan, alañşıl
 tefavüt > özgeşelik, erekşelik
 tefekkür > oylaw
 teferruatlı > egjey-tegjeyle, süreli,
 täptiş, jan-jaqtı
 teferruatsız > y
 tehditkâr > y
 tehi > bos
 tehirli > keşiktirilgen
 tehirsiz > keşigüwsiz, keşewilsiz,
 kidirissiz
 tehlikeli > qawipti, qaterli, zawaldı
 tehlikesiz > qawipsiz, qatersiz
 tek adam > y
 tek tarafılı > bir jaqtı

tek yanlı > bir jaqtı	temiz > taza
tek yönlü > bir jaqtı	temiz yürekli > aq jürek, adal
tekâsül > jalqawlanuw, erinüw, erinşektik, ezdik, sılbırlıq	temizlik > 1. tazalıq, 2. tazalaw, jiynastıruw
tekbenci > solipsist	temkinli > qunttı, uqıptı, saq
tekdüzelik > biriñğaylıq, monotondıq, birqalıptıq	temkinsiz > abaysız, añğırt, asığıs
tekebbür > tåkapparlıq	tempolu > ırğaqtı, qarqındı
tekin > 1. bos, elsiz, 2. baqıttı	temposuz > qarqınsız
tekinsiz > baqıtsız	tenasüpsüz > jağdaysız
teklifli > resmiy, formal'dı	tendürüst > mıqtı, tıñ, äldi, berik
teklifsiz > erkin, adal, şın	teneşir horozu > y
tekrarlı > qaytalanğan	teneşir kargası > y
tekrarsız > y	tenkitli > y
telaşe müdürü > y	tenkitsiz > y
telaşe nazırı > y	tenteli > qalqalı
telaşlı > üreyli, abırjıñqı, äbigerşil, muñşıl, örekpüwli	tenteneli > şilterli
telaşsız > asıqpay, alañsız, jaybaraqat, salmaqı	tentenesiz > şiltersiz
telli duvaklı > y	tentesiz > qalqasız
teltikli > aqawlı	tepeden inmecı > y
teltiksiz > aqawsız	tepesiz > y
tembel > jalqaw, enjar, selqos, aramtamaq, boyküyez	tepkili > reaktivti
tembihli > y	tepkinlik > y
tembihsiz > y	tepkisiz > y
temelli > 1. tabandı, 2. negizdi, däleldi, 3. berik, nıq, bekem, 4. bütindey, tolıq, äbden	terakkiperver > y
temelsiz > 1. negizsiz, дәlelsiz, 2. turaqsız	terbiye > 1. tärbiye, 2. ädep, etika
temerrüt > tikşildik	terbiyeli > tärbiyeli, önegeli, ädepti
	terbiyesiz > tärbiyesiz, ädepsiz, körgensiz, 2. kelissiz, orınsız, ädepsiz
	tereddütlü > senimsiz
	tereddütsüz > batıl, benimdi
	terelelli > y
	tereyağlı > y

terletici > 1. terletetin, 2. qiyın, awır
 terli > terli, terşeñ
 terörcü > terrorist, terrorşı
 terörist > terrorist, terrorşı
 ters > teris, sırt, 2. qarama-qarsı,
 teris, 3. qayşı, kereğar
 tertemiz > 1. tap-taza, 2. pāk, adal
 tertipli > 1. retti, 2. uqıptı, tiyanaqtı
 tertipsiz > tärtipsiz, retsiz, jönsiz, 2.
 uqıpsız, salaq
 terütaze > ur jana, jap-jas
 tescilli > tirkelgen
 tescilsiz > tirkelmegen
 tesellisiz > jubanışsız
 tesettürlü > y
 teseyyüp > y
 tesirli > äserli, ıqpaldı, nätijeli,
 tiyimdi
 tesirsiz > äsersiz, nätijesiz
 teslimiyetçi > y
 tespikli > y
 testereli > y
 teşhirci > y
 teşkilatlı > uyımdasqan, birikken
 teşkilatsız > y
 teşne > y
 teşvikçi > intalandıruwşı
 teşvikkâr > intalandıruwşı
 tetik > 1. qırağı, sergek, saq, epti, 2.
 nāzik, şeber
 tevazu > y
 tevazulu > y
 tevazusuz > y

tevekkel > täwekel
 tevellütlü > tuwılğan
 teyelli > y
 tez > şapşañ, jıldam
 tez canlı > jelgek, şıdamsız, sabırsız
 tezatlı > qayşı, kereğar
 tezkiyesi bozuk > y
 tezli > y
 tezyifkâr > y
 tıkaçlı > tığındı
 tıkaçsız > tığınsız
 tıkalı > jabıq
 tıkamalı > tığındı
 tıkanık > 1. bulıqqan, qarlıqqan,
 tunşıqqan, 2. ünsiz, dıbıssız
 tıkışık > qısılğan, sığılğan
 tıkız > 1. semiz, tolıq, 2. qattı
 tıknaz > dembelşe, kespeltek,
 qayınqaptal, torsiqtay
 tıknafeslik > y
 tıksırıklı > qawsağan, kewdiregen,
 qartayğan
 tılsımlı > tılsımdı
 tımarhane kaçkını > jındı, äwmeser,
 tentek
 tımarhanelik > y
 tımarlı > y
 tınlamalı > y
 tınlaticı > y
 tınmaz melaike > y
 tıntın > 1. bos-bos, 2. nadan,
 bilimsiz
 tıpalı > tığındı

- tıpasız > tığinsız
 tıraşlı > qırınğan
 tıraşsız > qırınbağan
 tırhallı > y
 tırıl > 1. jalañaş, lıpasız, 2. aqşasız
 tırmanıcı > al'pinist
 tırnakçılık > y
 tırnaklı > tırnaqtı
 tırnaksız > tırnaqsız
 tırtıkçı > qaltaman
 tırtıklı > kedir-budırlı
 tırtıllı > tisti, ketilgen
 tıynet > minez
 tıynetsiz > minezi jaman, minezi
 jataq
 ticani > dörekilik, körgensizdik
 tiksindirici > jerkeniştı
 tilkilik > quwlıq, aylakerlik,
 zalımdıq
 tilkimsi > y
 tipik > erekşe, tån
 tipili > borağan, uytqığan
 tirendaz > sadaqşı
 tirşe gözlü > y
 tiryaki > naşaqor, apiyınşı, 2.
 qumarpaz, äwesqoy
 titiz > 1. talğağış, 2. qatal, 3.
 sıyımsız, qazımır, urısqaq
 titrek > dirildegen
 titreşimli > terbelmeli, teñselgiş,
 dirildegiş
 titreşimsiz > y
 tohumlu > tuqımdı
 tok > toq
 tok sözlü > y
 tokalı > toğalı, şaşbawlı
 tokasız > toğasız
 tokatçı > alayaq, aldamsı
 tokgözlü > qanağatşıl, nısapşıl
 tokluk > toqtıq
 tokmakçı > al'fons
 tokuz > qalın, tığız
 toleranslı > şıdamdı, tözimdi
 toleranssız > tözbeytin, şıdamaytın
 tolgalı > duwlığalı
 tolgasız > duwlığasız
 tombalak > etjendi, tolıq
 tombik > y
 tombul > juwan, tolıq, semiz,
 etjendi, müsindi
 tonton > süykimdi
 top sağır > y
 top sakallı > y
 topal > aqsaq
 toparlacık > dop-domalaq
 toplu > 1. jıp-jıynaqı, rettweli, 2.
 doptı, 3. etjeñ
 topluca > 1. üyirli, 2. jıynaqılaw
 toplumsal değer > y
 topraklı > topıraqtı
 topraksız > topıraqsız
 topuklu > ökşeli
 topuksuz > ökşesiz
 topuzlu > y
 tor > täjiriybesiz

- toraman > juwan, tolıq, semiz,
etjendi, müsindi
- torbalı > dorbalı
- torbasız > dorbasız
- torlak > jas, balğın
- tornalı > y
- torpilci > y
- torpilli > 1. torpedalı, 2.
- torpilsiz > y
- tortulu > tunbalı, şögindili
- tortusuz > tunbasız, şögindisiz
- tosun > şımır, şombal
- tosuncuk > alpamsaday
- toy > jas, balğın
- tozlu > şandı, tozandı
- töhmetli > 1. ayıpker, 2. kinäli,
jazıqtı
- töreci > ädepti
- törelı > y
- törelsiz > y
- törenli > saltanattı
- töresiz > ırımsız
- törpülü > egelgen
- törpüsüz > y
- tövbekâr > y
- tövbeli > y
- tövbesiz > y
- travesti > travesti
- trençkotlu > y
- trilyoner > y
- tufeyli > aramtamaq, jatıpişer,
masıl, parazit
- tuğlu > y
- tuğralı > y
- tuhaflık > küykilik
- tumbadız > y
- tumturak > säwlet, sendilik,
saltanattılıq
- tumturaklı > frazeologiya
- tunç bilekli > y
- Turani > y
- Turanlı > y
- turfa > 1. siyrek, 2. qunsız
- turist > turist, sayaxatşı
- turistik > turistik
- tutamaçlı > y
- tutamaksız > 1. tutqasız, sapsız, 2.
- tireksiz, tayanışsız
- tutarıklı > y
- tutarlı > üylesimdi, say
- tutarsız > aynımalı, tiyanaqsız
- tutkallı > jelimdi
- tutkalsız > jelimsiz
- tutkulu > qumar, intıq, intızar, iñkâr
- tutkun > 1. qumartqan, 2.
- äwestenüwşi, süyüwşi
- tutkusal > y
- tutkusuz > y
- tutucu > kertartpa, konservator
- tutuk > 1. tutıqpa, kekeş, 2. uyalşaq,
iymengiş, 3. jaybasar, sılbır, şaban,
4. qarlıqqan
- tutuklu > tutqınlanğan
- tutuksuz > y
- tutulu > y
- tutumlu > ünemdi, uqıptı, qunttı

tutumsuz > ısırapşıl, ısırapqor

tuz ekmek düşmanı > y

tuzlu > tuzdı

tuzsuz > tuzsız

tuzu kuru > y

tükenik > y

tükenmişlik > küşsizdik, älsizdik,

qaljırağandıq

tümsekli > şığıñqı, döñesti

tüplü > y

Türkvari > y

türlü > türlü

tütsülü > 1. ıstalğan, 2. mas

tüvana > quwattı, küşti, mıqtı,

qayrattı, äldi, tıñ

tüylü > jündi, tükti

tüysüz > jünsiz, tüksiz

ucube > küyki

uçarı > lepildek, jeñiltek, şoşaqay,

buzıq

uçkurlu > ışqırlı

uçkursuz > ışqırsız

uçlu > uştalğan, süyir

uçsuz > uşsız, şetsiz

uçucu > y

ufacık > up-usaq, tittey, quyttay,

quytaqanday, üyşiktey, şöjimdey

ufak > kişkentay, kişkene

ufaklı > y

ufaklık > 1. şağındıq, 2. balaqay

ufku dar > öresiz, tayaz

ufku geniş > y

ufuklu > y

ufuksuz > kökiregi tar

ufunetli > iriñdi

ufunetsiz > iriñsiz

uğru > urı

uğultulu > y

uğultusuz > y

uğur > baqıt, sätilik

uğurlayıcı > attandırırwşı

uğurlu > baqıttı

uğursuz > qırsıq, sätsiz, kesirli,

qutsız

uğuru açık > baqıttı

ukala > bilgiş, dañgoy, dañgaza

ukala dümbeleği > aqıldısımaq

ultramodern > y

ulu > ulı, danışpan

uluslu > y

ulussever > otansüygiş, patriyot

ulussuz > y

ulvi > ulı, ülken, biyik

ulviyet > biyiktik, zañğarlıq,

zeñgirlik, ulıqtıq, ulılıq

umarsız > amalsız, lajsız, şarasız

umum > barlığı, bəri, barşası

umurgörmüş > köpti körgen,

täjiriybeli, tısqayaq, ısqayaq

umursamaz > beyjay, kerenaw,

sañıraw, aqpa qulaq, qannen-

qapersiz

umut > ümit, senim, medew

umutlu > ümitker, ümitti, dämegöy

umutsuz > ümitsiz

unutkan > umıtşaq, umıqtıq

- unvanlı > şendi, ataqtı, дәrejeli
 uranyumlu > y
 urbalı > y
 usandırıcı > zeriktiretin, jalıqtıratın
 usçu > ratsiyonalist
 uskurlu > vintti, ventilyatorlı
 uslu > 1. momın, 2. juwas
 ussal > ratsiyonaldı
 usta işi > şedevr
 ustalık > ustalıq, şeberlik, ismerlik
 ustalıkılı > y
 usturuplu > y
 usul boy > y
 usulsüz > y
 utandırıcı > uyaldıratın
 utangaç > uyalşaq
 utangan > uyalşaq
 utanmaz > uyatsız, körgensiz, arsız
 utkulu > jeñsker
 utlu > abıroylı, arlı
 uyaklı > uyqastı
 uyaksız > uyqassız
 uyanık > 1. oyaw, uyıqtamağan, 2.
 pısıq, tapqır, zerek
 uyarıcı > y
 uyarıcı > saqtandıratın
 uyarlıq > säykestik, üylesimdilik,
 ündestik
 uyarsız > y
 uydurma > jalğan, jañsaq, qalpı,
 ötirik, sıpsıñ
 uydurmacı > ötirikşi, suwayt
 uyduruk > oydan şıǵarılğan
 uydurukçu > ötirikşi, suwayt
 uygur > örkeniyetti, мәdeniyetti
 uygulamalı > praktikalıq, qoldanbalı
 uygulanabilirlik > y
 uygun > 1. iñğaylı, qolaylı, 2.
 säykes, say
 uygunsuz > y
 uygunsuz kadın > y
 uyku sersemliǵı > ıyqısırap
 eseñgirew
 uykucu > uyqışıl
 uykulu > uyqılı
 uykusu ağır > y
 uykusu hafif > sergek
 uykusuz > uyqısız
 uymaz > y
 uymazlık > teristik
 uyruksuz > azamattıǵı joq
 uysal > köngiş, til alǵış
 uyumlu > üylesimdi
 uyumsuz > üylesimsiz
 uyuntu > jalqaw, enjar, selqos
 uyur > y
 uyurgezer > aykezbe, lunatik
 uyuşkan > köngiş, til alǵış
 uyuşmazlık > kelispewşilik,
 intımaqsızdıq
 uyuşturuw > esirtki, naşa
 uyuşuk > jigersiz, enjar, bos
 uyuşum > üylesimdilik, säykestik
 uyutucu > uyıqtatın
 uyuzluk > y
 uzak > uzaq, alıs, qaşıq

- uzak görüşlü > danagöy
- uzaklık > 1. alıstıq, qaşıqtıq, jıraqtıq, 2. aralıq, distantsiya
- uzaktan kumandalı > y
- uzaktan kumandasız > y
- uzam > y
- uzanım > y
- uzatmalı > y
- uzaylı > y
- uzgören > y
- uzgörür > y
- uzlaşıcı > y
- uzlaşmacı > kelisimpaz, mämileşil, ımıraşıl
- uzlaşmalı > y
- uzlaşmaz > ımırasız
- uzlaşmazlık > ımırasızdıq
- uzlaştırıcı > bitimşi, mämleger
- uzun boylu > uzın boylı, boyşañ
- uzun dişli > y
- uzunluk > uzındıq, uzaqtıq
- ücretli > aqılı, jaldama
- ücretsiz > tegin, aqısız, tölewsiz
- üç boyutlu > üç ölçemdi
- üç katlı > üç qabattı
- üç otuzunda > y
- üçkağıtçı > alayaq, quw, jılpas
- üçüncülük > üçinşi orın
- üçüzlü > y
- üflemeli > ürmeli
- üleştirimli > y
- ülcücü > idealist
- ülcücülük > idealizm
- ülcüdaş > ideyalas
- ümitli > ümitker, ümitti, dämeli
- ümitsiz > ümitsiz, tilewsiz
- ümme > jazuv-sızuvsız, sawatsız, nadan
- üniformalı > formalı
- üniformasız > formasız
- ünik > dara, teñdessiz, teñewsiz, teñsiz
- üniversiteli > y
- ünlü > ataqtı, dañqtı, tanımал
- ünsüz > y
- üretken > jasampaz, öndirimdi, önimdi, tiyimdi
- ürkek > ürkek, qorqaq, üreyşil
- ürkülü > y
- ürküntülü > ürkinişti, ürkiñki
- ürküntüsüz > y
- ürküsz > y
- ürkütücü > ürkinişti, ürkiñki
- ürpertici > y
- ürpertili > y
- ürünlü > y
- ürünsüz > y
- ürryan > jañalaş
- üsluplu > y
- üslupsuz > y
- üst insan > körnekti tulğa
- üstlü > y
- üstsüz > y
- üstü kapalı > emewrin, jumbaqtı, astar
- üstün > küşti basım

- üstün zekâ > erudit, bilimdara
 üstün zekâlı > darındı
 üstünlük > basımdılıq, artıqsılıq
 üşenç > jalqawlıq, erinşektik
 üşengeç > jalqaw, erinşek, enjar
 üşengen > jalqaw, erinşek, enjar
 üşütücü > y
 ütopist > utopist
 ütülü > ütiktelgen
 ütüsüz > ütiktelmegen
 üzengili > üzengili
 üzengisiz > üzengisiz
 üzgülü > azaptı, ğazaptı, maşaqqattı,
 qıyın
 üzgün > renjigen, reniştı, qılığan
 üzgüsüz > beynetsiz, maşaqqatsız
 üzücü > reniştı, ökiniştı
 üzümlü > jüzimdi
 üzümsüz > jüzimsiz
 üzünçlü > 1. qayğılı, 2. reniştı,
 jabırqañqı
 üzüntülü > 1. qayğılı, 2. reniştı,
 jabırqañqı
 üzüntüsüz > qamsız, beyqam,
 qayğısız
 vadeli > merzimdi
 vadesiz > merzimsiz
 vahametli > qawipti, qaterli
 vahşi > 1. jabayı, tağı, 2. qattı, küştı,
 zor, 3. döreki, körgensiz, sıyımsız
 vakar > baysaldılıq, salmaqılıq,
 bayıptılıq
 vakarlı > awır minezdi
 vakarsız > layıqsız, qasiyetsiz
 vakitli > orındı
 vakitsiz > mezgilsiz, uwaqıtsız
 vakumlu > y
 vakur > salmaqı, ustamdı, baysaldı
 vamp > y
 vantrilok > y
 varaklı > paraqtı
 varışlı > alğır, zerek, uğımtal
 vâris > murager
 vârisli > muragerli
 varisli > varikozdı
 vârisiz > muragersiz
 varissiz > varikozsız
 variyetli > bay, dâwletti, baquwattı
 varlıklı > awuqattı, bay, dâwletti,
 baquwattı
 varlıksız > kedey
 varsayımlı > y
 varyemez > sarañ, qıtımır
 vasat > 1. orta, 2. aynala
 vasıf > sapa, qasiyet, siypat
 vasıflı > maman, töselgen, ısılğan
 vasıfsız > siypatsız, qasiyetsiz
 vasıtalı > 1. quraldı, 2. janama,
 qosımşa
 vasıtalık > y
 vasıtasız > tikeley, tuwra
 vâsi > keñ, jazıq
 vasi > qamqorşı, öpekün
 vatan haini > otan satqını, opasız
 vatan hainliğı > otanın satuwşılıq
 vatanperver > otanşıl, patriyot

- vatansever > otanşıl, patriyot
 vatansız > otansız
 vaybabamcı > baqıravıq, ayqayşıl,
 dawrıqpa
 vayvaycı > urısqaq, küñkildek
 vazelinli > vazelindi
 vazelinsiz > vazelinsiz
 vazıh > anıq, ayqın
 vazife kurbanı > y
 vazife şehidi > y
 vazifeli > 1. mindetti, borıştı,
 jawaptı, 2. qızmetşi
 vazifesiz > y
 vazifeşinas > y
 vefakâr > senimdi, aynımaytın
 vefalı > senimdi, aynımaytın
 vefasız > turaqsız, aldamsı, opasız
 vehimli > y
 vejetaryen > vegetariyanşıl
 velut > jemisti, nätijeli, önimdi
 velveleci > ayqayşıl, dawrıqpa,
 dañğaza
 verecekli > qarızdar
 vergi > salıq
 vergi kaçakçılığy > salıqtan
 jaltaruwşılıq
 vergi kaçakçısı > salıqtan jaltaruwşı
 vergili > salıqtı
 vergisiz > salıqsız
 verimkâr > y
 verimli > 1. önimdi, öndirgiş, 2.
 jemişti, 3. rentabel'di, kiristi,
 paydalı, 4. şığarmaşıl
 verimsiz > 1. qunarsız, 2. astıqsız
 vesikalı > qujattı
 vesikasız > qujatsız
 vezinli > ölşengen
 vezinsiz > y
 vıcık > suyıq
 vırvırcı > mıljıñ, kökawız
 vicdanlı > ujdandı
 vicdansız > ujdansız, arsız, uyatsız
 vidalı > burandalı
 vidasız > burandasız
 vidolu > y
 vidosuz > y
 virajlı > aynalmalı
 virajsız > aynalıssız, burmasız
 viran > qıyrağan, tas-talqan
 viskozite > y
 vitaminli > vitamindi
 vitaminsiz > vitaminsiz, kenewsiz
 vitesli > jıldamdıqtı, şapşañdıqtı
 vizyon sahibi > köregen, oy-örisi
 keñ
 voltajlı > y
 vukufly > ğılımdı, zayırlı, qaraqtı
 vukufsuz > bilimsiz, nadan
 vurdumduymaz > nemqurayı,
 selqos, döreki, alañsız, äwmeserlew,
 beyjay
 vurgulu > lepti, ekpindi
 vurgusuz > ekpinsiz
 vurmalı > soqpalı
 vurucu > atqış, mergen
 vuruşkan > töbeleskiş, sotqar

vuzuhsuz > belgisiz
 vücutlu > tolıq, juwan
 yabancı > 1. şeteldik, şetel, 2. böten, bögde, 3. beytanıs
 yabanıl > jabayı, tağı
 yabani > 1. jabayı, tağı, 2. ürkek, qorqaq, döreki
 yabansı > oğaş, jat, böten
 yadırgatıcı > jat, oğaş
 yadigâr > jädigerlik, mura
 yağ tulumu > y
 yağışlı > jañbırlı
 yağışsız > jañbırsız
 yağız > 1. qara torı, 2. qara qoñır, qara ker, baran, 3. batıl, erjürek
 yağlı > 1. maylı, 2. paydalı, oljalı, 3. bay
 yağlı kuyruk > may şelpək, oñay
 olja
 yağmacı > tonawşı, talawşı
 yağmurlu > jañbırlı, nöserli
 yağmursuz > jañbırsız, qurğaq
 yağsız > 1. maysız, 2. arıq, jüdeu
 yahşi > jaqsı, ädemi
 yakalı > jağalı
 yakalıklı > y
 yakalıksız > y
 yakamozlu > y
 yakasız > jağasız
 yakaza > y
 yakıcı > 1. küydiretin, ıstıq, 2. kekesin, şaqpa

yakın > 1. jaqın, tayaw, 2. şamalas, juwıq, jaqın, uqsas
 yakışık > jarasuw, üylesüw
 yakışıklı > kelbetti, simbattı, kelisti
 yakışiksız > köriksiz, ajarsız
 yalaka > jağdayşıl, jarbaq, iytarşı
 yalan > ötirik, jalğan
 yalancı > ötirikşi
 yalancı pehlivan > y
 yalancı şöhet > y
 yalansız > jalğansız, aqıyqat
 yalayıcı > y
 yalçın > 1. tik, 2. tegis, tayğaq, jıltır
 yaldızlı > y
 yalı bülbülü > y
 yalı uşağı > y
 yalın > jalın
 yalıncaq > jalañ, jalañaş
 yalıtıcı > izolyator
 yalıtkan > izolyator
 yalnız > jalğız, dara
 Yalova kaymakamı > y
 yalpak > 1. beymaza, mazasız, 2. jağımpaz, jaramsaq, 3. tuñğiyıq, tereñ, şıñıraw
 yalpık > jalpaq, jazıq
 yalpılı > burañ, qiyralañ
 yaltak > jağımpaz, jaramsaq
 yaltakçı > jağımpaz, jaramsaq
 yamak > 1. kömekşi, qolğanat, 2. köngiş
 yamalı > jamawlı, jamalğan
 yamalı bohça > y

- yamçılı > y
yamçısız > y
yampiri > qiyıq, qiysayğan
yamuk > jantayğan, kölbegen
yamyam > 1. XXX, 2. jırtqış, jabayı
yanaklı > y
yanardöner > qubılmalı
yanaşıklık > y
yandaş > jaqtas, jaqtawşı, qoldawşı,
izbasar
yangısız > y
yanık > küygen, küyik
yanık ses > y
yanık sesli > y
yanılıcı > jañılıs, jañsaq, qate
yanılıtmacı > y
yanıtlı > jawaptı
yanıtsız > jawapsız
yankesici > qaltaqağar
yankılı > jañğırıtı
yankısız > jañğırıtqsız
yanlı > jaqtas
yanlış > 1. qatelik, jañsaqtıq,
ağattıq, 2. jañılıs, jañsaq, qate
yanlışlıq > qatelik, jañsaqtıq, ağattıq
yansımali > y
yansımasız > y
yansız > beytarap, qalıs
yanşak > mıljıñ, bädik
yantutmaz > beytarap, qalıs
yapayalınız > japadan-jalğız
yapaylıq > jasandılıq
yapıcılık > y
yapılı > 1. salınğan, jasalğan, 2.
deneli
yapıntılı > y
yapısallık > y
yapışıcı > y
yapışık > jabısqaq, tutqır
yapışkan > 1. jabısqaq, 2. jelim
yapmacık > jımısqı, kölgir, öp-ötirik
yapmacık gülüş > y
yapmacıklı > y
yapraklı > japıraqtı
yapraksız > japıraqsız
yaradılış > jaratılıs
yaradılışlı > y
yaramaz > 1. sotqar, tentek, 2.
jaramsız
yararlı > paydalı, tiyimdi
yararlıq > y
yararsız > paydasız, tiyimsiz
yaraş > y
yaraşık > säykestik, üylesimdilik
yaraşıklı > minasar, minasip
yaraşiksız > y
yaraşır > qonımdı
yaraticı > jaratqış, jasağış, jaratuwşı
yaraticılık > jasampazdıq,
tvorçestvo
yarayışlı > jaramdı
yarayışsız > sıyımsız
yardak > y
yardakçı > jandayşap
yardım > kömek, jârdem, qoldaw
yardımsever > qayırımşıl, panaşıl

yarım > 1. jarım, jartı, 2. jartılay,
 bitpegen, kem, 3. jarımjan,
 kembeğal, mügedek
 yarım adam > jarımjan, kembeğal,
 mügedek
 yarım akıllı > aqımaq
 yarım pabuclu > y
 yasaklayıcı > y
 yasaklı > tıyım salınğan
 yarasız > zañsız
 yaşlı > azalı, qaralı
 yassı > jalpaq, jazıq, tegis
 yastık bıyık > y
 yastıklı > jastıqtı
 yaş > 1. jas, şaq, 2. ılğalı, dımqıl,
 suwlı
 yaşartıcı > jas ağırğış
 yaşıt > qurbı, qurdas, jastı
 yaşlı > qart, kãri, qariya
 yaşlık > ılğaldılıq, suwlılıq,
 dımqıldılıq
 yaşmaklı > y
 yaşmaksız > y
 yataklı > y
 yataklık > 1. kerevet, 2. orındıq,
 kisilik
 yatık > 1. kölbew, jantayğan, eñkiş,
 2. tozğan, 3. qayıрма
 yatılı > mektep-internat, pansiyon
 yatısız > y
 yatkın > 1. kölbew, jantayğan,
 eñkiş, 2. epti, iykemdi, beyim

yavan > 1. mayız, 2. qatıqsız, 3.
 parıqsız, döreki
 yavaş > 1. bayaw, jay, aqırın, 2.
 salmaqıtı, baysaldı, bayıptı
 yavrukurt > y
 yavuz > 1. jaman, qattı, 2. aybattı,
 qaharlı, qatal, 3. ädemi, suluw
 yaya > jayaw, köliksiz
 yaygara > ayqay
 yaygaracı > ayqayşıl
 yaygın > y
 yayık > jalpaq, jaypaq
 yayık ağızlı > y
 yayılı > jayuwlı
 yaylı > 1. serippeli, 2. tarantas
 yayvan > jalpaq, jaypaq
 yazıksız > jazıqsız, künäsiz
 yazılı > jazılğan
 yazlıkçı > sayabaqşı
 yedi bela > janjalkeş, şataqqumar
 yedi canlı > qırıq jandı
 yedili > y
 yedilik > y
 yeğlik > artıqşılıq, basımdıq
 yeğni > 1. jeñil, 2. uşqalaq
 yeknesak > birkelki, birıñğay
 yekpare > y
 yeksan > y
 yeldirmeli > y
 yeldirmesiz > y
 yeleli > y
 yelengeç > y
 yelli > 1. jaldi, 2. uşqalaq

- yelloz > y
yeltək > turaqsız, qubılmalı, uşqalaq
yemekli > y
yemeksiz > y
yemenili > y
yeminli > anttı
yeminsiz > y
yemişli > jemisti
yemlikli > y
yemliksiz > y
yeni > jana
yenici > y
yenilik > jañalıq, özgeris
yenilikçi > jañaşıl, novator
yenli > jeñdi
yensiz > jeñsiz
yepelik > jiñişke, nāzik, taldırmaş
yer cücesi > y
yergici > satirik, sıraqşısı
yericı > y
yerleşik > 1. otırıqşısı, 2.
mekendewşi, turğılıqtı
yerli > jergilikti, turğılıqtı
yermeci > y
yermeli > y
yersiz > 1. orınsız, retsiz, 2.
şatpıraq, sandıraq
yeşilli > jasıldı
yetenek > qabilet, darın, talant
yetenekli > qabiletti, darındı, talanttı
yeteneksiz > qabiletsiz, darınsız
yeterli > 1. qabiletti, 2. jaramdı, 3.
jetkilikti
yeterlik > 1. qabiletilik, eptilik,
iskerlik, 2. xabardarlıq
yetersiz > 1. qabiletsiz, 2. jetkiliksiz,
3. nātijesiz
yetik > 1. tājiribeli, ısılğan, 2.
pisken, tolısqan
yetim > jetim
yetingen > qanağatşıl, nısapşıl
yetişmiş > 1. tājiribeli, ısılğan, 2.
pisken, tolısqan
yetkeli > āmirli, bedeldi, ıqpaldı,
abıroylı
yetkili > ökiletti
yetkin > eseygen
yetkisiz > ökiletsiz
yevmiyeli > y
yezitlik > y
yığılı > jıyuwlı, üyüwli
yıkık > qıyrağan, bülengen,
talqandalğan, buzılğan
yıkkın > qıyrağan
yıldırımli > y
yıldızı dişi > süykimdi, unamdı
yıldızı düşük > baqsız, baqıtsız,
qutsız, sātisiz
yıldızlı > juldızdı
yıldızsız > juldızsız
yılgın > 1. zārezep, jalıqqan, 2.
üreylengen, ürikken
yılışık > y
yılışkan > y
yılmaz > qajırlı, batıl, qajımas
yıprak > şoqpıt, mojqıq

yıpratıcı > qaljıratatın, qajıtatın,
 şarşatatın, tiyıtqatatın
 yırtıcı > 1. jırtqış, 2. qanışer,
 qanıpezer, qanqumar
 yırtık > 1. jırtıq, 2. uyatsız, arsız, 3.
 tozğan, yeskirgen
 yırtmaçlı > jırmalı, qiymalı
 yırtmaçsız > jırmasız, qiymasız
 yıvışık > y
 yiğit > 1. jığit, bozbala, 2. batır,
 batıl, jürekti
 yinelemeli > y
 yitik > joq
 yiyici > paraqor, paraşıl
 yiyimli > y
 yiyintili > y
 yoğun > qalın, qoyuw, tıǵız
 yoğurtlu > yogurttı
 yokluk > joqtıq
 yoksul > 1. kedey, jarlı, 2. naşar,
 jetkiliksiz, mardımsız, jartımsız
 yoksun > maqrum, maqurım, ada,
 juda
 yoksunlu > y
 yoksuz > 1. kedey, jarlı, 2. naşar,
 jetkiliksiz, mardımsız, jartımsız
 yokuşlu > örli
 yokuşsuz > örsiz
 yolkesen > jolbasar, urlı
 yollu > 1. joldı, 2. jöndi, täwir, 3.
 jürdek, jüyrik
 yolsuz > 1. jolsız, 2. jönsiz, orınsız,
 zañsız, ädepsiz

yolu açık > y
 yoluk > y
 yordam > 1. eptilik, şiyraqtıq,
 şapşañdıq, 2. mañğazdanuw,
 kekireyüw, 3. täjiriybelik, ısılğandıq
 yordamlı > 1. kelbetti, sımbattı,
 kelisti, 2. qabiletti, beyimdi,
 iykemdi, epti
 yordamsız > mawbas
 yorgun > şarşağan, qaljırağan
 yorucu > şarşatatın, qaljıratın,
 qajıratın
 yosma > köñildi, suluw (äyel)
 yosunlu > mükti, baldırdı
 yoz > 1. aydalmağan, öñdelmegen,
 2. qunarsız, 3. döreki, körgensiz,
 ädepsiz
 yöndeşlik > y
 yönelmeli > y
 yönlü > 1. jaqtı, 2. qolaylı
 yönsüz > maqsatsız
 yöntemli > ädisti, metoddı
 yöntemsiz > ädissiz, methodsız
 yöresel > jergilikti
 yuları eksik > döreki, zeyinsiz
 yumuk > jumuq, jumuwlı
 yumuk gözlü > y
 yumulu > jumuwlı
 yumurcak > sotqar, tentek (bala)
 yumuşacık > jup-jumsaq,
 maqpalday, mamıqtay, ulpa, ülpek,
 ülpildek
 yumuşak > jumsaq

- yumuşak ağızlı > y
yumuşak başlı > köñilşek
yumuşak yüzlü > y
yurtsever > otanşıl, patriyot
yurtsuz > 1. otansız, 2. üysiz
yuvalı > uyalı
yuvarlacık > y
yuvarlak > döñgelek, domalaq
yüce > ulı, ülken, biyik
yüğrük > 1. jüyrik, uşqır, 2.
eñbeksüygiş, 3. şiyraq, epti, şapşañ
yüklü > jükti
yüksek > 1. biyik, asqar, zañğar,
zäwlim, 2. joğarı
yünlü > jündi
yünsüz > jünsiz
yüreği dar > y
yüreği delik > qayğılı, muñşerli
yüreği dolu > kekti, öşpendi
yüreği geniş > 1. aq könil, 2.
äwmeserlew, qayğısız
yüreği katı > qayırimsız, meyirimsiz
yüreği pek > qayırimsız, meyirimsiz
yüreği temiz > köñilşek, qayırımıdı
yüreği yanık > y
yüreği yaralı > muñdı, qayğılı
yüreği yufka > qayırımıdı,
meyirimdi, raqımdı
yürekli > jürekti, batıl
yüreksiz > jüreksiz, qorqaq
yürük > jüyrik, jürdek, jelgiş,
jelğabız
yüz akı > maqtanış, abıroy
yüz aklığı > maqtanış, abıroy
yüz karası > y
yüz kiri > y
yüze gülücü > eki jüzdi, riyaşıl
yüzgeçli > y
yüzlü > jüzdi
yüzsuyu > abıroy
yüzsüz > betsiz, uyatsız
yüzü ak > y
yüzü asık > jattaw
yüzü kara > şirkewli
yüzü pek > y
yüzü sıcak > y
yüzü soğuk > sustı
yüzü yerde > qarapayı, sıpayı,
jaysañ, qawıldaq
yüzü yumuşak > y
zaaf > küşsizdik, älsizdik, bosandıq,
pendeşildik
zafiyet > bostıq
zağlı > y
zağsız > y
zahir > zayır
zahirî > y
zahmetli > qiyın, maşaqqattı,
beynetti, azaptı
zahmetsiz > jeñil, oñay
zail > y
zait > y
zakkumlu > y
zalim > qatal, meyirimsiz, raqımsız,
qatıgez, jawız, jäbirşi
zaman adamı > y

- zaman ayarlı > y
 zaman çocuğu > y
 zamandaş > zamandas
 zamanlı > ritmdı, ırğaqtı
 zamansız > mezgilsiz
 zamklı > jelimdi
 zamlı > y
 zampara > qatınşıl, qatınqumar,
 qatınjandı
 zarafet > äsemdik, körkemdik,
 ädemilik
 zarar > ziyan, zalal, şıgın
 zararlı > ziyandı
 zararsız > ziyansız, zalalsız
 zarfçı > y
 zarflı > konvertti
 zarif > nâzik, äsem, körkem
 zatı > jeke
 zavallı > beyşara, bayğus, müsäpir,
 sorlı
 zaviyevi > y
 zayıf > 1. arıq, jüded, 2. älsiz,
 quwatsız, küşsiz
 zayıf sesli > älsiz dawıstı
 zebun > älsiz, quwatsız, därmensiz
 zebunküş > ezüwşi, qanawşı
 zecrî > ırıqsız, eriksiz
 zedeli > urılğan soğılğan
 zedesiz > tutas, aqawsız, bütün
 zehir hafıye > y
 zehirli > 1. uwlı, 2. kekesin,
 mısquıldı, sıqaq
 zehirsiz > uwsız
 zekâlı > aqıldı, zerek, añğarğış,
 uğımtal
 zekâsız > aqılsız, aqımaq
 zeki > aqıldı, zerek, añğarğış,
 uğımtal
 zelil > y
 zemberekli > y
 zeminli > y
 zendost > qatınqumar, qatınşıl
 zengin > bay, awqattı
 zevalsiz > mäñgilik, turaqtı
 zevk ehli > y
 zevkiselim sahibi > y
 zevkli > 1. talğamdı, talğampaz, 2.
 qızıqtı, köñildi, tartımdı
 zevksiz > 1. talğamsız, 2. qızıqsız,
 köñilsiz
 zevzek > mıljıñ, ezbe, sözqumar
 zeyrek > zerek, uğımtal
 zeytinli > zäytüندی
 zeytinsiz > zäytünsiz
 zeytinağlı > y
 zıddiyet > kontrast, şalıstıq
 zıhlı > jiyekti, qiymalı, kömkerilgen
 zıhsız > jiyeksiz, qiymasız
 zımbırtı > dıñğırlatuw
 zımnı > jasırın, bürkeme
 zıpçıktı > y
 zıpır > delqul, daraqı, esersoq
 zırcahil > şıp-şiyki nadan
 zırdeli > jarımes, esuwas
 zırhlı > y
 zırhsız > y

- zırlak > küñkildek, urısqaq
 zırtapoz > deliqlul, esalañ, esuwas
 zırtlak > dämsiz, maysız
 zırva > miljuñ, sandıraq
 zıt > qayşı, qarama-qarsı
 zıvanalı > y
 zıvanasız > y
 zıypak > tayğanaq, tayğaq, sırğanaq
 zibidi > deliqlul, esersoq
 zihayat > jandı, quwanıştı
 zikıymet > bağalı, qundı
 zikzaklı > iyrek, bultalaq
 zilli > 1. qoñırawlı, 2. betsiz, arsız, uyatsız
 zilli maşa > ädepsiz
 zilsiz > qoñırawsız
 zincirli > şıñjırlı
 zinde > küşti, mıqtı, tıñ
 zirzop > jındısürey, äwmeser
 ziyadar > jarqırağan, jarıq
 ziyalı > nurlı, sewleli
 ziyankâr > ziyankes, qaskünem, jawız
 ziyansız > ziyansız, şığınsız
 ziyaretçi > kelüwşi
 ziyasız > jarıqsız
 zor > qiyındıq, kedergi, böget, 2. qiyın, awır
 zorba > raqımsız, qatal, qısımşı, ezüwşi
 zorbalık > zorlıq, ozbırlıq
 zorgu > y
 zorgulu > y
- zorlamasız > jay, oñay, jep-jeñil, qiynalmay
 zorlayıcı > zorlıqşıl
 zorlu > y
 zorluk > zorlıq
 zorunlu > kerekti, qajetti, mindetti, şarasız
 züğürt > aqşasız, pulsız, kedey
 zül > opasızdıq, raqımsızdıq, ujdansızdıq
 zülüflü > zulplı
 züppe > kerbez, sänqoy
 zürriyetli > zürriyattı
 zürriyetsiz > zürriyatsız

Tablo 37: Otuz Yedinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
6.045			4.353			2.052		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları			Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeler Oranları					
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeler Oranı %
Türkçe	3.359	77,16	Kazakça	3.879	89,11			
Almanca	-	-	Almanca	1	0,02			
Arapça	648	14,88	Arapça	141	3,23			
Arnavutça	1	0,02	Arnavutça	-	-			
Bulgarca	1	0,02	Bulgarca	-	-			
Farsça	154	3,53	Farsça	130	2,98			
Fransızca	169	3,88	Fransızca	64	1,47			
İngilizce	1	0,02	İngilizce	6	0,13			
İspanyolca	1	0,02	İspanyolca	-	-			
İtalyanca	13	0,29	İtalyanca	2	0,04			
Latince	-	-	Latince	10	0,22			
Rumca	5	0,11	Rumca	-	-			
Rusça	-	-	Rusça	110	2,52			
Yunanca	1	0,02	Yunanca	10	0,22			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	994	22,83	Toplam Yabancı Söz Sayısı	474	10,88			
			Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İle İlgili Sayısal Bilgiler					
			Kazakça-Arapça			50		
			Kazakça-Farsça			36		
			Kazakça-Rusça			13		
			Kazakça-Fransızca			6		
			Kazakça-Yunanca			3		
			Arapça-Rusça			5		
			Arapça- Fransızca			2		
			Sözlüklerde Kökeni Farklı Bir Dil Olarak Gösterilen Fakat Kazak Türkçesine Rusçadan Girmiş Olması Nedeniyle Rusça Sözlere Arasında Değerlendirilen Sözlere Sayısı					
			10					

Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 6.045 sözün 4.353'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 2.052'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlere Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlere %77,16'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlere %89,11'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %11,95 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil

%14,88'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil, çok fazla olmamakla birlikte Farsçadır.

Değerler, nitelikler, erdemler, eksiklikler, kusurlar ile ilgili sözlerin olduğu bu bölümde her iki lehçenin de Türkçe söz kullanım oranı diğer birçok bölüme göre oldukça yüksektir. Bu durum iki lehçeyi kullanan toplumların ortak değerler, ortak kültüre, benzer yaşam tarzına sahip oldukalarını göstermektedir. Bunun sonucu olarak her iki lehçe de bu alandaki Türkçe sözleri korumuş ve günümüze taşımıştır.

Kazak Türkçesinde yabancı söz oranlarında çok yüksek bir oran göze çarpmazken Türkiye Türkçesinde Arapçadan alınan söz sayısının diğer dillerden alınan söz sayısına göre daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu ise yine Türkiye Türkçesini kullanan toplumların İslam dini ve coğrafi yakınlık sebebiyle Arap kültürü ve dilinden daha fazla etkilenmiş olduğunu göstermektedir.

2.38. Zamirler

2.38. 1. Kişi Zamirleri

ben > men

sen > sen

o > ol

biz > biz

siz > siz

onlar > olar

2.38. 2. Dönüştürme Zamirleri

kendi > öz

2.38. 3. İşaret Zamirleri

bu > bul, bu, osı, mına

şu > sol, osı

o > ol

bunlar > bular

şunlar > şular

onlar > olar

2.38. 4. Soru Zamirleri

kim > kim

ne > ne

2.38. 5. Belirsizlik Zamirleri

başkası > başqası

bazısı > keybir, keybirew

benimki > meniki

beriki > bergi

biri > biri, birewi

bir çoğu > köbi, köbisi, köpşiligi

bir kaç > birneşewi, birazı

birisi > biri, birewi

deminki > älgı, jañağı

falan > pälen, pälenşe, äldekim

falanca > pälenşe, pälen

filan > pälen, äddekim

filanca > pälenşe, pälen

hepsi > bäri, barlığı, barşası, tegis

her biri > ärqaysı

hiç biri > eşbiri, eşqaysı

kimse > birew, äldekim

kimi > key, keybir

kimisi > keybiri

öteki > başka, öñge

özge > özge, başka, böten

şey > närse

Tablo 38: Otuz Sekizinci Bölümün Sayısal Verileri

Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı			Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı		
38			38			0		
Her İki Lehçede Karşılığı Bulunan Sözlere İlgili Sayısal Veriler								
Türkiye Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				Kazak Türkçesi Bölümündeki Yabancı Söz Sayıları ve Yüzdeleri Oranları				
Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %	Dil Adı	Söz Sayısı	Yüzdeleri Oranı %			
Türkçe	28	73,68	Kazakça	34	89,47			
Arapça	6	15,78	Arapça	4	10,52			
Farsça	4	10,52	Farsça	-	-			
Toplam Yabancı Söz Sayısı	10	26,31	Toplam Yabancı Söz Sayısı	4	10,52			
				Farklı Dillerden Olan Sözlere Aynı Nesne veya Kavram İçin Kullanımı İlgili Sayısal Bilgiler				
				Kazakça - Arapça		2		

Bu bölümde yer alan zamirlerin tamamına her iki lehçede de karşılık bulunabilmiştir. Türkiye Türkçesi bölümündeki zamirlerin 6'sı Arapça, 4'ü Farsça iken Kazak Türkçesi bölümündeki zamirlerin yalnızca 4 tanesi Arapçadır.

SONUÇ

Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesinin söz varlığının isimler kapsamında karşılaştırıldığı bu çalışmanın Türkiye Türkçesi bölümünde Türkçe Sözlük'ten (TDK, 2011) belirlenen 36.558 söz yer almıştır. Kazak Türkçesi ile ilgili sözlüklerden yapılan taramalar sonucu bu sözlerden 20.928'ine karşılık tespit edilirken 15.630'una ise karşılık tespit edilememiştir. Türkiye Türkçesindeki bazı sözlere Kazak Türkçesinde karşılık bulunamamasının nedenlerinden biri olarak; sözün karşıladığı nesne veya kavramların Kazak Türkçesinin kullanıldığı coğrafyada, Kazak kültüründe, yaşamında yer almaması gösterilebilir. *Bitkiler* bölümü bu duruma en çok rastlanan bölüm olarak örnek verilebilir. Yalnızca Anadolu coğrafyasında yetişen, Kazakistan veya yakın çevresinde bulunmayan bir bitkinin adlandırmasının Kazak Türkçesinde yer almaması oldukça olağandır. Bu sözlere Kazak Türkçesinde karşılık bulunamamasının bir diğer nedeni, Türkiye Türkçesinde aynı nesne veya kavram için birden çok dile ait adlandırmanın birlikte kullanılıyor olmasıdır. Türkiye Türkçesinde bir nesne için bazen Türkçe bir adın yanı sıra o nesnenin Arapça adı, Fransızca adı veya Rumca adı kullanıldığı görülmektedir. Bu gibi nedenler ve taranabilen sözlüklerin hacminin Türkçe Sözlük'e kıyasla daha dar olması, Kazak Türkçesinde karşılığına ulaşamayan söz sayısının bu kadar yüksek olması sonucunu doğurmuştur.

Evren, Dünya, Gökyüzü, Hava Olayları, Yıldız Bilgisi başlığı altında Kazak Türkçesinin kendine ait kelimeleri kullanma oranı Türkiye Türkçesine göre %6,95 daha yüksektir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinin en çok kelime aldığı yabancı dil Arapça iken Kazak Türkçesinin en çok kelime aldığı yabancı dil Rusçadır.

Zaman başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 401 sözün 275'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 126'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %53,45'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %85,45'i Türkçedir. Türkçe söz kullanımı açısından karşılaştırıldığında ise Kazak Türkçesinde %32 daha fazla Türkçe söz kullanıldığı görülmektedir.

Madenler, Mineraller, Kimyevi Maddeler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 708 sözün 443'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 265'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %22,57'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin

%39,72'si Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %17,15 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %60,94'lük oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %39,27'lik oranla Rusçadır.

Bitkiler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.749 sözün 821'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 968'ine karşılık bulunamamıştır. Bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısının karşılığı bulunabilen söz sayısından fazla olmasının sebeplerinden biri de coğrafi farklılığın oluşturduğu bitki varlığı arasındaki farklılıklardır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,50'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %68,69'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %8,19 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %9,13'lük oranla Farsça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,87'lik oranla Rusçadır.

Hayvanlar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.660 sözün 714'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 946'ine karşılık bulunamamıştır. Bu bölümde karşılığı bulunamayan söz sayısının karşılığı bulunabilen söz sayısından fazla olmasının sebeplerinden biri de coğrafi farklılığın getirdiği hayvan türü ve çeşitliliğinin farklılığıdır. Bu bölümde her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %76,89'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %80,25'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %3,36 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %8,12'lik oranla Farsça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,02'lik oranla Rusçadır. 714 sözün 23'ünde hem Kazak Türkçesine ait söz hem de Rusça söz kullanılmaktadır.

İnsan Vücudu ve Fiziki Yapısı başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 765 sözün 519'una Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 246'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,90'ı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %84'ü Türkçedir ve Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %13,10 daha fazladır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %15,02'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %10,78'lik oranla Rusçadır.

Doğum, Hayat, Hayatın Çağları, Ölüm başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 147 sözün 115'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 32'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %53,04'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %71,30'u Türkçedir. Türkçe söz kullanımı yönünden Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesine kıyasla %18,26 daha yüksek orana sahiptir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Türkiye Türkçesinde %39,13'lük oranla, Kazak Türkçesinde ise %20'lik oranla Arapçadır.

Hastalıklar, Tedaviler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 770 sözün 583'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 184'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %43,22'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %49,40'ı Türkçedir. Kazak Türkçesi önde olmak üzere aradaki fark %6,18'dir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %40,65'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %38,76'lık oranla Rusçadır.

Hekimlik, Eczacı başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 338 sözün 226'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 112'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %27,43'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %40,26'sı Türkçedir. Türkçe söz kullanımı açısından Kazak Türkçesi %12,83 daha yüksek orana sahiptir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %42,92'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %40,70'lik oranla Rusçadır. Bu bölümde her iki lehçenin söz varlığının yarıdan fazlasını yabancı sözler oluşturmaktadır.

Besinler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1048 sözün 434'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 614'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %67,51'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %75,34'ü Türkçedir. Bu bölümde de Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımı Türkiye Türkçesine kıyasla daha yüksektir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %8,98'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %10,59'luk oranla Rusçadır.

Giyim, Süs, Takı başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 745 sözün 408'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 337'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin

%35,29'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %62,99'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %27,7 gibi yüksek bir oranla daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %34,55'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %19,11'lik oranla Rusçadır. Bu bölümde Türkiye Türkçesindeki yabancı sözler toplam sayının yaklaşık üçte ikisini oluştururken Kazak Türkçesindeki yabancı sözler toplam sayının üçte birini oluşturuyor denilebilir.

Ev başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 210 sözün 114'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 96'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,52'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %57,89'u Türkçedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %14,91'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,54'lük oranla Rusçadır.

Mobilya, Kap Kacak başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 553 sözün 321'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 232'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %51,40'ı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %67,28'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %15,88 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %15,88'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,75'lik oranla Rusçadır.

Araç-Gereç başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 2139 sözün 1105'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1034'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %58,46'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %64,16'sı Türkçedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,18'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,52'lik oranla Rusçadır.

Yerleşim Kültürü başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 603 sözün 363'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 240'ına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %63,91'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %67,49'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %4,52 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil

%17,90'lık oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %11,84'lük oranla Rusçadır.

Taşıtlar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 242 sözün 144'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 98'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %48,61'i Türkçe, Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %56,52 Türkçedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %35,41'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,13'lük oranla Rusçadır.

Evlilik, Aile, Akrabalık başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 419 sözün 286'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 133'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,62'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %83,21'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %12,59 daha fazla olduğunu göstermektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Arapçadır. Diğer bölümlerde Kazak Türkçesinin en fazla yabancı söz aldığı dil genellikle Rusça iken bu bölümde Arapça olduğu görülmektedir.

Ticaret, İş, Para, Maliye, başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.011 sözün 544'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 764'üne karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %55,51'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %62,68'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %7,88 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %21,32'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %16,91 oranla Rusçadır.

Meslekler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 3.081 sözün 1.436'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1.645'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %74,37'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,82'si Türkçedir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %12,18'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,59'lık oranla Rusçadır.

Tarım ve Bahçecilik başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 249 sözün 120'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 129'una karşılık bulunamamıştır. Bu

bölüm Kazak Türkçesi karşılığı bulunamayan sözlerin Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilen sözlerden fazla olan bölümlerendir. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %66,66'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %85,83'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %19,17 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,33'lük oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %6,66'lık oranla Farsçadır.

Denizcilik başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 379 sözün 99'una Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 280'ına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %48,48'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %58,58'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %10,1 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %24,24'lük oranla İtalyanca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,18'lik oranla Rusçadır.

İnşaat başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 306 sözün 154'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 152'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %45,45'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %59,74'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %14,29 daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu bölümde Türkiye Türkçesi bölümünde Türkçe söz kullanım oranı %50'nin altında kalmıştır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,77'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %16,88'lik oranla Rusçadır. %45,45'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %59,74'ü Türkçedir.

Diller, Dil Bilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyat başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.617 sözün 956'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 661'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %64,12'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %68,19'u Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %4,07 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en

fazla söz aldığı yabancı dil %19,14'lük oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %20,08'lik oranla Rusçadır.

Argo Unsurlar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 460 sözün 234'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 226'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %75,21'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %85,47'si Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımı Türkiye Türkçesine kıyasla %10,26 daha fazladır. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil Arapçadır.

Bilimler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 2.580 sözün 1.424'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 1.156'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %50,07'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %52,87'si Türkçedir. Bu bölümde Türkçe söz kullanım oranı her iki lehçede de birbirine yakındır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %38,55'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %37,64'lük oranla Rusçadır. Bu bölümde bilimsel terimlerin yoğun olması her iki lehçedeki yabancı söz oranını yükseltmiştir.

Eğitim başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 221 sözün 146'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 75'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %66,43'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %60,95'i Türkçedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,12'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,49'luk oranla Rusçadır.

Güzel Sanatlar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 951 sözün 463'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 488'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %42,33'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %40,17'si Türkçedir. Bu bölümde her iki lehçedeki Türkçe söz oranı %50'nin altında kalmıştır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %36,28'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,26'lık oranla Rusçadır.

Toplum İlişkileri, Oyunlar, Sporlar, Danslar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 873 sözün 475'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 398'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %54,94'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin

%66,73'ü Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımı Türkiye Türkçesine kıyasla %12,14 daha fazladır. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %17,05'lik oranla Fransızca iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %13,68'lik oranla Rusçadır.

Yolculuk başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 123 sözün 86'sına Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 37'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %51,16'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %70,93'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %19,77 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %19,76'lık oranla Fransızcadır. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil ise diğer birçok bölümden farklı olarak %5,81'lik oranla Fransızcadır ve onu %5,11'lik oranla Rusça takip etmektedir.

Toplum, Hükümet, Yönetim ve Siyaset (Sosyolojik Unsurlar) başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 1.436 sözün 874'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 562'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %61,09'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %68,64'ü Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %7,55 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %18,76'lık oranla Arapçadır. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil ise %17,62'lik oranla Rusçadır.

Yasama, Hukuk başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 619 sözün 347'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 272'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %49,85'i Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %71,75'i Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %21,85 gibi bir yüksek oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %45,95 gibi yüksek bir oranla Arapçadır. Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil de %10,66'lık oranla Arapçadır. Bu bölümde her iki lehçede de en fazla yabancı söz alınan dil Arapça olmuştur.

Ordu, Savaş başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 694 sözün 347'sine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 347'sine karşılık bulunamamıştır. Her

iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %56,49'u Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %63,40'ı Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %6,91 daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %25,07'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil de %23,34'lük oranla Rusçadır.

Dinler, İnançlar, İbadetler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 802 sözün 495'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 307'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %33,13'ü Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %38,58'i Türkçedir. Bu bölümde her iki lehçedeki Türkçe söz kullanım oranı %50'nin oldukça altındadır. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %51,31 gibi yüksek bir oranla ve Kazak Türkçesinde %38,78'lik oranla Arapçadır. Her iki lehçede de, Türkçeyi dahi geride bırakarak, en yüksek söz sayısına sahip dil Arapçadır.

Soyut Terimler başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 288 sözün 218'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 70'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %45,87'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %65,59'u Türkçedir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinde söz kullanım oranı %50'nin altındadır. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %36,69, Kazak Türkçesinde %21,10'luk oranlarla Arapçadır.

Vücutun Duyuları başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 76 sözün 55'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 21'ine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %76,36'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %90,90'ı Türkçedir. Bu bölümde Türkçe söz kullanım oranı her iki lehçede de diğer bölümlere oranla daha yüksektir. Bu bölümde Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil Farsçadır.

Duygu, Düşünce, İrade, başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 939 sözün 673'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 236'sına karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %50,22'si Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %63,59'u Türkçedir. Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine

kıyasla %13,37 daha fazla olduğu görülmektedir. Her iki lehçenin de en fazla söz aldığı yabancı dil, Türkiye Türkçesinde %33,87, Kazak Türkçesinde %12,18'lik oranlarla Arapçadır, Kazak Türkçesinde bunu %10,69'luk oranla Rusça takip etmektedir.

Değerler, Nitelikler, Erdemler, Eksiklikler, Kusurlar başlığı altında Türkiye Türkçesi bölümüne alınan 6.045 sözün 4.353'üne Kazak Türkçesinde karşılık bulunurken 2.052'sine karşılık bulunamamıştır. Her iki lehçede karşılığı bulunan sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %77,16'sı Türkçe iken Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin %89,11'i Türkçedir. Bu durum Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanımının Türkiye Türkçesine kıyasla %11,95 daha fazla olduğunu göstermektedir. Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil %14,88'lik oranla Arapça iken Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil, çok fazla olmamakla birlikte Farsçadır.

Zamirler başlığı altında yer alan zamirlerin tamamına her iki lehçede de karşılık bulunabilmiştir. Türkiye Türkçesi bölümündeki zamirlerin 6'sı Arapça, 4'ü Farsça iken Kazak Türkçesi bölümündeki zamirlerin yalnızca 4 tanesi Arapçadır.

38 farklı başlık altında sınıflandırılan sözlerden *Bitkiler, Hayvanlar, Besinler, Meslekler, Tarım ve Bahçecilik, Denizcilik, Güzel Sanatlar* bölümlerinde karşılığına ulaşamayan söz sayısı karşılığına ulaşılabilen söz sayısından daha yüksek olmuştur. Bu bölümler arasında ise Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilen söz sayısı ile Kazak Türkçesi karşılığı bulunamayan söz sayısı farkı en yüksek olan bölüm *Denizcilik* bölümü olmuştur.

Kelime sayısının az ve zamirlerden oluşuyor olması sebebi ile tüm sözlere karşılık bulunabilen tek bölüm *Zamirler* bölümü olmuştur. Onun ardından Kazak Türkçesi karşılığı bulunabilen söz sayısında en yüksek orana sahip olan bölüm ise *Doğum, Hayat, Hayatın Çağları, Ölüm* bölümü olmuştur. Çalışmada yer alan 38 bölümle ilgili sayısal veriler aşağıdaki tabloda da gösterilmiştir.

Tablo 39: Bölümlerle İlgili Genel Sayısal Veriler

Bölüm Numarası	Türkiye Türkçesi Bölümündeki Söz Sayısı	Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunamayan Söz Sayısı	Türkiye Türkçesi Bölümündeki Sözlere Kazak Türkçesi Karşılığı Bulunabilen Söz Sayısı				
			Türkiye Türkçesi		Kazak Türkçesi		
			Türkçe	Yabancı	Kazakça	Yabancı	
1.	871	353	518	326	192	362	156
2.	401	126	275	147	128	235	40
3.	708	265	443	100	343	176	267
4.	1749	968	821	546	275	564	257
5.	1660	946	714	549	165	573	141
6.	765	246	519	368	151	436	83
7.	147	32	115	61	54	82	33
8.	770	187	583	252	331	288	295
9.	338	112	226	62	164	91	135
10.	1048	614	434	293	141	327	107
11.	745	337	408	144	264	257	151
12.	210	96	114	69	45	66	48
13.	553	232	321	165	156	216	105
14.	2139	1034	1105	646	459	709	396
15.	603	240	363	232	131	245	118
16.	242	98	144	70	74	81	63
17.	419	133	286	202	84	238	48
18.	1011	467	544	302	242	341	203
19.	3081	1645	1436	1068	368	1017	419
20.	249	129	120	80	40	103	17
21.	379	280	99	48	51	58	41
22.	306	152	154	70	84	92	62
23.	1618	661	957	613	343	654	302
24.	460	226	234	176	58	200	34
25.	2581	1156	1425	713	711	753	671
26.	221	75	146	97	49	89	57
27.	951	488	463	196	267	186	277
28.	873	398	475	261	214	317	158
29.	123	37	86	44	42	61	25
30.	1436	562	874	534	340	600	274
31.	619	272	347	173	174	249	98
32.	694	347	347	196	151	220	127
33.	802	307	495	164	331	191	304
34.	288	70	218	100	118	143	75
35.	76	21	55	42	13	50	5
36.	939	266	673	338	335	428	245
37.	6405	2052	4353	3359	994	3879	474
38.	38	0	38	28	10	34	4
Toplam	36.558	15.630	20.928	12.834	8.094	14.611	6.317

Çalışma kapsamında Türkiye Türkçesi bölümüne dâhil edilen sözlerin %42,75'ine Kazak Türkçesinde karşılık bulunamazken %57,25'ine karşılık bulunabilmiştir. Her iki lehçede de karşılığı bulunabilen sözlerden Türkiye Türkçesi bölümündeki sözlerin %61,32'si Türkçe iken %38,68'i yabancı kaynaklıdır. Kazak Türkçesi bölümündeki sözlerin ise %69,81'i Kazak Türkçesine aitken yani Türkçe iken %30,19'u yabancı kaynaklıdır. Bu duruma göre Kazak Türkçesinde Türkçe söz kullanım oranı Türkiye Türkçesine kıyasla %8,49 daha fazladır. Dolayısıyla yabancı söz kullanımı aynı oranda Türkiye Türkçesinde daha fazladır.

Türkiye Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil, 20.928 söz arasında 3.338 söz ve %15,94'lük oran ile Arapçadır. İkinci sıradaki en fazla söz alınan yabancı dil ise 20.928 söz arasında 3.204 söz sayısı ve %15,30'luk oran ile Fransızcadır. Bu iki yabancı dili 20.928 söz arasında 670 söz ve %3,20'lik oranla Farsça takip etmektedir. Türkiye Türkçesi bölümündeki 20.928 söz arasındaki 8.094 yabancı sözün %41,24'ü Arapça, %39,58'i Fransızca, %8,27'si Farsça ve geri kalan yüzdeler diğer dillerden oluşmaktadır.

Kazak Türkçesinin en fazla söz aldığı yabancı dil 20.928 söz arasında 3.306 söz ve %15,79'luk oran ile Rusçadır. İkinci sıradaki en fazla söz alınan yabancı dil ise 20.928 söz arasında 1.110 söz sayısı ve %5,30'luk oranla Arapçadır. Bu iki yabancı dili 20.928 söz arasında 847 söz ve %4,04'lük oranla Fransızca takip etmektedir. Kazak Türkçesi bölümündeki 20.928 söz arasındaki 6.317 yabancı sözün %52,33'ü Rusça, %17,57'si Arapça, %13,40'ı Fransızca ve geri kalan yüzdeler diğer dillerden oluşmaktadır. Kazak Türkçesi bölümündeki yabancı sözlerin %50'sinden fazlası Rusçadan alınmıştır.

Türkiye Türkçesindeki sözlerden bazıları için Kazak Türkçesinde birden fazla dilden sözün birlikte kullanıldığı durumlar ile karşılaşılmıştır. Kazak Türkçesinde 20.928 söz arasında aynı nesne veya kavram için Kazakça ve Rusça sözlerin birlikte kullanımına 341 defa, Kazakça ve Arapça sözlerin birlikte kullanımına 317 defa, Kazakça ve Farsça sözlerin birlikte kullanımına 134 defa, Kazakça ve Fransızca sözlerin birlikte kullanımına 44 defa, Kazakça ve İngilizce sözlerin birlikte kullanımına 21 defa, Arapça ve Rusça sözlerin birlikte kullanımına 39 defa, Farsça ve Rusça sözlerin birlikte kullanımına ise 12 defa rastlanmıştır. Bu durum Kazak Türkçesine diğer dillerden girmiş olan sözlerin yerini tutacak Türkçe sözlerin kullanılmaya başlandığını

göstermektedir. Son yıllarda ağırlık verilen Türkçeleştirme çalışmalarının da etkisiyle zaman içerisinde bu birlikte kullanım yerini Türkçe söz kullanımına bırakacaktır.

Sözlüklerde kökeni farklı bir dil olarak gösterilen fakat Kazak Türkçesine Rusçadan girmiş olması nedeniyle Rusça sözler arasında değerlendirilen sözlerin sayısı ise 399'dur.

Bu iki lehçenin en çok yabancı söz aldığı dillere bakıldığında bu lehçeleri kullanan toplumların tarihsel süreç içerisinde hangi dil ve kültürlerden etkilenmiş oldukları hakkında da bilgiler edinmek mümkündür. Kazak Türkçesinin Türkiye Türkçesine kıyasla yabancı söz kullanımının daha düşük olmasının sebeplerinden biri olarak; Kazak Türkçesinin kullanıldığı coğrafyanın çevresinde çoğunlukla yine Türk lehçelerinin kullanılıyor olması söylenebilir. Bunun yanı sıra bağımsızlıktan sonra millileşme çalışmalarını ilk olarak Kazak Türkçesi üzerinde yoğunlaştırmışlardır ve yabancı sözler yerine Kazak Türkçesine ait sözlerin kullanımı yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Bir diğer etken olarak da bu tarz çalışmalar örnek gösterilebilir. Kazak Türkçesi bu durumun da etkisiyle Türkçe sözleri koruyarak günümüze kadar getirmiştir. Bunun yanı sıra üç yüz yılı aşkın süredir dilleri ve kültürleri ile doğrudan temas halinde oldukları Ruslardan etkilenmişler ve günümüzde Kazak Türkçesinde yer alan yabancı sözlerin en çoğunun Rusçadan olduğu bir durum ortaya çıkmıştır. Bu durumun oluşmasında Rusların iki yüzyıla yakındır bilinçli olarak uyguladıkları dil politikalarının etkileri de büyüktür.

Arap devletlerinin Türkistan coğrafyasına yönelmesi, Talas savaşından sonraki süreç içerisinde Türk topluluklarının İslamiyet'e girmesi, bu dinin kutsal kitabının Arapça olması, ardından Arap alfabesinin kullanılmaya başlanması gibi nedenler yüzyıllar içerisinde Türk lehçelerinin genelinde Arapça sözlerin yerleşmesine neden olmuştur. Günümüzde de Arapça, Türkiye Türkçesinde yabancı söz oranı açısından ilk sırada, Kazak Türkçesinde ise ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca coğrafi olarak doğrudan temas halinde olunmasa da 19. yüzyıldan başlayarak devam eden, Fransızcanın dünya genelinde bilim, edebiyat ve sanat alanlarında rağbet gören kullanımının etkisi, Asya ve Avrupa'daki birçok dil gibi bu iki Türk lehçesine de bu durum sirayet etmiştir. Günümüzde genellikle bahsi geçen alanlarda yoğun olmak üzere Fransızca sözlerin kullanımı Türkiye Türkçesinde yabancı söz oranı açısından ikinci sırada, Kazak Türkçesinde ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler göz önünde bulundurularak coğrafi yakınlığın ve doğrudan temasın da söz alış verişinde önemli etkisi olduğu söylenebilir. Buna bağlı olarak Türkiye Türkçesinde yabancı söz kullanımı açısından üçüncü sırada Farsça yer almaktadır. Yukarıda sayılan yabancı dillerin yanı sıra Türkiye Türkçesinde Rumca, İtalyanca gibi dillerden de sözler yer alırken Kazak Türkçesinde bu dillerden alınmış olan söz daha azdır. Bu iki lehçeyi kullanan Türk topluluklarının tarihsel süreç içerisinde temasta oldukları dil ve kültürlerle etkileşimi ve alış verişi söz varlıklarına da yansımıştır.

Söz varlığı çalışmaları bir toplumun hayat tarzı ve içinde bulunduğu sosyal ortam, kültürel çevreyi de göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu açıdan tezimizde tespit edilen söz varlığı bölüm bölüm daha ayrıntılı değerlendirmelere tabi tutulduğunda Kazak toplumunun hayat tarzı, sosyal hayatın nasıl olduğu, hangi kültür dairesinde buldukları da ortaya konulabilecektir. Dil felsefesine katkılarıyla bilinen filozof Ludwig Wittgenstein'in de belirttiği gibi dilimizin sınırları, dünyamızın sınırlarıdır.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu Işıkov, İ. (Ed.). (2015). *Biyolojik terimler Sözlüğü*, Ahmet Yesevi Uluslararası Türk - Kazak Üniversitesi, Almatı.
- Ahanov, K. (2008). *Dil Biliminin Esasları*, (çev. Murat Ceritoğlu) Türk Dil kurumu Yayınları, Ankara.
- Akar, M., Deniz, S., Bilecik, F. (1994). *Türk Dünyası Çağdaş Edebiyatı*, 2. Baskı, Yesevi Yayıncılık, İstanbul.
- Alkaya, E. Buran, A. (2013). *Çağdaş Türk Yazı Dilleri-II*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Aytbayulu, Ö. vd., (2007). *Diyalektolojikalık Sözdik*, Arıs, Almatı.
- Bayniyazov, A., Bayniyazova, C. (2014). “Kazakistan’da Kıpçak Sözlükleri ve XVIII-XX. Yüzyıllar Arası Sözlük Çalışmaları”, *bilig*, 71, 81-92.
- Bezmez, S., Brown, C. H., (2019). *Redhouse Büyük Elsözlüğü İngilizce – Türkçe / Türkçe – İngilizce*, Sev Yayıncılık, İstanbul.
- Biray, N. (2005). “Ahmet Baytursınlı’na Göre Kazak Türkleri Yazılı Edebiyatının Dönemleri ve Türleri”, *Milli Folklor*, 17/68, 67-77.
- Caferoğlu, A. (1988). *Türk Kavimleri*, 2. Baskı, Enderun Yayınları, İstanbul.
- Devrişeva, H. (2007). *İşgal Döneminden (18.yy.) Günümüze Kadar Rusların Kazaklara Karşı Yürüttüğü Politikalar*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Düğen, T. (2019). *Kazakistan’ın Kimlik İnşa Politikasının Tarihi, Sosyokültürel ve Güvenlik Boyutları*, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ercilasun, A. B. vd., (1991). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Fono Yayınları, (2008). *Rusça Büyük Sözlük*, Fono Yayınları, İstanbul.
- Gökdağ, B. A. (2013). “Kazakistan’da Dil Uygulamaları”, *Yeni Türkiye*, 53, 1-17.
- Gömeç, S. Y. (2015). *Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları Tarihi*, 5. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Hizmetli, S. (2011). “Kazak Ulusu ve Kazak Tarihi Üzerine: Dünü ve Bugünü”, *İstem*, 9/17, 23-43.
- <https://stat.gov.kz/> (05.05.2020).

- <https://www.nisanyansozluk.com/> (18.05.2020).
- Iskakov, A., Sızdıkova, R., Sarıbayev, Ş. (1966). *Kazak Tilinin Kısağa Etimologiyalık Sözdigi*, Kazak SSR'nin "Ğılım" Baspası, Almatı.
- Januzak, T. vd. (2011). *Kazak Edebi Tilinin Sözdigi*, Cilt 1, Arıs, Almatı.
- Jemeney, İ. (1994). *Parısşa – Kazakşa jane Kazakşa – Parısşa Sözdik*, Sanat, Almatı.
- Kaliyev, B. (2014). *Kazak Tiliniñ Tüsindirme Sözdigi*, Memlekettik Tildi Damıtuv İnstitutı, Almatı.
- Kaliyev, F. vd. (2011). *Kazak Edebi Tilinin Sözdigi*, Cilt 2, Arıs, Almatı.
- Kalkan, M. (2006). *Kırğızlar ve Kazaklar*, Selenge Yayınları, İstanbul.
- Kassymbay, A. (2016). *Kazakistan'da Ulus-Devlet İnşası Sürecinde Dil Politikası*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kazakistan Cumhuriyeti Milli Ekonomi Bakanlığı İnşaat, Konut ve Araçlar ve Arazi Kaynakları Yönetim Komitesi, (2015). *Kurılıstık Terminologiya*, ҚазҚСҒЗИ, Astana.
- Kazakistan Respublikasının Medeniyat jane Akparat Ministrliği Til Komiteti (2008). *Kazak Tiliniñ Tüsindirme Sözdigi*, Dayk-Press, Almatı.
- Kenesbayev, S., Januzakov, T. (1966). *Russko Kazahskiy Slovar' Lingvistiçeskih*, Kazak SSR'nin "Ğılım" Baspası, Almatı.
- Kesici, K. (2003). *Dün Bugün ve Hedefteki Kazakistan*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Koç K., Bayniyazov A., Başkapan V. (2003). *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Koç, K. (Ed.). (2007). *Türkiye Türkçesi - Kazak Türkçesi Sözlüğü*, Ahmet Yesevi Uluslararası Türk - Kazak Üniversitesi, Almatı.
- Koraş, H. (2009). "Türkiye'de Çağdaş Türk Lehçeleri İle İlgili Sözlük Çalışmaları ve "Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü" Üzerine", *Turkish Studies*, 4/4, 761-789.
- Kutalmış, M. (2004). "Tarihte ve Günümüzde Kazakistanın Alfabe Meselesi", *bilig*, 31, 1-21.
- Mamırbekova, G. (2017). *Kazak Tilindegi arab, parsı sözderinin tüsindirme sözdigi*, Memlekettik Tildi Damıtuv İnstitutı, Almatı.
<http://kazneb.kz/bookView/view/?brId=1558273&lang=la> (10.02.2020-30.04.2020).

- Moldobayeva, D. (2000). *Kazakların Zuhuru ve Kazak Hanlığının Kuruluşu*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mutlu, H. K. (2009). “Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler”, *Turkish Studies*, 4/4, 814-822.
- Nazarbayev, N. (2017). “Bolaşakka Bağdar: Ruhani Janğıruv”, http://www.akorda.kz/kz/events/akorda_news/press_conferences/memleket-basshysynyn-bolashakka-bagdar-ruhani-zhangyru-atty-makalasy (07.05.2020).
- Nuraliyeva, N. (2008). *Kazakşa - Alğılşınşa Sözdik*, Dayk-Press, Almatı.
- Oraltay, H., Pınar, S. ve Yüce, N. (1984). *Kazak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Otyzbayeva, Z. (2013). “Kazakistan’da Alfabe Hareketleri ve Günümüzdeki Kazak Latin Alfabesi Tartışmaları”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 10/4, 111-125.
- Özdemir, A., Kerimbekova, B. (2019). *Metinlerle Yeni Kazak Edebiyatı*, Ferfir Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, C. (2018). “Kazak Türklerinin ve Kazak Dilinin Tarihi Gelişimi”, *Atlas International Refereed Journal On Social Sciences*, 4/13, 1124-1138.
- Özşahin, M. (2017). “Tematik Sözlüklerin Kapsamı ve Tema Belirleme Ölçütleri”, *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Öztopçu, K. vd., (1999). *Dictionary of the Turkic Languages*, Routledge, New York.
- Sakhipova, F. (2007). *Kazak Türkçesinin Merkezî, Kuzey ve Doğu (Orta Jüz) Ağzları*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Serğaliyev, M. (2004). *Orısşa Kazakşa Sözdik*, Ziyat Press, Almatı. <http://kazneb.kz/bookView/view/?brId=130754&lang=la> (18.05.2020)
- Söylemez, O. ve Azap, S. (Ed.). (2018). *Türk Dünyası Çağdaş Edebiyatları El Kitabı*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Şahin, İ. vd. (Ed.). (2019). *Altay Toplulukları Mesken ve Mesken Kültürü*, Türk Dünyası Belediyeler Birliği, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Uçar, F. (2007). *Dış Türkler: Türk Dünyasının Parlayan 5 Yıldızı; Orta Asya Türklüğünün Tarihsel ve Kültürel Yapısı*, Fark Yayınları, Ankara.
- Uçar, F. (2009). *Geçmiş – Günümüz ve Geleceğin Türk Dünyası*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Yetişgin, M. (2006). “Rusların Türk Toprakları Üzerinde Yayılmasının Sebepleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 672-702.
- Yıldız, N. (1998), “Eskiçağın Başvuru Eserleri ve Eskiçağ Sözlükçülüğü ve Sözlükleri”, *Kebikeç Dergisi*, 6, 189-210.
- Yoldaşev, İ., Abduvalitov, E., Yoldaşev, M. (2003). *Özbekçe Kazakça Kısaca Luğat – Kazakça Özbekçe Kısaca Sözdik*, Taşkent Devlet Pedagogika Üniversitesi, Taşkent.
- Togan, A. Z. V. (1981), *Bugünkü Türkili Türkistan ve Yakın Tarihi, (Batı ve Kuzey Türkistan)*, c. I, 2. Baskı, Enderun Yayınları, İstanbul.

ÖZ GEÇMİŞ**KİMLİK BİLGİLERİ**

Adı Soyadı: Mesut SÖNMEZ

Doğum Yeri: Pınarbaşı / KAYSERİ

Doğum Tarihi: 22.09.1991

E-posta: mesutsn33@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise: Pınarbaşı Çok Programlı Lise

Lisans: Afyon Kocatepe Üniversitesi /Fen Edebiyat Fakültesi / Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

Yüksek Lisans: PAÜ Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı

Doktora: -

Yabancı Dil Düzeyi: 67,5 (YÖKDİL - İngilizce)

İŞ DENEYİMİ: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi /Fen Edebiyat Fakültesi / Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Araştırma Görevlisi (2016-Devam ediyor)

ARAŞTIRMA ALANLARI: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları

TEZDEN ÜRETİLEN TEBLİĞ VE YAYINLAR: